

ספרי - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"ל ד"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

כרך כד

תשכ"ו - תשכ"ז

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושמונה לבריאה
שלש מאות שנה להולדת כ"ק הבעל שם טוב

IGROIS KOIDESH

Volume XXIV

Copyright © 1998

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994
Igrot-Kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.)

(sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 688-704. Kerekh 24. 464.

1. Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994—Correspondence.
 2. Habad. 3. Rabbis—Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois Koidesh. III. Series: Kovets Shalshet ha-or' hekhal 9., sha'ar 5. IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.
- BM198.S33528 296.8'33 87-16855.
ISBN 0-8266-5800-8 (set)
ISBN 0-8266-5824-5

Manufactured in the United States of America

נסדר והוכן לדפוס

ע"י חיים שאול בן חנה וצבי הירש בן רבקה שיינא

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יום הבהיר י"א ניסן, מוציאים אנו לאור את הכרך העשרים וארבעה מסדרת אגרות-קודש* כ"ק אדמו"ר זי"ע, שבו אגרות השנים תשכ"ז-תשכ"ז.

בראש הספר באים:

(א) מבוא.

(ב) צילום כתי"ק של כמה מהאגרות.

(ג) מפתח האגרות.

ובסופו:

(ד) מפתח ענינים.

(ה) מפתח מוסדות וארגונים.

(ו) מפתח אנשים.

(ז) מפתח מקומות.

כן נוספו, ציונים והערות בשוה"ג**.

כל הנ"ל נערך על ידי הרה"ת ר' שלום דובער שי' לוין.

סייעו בעריכה והגהה, הרה"ת ר' ישראל שמעון שי' (בהרי"ד) קלמנסון, הרה"ת ר' חיים שאול (ברמ"מ) שי' ברוק והרה"ת ר' אליעזר יהושע (בר"מ) שי' זאקליקובסקי.

מערכת „אוצר החסידים"

יום הבהיר כ"ה אדר, ה'תשנ"ח

יום הולדת הרבנית הצדקנית מרת חי' מושקא נ"ע זי"ע
ברוקלין, נ"י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו: כרכים א"ג - בשנת ה'תשמ"ז. כרכים ד"ח - בשנת ה'תשמ"ח. כרכים ט"ד - בשנת ה'תשמ"ט. כרכים ט"יח - בשנת ה'תש"נ. כרך יט בשנת ה'תשנ"א. כרך כ בשנת ה'תשנ"ג. כרך כב בשנת ה'תשנ"ד. כרך כג בשנת תשנ"ה.

(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר זי"ע, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	פתח דבר
5	מבוא
24	תצלומי כתי"ק
29	מפתח האגרות
א	אגרות קודש
תז	מפתח ענינים
תטז	מפתח מוסדות וארגונים
תיח	מפתח אנשים
תכב	מפתח מקומות

מבוא

לפנינו הכרך העשרים וארבעה מסדרת אגרות-קודש - מאת כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שבו 349 אגרות שנכתבו במשך השנים תשכ"ו-תשכ"ז.

בנוסף לנושאים הכלליים שנידונים באגרות-קודש אלו, עצות והוראות בעבודת ה', עסקנות הכלל, פרנסה ובריאות, הפצת לימוד ודרכי החסידות, מכתבים כלליים ו"כללי-פרטי" בקשר למועדי השנה, יש בכרך הזה גם כמה נושאים כלליים, השייכים לתקופה הזאת, ודורשים תשומת-לב מיוחדת:

היציאה מרוסיה והסתדרותם בארה"ק

מיד בתחלת חורף תשכ"ז נראה היה, שיש סיכויים לפתיחת השערים ולהרשות ליהודים שמאחורי מסך הברזל לצאת את רוסיה.

בהתוועדות ר"ה ניגן הרבי את הניגון הידוע צמאה לך נפשי, ואח"כ דיבר שיחה מיוחדת, שבה אמר בין השאר:

אחינו הנמצאים במיצר ושבי', שהוא מיצר הן בגשמיות והן ברוחניות, שאין מרשים להם ללמוד תורה ולקיים מצוות, והם קוראים מן המיצר, א"כ ברור שיהי' ענני במרחב, שהקב"ה יוציאם מן המיצר אל המרחב, ועד למרחב י"ה . . . בחסד וברחמים ובטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, בקרוב ממש ובעגלא דידן.

בי"ט סבת כתב הרבי אל מרת פלדמן תחי', בקשר לאחיה שנמצא עדיין מאחורי מסך הברזל (אגרת ט"עב):

ע"פ כמה סיבות - עתה הוא עת רצון שם לקבל היתר יציאה. במשך חדשי החורף הנצנים נראו בארץ, ולקראת יו"ד שבט שלח להם הרבי מברק מיוחד (ט"פה):

עולים החדשים ממדינתנו לפנים

נשיהם וילדיהם שליט"א

התועדויות פעילות וכן בשבת וכפרשתינו ביד רמה ובשירה ובשיר להשם, וכביאור ה"צמח צדק" כמקבל וכמשפיע, ונשיאינו בעל ההילולא בראשינו ואתנו.

בברכת הסתדרות טובה בגו"ר ולהתראות בקרוב עם כל קרובינו בשובע שמחות.

למחרת יום ההילולא דיו"ד שבט, מבשר הרבי אל כבוד מר שזר (ט'פז):
תחת רושם ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר... מתקשרים כמובן
עם כל הנוגע לבעל ההילולא ועניניו, ומתוך כך עם אחב"י שי' אשר
עדיין מעבר משם.

ובהיותי שקוע במחשבה זו, מול סוף ההתועדות, ניגש אחד
ומסר לי, שקבל מכתב מאחיו בעיר הבירה שם, אשר השערים
נפתחים לרווחה, ובלשון הכותב - [וויפוסטיט ווסעה (רשות לכולם
לעזוב)].

ויהי רצון שסו"ס יימלאו משאלות לבנו לטובה בכלל, כולל
במיוחד משאת נפש כל ישראל, שאחינו הנמצאים בצרה ובשבי'
יצאו בקרוב ממש מן המיצר אל המרחב, כפשוטו ובכל המובנים.
בסוף אותה התועדות אמר הרבי בין השאר:

כשם שבעל ההילולא הי' חי ומקושר עם היהודים הנמצאים
עדיין ב"מקום שמגלים אותו", הנה ביום ההילולא הוא במצב של
עלי', שנקראת עלי' עפ"י התורה, ומבואר בחסידות שהיא עלי' שלא
בערך, שהיא אמיתית ענין העלי', הרי זה פועל גם השתדלות שלא
בערך לבטל את הגלות ועד לאופן של פריצת גדר, לבטל את כל
הגדרים והמחיצות, ויציאה לחירות כפשוטו, חירות עם כל
הפירושים וכל הענינים, ומתוך שמחה וטוב לבב, והעיקר שיהי'
למטה מעשרה טפחים ובעגלא דידן.

הרבי לא הי' מרבה לספר בהתועדויות על המצב המתרחש, כ"א הי'
מרבה להזכירם ולברכם שיזכו לצאת משביה לחירות. כך אמר גם
בהתועדות מיוחדת שערך ב"ג ניסן (יום מלאת מאה שנה להסתלקות כ"ק
אדמו"ר ה"צמח צדק"):

כרגיל בכל התועדות, כן גם בהתועדויות עיקריות אלו,
להזכיר בפרטיות את אחינו הנתונים במיצר ובשבי', וגם את באי
כחם שפרצו וסללו את הדרך ונמצאים כבר בחירות בגשמיות
בארצינו הקדושה, ובפרטיות בכפר חב"ד. שתהי' זאת התחלה טובה
אשר, בניסן נגאלו" כל אלו שעדיין נמצאים במיצר ושבי', שתהי'
גאולה כפשוטה.

* * *

מיד התחילה דאגת הרבי לסידורם בארה"ק. הרבי פנה בנושא הזה אל כבוד מר שזר, אשר הוא זה שעזר לייסד את „כפר חב"ד" בראשית דרכו, ובתקופה הזאת ה' באמצע ההשתדלות לסייע ביסוד ובניית „כפר חב"ד ב".

הייתה סברה, אשר חלק מ"כפר חב"ד ב" יהי' מוקדש לאיכלוס העולים מרוסיה, אמנם הרבי הציע ודרש, אשר „כפר חב"ד ב" יהי' מיועד בעיקר לבית הספר לבנות, ואילו בכפר חב"ד הראשון יקימו מעון עולים מיוחד, שבו ישתכנו העולים מרוסיה בתקופתם הראשונה.

בתחלה כתב הרבי אל כבוד מר שזר, בתוכן כללי, ב' אדר (אגרת

ט'קג):

ויהי רצון שיקויים בכ' מאמר חכמינו ז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור, ובקרב יזכה לגמור ולהשתתף בהגשמתה של התכנית במילואה, כולל גם כן – אשר בניני הדיור יתמלאו עולים חדשים משם, שלאחרי זמן קצר יסתדרו בקביעות בארצנו הק' ויבואו במקומם מחזור שני ואחרי כן שלישי וכולי, עד ש„כימי צאתך מארץ מצרים אראנו" גם עתה, שיהי' ונצלם את מצרים, כפירוש רבותינו ז"ל עשוה כמצודה שאין בה דגן. והיד ה' תקצר, ותשועת ה' כהרף עין.

אח"כ באגרת נוספת, בפסח שני, פירט הרבי יותר את תוכניותיו (אגרת

ט'קלו):

יש הכרח שהעולים החדשים ממדינתנו לפנינו, שבתנאי חייהם לא הורגלו כלל באורח חיים יהודי מסורתי רגיל, על אכו"כ חסידותי, מחוץ לבתייהם, ולא ראו רחוב יהודי וסביבה יהודית כזו שבכפר חב"ד – שיימצאו לכה"פ שבועות אחדים באוירה ובסביבה של כפר חב"ד העכשוי, שלהשפעתה זקוקים הם ביותר, בכדי שמיד כשיגיעו לאה"ק ת"ו יכנסו למסלול חיים חסידותיים, מסלול חיים ותיק ומסודר הקיים כבר כח"י שנה בכפר העכשוי, שם ימצאו אנשים בגילם, זקנים ובימי העמידה, וגם צעירים, שאז בסגנון חכמינו ז"ל קמא קמא בטיל, ויסתגלו לאורח חיים חסידותי בריש גלי, בלי קשויים והרפתקאות. שלכן נחוץ ומועיל ביותר להקים הדירות והמלון בשבילם בכפר חב"ד הקיים דוקא.

הבנין הזה „מעון עולים" נתמך ע"י הדז'וינט, כנזכר באגרת נוספת,

שכתב לו הרבי בכ"ח סיון (ט'קסא):

תמיכה האמורה מאז על ידי הדז'וינט (למפעל בנין המלון בכפר חב"ד בשביל העולים החדשים ממדינתנו לפנינו) . . בנוגע למקום

בנין המלון להעולים הנ"ל . . מובן שההחלטה הרי היא ביד כ' -
 יוזם הרעיון ושגם הביאו לשלב מעשי . . דעתי - שכדאי לבנות
 המלון האמור בהקדם הכי אפשרי, שזאת אומרת - בכפר הקיים
 כבר.

כך התחילה אז בניית מעון העולים בכפר חב"ד, שהופץ בעולים שעלו
 מרוסיה עד אפס מקום.

כשהתגבר גל העליה מרוסיה, לא הספיקה הבניה בכפר חב"ד, והותחל
 בחיפוש מקום המתאים לקהלה חב"דית נוספת.

* * *

באותה תקופה נבנה גם ה"שיכון חב"ד" בלוד. השלב הראשון (בלוק א)
 נבנה במשך שנת תשכ"ו והשלב השני (בלוק ב) במשך שנת תשכ"ז.

אחת המטרות, שרצה הרבי לבצע בבניית השכון הזה בלוד, היתה,
 להושיב בהם את אנשי העולים מרוסיה. מודגש הדבר במברק ששלח להם
 הרבי ב"ב תמוז תשכ"ז, לקראת הנחת אבן הפנה של השלב השני (בלוק ב),
 אשר בתחלתו נאמר (ט'שלט):

לכל המשתתפים בחגיגת שנת הארבעים בימי הגאולה
 ובהנחת אבן הפנה בשיכון חב"ד נוסף באה"ק שליט"א

הנני משתתף בחגיגה והשמחה, ויה"ר שבקרוב יוגמר שיכון זה
 ושלאחריו וימלאו בפדויי ה' בשמחת עולם על ראשם כתקות בעל
 השמחה . . .

מדגיש הרבי במברק הזה, אשר השיכון הזה ושלאחריו "ימלאו בפדויי
 ה'" - הם היהודים הנגאלים ועולים מרוסיה.

הדבר נמשך עד חורף תשכ"ט, שאז נוסדה "נחלת הר חב"ד" עבור
 העולים המרובים מרוסיה, אשר לא הספיק להם המקום בשאר ריכוזי חב"ד
 בארה"ק.

* * *

באותו יום שלח מברק אף אל תושבי שכון חב"ד בירושלים, ואף להם
 מרמו הרבי את המטרה של "פדויי ה'" (ט'שמ):

לכל תושבי שכון חב"ד ירושלים

הקהל העם האנשים והנשים והטף שליט"א.

הצלחה רבה בחגיגת ימי הגאולה והשבת שלום ולקום ארעתי
 דרבי ולקיימן שהרי מלאו ארבעים שנה.

ויהי רצון שבקרוב ממש כל פדויי הוי' ישובון ובאו ציון ברנה
ושמחת עולם על ראשם בביאת משיח צדקנו.

את הפסוק הזה הדגיש הרבי בכמה הזדמנויות. כך גם באגרת ט"ל,
למשתתפי הקפות שניות בירושלים, כותב הרבי "שנה בה יקויים היעוד:
ופדויי הוי' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על ראשם".

כך גם במברק הכללי לקראת חה"פ (ט"ש) מסיים "דקה גדול ישובו
הנה".

ובאגרת עש"ק משפטים תשכ"ז (ט"רעח):

להושיע את עמו ולהביאם מארץ צפון ומירכתי ארץ וגו' –
קהל גדול, וכהמשך הפסוקים, ובאו ורננו במרום ציון ונהרו אל טוב
ה'.

ובאגרת ט' תמוז תשכ"ז אל כבוד מר שזר (ט"שלו):

ויהי רצון אשר בקרוב נזכה לראות גם שחרור וגאולת כל
יהדות בריה"מ, שחרור בטוב בחסד וברחמים, ובל' הכתוב: בנערינו
ובזקנינו בבנינו ובבנותינו עד כי לא תשאר פרסה.

* * *

כשהתרבו אנ"ש שנאלצו מרוסיה ועלו לארצה"ק, במשך שנת תשכ"ז,
איוותה נפש רבינו להתראות אתם פנים אל פנים. הרבי הזמין את כל העולים
מרוסיה (במשך שנת תשכ"ז), שיבואו אל "בית חיינו", להיות ביחד במשך
חודש תשרי תשכ"ח. הרבי אף מימן את כל הוצאות הנסיעה שלהם.

בז' אלול תשכ"ז כתב הרבי אל ועד הרוחני של כפר חב"ד (אגרת
ט"שנט):

בקשתי – להיות המתכננים והמארגנים, אשר אלה מתושבי
כפר חב"ד שבאו ממדינתנו לפנינו, במשך שנת הקהל זו והם בני
עשרים שנה ומעלה ועדיין לא בקרו כאן, ולא השתטחו על ציון כ"ק
מו"ח אדמו"ר נשיאנו ורוצים בזה,

להזמין בשמי לבקר כאן למשך חודש תשרי הבע"ל, להשתטח
על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ולהתפלל כולנו בצוותא חדא בבית
הכנסת של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ללמוד בבית מדרשו נגלה וחסידות
וכו'...

מובן אשר ענין הוצאות הנסיעה – אינו שייך להנוסעים,
ויסודר בלעדם בעזה"י, ומפני קוצר הזמן בודאי יודרוז בסידור כל

האמור, ולכל לראש – עריכת רשימה מפורטת ולשלחה לכאן באופן מהיר רחוק, ות"ח מראש על ההשתדלות והטרחה בכ"ז.

מאות רבות של אורחים העולים מרוסיה באו לבית חיינו לחודש החגים. במשך החודש נכנס כל אחד מהם ליחידות, שבה התעניין הרבי על כל הנעשה עם העולים בארה"ק, ומצב הנשארים לע"ע ברוסיה.

בעת „תקיעת שופר” בר"ה, הורה הרבי שכל העולים מרוסיה ידחקו וינסו להיות אתו עמו על הבמה – בעת תקיעת שופר. וכך גם במשך כל החודש זכו האורחים לקירובים מיוחדים ביותר.

הישיבה במלבורן ושליחות קבוצת תלמידים

ישיבת „אהל יוסף יצחק” במלבורן כבר היתה קיימת מספר שנים קודם. אלא שהיא הכילה רק כתות „יסודי” ו„תיכון”. הנסיונות ליסד באוסטרליה „ישיבה גדולה” (עבור תלמידים אלו שכבר סיימו את חוק לימודם ב„יסודי” וב„תיכון”, ורוצים להמשיך לימודם ב„ישיבה גדולה”, שבה ילמדו רק לימודי קודש) לא הניבו פירות, כמסופר ב„איי המלך” עמ' מז.

בתחלת חורף תשכ"ו התחיל דיון רציני אודות הוספת „כתת ישיבה גדולה”, שתהי' התחלה לפתיחת „ישיבה גדולה”.

בי"ט כסלו שלח להם הרבי מברק (ט"עג):

במענה למכתבם, פתיחת כתת ישיבה גדולה שכותבים – נחוץ ונכון במאד מאד. וראשי' בנגלה ובחסידות מאנ"ש שבמקום. ומכמה טעמים ולתועלת ההשגחה והתפתחותה – תהא בטמיכות מקום למוסדות הקיימים (לפחות בשנה הראשונה).

פירוש הדברים הוא: א) שלא ישתדלו להביא ראשי-ישיבה ומשפיע מבחוץ, כ"א אחדים מאנ"ש שבאוסטרליה יתמנו להיות ראשי-ישיבה והמשפיע. ב) אשר הכתה הזאת, לא תלמד במקום מיוחד, כישיבה עצמאית, כי אם שלפחות בשנה הראשונה תהי' סניף לישיבה קטנה „אהל יוסף יצחק”.

אז פנה החסיד ר' יהושע שניאור זלמן סרברנסקי. בשאלה, אם ישתתף גם הוא בניהול הישיבה גדולה, והרבי השיב לו בי"א שבט (אגרת ט"פח):

לשאלותיו בנוגע להשתתפות בהנהלה וכו' – הרי כתבתי מכבר ולפ"ע בפרטיות.

והכוונה למה שכתב לו כבר בשנים קודמות (חי"ב ד'רסט. חי"ז ו'קמח) שהוא צריך להתעסק במוסדות החנוך במלבורן.

כתת הישיבה גדולה נפתחה. הריש"ז סרברנסקי נבחר למשפיע והרי"א הרצוג לראש הישיבה. הלימודים בישיבה התחילו באותו יום – י"א שבט תשכ"ז ("איי המלך" עמ' נא).

עם תחלת הלימודים פנו לרבי בשאלה, איוו תכנית לימודים לסדר לכתה הזאת. הרבי השיב בט"ז אדר (אגרת ט'קט):

לפלא השאלות ע"ד סדרי הלימודים וכיו"ב – שה"ז תלוי באיכות התלמידים שי' ידיעותיהם וכו'. ורק על אתר יש להחליט בזה. ולאחרי שבועות אחדים בסדר שתבחר בו ההנהלה – הרי יכולים גם לשנות קצת (באם יהי צורך).

בט"ו אלול כתב הרבי אל המשפיע הריש"ז סרברנסקי (אגרת ט"רי):
הלימודים (בחסידות וגם בנגלה) עם התלמידים שי' – מובן שצ"ל מתאים להידיעות והכשרון ובאופן (שסו"ס עכ"פ) יהי לבם חפץ במ.

מאז הרבה הרבי לעודד ולהתייחס בפרטיות לניהול הישיבה. ב'ז' מנ"א כתב לאחד התלמידים, האברך מרדכי זאב שי' גוטניק (אגרת ט'קפב):

במענה לכתבו – ימשיך לימודו בישיבתנו במלבורן בהתמדה ושקידה בנגלה וחסידות, וגם על חבריו שי' ישפיע בכיוון זה – ויה"ר שכולם יחדיו ירימו קרן הישיבה למעלה מעלה לטוב להם ולכל אחב"י שי' באווסטרליא. וזכות הרבים מסייעתם.

* * *

באור ליום שישי, ז' אדר"ר תשכ"ז, נקראו כמה תלמידים מהישיבה ב"770, אל משרדו של הרב חזקוני, שם נמסר להם כי הם נבחרו לנסוע בתור תלמידים-שלוחים, ללמוד שנתיים ב"ישיבה גדולה" במלבורן; באם יעמדו בשלושת התנאים: א) הסכמתם לנסיעה בשמחה. ב) הסכמת ההורים. ג) אישור רפואי.

מיד למחרת ביום ששי, ובתחלת השבת, הודיעו ששת התלמידים הנבחרים, אל המזכירות, את נכונותם לנסיעה הזאת, ואשר עמדו בתנאים האמורים (איי המלך עמ' פא"ג).

כשדיווחו על כך אל הרבי, הואיל להודיע כי יתוועד במיוחד בש"ק לכבוד המאורע הזה.

בסיום השיחה אודות שליחותם, אמר הרבי (שיחות קודש תשכ"ז עמ' 365, בתרגום מאידיש):

שתהי' נסיעתם בהצלחה מופלגה ביותר, למעלה מדרך הטבע לגמרי, ולקדש שם שמים ברבים, ושיצליחו בלימוד הנגלה ולימוד החסידות וקיום המצוות בהידור, מתוך בריאות הנכונה, ושיביאו משם ניצוצות, נשמות ובירורים וענינים וכו', ולעשות פירות וכו'.
אח"כ ציווה הרבי לתלמידים הנבחרים לומר לחיים, ומזג בידו הקדושה לכל אחד מהם משקה. ניגנו ופרצת, ועמד הרבי מלוא קומתו ורקד.

* * *

בכ"ד אדר"ר, יום לפני נסיעתם, נקראו להכנס ליחידות. ביחידות הוצאת אמר להם הרבי בין השאר (שיחות קודש עמ' 400 ואילך, בתרגום מאידיש):

עיקר כוונת נסיעתכם היא להביא לשם את ה,נר מצוה ותורה אור" של המאור שבתורה, פנימיות התורה, תורת החסידות... ובכדי שיתקבל הדבר, אין זה צריך להיות באופן שבאים לעורר אותם, כי אם בתור תלמידים, לקחת חלק בבניית מוסד על שם כ"ק מו"ח אדמו"ר [ישיבת אהל יוסף יצחק], שיצאו ממנה "נרות להאיר" – את העיר מלבון, ועד שתפעלו על כל אוסטרליה, שתהי' מדינה חסידית...

אצל חסידים, ובפרט אצל בחורים, מתחיל כל ענין מלימוד תורת הנגלה ולימוד החסידות, שזהו תפקידכם העיקרי שם, ללמוד בהתמדה ובשקידה נגלה וחסידות בשופי גדולי... ויחד עם זאת באים שאר התפקידים בזמנים הפנויים, באופן שזה לא יגע בהתמדה ושקידה בנגלה וחסידות ועבודת התפלה... ועיקר התפקיד הוא להראות דוגמה חי' איך אפשר, ומוכרח וצריך ופועלים בפועל, לימוד בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות ועד לאופן שמביא לידי מעשה וקיום המצוות בהידור.

יחד עם קבוצת הבחורים השלוחים נסע הרב אליהו סימפסון, להדריכם בימים הראשונים.

למחרת, לפני הנסיעה, נכנסו שוב ליחידות, ואז אמר להם הרבי:

הרב סימפסון הנוסע אתכם, הוא אחד מזקני החסידים, והוא אחד מאלו שייסדו אתם את הישיבה תומכי תמימים. תקבלו אם כן את הדרכתו (למשך זמן) ותתייעצו אתו בקשר למשפיע ולראש ישיבה.

אמנם עיקר העבודה צריכה להיות בכח עצמו, עם כחות

עצמיים, והבא לטהר מסייעים אותו, שישנה ברכת רבותינו וכו'. סעו לשלום ומתוך שמחה.

הרבי נתן לכ"א את ספר התניא.

* * *

כעבור כמה שבועות, אחרי שכבר הגיעו התמימים השלוחים לאוסטרליה, בהתוועדות פורים, הזכירם הרבי שוב בשיחה מיוחדת (שם עמ' 461, תרגום מאידיש):

ישנם השלוחים שנסעו לאוסטרליה לעזור שם בלימוד התורה וקיום המצוות, ובפרט כמבואר עה"פ ואת יהודה שלח לפניו להורות לפניו גושנה, לייסד בית הוראה, לכן נסעו לשם לייסד ישיבה גדולה במלבורן, שילמדו שם תורה כל היום כולו, ומהישיבה תושפע כל העיר מלבורן, ומשם בכל המדינה כולה, שעד עתה לא היה זה שם, בכל אופן – לא במדה הראויה.

כך הזכיר הרבי את התלמידים השלוחים, בכמה הזדמנויות, בהתוועדות וביחידות. במשך תקופת שליחות זכו ליחס מיוחד מהרבי (ראה „איי המלך" שם).

* * *

כשנשאל הרבי אודות התעסקותם שם בפעילות של „צעירי אגודת חב"ד", השיב (אגרת ט"שב):

יכול לבקש תל' הישיבה שי' בכלל, אבל לא מאותם הששה שנסעו מכאן בתור שלוחים ובשליחות מיוחדת (ולפלא הספק), לבד באם יהי' מחוץ לזמני הסדר שלהם לגמרי.

וכך גם באגרת נוספת אל הנהלת הישיבה (אגרת ט"שלב):

התעסקות הת' בעניני צאגו"ח וכיו"ב רק באופן שלא יפגע כלל בסדרי לימודם, כמובן.

בסיום האגרת הזאת ברך אותם הרבי:

בברכת הצלחה רבה בעבוה"ק להגדיל תורה (הנגלית והפנימית) ולהאדירה בתוך המוסד הק' ועל ידו – בכל הסביבה העיר והמדינה, ומתוך שמחה וט"ל.

בשלהי תמוז כתב הרבי מכתב מיוחד (ט"שמח) אל „תלמידי הישיבה הגדולה מלבורן", וסיים „בברכה לבשורות טובות מהתמדתם הרבה בלימוד הנגלה והחסידות והצלחתם בזה ובכלל".

ואל המשפיע מוהריש"ו סרבנסקי כתב בימי בין המצרים (ט'שדמ), ומסיים „בברכת הצלחה רבה בעבוה"ק ובפרט בהשיבה גדולה".

עד כדי כך הגיעו הדברים, כאשר אחד מאנ"ש במלבורן רצה לנסוע לביקור בארה"ק בקיץ תשכ"ז, כתב לו הרבי (ט'שכז):

בנוגע לסברת ביקור באהקת"ו לשנה - הנה נוסף על ההוצאות (בכסף - שבטח יוצרכו ללוות, בזמן, מרץ), בלבול בעניני חינוך הילדים שי' וכו' וכו' הנה נתוספו עתה אפשרויות לפעולות במלבורן (ובמילא - גם החובה לבצען) - והאומנם מותר לנטוש המערכה?

* * *

באותה שעה שנשלחה הקבוצה הזאת לאוסטרליה, שלח הרבי עוד קבוצה, מתלמידי התמימים הלומדים בכפר חב"ד, לייסד ישיבה גדולה בקרית-גת.

בכ"ב שבט תשכ"ז שלח הרבי מברק מיוחד אל „תלמידי תומכי תמימים דקרית גת" (אגרת ט'דעז):

תלמידי תומכי תמימים דקרית גת

במענה להמברק השי"ת יצליחם בלימוד תורת הנגלה והחסידות ולקיים תקות רבותינו נשיאינו להיות נרות להאיר.

בברכה לבשורות טובות.

גם בהתוועדות פורים תשכ"ז, אחרי שהזכיר לטובה את התלמידים-השלוחים שנסעו לאוסטרליה, כמסופר לעיל, הזכיר גם התלמידים-השלוחים שנסעו לקרית-גת (שיחות קודש תשכ"ז עמ' 477, בתרגום מאידיש):

על דרך המדובר אודות המבצעים את שליחות הקב"ה במלבורן אוסטרליה בכלל, כך ישנם גם השלוחים שנסעו לקרית-גת להקים שם ישיבה כרצון רבותינו נשיאינו, בלימוד הנגלה ובלימוד החסידות ובקיום המצוות בהידור מתוך עבודת התפלה.

* * *

זאת היתה התחלה של תקופה חדשה בפתיחת ישיבות חב"ד ברחבי תבל, ע"י „תלמידים-שלוחים".

מלבד שני הישיבות האלו, שנוסדו בשנת תשכ"ז ע"י „התלמידים-השלוחים", ומשגשגים מאז ועד היום בהצלחה רבה ומופלגה; נוסדו ע"י הרבי, במשך השנים הבאות, עוד ישיבות רבות ברחבי תבל, שבדרך כלל היו מתחילות ע"י קבוצת „תלמידים-שלוחים" שהיו נשלחים ע"י הרבי.

מלחמת ששת הימים, הבטחון והנסים

מיד בתחלת קיץ תשכ"ז, התחילה „תקופת ההמתנה” למלחמת ששת הימים. הפחד בארץ גבר. השגרירויות הזרות הציעו לאזרחיהן לצאת את ארצות האויזר ולחזור למדינותיהם. יהודים רבים עזבו את הארץ, ביניהם גם אדמו"רים, ראשי ישיבות ותלמידיהם.

הרבי עמד בתוקף נגד פחדים אלו וכתב (ט'ש"ז; ט'שכב):

אין דעתי נוחה כלל וכלל מהבהלות והגזמות, וה' ישמור כהנ"ל בתוככי כאחב"י שליט"א בכ"מ שם, ובפרט במקום אשר עיני ה"א בה תמיד.

* * *

ילמדו בהתמדה ובשקידה וכל התלמידים, ובודאי ובודאי לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ויבשרו טוב.

* * *

זכו ונמצאים בתוככי אלפי ישראל באה"ק אשר עיני הוי' אלקיך בה תמיד. ובודאי ובודאי לא ינום ולא יישן שומר ישראל. הוי' על יד ימינך, [ה'] ישמור אותם וכל בני ישראל שליט"א מעתה ועד עולם.

* * *

פשיטא שאין לפחד ולא יפחדוהו וגם לא את עצמם, ויקויים ונתתי שלום בארץ וגו'.

* * *

ומה בחו"ל שכתוב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל אין מה לפחד, כל שכן בארץ ישראל שכתוב ה' אלקיך בה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה, וראי אין מה לפחד.

* * *

כל מה שיש לעשות עושה הקב"ה וכדאי לסמוך עליו.

התשובות והמברקים האלו התפרסמו בהרחבה בעתונות בארץ, כדי לעודד את העם אשר בציון, בימים הקשים שלפני המלחמה. כולם השתוממו לראות את הרבי שופע כולו בטחון שארץ ישראל תינצל מכל רע, וידה תהיה על העליונה.

* * *

ימים אחדים לפני פרוץ המלחמה התקיימה בברוקלין תהלוכת ל"ג בעומר. בעת התהלוכה הזאת, דיבר הרבי שיחה מיוחדת אודות המצב באר"ק, ואמר אל הילדים, בין השאר (לקו"ש ח"ז עמ' 333, בתרגום מאידיש):

ישנו עוד ענין מיוחד ולימוד בקשר עם המצב הנוכחי של האחים והאחיות שלכם-שלנו הנמצאים בארץ-הקודש, בארץ ישראל. הם נמצאים כעת במצב שהקב"ה מגן עליהם ושולח להם את ברכותיו וישועותיו במדה הכי גדולה, בכדי שיוכלו לצאת, ואכן ייצאו, מהמצב הנוכחי בהצלחה.

מוטל עליכם (ועלינו) חוב מיוחד וזכות לעזור להם. אתם - ע"י שתלמדו פסוק נוסף בתורה, תקיימו עוד מצוה ועוד מצוה מבלי להחמיץ אף הזדמנות, ותפעלו זאת גם בהתאם להוראה של ואהבת לרעך כמוך, להשפיע על קרובים וחברים והמשפחה, שגם הם ינצלו את כל אפשרויותיהם להפיץ תורה ומצוותיה - וכפי שרשב"י אמר, שזה מציל כל יהודי, בכל מקום שנמצא, מהקשיים שנתקל בהם, וזה מביא לו את ברכות הקב"ה במידה הגדולה ביותר, ישועה והצלחה, ואז יקויים מה קראנו אתמול בתורה:

„וישבתם לבטח בארצכם” - שיהודי ארץ ישראל ישבו שם לבטח, „ונתתי שלום בארץ” - שהקב"ה ישלח הצלחה שיהיה שלום בארץ הקדושה, „והייתי לכם לאלקים” - שהקב"ה יהיה אלוקינו, האלוקים של כל היהודים בכל מקום המצאם, „ואתם תהיו לי לעם” - כל אחד מכם וכולכם יחד וכולנו עם כל אחינו בני ישראל נהיה העם של הקב"ה, שהוא יוציאם בידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה מכל הקשיים ויביא להם שלום ובטח בכל הדרוש להם.

ובקרוב ממש יקויים סיום הפרשה שקראנו „ואולך אתכם קוממיות” - שהקב"ה יוליך כל יהודי ואת כל היהודים בקומה זקופה, בראש מורם, בקרוב ממש, בגאולה האמיתית השלימה והמלאה ע"י משיח צדקנו.

* * *

הנסים הגדולים שהיו בימי מלחמת ששת הימים מפורסמים, שיחרור חלקים גדולים של ארץ ישראל, כיבוש העיר העתיקה והכותל המערבי, חברון ומערת המכפלה וכו', עד כי נפל פחד היהודים עליהם, כידוע ומפורסם.

בעת סעודת חג השבועות פנה הרש"ג, גיסו של רבינו, ושאל (המלך במסיבו ח"א עמ' קפא):

אנשים שואלים מנין לקח כ"ק אדמו"ר שליט"א אחריות שכזו לא לתת ליהודים לצאת מארץ-ישראל וכו'.

והרבי השיב:

זה ה' מיוסד על לאו מדאורייתא של אל ירך לבככם גו'. – אולם יותר לא ה' חסר לי, אילו הייתי יוצא באיסור בפרהסיא.

גם מוהרש"א קורנובסקי, שישב בסעודה, הוסיף ואמר:

בכל העיתונים כותבים אודות כ"ק אדמו"ר אשר לא הניח לעזוב את ארץ-ישראל, ומשבחים אותו על-כך.

* * *

עם סיום המלחמה הכריז הרבי שצריך להכיר בנסיים הגדולים אשר עשה ה' בימי המלחמה.

מיד בער"ח סיון כתב הרבי אל כבוד מר שזר (אגרת ט'שכד):

וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה הוי' במצרים והמסייעים שלהם, ומסר רבים ביד מעטים שהלכו במס"נ ל"עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם", ואז הרי בודאי ובודאי שיהי' כסיום הודאה הידועה – (שכאו"א יוסיף בתומ"צ, ביחד עם ההודאה מקול"ע למקור הנסים) – להודות ולהלל לשמך הגדול.

שוב, במכתב כללי-פרטי שכתב הרבי בה' סיון (אגרת ט'שכז) הדגיש הרבי את האמור בתורה על הימים האלו:

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים וגו' ועתה גו' ושמרתם את בריתי (על שמירת התורה) והייתם לי סגולה מכל העמים גו' ממלכת כהנים וגוי קדוש.

את הדברים האלו ביאר הרבי בארוכה בהתוועדויות של הימים והשבועות הבאים.

בכ"ג תמוז פנה במכתב כללי-פרטי אל החיילים בצבא אשר כתבו לו (אגרת ט'שמו). את המכתב מתחיל הרבי במלים:

בנועם קבלתי מכתבו בו כותב איך הכיר חסדי ה' וראה גודל הנסים וכולי.

* * *

אמנם היו איזה רבנים, ששאלו וטענו, שלא יתכן לומר שה' יראה ניסים ע"י יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות.

הרבי התייחס לדברים האלו בכמה שיחות במשך הקיץ, ואף במכתבים שכתב.

בזה דנה גם האגרת האחרונה שבכרך שלפנינו (ט'שעח); אשר שאלו אצל הרבי, איך אפשר לומר שהוא נס מן השמים, הרי הגס נעשה ע"י חיילים שאינם דתיים, וע"ז השיב הרבי:

. . . (ז) ברור שזה דניצולו 2.5 מיליון בנ"י שבאהקת"ו (כולל הישיבות וכו') – נס מן השמים דקדושה וכו'.

באם לאו: (1) למה ועל מה ציוו לומר בוויילימס[בורג] תהלים?
(2) מה פעלו באמירתם?

(ח) ד"ר קסטנער הי' כו' ובכ"ז באמצעותו ניצולו כו'. אין לו לדין אלא מה שענינו רואות וישאלו את דייני ירות"ו ההיו נסים. ובפרט את הראב"ד דעדה החרדית הר"פ שי' עפשטיין. וד"ל. –

מבצע תפילין

בהתוועדות ש"פ במדבר מברכים החודש סיון, יומיים לפני פרוץ המלחמה, דיבר הרבי שיחה מיוחדת אודות המצב בארה"ק, ותוכנה:
כשהקב"ה מנהיג מלחמה: (א) מתבטל האויב לגמרי. (ב) „לא נפקד ממנו איש" שכולם נשארים בשלימות.

והסגולה לזה היא מצות תפילין, שעליה מבואר בגמ': (א) „כל המניח תפילין מאריך ימים" (מנחות מד, א). (ב) „וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך כו' אלו תפילין שבראש" (ברכות ו, א).

ולכן, המשיך הרבי ואמר, (א) כאשר אלו שנמצאים בצבא יניחו תפילין, הם יטילו בזה פחד על כל שונאי ישראל ויחסכו את המלחמה. (ב) כל יהודי שיניח תפילין לזכותם של אנשי הצבא, יעזור להם בזה לאריכות ימים ושפחדם יפול על כל העמים מסביב.

מיד בצאת השבת פורסם הדבר בארה"ק ובכל העולם. אנ"ש בארה"ק פירסמו בין חיילי צה"ל – כרוז מיוחד בתוכן האמור. וכך התחיל „מבצע התפילין".

ההשערות שהתפרסמו אז מדברים על כמאה אלף יהודים ואנשי צבא,

שעדיין לא היו שומרי תורה ומצוות, והניחו תפילין לאור המבצע, במשך תקופת ימי המלחמה.

בסעודת חג השבועות היתה שיחה מענינת בנידון, בין הרבי ובין גיסו הרש"ג ע"ה (המלך במסיבו ח"א עמ' קעד):

רש"ג: אומרים שמאה אלף יהודים - כ"י - הניחו תפילין.

הרבי: רק מאה אלף?

רש"ג: כוונתי היא, בנוסף על אלה המניחים תמיד תפילין - הניחו בתקופה זו מאה אלף יהודים נוספים!

הרבי: קיבלתי מכתב חריף בקשר למה שעוררתי אודות תפילין - שדרישת השעה לפעול בכך, כדי שיקויים המאריך ימים כו', וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך כו' אלו תפילין שבראש".

והקשה השואל, היתכן להניח תפילין לצורך זה כו' הרי ישנו רמב"ם שפוסק איפכא (לגבי מזוזה) ש,אלו שכותבין מבפנים שמות המלאכים . . הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעוה"ב, שאלו הטפשים לא די להם שבטלו המצוה אלא שעשו מצוה גדולה וכו' כאילו הוא קמיע של הנאת עצמן וכו'.

בערב ידובר בזה - אי"ה.

באותו ערב ביאר הרבי את הנושא, והמשיך בביאור הנושא בש"פ בהעלותך ובהתוועדות י"ב תמוז (נדפס בלקו"ש ח"ט עמ' 121 ואילך), ואף לשואל הנזכר, השיב בפרטיות על שאלתו (אגרת ט"של).

* * *

מיד אחרי המלחמה הכריז הרבי על המשך, מבצע התפילין, וביתר שאת, הן באגרות שכתב הרבי והן בהוראות מיוחדות ע"י המזכירות.

באחת האגרות שכתב הרבי באמצע סיון, הוסיף בשולי הגליון בכת"ק (אגרת ט"שכו):

ז"ע נתקבלו המכ' די' י"א סיון, ות"ח על הבשו"ט ממבצע התפילין.

בכ"א סיון שלח מברק, ע"י המזכירות, אל צא"ח בארה"ק (המלך במסיבו ח"א עמ' קעו):

הצעת אד"ש שאם רק אפשר לסדר אצל הכותל סוכה תמידית להנחת תפילין, וכמובן ברשות המשרדים המתאימים.

וכדאי להדפיס בפורמט קטן ברכות תפילין וקריאת שמע, ולחלקם חנם, וגם למכור שם תפילין בדוקות ובמחיר מינימלי . . . לחלק שם גם איזה עלון המבאר ומסביר את החשיבות דהנחת תפילין . . .

עד כמה זירו הרבי את אנ"ש, על השתתפותם בגופם ב"מבצע תפילין", אפשר לראות גם מתוך המברק ששלח בכ"ו סיון, ע"י המזכירות, אל צא"ח בירושלים (שם עמ' קעז):

הנעשה מצא"ח ואנ"ש בירושלים משהו במבצע תפילין?

כמה אנשים מירושלים התעסקו בזה, וכמה שעות הקדישו לזה כולם ביחד?

ומטובם להבריק בפרטיות, ושמות המשתתפים - במכתב דחוף, ופשוט שהגזמה בענין כזה אסורה, וד"ל.

באגרת ששלח הרבי אל מו"ה טובי' שי' בלוי (מפעילי ירושלים), הוסיף בשולי האגרת (אגרת ט"שלה):

אחת ממטרות המברק, להודיע כמה השתתפו במבצע תפילין וכו' - הייתה כמוכן, לידע מי השתתף בזה בטרחה בגופו בפו"מ, וכמה פעמים וכו': 1) קודם קבלת המברק (שהייתה פעילות ורבה גם אז מכפר חב"ד). 2) לאחר קבלת המברק ועד קבלת מכתבי זה.

ובטח יודיע בנוגע לעצמו ערכ"ז בפרטיות. ות"ח מראש.

הרבי דרש אז דיווחים מכל השלוחים שבארה"ק. כאשר השליח מו"ה אברהם יצחק ששונקין מיעט בכתיבה, כתב לו הרבי (ט"שכו):

בזמן כתיקונו - כותב בתכיפות, ודוקא עתה - הפסיק הכתיבה!!

כך המשיך הרבי לזרז על ההשתתפות ב"מבצע תפילין" במשך כל הקיץ, ובשנים הבאות (ראה אגרות ט"שסג. ט"שסו).

"מבצע התפילין" שאצל הכותל המערבי היו לו הדים רחבים ביותר, כל היום, מהבוקר עד הערב, עמד שם תור של מניחי תפילין.

בעתונות של חדשי הקיץ היו נדפסים מזמן לזמן, הערכות של מספר האנשים שכבר הספיקו להניח תפילין אצל הכותל: 400 אלף, 600 אלף וכו'.

* * *

באגרת שכתב הרבי במוצש"ק ח"י אלול, אל חברי המשטרה בעפולה (אגרת ט"שסו), הוא מבאר ומזרז:

בנועם ובשמחה רבה קבלתי מכתב הרב יצחק שי' ידגר אודות ביקורו אצלם בקשר עם מבצע הנעלה, "מבצע תפילין", וההתרשמות שלו מהסבר פנים יפות בו קדמו פניו, והשתתפותם, וכולי.

ויהי רצון אשר זכות מצוה זו, שסגולה מיוחדת לה, כמו שנאמר, "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' (בפרשיות שבתפילין) נקרא עליך ויראו ממך", תעמוד להם לתוספת הצלחה בעבודתם החשובה והאחראית לבסס ולחזק המשטר והסדר בכל המקומות המסורים לפיקוח שלהם.

ויתברכו בכל עניניהם הפרטיים.

שהרי עוד סגולה עקרית וזכות מיוחדת במצוה האמורה, אשר כל המניח תפילין מאריך ימים, אריכות בכמות וגם באיכות.

והקב"ה - המשתבח בעמו ישראל ואומר, "אתם עשיתוני חטיבה אחת (ציור ודבר הניכר שאין כמותו) בעולם, שנאמר שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד (מהפסוקים העיקריים בפרשת תפילין). ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (פסוק הכתוב בתפילין של הקב"ה) -

יברך את כל אחד ואחד מהם ואת בני ביתם שיחיו בשנה טובה ומתוקה, כולל ללכת מחיל אל חיל בכל עניני תורתנו, תורת חיים, ומצותי עליהן נאמר וחי בהם, מתוך שמחה וטוב לבב.

* * *

אלו הם נושאים אחדים, הבולטים באגרות הכרך שלפנינו, מבצעים מיוחדים של שתי השנים האלו - תשכ"ז-תשכ"ז.

שנת השמיטה, הקהל, המאה, הארבעים

יש עוד נושאים, אשר הרבי הרבה להזכירם באגרות השנים האלו:

שנת תשכ"ז היתה שנת ה"שמיטה", ושנת תשכ"ז היתה שנת "הקהל". רגיל היה הרבי, באגרות השנים האלו, ובמיוחד ב"מכתבים-כלליים" וב"כללי-פרטי", ללמוד הוראה מיוחדת מהמצוות הקשורות לשנים האלו - שנת ה"שמיטה" היא שנת "שבת לה", כלומר שגם עניני העולם צריכים

(*) הרבי הרבה לכתוב בשנים האלו מכתבים "כללי-פרטי", כלומר נוסח אחד ששלח להרבה אנשים, כאשר לכל אחד מהם מוסיף כמה מילים, או שורות מיוחדות בשולי האגרת.

להיות חדורים בתורת ה'. שנת "הקהל" היא שנת התמסרות לחנוך בני ובנות ישראל.

"ג ניסן תשכ"ו מלאו מאה שנה להסתלקות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", ושנת תשכ"ו היא א"כ "שנת המאה" להסתלקות כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק". לאור עובדה זו, הירבה הרבי באגרותיו, ללמוד הוראות מתולדות חייו של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

במשך היום, י"ג ניסן, ערך הרבי התוועדות מיוחדת לכבודו של יום, מגבית מיוחדת ל"קרן המאה", ואף חילק שקל אחד לצדקה לכ"א מאנ"ש, על מנת לפדותו במעות שיתנו ל"קרן המאה".*

"ב"י"ג תמוז תשכ"ז מלאו ארבעים שנה לגאולת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. באגרות אותו חודש הירבה הרבי להדגיש את העובדה אשר אחרי ארבעים שנה, "נתן הוי' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" האותות והמופתים הגדולים ההם, ולכן יש ללמוד מהמס"נ שלו, ובאופן של "נזכרים" ועי"ז "נעשים".

נושאים אלו וכיוצא בהם, אפשר למצוא לפי מפתח הענינים בערכם: שמיטה; הקהל; יב תמוז (ארבעים שנה); מפתח שמות, שניאורסאהן, מנחם מענדל (אדמו"ר ה"צמח צדק") (שנת המאה).

כ"ד ספרי אגרות-קודש

הכרך הזה שלפנינו הוא הכרך העשרים וארבעה, כמספר עשרים-ארבע ספרי קודש, ובו אף מסתיימת סדרת האגרות-קודש, באותה צורה שראינו בכרכים שעד עתה, כדלקמן:

רוב האגרות שבעשרים וארבעת הכרכים שנדפסו עד היום, לא נכתבו ע"י רבינו בעצמו, כי אם שהרבי הכתיב אותם למזכיר, ואח"כ עברו את הגהת הרבי.

המזכיר העיקרי שהי' רושם את האגרות שהרבי הי' מכתיב אותו, הוא המזכיר ר' משה ליב רוטשטיין. הוא הי' נכנס כמעט כל יום אל הרבי, הרבי הי' קורה לפניו מענות ואגרות למכתבים המתקבלים, המזכיר הי' רושם אותם בקצרנות בשעת מעשה, אח"כ הי' מכין מהם אגרות, שאותן הי' חוזר ומכניס לרבי, להגהה, חתימה ואישור סופי למשלוח.

(*) אודות סדר היום הזה ראה מכתבי-המזכירות, שנדפסה כנספח לאגרת ט'קה.

בשנת תשכ"ז חלה הרמ"ל רוטשטיין את חליו האחרון, ובט' מ"ח תשכ"ח החזיר את נשמתו ליוצרו.

מזכיר חדש לא התקבל במקומו. העבודה שהיתה מוטלת עליו הוטלה על שאר המזכירים הקיימים. עומס העבודה שעליהם הי' גדול מכדי להספיק את כל אשר הוא הי' עושה, באותו סדר. מאז ואילך התרבה יותר ויותר הסדר של „פתקאות“, שהחליף את הסדר של „אגרות“.

„פתקאות“ (או בנוסח הנפוץ „צעטלעך“), היינו שהרבי משיב כמה מלים, או שורות, בכתי"ק על גבי מכתב השאלה. האדם השואל הי' מורשה להעתיק לפניו את נוסח המענה, שהי' מוחזר למזכירות.

המכתב המקורי הי' בדרך כלל מוחזר לרבי, שהי' לוקחו אתו אל האהל – לקריאתו שם לבקשת ברכה, ושם הי' הרבי קורעו (ואח"כ נשרף), או שהרבי הי' מוסר את הפתקה למזכירות על מנת לשרפו במשרפה שב־770.

בארכיון המזכירות לא נשאר העתק מכל המענות האלו. אלו שנשמרו במזכירות או אצל האנשים המקבלים, במקורם או בהעתקתם, הולכים ומתפרסמים לאחרונה בכמה כמות, כתבי־עת, תשורות וחוברות.

* * *

האמת היא שגם משנת תשכ"ח ואילך כתב הרבי „אגרות“ רבות, והאמת היא שגם עד שנת תשכ"ז הי' הרבי כותב „פתקאות“ רבות.

מ"מ דומני שאפשר לקבוע, אשר עד שנת תשכ"ז, עיקר המענות של הרבי נכתבו בצורת „אגרות“, ומשנת תשכ"ח ואילך, עיקר המענות של הרבי נכתבו בצורת „פתקאות“.

* * *

ויה"ר שנוכח בקרוב להוציא לאור את יתר אגרות־הקודש של כ"ק רבותינו נשיאינו, עדי נזכה ללמוד תורה מפיו של משיח צדקנו, במהרה בימינו, אכ"ר.

שלום דובער ב"ר ישראל יהודה שי' לוין

IL 9-0684

ישראל יונת פיקסטי
רנ הנ"ל דניק בית יוסף
מחצית הילול ג' י'
היום ושיבת חובבי תפלים לזכאריס

בית המדרש הגדול

אברהם בן יצחק אבן עזרא.

אני מבינה לך דבר אחד גמלה הנפשה בענייני ופניו ה' הוא ב' צפורה,
האנה הוא קדש צדקתו וזוהי צדקתו וזוהי צדקתו וזוהי צדקתו.
צדק צדק. הוא מונח לך ימים ימים קדש וזוהי צדקתו וזוהי צדקתו.
גמלים ואחרים.

מ. העמוד השנים ארץ הנה' והנה' יצא ב' אילן' ר' היל' ארץ
במ' כנ'.

[illegible]

נדפסה לקמן אגרת ט'סח

This is a fast message unless the deferred character is indicated by the reverse symbol.

WESTERN UNION

W. P. MARSHALL
Chairman of the Board

TELEGRAM

R. W. McFALL
President

W. P. MARSHALL
CHAIRMAN OF THE BOARD

R. W. McFALL
PRESIDENT

DL = Day Letter
NL = Night Letter
LT = Instructions

The filing time shown in the date line on domestic telegrams is LOCAL TIME at point of origin. Time of receipt is LOCAL TIME at point of destination.

TT060 1224A EST APR 4 67 (49)SYB052 BASS
B ZPA458 NL PD 8 EXTRA ZP NEW YORK NY 3-
RABBI M SCHNEERSON

770 EASTERN PKWAY BROOKLYN NY
 DEAR RABBI I AM IN GREAT TROUBLE. MY EYES WENT BAD I HAVE CATARACTS.
 DR MASS SAID I MUST SEE YOU. I WILL NOT GO FOR AN OPERATION
 UNLESS YOU SEND ME TO A SURGEON. I AM WAITING FOUR YEARS FOR
 AN APPOINTMENT TO SEE YOU BUT I MUST SEE YOU NOW. MY SIGHT
 IS AT STAKE. IS THAT REASON ENOUGH TO SEE YOU? WHEN MY BELIEF
 IN YOU IS SO GREAT. WILL CALL YOU TOMORROW TO ASK WHEN I CAN
 SEE YOU. PLEASE FIND A SURGEON WHO OPERATES ON CATARACT, WHERE
 EVER YOU SEND ME I WILL GO GOD BLESS YOU AND PRAY FOR MY SIGHT.
 SINCERELY - (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100) (101) (102) (103) (104) (105) (106) (107) (108) (109) (110) (111) (112) (113) (114) (115) (116) (117) (118) (119) (120) (121) (122) (123) (124) (125) (126) (127) (128) (129) (130) (131) (132) (133) (134) (135) (136) (137) (138) (139) (140) (141) (142) (143) (144) (145) (146) (147) (148) (149) (150) (151) (152) (153) (154) (155) (156) (157) (158) (159) (160) (161) (162) (163) (164) (165) (166) (167) (168) (169) (170) (171) (172) (173) (174) (175) (176) (177) (178) (179) (180) (181) (182) (183) (184) (185) (186) (187) (188) (189) (190) (191) (192) (193) (194) (195) (196) (197) (198) (199) (200) (201) (202) (203) (204) (205) (206) (207) (208) (209) (210) (211) (212) (213) (214) (215) (216) (217) (218) (219) (220) (221) (222) (223) (224) (225) (226) (227) (228) (229) (230) (231) (232) (233) (234) (235) (236) (237) (238) (239) (240) (241) (242) (243) (244) (245) (246) (247) (248) (249) (250) (251) (252) (253) (254) (255) (256) (257) (258) (259) (260) (261) (262) (263) (264) (265) (266) (267) (268) (269) (270) (271) (272) (273) (274) (275) (276) (277) (278) (279) (280) (281) (282) (283) (284) (285) (286) (287) (288) (289) (290) (291) (292) (293) (294) (295) (296) (297) (298) (299) (300) (301) (302) (303) (304) (305) (306) (307) (308) (309) (310) (311) (312) (313) (314) (315) (316) (317) (318) (319) (320) (321) (322) (323) (324) (325) (326) (327) (328) (329) (330) (331) (332) (333) (334) (335) (336) (337) (338) (339) (340) (341) (342) (343) (344) (345) (346) (347) (348) (349) (350) (351) (352) (353) (354) (355) (356) (357) (358) (359) (360) (361) (362) (363) (364) (365) (366) (367) (368) (369) (370) (371) (372) (373) (374) (375) (376) (377) (378) (379) (380) (381) (382) (383) (384) (385) (386) (387) (388) (389) (390) (391) (392) (393) (394) (395) (396) (397) (398) (399) (400) (401) (402) (403) (404) (405) (406) (407) (408) (409) (410) (411) (412) (413) (414) (415) (416) (417) (418) (419) (420) (421) (422) (423) (424) (425) (426) (427) (428) (429) (430) (431) (432) (433) (434) (435) (436) (437) (438) (439) (440) (441) (442) (443) (444) (445) (446) (447) (448) (449) (450) (451) (452) (453) (454) (455) (456) (457) (458) (459) (460) (461) (462) (463) (464) (465) (466) (467) (468) (469) (470) (471) (472) (473) (474) (475) (476) (477) (478) (479) (480) (481) (482) (483) (484) (485) (486) (487) (488) (489) (490) (491) (492) (493) (494) (495) (496) (497) (498) (499) (500) (501) (502) (503) (504) (505) (506) (507) (508) (509) (510) (511) (512) (513) (514) (515) (516) (517) (518) (519) (520) (521) (522) (523) (524) (525) (526) (527) (528) (529) (530) (531) (532) (533) (534) (535) (536) (537) (538) (539) (540) (541) (542) (543) (544) (545) (546) (547) (548) (549) (550) (551) (552) (553) (554) (555) (556) (557) (558) (559) (560) (561) (562) (563) (564) (565) (566) (567) (568) (569) (570) (571) (572) (573) (574) (575) (576) (577) (578) (579) (580) (581) (582) (583) (584) (585) (586) (587) (588) (589) (590) (591) (592) (593) (594) (595) (596) (597) (598) (599) (600) (601) (602) (603) (604) (605) (606) (607) (608) (609) (610) (611) (612) (613) (614) (615) (616) (617) (618) (619) (620) (621) (622) (623) (624) (625) (626) (627) (628) (629) (630) (631) (632) (633) (634) (635) (636) (637) (638) (639) (640) (641) (642) (643) (644) (645) (646) (647) (648) (649) (650) (651) (652) (653) (654) (655) (656) (657) (658) (659) (660) (661) (662) (663) (664) (665) (666) (667) (668) (669) (670) (671) (672) (673) (674) (675) (676) (677) (678) (679) (680) (681) (682) (683) (684) (685) (686) (687) (688) (689) (690) (691) (692) (693) (694) (695) (696) (697) (698) (699) (700) (701) (702) (703) (704) (705) (706) (707) (708) (709) (710) (711) (712) (713) (714) (715) (716) (717) (718) (719) (720) (721) (722) (723) (724) (725) (726) (727) (728) (729) (730) (731) (732) (733) (734) (735) (736) (737) (738) (739) (740) (741) (742) (743) (744) (745) (746) (747) (748) (749) (750) (751) (752) (753) (754) (755) (756) (757) (758) (759) (760) (761) (762) (763) (764) (765) (766) (767) (768) (769) (770) (771) (772) (773) (774) (775) (776) (777) (778) (779) (780) (781) (782) (783) (784) (785) (786) (787) (788) (789) (790) (791) (792) (793) (794) (795) (796) (797) (798) (799) (800) (801) (802) (803) (804) (805) (806) (807) (808) (809) (81

BRONX NY

EVER YOU SEND ME I WILL GO GOD BLESS YOU AND PRAY FOR MY FRIENDS
SINCERELY - 16 (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30)

BRONX NY

16 (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30)

נדפסה לקמן אגרת ט'רסז

ונזכה בקרוב, בתכ"י, לקיום היעוד והאכלתיוך נחלת יעקב אביך, נחלה בלי מצרים וכמ"ש, ופנצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

בלי מצרים וכמ"ש ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה.
 מצודה מאופק ע"י בעל המלך -
 אשר לאוסף כן אצל המלך וזה
 אושר וצוהר גדול, וזה כל צורה
 אלהיאל ציון וזה צוהר אצל המלך
 מסיבה נחשבת המכתב עד מעלי שבחא דעשירי בשבט - ויומא קא גרים -
 יום הסתלקות הילולא של ב"ק מו"ח אדמו"ר, והקביעות בשנה זו כמו בשנה
 ההיא - ביום השבת קודש.

בחד..הארץ: הקדמת בני אדה"ז לשו"ע שלו. וראה זח"ג (רפח,א): כל יומין..
 מחד קטירא כו'. אלין..לבב: שם. כל..ההיא: סידור שער הל"ג בעומר (דש
 סוף טור ב. וראה ג"כ שם בסוף השער). ומלמעלה למטה..בעת פטירתו: צ"ע אם
 גם בעת פטירתו זהו מ"ד הבאים ע"י העלאת מ"ן אז - נר"נ שלו. ולהעיר מקו"א
 סד"ה עיין ע"ח. כל..הארץ: אגה"ק סי' כח. הימים האלה: לב דוד פכ"ט (ע"פ
 מש"כ הרמ"ז בס' תיקון שובבים). (וראה משנה ספ"ג דגיטין). שו"ת הר"י
 אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה. שניאור: ואין אור אלא תורה
 (תענית ז, ב). במנין שית כו': ראה רמב"ן עה"ת בראשית (ב, ג).
 דטועמי'..ותבשיל: ש' הכוונות ענין טבילת ע"ש. שו"ע אדה"ז סו"ס
 ר"נ. השבת ענינו מנוחה: ראה רש"י בראשית (ב, ב). סוף תמיד. צ"צ
 לתהלים עה"פ מזמור שיר ליוה"ש. 'והאכלתיך..ונגבה: ראה שבת קיח,
 סע"א ושם.

הפ"ג ליום ההילולא נתקבל ויסרא בעת רצון עה"צ הס"י.

נדפסה לקמן אגרת ט'רצא

מפתח

תשכ"ו

א	נוסח בקשת מחילה	מו"ה יואל ספערקא	עשיית	ט'לא
ב	הקמת חזית דתית		מחרת יוה"כ	ט'לב
ז	פרסום המכ' הקודם	מהרש"י זוין	כ"ה תשרי	ט'לג
ז	סדר הלימוד הכללי ולתלמידים		שלהי תשרי	ט'לד
ח	הדפסת דא"ח שייך לקה"ת		פר' בראשית	ט'לה
ח	תשרי - חודש הכללי	כללי-פרטי	ימי חשון	ט'לו
י	הערות לספרו מנחת שמואל	מו"ה שמואל יאלאו	ימי חשון	ט'לז
יג	אגודת סופרי סת"ם	סופרי סת"ם כפ"ח	ב' מ"ח	ט'לח
יד	דרך התורה ליחידים ולמפלגות	מהרש"א שאולזאהן	ב' מ"ח	ט'לט
יד	ספריו. הר"ל בבלי וירושלמי	מו"ה ראובן מרגליות	ז' מ"ח	ט'מ
טז	שידוכים ושאלת הזקן		ח' מ"ח	ט'מא
יז	לימוד במקום שלבו חפץ		יט מ"ח	ט'מב
יט	השפעת תשרי על כל השנה		כב מ"ח	ט'מג
כ	עניני שידוכים		כב מ"ח	ט'מד
כא	תמיכת הישיבה תומכי תמימים	כללי	כו מ"ח	ט'מה
כג	הס' אשכבתא דר' מאיר	מו"ה אברהם שפירא	כו מ"ח	ט'מו
כד	תיקון למחסיר הנחת תפילין		כו מ"ח	ט'מז
כד	לחקוק בזכרון בע"פ תשב"כ		כז מ"ח	ט'מח
כה	נוסח אחיד לספרדים ואשכנזים	מר יוסף דקל	כח מ"ח	ט'מט
כו	זמן גשמים בא"י. המשכת הברכות	כללי-פרטי	ר"ח כסלו	ט'נ
כח	פעילות צא"ח	רש"ז שזר	ר"ח כסלו	ט'נא
כט	פעילותו בבהכנ"ס	מו"ה מנחם לעוויטאן	ר"ח כסלו	ט'נב
ל	לימוד וחזרת דא"ח בבהכנ"ס	ר"ב גרשמן, ר"ש שקלאר	ה' כסלו	ט'נג
לב	ברכה ליום הולדת		ט' כסלו	ט'נד
	השפעת פעולות הבן	מו"ה בצלאל בכר	יא כסלו	ט'נה
לב	על אביו שבעולם האמת			
	אגה"ת באנגלית. התוועדות	רש"ז שזר	יג כסלו	ט'נו
	יט"כ בכפ"ח.			
לג	שנת המאה להסתלקות הצ"צ			
לד	שיבשר מאתהפך מרירו למיתקא	מו"ה ניסן נמנוב	יד כסלו	ט'נז
לה	הובטחנו יגעת ומצאת		טז כסלו	ט'נח
לו	התמסרות למשרה בביה"ס		יח כסלו	ט'נט

לז	התוועדות יט"כ בירושלים	מוהרע"ז סלונים	יח כסלו	ט"ס
לז	מברק כללי לייט כסלו		יט כסלו	ט"סא
לח	ב' מכתבי כתי"ק הצ"צ	מו"ה משה רפלוביץ	כ כסלו	ט"סב
לט	זמן נסים וישועות	כללי-פרטי	ימי חנוכה	ט"סג
לט	אף הן היו באותו הנס	כללי-פרטי	ימי חנוכה	ט"סד
מ	סכום הצדקה „על דעת“	מו"ה חיים מושקוביץ	ימי חנוכה	ט"סה
	בחירות לועד כפ"ח.	מהרש"ז גרליק	נר חמישי	ט"סו
מא	ביסוס. אחדות			
מג	רשימות אביו אודות אדה"ז	מהרנ"ל מארטין	ג' טבת	ט"סז
		הגרא"י פיקרסקי	ד' טבת	ט"סה
מד	תלמידים לתלמידי תלמידיהם	והגר"מ מנטליק		
מה	השתתפות עם סינאגאג קאונסיל	מהר"מ בונין	יג טבת	ט"סט
מו	השתתפותו בהתוועדות יט"כ	מהרש"ז מסחרי	יג טבת	ט"ע
מז	תמיכת הישיבה	משתתפי חגיגת תות"ל	יח טבת	ט"עא
מט	עת רצון להיתר יציאה מרוסיה	מרת פלדמן	יט טבת	ט"עב
נ	כתת ישיבה גדולה	ישי"א מלבורן	יט טבת	ט"עג
נ	השתתפות בהתוועדות יט"כ	מו"ה ישראל נחום הלוי	כ' טבת	ט"עד
נא	לימוד במקום שלבו חפץ	האברך דוד טייכטל	כא טבת	ט"עה
נב	תעודת ברי"מ לאסופי		כג טבת	ט"עו
נב	עצות בעניני פרנסה	מו"ה ראובן דונין	כד טבת	ט"עז
נג	חוב' לתל' ביה"ס אודות אדה"ז	מר י. גולדשמיד	כד טבת	ט"עח
נד	שם כלה כחמותה		כה טבת	ט"עט
נה	סמינריון למורים לבני הישיבות		כה טבת	ט"פ
נו	מאך דא"א	מרת אסתר ערשטער	כו טבת	ט"פא
נח	פרסומיו בענין אמונה ומדע	ד"ר ש. ב. אולמן	כז טבת	ט"פב
נט	כמיתת שור כך מיתת בעלים	מו"ה נחום זיין	י' שבט	ט"פג
סא	מברק כללי ל' שבט		י' שבט	ט"פד
סב	מברק כללי ל' שבט	עולים החדשים מרוסיה	י' שבט	ט"פה
סב	תמיכת הרעלים טיים במחנו	מו"ה אשר זילוערשטיין	י' שבט	ט"פו
סג	שערי רוסיה נפתחו. כפ"ח ב'	רש"ז שזר	יא שבט	ט"פז
סד	לא יפרדו מצאן מרעיתם	כללי-פרטי	יא שבט	ט"פח
סה	עניני החנוך בתקופתנו	מו"ה יוסף בראנער	יא שבט	ט"פט
סט	בית נחמה בארה"ק	מרת נחמה שייווער	יא שבט	ט"צ
עא	אודות האגרת הקודמת	רש"ז שזר	יג שבט	ט"צא
עב	מעלת הגמ"ח. סיפור מהצ"צ	חברות גמ"ח	יג שבט	ט"צב
עג	ר"ה לאילנות	זלדה ש"ס-מישקובסקי	טז שבט	ט"צג
עה	התערבות הממשלה	מר יהודה דיק	יח שבט	ט"צד
עה	באופני שחיטה			

עו	ברכה לבת מצוה	יח שבט	ט'צד*
עז	לא לפרסם הריון עד לחודש ה'	יח שבט	ט'צה
עז	עניני נשואים	יט שבט	ט'צו
עח	מו"ט לחתונת נכדה	כה שבט	ט'צז
עט	נס פורים ע"י אשה	כח שבט	ט'צח
פא	כשרות מאכלי הגוף והנפש	ב' אדר	ט'צט
	מס"נ לטובת זולתו	ו' אדר	ט'ק
פב	ומצוה הבאה בעבירה		
	התנגדות נמרצת של הורים	ו' אדר	ט'קא
פג	מביאה תגובה הפכית		
פה	זיכוי יהודים במצוות תפילין	ו' אדר	ט'קב
	פיתוח כפ"ח,	ו' אדר	ט'קג
פה	דיוור לעולים החדשים		
פו	מנהגי יום הולדת ותפילין דר"ת	ט' אדר	ט'קד
	כשזקוקים לברכה –	יא אדר	ט'קה
פח	הוספה בלימוד התורה		
פח	גנרטור ליום השבת	יב אדר	ט'קו
פט	מברק כללי לימי הפורים	ימי הפורים	ט'קז
	ביטול גזירת המן	שושן פורים	ט'קח
פט	ע"י חינוך תשב"ר		
צב	סדר הלימודים בישיבה במלבורן	טז אדר	ט'קט
צד	קשיים בתחלת לימוד החסידות	טז אדר	ט'קי
צה	סיום מסכת	טז אדר	ט'קיב
צו	הגנרטור לש"ק בכפר חב"ד	כא אדר	ט'קיג
צז	טיפול קשה וממושך	שלהי אדר	ט'קיד
צז	החילוק בין מסקנות התורה למדע	חורף	ט'קטו
צח	מסירת הס' אוצר לשון התנאים	ר"ח ניסן	ט'קטז
צח	קב"ע לתורה עם זוגתו	ר"ח ניסן	ט'קיז
	שידוכים, יש להתחשב	ב' ניסן	
צט	יותר עם דעת אמה		
צט	עצה לדוחק בפרנסה – צדקה	ב' ניסן	ט'קיא
ק	גורלו הטוב – התעסקות בחנוך	ג' ניסן	ט'קיב
קא	שנת המאה להסתלקות הצ"צ	ד' ניסן	ט'קיג
	האחריות והכחות	ט' ניסן	ט'קיכא
קב	שניתנו בהתעסקות בחנוך		
קג	ראשו על כרעיו ועל קרבו	יא ניסן	ט'קיכב
קח	חירות אמיתית	יא ניסן	ט'קיכג
קי	הבנת האדם בהנהגת הבורא	יג ניסן	ט'קיכד
	מו"ה מאיר גורקאוו		
	ליידים אוקזילערי תות"ל		
	מו"ה ניסן צ'סלר		
	רש"ז שזר		
	מוהרב"ז סגל		
	תושבי כפר חב"ד		
	מסיבת נציבי		
	הישיבה במונטריאל		
	מהריש"ז סרבנסקי		
	מו"ה מרדכי		
	מהרמ"פ כץ		
	רב"צ מושקין		
	רש"ז שזר		
	מרת מרים זוננפלד		
	כללי		
	כללי-פרטי		

קיב	שנת המאה להסתלקות הצ"צ	מברק כללי	יג ניסן	ט'קכה
קיג	מכתב המזכירות בענין הנ"ל			
קסו	השפעתו בכנסת החדשה	מר ישראל ישעיהו	ערב חה"פ	ט'קכו
קסז	תנחומין	משפחת כצלסון	כו ניסן	ט'קכז
קסז	להתבונן בהשגח"פ		א' אייר	ט'קכח
	יחסים בבית -		א' אייר	ט'קכט
קיז	תלוי בטירת המשפחה			
קיח	זחור"ק תלוי בטירת המשפחה		א' אייר	ט'קל
קיט	שאלות בנוסח התפלה	מר יעקב שטרית	א' אייר	ט'קלא
קכ	לימוד הנגלה והחסידות	רי"י ברגר ורי"א גולדויכט	א' אייר	ט'קלב
קכא	הבנת האדם בהנהגת הבורא	מהרש"א שטאוב	ד' אייר	ט'קלג
קכג	קירוב זמן התנונה לזמן ההחלטה		ו' אייר	ט'קלד
קכד	התבוננות למניעת הכעס		יג אייר	ט'קלה
	תיכנון כפ"ח א' וב'	רש"ז שזר	פסח שני	ט'קלו
קכה	ואיכלוס העולים מרוסיה			
קכח	תוכן הכנס - שבת ושמיטה	כנס נשי ובנות חב"ד	א' בהר	ט'קלז
קכ	אמוץ ילדים עפ"י ההלכה		כ' אייר	ט'קלח
קלא	אישי התנ"ך - כגיבורי אגדות		כב אייר	ט'קלט
קלג	הדפסת חידושי אביו מהרמ"ג	מהרח"צ גאלדצווייג	כב אייר	ט'קמ
קלד	קשר נשים לפסח ושבוועות	תלמידות בית חנה ניוהייוון	כב אייר	ט'קמא
קלה	הוספה בבטחון		כב אייר	ט'קמב
קלו	חומש הפקודים - כולם שווים	חגיגת אהלי תורה	א' במדבר	ט'קמג
קלח	איסור לימוד עניני נצרות	מו"ה אשר אברמסון	כו אייר	ט'קמד
קלט	סיום כתיבת ספר תורה	ביהכ"נ אהבת ישראל	כח אייר	ט'קמה
	ס' תולדות הצ"צ.	כללי-פרטי	ר"ח סיון	ט'קמו
קמ	תוכן פרק פ"ו שבתהלים			
קמג	קורס מורים. בנינו ערבים בעדינו	מר אברהם רון	ד' סיון	ט'קמז
קמד	תרומתו לסמינר בכפר חב"ד	מו"ה סולומון ששון	ימי ההגבלה	ט'קמח
קמה	מברק כללי לחה"ש		ערב חה"ש	ט'קמט
קמה	מעמד פרטי - בלי הסכמה	אשכנזי גו"א חסקינד	ערב חה"ש	ט'קנ
קמו	בענין הנ"ל	אשכנזי	ערב חה"ש	ט'קנא
קמו	סידור הבן בביה"ס למלאכה		ערב חה"ש	ט'קנב
		חגיגה למען סמינר	אסרו חה"ש	ט'קנג
קמז	הלימוד מבנות צלפחד	וביה"ס כפ"ח		
קמט	אבל לפני התיבה בר"ח		יד סיון	ט'קנד
קנ	הוראות משנת השמיטה	אגודת נשים	טו סיון	ט'קנה
קנב	בית נחמה בארה"ק	מרת נחמה שייווער	יח סיון	ט'קנו
קנד	לא לנסוע באניות ישראליות		יט סיון	ט'קנז

קנה	חג הסיום. הוראות משמיטה	תל' הישיבה במונטריאל	כה סיון	ט'קנח
קנו	בחינה בבית"ס ובחינה עצמית	תל' סמינר קסבלנקה	כה סיון	ט'קנט
קנז	סיום מס' בבהכ"ג צמח צדק	מו"ה יחזקאל פרנקל	כו סיון	ט'קס
קנח	תמיכת UJA, מעון עולים ועוד	רש"ז שזר	כח סיון	ט'קסא
קס	פתיחת מקום קליטה לנוער	מו"ה צבי סלונים	ב' תמוז	ט'קסב
קסב	הילולא י"ב תמוז. מעמד	כללי-פרטי	ג' תמוז	ט'קסג
קסד	בחינה בבית"ס ובחינה עצמית	תל' אהלי יוסף יצחק	יא תמוז	ט'קסד
קסה	מברק כללי ל"ב תמוז		יב תמוז	ט'קסה
קסו	ברכה לפתיחת המחנה קיץ	גן ישראל	ימי הגאולה	ט'קסו
קסז	השגח"פ. נסיון		טז תמוז	ט'קסז
קסה	סגולה לבנים - טהמש"פ		צום הרביעי	ט'קסח
קסט	התגברות על מניעות	רש"ז מסחרי	יט תמוז	ט'קסט
קע	ד' צריכים להודות - ברוחניות	כללי-פרטי	מוצ"ש פנחס	ט'קע
קעב	ברכה ליום הולדת לבן		כב תמוז	ט'קעא
קעג	ברכה ליום הולדת לבת		כב תמוז	ט'קעב
קעג	מגבית י"ב תמוז	נשי ובנות חב"ד טורונטו	כג תמוז	ט'קעג
קעד	קב"ע לתורה בכל יום	מוהרא"ל לאוסאן	כג תמוז	ט'קעד
קעה	עצה לגמגום		כה תמוז	ט'קעה
קעו	תכנית לימוד רפואה		כה תמוז	ט'קעו
קעז	שלום בית. השקעה		כה תמוז	ט'קעז
קעח	עצות לחוסר שלווה פנימית		כה תמוז	ט'קעח
קפ	זכות הדפסת ס' רבותינו	מרת חי' בריינא בלומברג	א' מנ"א	ט'קעט
קפא	יש רופאים טובים בבוסטון		ב' מנ"א	ט'קפ
קפב	ישוב הדעת בעניני שידוכים		ב' מנ"א	ט'קפא
קפג	ימשיך לימודו במלבורן	מרדכי זאב גוטניק	ד' מנ"א	ט'קפב
קפג	ברכה ועצה לבריות		ד' מנ"א	ט'קפג
קפד	התענוג מקריאת ספריו	מו"ה יהושע בראנד	ח' מנ"א	ט'קפד
קפה	פרשת חיי אחי ע"ה	מר יונה כסה	י' מנ"א	ט'קפה
קפו	הפצת לימוד פנימיות התורה		יד מנ"א	ט'קפו
קפז	כנ"ל	מוהרצ"ה לייבאוויטש	יד מנ"א	ט'קפז
קפז	ברכה ועצה לבריות		יז מנ"א	ט'קפח
קפח	הכרח לימוד פנימיות התורה	מוהרי"א בעק	יז מנ"א	ט'קפט
קפט	הוקרה על ביקורו ועל הפגישה	רש"ז שזר	טו"ב מנ"א	ט'קצ
קצא	לארקא ולאמשכא ולאנהרא	כללי-פרטי	עש"ק עקב	ט'קצא
קצה	ס' המפתחות לחסידות	מוהרי"ל גרונר	עש"ק עקב	ט'קצב
	זירוז שיפור מצב הרוחני.		כד מנ"א	ט'קצג
קצה	שידוכים. נסיעה לחו"ל			
קצו	ברכה לרפוש"ש		כה מנ"א	ט'קצד

קצו	הו"ל שמן למאור	מהרש"ז ברבש	כה מנ"א	ט'קצה
קצו	סגולת הכנס בחודש אלול	כנס נשי ובנות חב"ד	עשק"מ אלול	ט'קצו
קצט	הוספה בתורה ובבטחון		כח מנ"א	ט'קצו
ר	עניני שידוכים		כח מנ"א	ט'קצח
ר	ההשפעה על הבנים		כח מנ"א	ט'קצט
	גאולה מרוסיה ע"מ ללמוד		אדר"ת אלול	ט'ר
רא	בישיבה, שלא הי' אפשר שם			
רג	רושם ביקור אנשי חב"ד	מ. גובר	ר"ח אלול	ט'רא
רד	התיישבות בכפר חב"ד		א' אלול	ט'רב
רה	המשך פעילות כבקשת הקהלה	מו"ה אהרן	ב' אלול	ט'רג
רו	הוספה ביהדות ומצוות		ו' אלול	ט'רד
רז	משלוח ביכלאך שבידה	מרת אסתר ברמן	ח' אלול	ט'רה
רח	סגולה לבנים - טהמש"פ		יב אלול	ט'רו
רט	המאמר נחמו בפי האדמו"רים	רש"ז שזר	יב אלול	ט'רז
ריא	שידוכים וקנאות		יב אלול	ט'רח
ריב	באלול המלך בשדה	כללי-פרטי	טו אלול	ט'רט
ריג	הלימודים בישיבה במלבורן	מהריש"ז סרברנסקי	טו אלול	ט'רי
ריד	ביאור נוסח התנחומין	מ' ד. ל. הארנשטיין	טז אלול	ט'ריא
רסו	ברכה ליום הולדת	מהרבש"א קונין	טז אלול	ט'ריב
רסו	הסכמה וברכה לשידוך		כ' אלול	ט'ריג
רסז	קרא לשקש ויזרח אור		כ' אלול	ט'ריד
ריז	הבא לטהר אחרים מסייעין אותו		כא אלול	ט'רטו
ריח	ביאור נוסח התנחומין	רש"ז שזר	כג אלול	ט'רטז
ריט	ההוראות לשנת "הקהל"	כללי	ימי הסליחות	ט'ריז
רכג	התוועדות ח"י אלול	נשי ובנות חב"ד ירושלים	כח אלול	ט'ריח
רכד	אופני ההשפעה על הבנים		כח אלול	ט'ריט
רכה	אישור קבלת כוס הזהב וכנו	נשי ובנות חב"ד כפ"ח	ער"ה	ט'רכ
רכו	מברק כללי לר"ה		ער"ה	ט'רכא
רכז	ביטויים באמצע התפלה		תשכ"ז	ט'רכב
רכז	לקצר בין החלטה לחתונה		תשכ"ז	ט'רכג
רכז	ביאור במאמר אדמו"ר מוהר"ש	מהרח"י רבינוביץ	תשכ"ז	ט'רכד

תשכ"ז

רכט	השתתפות במגבית קרן חנה		עשי"ת	ט'רכה
רל	אסיפה לזכר הרבנית	בית חנה ניו הייווען	יב תשרי	ט'רכו
רלא	מבצע הקהל ע"י צא"ח	מו"ה יצחק גנזבורג	יב תשרי	ט'רכז
רלב	הגרלה לנסיעה לרבינו	נשי ובנות חב"ד כפ"ח	יד תשרי	ט'רכח
רלג	ס' המנהגים - חב"ד	רש"ז שזר	ערב חה"ס	ט'רכט

רלד	ברכה למשתתפים	הקפות שניות ירושלים	ערב חה"ס	ט'רל
רלה	כנ"ל	ועד כפר חב"ד	כא תשרי	ט'רלא
רלו	הוראות לשנת הקהל	חגיגת א"ת נוארק	כח תשרי	ט'רלב
רלח	שנה תמימה ומלאה	כללי-פרטי	עש"ק טו מ"ח	ט'רלג
רלט	המלצה ל"חנינה"	רש"ז שור	טז מ"ח	ט'רלד
רמב	לא לעזוב שטח הרבנות	מו"ה הלל מדליה	טז מ"ח	ט'רלה
רמג	יום הולדת אדנ"ע	מו"ה שלמה קירש	כ' מ"ח	ט'רלו
רמד	ידיעה ובחירה	מוהרי"ע שוחאט	שלהי מ"ח	ט'רלז
רמה	חגיגת יום הולדת	מוהרש"י זוין	א' כסלו	ט'רלח
רמז	רפואת הנפש קשורה לתומ"צ	ד"ר ה. ל. גורדון	י"ד כסלו	ט'רלט
רמז	לידת בת. לימוד תניא בכל יום		יז כסלו	ט'רמ
רמח	הוראות לשנת הקהל	חגיגת תות"ל מונטריאל	יז כסלו	ט'רמא
רנ	קרי ביוהכ"פ		יז כסלו	ט'רמב
רנא	מברק ליי"ט כסלו		יט כסלו	ט'רמג
רנא	תמיכת ישיבת תות"ל	כללי	יט כסלו	ט'רמד
רנג	מאמר פדה בשלום עזר"ת	כללי-פרטי	מוצש"ק וישב	ט'רמה
		חנוכת הבית	כא כסלו	ט'רמו
רנה	הוראות לשנת הקהל	סמינריון קסבלנקה		ט'רמז
רנז	עבודה במוסדות ליובאוויטש		כב כסלו	ט'רמז
רנח	דרך הלימוד		כד כסלו	ט'רמח
רנח	גמ"ח לעשירים	גמ"ח מונטריאל	ימי חנוכה	ט'רמט
רנט	מסיבה לכבוד כהונת רבנותו	מו"ה לוי ביליצקי	ימי חנוכה	ט'רנ
רס	משלוח כת"י דא"ח	מהרע"ז סלונים	ימי חנוכה	ט'רנא
רסא	אורה ושמחה בימי החנוכה	מרת ד. ל. הארנשטיין	ימי חנוכה	ט'רנב
רסג	ג"פ נא' בעצם היום הזה	מהרש"ז שמרלינג	ימי חנוכה	ט'רנג
רסג	הליכה לאוהל		ימי חנוכה	ט'רנד
רסד	גיור כהלכה בקהלתו	מו"ה הלל מדליה	ימי חנוכה	ט'רנה
רסד	רשימת דברים מאדנ"ע	מו"ה יעקב לנדא	ל' כסלו	ט'רנו
רסו	הוראת ימי חנוכה	כללי-פרטי	זאת חנוכה	ט'רנז
רסח	קשר חנוכה וי"ט כסלו	כללי-פרטי	זאת חנוכה	ט'רנח
רעא	תיקון לשכח הנחת תפילין		ו' טבת	ט'רנט
רעב	פעילות ליידיס אוקולרי	מרת שרה שימאנאוויטש	ח' טבת	ט'רס
רעג	ברכה ליום הולדת	לוי יצחק גרליק	ט' טבת	ט'רסא
רעג	תיקון לשכח תפלה		יד טבת	ט'רסב
עדר	חיזוק היהדות בסביבתו	מהרי"ד כהן	טז טבת	ט'רסג
עדר	בסחון		כ' טבת	ט'רסד
ערה	בדיקת תעודות הגיור		כא טבת	ט'רסה
רעו	ניחום אבלים ע"י מכתב	הגרי"ד סולובייצ'יק	כג טבת	ט'רסו

רעז	ימי ההילולא נזכרים ונעשים	כללי-פרטי	כד טבת	ט'רסז
רפא	ברכה להתחלת הבניה	מרת לוין	כו טבת	ט'רסח
רפב	הוראות משירות בצבא	מו"ה משה פלד	טבת	ט'רסט
רפב	לחזור לאה"ק, להשתדך		תחלת שבט	ט'ער
רפג	מס"נ בעל ההילולא לתות"ל	חגיגת תות"ל	עש"ק בא	ט'רעא
רפה	סיום מסכת	ח. ב. קאופמן	ז' שבט	ט'ערב
רפו	מברק כללי ליו"ד שבט		י' שבט	ט'רעג
רפו	התבוננות בהשגח"פ		יא שבט	ט'עדר
	ניתוחי מתים וניתוח	מו"ה קלמן כהנא	יב שבט	ט'ערה
רפז	בנפש החיים. ציור הלוחות			
רפח	האדם עץ השדה	מרת ד. ל. הארנשטיין	טו בשבט	ט'רעו
רפט	מברק ברכה לשליחותם	תל' תות"ל קרית גת	כב שבט	ט'רעז
רצ	לימוד מ"הקהל" לגמ"ח	עש"ק משפטים חברת גמ"ח	שבט	ט'רעח
רצב	לא לנטוש פעילותו בעירו		שבט	ט'רעט
רצב	אף הן היו באותו הגס	סמינר בית רבקה יער	אדר"ח אדר"ר	ט'רפ
רצג	באמצע זמן הלימודים לא לשנות	א. ש. לוין	ב' אדר"ר	ט'רפא
רצד	ביקור בתשרי או בכנס הנשים	מרת הדסה פרמן	ה' אדר"ר	ט'רפב
רצה	שם חתן כחמיו אצל הספרדים		ה' אדר"ר	ט'רפג
	אדר"ר - חדש העיבור.	כללי-פרטי	ז' אדר"ר	ט'רפד
רצה	עניני תורת אמת			
רצט	יסוד חברת תהלים	מו"ה משה גרינברג	י' אדר"ר	ט'רפה
ש	לימוד קבלה ודא"ח		טז אדר"ר	ט'רפו
ש	יציאה מאה"ק למשרה		כ' אדר"ר	ט'רפז
שא	הערות לספרו שער המלך	מו"ה מאיר בלומנפלד	כב אדר"ר	ט'רפח
שב	שמחת הופעת הכרך העשירי	הנהלת אוצר הפוסקים	כה אדר"ר	ט'רפט
דש	מאמר וקבל היהודים	כללי-פרטי	כה אדר"ר	ט'רצ
שו	ביקור אצל ד"ר קירזנער		שלהי אדר	ט'רצא
שז	שלילת אסיפת רבנים עולמית	מהרש"י זוין	ר"ח אדר"ש	ט'רצב
שח	כנ"ל	ראשל"צ מהרי"ר נסים	ר"ח אדר"ש	ט'רצג
שט	לימוד משנת "הקהל"	נציבי תות"ל במונטריאל	ר"ח אדר"ש	ט'רצד
שיב	ציווי שמחה באדר - נתינת כח		ז' אדר"ש	ט'רצה
שיג	לימוד משנת "הקהל"	ליידס אוקזילרי תות"ל	תענית אסתר	ט'רצז
שיד	מברק לפורים		פורים	ט'רצז
שטו	גודל ערך ההתעסקות בחנוך	מו"ה דוד רוקח	שושן פורים	ט'רצח
	הו"ל ביאור תניא		יט אדר"ש	ט'רצט
שטז	לרח"ש ברוק			
שיו	סדר הלימוד לפני החתונה		כה אדר"ש	ט'ש
שיח	קידום וחיווק מוסדות חב"ד	מר יואל פרנקל	כח אדר"ש	ט'שא

ט"ש	אד"ש	מו"ה אבא פליסקין	אופני שיתוף הת' השלוחים
ט"שג	חורף		בפעילות באוסטרליה
ט"דש	ד' ניסן	י. צ. גליצנשטיין	אין שולחים עתה תל' לשם
ט"שה	יא ניסן	כללי	ילמד בישיבת תורת אמת
ט"שו	יא ניסן	כללי-פרטי	קשר "הקהל" וחה"פ
ט"שו	ערב חה"פ		ת"ח על הברכות ל"א ניסן
ט"שח	כח ניסן	רש"ז שזר	מברק כללי לחה"פ
ט"שט	ניסן	מהרב"צ שם טוב	נסיעתו לקנדה. משלחת לבקרו
ט"שי	ניסן	תלמידי 770	משרד להפצת שיחות
ט"שיא	א' אייר	מר מרדכי ניומן	חלוקת משניות לע"ג
ט"שיב	א' אייר	מהרי"מ בונין	שילוח ספרים שמו"ל
ט"שיג	אור לב' אייר	צא"ח	השתתפות בחגיגת א"ת
ט"שיד	תחלת אייר		התוודות ב' אייר
ט"שטו	ו' אייר	תל' הקבוצה	נסיעה לחו"ל אינו ענין פשוט
ט"שטז	ז' אייר	תל' המסיימות בית רבקה	תרגום השיחות ללה"ק
ט"שיז	יד אייר	מענות לארה"ק	לימוד משנת הקהל
ט"שיח	אמצע אייר		לא לפחד ולא להפחיד
ט"שיט	ל"ג בעומר	כנס נשי ובנות חב"ד	לא להקדים התספורת לפני ג"ש
ט"שכ	ל"ג בעומר	מוהרש"י זיין	לימוד משנת הקהל
ט"שכא	כ' אייר		מאמר רפאני. אנצ' תלמודית
ט"שכב	כו אייר	מענות לארה"ק	ביקור על קבר האם אחר ז"ש
ט"שכג	כח אייר		לסמוך על הקב"ה
ט"שכד	ער"ח סיון	רש"ז שזר	מהו הביאור בשואה
ט"שכה	ער"ח סיון	סמינר וביה"ס כפ"ח	אשר עשה ה' במצרים
ט"שכו	ימי הגבלה		קשר מ"ת והקהל
ט"שכז	ה' סיון	כללי-פרטי	כה תאמר לבית יעקב - הנשים
ט"שכח	ערב חה"ש		אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים
ט"שכט	ערב חה"ש	רשת אהלי"י ארה"ק	מברק כללי לחה"ש
ט"של	תחלת סיון		מברק לחה"ש
ט"שלא	יא סיון	תל' תות"ל מונטריאל	הנחת תפילין לשם שמירה
ט"שלב	ר"ח תמוז	הנהלת הישיבה במלבורן	חג הסיום, זמן מ"ת ושנת הקהל
ט"שלג	ג' תמוז		הוראות בניהול הישיבה
ט"שלד	ד' תמוז		י"ב תמוז - גאולה כללית
ט"שלה	ה' תמוז	כללי-פרטי	תספורת והתחלת החנוך
ט"שלו	ט' תמוז	רש"ז שזר	שנת הארבעים לגאולה
ט"שלז	יא תמוז	מו"ה אפרים זלמן	הגאולה - נקודת מפנה
ט"שלח	יב תמוז		תנחומין ולימוד המאמר
			מברק כללי ל"ב-ג תמוז

ש'לט	יב תמוז	שיכון חב"ד לוד	ברכה לאבן הפנה,
ט'שמ	יב תמוז	שיכון חב"ד ירושלים	שימלא בפדויי ה'
ט'שמא	ימי הגאולה	גן ישראל	הצלחה בחגיגת ימי הגאולה
ט'שמב	יג תמוז		ברכה לפתיחת מחנות הקיץ
ט'שמג	טו תמוז	מו"ה ניסן	מההסתלקות לא נסעתי מנ"י.
ט'שדמ	בין המצרים	כללי-פרטי	תמיכת הישיבה במונטריאל
ט'שמה	בין המצרים	מוהרש"ז שרגאי	יעמוד מלך מבית דוד כו'
ט'שמו	כג תמוז	כללי-פרטי	פסק הרמב"ם הנ"ל
ט'שמוז	כו תמוז		הכיר חסדי ה', מצוות תפילין
			הפצת רעיונות היהדות
			המסורתית בכתבי עת
ט'שמח	שלהי תמוז	תל' ישיבה גדולה מלבורן	זכרון הגאולה יעורר המעשה
ט'שמט	תמוז	מו"ה הלל מדליה	תקנת עגונות
ט'שנ	ר"ח מנ"א	קיסנת ישיבת לוד	לימוד ממס"נ בעל הגאולה
ט'שנא	ר"ח מנ"א	מו"ה מרדכי מנסליק	לימוד המסכתא בישיבות חב"ד
ט'שנב	קיץ		חתונה בחודש מנ"א
ט'שנג	עשק"מ אלול	מוהרש"י זוין	מז"ט לנישואי נכדו
ט'שנד	ער"ח אלול	מו"ה יצחק משה שחיבר	מדריך לקהלת הספרדים
			בבוענאס איירעס
ט'שנה	ער"ח אלול		התמסרות הכחות בקב"ע
ט'שנו	ער"ח אלול	תל' הנוסעים לחתונה	יבקר בכה"נ ישיבות ורבנים
ט'שנו	אדר"ח אלול		הרמת מצב הלימודים
ט'שנח	ה' אלול	מרת גאולה כהן	ההשפעה על הנוער
ט'שנט	ו' אלול	ועד כפר חב"ד	הזמנת יוצאי רוסיה לתשרי
ט'שס	ט' אלול	מו"ה פנחס טולידאנו	מלך בשדה. לימוד פנ"י התורה
ט'שסא	ט' אלול		רופא טבעוני
ט'שסב	יב אלול		יגעת בהפצת המעיינות
			ומצאת ברכת ה'
ט'שסג	יג אלול	כללי-פרטי	המלך בשדה
ט'שסד	טו אלול	מר א. שפטל	תמיכת הישיבה בראשל"צ
ט'שסה	ח"י אלול	ועד לחתנים וכלות	מעלין בקודש
ט'שסו	ח"י אלול	חברי המשטרה בעפולה	מבצע תפילין
ט'שסז	כ' אלול		לא לדחוק על הבן בשידוכים
ט'שסח	כ' אלול		רפואה, אמונה ובטחון
ט'שסט	מוצש"ק סליחות		זירו ביעריכת ברית. י"ג בריתות
ט'שע	ימי הסליחות	כללי	חשבון נפש בסיום שנת הקהל
ט'שעא	ימי הסליחות		ברכה לתלמידים
ט'שעב	אלול		יושיבו ג' רבנים וישאלו

תא	ברכה לרפואה	מדת דבורה גרונר	שלהי	ט'שעג
	לא לזעזע העולם כ"א לעשות		תשכ"ז	ט'שעד
תא	לו ית' דירה בתחתונים			
תב	לא לחתוך עצב הראי'		תשכ"ז	ט'שעה
תב	שותפות בשטח שאינו יודע		תשכ"ז	ט'שעז
תג	שם חתן כחותנו. שינוי השם		תשכ"ז	ט'שעז
תג	מלחמת מצוה. נס מן השמים		תשכ"ז	ט'שעה

אגרות קודש

אדמו"ר זי"ע

— כרך עשרים וארבעה —

ט"ל

ב"ה, בין כסה לעשור, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב יואל שי' ספערקא

שלום וברכה!

באיחור זמן רב קבלתי מכתבו עם המצורף בו נוסח בקשת מחילה, ונכונה ההצעה על דבר פרסום הענין בממדים הכי גדולים, שהרי בקשת מחילה מחברו מהענינים העקריים הוא, וכדברי חכמינו ז"ל במשנתם בסיום וחותם יום הכפורים. ובודאי פנה בדבר זה לאירגוני ואגודות הרבנים השונים. כי אף שיש חשיבות בפרסום על ידי מכתבים, אבל בודאי אינו דומה באם יפרסמו הרבנים על דבר זה בהנאומים שלהם, והרי בשעת מעשה יש בידם לערוך בקשת המחילה של כל הנמצאים בעת הנאום וכולי.

שולח אני מכתבי זה באופן מהיר, כדי שיהי עוד שהות לעשות בענין זה לפני יוהכ"פ.

ט"ל

חלק מהאגרות הן מהעתק המזכירות וחלק מצילום האגרת. לא נסמן בהערות אלא אם מקורה אחר, או שכבר נדפסה בלקו"ש וכיו"ב.
הרב יואל שי' ספערקא: מחברי ועד הרבנים דיטראיט.
נוסח בקשת מחילה: הנני מוחל במחילה גמורה לכל מי שחטא כנגדי כו'.
וכדברי חכמינו ז"ל במשנתם: יומא בסופה (פה, ב).

מטעמים שונים אין לעת עתה בידי לצאת במכתב בתוכן שמציע או
כיוצא בו, אף שבהתענינות מיוחדת קראתי את מכתבו.

בכבוד ובברכת חתימה וגמר חתימה טובה לכת"ר ולכל חברי ועד
הרבנים שליט"א.

ט"ב

ב"ה, למחרת יום הכפורים, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה לשאלת רבים – בהמשך למכתבי הראשון בזה – אודות
העמדה שצריכה להיות עתה בקשר עם הבחירות לכנסת, אחרי עבור
המועד להגשת הרשימות, שכל אחת מהמפלגות הדתיות הולכת לבחירות
ברשימה בפני עצמה, ושואלים חוות דעתי ותגובתי בזה:

הנה אף כי מחד גיסא מובן הצער הכי גדול על הפיצול האמור,
מאידך גיסא – דוקא בימים האחרונים הופיעו הצהרות פומביות הנותנות
תקוה לתיקון המצב, על כל פנים בחלק חשוב ממנו, כפי שיתבאר להלן.
וכוונתי להצהרות שהצהירו כל אחת מהמפלגות הדתיות בנאומים
ובמכתבי עתים הרשמיים שלהן, אשר כל אחת מהן מודיעה בכל התוקף
שלא היא האשמה בכשלון הקמת החזית דתית טכנית ולא היא פלגנית
וכולי, אלא שסיבות צדדיות שאינן תלויות בה מנעו הקמת החזית
האמורה, והיא הולכת ופורטת סיבות אלו אחת לאחת.

כיון שהצהרות האמורות נעשו על-ידי ראשי וקברניטי כל אחת
מהמפלגות בפומבי ונעשו בעל פה ובכתב ונשנו כמה פעמים, בודאי
שאחראיות הן ונעשו על דעת כל הקובעים במפלגה, ומחייבות את כל
המפלגה. כן הודיעו גלוי עוד מקודם לכן, וגם כן בעל פה ובכתב ובדפוס
ובאופן רשמי, שחס ושלום שנגיעות פרטיות ורווחים של אנשים
מסויימים (ותקותי שהכוונה גם לשלול רווחים של סיעות בתוך המפלגה)

ט"ב

למכתבי הראשון: דלעיל חכ"ג ט"ח, בו מבאר רבינו את הכרח הקמת חזית
מאוחדת של המפלגות הדתיות לקראת הבחירות.

ישפיעו על שאלת הקמת חזית דתית טכנית שהיא לטובת כל ציבור בני ישראל באה"ק ת"ו (שבמילא מובן שזהו טובתן של כל הסיעות וכל מפלגות הדתיות וטובתם של כל אחד ואחת מבניי היושבים בארצנו הק' ת"ו). גם הדגישו שראו במוחש בהכנסת האחרונה ושלפני שבכמה דיונים הכריע קול אחד – שזה מבליט עוד יותר ההכרח בחזית דתית טכנית שיש לקוות שהיתה מוסיפה במספר הצירים ועוד יותר מציר אחד או שנים ושלשה.

לכל הנ"ל אוסיף עוד הקדמה קצרה: רגיל אשר כל מפלגה (במצע הבחירות שלה) מודיעה להבוחרים והקהל את שיטתה ותכנית עבודתה במשך כל שנות הכנסת העומדת להיבחר. ועל יסוד מצע בחירות זה – דנים הבוחרים בעד מי יצביעו.

ולאור הקדמות אלו הרי מתבקשת הצעה הגיונית בקשר עם הבחירות בכלל ובקשר עם בעית חזית טכנית בפרט, והיא:

אשר כל אחת מהמפלגות הדתיות תודיע במצע הבחירות שלה, בסעיף מיוחד ברור ומפורט, אודות עמדתה והחלטתה בנוגע לשאלת הקמת חזית דתית טכנית בעתיד.

ובכדי לשלול מה שקרה זה עתה, שכל מפלגה מאשימה את האחרת בהכשלת החזית משום כוונות נסתרות ותחבולות וכולי – **תפרט** כל מפלגה את עמדתה לבעי' האמורה בפירוט **הכי מלא**, זאת אומרת פירוט כל התנאים שתציב להקמת חזית דתית טכנית. ומובן שפירוט זה צריך להיות כל צרכו – בכדי שלא להשאיר מקום להכשלת הקמת חזית דתית טכנית בעתיד באמתלאות שלא לזה נתכוונו וכו' ובהאשמות הדדיות לאחר זה. וכן להוסיף, שכיון שהמדובר הוא באופן דתפסת מועט, היינו רק הקמת חזית דתית **טכנית**, הרי בודאי שאין מקום לתנאים כאלה שאין חלין אלא באם הי' המדובר על דבר איחוד לכמה שנים באופן עקרוני וכולי.

והרי הבוחרים, אשר בידם גורל הבחירות, מבוגרים הם, ורשאים הם לדרוש מכל אחת מהמפלגות שתודיע עמדתה בשאלה כה חיונית, עמדה מפורשת ומנומקת בטוב טעם ודעת, כדי לתת להבוחר את האפשרויות לדון בעצמו לא רק על עמדתה של כל מפלגה אלא גם על

הטעמים והנימוקים שעליהם מבוססת העמדה. שלפיכך בודאי שכל תנאי מהתנאים הדורשים ביאור – יבוא הוא וטעמו ונימוקו עמו.

כאמור לעיל, איני רואה בהצעה האמורה איזה ענין יוצא מן הכלל, כיון שבמצע הבחירות נכללת תכנית פעולה לכמה שנים. ואפילו אילו הי' בזה משהו יוצא מדרך הרגיל, הרי המצב באה"ק ת"ו יוצא מן הכלל לגמרי – הן בגשמיות והן ברוחניות, וק"ל.

וכאן מקום להדגיש את העובדא, אשר לבחירות בכמה רשויות מקומיות קיימת חזית דתית. זאת אומרת, שיש החלטה ברורה הלכה למעשה מכל אחת מהמפלגות הדתיות, הן מטעם ההנהלה הפוליטית והן מטעם ההנהלה הרוחנית שלה, שבאופן עקרוני יש מקום לחזית דתית של כל המפלגות. והרי דין הוא: שאם לבחירות לשלטונות המקומיים, אשר שם הפגישות בין באי-כח המפלגות תכופה יותר והדוקות יותר, ובפרט בימי הבחירות שהתעמולה מתנהלת שם ברובא דרובא על ידי אנשי המקום, זאת אומרת שחזית דתית במקום עלולה יותר לטשטש הגבולות שביניהן ולהגדיל סכנת השפעה של השקפת עולם של מפלגה אחת על חברתה, ואף על פי כן יש מקום לחזית דתית, ולא לחזית טכנית גרידא, אלא לשיתוף פעולה במשך כל ימי שלטון המקומי, כנהוג בכמה מקומות – על אחת כמה וכמה שיש מקום באופן עקרוני לחזית דתית טכנית לבחירות לכנסת.

ועוד להוסיף, שבנוגע למצע הבחירות הרי אין הגבלה בזמן, (כיון שעומד הוא לשנויים והוספות מיום ליום) עד לרגע האחרון לפני הבחירות, אף שההקדם בזה ישובח – בכדי שמפלגות הדתיות האחרות יוכלו לקחת עמדה בנוגע לאי-איזו הוספה במצע הבחירות של המפלגה המתמודדת אתה, שעל ידי כך יהי' המצע ברור לכל. זאת אומרת, שאותה טענה שטענו אחדים שלא הי' אפשרות להקים חזית דתית טכנית מפני קוצר הזמן, אינה טענה בנידון דידן.

אין בהאמור סתירה כלשהי להקריאות שפירסמה כל מפלגה שיצביעו דוקא בעדה, כיון שאם כל מפלגה תבאר את עמדתה לחזית דתית טכנית באופן חד-משמעותי, אדרבה אפשר שזה יוסיף תוקף לקול קורא שלה, מאחר שלא יהי' מקום להאשימה בהתחמקות ובהעלמת עיניים מהציבור וכולי.

לא נביא אנכי ולא בן נביא, וכל האמור לעיל בתקפו אפילו אם עד הבחירות הבאות תעבורנה ארבע שנים, על אחת כמה וכמה אשר לדעת כמה וכמה מומחים הנה לאור הפיצול אשר בכל המפלגות – קרוב לודאי שהכנסת החדשה לא תאריך ימים והבחירות הבאות תקויימנה הרבה זמן קודם.

* * *

על פי האמור, התקוה חזקה שתתקבל הצעה האמורה ע"ד פירסום עמדת כל מפלגה בשאלה הכי חיונית של הקמת חזית דתית טכנית בעתיד, ולאחרי שהמפלגות הדתיות תפרסמנה עמדתן מפורטת וטעמי ונימוקי כאמור, וכיון שעל פי שכל הישר ועוד ועיקר – על פי דין תורתנו הק' תורת חיים, **הטבת המצב הדתי של השכבות הכי רחבות של אחב"י בארה"ק ת"ו**, היא הקובעת, יצביע הבוחר בעד הרשימה אשר נציגי יקבלו עליהם בהחלטיות וללא הסתייגות הנהגה בהתאם להוראת תורתנו האמורה.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. אסרו-חג הסוכות:

מסיבה וטעם נתעכב משלוח מכתבי זה. ובינתיים נתקבל העתק רשמי מהצהרה עלי' חתומות כל שלשת המפלגות הדתיות (בקשר עם "החזית דתית מאוחדת לעירית ת"א-יפו") – המוסיפה תוקף יותר, באם הי' צורך בזה, להאמור לעיל, ואעתיק רק שורות אחדות, אף שכל כולה שייכת להנ"ל, וז"ל:

ב"ה, בין כסה לעשור, תשכ"ו

אל שלומי אמוני ישראל

... עת מתייחד כל אדם בישראל עם קונו ועושה חשבון נפשו, הפרטי והכללי – רחשו לבוניהם של ראשי היהדות הנאמנה דבר טוב ... **להקים חזית דתית מאוחדת בבחירות למועצת העיר תל-אביב-יפו.**

... בשורה מרנינה זו עשתה כנפים ונתקבלה בברכה

לא נביא אנכי ולא בן נביא: לשון הכתוב וחז"ל – עמוס ז, יד. ברכות לד, ב. ועוד.

ובהתלהבות רבה ע"י כל שומעיו. בשעה שכל הרשימות החילוניות מאוחדות כאחד במלחמתן נגד דמותה הרוחנית של עירנו, מן הדין הוא שיקומו בני"י הנאמנים לתורת ישראל ולמצוותיו, כולם כאחד, ויפעלו יחד למען... שמירה קפדנית על החינוך הדתי... פעולה תקיפה להגברת שמירת שבת קדשנו בעירנו...

כל בוחר... יתן מאונו ומהונו לגיבוש המערכה המלוכדת של היהדות המאוחדת... ויצטרף למחנה הנאמן של החזית הדתית המאוחדת...

ועוד להוסיף חוות דעת פומבית ורשמית של "גדולי ישראל... אל קהל הקודש בארץ הקודש" אודות החשיבות הכי גדולה של אפילו נציג אחד נוסף בכנסת, חשיבות ו"ענין חיוני ליהדות התורה", וז"ל:

... בפעם הזאת יותר מאשר בעבר עלול להיווצר תנאי ומצב, שנציג נוסף של היהדות החרדית עלול להכריע את הכף בשאלות יסוד, שיש בהן ענין חיוני ליהדות התורה, ובידי הבוחר הנאמן לעשותו.

... יוכיחו היחיד והרבים, הפרט והכלל, כי בראש דאגותיהם ובראש מאבקייהם עומדת תורתנו הקדושה, לשמרה ולהצילה מכף כל הקמים עלי, על שבת קדשנו, על חינוך בנינו ובנותינו בדרך אבות...

– הועתקו אותן הנקודות המנויות בהקריאה להחזית בת"א-יפו – שכל אחת מהמפלגות התחייבה להגן עליהן בכל עוז וכו' ועד כדי כך שכולן הסכימו למסור תפקיד ראש העירי' לנציגה של אחת מהן ובאופן חגיגי וכו'.

ט'לג

בי"ה, כ"ה תשרי, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ צמ"ס
חוי"ב וכו' מוהרש"י שי

שלום וברכה!

מוסג"פ העתק ממכתבי שנשלח לראשי ג' המפלגות הדתיות, ובטח
(באם – כהשערתי – תועלת בזה) יואיל כת"ר להשפיע שהמכתב יפורסם
בעתונות לתועלת הרבים עכשיו ובעתיד – ע"י לחץ הרבים וכו', אשר
קולות רבים להם.

יה"ר שיקוים בנכדו שי' שהלחץ (זה הדחק – כפשוטו) עליו כאן
בשמח"ת – יפעול כמרז"ל: אי"ר יוחנן מה זית כו' (מנחות נג, ב).

בת"ח בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ט'לד

[שלחי תשרי תשכ"ו]

עיקר דיבור הנ"ל הי' לאלו – שאין להם עוד סדר ע"פ תורה בהנ"ל

ט'לג

מוהרש"י: זיין. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ה'תשל"א, ובהנסמן בהערות שם.
לקמן ט"נ. ט"פח. ט"קסג. ט"קצא. ט"רלח. ט"רסז. ט"רפד. ט"רצב. ט"שכ. ט"שכז. ט"שדמ.
ט"שנג. ט"שסג.

בנכדו: האברך נחום שי' זיין, שלמד באותה שעה בישיבה ב-770.
שהלחץ (זה הדחק: ע"פ נוסח הגש"פ. וראה הערת רבינו בהגש"פ עם לקוטי
טעמים כו' ע' כד.

ט'לד

מצילום כתי"ק.

דיבור הנ"ל: בהתוועדות דשמח"ת, שכ"א צריך ללמוד מקרא, משנה, גמרא,
הלכה, מדרש, חסידות וקבלה וכו'.

– משא"כ תלמידי ישיבה שלכל לראש צ"ל הלימוד ע"פ סדרי הישיבה –
ורק בהזמן שמחוץ לסדרים שייך הנ"ל, וג"ז לא לכאור"א. וצ"ל בזה ע"פ
התייעצות והוראת המשפיע.

ט"לה

[פרשת בראשית תשכ"ו]

מה ששמעתי מאז – אשר "בחורים מתו"ת" צריכים ללמוד
בהתמדה ושקידה נגלה וחסידות ולעסוק בעבודת התפלה וקיום המצוות
וכו' –

ומה להם ולשאלות השייכים ל"קה"ת" וכיו"ב? והאומנם כבר
למדו וגמרו כל שהו"ל ע"ע ורק ידיעה בהנ"ל חסר להם?

השומרים הם חת"ת?

הסיימו הלקו"ת לש"ק בראשית?

ט"לו

ב"ה, ימי חשון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו.

ט"לה

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' ק והושלמה עפ"י צילום כתי"ק. מענה לא'
התמימים ששאל אודות הו"ל של מאמרי דא"ח מכת"י.

השייכים ל"קה"ת: ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ט אגרת ג'קמה.

הסיימו הלקו"ת: עפ"י הוראת רבינו בש"פ ויקהל תשכ"ה, ללמוד את כל הס'
לקוטי תורה במשך השנה, והיינו שבכל שבוע ילמדו בלקו"ת ה"פרשה החסידית" (ראה
גם לעיל חכ"ג אגרת ה'תתקסו). וכאן הכוונה לדרושי "תורה אור".

ט"לו

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 198.

ובפרט שבאים אנו, בתוככי כלל ישראל, מחודש תשרי, חודש הכללי של כל השנה, אשר "הוא זמן רוב שמחותינו" וסיום וחזרת המועדים אשר בו – מועד זמן שמחתנו בכלל, וזמן שמחתנו דשמע"צ ושמחת תורה בפרט, שמחה גדולה של תורה ומצות,

ועניני חודש כללי הרי הם על מנת שישפיעו וגם יומשכו בכל ימות השנה הבע"ל.

בברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

* * *

במקרים רבים דומים לזוגי תי' – הוספה בשימת לב הבעל לאשתו מוסיפה בבריאותה וכו'. כמובן – הוספה שתרגיש בה.

* * *

לשאלותיו בנוגע לפרטים בהנהגתם ובפרט בהנהגת הבית לאחר חתונתם בשטומו"צ (באותם הענינים שיש מחמירים ומקילים) – מובן שאין כל הענינים והסביבות והאישים שווים, וכסגנון חז"ל דיש חומרי המקום שהלך משם ושבא לשם (ועד"ז בנוגע למשפחות וכו'). וידבר בכ"ז עם הרב מרא דאתרא.

חודש הכללי: וכמרומו גם בשמו (אור התורה – לה"צמח צדק" – לר"ה): "תשרי" אותיות "רשית" השנה (דברים יא, יב – דחצר אלי"ף כתיב) ולא "תחלת" השנה – בדוגמת ראש שהוא כולל ומשפיע בכל האברים.

הוא . . . שמחותינו: סדר היום ומסיים שם שלכן בחודש זה "ראוי לשמוח בו".

וחזרת המועדים: שזה משפיע גם על ימי החודש שלאחריו (ב"י לטווא"ח סתצ"ב).

שמחה גדולה: ראה אחרונים לשו"ע או"ח סתרס"ט.

אור התורה: ראה גם אוה"ת דברים ח"ד ע' א'תשנו. ועוד.

"תשרי" אותיות "רשית": ראה בעה"ט עה"פ.

בדוגמת ראש: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תשנב. וש"נ.

במקרים רבים: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת. בהמשך אלי' – ראה לקמן ט'קכג (ס"ע קט ואילך).

לשאלותיו: נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קפז, ונכתבה בשולי האגרת הקודמת.

בהנהגת הבית: הכנסת מכשיר רדיו לבית ועוד.

וכסגנון חז"ל: פסחים רפ"ד (נ, סע"א). וש"נ.

ומה נפלאות מעלת קדש עצמך במותר לך – שמבואר בדא"ח שע"י
דוקא נמשך מבחי' עצמות אוא"ס שלמע' מבחי' ותו"א, הגילוי דלעת"ל
(סד"ה ואתם תהיו לי, תר"ס).

* * *

מאשר הנני קבלת כתבו – סיפורי רבוה"ק וכו', נוסף על רשימות
המשתתפים בשיעורים.

ויהי רצון שיבשר טוב בתומ"צ תכה"י.

* * *

ממבקרי כאן מפקידי משרד החינוך דאהקת"י באו תלוות על בנ . .
שי' שכשכחנהו מצאו חוסר ידיעות וכו', ובטח בידו לעוררו ולהמריצו
למלאות החסרון (מפי ספרים וכו') מבלי שידע בנו שהתלונו לפני בזה וק"ל.

ט"ז

בי"ה, ימי חשון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נוי"נ כו' מו"ה שמואל שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מערב חג הסוכות בצירוף דפי הספר שלו
מנחת שמואל . . .

קדש עצמך במותר לך: יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא (פיסקא קד).
סד"ה ואתם תהיו לי, תר"ס: סה"מ תר"ס ע' קננ ואילך.
מאשר: מכת"ק, בהוספה לאגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל הרש"ז דוכמן, אגרות
נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תתפא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט"קצא. ט"רסז. ט"שלג.
סיפורי רבוה"ק: שנדפסו אח"כ בספרו "לשמע אוזן".
המשתתפים בשיעורים: ראה לעיל שם.
ממבקרי: מהעתקה. ונכתבה בשולי האגרת הקודמת.

ט"ז

נדפסה בראש ספרו "מנחת שמואל". חלקה אף בלקו"ש ח"ז ע' 210.
מו"ה שמואל: יאלאו. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תתט, ובהנסמן
בהערות שם.

מצו"ב אי-איזו הערות לספרו הנ"ל.

ס' מנחת שמואל. בתחלתו. בפרש"י למשנה ריש ברכות: דהקטר חלבים ואברים לא גזרו חכמים שיהי' עד חצות (משא"כ להרמב"ם), די"ל הטעם מפני דהקטר הוא ע"י כהנים וכהנים זריזין הן (ולהרמב"ם – בזה לא אמרינן דזריזין הן, וע"ד פסחים פה, סע"א לגבי יוצא, ע"פ התוס' שם).

– (והנה כבר הקשו על התוס' שם – במהרש"א ועוד – ולחומר הקושיא י"ל דלמסקנא גם התוס' ס"ל כמהרש"א, אלא דעדיפא להו משני. וסברת הרמב"ם י"ל בפשטות, דבנדו"ד שההקטר התחיל זמנו בעת הקרבת הקרבן, היינו **כמה שעות** לפני הלילה (כפסחים רפ"ה) הרי באם עד חצות לילה לא הוקטרו החלבים ואיברים – מוכחא מילתא **דהני** כהני אינם זריזין).

– והנה בטעם פרש"י כנ"ל – כ"פ גם הרמ"ז (הובא בתוס' אנשי שם), חידושי מהר"י, בס' ניצוצי אור (להרב ראובן מרגליות שי') ועוד. ולכאורה צ"ע שלא רמזו רש"י כלל בפירושו.

ולפענ"ד רש"י עצמו כתב נימוקו על אתר ובמפורש, כי מש"כ "והקטר חלבים כו' לא אמרו בו חכמים עד חצות כלל" בא בהמשך למש"כ קודם לזה בטעם הגזירה דעד חצות בק"ש ואכילת קדשים, וז"ל: ואסרום (קדשים) באכילה קודם זמנו כדי שלא כו' יתחייב כרת וכן בק"ש לזרז **את האדם** (לכאורה ב' תיבות מיותרות – אלא להדגיש בא, סתם בני"א) שלא כו' ובתוך כך כו' ועבר לו הזמן (וכיון דבהקטר לאחר עה"ש – אין כרת, וכהנים אינם סתם בני"א ואין צורך לזרזם, עכצ"ל, כשר) והקטר חלבים כו' לא אמרו בו חצות כלל (אפילו לא לכתחילה כבק"ש). ועוד י"ל בדיוק והוספת רש"י "ועבר לו הזמן", כי בהקטר ג"ז אינו ודאי, כי אם לן בראשו של מזבח מקטר לעולם ולרבה אפילו אם ירדו יעלו (עיין זבחים פז, א) **דלא** נפסלו – דאליב"י קאי רש"י (ד"ה

בפרש"י... (משא"כ להרמב"ם): ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 948 ואילך. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 477 הערה 104. "רשימות" חוברת יג ע' 24 ואילך.
להרמב"ם: בפיה"מ, וכ"פ ביד הל' מעה"ק פ"ד ה"ב. הל' תמידין ומוספין פ"א ה"ו.

וכהנים זריזין הן: שבת כ, א. וש"נ.
בס' ניצוצי אור (להרב ראובן מרגליות שי'): דקלמן אגרת ט"מ.

מצותן) כאן במתניתן בברכות (משא"כ הרמב"ם דפוסק כרבא דנפסלו אפילו בראשו של מזבח).

וע"פ הנ"ל יומתק מה שדיני הקטר פרש"י לא במקומו (בד"ה מצותן) כ"א לאחר שפירש טעם גזירת עד חצות בק"ש כו', כי אך זה מכריח – לרש"י – לומר דבהקטר לא אמרו חכמים כו'.

שם. אדם שנטמא – אם הטומאה דבר שנוסף או בא ממילא ע"י העדר הקדושה כו', ודי"ל דשניהם ישנם ולכן בתרומה די הערב שמש (המסלק הטומאה) ולקדשים צריך גם קרבן (המשכת קדושה).

ולכאורה אפ"ל דבא ממילא כו' – שהרי אין טומאה לעכו"ם וכו' אף שהם היפך הקדושה. אלא שבזה יל"פ שאינם בגדר טומאה וטהרה (בחייהם).

ובכל אופן – בנדו"ד, מפורש הדבר שגם במחוסר כפורים עדיין טומאה (קלושה) עליו (זבחים יז, א ושם. עיי"ש. כלים פ"א מ"ה. ובכ"מ). אלא שכמה דרגות בטומאה וכן בקדושה והן זה לעומת זה, ולכן מחוסר כפורים אסור רק בקדשים וטבול יום גם בתרומה כו' (כלים שם ובכ"מ), ובקודש יש רביעי משא"כ בתרומה רק שלישי כו' (טהרות פ"ב) וכ"ז מן התורה. – ולהעיר מדברי האריז"ל בשער הכוונות ובפרי עץ חיים שער הברכות פ"ג.

ולהעיר אשר משם מובן שחלוקת קדושת קדשים ותרומה היא חלוקת קדושת שבת ויו"ט (וראה לקוטי תורה צו יא, ד) וראה פסחים (קד, א). וצ"ק בזבחים (צא, רע"א) דר"ח מקודש יותר משבת, ויש לתרץ ע"פ הציון בשו"ע אדה"ז חאו"ח ר"ס רמב בחוה"מ דלא נאמר בו מקרא קודש אלא שקרוי כך לענין קרבנות, וכדיוק רש"י בזבחים דמוספי ר"ח מקודשין כו', ועצ"ע ואכ"מ.

הרמב"ם דפוסק כרבא: הל' פסולי המוקדשין פ"ג ה"א, ובכסף משנה שם.
אין טומאה לעכו"ם: ראה רמב"ם הל' טומאת מת פ"א ה"ג.
שאינם בגדר טומאה וטהרה: ראה גם לקר"ש ח"ל ע' 212.

ט"לח

ב"ה, בי מ"ח, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' התמימים סופרי סת"ם בכפר
חב"ד ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להודעתם בשורה טובה אשר החליטו לאגד אגודת סופרי
סת"ם וכו',

יהי רצון שיהי' בשעה טובה ומוצלחת ועבודתם בקדש, מלאכת
הקדש האמורה תשיג המטרה בקדש, סת"ם מוגהים, אשר גם ע"ז בפ"ע
נצטוינו*, ובפרט כשיקראו בס"ת האמורים, יניחו התפילין ויקבעו
המזוזות, שנתוסף בזה ענין הברכות קודם המצוה וכו'.

וכמבואר הענין בכו"כ מקומות.

ויהי רצון שלא יצא שום מכשול ח"ו תחת ידם, יכוונו לאמת ויעשו
בכל האמור מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכת הצלחה ולבשורות טובות בכל הנ"ל.

(* להעיר מתו"א ומשערי אורה ד"ה יביאו לבוש מל' פ"ו ואילך.

ט"לח

גם ע"ז בפ"ע נצטוינו: כתובות יט, ב. רמב"ם הלי' ס"ת פ"ז הי"ב. טוש"ע יו"ד
רסרע"ט.

חתו"א: מג"א צ, ג ואילך.

ט"ט

ב"ה, ב' מרחשון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה שמואל אלעזר שי שאולזאהן

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מיום א' דר"ח מרחשון והקודמיו עם
המצ'. והתקוה שגם להבא ישלח מהפרסומים בעניינים העומדים על
הפרק.

ויהי רצון שסו"ס תורתנו תורת אמת תאיר נפשו ולבו של כל אחד
ואחד מישראל ועד למעשה בפועל, שהרי דרך אמת היא אך היא גם דרך
החיים חיים הראויים לשמם. ואם בנוגע ליחידים הדברים אמורים, על
אחת כמה וכמה בנוגע לקבוצות ומפלגות וכו' וכו'.

בברכה

ט"מ

ב"ה, ז' מ"ח, תשכ"ו
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א צנמ"ס וכו' הר"ר ראובן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת ספרו נצוצי אור, הארות והערות וכו' שנמסר לי

ט"ט

מו"ה . . שאולזאהן: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"כ ד'תשי"ד, ובהנסמן בהערות
שם.

ט"מ

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 239, והושלמה עפ"י העתקה.
הר"ר ראובן: מרגליות. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"כ ר'תס"א, ובהנסמן בהערות
שם.

ימים אלו וכן פ"ש מהאורחים דאה"ק ת"ו, אשר בקשתים גם להחזיר ד"ש לכת"ר שי.

ת"ח על שימת לבבו לשלוח לי ספרו האמור וכן לפני זמן ספריו המקרא והמסורה וכו' ובודאי גם להבא יעשה כן, ות"ח למפרע.

ויהי רצון אשר רבות בשנים ירבה חילו לאורייתא, ולזכות ולהצליח להו"ל תורתו, ובפרט אשר חלק חשוב מהם הם מראי מקומות וציונים ועיונים, המבליטים את האחדות אשר בתורתנו הק' תורה אחת, וכיון שניתנו מיחידו של עולם, בודאי גם למעלה מזה, תורה יחידה.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור.

נ.ב.

ימים אלו נוסע לביקור באה"ק ת"ו אחד מהמדפיסים המפורסמים האחים שולזינגר שי' שזכו והצליחו להו"ל תורת ראשונים ואחרונים בהדר ויופי חיצוני וגם פנימי, מתחיל מחמשה חומשי תורה ש"ס בבלי וכו' וכו', הם הן גם המדפיסים שהו"ל ספר לקוטי תורה לאדמו"ר הזקן נוסף על כמה ספרי חסידות שהדפסנו על ידם.

וכיון שרכש לבם דבר טוב להו"ל ש"ס ירושלמי ביחד עם ש"ס בבלי עם כל פירושיהם וכו' הצעתי להנ"ל לבקר את כת"ר ולקבל חו"ד אודות תכנית הוצאת הש"ס וש"ס (חגיגה יו"ד ע"א) ביחד, והרי זה ענין הנוגע לרבים ולזכות הרבים.

מענין לענין באותו ענין, תמיהני על אשר בשערי זהר כת"ר לא הכניס גם ציונים מש"ס ירושלמי, ובאם אפשרי בודאי כדאי להו"ל בגליון בפ"ע, ובמשך הזמן לצרפם להוצאה שני דספר זה.

כיון שתכנית הנ"ל לשהות באה"ק רק ימים ספורים, נשלח המכתב מהיר דחוף.

בריש ס' ניצוצי אור. שנק' התנאים כו' פרושים – ע"ש שענינם לפרש התורה. לכאורה לפ"ז צ"ל שמם פירושים (ביו"ד) או עכ"פ בניקוד שונה מהרגיל בפי כל. וכנראה בכ"מ – כן נקדו תיבה זו עוד בדורות קדמונים. ואף ש"השמות אינם נשמרים כמו הפעלים" (הראב"ע שמות ב, י) – בכ"ז צ"ל באותו הענין.

בסופו: בנוסח הקדיש (דסיום מס') ולאחיא כו' ולמיבני כו' ולמיעקר כו' – צ"ע שהענינים בו באים שלא ע"ס הזמן, ראה ברכות מט, א. זח"א ס"פ ח"ש וקל"ט, א. רמב"ם מלכים ספ"א. מכי כ"ק אדני"ע (נדפס בקובץ מכי שלו). ובכ"מ שציין כת"ר בניצוצי זוהר שלו ברכות שם. ז"ע ראיתי שציין כי בזהר שם מס' כתם פז.

ט'מא

ב"ה, ח' מ"ח, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ח חשון, בו כותב אודות שידוך עבור בנו הו"ח אי"א בעל מדות רב פעלים . . . ונוגע בשאלת הזקן.

לדעתי, באם תהי' המדוברת שבעת רצון ממעלות בנו שי' בתורה ומצות ויראת שמים וכו' ובכל זה תעכב הסכמתה על השידוך מפני גידול הזקן, הרי זה הוכחה שעניני התורה והמצוה אין חשובים בעיניי, כיון שהחשש מה תאמרנה החבירות שלה וכו' מכריע מעלות האמורות, ואם כן הוא מצב המדוברת ביראת שמים תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, אזי צריך עיון גדול אם זהו שידוך מתאים, וק"ל.

ויהי רצון מהשם יתברך המשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית שבקרוב ממש ימצא שידוך המתאים באמת לבנו שי' ויראה ממנו רוב נחת אמיתי, הוא נחת יהודי חסידותי, נוסף על הנחת שגם עתה מקבל מהנהגתו ועניניו.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ע"ס הזמן: ראה גם לקמן אגרת ט'שדמ בהערה ד"ה ויקבץ נדחי ישראל.
מכי כ"ק אדני"ע: אג"ק שלו ח"א אגרת קל.
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

ט'מב

ב"ה, י"ט מ"ח, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש"ק שהגיעני באיחור זמן, ולתוכן הענין נענה
שלא בתור ובמהיר דחוף.

בו כותב אודות מקום המשך לימודו של בנו שי.

והנה בודאי לדכוותי למותר להדגיש אשר כיון שישנו פס"ד תורתנו
בזה, הרי אין מקום לספיקות, ומפורשת ההוראה, לעולם ילמוד אדם
במקום שלבו חפץ, וגדולה הפלגת חז"ל בהוראה האמורה, עד שנפסק
הדין להלכה למעשה, בשו"ע יו"ד הלכות כבוד אב ואם סוף סי' ר"ם,
שאפילו אם האב מוחה בו, ואפילו אם המחאה מפני סכנת נפשות, בכ"ז
ילמוד דוקא במקום שלבו חפץ. עיי"ש.

פשוט גם כן, שכיון שזוהי הוראת תורתנו חיים, בודאי שזוהי
הטובה, לא רק של התלמיד אלא גם של ההורים שלו, ופשוט ג"כ כיון
שהמדובר בחפץ הלב, מובן ורואים במוחש, שאין שייך בזה לגזור על
התלמיד הלב, שיחפץ במקום אחר, כי גזירה שייכת למעשה בפועל, אבל
לא בנוגע לחפץ הלב והרגשו.

והנה כל הני"ל הוא, אפילו באם היתה השאלה לפני כמה זמן, אבל
בנדון דידן שכבר נמצא הלב כמה חדשים . . . ורואים המצב בבית וכו' וכו'
נראה במוחש, שטובת ובריאות ההורים וכן טובת ובריאות הלב הוא,
שבהקדם יסע ללמוד בעיר אחרת, וע"פ פס"ד האמור שבשו"ע, הרי צריך
לנסוע למקום שלבו חפץ, ובפרט שכבר נסע למקומות אחרים, הן . . . והן
. . . ולאחר כל זה לבו חפץ במקום מסוים.

והנה פשיטא ג"כ שלטובת כל המעוניינים בדבר, הוא שיעשה כל

ט'מב

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 245, והושלמה עפ"י העתקה.
אודות מקום המשך לימודו: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תרנא. לקמן ט'עה.
לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ: ע"ז יט, א.

האמור בדרכי נועם, ומתוך קירוב הלבבות, שבכלל הרי גדול השלום וקירוב הלבבות, ובפרט [ב]בית כשלחם, המיוסד על התורה ומצותי אשר דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום.

ובכגון דא יש לדרוש מההורים יותר מאשר מהבן, שהרי הורים מבוגרים יותר, יש להם נסיון רב יותר בדרכי החיים והיחסים שבבית וכו' וכו'.

ועוד וגם זה עיקר, שהבן נמצא בתקופת הבגרות, ז.א. שע"פ טבע העצבים (ניערווען) שלו מתוחים יותר, ולא כל אדם זוכה שהמוח יהי שליט על הלב, להשקיט העצבים לגמרי וכו' וככל שמבוגר האדם יותר, המוח שליט על הלב יותר.

פשוט שאין רצוני להפחיד ח"ו אבל מוכרחני להדגיש עוד הפעם, שבכל הזמנים ועאכ"כ בתקופתנו זו, צריך לשמור ולהזהר ביותר בכל שנוגע בניערווען הדור הצעיר, הבנים והבנות, בהתבונן ל"ע ול"ע בהנעשה בתוככי הנוער, בנוגע לבריאות בכלל, ובהקשור עם הנערווין בפרט, ולכן ההקדס בכל האמור, ישובח. ובהדגשה עוה"פ שזוהי הטובה של כל הפרטים ושל כל הצדדים, שהוא וכן זוגתו תחי' יעודדו את בנם שי' לנסיעתו למקום שלבו חפץ, ויעשו בזה כנ"ל בהקדס וכו', ובודאי לדכוותיהו האריכות בהאמור אך למותר.

מובן שקראתי בשימת לב הדרושה, כתבו בנוגע לתכלית ולהסתדרות בחיים, ובהסיכויים לשנות ההנהגה וכו', אבל כאמור לעיל, הרי זה ענין שאינו תלוי כ"כ בשקו"ט שכלים, כ"א כהוראת חז"ל, **בחפץ לב**, נוסף על זה בנדון דידן, מתיחות הניערווין, היחסים שהולכים ומחריפים וכו', שזה דורש לטובת זוגתו תחי' ולטובת בנם שי', שבהקדס ישתנו היחסים לאופן של קירוב ועד לנסיעתו ללמוד למקום שלבו חפץ.

מסיים במכתבו, שלדעתו הנה התערב בזה אדם שלישי, הנה לאחר בקשת סליחתו, איני יודע מה היתה סיבה **הראשונה**, אבל לאחר השיחה כ"פ עם בנו שי' ולאחרי השיחה עם כת"ר זוגתו תחי' כשביקרו כאן, **המצב עתה** הוא באופן המתואר לעיל, ז.א. שחל ע"ז פס"ד והוראת

גדול השלום: יבמות סה, ב. ויק"ר פכ"ט, ט. וש"נ.
דרכי דרכי נועם וכל נתיבותי שלום: משלי ג, יז.
שהמוח יהי שליט על הלב: ראה תניא פי"ב. פי"ז. ועוד.

תורתנו תורת חיים במילואה, כי לעת עתה, אפילו בנו ש' לא יוכל לשנות
חפץ לבו, באם ירצה אפילו באמת.

[בכתבי לעת עתה, כוונתי שנה ושנתיים עכ"פ].

ותקותי חזקה אשר כת"ר וזוגתו תח' ישאו לבם להכתוב לעיל
בנוגע להוראת חז"ל בהאמור, ובמילא יבואו למסקנות האמורות.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ובכבוד.

ט'מג

ב"ה, כ"ב מ"ח, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה – שנתקבל באיחור זמן רב – בו שואלת האם
המענה שלי לפלוני, משנה כתבי אלי' במענה על שאלתה היא.

אין מענה אחד נוגע לחבירו, אפילו באם הי' תוכן השאלה מתאים
במאה אחוז, שהרי הוא (המענה) תלוי באופן השאלה וסגנונה, תכונת נפש
השואל וכו' שברוב הפעמים כל זה משפיע על המענה, וק"ל.

אף שאין מזכירה דבר על הבא לקמן, תקותי אשר מהתעוררות ימי
חדש תשרי ועניניהם, מתחיל בקבלת עול מלכות שמים בראש השנה
ומסינ[ים] בשמחת התורה (ומצותי') לקחה על כל ימות השנה הבע"ל
שיהיו חדורים התעוררות האמורה, והרי כל עניני חדש תשרי, כללים הם,
על מנת להשפיע על כל השנה, כמבואר בכמה ספרים, ואין לך דבר העומד
בפני הרצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'מג

כמבואר בכמה ספרים: ראה גם לעיל אגרת ט"לו, ובהנסמן שם.
ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.

ט'מד

בי"ה, כ"ב מ"ח, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"ד חשון,

בטח בינתים כבר נתקבל המענה שלי על שאלתו במכתבו האמור.

מהסיבות העיקריות בהעכוב הי', לא ככתבו ענינים רבים וחשובים ביותר, שהרי הענין אודותו כתב נוגע בעולם מלא ובבנין עדי עד, כי אם תקותי היתה לקבל מכתב באופן ישיר מבתו תחי', וכהוראת התורה, נקרא לנערה ונשאלה את פי', שהרי בענינים התלולים בעיקרם בלב וברגש, אינו דומה השמיעה אודותם מכלי שני לראשון אפילו הקרוב ביותר, וק"ל, ורק בראותי שכנראה לא יבוא הנ"ל עניתי כנ"ל.

תקותי חזקה אשר מעת שיחתנו בהיותו כאן, ניצל כח תורתנו בהציווי להעלות בקדש (שציווי התורה הוא גם נתינת כח, ולא עוד אלא גם הבטחה, וכביאור רבנו הזקן בזה), ז.א. שעלה והעלה אחרים, ובפרט בני משפחתו ותלמידיו שי (שגם הם נקראים בנינים) בעניני קדושת התורה ומצותי',

ובפרט שהרי בכגון זה הובטחנו, הבא לטהר מסייעין אותו, ואדם מקדש עצמו מעט מלמטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'מד

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 271, והושלמה עפ"י העתקה.
בעולם מלא: ראה סנהדרין לז, א (כמשנה). וש"נ.
נקרא לנערה ונשאלה את פי': חיי שרה כד, נז.
בהציווי להעלות בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.
וכביאור רבנו הזקן בזה: ראה גם תר"א תשא פו, ג.
שגם הם נקראים בנינים: ראה ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ז.
הבא לטהר מסייעין אותו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
ואדם מקדש עצמו מעט כו': שם לט, דע"א. וראה תניא ספכ"ז.

ט'מה

ב"ה, יום א' לסדר ויעקב איש תם יושב אהלים, תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עס איז אַפּט אונטערגעשטראַכן געוואָרן דער וואָרט פון אַלטן רבי'ן,
בעל התניא והשולחן ערוך, אַז "אַ איד דאַרף לעבן מיט דער צייט" – מיט
דער תורה-צייט וואָס איז אָנגעפילט מיט דעם אינהאַלט און גייסט פון
פרשת השבוע.

מיר האַלטן איצט אין לייענען די סדרות וועלכע דערציילן אונז וועגן
לעבן פון אונזערע אבות, די ערשטע אידן, אברהם יצחק און יעקב.
אברהם איז געווען דער פאָטער פון ישמעאל און יצחק; יצחק איז געווען
דער פאָטער פון עשו און יעקב. אָבער יעקב אבינו "היתה מיטתו שלמה" –
אַלע זיינע צוועלף זין און טאָכטער זיינען געבליבן טרייע אידן.

ניט קוקנדיק אויף דעם וואָס ישמעאל און עשו האָבן געהאַט שיינע
עלטערן און שיינע אידישע היימען, איז דאָס ניט געווען די פולע
פאַרזיכערונג, אַז מען וועט פון זיי האָבן אמת אידישע נחת. וואָרום דער
אויבערשטער האָט געגעבן אַ בחירה חפשית. יעדער איינער קען זיך
אויסקלייבן זיין וועג אין לעבן: דעם וועג פון החיים והטוב, אָדער
פאַרקערט. ישמעאל און עשו האָבן אויסגעקליבן דעם ווילדן,
אומגעצוימטן וועג פון מאָטעריעלער וועלטלעכקייט; האָט עס זיי געמוזט

ט'מה

נרפסה בלקר"ש ח"ה ע' 417, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ויעקב איש תם יושב אהלים: תולדות כה, כז.

דער וואָרט פון אַלטן רבי'ן: סה"ש תש"ב ע' 29 (נעתק ב"היום יום" ב' חשון).

היתה מסתו שלימה: ויק"ר פל"ו, ה.

בחירה חפשית: ראה רמב"ם הל' תשובה רפ"ה.

החיים והטוב: נצבים ל, טו.

פירן צו אַ לעבן פון פֿייל און בויען (רובה קשת) און שווערד (ועל חרבך תחיי) ביז דעם היינטיקן טאָג.

יעקב אבינו איז אָבער געווען אַ **יושב אהלים** – און ער איז נישט נאָר אַליין געזעסן אין די געצעלטן פון תורה, נאָר האָט שטענדיק געזאָרגט, אַז די אהלי תורה זאָלן האָבן אַ קיום און המשך. אפילו ווען ער האָט געדאַרפט גיין אין מצרים, און טאַקע ספּעציעל דערפאַר, האָט ער צוערשט געשיקט יהודא'ן צו גרינדן דאָרט אַ ישיבה. האָט ער דערגרייכט דערצו, אַז אַלע זיינע קינדער זיינען געבליבן טרייע אידן.

מען האָט געקענט טראַכטן: ווי וועט מען מיט דעם צוגאַנג פון "יושב אהלים" קענען עקזיסטירן קעגן דעם "איש שדה", קעגן די נשיאים פון ישמעאל'ן און די אלופי עשו, בשעת יעקב וביתו זיינען צווישן זיי אַ קליינער מיעוט?

לערנט אונז און פאַרזיכערט אונז די תורה הק', אַז חאַטש אין אַלע דורות און אַלע תקופות וועלן אידן זיין אַ מיעוט צווישן אַלע גוים, אָבער אַ איד דאַרף נישט נתפעל ווערן דערפון. כל זמן ער וועט אָנהאַלטן דעם וועג פון יעקב אבינו, דעם וועג פון "יושב אהלים" – ווען דער פאַטער אַליין האָט קביעות עתים לתורה און שיקט זיינע קינדער לערנען אין חדרי תורה און ישיבות, איז ער געזיכערט אַז אַלע זיינע קינדער וועלן בלייבן טרייע אידן, און ער וועט האָבן פון זיי אמת אידישע נחת, און נישט נאָר אין רוחניות נאר אויך פשוט אין גשמיות.

איך וויל האָפּן, אז אין דעם גייסט פון די איצטיקע סדרות פון דער וואָך, וועלן אַלע חובבי תורה ומצוה, ובפרט די עסקני הישיבה, פאַרשטאַרקן די פאַרבאַרייטונגען צו דער פאַרשטייענדער יערלעכער אונטערנעמונג פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש (כ"ד טבת הבע"ל), צו פאַרזיכערן דעם דערפאַלג פון דער אונטערנעמונג פינאַנציעל

רובה קשת: וירא כא, כ.

ועל חרבך תחיי: תולדות כז, מ.

געשיקט יהודא'ן צו גרינדן דאָרט אַ ישיבה: ראה ויגש מו, כח ובפרש"י.

איש שדה: תולדות כה, כז.

אידן זיין אַ מיעוט צווישן אַלע גוים: ראה ואתחנן ז, ז.

יערלעכער אונטערנעמונג . . כ"ד טבת הבע"ל: ראה גם לקמן אגרת ט"עא.

און גייסטיק. דער אויבערשטער וועט זיכער ניט בלייבן א בעל-חוב, וכל המוסיף מוסיפין לו ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ט"מו

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"י בעל מדות ענף עץ אבות וכו'
הר"א שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מח"י מ"ח עם המצורף אליו (אשכבתא דר' מאיר) ות"ח על שימת לבבו לשלחו אלי.

ובעברי בין הדפים ראיתי שם התשובה בנוגע לעבורי שנה, אשר כרשום בזכרוני נדפסה האמור ובביאור יותר בשו"ת [אור] המאיר.

אתענין לדעת יסוד[ו]ת המסורה אשר תירוף רבנו הזקן במד"ר וכו' הנדפס בספר האמור ח"ב עמוד יט שמעו מהרה"צ וכו' הרב מקארעץ.

וכל המוסיף מוסיפין לו: ראה תענית לא, א ובפרש"י.

ט"מו

הר"א: הרב אברהם שפירא, אחיו של הגר"מ שפירא מלובלין.
אשכבתא דר' מאיר: כנראה עלי ההגהה של חוב' שרצה להו"ל, ומעולם לא נדפסה.

כרשום בזכרוני: מתקופת נישואי רבינו, אשר המחבר נתן לו דרשה-געשאנק – ספרו "אור המאיר", ולאחר שרבינו עיין בו שוחחו בסוגיות שנידונו בו (ראה "ימי מלך" ח"א ע' 279-283).

בשו"ת [אור] המאיר: סי' יג.

תירוף רבנו הזקן במד"ר וכו' . . הרב מקארעץ: אג"ק אדמו"ר מהר"ש אגרת נו. ס' מגדל עוז ע' ט ואילך; ושם מביא גירסא, שאדה"צ שמע זאת מהרה"ק רבי פנחס מקארעץ.

וכיון שהכל בהשגחה פרטית ומיוסד על גזע צור מחצבתו, אביע תקותי אשר בודאי כת"ר אינו מסתפק בקביעות עתים בלימוד פנימיות התורה – שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות – לעצמו, כי אם עושה ככל יכולתו להפיץ לימוד זה בכל מקום שידו מגעת,

וכידוע אגרת הקדש של הבעש"ט, אשר היא מצוה שהזמן גרמא אשר לכשיפוצו מעינותיו חוצה, קאתי מר דא מלכא משיחא.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. המצו"ב הוא להוצאות המשלוח וכו'.

ט'מז

[כ"ו מ"ח תשכ"ו]

ובמענה לשאלתו – ילמוד ויהא בקי: א) בהל' תפלין הצריכות (לו, ולא לסופר). ב) באחדים מדרושי דא"ח המדברים בתפלין (בלקו"ת, סידור, אמ"ב וכיו"ב).

ט'מח

[כ"ז מ"ח תשכ"ו]

לשאלתו בלקו"ת ס"פ קדושים לחקוק במוח הזכרון ה' חומשי תורת משה כו' – והרי דברים שבכתב א"א רשאי לאומרם בע"פ האיסור הוא לאומרם כו' אבל פשיטא שצ"ל השתדלות ביגיעה שד"ת יהיו

אגרת הקדש של הבעש"ט: נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

ט'מז

מהעתקה.

ובמענה לשאלתו: נכתב לא' שכתב על חסרון בקיום מצות תפלין. וראה לעיל חכ"ג אגרת ח'תרפו. ט"ב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט'רגט. ט'רסב. ט"ש.

ט'מח

נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 237.

דברים שבכתב א"א רשאי לאומרם בע"פ: גיטין ס, ב. וש"נ. טושו"ע ושו"ע אדה"ז אר"ח סמ"ט.

חקוקים בזכרוננו הן תושב"כ הן תושבע"פ. והיא מל"ת מה"ת (ראה הלי
ת"ת לאדה"ז פ"ב ס"ג-ד).

ט"מט

בי"ה, כ"ח מרחשון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יוסף שי' דקל

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת מכתבו מיום ו' בחשון. ובודאי מכבר קבל
ברכתי לקראת השנה החדשה.

כנהוג אצל יהודים לענות על שאלה בשאלה, גם אני אכתוב כאן
שאלתי, והיא שזמן רב שלא קבלתי מפרסומי המשרדים בהנהלתו, אף
שבטח הוציאו לאור כמה ספרים וחבורות וכולי משך החדשים שעברו.
והרי ידוע לכ' שמעונין אני בכמה שטחים ובעניני הדפוס המופיעים בהם
בכלל, ובפרט בלשון הקדש. ובכל אופן, נכנסים הם לספרי' שכמה
תועליות בזה.

דרך אגב הגיעתני ידיעה אשר הוציאו לאור סידור או מחזור או
הגדה, או כולם יחד, בנוסח מאוחד בשביל בני עדתות השונות אשר
באה"ק ת"ו. ובטח ידועה לכ' עמדתי בזה בשלילה, שחרי ענין התפלה
הוא עבודה **שבלב** ואין להתערב בזה, ואדרבה מנהג אבותיהם בידיהם.
בכל זה, באם כבר הופיע אסיר תודה אהי' לכ' אם יכלול גם זה
במשלוחים הבאים.

בכבוד ובברכה ובתודה למפרע על הני"ל.

ט"מט

נרפסה בלקו"ש חל"ד ע' 265, והושלמה עפ"י העתקה.
מר יוסף שי' דקל: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תרצט, ובהנסמן בהערות
שם.

ענין התפלה הוא עבודה שבלב: ראה תענית ב, א.
מנהג אבותיהם בידיהם: שבת לה, ב. ועוד.

ט"ז

ב"ה, ר"ח כסלו ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ובעמדנו בר"ח כסלו, הוא זמן הגשמים בארץ ישראל (דכל העולם
כולו שותה לאחר זה תמצית גשמים אלה),

אשר הגשמים וירידתם הם תחלה ראש ומקור לכל הברכות
וירידתם והמשכתם למטה,

כל הברכות הן בגשמיות והן ברוחניות, ובפרט גשמים אלה, יורה
בכסלו, עליהם נאמר: ובני ציון גילו ושמחו בה' אלקיכם כי נתן לכם את
המורה לצדקה (לטובה) גוי,

זמן . . ישראל: שו"ע יו"ד ס"י"ח מהרמב"ם ה' נדרים פ"י ה"א. ומה דחקשו
מדידהו אדידהו מרמב"ם ה' תעניות פ"ג ה"א (ובשו"ע) וה' מתנות עניים פ"א ה"א –
עין כס"מ ה' מתני"ע שם (ושקו"ט בזה בלח"מ ה' תעניות פ"ג ה"י). ואכ"מ.

דכל . . אלה: תענית י, א וברשב"א שם.

הם . . ומקור: בספרי לדברים (יא, יד): ונתתי מטר גוי ברכה שכל הברכות כלולות
בה. וראה ג"כ ויקרא (כו, ג-ד) וברמב"ן שם. דברים (כח, יב) ובדב"ר פ"ז, ו. ובכ"מ.
ובשו"ע אדה"ז תאו"ח רסק"ד (והוא מהטור (וירושלמי)): כשם שתתחיי"מ חיים לעולם
כך הגשמים חיים לעולם.

ברוחניות: ראה תענית ז, רע"א): גדול יום הגשמים כיום . . יותר מיום שניתנה בו
תורה. לקו"ת רד"ה ביום הח' שלח (דברים פו, ג). שם (צו, א).

יורה בכסלו: דהלכה כר' יוסי (תענית ו, א. ראה מפרשי הרמב"ם הני"ל).

נאמר . . (לטובה): יואל ב, כג. תענית ו, א וברש"י שם. אור התורה (לה"צמח צדק")
דברים עה"פ ונתתי מטר גוי (ע' תריד ואילך).

גילו ושמחו: ראה לקו"ת דברים סד"ה ביום השמע"צ (פב, ג) וש"נ.

ט"ז

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 215, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
וירושלמי: תענית בתחלתה (א, ב).

יהי רצון שימושך כהנ"ל לכאו"א ובאופן דמוסיף והולך,
 כהוראת חתום חדש כסלו, ימי חנוכה, אשר
 המנהג פשוט דכל אחד מדליק ומאיר ומפרסם ניסא ומוסיף והולך
 כו'.
 בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

בענין כולל חב"ד במק"א כו' – כל זמן שלא יתבררו עניני תו"א
 בירות"ו ותו"ת בכחב"ד והכולל שע"י, אין מקום, לפענ"ד, לדון עד"ז,
 ומכו"כ טעמים.

* * *

בשאלת ביקורו כאן – תלוי בעניני תו"ת בצרפת ואופן סידורם,
 ולהחליט עפ"ז על אתר.
 בברכה לבשו"ט בכלל ובפרט.

כהוראת חתום: דהכל הולך אחר החתום (ברכות יב, א).
 המנהג . . והולך: שו"ע או"ח ר"ס תרע"א.

בענין כולל חב"ד: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י
 זי"ן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.
 בשאלת ביקורו: מכת"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל המשפיע של
 ישיבת תו"ת בצרפת – ר' ניסן נמנוב. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב ה'רמז,
 ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט"נז.

ט'נא

ב"ה, ראש חודש כסלו, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הווי"ח אי"א נוי"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

ברוך דחודש כסלו שנכנסו בו היום, שתוכנו, ובפרט בשביל חסידים
ואנשי"ש שי, הוא הענין דיי"ט כסלו, יו"ד כסלו וימי החנוכה, שהצד השוה
שבהם מסירות נפש להפצת נר מצוה ותורה אור – ואור השמן שהאיר
באופן נסי, ונקודתם המשותפת הרי היא – ויפוצו מעינותיך חוצה באופן
דופרצת מוסיף והולך מוסיף ואור –

הנני שולח לך מפירסומי צעירי אגודת חב"ד בשטח פעילותם בין
חוגי הסטודנטים.

ואף שהעבודה האמורה נמשכת כבר מזמן, חכיתי עד שתגיע לשלב
של התפתחות הראוי לשמה. ועתה שהצליחה העבודה וגם עשתה פרי,
ולמעלה מן המשוער, אמרתי להביאה לתשומת לב כ', שבדאי יגרום לו
נחת רוח.

ואמנם יש בזה סיפוק גדול לראות התפתחות שדה פעולה נרחב,
והעיקר שרואים גם בעיני בשר איך שמתאמת הבטחת אדמו"ר הזקן
(תניא ספ"ט) ועד כדי כך שהביאה הלכה למעשה בהלי' ת"ת פ"ד סוס"ג,
דבל ידח ממנו נידח כפשוטו ממש, זאת אומרת אפילו כאלו שהיו נידחים

ט'נא

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 216, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ה'תרפ"ב, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ט'נו. ט'פז. ט'צא. ט'קג. ט'קכ. ט'קלו. ט'קסא. ט'קצ. ט'רז. ט'רטז.
ט'רכט. ט'רלד. ט'שח. ט'שכד. ט'שלו.
נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
מוסיף והולך: שבת כא, ב.
דבל ידח ממנו נדח: ע"פ שמואל-ב יד, יד.

כט

אדמו"ר זי"ע

במלוא מובן המלה והיו רחוקים בתכלית הריחוק, מתקרבים (וכעת – בהשפעת חב"ד) קירוב הדוק ועד כדי תחי' ממש ושינוי מהקצה אל הקצה בחיי היום-יום.

בכבוד ובהוקרה ובאיחולי כל טוב לקראת ימי הגאולה וימי החנוכה הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה

מ. שניאורסאהן

ט"ב

ב"ה, ראש חודש כסלו, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר מנחם שי' לבית לעוויטאן

שלום וברכה!

על ידי רבו הנכבד, הרב אברהם דב שי' העכט, נתקבלה בקשת ברכה עבורו. ואזכירו לרפואה שלמה וגם קרובה.

שמעתי מעסקנותו הטובה למען בית הכנסת, בפרט בתור גזבר, ובודאי מנצל השפעתו שיהי' בית כנסת ראוי לשמו, וזה שער השמים, בו אחינו בני ישראל שופכים לבם כמים לאביהם שבשמים ובכל יום אומרים פעמיים שמע ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. וגם שיהי' לא רק בית תפלה בקידה, אלא גם בית מדרש לתורה בשקידה, בשיעורים קבועים ונכונים כמנהג מימים קדמונים.

וזכות הרבים יעמוד לו לשוב מהרה לאיתנו ולעמוד על כנו ולהמשיך עבודתו לעשות רצון קונו, מתוך בריאות הנכונה כהנה וכהנה.

בכבוד ובברכה.

ט"ב

נרפסה בלקו"ש חל"ז ע' 210, והושלמה ע"פ העתקה.

זה שער השמים: ויצא כח, יז.

שמע ואהבת בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך: ואתחנן ו, ד-ה.

ט'נג

ב"ה, ה' כסלו, תשכ"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסקים בצ"צ
מו"ה בנימין שי' גערשמאן מו"ה שלום שי' שקליאר

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ראש חדש כסלו, אלס מנהלי בית הכנסת נוסח אר"י אלבאני פארק אין שיקאגא, אין צוזאמענהאנג מיטן לערנען מאמרי חסידות אין אייער בית הכנסת בכלל, ובפרט אין דער צייט פון שלש סעודות ביום השבת קדש, און פרעגט מיין מיינונג אין דעם.

ווי ערקלערט אין מערערע ערטער פון רבותינו נשיאנו וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, די גרויסקייט פון דעם ענין פון פארשפרייטען מעינות תורת החסידות וואו נאָר עס געפינט זיך אַ איד, און בפרט אין אַן אָרט פון מערערע אידען כ"י ווי אַ בית הכנסת, ובפרטי פרטילי, וואו דער נאָמען זאָגט עדות, וואָס דער בית הכנסת רופט זיך "נוסח אר"י",

ובלשון רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע: בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה (אגרת הקדש סי' כ"ו),

איז דאָך פארשטענדליך די חשיבות פון דעם ענין און דער גרויסער זכות, פון יעדער איינעם וועלכער טוט אין דעם מיט די אַלע מעגליכע אופנים צו איינטייל נעמען אין דעם אַליין און איינווירקען אויף פריינד, און גוטע פריינד, אַז אויך זיי זאָלען טאָן אַזוי, וכההוראה וכהלשון – ברוב עם הדרת מלך. און בפרט ובמיוחד ווען עס רעדט זיך וועגען שבת

ט'נג

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 292, והושלמה עפ"י העתקה.
מו"ה בנימין . . גערשמאן: אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ח ב'תרכא.
ובפרט אין דער צייט פון שלש סעודות ביום השבת קודש: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'תשו.
ברוב עם הדרת מלך: משלי יד, כח. וראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.

קדש אין דער צייט פון שלש סעודות וואָס דענסטמאַל איז די צייט פון רעווא דרעוויין. און אויף דעם און ענליכעס איז דאָך גילטיק די הבטחת חז"ל: הבא לטהר מסייעין אותו.

און אין ענטפער אויף דעם צווייטן ענין:

קענענדיק את הו"ח אי"א נוי"נ בעל מדות וכו' מו"ה יעקב שי' הכהן כ"ץ מערערע יאָרען, און וויסענדיק דעם זכות וואָס ער האָט געהאַט צו הערן פערזענליך פילע מאמרים און שיחות קדש פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, און זיין איבערגעבענהייט צו עס און די ברכות וואָס ער האָט זוכה געווען צו באַקומען, איז דאָך פאַרשטענדליך, אַז דאָס חזרת מאמר אָדער שיחה, דורך עס, קען אין דעם בעת החזרה מקויים ווערן דער מאמר חז"ל, כאילו בעל השמועה עומד לפניו, וואָס דאָס גיט צו אין דער הצלחה פון דעם זאָגען און אין דער ווירקונג, וועלכעס ווערט ערוואָרטעט.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, וואָס אייער בריף איז געשריבן ראש חדש כסלו, חדש הנסים והגאולה, און דער ענטפער וועט אָנקומען נאָהענט צו יו"ד וי"ט כסלו, ימי גאולה פון רבנו הזקן ובנו ממלא מקומו, אדמו"ר האמצעי.

וואָס זיי זיינען מלמד זכות אויף יעדער אידן און בפרט אויף די וועלכע לערנען תורת החסידות און פאַרשפרייטן זי,

וואָס זיי האָבן זיך מוסר נפש געווען אויף תורת החסידות – ביז צו מסירת נפש בפועל, ווי באַוואוסט דער אינהאַלט פון דברי ימי גאולתם אלו.

בכבוד ובפ"ש כל המשתתפים בשיעור לימוד חסידות האמור, בתוככי כלל מתפללי בית הכנסת, הם ובני ביתם שליט"א, ובברכה לבשורות טובות בכל הנ"ל.

רעווא דרעוויין: זח"ב פח, סע"ב.

הבטחת חז"ל: יומא לח, סע"ב. וש"נ.

מאמר חז"ל: ירושלמי שבת פ"א ה"ב. וש"נ.

ומגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. וש"נ.

ט'נד

ב"ה, ט' כסלו, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום ה' כסלו בו כותבת אודות יום הולדת שלה,
ובודאי מוסיפה בעניני יהדות ומצות, כציווי תורתנו הק' תורת
חיים להעלות בקדש,
ונוסף על העיקר מילוי הציווי – הרי זה גם הצנור והכלי לקבלת
ברכות השי"ת בהמצטרך.
ויהי רצון מהשם יתברך שתהי' שנה הבאה עלי' לטובה שנת הצלחה
בגשמיות וברוחניות. ותבשר טוב בכל האמור.
בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון – מזכיר

ט'נה

ב"ה, י"א כסלו, תשכ"ו
ברוקלין.

מר בצלאל שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו ע"י האברך הנעלה, בעל מדות וכו' יהודא
ליב שי אנדרוסיער.

ט'נד

להעלות בקדש: ראה ברכות כח, א. וש"נ.

ט'נה

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ה ע' 342. "תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע' 533.
והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מר בצלאל: בכר, כפר חב"ד.

ויהי רצון אשר מכאן ולהבא אך טוב, בטוב הנראה ונגלה ימצאם,
כל אחד מבני המשפחה שליט"א, תכה"י, ויוסיפו בתורה ומצותי מתוך
בראות וטוב לבב.

ובודאי למותר להאריך בגודל הקורת רוח לנשמה הנמצאת בעולם
האמת, על ידי כל פעולה והוספה בלימוד התורה והידור בקיום המצות,
במעשה או בדיבור, של כל אחד מהמשפחה, ועל אחת כמה וכמה – בניו,
אשר בסגנון חכמינו ז"ל, ברא כרעא דאבוח – יבדלו לחיים – ובפרט
כשנעשה הדבר בארץ הקדש, היא ארץ ישראל, אשר כל התפלות עולים
דרך שם השמימה, וכמה שכתוב, והתפללו אליך דרך ארצם, וכמובא
לפסק הלכה בשולחן ערוך ועד לשולחן ערוך רבנו הזקן – בעל התניא
והשו"ע – ריש סימן צ"ד.

בכבוד ובברכה לבשו"ט, ובפ"ש כל המשפחה שליט"א

מ. שניאורסאהן

ט"ו

ב"ה, י"ג כסלו, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בקשר עם י"ט כסלו הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, כמנהגי הטוב
בכל שנה, הנני בזה לאחל לו, בנוסח ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר – "גוט
יום טוב. לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו".

בסגנון חכמינו ז"ל: יונת אלם רפ"ב. וראה תוד"ה מקמי – יבמות ג, א. פרש"י
כתובות צב, א (ד"ה כבעל).
וכמה שכתוב: מלכים-א ח, מח.

ט"ו

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.
בנוסח ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה "היום יום" בסופו. "מורה שיעור"
לתניא בסופו.

עלה בידנו להתאים ההוצאה לאור מענייני בעל השמחה אדמו"ר הזקן ליום גאולתו, והוא שהביאו עכשו מבית הכורך תרגום אגרת התשובה לאנגלית. ומוסג"פ טופס אחד. ומובן שאם ירצה כ' עוד טופסים יודיענו ויושלחו לו בחפץ לב.

בכבוד ובהוקרה ומשנה ברכה לשנה טובה ומתוקה לחסידות

מ. שניאורסאהן

ארשה לי להביע לכ' תודתי מראש בעד ביקורו בכפר חב"ד ביום יט"כ הבהיר הבע"ל, שתקותי חזקה שגם בשנה זו יבקר כמנהגו הטוב, ובפרט ששנה זו מצוינה בחסידות ביתר שאת וביתר עז, שהיא שנת המאה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק.

וידוע שאדמו"ר הזקן באחת מאגרות שלו בנוגע שחרורו וגאולתו, באגרת שכתב לרל"י מבארדיטשוב נ"ע, כותב שם כמה סימנים וטעמים, ומענין לציין שאחד מהם הוא שיום זה הוא יום הילולא רבא דרבינו הקדוש נשמתו עדן, וז"ל:

"יום אשר עשה ה' לנו יום י"ט כסלו, יום ג' שהוכפל בו כי טוב, יום הילולא רבא דרבינו הקדוש נ"ע, וכשקראתי בספר תלים בפסוק פדה בשלום נפשי".

ט'נז

ב"ה, י"ד כסלו תשכ"ו
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ רב פעלים מו"ה ניסן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"א חשון, וז"ע מי"א כסלו. ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו ואתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא.

שאדמו"ר הזקן באחת מאגרות שלו: ח"א אגרת לח.

ט'נז

מו"ה ניסן: נמנוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ז, ובהנסמן בהערות שם. ואתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא: ראה זח"א ד, א. תניא פ"י.

לה

אדמו"ר זי"ע

והרי הימים ימים זכאין, ימי חדש כסלו, הוא חדש הנסים
והגאולה.

בברכה לבשו"ט בטוב הנראה ונגלה

מ. שניאורסאהן

ט'נח

בי"ה, ט"ז כסלו תשכ"ו
ברוקלין.

האברך . . שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום י"א כסלו בקשת ברכה – פ"נ.

כיון שהובטחנו יגעת ומצאת, הנה ילמוד בהתמדה ושקידה נגלה
וחסידות ועד לאופן שהתורה קוראה לזה יגיעה והלימוד יביא לידי מעשה
קיום המצות בהידור. ואז תקוים ההבטחה – ומצאת (גם בענין זיכוד
הלב והמוח-שכלי, אלא שאמר הכתוב: מעט מעט אגרשנו גו').

בברכה לבשו"ט בהאמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון – מזכיר

ידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר: כשם שחובה על האדם לדעת
חסרונות שבו, כך עליו לדעת המעלות שבו. וק"ל.

ט'נח

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קצח.
שהובטחנו יגעת ומצאת: מגילה ו, רע"ב.
והלימוד יביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
שאמר הכתוב: משפטים כג, ל.
הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר: "היום יום" כו חשן. וראה אג"ק שלו ח"א אגרת
ג'תתלו, ובהנסמן בהערות שם.

ט'נט

בי"ה, ח"יי כסלו תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום הששי, בו שואל האם יקבל עליו משרה
המוצעת לו ע"י מנהל ביה"ס.

ההחלטה בכגון זה תלוי בהמסירה ונתינה שלו המתאימה
לעבודת קודש, שאז תשרה בזה ברכת השם, ובסגנון חכמינו ז"ל, יגעת
ומצאת.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו – באם לא נבדקו בשנים עשר
חדש האחרונים –

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר – ש.מ. סימפסון

נ.ב.

כבקשתו נשלח המכתב שלא בתור.

ט'נט

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' קטו.
ובסגנון חכמינו ז"ל: מגילה ו, רע"ב.

ט"ס

ב"ה, י"ח כסלו, תשכ"ו
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מו"ה עזריאל זעליג שי

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שנמסר היום טלפונית (ובטח הגיע לו בעתו
ובזמנו):

הרב סלונים, שיכון חב"ד, ירושלים.

לכל המשתתפים שליט"א בהתועדויות גאולת אדמו"ר הזקן
וגאולתנו, משתתף אני בכינוסכם ובהתועדות. ויהי רצון שתהיינה
הפירות בופרצת בהפצת המעינות חוצה והיהדות בכלל, ובמיוחד
שהשנה שנת המאה להסתלקות הילולא דאדמו"ר ה"צמח צדק".
לחיים לחיים ולברכה ובאופן דמוסיף והולך ואור.

בברכת מזל טוב להתרחבות כל עניני שיכון חב"ד בירושלים
עיר הקודש.

/מקום החתימה/

בברכת חג הגאולה,

מזכיר

ט"סא

[נוסח המברק לקראת י"ט כסלו תשכ"ו]

לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי תכתבו ותחתמו ובפרט שהיא
שנת המאה להסתלקות הילולא דהצמח צדק.

ט"ס

חז"ה עזריאל זעליג: סלונים. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תרפג, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ט"רנא.

ט"סב

ב"ה, כ' כסלו, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה משה שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום השלישי לחדש הגאולה עם המצורף
בו.

ות"ח ת"ח על שלחו לי שני המכתבים בחת"י כ"ק אדמו"ר הצמח
צדק,

ובפרט אשר השנה שנת המאה להסתלקות הילולא שלו (הצ"צ).

וגם שביחד עם זה הרי נתוסף הענג להודע אשר אחיו ח. ח. שי חי
וגר במוסקבה, ושמר על מכתבים אלו, משך כל השנים, למרות
המאורעות והמהפכות שעברו, שזה מראה על הרגש והיחס בהכרת גודל
ערך ענינים כאלו,

המאמת עוד הפעם ועוה"פ מאמר רבותינו נשיאינו על דבר הירושה
שנמסרת מדור לדור בתוככי משפחת החסידים, הקשר הלבבי הפנימי
והעצמי לחסידות ועניני.

וארשה לי להביע בקשתי, אשר בהזדמנות מתאימה ימסור גם
לאחיו שי תודתי מקול"ע על המתנה הכי נעלית האמורה.

תקותי אשר משתתף הוא בעניני חב"ד אשר באה"ק ת"ו ועינו טובה
גם בשל אחרים להמשיכם (צוציהען זין) לפעולות ברוח הנ"ל, וגזע צור
מחצבתו מסייעתו.

בכבוד ובכפילת תודה ובברכת חנוכה מאיר מתוך בריאות הנכונה.

ט"סב

מו"ה משה שי: רפלוביץ, תל-אביב. וראה אגרת הבאה.

ט"סג

ב"ה, ימי חנוכה ה'תשכ"ו

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנו,

והרי הימים, ימים זכאין, ימי חנוכה, זמן נסים וישועות בגשמיות
וברוחניות, ימים טובים בהלל והודאה.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

ז"ע נתקבלו גכ"ק הנ"ל מהרמ"ר שי' ואחז"ל טיבותי' לשקי' (ראה
דרמ"צ ו, ב).

ט"סד

ב"ה, ימי חנוכה, ה'תשכ"ו

ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

מאשר הנני קבלת מכתבה, ויהי רצון שתבשר טוב בתוכנו,

ט"סג

כללי-פרטי.

ימים טובים בהלל והודאה: שבת כא, ב.

ז"ע נתקבל: מכתי"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יהודה
שמוטקין, תל-אביב. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א ז'תתקמח, ובהנסמן בהערות
שם. לקמן ט"שכז.

מהרמ"ר: שבאגרת הקודמת.

ואחז"ל טיבותי' לשקי': ב"ק צב, א.

ט"סד

כללי פרטי. נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 543. "היכל מנחם" ח"ג ע' קסא.

והרי הימים ימי חנוכה, זמן נסים וישועות בגשמיות וברוחניות,
ימים טובים בהלל והודאה.

ובסגנון חז"ל: אף הן היו באותו הנס, נשי ובנות ישראל.

והרי בודאי אשר הציווי לזכור פרשת ימים אלו הוא כדי שכל אחד
ואחת, מתאים למעמדו ומצבו ומתאים להענינים דימי זכרון אלו, יתעורר
ויתחזק בפעולות מסוג אלו שהיו בימים ההם בזמן הזה, ולהוסיף בהן –
הלוך והוסיף ואור.

בברכת הצלחה בחינוך בניי על טהרת הקודש ולהיות דוגמא חי'
לחיי יום יום ע"פ תורתנו הקדושה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון – מזכיר

מובן שאין ללמוד בבי"ס שהאזירה שם אנטי דתית.

ט"סה

בי"ה, ימי חנוכה, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ מו"ה חיים שי

שלום וברכה!

על ידי הרב הו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר מנחם שמואל
דוד הלוי שי רייטשיק שד"ר נתקבל הפ"נ שלו, שייקרא על ציון כ"ק
מו"ח אדמו"ר, ויחד עם זה נתקבלה ההמחאה (טשעק) שהסכום נשאר
פנוי על מנת שאקבע גודל הסכום לפי דעתי.

והנה בהתאם לחודש זה הוא חודש הנסים, וימים אלו ימי הנסים

ימים טובים בהלל והודאה: שבת כא, ב.

ובסגנון חז"ל: שם כג, א.

שאין ללמוד: במדרשה למוסיקה.

ט"סה

מו"ה חיים שי: מושקוביץ.

מא

אדמו"ר זי"ע

והתשועות והנפלאות, יש לקבוע הסכום בתור נתינתו ראשונה לצדקה השקולה כנגד כל המצות לשלשת אלפים שקל (\$3,000).

וכיון שאמרו חכמינו ז"ל מצוה בו יותר מבשלוחו, ונתינת הצדקה צריכה להיות דוקא מתוך שמחה וטוב לבב, מצורף בזה הטשעק על מנת שכי' ימלא אותו בכתיבת יד עצמו, וכאמור, מתוך שמחה וטוב לבב ואז יחזירנה.

ומענין לענין באותו ענין, מצורפת בזה העתקת שיחה בענין הצדקה וימי המועדים דחודש זה. ויהי רצון שיקויים בו כסיום שיחה האמורה ובחנוני נא בזאת גוי' עשר בשביל שתתעשר.

בברכה לבריאות ולהצלחה בעניניו שבתוכן הפ"נ ובנקודתו להרבות בצדקה הלוח והוסיף וכהוראות ימי חנוכה אלו שמוסיפים מיום ליום ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ט"סו

ב"ה, נר חמישי דחנוכה, תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה שניאור זלמן שי' – מרא דאתרא
דכפר חב"ד באה"ק ת"ו

שלום וברכה!

הגיעוני שמועות משונות ומוזרות ע"ד מה שמוסרים בשמי בנוגע

לצדקה השקולה כנגד כל המצות: ראה ב"ב ט, א. ירושלמי פאה פ"א ה"א. תניא פל"ז.

שאמרו חכמינו ז"ל: קידושין מא, א.

שיחה בענין הצדקה: נדפסה בלקו"ש ח"ה ע' 442 ואילך.

ובחנוני נא בזאת: מלאכי ג, יו"ד. תענית ט, א. וראה טושו"ע יו"ד סו"ס רמז ובאחרונים שם.

עשר בשביל שתתעשר: שבת קיט, א. תענית שם.

ט"סו

מו"ה שניאור זלמן: גרליק. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ט ז'שלב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט"שיז. ט"שנט.

לבחירות לוועד הכפר וכו', ומתחלה אמרתי שלא לשום לב לכל זה, כיון שכו"כ פעמים אמרתי והזהרתי, שלא יסמוכו כלל וכלל על מה שאומרים בנוגע לכחב"ד בשמי, כי באם רצוני להביע דעתי, הרי יכול אני לפנות בכתב, ובאופן ישר. ובפרט בענין הנוגע לרבים, וביחד עם זה כמה ענינים פרטים מעורבים בזה – שלפעמים תכופות לא בנקל למצוא מי שהוא, שלא יהי' נוגע אף בענין אחד מכל האמור ובמילא לא יהי' משוחד.

בכל זה כיון שלאחרונה הציפוני מכתבים מכו"כ אנשים, וכמובן ופשוט בשמועות סותרות זו את זו, וכל אחת מסתמכת דוקא עלי, שזהו רצוני והחלטתי ואי אפשר אחרת,

לכן באתי בזה עוד הפעם, ותקותי שהודעתי זו תספיק גם לימים יבואו, לכפול הכתוב לעיל, שלא תסמכו כלל על שמועת בעל פה, ומה שארצה להודיע, אבוא בכתב, ואין כל יפוי כח למי שהוא, לומר בשמי, שעל תושבי הכפר או על הועד וכו' לעשות באופן כזה או באופן אחר, מלבד – הוראות מפורשות הבאות בכתב, ובאתי אני על החתום, עליהן.

ולתוכן האמור, נשלח המכתב באופן מהיר דחוף, ועל שם הרב מרא דאתרא, שימסרם ויפרסמם באופן המתאים ובתוקף מרא דאתרא.

ובהמצאינו בימי חנוכה, אשר מצות ימים אלו להוסיף באור מיום ליום, ולא רק בד' אמות של עצמו, אלא אדרבה ודוקא על פתח ביתו מבחוץ, ודוקא בחוצה דרשות הרבים (ולא בחוצה דחצר בלבד) – הנה אור החסידות ותורתה שהנחילונו רבותינו נשיאינו, תאיר דרכו של כאו"א מתושבי הכפר בתוככי כללות עדת החסידים, שיראה האמת שהדרך האמיתי היא רק דרך המלך, מלכו של עולם, מוארה במאור שבתורה זוהי תורת החסידות, שמיסודותי אהבת השם אהבת התורה ואהבת ישראל, ובמילא יתקרבו הלבבות ועד שיהיו כולם כאחד, ויתאגדו כולם בהמעשה הוא העיקר, שבנדון האמור הוא – ביסוס הכפר והתפתחותו בכל הענינים, הן הגשמיים והן הרוחניים, ובענין שהזמן גרמא, עניני הבניי הפרטים והכללים, שלתכלית זו מוכרח קירוב הלבבות, ופשוט **שלא** לעורר פירוד הלבבות, מריבות, ערעורים ומהפכות וכו', כי אם לחזק לבסס ולפתח כל הענינים ע"י תוספת שתוף פעולה בצירוף כל הכחות

על פתח ביתו מבחוץ: שבת כא, ב.
ולא בחוצה דחצר בלבד: ראה תור"ה מצוה שם.
המעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

הפעילים אשר בכפר חב"ד, שבודאי גם אלו שפעלו עד עתה, יפעלו וייתיעצו מכאן ולהבא באופן המתאים עם אלו המתאימים להתייעצות כאלו (אפילו באם עד עתה לא היתה התייעצות זו במילואה כדבעי), ופשיטא שכל שיש בידו לסייע לייעץ ולפעול לטובת הכפר ועניניו, לא יתחשב בחשבונות קטנטנים עניני כבוד מדומה ושאר פיתוים [אשר מקורם בלתי טהור, ובמילא אין לו מקום בד' אמות של בני"י בכלל ואצל חסידים במיוחד], ובפרט בימי חנוכה שענינם לכלות רגלא דתרמודאי ועד – לפד"י מן המיצר דעניני כפר חב"ד באופן של שלום כי ברבים היו עמדי.

בברכת חנוכה מאיר ובאופן דמוסיף והולך באור ובאופן שתומשך האורה על כל השנה כולה, נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה ותורת החסידות,

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

מטעם הנ"ל מטובו לאשר קבלת מכתבי זה בהקדם, ות"ח מראש.

ט"ז

ב"ה, ג' טבת, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה נחום ליב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת החוברת, אשר כפי שכותבים לי העתיק זה מכתבי אביו ז"ל, – יבדל לחיים טובים – רשימותיו וכו' בנוגע לרבנו הגדול בעל התניא והשו"ע.

לכלות רגלא דתרמודאי: ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' כב. וש"נ.

כי ברבים היו עמדי: תהלים נה, יט.

דמוסיף והולך: שבת כא, ב.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

ט"ז

מהעתיקה.

מו"ה נחום ליב: מארטיין, וואוסטער.

ות"ח על התשורה טובה, ובודאי באם עוד נמצאים רשימות וכו' ישלחם גם הם, ותודה למפרע.

ובפרט ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל בגודל ענין רשימות שיחות קדש של צדיקים והקורות אותם במשך ימי חייהם.

ויאריך השי"ת ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, ובסגנון חסידים הראשונים, גוטע יאָרן און חסידות'שע יאָרן.

בודאי לומד הוא משניות לעתים תכופות.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ט"סח

[ד' טבת תשכ"ו]

ת"ח ת"ח על הבשו"ט. כן יבשו"ט תכה"י, ועד לבשו"ט דמעלה הראשונה שיש תלמידים לתלמידי תלמידיהם (שכנראה זהו פ"י נשתכחו תלמידיו) (תוספתא עדיות בסופה) וכמו בברכות ספ"א: שכח כו' אחרונות משכחות את הראשונות. ואין לשבש כל הדפוסים וכת"י) – והטעם י"ל משום דמכאן ואילך לא צריכנא (לנתינת כח – ע"י קריאה בשם רבי – להיות רבי הוא או תל' – כיון שתורה (באופן ומעלה זו) מחזרת על אכסניא שלה (גי' דורות דרבי).

ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ז'תשעו, ובהנסמן בהערות שם.

ט"סח

מצילום כתי"ק – על גליון מכתבם של ראשי הישיבה הגרי"י פיקרסקי והגר"מ מענטליק, בו הודיעו מבחינת התלמידים.

נשתכחו תלמידיו: (היינו שכבר יש תלמידים לתלמידיו וא"כ נשתכחו תלמידיו) קורין אותו רבן. נשתכחו אלו ואלו (היינו שכבר יש תלמידים לתלמידי תלמידיו) כו'. בברכות ספ"א: יג, א.

ואין לשבש כל הדפוסים וכת"י: ראה חסדי דוד לתוספתא שם: ואפשר דט"ס נפל כאן ובמקום נשתכחו צ"ל נסמכו וכו'.

שתורה . . מחזרת על אכסניא שלה: ב"מ פה, א.

מה

אדמו"ר זי"ע

ט'סט

ב"ה, י"ג טבת, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יצחק מאיר שי

שלום וברכה!

באיחור זמן נתקבל מכתבו עם המצורף אליו. ומובן שאני מסכים
עם כ' בתוכן מכתבו.

וארשה לי להוסיף הערה, שתקותי שלא יקפיד עליי, והיא שלפלא לי
על תמיהתו בנוגע להנהגת האירגונים שכתב אליהם להביע תגובתו, שהרי
קם לי בדרכי מיני. רצוני לומר, כיון שיש אירגון ששמו מעיד ומדגיש כי
אירגון דתי הוא, כגון סינאגאג קאונסיל וכיו"ב, הרי כל אחד מהחברים
המשתתפים בו ונעשים חלק ממנו – מכירים באופן רשמי בפני עם ועדה
את סמכותם הדתית של חברי ארגון האמור, בה בשעה שבארגון זה
נכנסים כאלו שהרמב"ם מונה אותם בהלכות תשובה שלו (פרק ג', הל' ז'
ואילך). ולא עוד, אלא שאם הי' חסר בארגון האמור אותו הסוג
שהרמב"ם מתחיל בו – האומר שאין שם אלוקה, הנה לאחרונה "זכינו"
שגם סוג זה נצטרף ונתקבל בארגון הנ"ל, ואף על פי כן – ממשיכים
להיות חברים בארגון האמור, הרי במה נחשב הוא נתינת פרס לד"ר פלוני
וכו'.

בכבוד ובברכה.

דרך אגב ראוי לציין מה שנתרחש באחת האסיפות של ועד הפועל
דהארגון אליו כתב כ' תגובתו, שאף שלא הייתי נוכח באסיפה האמורה

ט'סט

נדפסה בלקו"ש חל"ג ע' 252, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
מוה"ר יצחק מאיר: בונין. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ה'תשכ"א, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ט'שיב.
בנוגע להנהגת הארגונים: ראה גם לעיל חט"ז אגרת ה'תשצג, ובהנסמן בהערות
שם.

קם לי בדרכי מיני: גיטין נב, ב. ועוד.

אבל שמעתי עד"ז ממקור שע"ע נאמן הי', והוא אשר – אחד מהנוכחים הציע הצעה אשר כיון שנתחדש לאחרונה שבין הראביס הריפורמים יש כאלו האומרים שאין שם אלוהה, מוכרח שיצאו על כל פנים עתה מאירגון האמור. ומכל הנאספים לא הי' אף אחד שהצביע בעד הצעה זו. וד"ל.

ט"ע

ב"ה, י"ג טבת, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום הבהיר י"ט כסלו ושלאחריו, ות"ח בעד שימת לבבו לברני מהשתתפותו בהתועדות ד"ט כסלו בכפר חב"ד. ויהי רצון, כמו שכותב, שההתעוררות תביא פירות במשך כל השנה בכל אחד ואחד מהמשתתפים.

ואם לפניך אפשר הי' לחשוב איזה שנויים אפשר לצפות מפגישה אחת בשנה, הרי בתקופתנו רואים שדבר קטן בכמות, אם רק גדול באיכות, יכול לחולל גדולות ונצורות. ואם בצד ההירוס כן, על אחת כמה וכמה בבנין.

וידוע גם כן הדיוק בלשון "יפוצו מעינותיך חוצה" בנוגע למעינות החסידות והשפעתה, שבכמה וכמה מעינות רואים שהתחלתן טפין טפין ואח"כ מתפשטים לנהר עצום עולה על כל גדותיו.

בכבוד ובברכה.

ט"ע

מר שניאור זלמן: מסחרי. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תשיב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט"קסט.

בתקופתינו רואים: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תריא. תורת מנחם – התועדות ח"ב ע' 315. וש"נ.

וידוע ג"כ הדיוק בלשון: ראה לקו"ד ח"ב שיא, א.

ט'עא

ב"ה, י"ח טבת ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אָנטיילנעמער אין דעם 26'טן יערלעכן דינער
פון מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער היי-יאָרדיגער דינער קומט פאַר אין דעם יאָרצייט-הילולא טאָג
פון דעם אַלטען רבי'ן, בעל התניא והשולחן ערוך, דער גרינדער פון דער
חב"ד-ליובאוויטש באַוועגונג. איינע פון די הויפט שטריכן פון חב"ד-
ליובאוויטש איז די הדגשה וואָס ווערט געלעגט אויף חינוך, וואָס דריקט
זיך אויס אין אַ ברייט-פאַרצווייגטער, מסירת-נפש'דיגער טעטיקייט אויף
דעם געביט. דאָס איז אַ טראַדיציע וועלכע שטאַמט נאָך פון דעם בעל-
שם-טוב, דער גרינדער פון חסידות, וועלכער האָט אָנגהויבן זיין חינוך-
טעטיקייט נאָך איידער ער איז נתגלה געוואָרן, דערמיט וואָס ער איז
געוואָרן אַ מלמד פון קליינע קינדער. זיין איבערגעבנקייט און ליבשאַפט
צו די קליינע קינדערלעך האָט קיין ברעג ניט געהאַט. זיין נאָכפאלגער,
דער באַרימטער מעזריטשער מגיד, האָט זיך געוואונטשן צו פילן אַזאָ
ליבשאַפט ביים קושן א ספר-תורה ווי דער בעל-שם-טוב האָט געפילט
בשעת ער האָט געקושט אַ קליין קינד!

די דאָזיגע טראַדיציע איז פאַרגעזעצט געוואָרן פון דעם מעזריטשער
מגיד'ס תלמיד און נאָכפאלגער, דעם אַלטן רבי'ן און אַלע נשיאי חב"ד ביז
כ"ק מו"ח אדמו"ר, נבג"מ זי"ע, וואָס האָט איבערגעפלאַנצט די
ליובאוויטשער ישיבות אויפן אַמעריקאַנער באַדן.

אַזוי ווי היי-יאָר איז דער 100'טער יאָרצייט-הילולא פון דעם רבי'ן
דעם "צמח-צדק", איז כדאי ספּעציעל צו דערמאָנען זיין צוגאַנג צו חינוך,
ווי עס ווערט אילוסטרירט אינם פּאָלגנדן סיפור:

ט'עא

נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 196.

יערלעכן דינער: ראה גם לעיל אגרת ט'מה.

בעל שם טוב... מעזריטשער מגיד: ראה סה"ש תש"א ע' 32 (נעתק ב"היום יום"

טז תמוז).

דער רבי דער "צמח-צדק" איז, ווי באוואוסט, געווען אַ ריז צווישן די תורה-ריזן פון זיין צייט, אַ וועלט-באַרימטער אויטאָריטעט אין הלכה, אַ גאון אין חסידות און קבלה, ווי זיינע ריזיגע און פיל-צאָליגע ספרים זאָגן עדות. דערצו איז ער געווען דער מנהיג הדור, וועלכער איז מערערע מאָל איינגעלאָדן געוואָרן פון דער רעגירונג אין פעטערבורג אויף באַראַטונגען וועגן דער אידישער לאַגע אין יענער קריטישער צייט. פונדעסטוועגן פלעגט ער זיך אָפּרייסן פון זיינע אייגענע לימודים און חיבורים און פון אַלע זיינע פליכטן – כדי פּערזענלעך צו פאַרהערן זיינע יונגע אייניקלעך איינמאָל אַ חודש, ווען ער פלעגט זיי אויך געבן געלט-מתנות אַלס אויסצייכנונג.

די דערמאָנטע סיפורים – וואָס זייער איבערדערציילונג צו אונז איז אַ סימן, אַז זיי האָבן אַ שייכות צו יעדן איינעם פון אונז – לערנען אונז ווי ווייט עס דאַרף דערגרייכן מסירת-נפש פאַר חינוך על טהרת הקדש: ניט נאָר אין די לייכטערע פאַרמען פון מסירת-נפש, ווי אין ביישטייערונגען פון געלט און פּערזענלעכע טרחה, נאָר אפילו אין דער שווערערער פאַרם פון מסירת-נפש, ווען איינער דאַרף זיך אָפּרייסן פון אייגענעם לערנען תורה און אַנדערע כלל-ענינים, וואָס ווי וויכטיק זיי זאָלן ניט זיין, איז דאָך דער ענין פון חינוך על טהרת הקדש נאָך וויכטיקער.

דעריבער איז צו האָפּן, אַז אַלע פריינט פון די ליובאַוויטשער ישיבות און חובבי תורה ומצות בכלל וועלן מאַכן ספּעציעלע אָנשטרענגונגען צו פאַרזיכערן דעם דערפאַלג פון דער יערלעכער אונטערנעמונג אין אַלע הינזיכטן, דערפאַר וועט אויך דער אויבערשטער יעדן איינעם און איינער באַגליקן אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

איינגעלאָדן געוואָרן פון דער רעגירונג אין פעטערבורג: ראה קונטרס "הצמח צדק ותנועת ההשכלה".

כדי פּערזענלעך צו פאַרהערן: ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהריי"צ חי"ד אגרת ה'שעז (נעתק ב"היום יום" ח טבת).

דאַרף זיך אָפּרייסן פון אייגענעם לערנען: ראה גם לעיל חכ"ב ח'תקנז, ובהנסמן בהערות שם.

מט

אדמו"ר זי"ע

ט'עב

ב"ה, י"ט טבת תשכ"ו
ברוקלין.

מרת פלדמן תח"י

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום החמישי, בו כותבת אודות עצה שנתנו להם
בנוגע לדרישה היתר יציאה עבור אחי ומשפחתו שי',

תעשה כפי ההצעה, ובטח מה שכתבו לה משם למהר בזה, הוא
מטעם הפשוט, כי ע"פ כמה סיבות – עתה הוא עת רצון שם לקבל היתר
יציאה.

כבקשתה נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש. מ. סימפסון – מזכיר

ט'עב

מרת פלדמן תח"י: פריידא, בני-ברק.
אחי: ר' יעקב יוסף שי' לפקיבקער.
עתה הוא עת רצון: ראה גם לקמן אגרת ט'פז.

ט"עג

ב"ה, י"ט טבת, תשכ"ו
ברוקלין.

הנהלת ישיבת אהלי יוסף יצחק אשר במלבורן
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבריק לכם
היום:

במענה למכתבם, פתיחת כתת ישיבה גדולה שכותבים – נחוץ
ונכון במאד מאד. וראשי' בנגלה ובחסידות מאנ"ש שבמקום,
ומכמה טעמים ולתועלת ההשגחה והתפתחותה – תהא בסמיכות
מקום למוסדות הקיימים (לפחות בשנה הראשונה).

בברכת הצלחה רבה בכל האמור.

/מקום החתימה/

ט"עד

ב"ה, כ' טבת תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"י וכו' מו"ה ישראל נחום שי' הלוי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ"ז טבת עם המצורף אליו, בו כותב בענין
בריאותו ודעת הרופא וכו'.

ט"עג

פתיחת כתת ישיבה גדולה: ראה בזה "איי המלך" ע' מז-ח. לקמן אגרת ט"קפב.
ט"רי.

וראשי' בנגלה ובחסידות מאנ"ש שבמקום: כלומר, שלא ישתדלו להביא ראש-
ישיבה ומשפיע מבחוץ, כ"א אחדים מאנ"ש שבאוסטרליה יתמנו להיות ראש-ישיבה
ומשפיע. ואשר הכתה הזאת, לא תלמד במקום מיוחד, כישיבה עצמאית, כי אם
(שלפחות בשנה הראשונה) תהי' סניף לישיבה קטנה "אהל יוסף יצחק".

ובמענה לשאלתו בזה, יעשה כדיעה אחידה של שני רופאים, ועוד ועיקר – ישים בטחונו בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות שיצליח הטפול ותהי' רפואתו קרובה.

בהזדמנות זו אביע תקותי, אשר השתתף בהתועדות י"ט כסלו, אשר בודאי ידועה לו פרשת יום זה המאסר והגאולה. ויהי רצון שגם בנוגע לתכלית התועדות כאלו, יבשר טוב בזה, כוונתי לקחת מההתעוררות אור וחיות לימים הבאים לאחר התועדות בכל עניני טוב וקדושה, ובודאי לדכוותי האריכות בזה למותר.

בברכה לרפואה ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ט"ע

ב"ה, כ"א טבת, תשכ"ו
ברוקלין.

האברך דוד שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום עש"ק, בו שואל בנוגע לימודיו.

ולפלא הספק, והרי פסק דין ברור הוא, לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, וגדולה הוראה זו עד כדי כך, שאינו צריך וכו' (עיין יו"ד סוף סימן ר"מ).

התקוה שמוסיף בהתמדה ושקידה בנגלה ובחסידות והלימוד מביא לידי מעשה כהוראת חז"ל, קיום המצות בהידור.

ט"ע

האברך דוד: טייכטל, בני-ברק.
לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ: ע"ז יט, א.
שאינו צריך וכו': ראה גם לעיל אגרת ט"מב.
כהוראת חז"ל: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט"עו

[כ"ק טבת תשכ"ו]

במענה לשאלותיו :

(1) כיון שהילד שנתן אודותו תעודת מילה – אסופי, הרי אפשרי ג"כ שאמו אינה יהודית (ובמילא גם הוא) והתעודה יכולה להטעות וכו' – לכן יתכתב בהקדם עם רב מזקני ההוראה לייעצו מה עליו לעשות בכגון זה.

(2) ימשיך באומנות המילה (אלא שיברר בכל פעם מי היא האם) וזכות הכנסת בניי לבריתו של א"א תעמוד לו.

ט"עז

ב"ה, כ"ד טבת תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה ראובן שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר

ט"עו

נכתבה על גליון המכתב ממוצש"ק פר' שמות תשכ"ו.

ט"עז

נדפסה ב"מקדש מלך" ח"א ע' 228.
מו"ה ראובן: דונין.

מהשי"ת שתהי' שנת הצלחה הן בגשמיות והן ברוחניות ויוסיף בלימוד התורה וקיום מצותי' מתוך הרחבה.

בברכה לבשו"ט בכלל ובפרט

מ. שניאורסאהן

נ.ב. הפי"נ יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

במענה לשאלתו:

(א) בנוגע לשותפות עם מר . . שי . . כיון שהחלטה בזה תלוי' בכמה פרטים – יתייעץ עם ידידים על אתר. ומובן שבכל אופן אין לעזוב פרנסתו עתה קודם שיהי' ענין פרנסה טוב יותר (על כל פנים – בהשערה קרובה לודאי).

(ב) בנוגע לשידוך עבור מרת . . תי' (ובטח שואל גם בשמה) – בכלל נכונה החצעה.

ט"עח

ב"ה, כ"ד טבת, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר י. גולדשמידט שי' מנהל אגף החינוך הדתי

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת מכתבו מז' טבת עם החומר המצורף אליו – דפי קריאה, חוברות וכו' על רבנו הזקן מחולל תנועת חב"ד – בעד תלמידי בתי הספר.

ובודאי למותר להדגיש גודל ערך עצם הענין הקשור בהפצת ערכי היסוד של התורה והיהדות, ובפרט בין בני הנוער, אשר כל השפעה טובה עליהם בעודם צעירים מביאה פירות ופירי פירות במשך כל ימי חייהם.

ט"עח

עם החומר: ראה גם לקמן אגרת ט"קמז.

ולכן אין צורך בהבעת תודה מצדי בעד מעשה רב שעשה, כי שכר מצוה מצוה. אבל תודתי אמורה לו בעד שימת לבבו וטרחתו לשלוח לי כל החומר, תודה רבה.

ויהי רצון שיראה פרי טוב בעמלו בכלל, ובעמלו בענין האמור בפרט, אשר תלמידי הכתות השונות שיקראו וילמדו חומר זה על דבר גאון ישראל ותפארתו, אישיותו ותורתו של רבנו הזקן, יהי זה לימוד המביא לידי מעשה, הנהגה מיוסדת על אהבת ה' אהבת התורה ואהבת ישראל, חדורה אור וחיות חסידותיים, יחוד הלב והמ[ו]ח גם יחד.

ולאחרי השיחה שהיתה בינותינו, שזכרונה כמובן שמור אצלי, בודאי שאין כל צורך להאריך בגודל ערך נקודות האמורות ועניניהן. ומגלגלין זכות ליום זכאי, שהיום הוא יום היא"צ-הילולא של רבנו הזקן.

בהמשך לענין הנ"ל ארשה לי לצרף בזה העתק מכתב כללי לראש השנה בקשר עם שנת השמיטה דהאי שתא. וכן לעורר תשומת לבו, אף שבטח כבר הובא זה לידיעת כבודו, שהשנה היא שנת ה-100 להסתלקות נכדו (וממלא מקומו) של אדמו"ר הזקן, הנודע על שם ספריו בשם אדמו"ר ה"צמח צדק".

בתודה לבבית על הנ"ל ובכבוד ובברכה.

ט"עט

ב"ה, כ"ה טבת, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיי"ח טבת.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

ולאחרי השיחה שהיתה בינותינו: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'שנח.

ומגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. וש"נ.

מכתב כללי לראש השנה: נדפס לעיל חכ"ג אגרת ט"כז.

ולכתבו אודות הגברת אשר הכיר והיחסים שביניהם וכו',

באם המדוברת שומרת מצות בחיי היום יומים, ז.א. הנהגתה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, יוסיפו שם להמדוברת (נוסף על שמה עתה), הוספה על פי הוראת רב, ז.א. בעת אמירת מי שברך כשיעלו לתורה וכו', ויחליטו שניהם, הוא וכן המדוברת לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוה כאמור בהנהגה בחייהם היום יומים כנ"ל, וינשאו כדת משה וישראל.

ויהי רצון שיבשר טוב בכל האמור.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחתם להפריש פרוטות אחדות לצדקה, וכן אשר יבדקו את המזוזות בדירתו שתהיינה כולן כשרות כדין.

בברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. ע"פ המבואר בפוסקים, כשיש שני שמות (שם כפול) לאחת ורק שם אחד להשני, אין מקום לחשש שכותבו, כלל וכלל.

ט"פ

ב"ה, כ"ה טבת ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל באיחור גדול ביותר, וגם מצדי נתעכב המענה מרוב הטרדות, ואת כ' הסליחה.

במכתבו כותב שתב"ד יקיים סמנריון למורים בין בני הישיבה, וכותב הטעמים בזה וגודל ההכרח שבדבר.

ט"עט

עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.
ע"פ המבואר בפוסקים: ראה גם לעיל ח"י"ט אגרת ז'רצז, ובהנמנן בהערות שם.
לקמן ט"צו. ט"רפג. ט"רעז.

ואף על פי שברוב הטעמים שלו מסכים אני אתו, אבל לאחר בקשת סליחתו הרי ג"כ מכמה טעמים שחושבני שבחלקם יתקבלו על דעתו מוכרחני לומר שלא זה מענייני חב"ד, אף שבנוגע עצם הענין לית מאן דפליג שהוא הכרחי ביותר.

כי הנה אילו הי' עודף בכוח אדם בכלל, ובחב"ד בפרט, וכל הענינים שהם בגדר שאי אפשר לעשותם על ידי אחרים אלא על ידי חב"ד כבר היו נגמרים ונעשים, או אז אולי יש מקום לדון בענין האמור. אבל לדאבונו יש מחסור גדול ביותר בכוח אדם בכל התנועות החרדיות, כולל תנועת חב"ד. משום כך דין קדימה לאותם הענינים המחייבים את אנשי חב"ד לראש ולראשונה, אשר מבלי הבט על מסירותם לתפקידם ועבודתם עדיין המלאכה מרובה ויש להוסיף ולהרחיב. מאידך, פעולה אחרת שהכל מודים בהכרחיותה וכמה מסוגלים להביאה לפועל, חושבני שאין לחב"ד הצדק, על פי יושר ובעיקר על פי התורה, להתעסק בה. והרי לפנינו סוגיא מפורשת (מועד-קטן ט, סוף ע"א וריש ע"ב) ומסקנת הגמרא שבנוגע למצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים לימוד התורה הוא בגדר של "כל חפצים לא ישוו בה" ואין הגמרא עושה חילוק בין מצוה אחת לכמה מצוות או בסוג המצוות, מה שאין כן בנוגע למצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, שאז אפילו מצוה קלה יש לה דין קדימה ומוכרח לעשותה. ובודאי לדכוותי האריכות אך למותר.

וזהו היסוד לעמדתי בנידון דידן, שאף על פי שענין ההוראה והחינוך תמיד הוא מהחיוניים ועל אחת כמה וכמה בדורנו ובארצנו הקדושה וכו', אבל אי אפשר לדחות מצוה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים ואפילו מצוה קטנה.

בכבוד ובברכה.

על יסוד פגישתנו והתכתבותנו ארשה לי להביע תקותי שציין את יום הסגולה י"ט כסלו, שבודאי ידועה לו פרשת היום, המאסר והגאולה.

ט"פ

כל חפצים לא ישוו בה: משלי ח, יא.

ט'פא

ב"ה, כ"ו טבת, תשכ"ו
ברוקלין.

מרת אסתר תחי'

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון מוצאי שבת קדש מיט דאָס
בייגעלייגטע, אין וועלכן איר פרעגט, וועגן אַ באַזוך באַרץ הקדש ארץ
ישראל אויף פיר וואָכען, האָטש ס'איז אפשר שווער פאַר אייך וכו'.

בכלל אין אַזעלכע ענינים, וויבאַלד ס'איז אַ ספק, דאַרפמען זיך
אַפהאַלטען פון טאָן דאָס, אַלענספאַל דערוויילע.

און לויטן וואָרט פון כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, אַלס ענטפער צו
איינעם, אויף זיינע פראַגע צו פאַרען קיין ארץ ישראל

"מאָך דאָ ארץ ישראל"

געמיינט דורך פאַרשפרייטען אידישקייט וואו נאָר מ'קען און
צוציהען צו אידישקייט וועמען נאָר מ'קען.

זאָל השם יתברך אייך בענשן מיט אריכות ימים ושנים טובות און
טאָן אין דאָס אויבען געזאָגטע מיט גוטע שטימונג און גוטען געזונט.

און דער זכות הצדקה (לויט דער בייגעלייגטער קבלה) זאָל אייך
ביישטיין אין דעם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ט'פא

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 256, והושלמה עפ"י העתקה.

מרת אסתר: ערשטער, טורונטו.

לויטן וואָרט פון כ"ק אדמו"ר הצמח צדק: ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'תשע"ד,
ובהנשמך בהערות שם. וראה גם "רשימות" חוברת ט ס"ע 5 (נדפס גם באג"ק אדמו"ר
מוהרי"צ ח"א ע' תפה).

ט"פב

ב"ה, כ"ז טבת, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד ד"ר ש. ב. אולמן שי

שלום וברכה!

אחרי ההפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מה-5 ליאנואר. ומובן אשר
אם תזדמן הצעה שלהשערת מתאימה, יהי הענין שמור בזכרונך ואודיע
לו. ברם מוכרחני לומר שבכלל אין פונים אלי בענינים אלה אלא לאחר
שיש כבר הצעה ושואלים דעתי אם מתאים הדבר. אבל, כאמור, אשמור
את הדבר.

בהזדמנות זו אביע תקותי שבמשך הזמן פירסם מרעיונותיו
ומחשבותיו בשטח הדת והמדע, ובפרט בנוגע העמדה המיוסדת על הטעות
כאילו המדע שולל כמה וכמה ענינים בתורה ושהמדע בכלל יכול לקבוע
ענינים באופן קטגורי ובודאות מוחלטת וכולי. ומובן שיענין אותי לראות
פרסומים אלו אם יש לו מן המוכן.

דרך אגב, בכמה הזדמנויות בעבר, כשפנו אלי בשאלות מהסוג
האמור, הוריתי להשואלים לעיין בספרו על המדע והיהדות למצוא שם
מענה על כמה משאלותיהם, ובפרט שיש מראה מקומות וצינונים לספרי
מדע של אנשי שם.

כ' לא מזכיר ע"ד שאר עניניו הפרטים, סימן שהכל בסדר.

בכבוד ובברכה.

ט"פב

ד"ר ש. ב. אולמן: אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תתעו, ובהנסמן בהערות
שם.
הוריתי להשואלים לעיין בספרו: ראה גם לעיל ח"ז ע' קלז.
בספרו: מדע ואמונה.

ט'פג

[וי' שבט ה'תשכ"ו]

שמזה מובן: 1) שאין זה גזה"כ, 2) שאעפ"כ אפשר ללמוד מיתת השור ממיתת הבעלים (אף דלכאוי' זהו – לימוד דיני ממונות מדיני נפשות) והסברא בזה פשוטה כל כך – שאפי' רש"י ותוס' (ולא רק הש"ס) לא הוצרכו לפרטה לרוב פשיטותה. וי"ל בפשיטות, דהסברא פשוטה ומובנת בפסוק זה עצמו, "דכלל ביחד השור יסקל וגם בעליו יומת" – היינו כשדנים על השור אין זה רק דיני ממונות כבכל התורה, כי אם גם בעליו יומת (בידי שמים – כדאי' בכתובות והובא בפשטות בתוס' ד"ה אימא סנה' ט"ו: היינו דגם לסוגיית סנהדרין יומת בידי שמים אם לא ישלם כופר).

ויש להוסיף הסברה בזה – דהנה טעם עונש הבעל י"ל בב' אופנים: א) על שלא שמר (הבעל) שורו והמית (ולכן אין כופר בתם), או ב) על שממונו (שורו) המית.

באופן הא' – י"ל שחטא הבעל והמיתה ע"י השור הם בזה אחר זה ככל סיבה ומסובב. באופן הב' – בעת שהשור ממית אז חוטא הבעל (בדוגמת שחצירו נקרא ידו) (ועפ"י נפ"מ לדינא – באם מכר השור ע"מ שבאם ימית השור – תחול המכירה תיכף ולפני ההמתה).

לשון הש"ס (סנהדרין ט"ו:) אי אתה הורגו על רציחת שורו. יל"פ לב' האופנים: לאופן הא' – כי ברגע הרציחה – כבר אין הסיבה (הבעל), רק השור. לאופן הב' – כי כל ענין הרציחה הוא אך ורק של השור, וכל שייכות הבעל הוא רק בזה שזהו "שורו". והנה אם נאמר כאופן הב' – מובן יותר שאין להפריד בין דיון ע"י השור והדיוק דבעליו – כיון שחטא שניהם היא בפעולה אחת.

ט'פג

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 329, והושלמה עפ"י העתק המזכירות. והוא מענה להאברך ר' נחום שי' זי"ן, לשאלתו: איך אפשר ללמוד מיתת הבעלים ממיתת השור (סנה' ב, א), הרי השור הוא דיני ממונות והבעלים הוא דיני נפשות. ולא הזכר בפרש"י ותוס' שזהו גזה"כ.

השור יסקל וגם בעליו יומת: משפטים כא, כט.

כדאי' בכתובות: לז, ב ובפרש"י ותוס'. הובא בפרש"י עה"פ.

וי"ל דבכלל אופן הב' מחזור יותר :

(א) לאופן הא' ל"ל קרא בתם דבעל השור נקי ומפרש ר"י בן בתירא נקי מידי שמים – דפשיטא, מאי הוה לי' למיעבד בתם? (וי"ל דבזה פליגי חבריו דר"י בן בתירא עליו).

(ב) לדעת הרגצובי (ראה צפנת פענח לסנהדרין ט"ו:) כ"מ בש"ס שם (ודלא כהנ"ל).

והנה לכאוי י"ל דהירושלמי פליג על הבבלי (שלא מזכיר גזה"כ בנדו"ד) שהרי פירש דגזה"כ שיסקל השור (פ"א סה"א וסה"ב), ובפרט לפי הפני משה בירושלמי דגזה"כ שיסקל בכ"ג כמיתת בעלים. אבל לא זכיתי להבין פירוש הפני משה – דא"כ העיקר (דמיתתו בכ"ג) חסר בירושלמי! ועוד לפירושו – הא דהשור נסקל גם טפל לא הוי, דמאי נפק"מ לשאלתו שם (וע"ד זה אינו מובן פירושו לפ"ז "ממון" הוא דהכוונה שנדון בג').

ולפענ"ד פירוש הירושלמי כפשוטו: שור הנסקל כולו ממון הוא – וממון בכל התורה "ענשו" ג"כ ממון שלם ישלם, אלא דכאן גזה"כ דממון זה ענשו שיסקל ג"כ (נוסף על נתינת הכסף דבעל הממון) וא"כ אין לחלק בין ממון (הגורם לסקילה) לממון (הגורם נתינת הכסף). ועפ"ז יומתק לי' הירושלמי שור הנסקל כולו ממון הוא, וק"ל.

ועדיין צ"ע דגם גזה"כ זו לא נזכרה בבבלי. וי"ל דלשטתייהו אזלי. בבבלי מפרש (כנ"ל) וגם בעליו יומת ביד"ש, (וא"כ 1) אין כולו ממון – דלפי זה – "כולו" צריך להיות כולל גם הבעלים (2) שאלת ר"א בירושלמי: מהו שיתן כסף בג' מעיקרא ליתא, כיון דהכסף בא כתוצאה ממיתה ביד"ש) בסוגייתן בירושלמי י"ל דס"ל דהלכה עוקרת את המקרא כאן (וכדפי' באדרת אלי' למשפטים) וכמש"פ (פ"א ה"ב) בעליו יומת וכו' שותף לסטים כלסטים וכו' א"ל דחית בקנה וכו' א"ל כמיתת הבעלים כך כו' – ודו"ק, ואין כאן מיתה כלל וכולו ממון.

ויש להאריך בכ"ז ואין כאן מקומו.

* * *

ומפרש ר"י בן בתירא: מכילתא עה"פ שם, כח.
דהלכה עוקרת את המקרא: סוטה טז, א ובפרש"י.

היי קס"ד לכאורה לבאר הא דמיתת שור כמיתת בעלים (אף דזהו ד"מ וזה ד"נ):

(1) ע"פ המכילתא שמ"ר הובאו ברמב"ן (לבשלח יז, ג) (מילתא בטעמא ולא גזה"כ) דבהמתו של אדם היא חייו דזהו הלכה ולא אגדה (ראה שו"ע אדמוה"ז חאו"ח סרמ"ח סי"ג ממג"א שם). (ול"ק מכמה דיני שורו שאינם כדיני נפשות – כי בקרא דהמכילי הוא: **להמית** גוי את מקני, **מיתת** שור דוקא) – אלא שזה אינו, דא"כ הי' צריך להיות כדנ"פ גם כדיני מיתת שורו שמסרו לשומרים וכיוצ"ב.

(2) כדברי הרשב"א לב"ק קיב, א – באם נפרשם כפשוטם (כמובא במכתב המצורף בזה) שמיתת השור – **מצד עצמו** נחשבת כמיתת בעלים (ולא מפני שהוא חיי הבעל, כנ"ל במכילתא). אלא שלפ"ז – זהו גזה"כ שאין כמוהו ולא דומה לה. אין כל הסברה לזה **שרק** דין כ"ג יש בשור הנסקל ולא שאר עשרה דברים שבדי"נ (סנה' לו, ב);

בפרט צע"ג עפ"ז בלשון רש"י שם ד"ה לא: דהיקש אתא לעיקר הדין ותחילתו כו' מה לנו לחוס על שור כו', דשקו"ט כזו שייכת לענין שבסברא ולא בגזה"כ (ובפרט גזה"כ כהנ"ל – שהוא היפך הסברא). ולכן פירשתי דמיתת השור הוי דנ"פ מפני שאז "גם בעליו יומת" ולא מצד עצמו (וככתבי מאז) וגם בהרשב"א יל"פ כן.

ט"פד

[נוסח המברק לקראת יו"ד שבת, ולש"ק שאחריו, ר"ה לאילנות, תשכ"ו]

התועדויות פעילות וכן בשבת וכפרשתינו ביד רמה ובשירה ובשיר להשם, וכביאור ה"צמח צדק" כמקבל וכמשפיע.

בברכה

מנחם שניאורסאהן

ט"פד

נדפס בסה"מ באחי לגני ח"א ע' שעב.

ביד רמה: בשלח יד, ח.

וכביאור ה"צמח צדק: אוה"ת בשלח ע' תצה.

דלבא, לאחב"י אשר שם, ולהנצנים אשר נראו כבר בארץ, תושבי כפר חב"ד. אלא שבהתועדות דיום הילולא זה הרשיתי לעצמי להציע לומר ברכת לחיים בסדר הפוך בהקדמת "כפר חב"ד שני" ל"כפר חב"ד ראשון". ויהי רצון שגם חפץ ומאווי לב אלו יתקיימו בפועל ובקרב ממש, שיוקם כפר חב"ד שני במקום המתאים – מקום כפשוטו, היינו בסביבות ובסמיכות לכפר חב"ד הקיים, שמוכרח הדבר מפני כו"כ סיבות; ומקום המתאים במובן הרוחני, שאורח חייו יהי חיים חסידיים, חיי יום-יום מוארים באור וחיות תורת החסידות עניני והדרכות. ובודאי שכל אלו שלקחו חלק, ובפרט – חלק פעיל, ביסוד כפר חב"ד ראשון יזכו וישתתפו בשמחת יסוד כפר חב"ד שני והקמתו גמרו ועד לאופן שיהי בהתרחבות ובהתפשטות ועד לסיסמה הידועה ומפורסמת לאחרונה – ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

בהוקרה ובכבוד ובברכה לבשורות טובות – ומתוך בריאות שמחה וטוב לבב

מ. שניאורסאהן

ט'פח

ב"ה, י"א שבט ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הו"ח . . .

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום . . .

ויהי רצון שיבשר טוב בתוכנם.

ולהנצנים אשר נראו כבר בארץ: ע"פ לשון הכתוב – שה"ש ב, יב.
כפר חב"ד שני: ראה בזה לעיל חכ"ב אגרת ח'תקעא, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ג
ח'תקצט. לקמן ט'קלו. ט"ז.
לסיסמה הידועה: ראה לעיל ח"י"ח אגרת ו'תקמא, ובהנסמן בהערות שם.
ימה וקדמה וצפונה ונגבה: ויצא כח, יד.

ט'פח

כללי-פרטי. נדפסה בסה"ש תש"ד בתחלתו. לקו"ש ח"א ע' 235. תוכנה נתבאר
באריכות בהתועדות יו"ד שבט תשכ"ו.

והרי באנו זה עתה מיום העשירי בשבט, יום הסתלקות הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר על הציון הקי' שלו יזכירוהו.

והרי, בלשון בעל ההילולא: גבורי ישראל, מגיני ארץ, גם בהשיבם נפשם אל חיק אביהם שבשמים, אשר לו משלימים נפשותם (מד"ר בראשית פ"ק בתחלתה) הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד מתרפסים להדום כסא מרום, להתיצב לפני הוד א-ל רם ונשא, להגן על עם ישורון (עי' מד"ר בראשית פמ"ד, ה') לדרוש רחמי וחסדי האב על בנו, עמו ונחלתו.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

לשאלותיו בנוגע להשתתפות בהנהלה וכו' – הרי כתבתי מכבר ולפ"ע בפרטיות.

* * *

בלשון בעל ההילולא: במכתבו ליום היאצ"ט הראשון של כ"ק אביו אדמו"ר נ"ע (נדפס בס' חכמי ישראל – ניו יארק, תרפ"ד – לג, א).

גבורי ישראל, מגיני ארץ . . להגן: השייכות דגבור, מגן ולהגן כו' – עיין שהש"ר עה"פ אלף המגן . . שלטי הגבורים ובאור התורה לה"צמח צדק" (שהשנה שנת המאה להסתלקות הילולא שלו) פ' לך ד"ה שדרך הרבה מאד.
לא זה בלבד: להעיר מסוטה (יג, סע"ב): לא מת משה . . מה להלן . . אף כאן. ובזח"ב קעד, סע"א.

ישורון: ראה ב"ר וישלח רפעי"ז: ישורון נאים ומשובחים. לקו"ת נצבים (מה, רע"א). אוה"ת להצ"צ פ' ברכה (עי' איתתנ ואילך) בארוכה ושי"נ. ושם (עי' איתתנ): ישורון כולל יעקב וישראל יחד כו' שעשועי המלך בעצמותו כו' שירה כו' שירו כו' בנו"ן פשוטה כו' מכתר הכללי עד בחי' המלכות. ולהעיר אשר תרגומו (דברים לג, ה) באונקלוס – "ישראל", בירוש' – "בית יעקב".

במכתבו: אג"ק שלו ח"א אגרת עב.

שהש"ר עה"פ: פ"ד, ד (א).

ובאוה"ת לה"צמח צדק" . . פ' לך: עח, ב ואילך.

לשאלותיו: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יהושע שניאור זלמן סרברנסקי. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א ח'קפה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט"קט. ט"רי. ט"שדמ.

כתבתי מכבר: ראה לעיל ח"ב אגרת ד'רסט. ח"ז אגרת ר'קמח.

שו"ע אדה"ז כרך שני נתקבל בעתו ות"ח.

* * *

לכתבו בענין הדפסת חד"ת שלו בעניני גטין, עגונות וכו' – בכלל נכון הדבר ומכונ"כ טעמים. אלא – כיון שכל כיו"ב בעיקרו שייך לרבנים מורי הוראה כו' – יש להתייעץ עם כהנ"ל.

להערה בלקו"ת שלח (מב, ב) דנדה וזבה במים חיים – זהו לדעת כו"כ מהגאונים וכ"מ בזח"ג (צז, ב) ותקו"ז סוף תק"ה. ומקצת מהנ"ל נסמנו בהערותי ללקו"ת שם (נדפסו בהוצאת הלקו"ת תשכ"ה).

להערות בלקו"ת נשא (כט, ב) שמנחת נדבה מביאה בכפיפה מצרית, שזהו דלא כמפורש בסוטה (יד, ב) דפסול – הרי מפורש שם שהטעם דהקריבהו נא לפתח גו', ואיסור זה אינו מן התורה (כס"מ הל' איס"מ פ"ב ה"י) (ודלא כ"א מהאחרונים דאסור מה"ת – דלפ"ז אינו מובן הא דעניינים מביאים בכורים בסלי נצרים של ערבה (בכורים פ"ג מ"ח) שבודאי פחותים מנצרי דקל (דהיינו כפיפה מצרית, כפרש"י בסוטה שם) דסברת הקריבהו שייך גם באינו קרב על המזבח ממש, וק"ל).

ז"ע נתקבל מכי שלאחרי הנ"ל. ובנוגע לשו"ת שלו בעניני עגונות – כדאי שמקודם יראה סי' אוצר הפוסקים לאה"ע סי' י"ז (מו"ל בירושתי"ו), ימלא בהתאם לזה בשו"ת שלו ולאח"ז – להו"ל בהצלחה.

* * *

שו"ע אדה"ז: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה אפרים שי' וואָלף, לוד. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"י"ח ר'תקמג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט'שדמ.

שו"ע אדה"ז כרך שני: שי"ל זה עתה ע"י "קה"ת" בארצנו הקדושה. לכתבו בענין: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה חיים מרדכי פרלוב. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב ח'תכג, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט'שסג.

חלקה נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 205, והושלמה ע"פ הנדפס בתחלת ספרו "גט למעשה".

להערה בלקו"ת שלח: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תשא. ח"ט אגרת ב'תשפה. לקו"ש ח"ז ע' 321 הערה 5.

להערות בלקו"ת נשא: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תקנו. הקריבהו נא לפתח גו': מלאכי א, ח.

זי"ע נתקבל מכתבו מי"ג שבט והמצורף אליו.

הקושיא דעתה בקל להבעיר אש ולמה תאסר בש"ק וכו' – ההסברה פשוטה, ד"עשה ה' גוי" היתה קלה עוד יותר (אמירה, ה' שהוא א"ס) ומזה "שבת וינפשי".

* * *

בברכה לבשו"ט (כולל – כמובן, מהופעתם – בעגלא דידן – דהכרכים שלאחר י"א אנצ' תלמודית) מתוך בריאות הנכונה.

האומנם מוכרחת הנסיעה – ביקור בנעפאל?

* * *

במענה לשאלתו – הנוהג בישראל שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו) ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדר כפי הרצון בענייני פסח – כשנמצאים במק"א. וק"ל.

נהנתי בקריאתי הקטע דמכ"ע – מאמרו אודות שמיטה. כן יצליחו ה' גם לימים יבואו.

* * *

פשוט שאין שאלת דירה מעכבת בענייני שידוכין.

* * *

זי"ע נתקבל מכתבו: מכתי"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה מנחם ישראל מלוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"כ ז'תרנא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט"קבג.

נדפסה בלקו"ש ח"א ע' 351, והושלמה ע"פ צילום האגרת. הקושיא דעתה בקל להבעיר אש ולמה תאסר בש"ק וכו': ראה גם לעיל חט"ו אגרת ה'שסג.

עשה הוי' גוי' . . שבת וינפוש: תשא לא, יז.

בברכה לבשו"ט: מכתי"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י ז"ן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.

במענה לשאלתו: נכתבה בשולי האגרת הקודמת.

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קצג. לקו"ש חל"ז ע' 150. הנוהג בישראל: ראה גם לעיל ח"י אגרת ג'רסה, ובמצויין ב"אהלי שם" ח"ו ע' רנד.

פשוט: נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 466. נכתבה בשולי האגרת הקודמת.

במענה לשאלתו – מובן שצריך לגמור לימודיו. וה' יצליחו.

* * *

במענה להערותיו: א) בסוגיא דברכות (לב, סע"ב) ראה רשימות הצ"צ לאיכה עה"פ זכור ה'. ב) המודעה רבה ע"ד קרה"ת – מובן שכדאי לפרסמה בכ"מ מתאים לתנאי המקום, שהרי לפרסומי ניתנה. ג) בנוגע לביקור באהקת"ו – יציע הענין לפני ג' ידידים ויעשה כהכרעתם.

ט'פט

ב"ה, י"א שבט תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ
מו"ה יוסף שי' וזוגתו תחי'

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו בעת הבקור כאן, תקותי אשר יהי המשך המתאים להדבור, בסגנון חכמינו ז"ל, שיביא לידי מעשה.

ובפרט שהמדובר בעניני חינוך בני ובנות ישראל, בעי[ה] חינוכית בכל הזמנים ובכל המקומות, על אחת כמה וכמה, בתקופתנו רבת הבלבולים והמבוכות, ובמקום אשר שומרי תורה ומצות בחיי היום יומים, לעת עתה אינם רוב המכריע.

במענה להערותיו: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יצחק דובאוו. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תשט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט'קסג. ט'רסז.

רשימות הצ"צ לאיכה: נדפס לאח"ז באוה"ת נ"ך ח"ב ע' א"פה ואילך. המודעה רבה ע"ד קרה"ת: אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"א אגרת סז. לפני ג' ידידים: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ז'תתקכז. ובכ"מ. אג"ק אדמו"ר הצ"צ ח"ב אגרת יו"ד, ובהנסמן בהערות שם.

ט'פט

מהעתקה.

מו"ה יוסף: בראנער, ידהניסבורג.
בסגנון חכמינו ז"ל: קידושין מ, ב. וש"נ.

ואזכירם בעת רצון על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נב"מ זי"ע, להצלחה רבה בכל הענינים, ומתוך שמחה וטוב
לבב.

והרי באנו זה עתה . . .

ט"צ

ב"ה, י"א שבט, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת נחמה תחי'

ברכה ושלוש!

איך באשטעטיג מיט פארגעניגן די ערהאלטונג פון אייער בריוו פון
יאנ. 29, אין צוגאב צו דעם נחת-רוח וואָס איך האָב געהאַט באַקומענדיג
דעם גרוס פון חשובין רב הרב שלמה אהרן קאַזאַרנאַווסקי, וועמען איך
האָב געהאַט געבעטן איבערצוגעבן אייך מיין געדאַנק אין צוזאַמענהאַנג
מיט דער גרינדונג פון "בית נחמה". עס האָט מיר זייער געפרייט צו הערן
פון אים מיט וואָס פאַראַ האַרציקייט איר האָט אויפגענומען די שליחות,
און אייער גרייטקייט צו באַוואַרענען, אַז "בית נחמה" זאָל זיין כשר ווי
עס דאַרף צו זיין. דאָס פאַרשטאַרקט די האַפנונג, אַז די קינדער וועלכע
וועלן דאָרט דערצויגן ווערן וועלן זיין כשר'ע אידן, וואָס דאָס גיט די
אמת'ע פאַרזיכערונג אַז זיי וועלן אויך זיין אידן גוטע און מענטשן גוטע,
אין אַלע הינזיכטן פון דעם וואָרט.

ס'איז איבעריג צו אונטערשטרייכן, אַז אויב עס פאָדערט זיך אַזאַ
פאַרפליכטונג לגבי יעדן אידישן קינד, וואו ער זאָל זיך געפינען און אין
וועלכע באַדינגונגען ער זאָל וואַקסן, איז עס פון ספּעציעלער וויכטיקייט
לגבי די קינדער וועלכע געפינען זיך אין אַ לאַנד, וואָס אפילו ניט-אידן

והרי באנו זה עתה: כנדפס באגרת הקודמת.

ט"צ

נדפסה בלקו"ש חכ"א ע' 369 ובחל"ג ע' 285, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
אודות אגרת זו – ראה גם לקמן באגרת הבאה.
מרת נחמה: שיעור. אגרת נוספת אלי' – לקמן ט'קנו.

רופן דאָס אָן "הייליגע לאַנד". דערצו האַנדלט זיך דאָ וועגן אידישע קינדער וועמענס יונג לעבן איז, צוליב פאַרשידענע סיבות, לייזער נישט געווען דורכאויס פריי פון זאָרג און שוועריקייטן, ווי קינדער-יאָרן דאַרפן זיין. דאָס אַלס פאַרגרעסערט דעם זכות און פאַרגעניגן פון די אַלע וואָס נעמען אָן אַנטייל אין אויספאַרמירן און דערציען די קינדער אין דעם געהעריגען וועג. גלייכצייטיג פאַרגרעסערט עס זייער אחריות פאַר דעם; אָבער דער אויבערשטער פאַרזיכערט, אַז אַ מענטש וואָס האָט פאַרגרעסערט אחריות זאָל זיין פאַרזאָרגט מיט פאַרגרעסערטע מעגלעכקייטן, כדי צו קענען נאָכקומען אַלע פאַרפליכטונגען אין דער פולסטער מאָס, און – ווי אַלע זאָכן וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט דעם אויבערשטן – ערפילן זיי אין אַ גוטער שטימונג, מיט שמחה און התלהבות.

איך ערלויב מיר צוצוגעבן נאָך אַ פונקט: אויב דאָס אַלעס געשריבענע גילט ספעציעל פאַר די אַנטשטאַלטן און אינסטיטוציעס וואָס ווערן גערופן אויף אייער נאָמען, אָדער אויפן נאָמען פון אייערע נאָענטע – וואָס דאָן איז דאָך די אחריות קלאָר און אויסדריקלעך, און ווי געזאָגט, צוזאַמען דערמיט אויך דער זכות אינגאַנצן אייערער – איז דאָס אָבער אויך גילטיק לגבי די אַלע אַנטשטאַלטן וואו איר קענט האָבן אָן איינפלוס און השפעה. און הערנדיג פון פאַרשידענע זייטן וועגן דער באַציאונג צו אייך אין פאַרשידענע קרייזן אין ארץ-ישראל, איז אייער איינפלוס אַ גאָר שטאַרקער, פיל שטאַרקער און פיל פאַרשפרייטער ווי איר שטעלט זיך פאַר. אַזוי אַז מ'וועט זיכער אָננעמען יעדן פאַרשלאָג פון אייך אין דער אויבנגעשריבענער ריכטונג, אפילו אין אַזעלכע קרייזן וואָס, לויט זייער איינשטעלונג, וועט דאָס אפשר זיין פאַר זיי אַ נייעס.

שטייענדיג אויף מאָרגען נאָך דעם יאַרצייט-טאָג פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, איז צייטיג צו דערמאָנען און אָפּשאַצן זיין אינהאַלטסרייכן לעבנסוועג, און ספעציעל צו אונטערשטרייכן דעם לייט-מאָטיוו און גאָלדענעם פאַדעם וואָס ציט זיך אין פאַרלויף פון זיין גאַנצן לעבן. די אָפּלערנונג דערפון איז, אַז אפילו איין איינצלנער איד, אויב ער שטעלט זיך מיט דער גרעסטער שטאַרקייט פאַר אָן אמת'ן אידעאַל, באַקומט ער אומגעהויערע מעגלעכקייטן איבערצוקומען שוועריקייטן, וואָס אויפן ערשטן אויגנבליק ווייזט זיך אויס אַז ס'איז גאַנץ אוממעגלעך. אמת טאַקע, ער האָט געהאַט אויסערגעוויינלעכע כוחות וואָס איז גאָר זעלטן צו געפינען באַ מענטשן,

עא

אדמו"ר זי"ע

ווי באוואוסט צו אַלע וועלכע האָבן נאָכגעפּאָלגט זיין לעבן און זיינען געווען מיט אים פּערזענלעך באַקאַנט. פון דער אַנדער זייט אָבער, זיינען די שוועריקייטן וואָס מיטערעפט איצט אָן – אומפאַרגלייכבאַר קלענער ווי די וועלכע ער האָט אָנגעראַפן אין זיין אַרבעט.

ווינשנדיג אייד אַלדאָס גוטע, און איר זאָלט קענען אָנזאָגן גוטע בשורות וועגן זיך און וועגן די וועלכע איר דערמאָנט אין אייער בריוו, ווי אויך אין דעם אינהאַלט פון מיין בריוו ווי געשריבן אויבן,

בברכה.

ט'צא

ב"ה, י"ג שבט ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

לאחרי כתבי המכ' למרת שייוער תי' עלה במחשבתי שכדאי לשלוח העתקת המכ' לכי, כי בטח יענינו וכו'. אלא – כשעברתי על המכ' עוד הפעם (ובפרט על "הכתוב בין השתי") ראיתי שאל כ' צ"ל גוף המכ' ועיקרו (אף שכמובן לא סגנונו וכו') וכמובן ופשוט – בנוגע לכו"כ ענינים ועד לכללות כל הענין ועד לה"עצם" (שעצם – אינו משתנה. וכן גם – "חלק ומקצת" ממנו, וכמובא בדא"ח בכ"מ שאמר הבעש"ט: העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו).

ועצם ארץ ישראל, דעניני' והעומדים בראשה ובמיוחד – היחיד שעומד בראשה בתור יחיד ומיוחד – ה"ה כהודעת חז"ל ורז"ל: ארץ –

ט'צא

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'נא, ובהנסמן בהערות שם.
המכ' למדת שייוער תי': דלעיל ט'צ.
וכמובא בדא"ח בכ"מ שאמר הבעש"ט: ראה כש"ט הוספות סקט"ז. וש"נ.
ארץ – שרצתה כו': ב"ר פ"ה, ת.

שרצתה (ל' רצון וגם ל' מרוצה – כפ"י הצמח צדק) לעשות רצון קונה;
 ישראל – כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל.

– והרי החותם הוא בתיבת וענין – ותוכל.

ויה"ר שיהי כ"ז בשמחה וטוב לבב.

בהוקרה ובכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

כהנ"ל כתוב על יסוד "חופש הדבור (והכתיבה)" שנתנה לי בכמה
 ממכתביו, ובעיקר – מתוך רושם יום ההילולא ובהמשך למכתבי מ"א
 שבט.

ט'צב

ב"ה, י"ג שבט ה'תשכ"ו
 ברוקלין, נ.י.

כבוד הנהלת חברה "גמילות חסדים שומרי שבת"
 ברוקלין, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הדו"ח השנתי של החברה והידיעה ע"ד האסיפה
 לטובת קרן הגמ"ח.

ויהי רצון שתהא הצלחה רבה בכל פעולותיכם ובאופן טוב, בטוב
 הנראה ונגלה – לחברה ולמקבל.

כפ"י הצמח צדק: לקו"ת לג"פ כא, ג ואילך. ולאח"ז באוה"ת בראשית (כרך ג)
 תפא, ב ואילך.

כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל: וישלח לב, כט.

ט'צב

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 340, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
 טופס דומה נשלח להנהלת חברה "אגודת גמ"ח ע"י ביהכנ"ס מרכז חב"ד", תל
 אביב. ולהנהלת חברה "גמ"ח ע"י בית המדרש ליובאוויטש", מאנטרעאל.
 מאשר הנני . . קרן הגמ"ח: בהטופס דתל-אביב נכתב: "מאשר הנני קבלת הדו"ח
 והידיעה ע"ד המגבית השנתית של החברה לטובת קרן הגמ"ח".

ובעמדנו בימים הסמוכים ליום הסתלקות הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא דורנו,

והשנה היא שנת המאה להסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק",

– זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע –

הרי מענין ימים אלה – להתבונן בתוכן והוראת סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, בענין גמילות חסדים, וז"ל:

הוד כ"ק הרה"ק צמח צדק ה"י רגיל לראות את הוד כ"ק זקנו רבינו הזקן אחרי הסתלקותו, בהקיץ או בחזיון לילה, וה"י פותר לו את כל ספיקותיו בנגלה ובנסתר.

בזמן ידוע, ורבינו הצ"צ יושב סגור בחדרו ושוקד בלימודו, נתקבצו אצלו כמה שאלות שלא ידע להכריע בהן והשתוקק במאד לראות את הוד כ"ק זקנו רבינו הזקן כרגילותו, אבל לא עלה בידו, וה"י בצער גדול מזה.

פעם בהשכמה הלך הרה"ק צמח צדק להתפלל לבהכנ"ס של הוד כ"ק חותנו אדמו"ר האמצעי זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובעברו דרך השוק פגע באחד מאנשי השוק, ר' מרדכי אלי' שמו, איש פשוט וירא שמים, נחנה מיגיע כפו במסחר השוק, והיום ה"י יומא דשוקא, ויבקש האיש מאת הרה"ק צמח צדק להלוות לו גמ"ח איזה רו"כ עד הערב או מחרת בקר, כי ביום הזה הוא יכול להרויח בשוק, ויענהו הרה"ק צמח צדק כי אחרי התפלה כשיחזור לביתו יכנס אליו ויתן לו את הגמ"ח.

כשנכנס הרה"ק צמח צדק לבית הכנסת נפל ברעיונו הקדוש המאמר ר' אלעזר יהיב פרוטה לעני והדר מצלי, וגם המאמר גדול גמ"ח מצדקה, ויתבונן הרה"ק צמח צדק אשר לא טוב עשה שלא נתן תיכף להרמ"א הנ"ל את הגמ"ח שביקש, ויחזור הרה"ק צמח צדק לביתו ויקח את הסכום וילך אל השוק לחפש את הרמ"א, וביני ביני

סיפור: רשימת י"ט כסלו תש"ז (ס' המאמרים ה'תשי"א ע' קג). וראה ג"כ ס' השיחות קיץ ש"ת ע' צח מאורע דומה.

המאמר ר' אלעזר: ב"ב י, א. וראה אגה"ק ס"ח. הקדמת אדה"ז לסידורו.

המאמר גדול: ג"כ דר"א (סוכה מט, ב).

נתן תיכף: ראה אגה"ק סכ"א: ובפרט מעשה הצדקה כו' – (אף שאינו דומה לתענית (כא, א) – דביקש לאכילה וכאן – למסחר).

כבר נתקבצו אנשי הכפר עם עגלותיהם וסחורותיהם אל השוק ועלה לו בטורח רב למצא את הרמ"א ביניהם, וכשמצאו נתן לו את הגמ"ח ויחזור לבהכנ"ס להתפלל.

כשנתעטף הוד כ"ק הרה"ק צמח צדק בטו"ת ראה פתאום את הוד כ"ק רבינו הזקן בפנים צהובות ויאמר לו: הנותן גמ"ח לאיש ישראל בלבב שלם בלי שום פני, והעושה טובה לישראל באהבה כצווי ואהבת לרעך כמוך, שערי היכלי מעלה פתוחים לפניו. עכ"ל.

* * *

והרי סיפורי נשיאי ישראל, הוראה הם לכל ההולכים בדרך ישרה אשר הורו, בתוככי כלל ישראל,

הוראה ותורת חיים, הוראה בחיים בעולם הזה וחיים בעולם הבא, וכדברי חכמים במשנתם, שגמילות חסדים אדם אוכל פירותי בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא.

בכבוד ובברכת הצלחה בהאמור

מ. שניאורסאהן

מצו"ב – השתתפותי, בל"נ.

בטורח רב: ראה סוכה (מט, ב) מאמר ר"א דצדקה משתלמת לפי חסד שבה ובפרש"י: הטורח כו' או מעות בעת שהתבואה מצויה. ועיין סד"ה כל המרחם (סה"מ תשי"ט ע' יז).

בטו"ת: ראה מכתב א' דכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נייע (קובץ מכי א).
ראה: להעיר שהלימוד דר"א (ב"ב שם) הוא ממש"נ אני בצדק גוי' אשבעה בהקיץ גוי'. וראה בב"ב שם דבהקיץ מרמז על נדודי שינה – מתאים למשי"כ בסיפור: פעם בהשכמה כו'.

שערי . . פתוחים לפניו: ראה רשימות הצ"צ לתהלים יז, טו (ע' תריז).

אדם אוכל כו' הבא: ראה ההוספה לד"ה כל המרחם הנ"ל.

סד"ה כל המרחם: נדפס גם באג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א אגרת לא.

מכתב א' דכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע: אג"ק הנ"ל אגרת טז.

כצווי ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

וכדברי חכמים במשנתם: פאה פ"א מ"א.

ההוספה לד"ה כל המרחם הנ"ל: נדפסה גם באג"ק הנ"ל אגרת מח.

עה

אדמו"ר זי"ע

ט'צג

ב"ה, ט"ז שבט, תשכ"ו
ברוקלין.

ב"ד מרת שיינע זלדה תחי

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבי, ויהי רצון שתהי' רפואת כל אלה
שכותבת אודותם הזקוקים לרפואה, רפואה שלימה וגם קרובה, ותבשר
טוב גם בשאר הענינים אשר במכתבי.

והרי נמצאים אנו למחרת ראש השנה לאילנות, ומקרא מלא דבר
הכתוב, כי האדם עץ השדה, והרי ראש השנה הוא יום השפעת כחות
חדשים חיות ואור חדש על משך כל השנה הבע"ל, כולל גם צמיחה והליכה
מחיל אל חיל בכל עניני תורה וקדושה ומתוך שמחה אמיתית ופנימית.

בפ"ש כל בני המשפחה שי' ובברכה לבשו"ט.

ט'צד

ב"ה, טו"ב בשבט, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד העו"ד מר יהודא שי' דיק

שלום וברכה!

בפקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א הנני בזה לאשר קבלת מכתבו מיו"ד שבט
בצירוף הצעת חוק חדש בנוגע לענין השחיטה, ות"ח בעד שימת לבו.

ט'צג

מרת שיינע זלדה: שניאורסאהן-מישקובסקי. אגרות נוספות אלי' – לעיל חכ"ג
ח'תקלד, ובהנסמן בהערות שם.

ראש השנה לאילנות: ר"ה בתחלתה.

ומקרא מלא דבר הכתוב: פ' שופטים כ, יט.

ראש השנה . . ואור חדש: ראה תניא אגה"ק סי"ד.

ט'צד

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 145. והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

ואשר לעצם הענין, ומבלי להיכנס לתוך פרטי ההצעה, הנה ידועה דעתו המוחלטת של כ"ק אדמו"ר שליט"א, אשר כיון שאופן ההכנה לשחיטה הוא גם מענין השחיטה, לכן כמו שאין כל מקום לאיזה משרד ממשלתי לדון, ואין צריך לומר לחוקק, בכל הנוגע לדיני שחיטה, כן אין מקום למשרד ממשלתי לדון ולחוקק בהנוגע לאופני ההכנה לשחיטה, מאחר שיש בזה **פגיעה בחופש הדת במדינה זו**.

וכאן לא חשוב אם הכוונות רצויות ואפילו אם בנוסח ההצעה אין כל סתירה לדיני השלחן ערוך. חשוב כאן העיקרון היסודי שאין לשלטון כל רשות וסמכות להתערב בתחום הדת של איזה מיעוט. ולכן כל עצם שקלא וטריא מצד אירגון או משרד ממשלתי בשטח הדת **מופרך מעיקרא**, ולא על הממשלה להכריע במקום שיש חילוקי דיעות בין רבנים בנוגע לאיזה ענין דתי שהוא.

בכבוד ובברכה

מזכיר

ט'צד*

ב"ה, ח"י שבט תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה על מכתבך, בו מודיעה אשר בקרוב תגיע לגיל שנים עשרה שנה, היא עונת בת מצוה,

הנה יהי רצון שתקבל עליך עול מלכות שמים ועול מצות בלבב שלם, והשם יתברך יצליחך בלימודך ובהנהגה ותגדלי להיות ראוי לשם בת חב"ד מתאימה לרצון נשיאנו הקדושים זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

ותשפיע גם על החבירות ת"י שלך בזה, בדבור ועוד יותר – על ידי היותך דוגמא חי של בת ישראל המחוננת בדרכי החסידות.

וזה יביא לך אושר רוחני וגשמי.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ט'צה

בי"ה, ח"י שבט תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים וכו' וכו'
מו"ה . . שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות מצב זוגי תי',
השי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה
כשורה ובקל.
– ידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע שעד שתכנס
לחודש החמישי להריונה לא תפרסם עדי"ז.
בברכה.

מסיבה נתעכב משלוח המכתב ובנתיים נתקבלו מכתביו ע"ד ביה"ס
וסברא הצעה שיכנס מעתה לרשות כו' – מובן שאין להכנס לכל ענין של
מחלוקת (ועאכו"כ מחלוקת כזו. וד"ל). ולפלא הקס"ד. ואין מקום לכל
ההצעה.

ז"ע נתקבלו מכתביו מז' אדר והקודמו – וכנ"ל אין ענינו כלל
להתערב בדברי מחלוקת ובמילא ימשיך במשרתו עתה במקומו עתה וכו'.

ט'צו

בי"ה, י"ט שבט, תשכ"ו
ברוקלין.

. . . במענה לשאלותיו – זמן החתונה כפי שיתדברו שני הצדדים,
וכמובן ופשוט – כל ההקדם בזה ישובת. מקום דירת הזוג שי' –

ט'צה

נדפסה ב"נלכה באורחותיו" ע' 202, מצילום כתי"ק.
ידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה גם לעיל ח"כ אגרת ז'תריח, ובהנסמן בהערות שם.

בשיכון חב"ד בלוד. באם קישויים בדבר – אזי בכפר חב"ד (כמובן בדירה בפ"ע).

בנוגע לשמות – הרי שם החתן התמים הוא צבי אלימלך שי ובל' אדמו"ר הצמח צדק אין שום חשש כלל וכלל, ויהא בנינם בנין עדי עד.

ט'צז

ב"ה, כ"ה שבט תשכ"ו
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה מאיר שי

שלום וברכה!

במענה להודעה מקביעות זמן חתונת נכדתו מרת שטערנא שרה
תי"ע עם ב"ג שי בשעה טובה ומוצלחת.

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה
טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

וירוח מהם ומכל יו"ח שי רוב נחת יהודי אמיתי חסידותי
לאויש"ט.

בברכת מזל טוב מזל טוב

מ. שניאורסאהן

נ.ב. הפ"י יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

ט'צז

בנוגע לשמות: ראה גם לעיל אגרת ט'עט, ובהנסמן בהערות שם.

ט'צז

מו"ה מאיר: גורקאוו. אגרות נוספות אליו – לעיל חט"ו ה'תלא, ובהנסמן בהערות
שם.
עם ב"ג: מו"ה יהודה קלר ע"ה.

ט'צח

ב"ה, מעלי שבתא, שבת קודש מברכים חודש אדר,
 פי שקלים, ה'תשכ"ו
 – שנת המאה להסתלקות הילולא של
 כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" –
 ברוקלין, נ.י.

צום יערלעכן באַנקעט פון דער ליידס אַקזילערי פון
 באַנזוויל און איסט-ניו-יאָרק פאַר די ליובאַוויטשער
 ישיבות תומכי תמימים

שלום וברכה:

איך שיק מיין באַגריסונג און ברכה צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם
 יערלעכן באַנקעט. אַן אונטערנעמונג פון פרויען, און דערצו פאַר אַזאַ
 וויכטיגען צוועק, פאַרדינט דעם גרעסטן דערפאַלג, און דער אויבערשטער
 זאָל העלפן אַז די הצלחה זאָל זיין אין אַלע הינזיכטן, פינאַנציעל און
 גייסטיג.

אַריינגערעכנט אין דעם איז אויך – אַז די מיטגלידערינס פון דער
 ליידס אַקזילערי זאָל אַליין אויך ריכטיק אַפשאַצן זייער באַדייטונגספולע
 אַרבעט, און זאָלן דינען אַלס ביישפּיל און באַגייסטערונג פאַר אַנדערע.

אַזוי ווי די אונטערנעמונג קומט פאַר ראש-חודש אדר, וואָס דער
 הויפט-פונקט פון דעם חודש איז פורים, איז כדאי נאָכאַמאָל צו
 דערמאָנען, אַז כאָטש ביידע, מרדכי און אסתר, האָבן געבראַכט די
 ג-טלעכע ישועה און נס פורים, ווערט די מגילה אָנגערופן דווקא אויפן
 נאָמען פון אסתר אַליין. דערמיט אונטערשטרייכט די תורה הק' די
 וויכטיגע ראָל פון אַ אידישער פרוי, ניט נאָר אין צוזאַמענהאַנג מיט פורים
 אַליין, נאָר אין אַלע שווערע און קריטישע צייטן, אַריינרעכענדיג די
 איצטיגע צייט.

ט'צח

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 379, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
 ווערט די מגילה אָנגערופן דווקא אויפן נאָמען פון אסתר אַליין: ראה גם לקמן
 אגרת ט'קט.

און כאָטש דער "המן" אין דער איצטיגער צייט און אין דער דאָזיגער לאַנד האָט אַן אַנדער אויסזען ווי אין די צייטן פון מרדכי און אסתר, איז ער אָבער בעצם דער זעלבער "עמלק" וואָס זוכט אָפצוקילן און אָפצורייסן אידן פון תורה און מצוות, און וואָס וויל אַז אידן זאָלן זיך בוקן צו זיין עבודה-זרה – צו אַלץ וואָס איז **פרעמד** דעם אידישן גייסט און דעם אידישן לעבנסוועג.

דער איינציגער וועג ווי צו באַקעמפן דעם המן און די עבודה-זרה פון דער איצטיגער צייט, איז דער אַלטער, אויסגעטראָטענער און זיכערער וועג וואָס האָט אויך מבטל געמאַכט אַלע גזירות פון המן הרשע – צו פאַרשטאַרקן דעם חינוך על-טהרת-הקודש, פאַרגרעסערן די ישיבות און מוסדות חינוך פון תורה מיט יראת-שמים, וועלכע פלאַנצן איין אין אידישע קינדער אַן אומבאַגרענעצטע ליבשאַפט פאַר תורה און מצוות, ביז מסירת-נפש ממש, ווי אין דער צייט פון מרדכי און אסתר אין שושן הבירה.

אונטערשטרייכט די תורה הק' – דערמיט וואָס די מגילה פון פורים טראָגט דווקא אסתר'ס נאָמען – אַז אין אַלע גורלידיגע צייטן איז די אחריות, און צוזאַמען דערמיט אויך דער זכות, פון דער אידישער פרוי ניט קיין "צווייט-ראַנגיקע" ח"ו, נאָר, אדרבה, איז פונקט אַזוי גרויס, און אין געוויסע הינזיכטן נאָך גרעסער, ווי אפילו די אחריות און זכות פון איר מאַן.

השם יתברך זאָל באַגליקן אייער אַרבעט און בענטשן אייך און אייערע בני-בית שיחיו אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך, בגשמיות וברוחניות, מתוך שמחה וטוב לב, אין אַ שטייגענדער מאָס.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולפורים שמח

מ. שניאורסאהן

ט'צט

ב"ה, ב' אדר, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ וכו' הרב מו"ה ניסן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מא' משפטים, וכן ספרו נצני ניסן.

ויהי רצון אשר ימלא השי"ת משאלות לבבו לטובה להצליח בחיזוק
הכשרות במחנהו הט' ובכל מקום שידו מגעת, ולהשפיע גם על אחרים בזה.

ובפרט ע"פ המבואר בכ"מ, אשר מהטעמים בכשרות המאכלים
הוא, שמאכל בלתי כשר מטמטם הלב והמוח וכו' שמזה מובן שחיזוק
בענין הכשרות הרי נוגע הוא לכל התורה ומצותי וק"ל.

ומענין לענין באותו ענין, מכשרות מאכלי הגוף לכשרות מאכלי
הנפש, דיעות הטובות והפכס, היינו אשר מוחין שבראש יהיו ממולאים
מחב"ד שבתורה, חכמת ה' ובינתו וכו' ולהוליד מהם מדות טובות בלבן,
שבזה תלוי הנהגת האדם לימוד התורה וקיום מצותי ועד לקיום מ"ש
בכל דרכיך דעהו.

שעפ"ז מובן ביותר ענין החובה על כאו"א בהפצת תורת חסידות
חב"ד ועד שתגיע גם – אל מה שלע"ע עדיין הוא – חוצה.

בכבוד ובברכה.

ט'צט

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 280, והושלמה עפ"י העתקה.

מו"ה ניסן: צ'סלר, רמת גן.

ע"פ המבואר בכ"מ: ראה הנסמן בלקו"ש ח"י"ג ע' 260. וראה גם לעיל ח"י"ח אגרת

ו'תריא. ובכ"מ.

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

ט"ק

ב"ה, ז' אדר, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

באשטעטיג די ערהאלטונג פון אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט
אויך וועגען געזונט צושטאנד און די בעסערונג אין דעם.

ויהי רצון ס'זאל זיין א רפואה שלימה, און אויך די רפואה שלימה
זאל זיין בקרוב, איינגעשלאסן אין דעם אויך בנוגע צו עצבות, וואָס איר
שרייבט, וואָס אַ געזונטער איד איז דאָך דער – וואָס איז אַ איד אַ
פרייליכער,

און בפרט אַז מיר געפינען זיך אין דעם חדש אדר, וואָס שוין פון
ראש חדש אדר, זיינען מיר דאָך אָנגעזאָגט געוואָרען, מרבין בשמחה, און
אַ אָנזאָג פון תורה, איז דאָך זיכער אַז דער נותן התורה גיט פריער די
מעגליכקייט מ'זאל קענען מקיים-זיין זיין אָנזאָג, און גיט אויך סיבות,
אַז מ'זאל זעהן אַז דער אָנזאָג האָט אַ שטאַרקען גרונט, און געוויס איז
ניט נויטיג פאַר אייך צו מאַרירן זיין אין דעם.

צו אייער שרייבען וועגן כשר'ן מיטלען און צו קריגען אַ כשר'ן
צוועק.

איז דאָך באַוואוסט, אַז אַ זאָך וואָס איז פאַרקערט פון כשר (אָדער
פשוט – טריפה), איז ניט שייך צו טאָן דאָס צוליב אַ מצוה, און ווי חז"ל
רופען דאָס "מצוה הבאה בעבירה", און זאָגען אַרויס אויף דעם גאָר
שאַרפע אויסדרוקען.

ס'איז פראַן נאָך אַן ענין (וואָס צייטענווייז מישט מען זיי צוזאַמען),
און דאָס איז – אויסניצען מיטלען, וואָס פאַר זיך וואָלט מען דאָס ניט
געטאָן, נאָר אום צו איינווירקען אויף אַ צווייטען, צוברענגען עס צו אַ
גוטע זאָך, תורה ומצות "פאַרקוקט" מען דעם זיך.

ט"ק

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ג ע' 291, חלקה בחל"ו ע' 257, והושלמה עפ"י העתקה.
מרבין בשמחה: תענית כט, סע"א. מג"א או"ח סו"ס תרפו.
ווי חז"ל רופען דאָס: ברכות מז, ב. וש"נ.

ווי למשל: אַ בן ישיבה, קען אויסניצען זיין שבת (ווען די סדרי הישיבה פאַרפליכטען עס ניט) אויף צו לערנען פאַר זיך, נגלה וחסידות און טאָן דאָס במנוחה באַ זיך אין שטוב אָדער אין שול, און אַנשטאָט דעם פאַרט ער אַוועק ערגעץ אין אַ ווייטען אָרט, וואָס וועגן עונג שבת איז ניט צו טראַכטען און אַמאָל אויך ניט וועגען מנוחת שבת, און ניצט אויס דעם שבת אויף צו איינווירקען אויף אַ אידען, וואָס ווייס ניט וועגען שבת בכלל, אָדער ווייס גאָרניט וועגען אידישקייט, און מ'דאַרף מיט עס אָנהויבען צו לערנען דעם אל"ף בי"ת פון שבת אָדער דעם אל"ף בי"ת פון אידישקייט, דאָס וואָס דער בחור האָט דאָס איינגעזאָפּט און באַקומען דירעקט אין זיין היים בפשיטות (מיט אַ געוויסקייט אָן צווייפלונג) וואָס צוליב דעם, אָט דעם צווייטען איד, אַפּפּערט ער זיין עונג (רוחני) שבת אום צו אָפּהיטען אַ אידן פון אַ איסור סקילה ר"ל, אָדער לערנען מיט עס תורה און דאָס גלייכען.

וואָס אויף דעם איז דער פסק הגמרא (זעה מסכת בבא מציעא דף פ"ה עמוד א') אַז ניט נאָר איז דאָס מער ווי דער לערנען אין דער ישיבה דאָ, נאָר אויך אפילו מער ווי דער לערנען בישיבה של מעלה.

בברכה צו גוטען געזונט און גוטע שטימונג ושמחה און צו אַ פריילעכן פורים.

ט'קא

ב"ה, ז' באדר, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו בו כותב אודות בתו מרת . . תחי' והבחור שהכירה וכולי.

ועכבתי המענה שלי באמרי אולי יתברר המצב יותר בינתיים, כיון שבמכתב חסרים כמה פרטים חשובים. ומהעקריים הוא – האם הבחור מבוגר בשכלו ובאופי נפשו יותר משנותיו, שהרי אין הגיל קובע בנוגע לחיים מבוססים כ"א תוקף הדעת וישרת השכל וכולי. ובנוגע לאיש ואשה הישראלים הרי מהענינים הכי עיקריים שיהיו יהודים מסורתיים

בחיי היום-יום, שזוהי הדרך לחיים מאושרים ומבורכים מהשי"ת נותן התורה ומצוה המצוה.

ואף שלא קבלתי פרטים נוספים בהאמור, אבל כיון שבמכתב כ' שנתקבל זה עתה מזכיר עוה"פ מכתבו בנוגע לבתו תחי', אין ברצוני לעכב המענה יותר.

ודעתי בשאלתו, אשר לנהוג בהתנגדות נמרצת לכאורה לא זו הדרך, אפילו באם צריכים להתנגד, כיון שבתקופתנו התנגדות נמרצת של הורים מביאה תיכף תגובה הפכית (אפילו אם המדובר הוא בילדים טובים וכולי) מאחר שמפרשים התנגדות כזו כנסיון להטיל מרות וכפית דעת מגדולים על "קטנים" הזקוקים עדין להדרכה וכולי. זאת אומרת – פגיעה ברגש העצמאות שלהם.

ובנוגע להתנגדות באופן המתאים, הרי לדעתי הקובע בזה הוא האמור לעיל, היינו אם הנהגתו בחיי יום-יום מתאימה למסורת אבות, זאת אומרת מתאימה לתורתנו תורת חיים ומצותי עליהן נאמר וחי בהם. ונקודה חשובה, אף שחשיבותה אינה בערך לנקודה הקודמת, היא – כנ"ל שמבוגר הוא יותר משנותיו.

ויהי רצון מהשי"ת – המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית – שיראו רוב נחת אמתי מבתם, כולל שידוך טוב לפני, טוב בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ובפרט שנכנסנו לחודש אדר שנצטוינו להרבות בו בשמחה, וציווי ה' הרי הוא גם נתינת כח וענינים שיביאו לשמחה.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור ולפורים שמח.

נ.ב. תודה לבבית בעד הידיעות במכתבו מכ' שבט, ואף שצמצם וקיצר בנוגע לפעולתו לטובת חב"ד בהאסיפה אודותה כותב וקודם לזה, אבל קבלתי ידיעות נוספות מאנ"ש שי ע"ד "כמות" פעולתו ועוד יותר ע"ד "איכות" פעולתו, ובפרט – החן והחיות שבה.

ט"קא

עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.
שנצטוינו להרבות בו בשמחה: תענית כט, סע"א. מג"א או"ח סו"ס תרפו.

ט'קב

[ז' אדר תשכ"ו]

... נעם לי במאד לקרות במכתבו ע"ד פעולותיו בהפצת היהדות בכלל ובהנחת תפילין עם העובדים בסביבתו במיוחד, והרי אמרו חז"ל הוקשה כל התורה לתפילין.

ויהי רצון שתקוים בפעולתו והשפעתו על הנ"ל ההבטחה מצוה גוררת מצוה, שיקיימו מצות תורתנו תורת חיים בהנהגתם [ה]יום יומית, וזכות הרבים מסייעתו.

התקוה שיש לו קביעות גם בלימוד תורת החסידות נוסף על הקביעות בלימוד נגלה דתורה.

ט'קג

ב"ה, ז' באדר, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נו"מ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מכי שבט, מענה על מכתבי שנכתב למחרת יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר. ובודאי בינתים נתקבל ג"כ מכתבי שלאחר זה עם המצורף אליו.

וזה עתה נתקבל ג"כ מכתבו של יושב ראש ועד כתב"ד מר שלמה

ט'קב

אמרו חז"ל: קידושין לה, א. וש"נ.
מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

ט'קג

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.

שי' מיידנציק על דבר הפגישה בחדר כ' ותוכן השיחה. ות"ח לבבית על ההשתדלות והעזר התמידי והעקבי של כ' בכל עניני כפר חב"ד, ובמיוחד עניני ההתפתחות שלו, והתפתחות לא רק לאורך ולרוחב, אלא תקותי גם בעומק וגובה, כולל ג"כ כפי שנתבארו עניני עומק אורך ורוחב בהתחלת שער היחוד לאדמו"ר האמצעי –

הוא הספר עליו אמרו נשיאי חב"ד שהוא "המפתח דתורת החסידות".

ויהי רצון שיקויים בכ' מאמר חכמינו ז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמור, ובקרוב יזכה לגמור ולהשתתף בהגשמתה של התכנית במילואה, כולל גם כן – אשר בניני הדיור יתמלאו עולים חדשים משם, שלאחרי זמן קצר יסתדרו בקביעות בארצנו הק' ויבואו במקומם מחזור שני ואחרי כן שלישי וכולי, עד ש"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו" גם עתה שיהי' ונצלחם את מצרים כפירוש רבותינו ז"ל עשוה כמצודה שאין בה דגן. והיד ה' תקצר, ותשועת ה' כהרף עין. ובסגנון תורת החסידות איחולי לבב כל אחד מישראל האמורים זקוקים להוספה עקרית – שיהי' כל זה בטוב הנראה והנגלה, ובשובע שמחות, וכימי פורים הבע"ל, אשר נהפוך הוא, וליהודים היתה אורה ושמחה וגו', ואין מקרא יוצא מידי פשוטו.

והרי מעלת ימי הפורים על ימי החנוכה היא שהשמחה דפורים היא שמחת הגוף והנפש גם יחד.

ומענין לענין באותו ענין, מצוה שקבלו עליהם בשמחה היא הכנסת נכד אחיו שי' לבריתו של אברהם אבינו ונקרא שמו בישראל חיים ויטאל

מאמר חכמינו ז"ל: ראה ירושלמי פסחים פ"י ה"ה. תחומא עקב ו.

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו: מיכה ז, טו.

ונצלחם את מצרים: שמות ג, כב.

כפירוש רבותינו ז"ל: ברכות ט, ב.

והיד ה' תקצר: בהעלותך יא, כג.

תשועת ה' כהרף עין: ראה בהנסמן בתורת מנחם – התועדויות ח"ג ע' 90.

נהפוך הוא: אסתר ט, א.

וליהודים היתה אורה ושמחה וגו': שם ח, טז.

ואין מקרא יוצא מידי פשוטו: שבת סג, א. וש"נ.

מצוה שקבלו עליהם בשמחה: שם קל, א.

שיי ובסגנון המסורתי יהי רצון שכשם שהכניסוהו לבריתו של אברהם אבינו כן יכניסוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

ולסיום מכתבו, נסיעה למדינה שבהרים הגבוהים*, יהי רצון שתהיי בהצלחה ובקידוש שם שמים וקידוש שם ישראל, וחזרה – עלי – בשעה טובה ומוצלחת ובשמחה וטוב לבב.

בהוקרה ובכבוד ובברכה לבשורות טובות ולפורים שמח

מ. שניאורסאהן

נ.ב. בהתענינות קראתי כתבו ע"ד הזמנת האישים העומדים בראש פעולת חב"ד בקולגיים, ודרך אגב גם הפרופ' רוזנבלום שיי שביקר באה"ק ת"ו בקיץ העבר וגם אצל מר – הוא אחד מהם. ולדעתי הראשון הראוי להזמנה האמורה, כפי שאני מכירו מבין השאר, הוא פרופ' ד"ר וועלוול גרין שיי שבמיניאפוליס, מיניסאטא. ושמו האמור גם כן מעיד עליו כי נקרא (ברצונו) כן – "וועלוול" – בפי כל.

ט'קד

ב"ה, ט' אדר תשכ"ו
ברוקלין.

האברך בנימין זאב שיי הלוי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי ינהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת שתהיי שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה וקיום המצות בהידור. ובמענה לשאלתו – נכונה סברתו להניח (גם) תפילין דר"ת. ועיין

* להעיר מלקו"ת סד"ה אתם נצבים היום.

מלקו"ת: נצבים מה, סע"א ואילך.

ט'קד

האברך בנימין זאב: סגל.

שו"ע אדה"ז סכ"ה ס"י"א, תניא רפמ"א, סידורו – ריש הלי תפילין.
ובשער הכולל על הסידור (פ"א סל"ט).

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון, מזכיר

ט'קה

[י"א אדר תשכ"ו]

התקוה שיש לו קביעות עתים בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות
בכל יום ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה'. שאם בכל זמן ובכל
מקום צריכה להיות קביעות עתים האמורה, עאכ"כ כשזקוקים לברכה
מיוחדת, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ט'קו

ב"ה, ערב שבת קודש פ' זכור ה'תשכ"ו
שנת השבע, אשר שבת היא לה'
ברוקלין, נ.י.

תושבי כפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח
אדמו"ר, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי במאד להתעוררות לבב כו"כ (כן ירבו) מתושבי כחב"ד –

ט'קה

ובהוספה ביום השבת אשר קדש הוא לה': ראה קונטרס עץ החיים פכ"ה (ע' 53).
ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.

ט'קו

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 343.

פט

אדמו"ר זי"ע

בתוככי כל תושבי כחב"ד – שליט"א לתקן ג'ענעראטור עלעקטרי בשביל
כל צרכי כחב"ד בימי ש"ק וכו'.

ובל"נ אשתך קופת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיאנו – מייסד כפר חב"ד
ומנהלו – לסלק חלק העשירי מכל ההוצאות הקשורות בזה.

ויה"ר שיעשו בכ"ז בזריזות הכי גדולה ויפה שבת אחת קודם!
וזכות הרבים מסייעתם וברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר תלוּם ותצליחם בזה
ובכלל.

המצפה ומשתוקק לבשו"ט בזה ובכל כיו"ב וחותם בברכת פורים
שמח

מ. שניאורסאהן

ט'קז

[נוסח המברק לקראת ימי הפורים תשכ"ו]

פורים שמח והתוועדויות פעילות.

מנחם שניאורסאהן

ט'קה

ב"ה, שושן פורים, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

צו דער 24'טער יערלעכער מסיבה פון די "נציבי
הישיבה" תומכי-תמימים ליובאוויטש אין מאָנטרעאַל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אַזוי ווי די יערלעכע מסיבה קומט היי-יאָר פאַר געציילטע טעג נאָך
פורים, איז צו האָפֿן, אַז די אַנטיילנעמער וועלן שטיין אונטער דעם פרישן

לתקן ג'ענעראטור: בהמשך לזה ראה לקמן אגרת ט'קיב. ט'קכג. ט'קצא.

ט'קה

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 380, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

איינדרוק פון דעם באדייטונגספולן יום-טוב, וואָס אונטערשטרייכט אַז באַ אידן איז יעדע דערמאָנונג פאַרבונדן מיט מעשים (נזכרים ונעשים).

פורים דערמאָנט אונז וועגן אַ צייט ווען אידן זיינען געווען אין גלות, אָבער אונטער ליבעראַלע און פריינטלעכע הערשער, אָנהויבנדיג מיט כורש מלך פרס, וועלכער האָט די פאַרטריבענע אידן אין גלות בבל געגעבן פרייהייט און זעלבסטשטענדיקייט אין אַ גרויסער מאָס. אויך אונטער אחשוורוש'ן האָבן זיי גענאָסן פרייהייט אין רעליגיעזן, עקאָנאָמישן און פאָליטישן לעבן, אונטער דער גייסטיגער פירערשאַפט פון מרדכי הצדיק, אַ מיטגליד פון סנהדרין און אַן אָנגעזעענע פיגור אין קעניגלעכן פאָלאַץ (יושב בשער המלך). מרדכי האָט קיינמאָל נישט פאַרגעסן, אַז ער שטאַמט פון ירושלים, און אַז ער געפינט זיך אין גלות (אשר הגלה מירושלים גו'). עס זיינען אָבער געווען אידן וועלכע האָבן געוואָלט פאַרגעסן ירושלים און דעם בית-המקדש, און האָבן געהאַלטן פאַר אַ כבוד און גליק אַנטייל צו נעמען אין דער טריפה קעניגלעכער סעודה, און דאָס האָט געבראַכט צו דער גזירה פון המן הרשע.

מרדכי האָט געוואוסט, אַז דער וועג צו צעשטערן המן'ס גזירה איז דורך פאַרשטאַרקען און אויסברייטערן דעם תורה-טרייען חינוך פון די אידישע קינדער. דערציילן אונז די חכמים, זכרונם לברכה, אַז מרדכי האָט פאַרזאַמלט פיל טויזנטער קינדער און האָט מיט זיי געלערנט תורה – מיט אַזאַ באַגייסטערונג, אַז זיי זיינען געווען גרייט צו גיין צוזאַמען מיט מרדכי'ן אויף קידוש-השם, און דאָס האָט צונישט געמאַכט אַלע גזירות פון המן הרשע.

און אויך נאָך דעם גרויסן נצחון, ווען מרדכי איז באַשטימט געוואָרן אויף המן'ס אַרט אַלס משנה למלך און זיין רוס האָט דערגרייכט אין

נזכרים ונעשים: אסתר ט, כח. וראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

מרדכי הצדיק, אַ מיטגליד פון סנהדרין: ראה מגילה יג, ב. טז, ב.

יושב בשער המלך: אסתר ב, יט. ועוד.

אשר הגלה מירושלים גו': שם, ז.

און דאָס האָט געבראַכט צו דער גזירה: ראה לקו"ש חל"א ע' 170 ואילך.

"רשימות" חוברת לג ע' 19 ואילך, ובהנסמן שם.

דערציילן אונז די חכמים, זכרונם לברכה: ראה אסתר"ר פ"ט, ד. פ"י, ד. ועוד.

משנה למלך. . מרדכי היהודי: אסתר יו"ד, ג.

אלע מדינות, איז ער שטענדיג און אומעטום געווען באַרימט אלס **מרדכי היהודי** – "דער איד מרדכי", ווייל ער האָט זיך שטענדיג און אומעטום געפירט אלס אַ שטאַלצער תורה-איד, און דאָס איז געווען זיין גאַנצע מציאות, זיין אמת'ער "איד".

די געשיכטע פון פורים איז אַ קלאַרע אָנווייזונג פאַר אַלע צייטן און אומשטענדן. מרדכי און אסתר זיינען לעבעדיגע מוסטערן פאַר אידן, מענער און פרויען, אין אַלע דורות, אויך אין אונזער צייט. און דער נס פורים איז אַן אייביגער דערמאָנער, אַז תורה-טרייער חינוך פון אידישע קינדער איז דער סוד און יסוד פון דער עקזיסטענץ און צוקונפט פון אידישן פאָלק.

אונטער דעם איינדרוק פון די אויבנדערמאָנטע גרונט-געדאַנקען פון פורים, וועט האָפּענטלעך יעדער איינער און איינע פון די אָנטיילנעמער זיכער בעסער אָפּשאַצן די לעבענסוויכטיגע אַרבעט פון דער ליובאַוויטשער ישיבה אין מאָנטרעאַל און וועט זיך נעענטער אידענטיפיצירן מיט דער חינוך טעטיקייט פון אַט דעם גרויסן תורה-מוסד וואָס האָט זיך דערוואָרבן אַזעלכע ווייטגרייכנדע פאַרדינסטן.

איד שיק מיין באַגריסונג צו אַלע חשובע געסט און אָנטיילנעמער, מיט דער אינערלעכער ברכה, אַז די אונטערנעמונג זאָל דורכגעפירט ווערן מיט גרויס הצלחה אין אַלע הינזיכטן. דער זכות פון הפצת התורה והמצוות זאָל ביישטיין אַז אַלע ענינים, סיי כללות'דיגע סיי פערזענלעכע, זאָלן זיין אין אַן אופן פון **מרבין בשמחה**, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'קט

ב"ה, טז אדר, ה'תשכ"ו
– שנת השבע, שנת השמיטה –
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה יהושע שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובעמדנו למחרת ימי הפורים, ימי אורה ושמחה וששון ויקר,
כפשוטם, וכדרשת חז"ל: אורה זו תורה כו' ויקר אלו תפילין,

שנת השמיטה: מטענות המן דדתייהם שונות – ששומרים שביעית (תרגום שני.
אגדת אסתר).

למחרת ימי הפורים: להעיר ממגילה (ב, א) דלשיתסר ושיבסר שייכות מיוחדת לימי
הפורים דקאי בולא יעבור (דיש לומר דלאחרי זה גם לא יעבור ליכא, כי איסורו דומה
לאיסור בל תוסיף דישנו רק בזמנו. אלא דצ"ע במרדכי ריש מגילה ובבגדי ישע שם). ולפי
הירוש' (שם) כל החודש קאי בולא יעבור (ווי"ל – דלא אח"ז. ועפ"ז יובן בפשיטות ל'
הירוש': כל החודש כשר לקריאת המגילה מה טעמא והחודש אשר נהפך כו' אי"ר חלבו
ולבד עד ט"ו כו' ולא יעבור – דאינו חוזר מכל החודש כשר כו' (שהרי מקראי מייתי לה)
אלא דארי' הוא דרביע עלי', איסור דולא יעבור. ואכ"מ). ונוסף בשיתסר – דכשחל ט"ו
בש"ק מוקפין עושין הסעודה בט"ז (שו"ע סתרפ"ח ס"ו).

וכדרשת חז"ל: מגילה טז, ב.

אורה זו תורה: מתאים לאורה כפשוטו, כי אית היכלא דנהורא דלא מתפתחא אלא
לבי"נ דהוה מתעסיק בנהורא דאורייתא (ת"ז ריש תי"א).

ט'קט

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 341, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

דדתייהם שונות: אסתר ג, ח.

מו"ה יהושע שניאור זלמן: סרברנסקי, מלבורן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'פח,
ובהנסמן בהערות שם.

לאיסור בל תוסיף דישנו רק בזמנו: ראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.

בולא יעבור: אסתר א, כז.

והחודש אשר נהפך כו': שם ט, כב.

דארי' הוא דרביע עלי': עירובין עח, ב. וראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.

אורה ושמחה וששון ויקר: אסתר ח, טז.

יהי רצון אשר בכל אחד ואחת,

– שהרי הודיעונו רז"ל שאף הן (נשי ובנות ישראל) היו באותו הנס, ועוד יתרה בזה, אשר אף שהי' הנס בימי מרדכי ואסתר, הרי נקראת המגלה ע"ש אסתר, ורק על שמה –

יתוסף – ע"י ימי הפורים האלה ועניניהם – אורה ושמחה וששון ויקר בעסק התורה ובקיום מצותי' (שהוקשו כולן ליקר אלו תפילין),

ומסמך גאולה לגאולה, דמגאולת פורים דאכתי עבדי אחשוורוש אן, הרי לאחרי (כלשון הכתוב) רגע קטן (אבל) בעגלא דידן נצא מהעבדות לחירות ולאור גדול, בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו.

בברכה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

לפלא השאלות ע"ד סדרי הלימודים וכיו"ב – שה"ז תלוי באיכות התלמידים ש"י ידיעותיהם וכו'. ורק על אתר יש להחליט בזה. ולאחרי

הודיעונו רז"ל: פסחים קח, רע"ב (עיי"ש פרש"י ורשב"ם).
ורק על שמה: דעל זה לא מספיק הטעם דאסתר דוקא שלחה לחכמים קבועי כו' כתבוני (מגילה ז, א).
אורה . . ויקר: ראה ג"כ שערי אורה (לאדמו"ר האמצעי) שער הפורים בסופו.
שהוקשו כולן: קידושין לה, א (נתי' בלקו"ת שלח מ, ד. אוה"ת להצ"צ ס"פ בא).
ומסמך גאולה לגאולה: מגילה ו, ב.
דאכתי עבדי: מגילה יד, א.
אחשוורוש: פ"י השם מאדמו"ר הזקן ואדמו"ר הצמח צדק – ראה רשימות הצ"צ למג"א (בתחלתן).
כלשון הכתוב: ישעי' נד, ז.
ולאור גדול: יש לומר כי המבואר בשערי אורה (שם) דליהודים הייתה אורה גדולה מאור, היינו מאור סתם, משא"כ אור גדול.

שערי אורה . . שער הפורים בסופו: ד"ה וקבל היהודים פל"ב ואילך (צח, ב ואילך).

אוה"ת להצ"צ ס"פ בא: ע' שמט ואילך.
 רשימות הצ"צ למג"א: נדפס לאח"ז באוה"ת מגלת אסתר.
 ע"ד סדרי הלימודים: בישיבה במלכו"ר. ראה לעיל אגרת ט"עג.

שבועות אחדים בסדר שתבחר בו ההנהלה – הרי יכולים גם לשנות קצת (באם יהי צורך).

ט"ק

ב"ה, טז אדר, ה'תשכ"ו
– שנת השבע, שנת השמיטה –
ברוקלין, נ.י.

האברך מלאכתו מלאכת שמים . . . שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו.

ובעמדנו למחרת ימי הפורים, ימי אורה ושמחה וששון ויקר, הפ"נ
יקרא על הציון הק'.

שנת השמיטה: מטענות המן דדתייהם שונות – ששומרים שביעית (תרגום שני.
אגדת אסתר).

למחרת ימי הפורים: להעיר ממגילה (ב, א) דלשיתסר ושיבסר שייכות מיוחדת לימי
הפורים דקאי בולא יעבור (דיש לומר דלאחרי זה גם לא יעבור ליכא, כי איסורו דומה
לאיסור בל תוסיף דישנו רק בזמנו. אלא דצ"ע במרדכי ריש מגן[לח] ובבגדי ישע שם).
ולפי הירוש' (שם) כל החודש קאי בולא יעבור (וי"ל – דלא אח"ז. ועפ"ז יובן בפשיטות ל'
הירוש': כל החודש כשר לקריאת המגילה מה טעמא והחודש אשר נהפך כו' א"ר חלבו
ולבד עד ט"ו כו' ולא יעבור – דאינו חוזר מכל החודש כשר כו' (שהרי מקראי מייתי לה)
אלא דארי' הוא דרביע עלי', איסור דולא יעבור. ואכ"מ). ונוסף בשיתסר – דכשחל ט"ו
בש"ק מוקפין עושין הסעודה בט"ז (שו"ע סתרפ"ח ס"ו).

ט"ק

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' קיב, והושלמה עפ"י כתי"ק, על גליון מכתב
השואל, בו כותב: קבעתי לאחרונה שיעורים . . מתוך הלמודים נתברר לי כי הרבה
מושגים וענינים ב"חסידות" הם בבחינת "חדשים" בעבורי, ולא פעם מתלווה לי צער
אחר השיעורים על זרות הענין לי.

דדתייהם שונות: אסתר ג, ח.

בולא יעבור: שם א, כז.

והחודש אשר נהפך כו': שם ט, כב.

דארי' הוא דרביע עלי': עירובין עח, ב. וראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.

אורה ושמחה וששון ויקר: אסתר ח, טז.

בברכה.

לכתבו שכמה מושגים בתורת החסידות חדשים הם בשבילו –
 כאו"א עובר "שלב" זה. וסו"ס זה מדרבן את ההתענינות, וכלי חז"ל
 (ודרישתם) יהיו בעיניך כחדשים. ופשיטא אשר זר ואסור לומר אשר זר
 הענין לו – והרי בכל יום מברך נתן לנו את תורתו – ותורה אחת תמימה
 היא.

ט'קיא

ב"ה, טז אדר ה'תשכ"ו
 – שנת השבע, שנת השמיטה –
 ברוקלין, נ.י.

הרה"ח הווי"ח אי"א נר"מ בעל מדות ורב פעלים וכו'
 מוהרמ"פ שי הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מבש"ט ע"ד שמחה זו יו"ט דעבדי לרבנן,
 משתתפי בת"ת דרבים, לומדי אורה זו תורה שבע"פ, לגמרה של תורה
 מסכת סוכה (וכהגות אשרי בסיום מס' זו),

שנת השמיטה: מטענות המן דדתייהם שונות – ששומרים שביעית (תרגום שני.
 אגדת אסתר).

בת"ת דרבים: להעיר ממג"א להלכות מגילה סתרפ"ז סק"ג.
אורה זו תורה שבע"פ: פי' רבנו הזקן. וכ"ה גירסתנו בס' הבהיר סקמ"ט.
וכהגות אשרי: וכ"פ בשו"ע יו"ד סרמ"ו סכ"ו.

וכל' חז"ל: פס"ז, וראה ספרי ופרש"י, ואתחנן ו, ו.

ט'קיא

נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 341, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
 דדתייהם שונות: אסתר ג, ח.
 מוהרמ"פ: כץ. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תתע, ובהנסמן בהערות שם.
 שמחה זו יו"ט: מגילה טז, ב.
 יו"ט דעבדי לדבנן: שבת קיח, סע"ב ואילך.
 פי' רבנו הזקן: ראה אזה"ת מג"א ע' קמט.
 אורה זו תורה: מגילה שם.

ויה"ר שיהא בשטומ"צ וכשם שסיימו מס' זו כן יתחילו מס' אחרות
ולסיים, ובלשון סיום מס' סוכה: (יום) טוב לצדיק
– העושה תורתו קבע ומלאכתו ארעי, וכידוע הרמז **ויבן לו** – בית
(ובתיב"ע – בי דרשא) **ולמקנהו** – עשה סוכות –
(ולאח"ז יום) טוב לשכנו – מס' יום טוב וכו',
עדי נזכה לקיום היעוד דהקב"ה עושה סוכה לצדיקים כו',
ומענינא דיומא – מחרת ימי הפורים . . .

ט'קיב

ב"ה, כ"א אדר תשכ"ו
ברוקלין.

. . . ז"ע נתקבל מכתבו שלאחרי הנ"ל והוברק לו וז"ל:
"במענה למכתבו יעזור להג'נרייטאר בכפר שנחוץ במאד.
בברכה".

מנחם שניאורסאהן

(ולפלא הספק שלו מלכתחילה). ומובן אשר יפה שבת אחת קודם.

העושה תורתו קבע ומלאכתו ארעי: ראה אבות פ"א מט"ו. לקו"ש ח"ז ע' 347
ואילך. רש"י.
וכידוע הרמז: ראה גם לקו"ש ח"ט ס"ע 91 ואילך. "רשימות" חוברת סב ס"ע 20
ואילך.

ויבן לו בית . . . ולמקנהו עשה סוכות: וישלח לג, יז.
דהקב"ה עושה סוכה לצדיקים כו': ב"ב עה, א.
ומענינא דיומא: כדלעיל אגרת ט'קט.

ט'קיב

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' מב.
להג'נרייטאר בכפר: ראה לעיל אגרת ט'קו, ובהנסמן בהערות שם.

ט'קיג

[שלהי אדר תשכ"ו]

הטרקטמענט שמציע (בסיום מכי) הרופא – קשה וממושך וכו' וכו' ואין ברור בעיניו גודל ההטבה וכו'. ולכן מובן, שאין לסמוך בזה ע"ד יחיד ואפילו שנים – כ"א התייעצות והחלטת לפחות ג' מומחים.

לאידך גיסא – מסיים המכ: שעוד כו"כ בחינות – רצוי לעשותן. ולכן בכלל יש לחכות בהחלטה עד לאחר הבחינות.

כדאי מקודם להראות מכי הרופא – לרופא מומחה במנטרעאל ולשאול דעתו בכ"ז (וכן – הלעשות בחינות הנ"ל).

אזכיר עה"צ.

להחזיר המצורף.

ט'קיד

[חורף תשכ"ו]

אינו בדומה כלל וכלל. המדע אומר וקובע שכל שיטה מדעית אינה ודאית – כ"א רק ששיטה זו יותר נוחה לקבלה בשכל האדם, היא יותר probable (אבל לא certain).

ט'קיג

מצילום כתי"ק, על גליון אגרת כ"א אדר תשכ"ו, שבה כותבת: היינו . . . אצל הרופא . . . והם עשו כל העקסרייס ותמונות ובשכר העברה קבלנו מהרופא התשובה ואנחנו שולחים את התשובה.

ט'קיד

נדפסה בלקו"ש חל"ג ע' 255, מענה לאחד שכי שהחסידיים הם שאומרים שיש ספיקות בעניני מדע, והרי יש דיעות שונות גם בעניני תורה. ראה גם לעיל ח"י"ח אגרת ר'תתקסט, ובהנסמן בהערות שם.

ט'קטו

ב"ה, ראש חודש ניסן, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר בן ציון שי' מושקין

שלום וברכה!

בנועם הנני לאשר מכתבו ביחד עם הספר "אוצר לשון התנאים"
בשליחות ר' דב שי' לודמיר.

מה שכותב שבקש למסור הספר אישית, בודאי שמחשבתו רצוי,
וכבר אמרו חכמינו ז"ל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, והרי זה
כאילו קיים השליחות במילואה, ות"ח בעד הטרחה בזה.

ולקראת חג המצות, זמן חרותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, הנני שולח ברכתי לו ולכל אשר לו לחג הפסח כשר ושמח ולחרות
אמתית מכל עיניים המבלבלים בגשם וברוח.

בכבוד ובברכה.

ט'קטז

ב"ה, ר"ח ניסן, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה . . שי

. . . פשוט שכדאי לקבוע עתים לת"ת עם זוג' תי' בעיניים
המתאימים ע"פ הלי' ת"ת לאדה"ז ספ"א. ולפלא שאלתו.

ט'קטו

אמרו חכמינו ז"ל: קידושין מ, א.

ט'קטז

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קפח. והושלמה עפ"י צילום כתי"ק.

צט

אדמו"ר זי"ע

ט'ק"ז

ב"ה, ב' ניסן, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה בו כותבת אודות הצעת נכבדות ואשר אין דיעות
אבי ואמה שי שוות בזה.

ותבקש את ההורים שלה שי שיתדברו ביניהם ויבואו לדיעה
אחידה, ובאם לא יוכלו להתדבר הרי בכגון זה יש להתחשב יותר בדעת
האם.

ומוכן ופשוט שבכלל יש להתענין ע"ד נכבדות אך ורק כשהמדובר
הוא שומר תורה ומצות בחיי היום יומים.

בעת רצון יזכירו כל אלה שכותבת אודותם על הציון הקי של כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה לבשו"ט וחג פסח כשר ושמח.

ט'ק"ח

ב"ה, ר"ח ניסן, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ וכו' מו"ה ברוך שי

נ.ב.

לכתבו אודות הדוחק בפרנסה, ידועה עצת חז"ל שלא לקמץ
בצדקה, ואדרבה להרבות בזה ולחלקה לפעמים רבות, ומהזמנים
המסוגלים לזה הוא בכל יום חול קודם תפלת הבקר להפריש פרוטות
אחדות לצדקה.

ט'ק"ח

מהעתיקה.

ידועה עצת חז"ל: ראה שבת קיט, א.

ולחלקה לפעמים רבות: ראה פיה"מ להרמב"ם אבות פ"ג מט"ז. תניא אגה"ק

סכ"א.

ט'ק"ט

ב"ה, ג' ניסן, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השני.

בצער רב וגם בתמהון קראתי במכתבו אשר עזב גורלו הטוב והיפה
חינוך על טהרת הקדש של בני ישראל, אשר על כל אחד מהם נאמר, בנים
אתם לה' אלקיכם, והחליפו על כו'.^א

ויהי רצון ממקור הרחמים והחסדים אשר יערה עליו רוח ממרום
להכיר את האמת, אף שחיים אנו בעלמא דשיקרא שהרי התורה נצחית
היא ובכל מקום ובכל זמן, ומקרא מלא דבר הכתוב, אמת ה' לעולם,
ולפיתויי היצר, הרי אמרו חכמינו ז"ל שנברא לו תבלין, ואמרו אם פגע בדך
מנוול זה משכחו לבית המדרש.^ב

והרי נמצאים אנו בימי סגולה, ימי ניסן, אשר למרות מצב בני
ישראל אז, הרי ברח העם מבלי חשבונות וטענות ומענות, וכי אלו אמרו
לפרעה לשלחם חפשי לעולם לא הי' מוכרח לשלחם אלא כו' (תניא פל"א.^ג
ומסיים וחותר) זאת תהי' כל מגמתי כל ימי חלדי כו'. עיי"ש.^ד

ובהנ"ל הכוונה כפשוטה, והיד ה' תקצר.

בברכה לחג פסח כשר ושמח,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'ק"ט

נרפסה בלקו"ש חל"ז ע' 148, והושלמה ע"פ העתקה.

בנים אתם לה' אלקיכם: פ' ראה יד, א.

יערה עליו רוח ממרום: ע"פ לשון הכתוב – ישעי' לב, טו.

התורה נצחית היא: תניא רפי"ז.

ומקרא מלא דבר הכתוב: תהלים קיז, ב.

אמרו חכמינו ז"ל: סוכה נב, ב. וש"נ.

ברח העם: בשלח יד, ה.

והיד ה' תקצר: בהעלותך יא, כג.

ט'קכ

בי"ה, די ניסן, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה זה עתה שכי' כבר חזר שלום לארצנו
הקדושה. ובהמשך למכתבי קודם נסיעתו, שבדאי הגיע בזמנו, אביע
איחולי שיהי רצון שבעג"נ של הנסיעה יצא ידי חובתו על כל החדשים
והשנים הבאים, ומכאן ולהבא אך טוב – בטוב הנראה והנגלה – ימצאהו
בכל עניניו, הכלליים והפרטיים גם יחד.

ולקראת חג המצות, זמן חרותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, הנני שולח לו ולכל אשר לו ברכתי לחג הפסח כשר ושמח,
ולחרות אמתית מכל ענינים המבלבלים לעבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

בהוקרה ובכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

בקשר לזה שהשנה היא שנת המאה להסתלקות כ"ק אדמו"ר בעל
ה"צמח צדק", ובימים אלו הוא יום ההסתלקות-הילולא, אשר בכל כגון
זה מפרש האריז"ל הכתוב **והימים האלו נזכרים** (שבאם הזכרון הוא ע"פ
תורה היינו – כדרוש ובפנימיות – אזי) **ונעשים**, שנמשכות כל ההמשכות
וההארות כמו שהיו בימים ההם כן הוא בזמן הזה –

ט'קכ

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"א, ובהנסמן בהערות שם.
ובהמשך למכתבי: דלעיל ט"קג.
מפרש האריז"ל: ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א)
פכ"ט.
הכתוב: אסתר ט, כח.

הו"ל מאמר בעל ההילולא, שכרשום במפתחות הביכל, אמר אותו בימים שלפני הסתלקותו. והרי אין לך זכרון יותר מתאים לשר התורה בנגלה ובנסתר – כלימוד תורתו: מאמר בו בלול נגלה ונסתר.

ועל פי המובא בהמאמר – בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל (ומדגיש בעל המאמר אשר במדרש רק דיעה זו הובאה), יהי רצון שיהי זה בשנתנו זו, והרי היא שנת השמיטה אפקעתא דמלכא, שמכריזים ומראים בפועל אשר לה' הארץ.

ט'קכא

ב"ה, ט' ניסן, תשכ"ו
ברוקלין.

מרת מרים תחי'

ברכה ושלוס!

במענה למכתבה מיום ששי בניסן, בו כותבת אודות קבלת משרת גננת בק"ק ציריך, והבעיות הכרוכות בזה.

והנה אם נכון הדבר אשר אחריות גדולה בחינוך בני"י, שהרי על כל אחד ואחת מהם נאמר בניס אתם לה' אלקיכם, אבל רצה הקב"ה לברוא עולמו שכל אחד זקוק לחינוך ועאכו"כ בניו של ממה"מ הקב"ה, שהרי אדם עיר פרא יולד, ולא ניתנה תורה למלאכי השרת כולל גם מצות החינוך אשר בתורתנו תורת חיים, שמזה מובן שביחד עם האחריות ניתנו

הו"ל מאמר בעל ההילולא: ד"ה החודש הזה לכם תרכ"ו (בקונטרס בפ"ע). נדפס באוה"ת בא' ע' רסד ואילך. וראה לקו"ש ח"ו ע' 409.

ועל פי המובא בהמאמר: שם ע' רעא.

בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל: ר"ה יא, רע"א.

במדרש: שמו"ר פט"ו, יא.

אפקעתא דמלכא: לשון הגמרא – ב"מ לט, רע"א. קו, א. קט, א.

לה' הארץ: ראה חינוך מצוה שכת.

ט'קכא

מרת מרים: זוננפלד, ציריך.

בנים אתם לה' אלקיכם: פ' ראה יד, א.

אדם עיר פרא יולד: איוב יא, יב.

ולא ניתנה תורה למלאכי השרת: ברכות כה, ב. וש"נ.

קג אדמו"ר זי"ע

מלמעלה הכחות למלא תפקיד אחראי זה, ובלבד שיתמסר האדם למילואו בכל לבו, והבא לטהר מסייעין אותו, ובפרט שזכות הרבים, הם התלמידים שלה מסייעתה.

ועשי' בהאמור מתוך שמחה וטוב לבב, כפי שצ"ל קיום כל מצוה ומצוה, מוסיפה בברכת השם והצלחתו.

בברכת חג פסח כשר ושמח.

מנהגו של עולם ובחיי כל אחד שמזמן לזמן ישנן בעיות – ובמקום ספק בפתרון, נוהגין ע"פ הכתוב: ותשועה ברוב יועץ, מבין ידידים בסביבתה.

ט'קכב

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ו
– שנת המאה להסתלקות הילולא של
כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" –
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער יום-טוב "פסח" ווערט אָנגערופן אויפן נאָמען פון דעם קרבן

ווערט אָנגערופן: שמות לד, כה. וראה ת"י שם.
אויפן נאָמען פון דעם קרבן פסח: ע"ד השמות: חג המצות, השבועות, הסוכות. ובפרט לפי המכילתא (בא יב, כז) שע"י הקרבן פסח – פסח ה' על בתי בניי. ואף שזמן קרבן הפסח הוא בערב פסח והלילה שאחריו – הרי גם חח"ש הוא ע"ש ז' שבועות שקדמו לו.

והבא לטהר מסייעין אותו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
שמחה וטוב לבב, כפי שצ"ל קיום כל מצוה: ראה רמב"ם הל' לולב בסופן.
ותשועה ברוב יועץ: משלי יא, יב. כד, ו.

ט'קכג

נרפסה ב"ספר התולדות אדמו"ר הצמח צדק" בתחלתו (שי"ל בחורף תשכ"ז בקשר ל"שנת המאה" – וראה לקמן אגרת ט'קכא, קטע "במענה לשאלותיו"), וב"הגדה של פסח עם לקוטי טעמים מנהגים ובאורים" (הוצאת תנש"א, ח"ב ע' תרי).

פסח, וואָס האָט צוגעגרייט און געבראַכט און (דערפון איז פאַרשטאַנדיק אַז ער) האָט אויסגעדריקט דעם אינהאַלט פון אַ עיקר פאַסירונג און אַ כללות'דיגע פאַסירונג אין לעבן פון אידן: **יציאת מצרים** און **זמן חירותנו** – דעם טאַטאַלן אַרויסגיין פון **מצרים** און די דערגרייכונג פון **אונזער** פרייהייט. זאָגט אָן די תורה גענוי די פרטים און פרטי פרטים ווי דער קרבן פסח דאַרף צוגעגרייט ווערן, ווי מען דאַרף עס מקריב זיין און ווי ער דאַרף געגעסן ווערן.

אויף איינעם פון די פרטים און – וואָס מען קען לערנען פון עס וועל איך זיך דאָ אָפּשטעלן.

* * *

דער קרבן פסח – אַ שעפּס, וואָס איז געווען די עבודה זרה פון מצרים – האָבן אידן געדאַרפט מאַכן אַ **פסח לה'**, שעכטן עס און דערנאָך בראַטן עס אויפן פייער – **ראשו על כרעיו ועל קדבו** – "קאָפּ, פיס און אינגעווייז צוזאַמען".

אַלעס, פון דאָס העכסטע און דער קאָפּ ביז צו די סאַמע לעצט-ראַנגיקע איינצעלהייטן און די פיס פון דער עבודה זרה און אפילו די זאָכן וועלכע זיינען נאָר אַ מיטעל כדי אויפצוהאַלטן און "שפייזן" די עבודה זרה (די קאָפּ ביז די פיס) דאַרפן בטל ווערן; עס ווערט געמאַכט אַ פסח

צוגעגרייט און געבראַכט: ראה מכילתא בא (יב, ו (הובא בפרש"י שם), יב, כז). ובכ"מ.

טאַטאַלן אַרויסגיין: כלי הכתוב (בא יא, א) כלה גרש יגרש. וראה ברכות (ט, רע"ב) ונצלתם את מצרים כו'. ועד אשר גי'פ הוזהרו בניי' שלא לחזור למצרים (מכילתא בשלח יד, יג. סהמ"צ להרמב"ם מל"ת מו). ועיין ש' המצות להאריז"ל ס"פ ראה.

שעפּס . . **עבודה זרה**: שמות רבה פט"ז, ג. ובזח"ג (רנא, א): דטלה . . רב על כל ממנן דאלקים אחרים.

קאָפּ . . **צוזאַמען**: פסחים עד, א. וראה תוד"ה נחתך שם. רמב"ם הל' ק"פ פ"י הי"א.

ונצלתם את מצרים: שמות ג, כב.

פסח לה': בא יב, יא.

ראשו על כרעיו ועל קדבו: שם, ט.

אדמו"ר זי"ע

קה

לה' ראשו על כרעיו ועל קרבו און דאָס אַלעס ווערט געבראַטן מיטן זעלבן פייער.

די אָפּוואַרפונג פון עבודה זרה מוז זיין אַ גענצלעכע, אין אַלע פרטים. אויב ער דינט טאַקע ניט צו דער קאַפּ פון דער עבודה זרה, עס עקזעסטירן ניט פאַר עס איר חכמה און שכל, ער בוקט זיך אָבער פאַר אירע פיס, וואָרום ("מצרים" זאָגט אַז) זיי טרעטן און הערשן אויף אַלעס און אַלעמען, ער פאַרלירט זיך און בוקט זיך פאַר די מיטלען וועלכע עבודה זרה ניצט;

אַזוי אויך באַ דעם מענשן אַליין: עס איז דאָ די עבודה זרה פון "ראשו" – ער מאַכט זיין קאַפּ און זיין באַגרענעצטן שכל פאַר די העכסטע און לעצטע אוטאָריטעט; די עבודה זרה פון די נידריגערע זאַכן אין עס ביז "כרעיו" – די תאוה פון מאַכט הערשן און טרעטן און צוטרעטן אַלעס וואָס אַרום עס; ביז דאָס בוקען זיך און מאַכן פאַר אַן אָפּגאָט דעם "קרבו" – זיין עסן און פרנסה, וואָס צוליב זיי שטעלט ער זיך ניט אָפּ פאַר קיין זאך,

איז אויף דעם אַלעס גילט דער כלל: אַ משהו (קאָפיטשקע) עבודה זרה – איז אַ גאַנצע עבודה זרה.

און אַזוי ווי באַ יציאת מצרים (און – יציאה פון תועבות מצרים), אַזוי אויך באַם חרותנו, אונזער באַפרייאונג און באַגריף פון באַפרייאונג, וואָס באַשטייט אין ווערן עבדי, דעם אויבערשטענס קנעכט, דער מסירות

עבודה זרה . . געבראַטן: ראה זח"ג (רנא, א): לבתר דיינין ליי בנורא דכתיב פסילי אלהים תשרפון באש.

אַלע פרטים: להעיר מעי"ז (מא, א): יד . . רגל. ובפיה"מ שם: וכן צורת איזה אבר.

אַ משהו: ראה עי"ז (עד, א). ובירוש' שם: ולא ידבק בידך מאומה.

באַשטייט . . עבדי: להעיר משמו"ר (פי"ג, ה) עה"פ בהוציאך גוי באיזה זכות כו' תעבדון כו'.

דכתיב פסילי גו': עקב ז, כה.

מצרים זאָגט: ראה מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ו, א.

ובירוש' שם: פ"ה הי"ב.

ולא ידבק בידך מאומה: פ' ראה יג, יח.

עה"פ בהוציאך גו': שמות ג, יב.

נפש'דיגער באשלוס צו זיין א איד, איז אין דעם ניט שייכות קיין מעסטן און חילוקים: מער מסירות נפש ווען עס רעדט זיך וועגן די פיס און ווייניגער – ווען עס קומט צו קאפ, צו ענינים פון קאפ, וואָס ער וויל פאַרשטיין דוקא מיט'ן שכל. ווען איז פסח הוא לה' – אַז ראשו על כרעיו ועל קרבו – אַז אַלעס ווערט אַרומגענומען מיט דעם זעלבן פייער, אַ פייער וועלכער ברענט דורך, אַ דורך און דורך.

* * *

אין די טעג פון צוגרייטונג צו פסח – י"ג ניסן – היינטיגס יאָר איז דער 100'טער יאָרצייט פון דער הסתלקות הילולא פון כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק". אַ מוסטער פון **שלימות** אין דעם אויבנדערמאָנטן באַגריף, מסירות נפש'דיגער פייער וואָס נעמט דורך אַ אידן ראשו על כרעיו ועל קרבו **אַלע טעג** פון אַ גאָנץ יאָר – קען מען דאָס זען אין דעם רבי'ן דעם "צמח צדק". ער האָט פאַראייניקט אין זיך די העכסטע מדריגות פון צדיק, גאון, חוקר, מקובל, פוסק און מנהיג ישראל. פונקט ווי זיין גאונות האָט דערגרייכט אין אַלע ווינקעלעך פון תורה, נגלה און נסתר – אין פשט רמז דרוש סוד – אַזוי איז זיין הנהגת הציבור והנהגת היחיד געווען אין אַלע ענינים, גשמיות'דיגע און רוחניות'דיגע, פון די העכסט-וויכטיגע פאַר דעם כלל ישראל – ביז די גאָר "נידריגע" פון אַן איינצעלנעם פרט און יחיד; פון פאַרשפרייטן לאַנדווירטשאַפט צווישן אידן און פועל'ן באַ דער מלוכה די געהעריגע הנחות, ביז פאַרזאָרגן אַ אידן מיט אַ הלואה!; פון

ניט שייכות . . חילוקים: להעיר מדין גרות (שהתחילה במצרים) שמודיעין אותו קלות וחמורות (יבמות מו, א. מז, א).

מער מסירות נפש . . ווייניגער וכו': ראה ד"ה אני ישנה (בסי' המאמרים תשי"ט ע' קיט ואילך).

אַ דורך און דורך: וכהציווי אל תאכלו ממנו נא.

100'טער יאָרצייט: ראה תורת חיים (לאדמו"ר האמצעי) ד"ה ויהיו ח"ש מאה שנה וביאורה"ז שם. אור התורה להצ"צ ד"ה זה.

אל תאכלו ממנו נא: בא יב, ט.

תו"ח . . וביאורה"ז . . אור התורה: ר"פ חיי שרה.

פאַרשפרייטן לאַנדווירטשאַפט צווישן אידן און פועל'ן באַ דער מלוכה: ראה בארובה קונטרס "הצמח צדק ותנועה ההשכלה".

פאַרזאָרגן אַ אידן מיט אַ הלואה: ראה גם לעיל אגרת ט"צב, ובהנסמן בהערות שם.

באווארענען און פארשטארקן דעם תורה-חינוך פון כלל ישראל אין רוסלאנד, ביז באזארגען אַ מלמד פאַר אַ יחיד.

און דאָס אַלעס האָט ער געטאָן מיט פייער פון מסירות נפש, מיט אַלע זיינע כחות הנפש און מיט אַלץ וואָס ער האָט פאַרמאָגט – געטאָן אַזוי סיי פאַר דעם כלל און סיי פאַר דעם פרט.

און כאָטש ווער קען זיך גלייכן צו כ"ק אדמו"ר בעל ה"צמח צדק", האָט אָבער דער אמת'ער צדיק ומנהיג ישראל די אייגנשאַפט צו לייכטן און באַלייכטן און משפיע זיין כחות צו יעדן איינעם וועלכער וויל גיין אין זיינע וועגן, ווי די ריזיגע זון שפיגלט זיך אָפּ און מאַכט ליכטיג און לייכטענד אַ קליינעם טראָפּן וואָסער – אויב נאָר דער טראָפּן וואָסער איז ריין און קלאָר און געווענדט צו דער זון.

* * *

ויהי רצון – השם יתברך זאָל העלפן, אַז די התעוררות פון ימי הפסח – און לויט דעם ביישפיל פון בעל ההילולא – זאָל באַווינקן יעדן איינעם און איינע אין גייסט פון יציאת מצרים און זמן חירותנו, מען זאָל באַפרייט ווערן פון אַלע שטערונגען און באַשרענקונגען (מצרים וגבולים), סיי אינערלעכע און סיי פון דרויסן, און זיין עבדי ה' – דינען דעם אויבערשטן אין אמת'ער חירות,

און דורכדעם אויך צואייילן די גאולה האמיתית והשלימה על ידי

ווער קען זיך גלייכן: ראה תניא רפמ"ב. פמ"ד.

צו לייכטן . . משפיע זיין: אגה"ק סי' כ"ז וביאורו. עיי"ש.

זון שפיגלט: ראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בסוף קונטרס ב' ניסן תרח"צ (סי' הקונטרסים ע' תד) שיחת אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ד"ה שמשא אכולא עלמא נייחא (סנה' לט, א) כו'.

אַלע . . מצרים: להעיר מד"ה אנכי ה"א אשר הוצאתיך (סי' המאמרים לאדמו"ר מהר"ש – פסח תרכ"ו).

חינוך: ראה גם לעיל אגרת ט"עא.

מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר: אג"ק שלו ח"ד אגרת תחקצ.

סי' המאמרים . . תרכ"ו: בהוצאת תשמ"ט ע' נט.

משיח צדקנו און די ערפילונג פון דער בקשה: ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ט'קכג

ב"ה, י"א ניסן ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

ועדת הגנרטור שי' – ע"י
הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה מאיר צבי שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מו' ניסן ות"ח על הבשו"ט אשר בו.

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה,
הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות
בגשם ומדאגות ברוח – מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא
בכל עניני האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך
דעהו.

דער בקשה: בברכת הגאולה (משנה פסחים קטז, ב. נוסח ההגדה).

ט'קכג

כללי-פרטי, והועתק כאן הטופס הנשלח לוועדת הגנרטור בכפר חב"ד. ראה לעיל
אגרת ט"ק, ובהנסמן בהערות שם.
מו"ה מאיר צבי: גררזמן.
בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

המצורף במכ' – מצו"ב.

בברכת הצלחה רבה במפעלם הכי נעלה ובברכת החג לכאו"א וב"ב שליט"א

מ. שניאורסאהן

* * *

ז"ע נתקבל מכתבו ממוצש"ק שמיני. ובמענה לשאלותיו:

(1) אפשריות שמחה ש"מ גם במצות תשובה – עיין תניא פלי"א (ובכ"מ) "שלא לערבב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף" וא"כ כל המצות שוות בזה. יתרון בשמחת מצות התשובה על שמחת שאר המצות ע"פ המדובר שם: ואין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות כו'. – שזהו עיקר מצות התשובה משא"כ במע"ט. יתרון שלא בערך שמחת שאר המצות – תיכף בהתבוננו שתשובה היא למעלה שלא בערך שאר המצות (שהרי פס"ד הוא שרשע גמור והרהר תשובה תומ"י נעשה צד"ג) ובמילא גם שמחתה. ואכמ"ל.

(2) פשוט שיניח (גם) תפלין דר"ת. ועיין שער הכולל (שעל הסיי) ספי"א שהאריך קצת בזה.

(3) מקום דירתם לאחר החתונה בשטומו"צ – ע"פ מכתביו – קדימה לבני ברק.

* * *

לכתבו בענין שימת-לבב לזוגי ת"י שנעשו (וגם נעשות) פעולות פ' ופ' וכו' – בטח צודק בהחשבון מצד עצמו, אלא שבנדון זה נקודה נוספת ועיקרית היא: שימת-לבב (בשני ביי"תיך) זו חשיבות מיוחדת לה בתור רפואה (דהנפש והגוף גם יחד) ולכן נמדדת בקנה-מדה רפואי דוקא (נוסף

ז"ע נתקבל: נכתבה כשולי האגרת הקודמת בטופס הנשלח למו"ה עזרא בנימין שוחאט. נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 529, והושלמה עפ"י צילום האגרת. שמחה של מצוה גם במצות תשובה: ראה גם סה"מ מלוקט ח"ה ע' ס. וש"נ. פס"ד הוא שרשע גמור: ראה קידושין מט, ב (לגירסת האו"ז סקי"ב). רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע אה"ע סל"ח סל"א. לכתבו בענין שימת-לבב: ראה גם לעיל ט"ל. קטע המתחיל "במקרים רבים".

קי

אגרות-קודש (ט'קכד)

על שבכלל עניני הלב ומדידה – אינם תואמים כ"כ). ובודאי לדכוותי
האריכות בזה אך למותר.

וישלח הרופא כל בשר ומפליא לעשות רפוש"ק לזוגי תי.

* * *

פשוט שתכניותיו טובות – והלואי שימצא אוזן קשבת סו"ס
בתוככי אני"ש שי' שבאהקת"ו. אלא שפשוט (ועוד יותר) שחסרון, לע"ע
עכ"פ, בפעילות אחרים – מגדיל יותר אחריותו הוא (וזכותו) וצ"ל הקאך
בזה ביותר – היפך ממסקנתו במכתבו!

נתעכב המשלוח וז"ע נתקבל מכתבו מיי"א ניסן והמצו"ב (קטעי
מכ"ע – מאמריו) ות"ח על הנח"ר.

ט'קכד

ב"ה, י"ג ניסן תשכ"ו
ברוקלין.

מרת . . תחי

ברכה ושלוש!

דערמיט באשטעטיג איך די ערהאלטונג פון אייער בריף, בקשת
ברכה פ"נ, פון 3/30.

און בעת רצון וועט עס געלייענט ווערען אויף דעם ציון הק' פון כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ ז"ע.

בברכת חג הפסח כשר ושמת,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

פשוט: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח למו"ה מנחם ישראל מלוב.
אגרות נוספות אליו – לעיל ט"פח, ובהנסמן בהערות שם.

אין ענטפער אויף אייער פראגע, אַז ס'איז ניט פאַרשטענדליך דאָס וואָס עס האָט פאַסירט לעצטענס אין אייער משפּחה א.א.וו.

ווי שוין גערעט באַ אייניגע געלעגנהייטען, איז גאָר קיין וואונדער ניט, אויב אַ מענש פאַרשטייט ניט די פירונג פון השם יתברך, אין געגענטייל עס וואָלט געווען אַ וואַלדער און גאָר אַ גרויסער, אויב מען וואָלט יע פאַרשטאַנען, און ווי באַוואוסט דער משל אין דעם, אַז אַ קינד וועלכער גייט נאָך אין קינדער גאָרטען, זאָל באַגרייפּען און באַנעמען די טעמים פון די לאַנד געזעצען לויט וועלכע עס פירט זיך די לאַנד, און די אורטיילען וועלכע ווערען אַרויסגעגעבען פון העכסטען לאַנד געריכט (טריבונאַל) וכו'. אפילו ווען דער קינד זאָל זיין אַ וואַלדער קינד, האָט נאָך ניט פאַסירט אין דער היסטאָריע אַזאַ זאַך, האָטש די איצטיגע פירער פון לאַנד און די העכסטע ריכטער פון לאַנד, זיינען אויך געווען זיינער צייט אין דעם עלטער פון קינד, פון קינדער גאָרטען, און דער קינד וועט מיט דער צייט פילייכט גרייכן און שטייגען אין וויסענשאַפט און פראַקטיק מער פון די איצטיקע עלטערן. טאָ ווי קען מען דאָס פאַרגלייכען ווען עס רעט זיך וועגען אַ מענשן, מיט השם יתברך, אַז זיין שכל זאָל זיין [מסוגל צו] באַגרייפּען און באַנעמען די פירונג פון דעם העכסטן געריכט איבער אַלעס און אַלעמען, דער באַשעפער פון דער וועלט. און האַפּענטליך אַז ס'איז ניט נויטיג צו-צוגעבן נאָך צו דעם אויבען געשריבענע.

ס'איז נאָר דאָ אייניגע זאַכען וואָס השם יתברך האָט געוואָלט און האָט אַנטפלעקט, און אַזוי אויסגעשטעלט, אַז אויך דער מענשליכער שכל זאָל באַנעמען און באַגרייפּען זיין פירונג.

נאָך איז דאָ צו-צוגעבען, אַז אַלץ וואָס מער מען פאַרלאָזט זיך אויף דער [ר]יינער אמונה און בטחון אין השם יתברך, אַלץ מער זעהט זיך אָן און מען פאַרשטייט מיט שכל די פאַסירונגען אין וועלט בכלל און אין איינדיקע לעבן בפרט.

ט'קכד

ווי שוין גערעט: בהבא לקמן ראה גם לקמן אגרת ט'קלג. ט'שכג.

און השם יתברך זאל אייד בענשן אין דעם אלץ וואָס איר נויטיגט זיך, און פון די הויפט זאכען, אמת'ע] מנוחת הנפש (אינערליכע רוהיגקייט און האַרמאָניע) און זאל זיך איינאַרדנען אין לעבען, ווי גוט ס'איז פאַר אייד אין אלע הינזיכטען, ביז אין אַ טוב הנראה והנגלה (אַ גוטס און אַנזעהעוודיקע און פאַרשטענדליכע אויך פאַרן מענשליכען שכל).

און די טאָג טעגליכע אויפפירונג לויט די אַנווייזונגען פון אונזער הייליקער תורה, וועלכע רופט זיך, תורת חיים, אַ לעבעדיקע תורה און ווייזט אָן ווי צו לעבען, איז די וועג און אויפנאַמס פעאיקייט צו באַקומען די ברכות פון השם יתברך.

ט'קה

[נוסח המברק לקראת י"ג ניסן, ה'תשכ"ו]

ברכת התוועדות חסידותית דהילולת הצמח צדק דשנת המאה וחג הפסח כשר ושמח.

מנחם שניאורסאהן

ט'קה

נדפסה בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים ובאורים (הוצאת תנש"א, ח"ב ע' תתנא).

[מכתב המזכירות – בקשר לשנת המאה]

הנהלת "קרן המאה"

מטרת הקרן: להו"ל ספרי כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" וכתביו, להפיץ לימוד תורתו בנגלה ובחסידות.
– נוסד בשנת המאה להסתלקות הילולא שלו –
(ה'תרכ"ו – ה'תשכ"ו)

ב"ה, ח' ניסן, ה'תשכ"ו
– שנת המאה להסתלקות הילולא של
כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" –
ברוקלין, נ.י.

כבוד ארגוני ומוסדות חב"ד די בכל אתר ואתר
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

על פי הצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א – ובהמשך המגבית ל"קרן המאה" כפי
המבואר בשיחת ש"פ ראה, אדר"ח אלול ה'תשכ"ה –

כדי לתת האפשרות לכל אחד מארגוני ומוסדות חב"ד, הנהלתו, חבריו
תומכיו וכו'. לזכות בזכות מיוחדת בעצם יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר ה"צמח
צדק" י"ג ניסן דשנת ה'תשכ"ו, שהיא שנת המאה להסתלקות הילולא שלו.

הננו לתת לכם יפוי כח לקחת כשלוחינו שטרי-כסף יחידות (דולר אחד,
לירה אחת וכו"ב) מטבע דמדינתכם וליחדם למטרה דלקמן.

מכתב המזכירות: במוצש"ק אור לי"ג ניסן, היתה התוועדות מיוחדת, בה הזכיר
הרבי את המכתב שלפנינו:

מסתמא קראו את המכתב שנשלח ע"י "קרן המאה" אודות ההשתתפות ב"קרן
המאה", ואם בכל השנה זמנו הוא, עאכ"כ ביום ההילולא עצמו, שאז הוא זמן העלי
שנקראת עלי' ע"פ תורת החסידות, ובכלל היא עלי' שלא בערך... הפרטים שבה
מבוארים בארוכה במכתב, ולא באתי אלא להעיר ולהוסיף ולהדגיש, שאם כל המצוות
צריכים להעשות מתוך שמחה וטוב לבב, עאכ"כ מצוה שיש בה חסרון כיס, ואדורבא –
חסרון כיס גדול, שהרי צריך לתת באופן שכל המרבה הרי זה משובח, א"כ צריכה
להיות השמחה וטוב לבב ביתר שאת וביתר עוז. ובטוח הוא הקב"ה שימלא ההבטחה
"ובחנוני נא בזאת" שיהי' עי"ז "שתתעשר" ברוחניות ו"בשביל שתתעשר" בגשמיות
... א"כ תהי' ההתחלה בניגון שמח, ואח"כ תהי' הנתינה מתוך שמחה, ואז גם תהי'
הנתינה באופן של פורץ גדר.

בשיחת ש"פ ראה, אדר"ח אלול ה'תשכ"ה: נדפסה בלקר"ש ח"ט ע' 288 ואילך.

כל אחד ואחת מהשייכים למוסדכם (תומכיו, הנהלתו וכו') יכולים **במשך המעל"ע דיום ההילולא** לקנות אצלכם (בתור שלוחנו) שטר אחד (ולא יותר) מהשטרות הנ"ל, במחיר לא פחות מ"כפול" (היינו פי שניים מהיחידה של השטר) כהכנסה לקרן המאה. ועי"ז – השתתפות בפעולותיו. וכל המרבה במחיר (והשתתפות זו) – הרי זה משובח, כמובן ופשוט.

אבל אין כל ענין (ואדרבא – היפך הכוונה הוא) שאיש אחד יקנה יותר משטר אחד.

תלי המוסדות תומכי תמימים, תורת אמת, אחי תמימים, אהלי יוסף יצחק, בית רבקה, בית חנה, אהלי תורה ותי מוסדות תורה בכלל – שירצו לקנות שטרות כדלעיל – ישלמו לא יותר מכפול. [והרוצים להוסיף ע"ז – תהי' ההוספה בלימוד תורת בעל ההילולא].

כל הקונים והקונות של השטרות הנ"ל – הוא בתנאי שכל השייכים ללימוד תורה ילמדו במשך המעל"ע דיום ההילולא מתורת בעל ההילולא – עכ"פ ענין אחד בנגלה וענין אחד בחסידות. [הנשים – בענינים המתאימים ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר הזקן בהל' ת"ת פ"א סי"ד בסיומו].

מי שקנה וגם קנו לזכותו ולכן נמצא בידו יותר משטר אחד – בודאי יחזיר היתר (ויקבל השו"י), כי כנ"ל – אין ביתור זה כל מעלה. ואדרבא – באם לא יחזיר אין בידו אף שטר אחד ודאי מקרן המאה. וק"ל.

הרוצים בזה – יודיעו שמם (בצירוף שם האם) ויזכירום על ציון כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) (ממלא מקום בעל ההילולא).

כל ענין שליחות האמורה הוא אך ורק עד תום המעל"ע של י"ג ניסן ה'תשכ"ו.

* * *

הנהלת המוסד וכו' – יכניסו כל הכסף (לאחרי ניכוי ההוצאות) ורשימות השמות – להנהלת קרן המאה (בארצה"ב וקנדה – ישלחו הנ"ל להנהלת קרן המאה המרכזית) או לבא כחנו בענין זה (כפי הרשום בשולי הגליון) **במשך המעל"ע דיום ההילולא** ועכ"פ – קודם חג הפסח.

ארז"ל: אין משנין מצדקה לצדקה ובני"י לא יעשו עולה אפילו כגון זו. ובכמה ענינים שללו גם ההלואה לזמן מקופת הצדקה. וגם **בנדו"ד כן הוא. וביתר תוקף** כי כיון שכל הדבר נעשה בתור שליחות מהנהלת "קרן המאה". הרי

אין משנין מצדקה לצדקה: טושו"ע יו"ד רסרנ"ט.

קטו

אדמו"ר זי"ע

באם ישנו בזה (ע"י חלואה וכיו"ב) הרי בטלה השליחות מעיקרא ואין לכהני"ל כל תוקף ותוכן. וק"ל.

בכבוד ובברכת הצלחה בחיזוק והתרחבות המוסדות

ובברכה חג הפסח כשר ושמח

הנהלת "קרן המאה"

בהצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א האמורה הדגיש אשר, כמובן, זהו בהוספה על השתתפות כאו"א בהתועדות מתאימה במשך המעל"ע של יום ההילולא.

ט"קכו

ב"ה, ערב חג הפסח, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר ישראל שי' ישעי-הו

שלום וברכה!

הפתעה נעימה היתה לי לקבל מכתבו מיום ד' בניסן, חודש הגאולה.
וברך לקחתי ואשיבנו בנוסח ברכה המסורתית – לחג הפסח כשר ושמח,
וחרות אמתית, חרות בגשמיות וברוחניות גם יחד, חרות מכל ענינים
המבלבלים עבודת השם בשמחה ובטוב לבב,

ולחמשיך מחרות ושמחה זו בכל ימות השנה.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. בהזדמנות זו עוה"פ אודה לו בעד הסידור "תכלאל", ובמיוחד
הי' לי לעזר זה לא כבר בבירור מנהג בנוגע שבע ברכות.

בהסתמכי על כתבו שזוכר פגישתנו ושיחתנו, רצוני להביע תקותי
חזקה שמנצל במדה הכי מלאה השפעתו בכנסת החדשה שתתנהג ברוח
המקום, ירושלים עיר הקדש בארץ הקדש, ארץ אשר אפילו אומות

ט"קכו

הי' לי לעזר זה לא כבר: ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 332 (ושם הוא משנת תשכ"ח).

קטז

אגרות-קודש (ט'קכז)

העולם ארץ הקדש יקראו לה. ובהשפעה בכיוון האמור הובטחנו הבא לטהר – ומדייק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע: לטהר (עצמו ולטהר) אחרים – מסייעין אותו.

ט'קכז

ב"ה, כ"ז ניסן תשכ"ו
ברוקלין.

משפחת כצנלסון – שליט"א

נצטערתי להשמועה מפטירת הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה פנחס ע"ה.
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצאם תמיד כל הימים.
בזכרי (אבלי"ח) את דברי המנוח ע"ה – בטוחני אשר בניו שי
שומרים על כל עניני . . . ע"ד השקפת עולמו.

ט'קכח

ב"ה, א' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה, מכ"ו ניסן, בקשת ברכה פ"נ.
ובעת רצון יקרא על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.
בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

הובטחנו הבא לטהר: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
ומדייק אדמו"ר הזקן: לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ב.

נ.ב.

לכתבה אודות מצב רוחה, – עלי' להתבונן בזה אשר השם יתברך ויתעלה בורא האדם ומנהיגו, משגיח על כל אחד ואחת ושומרו מכל עניינים בלתי רצויים, ובלבד שתהי' הנהגתם בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי' עליהם נאמר, וחי בהם, וכדברי נעים זמירות ישראל ה' לי לא אירא, ותתבונן ותחשוב בהאמור כמה פעמים עד שיהי' זכור לה הענין בטוב.

ומהנכון אשר יבדקו את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין, והיא תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

ט'קכט

ב"ה, א' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתב מכ"ד ניסן (כתוב עבודה) אודות היחסים בבית וכו'.

וכיון שלפעמים הכי קרובות מצב כזה בא כתוצאה מקירוב בלתי רצוי – בזמן שאין הקירוב מותר ע"פ תורתנו הק' תורת חיים – וכיון שלפעמים בא זה גם מאי השלימות בידיעת כל הדינים בזה, לכן עליהם – עלי' ועל בעלה שי' – לברר אצל רב מורה הוראה כל הפרטים בזה, ועל מנת להתנחג באופן זה מכאן ולהבא, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ט'קכח

עליהם נאמר, וחי בהם: אחרי יח, ה.
נעים זמירות ישראל: שמואל-ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (א).
ה' לי לא אירא: תהלים קיח, ו.

ט'קכט

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 470, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
כתוצאה מקירוב בלתי רצוי: ראה גם לעיל חי"ח אגרת ר'חשלו. ח"כ אגרת ד'תקלט. ועוד.
ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.

ומהנכון אשר יבדקו את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות
כדין, והיא תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות להפריש
לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

טיקל

ב"ה, א' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ובו בקשת ברכה פ"נ מיום 19/4.

ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע, לאחר שידוע בדיוק בלשון הקדש שמו ושם זוגתו תחי' בצירוף שם
האם של כל אחד מהם (שכן נוהגים להזכיר בתפלה).

בברכה

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

כיון שלפעמים רבות, [ה]עכוב לברכת השם לזרעא חי"א וקיימא,
הוא האי דיוק ככל הדרוש בחוקי ודיני טהרת המשפחה (נדה, הפסק
טהרה, טבילה במקוה כשרה וכו') כתוצאה מחסרון ידיעה בכל הפרטים
בזה, ולכן עליהם לברר אצל רב מורה הוראה כל הפרטים בזה, ועל מנת
לשמור עליהם ככל הדרוש מכאן ולהבא.

וכן מהנכון אשר יבדקו את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות

טיקל

כיון שלפעמים רבות: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תרפז, ובהנסמן בהערות שם.
לקמן טיקסח. ט"ד.

קִיט

אדמו"ר זי"ע

כדין, וכן אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחתם, להפריש פרוטות אחדות לצדקה, – כמובן שהפרשה לצדקה צריכה להיות בלי נדר.

במזכירות שלי אין כותבים צרפתית, ולכן בא המכתב בלשון הקדש, אבל הוא יכול לכתוב גם בצרפתית, כיון שקורא הנני שפה זו.

ט'קלא

ב"ה, א' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

מר יעקב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ז ניסן.

לפלא שכותב בשאלות למעבר לים, בה בשעה שהי יכול לפנות לרבני חב"ד ולראשי ישיבות חב"ד באה"ק ת"ו עצמה, מבלי טרחה יתירה, והיו מבררים לו הספיקות והשאלות.

בכל אופן כיון שכבר כתב, אענה עכ"פ בקצרה.

בשאלתו בנוסח התפלה – אנו נוהגים כפי שנדפס בסידור תהלת ה' שי"ל גם באה"ק, ושם הרי באמת ויציב, תיבת ואמונתו, בלי חצאי עגול, ז.א. אומרים אותה.

בנוגע לתיבת, על, בהלל בסופה. – מנהגנו להשמיט התיבה על, ואמרים יהללך וכו' כל מעשיך, כהגהת הצ"צ בסידורו.

ט'קלא

מר יעקב: שטרית, ירושלים.

בשאלתו בנוסח התפלה: אשר אחרי המלה ומלכותו כתוב בסוגריים (נ"א ואמונתו), האם יש לאמר גם את המלה הזאת או לא.

בנוגע לתיבת על: בסוף ההלל בברכה האחרונה נאמר "יהללך ה' אלוקינו (על) כל מעשיך וכו'", המלה "על" בסוגריים, מתי יש לאמרה.

מנהגנו: ראה "היום יום" א טבת, ר"ח, ו חנוכה. ספר המנהגים-חב"ד ע' 36.

כהגהת הצ"צ בסידורו: נדפס בסידור (עם דא"ח) ע' שיח. סידור תר"א (הוצאת

תשמ"ז) ע' רמא.

בנוגע לעמידה בעת קריאת התורה – עיין הגהת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, בסידור תהלת ה'.

בנוגע לעמידה בקריאת שמע – חילוקי מנהגים יש כאן ויברר אצל רב מורה הוראה בעדתו.

אופן לימוד החסידות עם אחיו שי' – כיון שתלוי זה בכמה פרטים, ולא כל אדם שוה, יתייעץ בהנ"ל עם משפיעי חסידות בישיבת תומכי תמימים.

כיון שכתב ושנה בנוגע לשאלות האמורות וכיו"ב, התקוה חזקה שאינו מסתפק בלימוד והתמדה בנגלה וחסידות כפי שהוא רגיל, אלא שמתאים להציווי להעלות בקדש, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קלב

ב"ה, א' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

האברך יעקב יוסף שי'
האברך ישראל אלעזר שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מיום השני בשבת.

בעת רצון יזכירום על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה

בסידור תהלת ה': בסידורים הנ"ל (שכ, ג. רמד, ג).
להציווי להעלות בקדש: ראה ברכות כח, א. וש"נ.
ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.

ט'קלב

האברך יעקב יוסף: ברגר, פרדס חנה.
האברך ישראל אלעזר: גולדיכט.

קכא

אדמו"ר זי"ע

נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבם לטובה, שיתדרו כל הענינים באופן שימלאו החלטתם הטובה (שבדאי בתוקף היא) ללמוד בהתמדה ושקידה תורתנו הק' תורת חיים, שבדאי נכלל בזה גם קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, וכמבואר ההכרח בזה בכ"מ ומהם בקונטרס לימוד החסידות ותורת החסידות לכ"ק מו"ח אדמו"ר שעל הציון הק' שלו יזכרו.

ויהי רצון שכשם שהביאו הבקשה כן יבשרו טוב בזה.

בטח שומרים הם על התקנה דאמירת השיעור תהלים חדשי – כמו שנחלק לימי החדש – בכל יום אחר תפלת הבקר, וגם מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלהם – באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים – ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש פרוטות אחדות לצדקה – כמובן שהפרשה לצדקה צ"ל בלי נדר –.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קלג

ב"ה, ד' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

מר שלום אליעזר שי'

שלום וברכה!

נאך אַ ליינגערן איבעריס באַשטעטיג איך די ערהאַלטונג פון אייער בריף פון אסרו חג הפסח, אין וועלכען איר פרעגט וועגען די סיבות פון די געשעהנישן אין די לעצטע יאָרען.

קונטרס לימוד החסידות ותורת החסידות: נדפסו גם באג"ק שלו ח"ג ע' שלא ואילך. ח"ד ע' שיב ואילך.

ט'קלג

מר שלום אליעזר: שטאוב, טורונטו.

ובכלל האָבען מיר אַ אַלגעמיינע אָנווייזונג אין אונזער תורה וועלכעס ווערט אָנגערופען, תורת חיים, וואָס דער מין אין דעם איז ווי דער פשוט'ר אָפטייטש, תורת חיים, אַ תורה וועלכע גיט אָנווייזונגען אין דעם טאָג טעגליכען לעבען, און בפרט אין אַלגעמיינע פאַסירונגען, תמים תהי' עם ה' אלקיך,

פאַרלאָזענדיק אויף השם יתברך, אַז געוויס איז פראַן אַ ריכטיגע ערקלערונג אויף יעדער זאך וואָס פאַסירט אין וועלט, און בפרט בנוגע צו ישראל עם קרובו, וואָס השם יתברך רופט זיי אָן מערערע מאָל אין זיין תורה, בנים אתם לה' אלקיכם.

אייגענטליך איז דאָס אויבען געשריבענע פאַרשטענדליך, אַז ווי קען אַ מענש, וועלכער איז באַגרעניצט אין שכל, און באַגרעניצט (געמיינט נישט פאַלקאָם אויסשעפענד) אין וויסען פאַלקאָם די פאַסירונגען (געמיינט אַז נישט אַלע איינצעלהייטען זיינען עם באַוואוסט, און זיכער נישט דעם אויסגאַנג אין דעם אונמיטעלבאַרען צוקונפט אין די לעצטע יאָרען) איז ווי קען ער באַנעמען און פאַרשטיין דעם שכל כביכול פון הקב"ה.

און ווי באַוואוסט דער פאַרגלייך אויף דעם, אַז אַ קליין קינד זאָל באַגרייפֿען און באַנעמען די אויפפירונג און טהאטען פון זקן וחכם בעל מדות גדולות, וואָס דער אונטערשייד צווישען זיי, איז דאָך בערך'דיקער, והראי' אַז דער חכם גדול איז דאָך געווען אין די זעלבע יאָרען ווי דער קינד, און מיט דעם זעלבן שכל, און דער קינד האָט דאָך די מעגליכקייט און האַפֿענונג, אַז מיט דער צייט, וועט ער אויך זיין אַ חכם גדול און אפשר נאָך גרעסער פון עם, וואָס בנוגע צו אַ מענשן און דעם בורא ית', איז דאָך נישט קיין פאַרגלייך,

און אדרבה, אין דעם טייל וואָס מען פאַרשטייט יע, און מען באַגרייפֿט, אין דעם איז דאָ דער נייעס און וואונדער.

וואָס דעריבער דאַנקט מען השם יתברך אויף דעם, וואָס ער גיט און שיינקט דעת – חונן הדעת –

תמים תהי' עם ה' אלקיך: פ' שופטים יח, יג.

ישראל עם קרובו: תהלים קמח, יד.

בנים אתם לה' אלקיכם: פ' ראה יד, א.

אייגענטליך: בהבא לקמן ראה גם לעיל אגרת ט'קכד, ובהנסמך בהערות שם.

און לויט געדיינקענדיג אונזער באַגעגעניש, בין איך זיכער אַז ס'איז
ניט נויטיג צו מאַריר זיין אין דעם אויבען געשריבענע.

באַ דער געלעגענהייט ערלויב איך מיר צו ביילייגען דעם העתק פון
מיין מכתב כללי צו דעם פסח, וואָס האָפּענטליך וועט איר האָבען אַ
אינטערעס אין זיין אינהאַלט

בכבוד ובברכה

לאָמיר זיך פאַרשטעלען, אַ מענשן אַ גוט פאַרשטענדליך און מיט
גוטע עטישע חושים און שכל, און די פראַגען וועלכע ווערען ערוועקט באַ
עם, אָבער ער איז אויפגעהאָדעוועט געוואָרען אויף אַ אינזעל, און האָט
קיין אַהנונג אין מעדיצינישע היילונג דורך אפּעראַציעס, און פּלוצלונג
איז ער אַדורך אין האָספּיטאַל, אַריין אין אפּעראַציעס צימער, און זעהט
ליגען אַ מענשן אויף אַ טיש צוגעבונדן מיט שטריק. (ווי מ'האַט דאָס
געטאָן בעפֿאַר מ'האַט אויסגעפונען דעם איינשלעפּערונג מיטעל) און
אַרום עם שטייען עטליכע מענשן מיט מעסערס מיט פאַרשידענע
אינסטרומענטען, און מען שניידט דעם מענשן אויפן טיש, און דער מענש
שרייט מיט באַנומענע קולות, איז דער אינזעל מענש ווען ער זעהט דאָס,
מאַכט ער אַ געוואָלד, און פּרעגט ווי ערלויבט מען זיך דאָס צו שניידען אַ
מענשן און ניט לייגן קיין אַכט אויף זיינע באַנומענע קולות, איז דאָך דאָס
וויילע ער – דער אינזעל מענש – האָט קיין אַהנונג פון דער אמת'ר כוונה
פון דער אפּעראַציע, והנמשל מובן.

ט'קלד

ב"ה, ז' אייר תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום כ"ז ניסן בדבר הצעת הנכבדות וכו',

מיין מכתב כללי צו דעם פסח: דלעיל אגרת ט'קכב.

ט'קלד

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קעג.

בודאי החליטו שניהם, היא וכן המדובר שי', לייסד ביתם בישראל
על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומים.

ויהי רצון שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי
עד בית חסידותי.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון – מזכיר

נ.ב. הפ"נ יקרא בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.

במענה לשאלתה – ידועה דעתי מאז, שבדורנו כל המקרב זמן
החתונה לזמן ההחלטה בחשידוך – ה"ז משובח.

ט'קלה

ב"ה, י"ג אייר, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מח' אייר, בקשת ברכה פ"נ.

בעת רצון יקרא על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. מהעצות לענין הכעס, הוא ההתבוננות איך שמלא כל הארץ
כבודו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, וביותר ע"פ דברי רבנו הזקן בפרק

ידועה דעתי מאז: ראה לעיל חי"ד אגרת הי"ד, ובהנסמן בהערות שם. לעיל אגרת
ט"צו. לקמן ט"רכג. וראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח"רנה.
מהעצות לענין הכעס: ראה גם לעיל חי"ת אגרת ר'עתר. וככ"מ.

קכה

אדמו"ר זי"ע

מ"א בתניא קדישא, אשר ה' נצב עליו וכו' ומביט עליו ובוהן כליות ולב
אם עובדו כראוי, שכשנזכרים על ענין זה איך שנמצאים בנוכחותו של
השם יתברך ויתעלה, ובאותו רגע ה' בוהן כליות ולב, הרי אין מקום
לכעוס וכו', והוא הדבר והעצה גם להצלחה במלחמת היצר ומחשבות
המבלבלות וכו' אודותם כותב.

כיון שזה כמה שנים שלא נבדקו התפילין שלו, הרי צריכים לבדוקם
עתה. ולהעיר ממכילתא סוף פ' בא.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

ט'קלו

ב"ה, פסח שני, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נר"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בקשר עם הידיעות שאני מקבל מאנשי הכפר המדווחים לי מדי
דברם את כ' בנוגע לכפר חב"ד שני, רצוני להבהיר כאן רק לכ' ביתר בירור
תקותי ומטרתי בזה, אף שבנוגע לנקודות מסויימות עדין לא רציתי
לפרסם בחוץ רעיונותי, ובהקדמה:

כידוע ה"ה הכרח לייסד כפר חב"ד ראשון באופן דחוף, בכדי לסדר
את העולים ממדינתנו לפנים שהגיעו לאה"ק ת"ו, ולא ה"י סיפק לתכנן
את הכפר תכנון מלא ומדוייק, ואף שראוי ה"י מלכתחילה להקים שני
כפרים נפרדים מטעמים שיתפרשו להלן, אלא מפני שמספר העולים
בתחילת העלי' משם לא ה"י כל כך גדול סידרו אותם במקום אחד.

ברם עכשו שמספרם ב"ה נתגדל, ומקוים אנו להשי"ת שבקרוב

ט'קלו

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'נא, ובהנסמן בהערות שם.
בנוגע לכפר חב"ד שני: ראה גם לעיל אגרת ט'פז, ובהנסמן בהערות שם.

יקרא לאסירים דרור, ואחינו הנתונים בצרה ובשבוי (ובפרט שבוי רוחנית) יעלו ברינה לאה"ק ת"ו, ותקותנו ג"כ שיציאתם משם תהי' "כימי צאתך מארץ מצרים" (וכסגנון הכתוב) – בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו, נראה לי בעליל שצריך להכין להם מקום והסתדרות באופן מתוכנן, לא רק בשביל העולים החדשים שכבר באו ובאים ועתידים לבוא משם בעתיד הקרוב, אלא גם באופן שיאפשר שיפורים בתיכנון כפר חב"ד הקיים, ובפרט בענינים שצריכים להיות במקומות נפרדים.

מובן שאחת הנקודות העיקריות בזה, אשר כמדומה לי נגעתי בה באחת משיחותינו כשהי' כאן, היא שמוסדות החינוך לבנות ומוסדות החינוך לבנים הנמצאים כעת בכפר חב"ד – והמדובר הוא לא במספר קטן, אלא בכמה מאות כ"י, ותקותי שמספרם ילך הלוך וגדול – יימצאו במקומות נפרדים, הבנים בכפר חב"ד העכשוי והבנות בכפר חב"ד השני.

עוד יש בעי' עיקרית בנוגע לאוירה שיצטרכו לה העולים החדשים משם, כיון שהיו מנותקים מאוירה של תורה ומצוות אלא שקיימו אותן מתוך מסירות נפש בחדרי חדרים, והורגלו שלא להדגיש הנהגתם בגלוי. שלכן קשה יהי' להם לשנות הנהגתם מן הקצה אל הקצה בשעתא חדא וברגעא חדא, ואפילו בימים או שבועות אחדים.

מצד שני, אלה שגדלו באוירה חפשית והורגלו לחיי יהודים מסורתיים חסידותיים, צריך לתת להם האפשרות להמשיך באוירה זו. וביחד עם זה מן הצורך הוא ששני הסוגים לא יהיו בריחוק מקום זה מזה, כיון שנצרכים להשפעת גומלין הדדית.

ובכדי לאפשר תיכנון מלא בהתאם לדרישות ותנאים האמורים – זו היתה שאיפתי ותקותי ביסוד כפר חב"ד שני. ולכל לראש, כמו שדברנו וכרשום בזכרוני, צריך כפר חב"ד שני להיות מובדל מהראשון, שלא יהי' גובל אותו, אבל ריחוק מקום האמור יהי' כזה שרק יבדיל ולא יפריד, שיוכלו לבקר איש את רעהו גם ביום השבת.

והשנית, צריך שכפר חב"ד השני יהי' מתוכנן מעיקרו להיות מיוחד בעיקר בשביל בני הדור הצעיר שנתחנכו בסביבה הנוהגת בגלוי באורח

כימי צאתך מארץ מצרים: מיכה ז, טו.

בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו: בא י"ד, ט.

בשעתא חדא וברגעא חדא: לשון הזהר – ח"א קכט, סע"א.

חיים חסידותי ויוכלו להמשיך כך. ואשר למוסדות החינוך, יהיו שם אלה שמחונכים מחוסנים פחות בפני השפעה מחוץ לכתלי המוסד, כוונתי למוסדות החינוך לבנות ונערות, שזה בלאו הכי יהי נקל יותר לסדר, כיון שמוסדות החינוך לנערים כבר הסתדרו בבנינים גדולים בכפר חב"ד העכשוי.

ברעיוני ובתכנית אשר כי בעזר השי"ת בודאי יהי שליח ומייסד ועוזר ביסוד כפר חב"ד השני, כשם שהי בכפר חב"ד ראשון, ושהכפר החדש יהי בשטח מתאים, נבדל אבל לא נפרד כנ"ל, ושם יוקמו הבנינים למוסדות חינוך הבנות. ומובן שיהיו שם גם דירות, לכל לראש לאלו הקשורים עם מוסדות הללו, וגם בשביל בני הדור הצעיר שנתחנכו, כאמור, בסביבה חסידותית ואינם זקוקים דוקא לחיות בכפר חב"ד העכשוי תחת כנפי זקני אנ"ש. לעומת זאת יש הכרח שהעולים החדשים ממדינתנו לפנים, שבתנאי חייהם לא הורגלו כלל באורח חיים יהודי מסורתי רגיל, על אכו"כ חסידותי, מחוץ לבתייהם, ולא ראו רחוב יהודי וסביבה יהודית כזו שבכפר חב"ד – שיימצאו לכה"פ שבועות אחדים באוירה ובסביבה של כפר חב"ד העכשוי, שלהשפעתה זקוקים הם ביותר, בכדי שמיד כשיגיעו לאה"ק ת"ו יכנסו למסלול חיים חסידותיים, מסלול חיים ותיק ומסודר הקיים כבר כח"י שנה בכפר העכשוי, שם ימצאו אנשים בגילם, זקנים ובימי העמידה, וגם צעירים, שאז בסגנון חכמינו ז"ל קמא בטיל, ויסתגלו לאורח חיים חסידותי בריש גלי, בלי קשויים והרפתקאות. שלכן נחוץ ומועיל ביותר להקים הדירות והמלון בשבילם בכפר חב"ד הקיים דוקא. מה שאין כן אם יהיו הדירות האמורות בכפר חב"ד השני, ששם יהוו חלק גדול בכמות, אזי תהי ההסתגלות האמורה קשה יותר ובעלת הרפתקאות, הרפתקאות שבקל אפשר למנעם באופן הנ"ל.

זה הי גם כן אחד הטעמים שלי בנוגע לועד כפר חב"ד השני, שאף שלדעתי רצוי שיהי קשור עם ועד כפר חב"ד הראשון, ומסתם אפשר להתאים זה גם במסגרת החוק, אבל בועד זה גופא שהכפר השני יהי בהנהלתם – רצוי שרוב חבריו יהיו מאלו השייכים לחינוך הבנות ומבין ילידי אה"ק, שבנוגע להם אין הכרח שיחיו דוקא בסביבת המשפיעים של ישיבת תו"ת וכו'.

בסגנון חכמינו ז"ל: ראה ע"ז עג, א ובתוד"ה כי אחא.
הדירות והמלון בשבילם בכפר חב"ד: ראה גם לקמן אגרת ט'קסא.

יש עוד להאריך בהאמור פי כמה, ולא באתי אלא בנקודות העקריות, נוסף על העיקר שבדאי לדכוותי דמר אין זקוקים לאריכות בענינים האמורים, בם התבונן והתעמק וגם חי (איינגעלעבט און איבערגעלעבט און דורכגעלעבט) זה רבות בשנים.

בהוקרה ובכבוד ובברכה לבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'קלז

ב"ה, יום א' לסדר ושבתה הארץ שבת לה', ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

צו דער עלפטער יערלעכער קאנווענשאָן
פון נשי ובנות חב"ד ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

דער לייט-מאָטיוו פון דער הייאָרדיגער קאנווענשאָן איז **שבת**, און די טעמע איז ספעציעל צוגעפאָסט צום דאָזיגען יאָר פון **שמיטה**. דערצו קומט פאָר די קאנווענשאָן אין פרשת **בהר** וואָס הויבט זיך אָן מיט דעם ענין פון שמיטה און פאָראייניגט דעם ענין פון שמיטה מיט שבת, ווי די תורה זאָגט: **ובשנה השביעית . . שבת לה'** (אין דעם זיבעטן יאָר זאָל זיין אַ שבת צו ג-ט), און ווי אונזערע חכמים באַמערקן: – **לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית** (צוליב דעם אויבערשטן, ווי עס שטייט באַ דעם שבת פון וועלט-באָשאַפונג).

דאָס מיינט צו זאָגן:

אַזוי ווי שבת – דער זיבעטער טאָג – איז אויסגעטיילט פון אַלע טעג

ט'קלז

נרפסה בלקר"ש ח"ז ע' 356, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ושבתה הארץ שבת לה': בהר כה, ב.

ובשנה השביעית . . שבת לה': שם, ד.

אונזערע חכמים באַמערקן: תו"כ ופרש"י עה"פ. בהבא לקמן ראה גם לקמן אגרות

ט'קנה. ט'קנז.

פון וואָך און איז געהייליגט צו ג-ט, אַזוי איז שמיטה – דער זיבעטער יאָר – אויסגעטיילט פון אַלע איבעריגע יאָרן און איז געהייליגט צו ג-ט;

און פונקט ווי שבת זאָגט עדות, אַז דער אויבערשטער איז דער באַשעמער פון דער וועלט, וואָס האָט די וועלט באַשאַפן אין זעקס טעג און האָט גערוט אין דעם זיבעטן טאָג – שבת-קודש, און דאָס חזר'ט זיך איבער אַלע וואָך, וואָרום די ג-טליכע באַשאַפונג פון דער וועלט איז אַ שטענדיגע, ווי ערקלערט אין פיל ערטער און ספעציעל אין חסידות – אַזוי איז אויך שמיטה אויסגעטיילט געוואָרן פון אַלע יאָרן און איז געהייליגט געוואָרן אַלס עדות, אַז דער אויבערשטער איז דער בעל-הבית פון דער וועלט.

* * *

אין טאָג טעגליכן לעבן איז דאָס:

אין פרטיות'דיגען לעבן פון אַ אידן איז דאָ צייטן וואָס דער גייסטיגער לעבן איז אויסדריקלעך און בולט – ווי אַ איד לעבט אין שול און בית המדרש, אין ישיבה און מוסד חינוך, אַ לעבן דורכגעדרונגען מיט תורה און יראת שמים – אַ "שבת לה"י.

קען ער דאָך מיינען, אַז אין אַנדערע צייטן – אין שטוב, אין שטוביגע זאכן, אין גאָס און אין געשעפט – איז ניט אַזוי וויכטיג צו אונטערשטרייכן דעם לה' ;

אַזוי – דער ניט בעאַרבעטן די פעלדער, לאָזן די ערד רוה[ע]ן דעם שמיטה יאָר – איז דאָך אַ "וואַכעדיקער" טבע-מיטל אַז די ערד זאָל זיין פעטער און מער פרוכטבאַר, זי זאָל אַרויסגעבן מער און בעסערע תבואה – זאָגט אָן די תורה – אַז דער רוה[ע]ן דאַרף זיין נאָר לה' – לשם ה'.

די שנת השמיטה דערמאָנט און אונטערשטרייכט – ווי שבת בראשית – אַז באַ אידן דאַרפן אַלע איינצלהייטן און פאַסירונגען אין טאָג-טעגלעכן לעבן, אפילו די "וואַכעדיגע" און "ערדישע" זאכן – ווי עסן

דער אויבערשטער איז דער באַשעפער פון דער וועלט: ראה חינוך מצוה לא. ווי ערקלערט . . אין חסידות: ראה תניא שעהיה"א פ"א. לקו"ת שה"ש כה, סע"א. ובכ"מ.

דער אויבערשטער איז דער בעה"ב פון דער וועלט: ראה חינוך מצוה שכח. לאָזן די ערד רוהען: ראה מו"נ ח"ג פל"ט.

און טרינקען און עניני פרנסה – זיין לה': עסן לה', טרינקען לה', ארבעטן און האַנדלען – לה'; אַלע, אַלע פרטים פון טאָג-טעגלעכן לעבן פון אַ אידן דאַרפן זיין דורכגעדרונגען מיט הייליקייט און ליכטיקייט וואָס פאַרבינדן אידן מיט השם יתברך.

* * *

אַזאַ אַרט לעבן הענגט אָפּ – ווי גערעדט מערערע מאָל – אין גאָר אַ גרויסע מאָס פון די אידישע פרויען און טעכטער: די וואָס פירן שוין אָן מיט אידישע היימען, אַלס **עקרת הבית**, די מוטער און באַבע; און די וועלכע גרייטן זיך צו דעם העכסט-וויכטיגען תפקיד, די אידישע טעכטער.

דער אויבערשטער זאָל מצליח זיין אייער פאַרצווייגטע טעטיקייט צו פאַרשטאַרקן אידישקייט – תורת ה' ומצוות ה' דורכגעדרונגען און באַלויכטן מיט דער ליכטיקייט און וואַרעמקייט פון חסידות – סיי אין די נאָענטע קרייזן פון דער אייגענער משפחה, סיי אין די ברייטערע קרייזן פון דער סביבה, און עס זאָל מקוים ווערן די ג-טלעכע ברכה אין דער סדרה פון היינטיגער וואָך **וצויתי את ברכתי לכם** (איך וועל באַפעלן מיין ברכה צו קומען צו אייך), איר און אַלע אייערע שיחיו זאָלן געבענטשט ווערן מיט דעם אויבערשטענס ברכה אויך אין אַן איבערנאַטירלעכן אופן און אין אַלע אַזוי-גערופענע נאַטירלעכע פאַסירונגען און באַדערפענישן, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מנחם שניאורסאהן

ט'קלח

ב"ה, כ' אייר, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום הראשון, בו כותבת אודות בעית אמוץ ילדים

עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א. ועוד.
וצויתי את ברכתי לכם: בהר כה, כא.

קלא

אדמו"ר זי"ע

מאה"ק ת"ו, והאם תסע בקשר לזה לשם, לברר הפרטים ולנהל המשא ומתן בזה וכו'.

בנוגע לאמוץ בכלל יש מלכתחלה לשער הקישוים הקשורים בזה ע"פ תורתנו הק' כמבואר בשולחן ערוך, בהקדס שילד מאומץ אין דינו שוה כמובן לבן או בת ממש מלידה, ולכן עניני חבוק ונשוק ויחוד, המותרים בין אב לבת או מאם לבנה, אין מקום להיתר זה בנוגע לילד מאומץ, ומובן עד כמה קשה להזהר מהאמור, כשמגדלים ומחנכים את הילד באופן שלא ירגיש שאינו ילד מלידה.

שלכן יש להתענין באמוץ ילד, רק לאחר הביא בחשבון את האמור, והחלטה בתוקף הדרוש להתנהג עם הילד ע"פ הוראת תורתנו הק' תורת חיים, ובאם יחליטו היא ובעלה ש"י כן, ונראה להם שישנם סיכויים אשר באם יבקר מי מהם באה"ק ת"ו יצליח לקבל את הילד או הילדה, אזי יסע בשעה טובה ומוצלחת.

כבקשתה נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

ט'קלט

ב"ה, כ"ב אייר, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

איך באשטעטיג די ערהאלטונג פון דעם בוך פון אייער מאן . . ע"ה
און איך דאנק אייך פאר דער אויפמערקזאמקייט.

צוזאמען מיט דער באשטעטיקונג, געפין איך אבער פאר מיין
פליכט, ווי שווער דאס זאל ניט זיין, אויסצודריקן מיין נעגאטיווע
שטעלונג צו נוצן די פערזאנען און געשעענישן פון אונזערע כתבי-קודש אין

ט'קלח

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 197, והושלמה ע"פ העתקה.
בנוגע לאמוץ: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תש, ובהנסמן בהערות שם.

ט'קלט

נדפסה בלקו"ש חל"ג ס"ע 249, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

אלעגארישע אויסטייטשונגען, בפרט אין דער ריכטונג וואָס פאַרטונקלט זייער ליכטיקייט און אויסדערוויילקייט, אפילו ווען דאָס איז ניט געווען די כוונה פון דעם דיכטער.

מ'איז טאָקע געוואוינט, אַז אין פּאָעזיע ערלויבט מען זיך פאַרשידענע פרייהייטן. לויט מיין מיינונג אָבער, טאָר דאָס ניט באַנוצט ווערן צו די פערזאָנען און שפּאַלטן פון תנ"ך, וועמענס לעבן און שאַפן האָט נאָך ביז היינטיגען טאָג אַן איינפלוס אויף אידן פון אַלע עלטער, און אפילו אויף ניט-אידן. דאָס פאָדערט צו היטן זיך פון אויסנוצן פּאָעטישע פרייהייט אפילו צו מאַכן זיי העכער ווי זיי ווערן געשילדערט אין תנ"ך, וואָס קען ברענגען דעם לייענער צום באַשלוס, אַז וויבאַלד אַ טייל פון דער באַשרייבונג איז אַ גוזמא, קען דאָך זיין אַז די גאַנצע זאַך איז איבערטריבן; שוין אַפּגערעדט דערפון אויב מען נוצט אויס די דערמאָנטע פרייהייט אין די אַנטקעגנעזעצטע ריכטונג.

ווי אויבן דערמאָנט, איז מיר שווער מאַרד צו זיין אין דעם, בפרט אַז מ'זעט פון דעם בוך אַז די כוונה פון דעם מחבר איז געווען אַ גוטע. דערצו איז דאָך בכלל ניט עטיש און קעגן מוסר היהדות צו פאַרשפרייטן זיך אין קריטיק וועגן איינעם וואָס איז שוין אין עולם האמת. אָבער אַן אלגעמיינעם "פּראָטעסט" האָט מען אויך ניט קיין רשות צו פאַרשווייגן.

דרך אגב, און אפשר איז דאָס ניט דרך אגב, איז געווען דערפאַר ספּעציעל אָנגענעם צו זען אין דער בייגעלעגטער ליד פון אייד - אין "קינדער זשורנאַל" - אַן אויסדרוק דוקא פון מסורה-גייסט וואָס ווירקט אויף קינדער לייענער צו דערנענטערן זיי צו דער ליכטיקייט פון שבת און אירע הייליקייטן.

בכבוד ובברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קמ

ב"ה, כ"ב אייר, תשכ"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' הרב מו"ה חיים צבי שי

שלום וברכה!

עיי הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מדות וכו' מו"ה
שלמה זלמן שי העכט קבלתי בקשתו ברכה פ"נ.

ובעת רצון יזכירוהו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה בתוכן הפ"נ
ובכללות עניניהם.

בודאי באם ישנם חידושי תורה בחסידות או בנגלה מאביו – יבדל
לחיים טובים – הרה"ג והרה"ח וכו' ע"ה תשתדלו לסדרם באופן
המתאים לדפוס, ויו"ל במשך הזמן, והנחת רוח הנגרם עי"ז להנשמה,
בודאי לדכותי אין דורש אריכות.

ויהי רצון שיוסיפו כל המשפחה שי בתורה הנגלה והפנימית
ומצותי מתוך הרחבה, הלך והוסיף ואור, ועד לקיום היעוד, והקיצו
ורננו שוכני עפר וכו' בטל תורה ואור תורה, הוא פנימיות התורה*.

בכבוד ובברכה.

(*) עיין זח"א קיח, סע"א. כתובות קיא, ב. לקו"ת ר"פ עקב.

ט'קמ

נרפסה בלקו"ש חל"ה ע' 341. ובשלימות ב"תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע'
534.

מו"ה חיים צבי: גאלדצווייג, שיקגו.

מאביו . . הרה"ג והרה"ח וכו': משה גרשון.

והקיצו ורננו שוכני עפר וכו': ישעי' כו, יט.

בטל תורה ואור תורה, הוא פנימיות התורה: ראה לעיל חכ"ב אגרת ח'שו בהערה.
וש"נ.

ט'קמא

ב"ה, כ"ב אייר, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידות "בית חנה" ניו-הייבן, קאנ.
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בענוג קבלתי החוברת הראשונה, ויהי רצון שתהי' התחלה טובה,
וככל הענינים של תורה וקדושה יהי' גם מפעל זה באופן של עלי
והתקדמות מחיל אל חיל.

והרי החוברת הוכנה והופיעה בזמן המתאים שבין פסח לעצרת,
שבשני רגלים אלו הי' לנשי ובנות ישראל חלק בראש, כסיפור חז"ל אשר
בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, בשביל לקבל את התורה
מסיני, וקודם שניתנה התורה נצטוו משה רבינו לדבר עם "בית יעקב" –
אלו הנשים – תחילה, ואח"כ עם "בני ישראל" – אלו האנשים.

וימי הספירה שבין שני ימים טובים אלו הם ימי הקישור בין "זמן
חירותנו" ל"זמן מתן תורתנו", ימי עלי' והתקדמות מחיל אל חיל, כאמור
לעיל, כמרומו גם כן באופן הספירה, שכידוע, אופן הספירה הוא לא
במספר סידורי (היום יום שני שלישי וכו') אלא במספר יסודי – היום שני
ימים, שלשה ימים, וכו'. שבמספר סידורי לא מודגש ענין ההוספה
וההשתלמות אלא הסדר בזמן, מה שאין כן כשאומרים "היום שני ימים"
ו"שלשה ימים" וכו' שמדגיש שהיום שבו עומדים משלים ומעלה ומוסיף
על הימים הקודמים ועד לתכלית השלימות. וכמרומו גם כן בפרשת
השבוע – "וספרת לך שבע שבתות שנים, שבע שנים שבע פעמים" וגו'.

ט'קמא

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 182, והושלמה ע"פ העתקה.

כסיפור חז"ל: סוטה יא, רע"ב. שמו"ר פ"א, יב. במדב"ר פ"ג, ו.

בית יעקב – אלו הנשים. . בני ישראל – אלו האנשים: יתרו יט, ג ובמכילתא
ופרש"י.

אופן הספירה הוא לא במספר סידורי כו': ראה גם תו"א מקץ לד, ב. לקו"ת
במדבר יו"ד, א ואילך.

וספרת לך. . שבע פעמים וגו': בהר כה, ח.

קלה

אדמו"ר זי"ע

וכמו שהוא בשנים כן הוא בימים בכל שנה בימי ספירה שבין פסח לשבועות. ומספר **שבעה** בכלל הוא סימן לשלימות, כמרומז בשירת חנה – "עקרה ילדה שבעה" (בשלילת ההיפך מזה, כהדגשת הפסוק "רבת בנים" –).

ויהי רצון שכשם שהי' ביציאת מצרים – בזכות נשים צדקניות, כנ"ל, כן יהי' גם עכשו בימי ההכנה לקיום היעוד "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", וכסיום שירת חנה – "ה' יחתו מריביו גוי וירם קרן משיחו" בקרוב ממש.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'קמב

ב"ה, כ"ב אייר, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו מיי"ט באייר, בו כותב ראשי-פרקים מאשר עבר עליו לאחרונה ומצב רוחו עתה, ומצטט פסוקים ממזמור כ"ב דתהלים.

ולפלא גדול שהפסיק הציטוט במקום שאין להפסיק, שהרי תיכף לאחרתי הכתובים שמביא בא שוברים בצדס, עצה נאמנה – גול [א]ל ה' **ימלטהו יצילהו** כי חפץ בו.

ובפרט אשר במכתבו זה עצמו כותב שחלק חשוב מהחובות שלו כבר סילק, ובטח יעלה בידו להקל תנאי התשלומין שקבעו, באופן שיוכל להמשיך ולשלם ולסלק החובות.

ומספר שבעה בכלל: ראה גם כלי יקר ר"פ שמיני. שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.
עקרה ילדה שבעה . . רבת בנים: שמואל-א ב, ה. וראה פי' הרד"ק עה"פ.
כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות: מיכה ז, טו.
ה' יחתו מריביו גוי וירם קרן משיחו: שמואל-א ב, יו"ד.

ט'קמב

ומצטט פסוקים ממזמור כ"ב דתהלים: פסוקים ז-ח: ואנכי תולעת גוי' כל רואי גוי'.
גול אל ה' גוי': פסוק ט.

והוספה בבטחון בהשי"ת המשגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית מוסיפה בברכת ה', אלא שהצנור והכלי לקבלת הברכה הן התורה ומצוותי. והרי ימים אלו ימי סגולה הם בזה, ימי הכנה לקבלת התורה. ובודאי לדכאותי דמר האריכות בהאמור למותר.

נתכבדתי בביקור אביו הרה"ג וכו' שליט"א אמש, ונעם לי לדבר אתו לברר ולשמוע ע"ד ענינים כלליים ופרטיים, יאריך הוי' ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, כולל נחת אמתי מכל יוצאי חלציו שיחיו, ויצליח בהפצת היחדות מתוך הרחבה.

בכבוד ובברכה בנוסח המקובל לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, ולבשורות טובות בתוכן מכתבו בשמחה ובטוב לבב.

ט'קמג

ב"ה, א' במדבר, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

צו אֵלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער פֿאַר דעם
מוסד חינוך "אהלי תורה" ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער דינער קומט הייַאָר פֿאַר אויף מאָרגן נאָך שבת פ' במדבר, געציילטע טעג פֿאַר שבועות, זמן מתן תורתנו. איז אין דעם פֿאַראַן אַ ספּעציעלע טרעפלעכקייט און באַדייטונג פֿאַר דער יערלעכער אונטערנעמונג לטובת דעם מוסד חינוך "אהלי תורה".

לויט די גאונים, ליענען מיר די פרשה במדבר שטענדיג פֿאַר שבועות. די פרשה הויבט זיך אָן מיט דער ציילונג פון די אידן אין מדבר סיני, וואָס דערפֿאַר ווערט דער גאַנצער חומש במדבר אָנגערופן **חומש הפקודים**.

ט'קמג

נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 231, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
פרשה במדבר שטענדיג פֿאַר שבועות: תוס' מגילה לא, סע"ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ג ה"ב. טוש"ע או"ח סתכ"ח ס"ד.
חומש הפקודים: יומא רפ"ז (סח, ב) ובפרש"י. סוטה לו, רע"ב.

איינע פון די אַנדייטונגען דערפון איז, אַז ווען עס קומט צו **מתן-תורה** דאַרפן אַלע אידן געציילט ווערן און אַריינגערעכנט ווערן אין דעם כלל ישראל, ווייל יעדער איד האָט אַ חלק אין דער תורה און יעדער אידישע נשמה איז פאַרבונדן מיט דער תורה הקדושה.

יעדער איד, פון משה רבינו ביז אַ פשוט שבפשוטים, מוז געציילט ווערן אַלס "איינער", ניט מער און ניט ווייניגער, ווייל מצד פנימיות הנפש זיינען אַלע אידן גלייך און טייער דעם אויבערשטן, אַלס בניס למקום, ווי עס ווערט דערקלערט אין תניא (פרק לב) **כולן מתאימות ואב אחד לכולנה** – אַלע זיינען גלייך, און אַלע האָבן איין פאַטער.

דערפון איז אויך פאַרשטאַנדיג, אַז מ'טאָר קיינמאָל חלילה ניט "אַפּזאָגן" אַ אידן, ניט קוקנדיג ווי און וואָס זיין מעמד ומצב אין תורה ומצוות איז.

די אַנערקענונג פון דער הויכקייט פון דער אידישער נשמה, און אַז יעדע נשמה איז אַ טייל פון כלל ישראל און אַז דער אויבערשטער איז "אב אחד לכולנה" – דאָס איז אַ הכנה צו קבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

נעמענדיג אין אַכט, אַז די תורה איז געגעבן געוואָרן ערשט דאָן ווען מיר האָבן אָנגעגעבן די קינדער אַלס פאַרזיכערונג, אַז די תורה וועט געלערנט ווערן און אָפּגעהיט ווערן – **בנינו ערבים בעדינו** – איז קלאָר ווי לעבנס-וויכטיג עס איז דער אמת'ער תורה-טרייער חינוך, און וואָס דער צוגאַנג צו דעם חינוך דאַרף זיין: מצד די מחנכים – אין איינפלאַנצן אין די יונגע הערצער פון די תלמידים אהבת תורה ויראת שמים, צוזאַמען מיט אהבת השם און אהבת ישראל, אין דעם גייסט פון **כולן מתאימות ואב אחד לכולנה**; און מצד די בעלי-בתים – צו אַנערקענען זייער אחריות, און זכות, צו שאַפן אַלע מעגלעכקייטן פאַר דעם דאָזיגען חינוך על טהרת הקדש, און זען, אַז קיין איין איינציג קינד זאָל חלילה ניט דאַרפן בלייבן אין דרויסן.

עס איז צו האָפן זיכער, אַז אַלע אַנטיילנעמער אין דער יערלעכער אונטערנעמונג פאַר דעם מוסד חינוך **אהלי תורה** וועלן ריכטיג אָפּשאַצן זייער אחריות און זכות פאַר דעם מוסד חינוך, צו פאַרזיכערן אַז די

קלח

אגרות-קודש (ט'קמד)

אונטערנעמונג וועט דערפילן אלע דערוואַרטונגען, אין אלע הינזיכטן און
אין דער פולסטער מאָס, און אַז די הצלחה דערפון וועט זיך פילן אַ גאָנץ
יאָר.

בכבוד ובברכה להצלחה

מ. שניאורסאהן

ט'קמד

ב"ה, כ"ו אייר ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר אשר שי' אברמסון

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיי"ב אייר, עם המצורף אליו, בו שואל חוות דעתי
בנוגע לימוד שקוראים general religious and moral education
שהנהיגה הממשלה, ובוה שתי שאלות:

א. אם לימוד זה מזיק לנפשות ילדי ישראל?

ב. ואם מחוייבים ע"פ הלכה לבא במשפט בזה?

א. מובן שלימוד זה (כפי המבואר בחוברת המצורפת) איסורו בכלל
בדברי המורה הגדול הוא הרמב"ם ביד החזקה שלו, הלכות ע"ז פרק שני,
ואיסורו – איסור מן התורה,

ט'קמד

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 198, והושלמה ע"פ העתקה.
מוה"ר אשר שי' אברמסון: סידני. אגרות נוספות אליו לעיל חכ"א ז'תתג, ובהנמון
בהערות שם.
general religious and moral education: חינוך כללי, דתי ומורלי.
פרק שני: הלכה ב.

על פי פסק הדין הידוע, אשר נוצרים הם עובדי עבודה זרה.

מזה מובן שלא רק שהלימוד מזיק לילדי ישראל, כי אם עוד שהוא ענין בהלכות עבודה זרה, שאפילו אביזרייהו שלהם חמורים ביותר, ועל אחת כמה וכמה איסור ממש.

ב. מהאמור מסקנה מידית אשר מחוייבים על פי החלכה לבוא במשפט בזה, ולעשות ככל האפשרי, בכל הדרכים החוקיים לבטל גזירה האמורה. ובודאי כשיסבירו המצב לאמתתו ובתוקף הדרוש, תקובל הטענה, כיון שהענין נוגע ברגש הדתי ואמונת איתן של עמנו בני ישראל, עליהם מסרו נפשם במשך כל הדורות, עד אשר כל עמי הארץ, וביחוד העמים הנאורים בארצות דמוקראטיות, הכירו שאין להכריח את בני עם ישראל לעבור על דתם ח"ו, ואפילו לא לנגשם ולהצר עליהם ולהקשות להם קיום שמירת דתם.

לפשיטות הדבר ולדחיפת הענין, אסתפק בשורות אלו המעטות בכמות לפי ערך הענין.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ט'קמה

ב"ה, כ"ח אייר, תשכ"ו
ברוקלין.

ועד המסדר להכנסת ספר תורה בית הכנסת אהבת ישראל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבריק להם
היום בתור מענה על הודעתם:

ועד המסדר, לודמיר, רחוב חזון איש 30, בני ברק
יהא סיום כתיבת הספר התורה והכנסתה לבית הכנסת

פסק הדין הידוע: רמב"ם הל' ע"ז פ"ט ה"ד. פיה"מ (הוצאת קאפאח) לע"ז פ"א
מ"ג.

קמ

אגרות-קודש (ט'קמו)

החבד"י אהבת ישראל בהצלחה רבה והכנה טובה לקבלת התורה
בשמחה ובפנימיות בחג השבועות הילולא דדוד מלכא משיחא
ודהבעש"ט, ולהמשיך כל זה בכל השנה כולה.

בכבוד ובברכה,

/מקום החתימה/

המברק בטח נתקבל בעתו ובזמנו, ומחכים לבשו"ט.

בכבוד,

מזכיר

ט'קמו

ב"ה, ר"ח סיון ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ולקראת חג השבועות, זמן מתן תורתנו, הבא עלינו ועל כל ישראל
לטובה, הנני בזה להביע ברכתי בלשון הרב הוא, כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע:

לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכת החג

מ. שניאורסאהן

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ט' אייר והקודמיו,

ט'קמו

נדפסה ב"מקדש מלך" ח"ב ע' 263.

. . . במענה לשאלותיו: באם יתעכב המדור "חסידים מספרים" אין לעכב הדפסת הסי' ע"ד הצ"צ בשביל זה.

אפשר להדפיס בהקדמתו – צילום מכתבי לחה"פ דהשתא.

מובן שאין לציין בו השתתפות קרנות כאלה שיש איזה חשש שיעורר תגובה בלתי רצוי.

בסתירות שמצא בר"ד דשיח(נ)ת מזל"ז – יעיר ע"ז בסוף הסי' (או בשולי העי'), וע"ד שעשו ב"חונך לנער" מהדי"ב.

הוספות (ושינויים) שאצלו בר"ד דתשי"ג וכו' – זהו בטח מפני שקבל בשעתו הר"ד דחותנו שי'. והנדפס הוא מהר"ד לאחר שהג"י כ"ק מו"ח אדמו"ר רשימות הנ"ל ותיקן בכת"ק.

מובן שבאם יש מקום לזה, כדאי לשפר את הסי' ע"ד אדהאמ"צ (שערכו מאז).

– תמונת ביהכנ"ס דעיר העתיקה להדפיסה (ולפלא הספק).

הפ"נ שבמכ' יקראו עה"צ הק'.

* * *

צו אייער שרייבען, וואָס אין די געדרוקטע תהלים'ס וואָס פאָר יעדער מזמור, איז אָפּגעדרוקט געוואָרן דער אינהאַלט פון דעם קאָפיטל תהלים.

– דאָס געפינט מען שוין אין די גאָר אַלטע-געדרוקטע תהלים'ס

במענה לשאלותיו: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה אברהם חנוך שי' גליצנשטיין. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א ח'קו, ובהנסמן בהערות שם.

הסי' ע"ד הצ"צ: "ספר התולדות אדמו"ר הצמח צדק", שנדפס בחורף תשכ"ז.

מכתבי לחה"פ דהשתא: דלעיל ט'קכב. נדפסה בספר התולדות הנ"ל ע' 9 ואילך.

ב"חונך לנער" מהד"ב: קה"ת תשי"ט, ע' 57.

דחותנו: מו"ה אברהם פריז, שהתעסק בהו"ל השיחות ומאמרים.

הסי' ע"ד אדהאמ"צ: "ספר התולדות אדמו"ר האמצעי", נדפס בחורף תשכ"ח.

צו אייער שרייבען: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה ברוך ליטוויץ. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב ח'שיח, ובהנסמן בהערות שם.

פאָר יעדער מזמור: ראה גם תורת מנחם – התועדויות תשמ"ז ח"א ע' 81. ועוד.

און אין מערערע דרוקען, און דאָס איז ניט קיין נייעס פון דער לעצטער צייט –

פאַר דעם קאַפיטל פֿי"ו, שטייט אַז ס'ענ'ט האַלט כמה וכמה תפלות וכו' און פילע תוארי שבחים להקב"ה. איז ניט פאַרשטאַנדיק, וואָס איז דאָ ניט גלאַטיג, דאָס איז דאָך די איינפאַכע פשוט'ע אָפטייטשונג פון די פסוקים פון דעם מזמור, אין וועלכען עס ווערען דערמאָנט זדים עדת עריצים שונאי, – וואָס דאָס באַציט זיך אויף מענשן, און פאַר דעם, עני ואביון, יום צרתי, שאול תחתי' וכו' און אַזוי בנוגע צו די שבחים להשי"ת.

און ס'איז דאָך פאַרשטענדליך, אַז יעדער מענשליכע פיינליכע אָדער ניט גינסטיגע לאַגע, פאָדערט אַ ספּעציעלע תפלה, ענליך צו דעם ענין פון וועלכן מען דאַרף ערלייזט ווערען.

אויף וויפיל דער מזמור ווערט באַטראַכט פון גאָר ערנסטע בקשות, איז קלאַהר אויך פון דעם, וואָס אין סדר התפלה, ווערט ער שבת און יום טוב ניט געזאָגט און אויך ניט אין טעג וואָס מ'זאָגט ניט קיין תחנון.

די איבערזעצונג און פירוש וואָס איר דערמאָנט אין אייער בריף, האָב איך ניט איצט באַ מיר, אַלענספאַל ענדערט דאָס ניט דאָס אויבען געשריבענע, דער פשוט'ר אָפטייטש פון דעם מזמור.

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"א אייר. והפ"נ שבו יקרא עה"צ.

... לכתבו ע"ד מצבו הרוחני – יתיעץ ויעשה כהוראת המשפיע דא"ח שי'.

בעניני ביה"ס – ע"פ הוראת הנהלת הרשת.

זדים עדת עריצים: פסוק יד.

שונאי: פסוק יז.

עני ואביון: פסוק א.

יום צרתי: פסוק ז.

שאול תחתי': פסוק יג.

שבת און יו"ט ניט געזאָגט כו': ראה שער הכולל פי"א סכ"ג.

קמג

אדמו"ר זי"ע

בנוגע להעור שבמקומות אחדים צבעו שונה – ע"פ הוראת רופא מומחה.

בטח שומר על שלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותניא, ועכ"פ יעשה כן מכאן ולהבא.

ט'קמז

ב"ה, ד' סיון ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר אברהם שי' רון
אגף החינוך הדתי ירושלים עיה"ק ת"ו

שלום וברכה!

מאשר אני – אף כי באיחור זמן מרוב הטרדות, ואתו הסליחה – קבלת מכתבו מיום ו' אייר, בו כותב בנוגע קורס למורים. ובימים הקרובים אבוא בכתובים עם אלה מעסקנינו שבאה"ק ת"ו השייכים לזה, כהצעת כ'.

ויהי רצון שבסגנון חכמינו ז"ל – מנייהו ומנאי יתקלס שמא עילאה.

בעתו קבלתי בנועם החומר על אדמו"ר הזקן שהוכן בשביל בתי הספר המ"ד וכתבתי על דבר זה להמשלח מר גולדשמידט שי', ובודאי נתקבל מכתבי.

ודבר בעתו מה טוב, בהמצאנו ימים ספורים לפני חג השבועות, זמן מתן תורתנו, אשר כסיפור חכמינו ז"ל ניתנה התורה רק אחרי שעשינו בנינו ערבים בעדינו, זאת אומרת התחייבות חינוך אמתי במלוא מובן המלה, לימוד תורת ה' וקיום מצוות ה' בחיי יום-יום. והרי זה חג מיוחד

ט'קמז

מר אברהם שי' רון: אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ג ח'תתצו.

שבסגנון חכמינו ז"ל: סוטה מ, א.

החומר על אדמו"ר הזקן... וכתבתי: לעיל אגרת ט'עת.

המ"ד: הממלכתי דתי.

כסיפור חכמינו ז"ל: שהש"ר פ"א, ד.

לכל אלו שזכו להיות עוסקים בשטח האמור, בפרט במסירה ונתינה המתאימות, וזכות הרבים מסייעתם.

בברכה בנוסח המקובל – לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ט'קמח

ב"ה, ימי הגבלה לזמן מתן תורתנו, היתשכ"ו ברוקלין, נ"י.

הרה"ח וו"ח אי"א נ"י, עוסק בצ"צ, בעל מדות וכו' מוה"ר סולומון נ"י ששון

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה מהרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נ"י עוסק בצ"צ רב פעלים וכו' מוהר"ר בן ציון שי שם טוב על דבר נדבת לבו הטהור ותרומונו לסמינר לבנות בכפר חב"ד.

שבכלל בענין הקשור עם חינוך בנות ישראל, שכל אחת מהן בת שרה רבקה ורחל [ולאה] אשר בנו בית ישראל, אין צורך להאריך לדכוותי. ובפרט בימי הכנה אלו לחג השבועות זמן מתן תורתנו, שבקישור עם זה התורה בעצמה מדגישה ומקדימה בית יעקב – אלו הנשים לבני ישראל – אלו האנשים, כדיוק חכמינו ז"ל.

עוד זאת בנידון מוסד האמור, שחלק חשוב מהתלמידות הן בנות אחינו בני ישראל הספרדים, שבנוגע למר הן בבחינת עניי עירך.

ואם בכל מצוה שכר מצוה מצוה, על אחת כמה וכמה במצות הצדקה השקולה כנגד כל המצוות, ובפרט שכפי שכתב לי הרב"צ שי שם

ט'קמח

מוה"ר סולומון נ"י ששון: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ט ז'קלג, ובהנסמן בהערות שם.

ורחל [ולאה] אשר בנו בית ישראל: ע"פ רות ד, יא.
כדיוק חכמינו ז"ל: מכילתא ופרש"י עה"פ יתרו יט, ג.
עניי עירך: ראה ב"מ עא, א.

שכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.
במצות הצדקה השקולה כנגד כל המצוות: ב"ב ט, א. וראה תניא פל"ז.

קמה

אדמו"ר זי"ע

טוב נתינותיו של מר הן בסבר פנים יפות, שיש בזה לא רק הנותן פרוטה לעני מתברך בשש, אלא גם המפייסו שמתברך ביי"א (ב"ב ט, ב).

ויהי רצון שבשמחה ובטוב לבב ובאופן דמוסיף והולך יתן ויחזור ויתן לחרבות צדקת פרונו ויברכהו השם יתברך ויתעלה בהצלחה מופלגה בכל אשר יפנה.

בברכה – על פי נוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שהיתה אצלו בקבלה מקודם – לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ט'קמט

[נוסח המברק לקראת חג השבועות, תשכ"ו]

יומא טבא וקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מנחם שניאורסאהן

ט'קנ

[ערב חג השבועות תשכ"ו]

אשכנזי גו"א חסקינד

נבהלתי בקבלי היום מכתבם שכאילו הסכמתי לקבל וכו' ותיכף התחייבו וכו'. וימסרו כל הנגבה על זה למוסדות החבדיים שבאה"ק.

יתן ויחזור ויתן: ב"ר פס"ו, ג.

צדקת פרונו: לשון הכתוב – ס' שופטים ה, יא.

ט'קנ

מברק זה ושל אחריו נדפסו ב"התקשרות" חוב' קכב ע' 14.

אשכנזי גו"א חסקינד: מו"ה משה אשכנזי, מו"ה משה גורארי' ומו"ה שלום חסקינד, תל אביב.

הסכמתי לקבל: מעות מעמד. כי בד"כ ה' אז הסדר שמעות מעמד בית הרב ה' הרבי מוסר לידי הרבנית הזקנה, והיא היתה מחלקת אותן לפי ראות עינה לבני משפחת בית הרב. ובאותה תקופה התורעד השד"ר ר' בן ציון שם-טוב בארה"ק, ועורר את אנ"ש לשלוח מעמד – באופן אישי אל הרבי. וה' רשם כאילו כל ההצעה הזאת היא בהסכמתו של הרבי.

וכל הרוצים באמת לחזק את התקשרותם לרבותינו נשיאינו
יתעסקו בהפצת המעיינות במרץ ובביסוס מוסדותיהם, ולא בכסף תגאלו.
המחכה לאישור קבלת המברק וחותרם בברכה לעבודה פנימית
ולקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מנחם שניאורסאהן

ט'קנא

[ערב חג השבועות תשכ"ו]

אשכנזי

בהמשך להטלגרם הקודם, בודאי תיכף יפסיקו הפעולות שכתבו
אודותם, ויפרסמו שנעשה מבלי ידיעתי ופשיטא שהוא היפך רצוני.
וספרי הקבלות שמזכיר ישלחם כולם ממש לכאן.
ובקשתי כפולה למסור בשמי כל זה וכן הטעלעגראם הראשון לשאר
המקומות שעשו הנ"ל, ותודה רבה מראש.

מנחם שניאורסאהן

ט'קנב

[ערב חג השבועות, תשכ"ו]

ע"פ כתבו שבלימוד בישיבה לא הצליח בנו שי' – מובן שכדאי
שילמוד מקצוע (מלאכה) ומה טוב בביסל"מ – שבו לומדים תורה [לימוד
בבי"ס עממי – מובן שאין זה ענין כלל, כיון ששם מעורבים עם נכרים
וכו', נוסף – על התערובת דנערים ונערות].

ולא בכסף תגאלו: לשון הכתוב – ישעי' נב, ג.

ט'קנב

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 244, והושלמה עפ"י כתי"ק, על גליון המכתב מערב
חה"ש.
בביטל"מ: בבית ספר למלאכה.

באם נמצא כהנ"ל בטורונטו ועכ"פ ב.נ.י. – טוב יותר מאשר בריחוק
מקום גדול – כדי שיראוהו לעתים קרובות ויוכלו ליעצו איך להסתגל
בקל יותר וכיו"ב.

באם אין נמצא – אזי באהקת"ו. ויבררו אצל חפר שי' – האם
התכנית בכחב"ד לפי כחו (שלומדים גם חסידות) או בביסל"מ דתי אחר
באה"ק.

ט'קנג

ב"ה, אסרו חג השבועות, זמן מתן תורתנו,
ה'תשכ"ו. ברוקלין, נ.י.

צו די באטייליגטע אין דעם יערלעכן לאַנטשאַן פון דעם
נ.י. קאָמיטע פאַר דעם סעמינאַר למורות ובתי ספר
לנערות – אין כפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

צו דער געלעגנהייט פון דעם יערלעכן לאַנטשאַן, וואָס קומט פאַר
ביום א' פרשת שלח, שיק איך אַן אינערלעכן וואונש, אַז דער
אויבערשטער זאָל באַגליקן די אונטערנעמונג מיט גרויס הצלחה, און אַז
די הצלחה זאָל זיך פילן און מערקן אַ גאַנץ יאָר.

אין דער סדרה פון דער וואָך – שלח – ווערט דערציילט וועגן אַן ענין
אין וועלכן די פרויען האָבן זיך ווידעראַמאָל אויסגעצייכנט מיט זייער
צוגעבונדקייט צום אויבערשטן און האָבן געדינט אַלס מוסטער פאַר די
מענער.

עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן דעם אויבערשטנס הבטחה דורך
משה רבנו צו געבן ארץ-ישראל צו די אידן, וואָס די מרגלים האָבן מיט
זייער ניט-גוטן באַריכט אָפגעשוואַכט אין די הערצער פון די מענער. די

חפר שי': שמואל.

ט'קנג

נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 299, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
אין דער סדרה פון דער וואָך: בהבא לקמן ראה גם לעיל חכ"ג אגרות ח'תתקצב-ג.

פרויען, דאָגעגן זיינען געבליבן פעסט אין זייער גלויבן אין דעם אויבערשטניס הבטחה. דאָס איז ספעציעל געקומען צום אויסדרוק ווען די טעכטער פון צלפחד האָבן געפאָדערט אַ נחלה אין ארץ-ישראל, ווי עס ווערט דערציילט אין אַ שפעטערדיגע סדרה. די מוטיגע האַנדלונג פון די טרייע אידישע טעכטער – ווערט שטאַרק געלויבט פון אונזערע חכמים, זכרונם לברכה.

דערפון זעען מיר, אַז עס זיינען פאַראַן זאַכן, אָפט – גאָר וויכטיגע אָנגעלעגנהייטן וועלכע זיינען נוגע דעם כלל ישראל, וואו פרויען דאַרפן נעמען אַן אַקטיוון אַנטייל און דינען אַלס לעבעדיגער מוסטער אפילו פאַר די מענער.

ספעציעל וויכטיג איז דער אַנטייל וואָס פרויען דאַרפן נעמען אין דעם געביט פון **חינוך**. די אידישע פרוי איז באַשאַנקען מיט ספעציעלע אייגנשאַפטן און געפילן, מיט אַ באַזונדערער פילבאַרקייט און מוטערלעכער צוגעבונדקייט צו אַ אידיש קינד, בפרט אַ קינד אין נויט. אויסערדעם וואָס זיי קענען זייער פיל ביישטייערן דורך זייער דירעקטער הילף, סיי בנוגע די מאַטעריעלע און סיי גייסטיגע באַדערפענישן, איז ניט ווייניגער וויכטיג אויך די אומדירעקטע הילף וואָס די פרויען לייסטן, דינענדיג אַלס לעבעדיגער ביישפיל און אַרויסרופנדיג אַ באַגייסטערונג באַ די מענער.

דער זכות פון אייער טעטיקייט לטובת די מוסדות חינוך אין כפר חב"ד, וועלכע זיינען געגרינדעט געוואָרן דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע – אַ טעטיקייט וועלכע איר וועט זיכער פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן, ווי עס פאָדערט זיך אין אַלע ענינים פון תורה וקדושה – וועט אייך ביישטיין, איר זאָלט מיט דעם אויבערשטניס הילף מצליח זיין אין אייער אַרבעט, און דורכדעם אויך באַגליקט ווערן, צוזאַמען מיט די בני בית שיחיו, אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך, בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

פון אונזערע חכמים, זכרונם לברכה: ראה תורה שלימה שלח אות ל, ובהנמנן שם. ספעציעל . . פרויען . . חינוך: ראה של"ה מד, א. קונטרס "חנוך לנער" ס"ע 34 ואילך.

קמט

אדמו"ר זי"ע

ט'קנד

ב"ה, י"ד סיון, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר"ח סיון, בו כותב ראשי פרקים מדברי ימי חייו,
ואת אשר עבר עליו לאחרונה, ומסיים במה שאירע כשעבר לפני התיבה
בר"ח וכו'.

והנה כיון שככתבו זהו מנהג הצבור בביהכ"נ בו התפלל (וגם מנהג
כל העיר), הרי לדעת כמה פוסקים, מחויב הי' לעשות כמנהג הצבור,
אפילו בדבר חמור יותר מאשר זה שכותב אודותו.

ובכל אופן מכאן ולהבא יסיח דעתו מהענין, ואדרבה יתחזק
בבטחונו בהשי"ת המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית, דכל מה דעבד
רחמנא לטב עבד, והוספה בבטחון בהשי"ת ובעניני תורה ומצות, בכלל –
כהבטחת חז"ל כל המוסיף מוסיפין לו.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר

ואת אשר עבר עליו לאחרונה, ומסיים: במכתבו: אבי ז"ל נפטר ביום שבת ט'
לחדש אדר ב' בשנת תשכ"ה. בתור אבל התפללתי לפני הצבור ובאמירת קדיש לפי
ההלכה. ר"ח ניסן של שנת תשכ"ה חל ביום השבת, יום שהאבל לא מתפלל בתור שליח
צבור. ביום ר"ח אייר נהגתי כמנהג אנשי ירושלים, שהש"ץ מתפלל עד ברכת ההלל
ואחרי שאחר גומר את ההלל אמרתי קדיש תתקבל. באמצע חזרת הש"ץ התחלתי
להרגיש ברע, ובקושי גמרתי חזרת הש"ץ, ומפני ר"ח לא המשכתי, ואחרי זה עבר לי
והרגשתי כרגיל כאלו לא קרה כלום. אחרי חודש בדיוק ביום ר"ח סיון שוב התחלתי
להרגיש ברע באמצע חזרת הש"ץ, ובתפלת חנוך המרבה לסלוח הייתי מוכרח להפסיק,
ואחר מהקהל סיים את התפילה.

בשכבי חולה על ערש דוי כבי"ה עלה ברעיוני שהתנהגתי בשנת אבלות בניגוד
להלכה של הגאון מווילנא זצ"ל, שאבל לא עובר לפני התיבה בר"ח אפילו בתפלת
מנחה, וגם אבי ז"ל שמרצאו מווילנא קרא אותי בשם אלי' ע"ש הגאון, ואולי בגלל זה
נענשתי מאת ד'.

דכל מה דעבד רחמנא לטב עבד: ברכות ס, סע"ב.

כהבטחת חז"ל: ראה תענית לא, א ובפרש"י.

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע מתאים לתוכן כתבו, ויהי רצון שכשם שהביא
הבקשה כן יבשר טוב בהאמור.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. בנוגע לתפלת אבל, לעול"ע, לפני התיבה – מנהג חסידי חב"ד
ע"פ הוראת רבותינו נשיאינו, שלא לעבור לפני התיבה, גם לא בתפלת
מעריב, ביום שיש בו תפלת מוסף, אבל כנ"ל בנוגע להמאורע שלו, הרי
התפלל בתור וכשליח צבור הנוהג אחרת, וק"ל.

ט'קנה

ב"ה, ט"ו סיון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשים דבראנונו[ו]יל ואיסט-ניו-יארק
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

צו דער געלעגנהייט פון אייער יערלעכן לאַנטשאַן, ביום ב' ח"י סיון,
הבע"ל, זאָל דער אויבערשטער העלפן, אַז די אונטערנעמונג זאָל זיין מיט
גרויס הצלחה, אין אַלע הינזיכטן.

היי-יאָר איז דאָך אַ שמיטה-יאָר, דאָס זיבעטע יאָר וואָס איז
געהייליגט צווישן די יאָרן אַזוי ווי דער זיבעטער טאָג, שבת, איז
געהייליגט צווישן די טעג; מיט דעם אונטערשייד וואָס שבת זיינען אַלע

לעול"ע: לא עלינו ולא עתה.

מנהג חסידי חב"ד: ספר המנהגים-חב"ד ע' 36. וראה גם לעיל ח"ב אגרת שמת.
ח"א אגרת ג'שפב.

ט'קנה

נרפסה בלקו"ש ח"ז ע' 358, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מיט דעם אונטערשייד: ראה גם סהמ"צ להצ"צ מצות איסור עבודת האדמה
והאילנות בשביעית (דרמ"צ לה, סע"א ואילן).

מלאכות פארבאטן, אבער אין שמיטה-יאָר טאָר מען בלויז ניט באַארבעטן די פעלדער און גערטנער, אָבער אַלע אַנדערע אַרבעט אין הויז אדו"ג איז ערלויבט צו טאָן.

דער צוועק פון שמיטה-יאָר, ווי פון טאָג פון שבת, איז - לה' - געהייליגט צו ג-ט. דאָס מיינט, קודם כל, אַז די באַפרייטע צייט פון לאַנדווירטשאַפט - וואָס איז געווען פון די הויפט באַשעפטיקונג[ען] פון אידן פאַרן גלות - זאָל אויסגענוצט ווערן אויף ענינים פון ג-טלעכקייט און קדושה.

דערביי קומט אויך אַרויס נאָך אַ הויפט-אַפּלערנונג פון שמיטה - אַז אפילו אין דעם געוויינלעכן "וואַכעדיגען" טאָג-טעגלעכן לעבן זאָל מען מוסיף זיין אין ענינים פון ג-טלעכקייט, ביז דאָס גאַנצע יאָר ווערט באַרעכטיגט אָנגערופן צו ווערן "לה'", ענלעך צו שבת וואָס ווערט אָנגערופן "קודש לה'".

און פונקט אזוי ווי דער גייסט און קדושה פון שבת דאַרף באַווירקן אַלע טעג פון וואָך, און שבת איז "מקור הברכה" (דער קוואַל פון ג-טלעכע ברכות) פאַר אַלע טעג פון וואָך, אזוי דאַרף אויך דער גייסט און קדושה פון שמיטה זיך אָפּשפיגלען אין אַלע איבעריגע יאָר און דאָס שאַפט די צנורות צו באַקומען די ג-טלעכע ברכות אויך אין מאַטעריעלע נויטווענדיקייטן.

פאַר דער אידישער פרוי מיינט דאָס: כאַטש זי איז ניט באַשעפטיקט אין לימוד התורה, קען זי, און דאַרף, מוסיף זיין אין אַלע ענינים פון קדושה אין דער היים, וואו זי איז די "עקרת הבית", ווי אויך אין די טעטיקייטן צו שטיצן די מוסדות התורה, וואָס דאָס איז די אויפגאָבע פון אייער אגודת נשים. בפרט, אַז איר האָט דעם גרויסן זכות צו שטיצן די הייליגע מוסדות פון די ליובאַוויטשער ישיבות, געגרינדעט

שבת . . לה': בהר, כה, ב-ד ובתו"כ ופרש"י. וראה גם לעיל אגרת ט'קלז, ובהנסמן בהערות שם.

די באַפרייטע צייט . . זאָל אויסגענוצט ווערן כו': ראה ספורנו בהר שם.

קודש לה': בשלח טז, כג. ועוד.

שבת איז "מקור הברכה" . . פאַר אַלע טעג פון וואָך: ראה זח"ב סג, ב. פח, א.

אידישער פרוי . . ניט באַשעפטיקט אין לימוד התורה: ראה קידושין כט, ב. לד, א.

עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנר, א. ועוד.

פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וועלכע זיינען אן
אונערשעפלעכער קוואל פון תורה וקדושה אויך פנימיות התורה, תורת
החסידות, און דינען אלס מוסטער און דערמוטיקונג אויך פאר אנדערע
מוסדות תורה וחינוך.

השם יתברך זאל מצליח זיין אייער ארבעט, וועלכע איר וועט זיכער
פארזעצן אין א פארשטאנדער און שטייגענדער מאַס, און זאל באַגליקן
אייד און אייערע בני-בית שיחיו אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך, בטוב
הנראה והנגלה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'קנו

ב"ה, י"ח סיון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת נחמה תח"י

ברכה ושלוש!

אונזער חשובער פריינד, הרב שלמה אהרן ש"י קאזאנאָווסקי,
האָט מיר געוויזן אַ קאָפּיע פון דעם בריוו וואָס איר האָט געשיקט אין
ארץ-ישראל אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פראַיעקט "בית נחמה".

וויל איך דערמיט אויסדריקן מיין גרויס צופרידנקייט לייענענדיג
דעם בריוו און זעענדיג די וואַרימע אידישע געפילן וועלכע ווערן אין אים
אויסגעדריקט, און אייער איבערצייגענדע שטעלונג בנוגע די שטרענגע
כשרות וואָס מוז אָפּגעהיט ווערן אין "בית נחמה".

איך האָף זיכער, אַז אייער ווענדונג וועט האָבן דעם געהעריגען
אַפּקלאַנג, און אַלע גוטע באַשלוסן וועלן געקרוינט ווערן מיט ערפּאָלג אין
דער פּולסטער מאַס, וואָס וועט דינען אַלס לעבעדיגער מוסטער פאַר

ט'קנו

מרת נחמה: שייווער. אגרת נוספת אליי – לעיל ט'צ.

אנדערע ענלעכע פראיעקטן. דאָס איז ספּעציעל וויכטיג, נעמענדיג אין אַכט, אַז דאָס זיינען באַדינגונגען וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט חינוך פון דעם וואַקסענדען דור אין ארץ-ישראל, אויף וועמען עס ווערט געלעגט די ערנסטע האַפנונג, אַז ניט נאָר וועלן זיי אַליין דערפילן אַלע דערוואַרטונגען אַלס בויער פון דעם נייעם דור, נאָר זיי וועלן אויך אויספילן דעם לידיגען חלל וואָס איז ליידער געבליבען נאָכדעם ווי עס זיינען פון אונז אַפגעריסן געוואָרן פילע מיליאָנען פון די בעסטע זין און טעכטער פון דעם אידישן פאָלק. אַט די פאַרשניטענע לעבנס פון די קדושים הי"ד, וואָס אויף יעדן פון זיי איז געזאָגט געוואָרן **נר ה' נשמת אדם** (אָ אידישע נשמה איז אַ ג-טלעכע ליכט) טאָרן ניט אויסגעלאָשן ווערן ח"ו, און די ליכטיקייט וואָס זיי האָבן פאַרשפּרייט אַרום זיך מוז פאַרגעזעצט ווערן דורך דעם נייעם דור – זייערע גייסטיגע יורשים.

דאָס פאָדערט אויך אַ צוגאָב מסירת-נפש פון יעדן איינעם און איינער פון אונז, וועמען די השגחה עליונה האָט געגעבן דעם גרויסן זכות צו נעמען אַ חלק אין דער דערציאונג פון דעם יונגען דור, אַז די דאָזיגע דערציאונג זאָל זיין דורכגעדרונגען מיט דעם ריכטיגען גייסט און מיט דער פולער אַנערקענונג און באַוואוסטזיין וואָס עס איז זייער אויפגאָבע אין לעבן, כדי זיי זאָלן קענען דורכפירן זייער ג-טלעכע שליחות אין דער פולסטער מאָס.

השם יתברך זאָל באַגליקן אייער גוטע אַרבעט, איר זאָלט זען פירות גוטע, און פירי-פירות, פון אייערע אויפטואונגען, און געניסן פיל נחת דערפון, אין גוטן געזונד און אין פרייד און פאַרגעניגען.

בברכה לבשורות טובות.

אויספילן דעם לידיגען חלל כו': ראה גם "רשימות" חוברת ל' ע' 10, ובהנסמן שם בהערה 30.
נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז. וראה תניא פי"ט.

ט'קנז

בי"ה, י"ט סיון, ה'תשכ"ו
ברוקלין.

מרת חנה ת"י

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת מכתבה ובו בקשת ברכה פ"נ מיום כ"ח אייר.
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.
בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש. מ. סימפסון – מזכיר

לכתבה אודות בואה לבית הור"י ש"י לכאן, והמעלות שבזה וכו' –
בטח תסע באופן המותר ע"פ שו"ע (לא באניות ישראליות הנוסעות בשבת
קודש).

ותהא הנסיעה בשעה טובה ותבשר טוב בכל עניני.

ט'קנז

מרת חנה: רייכנטל, בני ברק.
לא באניות ישראליות: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תשלא, ובהנסמן בהערות שם.

ט'קנה

בי"ה, כ"ה סיון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש
לחג הסיוס, מאנטרעאל, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

צו דער בעפארשטייענדער חגיגת הסיוס ביום ד' ד' תמוז, הבע"ל, שיק איך מיין באגריסונג און ברכה צו די מסיימים, ווי אויך צו די ר"מים, מנהלים, מחנכים און אלע תלמידים, שיחיו. השם יתברך זאל געבן, אז די חגיגה זאל ארויסרופן די געהעריגע דערמוטיגונג און כוחות הנפש צו שטייגען אין אלע ענינים פון תורה ומצוות.

אויב דאס איז דער צוועק פון א חג הסיוס שנה שנה, על אחת כמה וכמה – ווען דער חג הסיוס – ווי היינטיגס יאר – קומט פאר אין שנת השבע שנת השמיטה, וואס ווערט אנגערופן "שבת לה" און איז צוגעגליכן געווארן צו שבת-קודש,

וואס שבת איז דאך – אפילו שינה בשבת תענוג, כאטש אין דער צייט פון שלאף איז דער שכל – דאס העכסטע אין מענטשן – אויך איינגעדערמלט. דאס ווייזט, אז אלע ענינים פון מענטשן, אפילו די געוויינלעכסטע – ווי שלאפן – דארפן זיין געהייליגט צו ג-ט.

על דרך זה איז דער ענין פון שמיטה. אין דעם יאר פון שמיטה זיינען געווען פארבאטן בלויז די פארשידענע מלאכות וועלכע זיינען פארבונדן מיט ערד-ארבעט, אבער אלע אנדערע מלאכות זיינען ניט באשרענקט געווארן. האט אבער די תורה געפאדערט, אז אויך אין די אלע אנדערע באשעפטיקונגען פון טאג-טעגלעכן לעבן א גאנץ יאר זאל זיך מערקן דער

ט'קנה

נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 359, והושלמה עפ"י צילום האגרת. ראה גם לקמן אגרת ט'שלא.

שבת לה': בהר כה, ב-ד.

צוגעגליכן געווארן צו שבת-קודש: ראה גם לעיל אגרת ט'קלז, ובהנסמן בהערות שם.

שינה בשבת תענוג: ראה ילקוט ראובני ואתחנן ד, יט. הנסמן בלקו"ש ח"ב ע' 254.

"שבת לה" – אין צוגאב צו דעם וואָס די באַפרייטע צייט פון ערד-אַרבעט זאָל געווינדמעט ווערן צו לימוד התורה וקיום המצוות מיט מער טיפקייט און אינערלעכקייט.

עס איז דעריבער צו האָפן, אַז די חגיגת הסיום וועט דורכגעפירט ווערן אונטערן איינדרוק און אין דעם גייסט פון שמיטה, וואָס די השפעה פון דעם יאָר פון שביעית האָט זיך געדאַרפט פילן אויך אין אַלע איבעריגע יאָרן, פונקט ווי די השפעה פון שבת דאַרף זיך פילן אין אַלע טעג פון דער וואָך.

השם יתברך זאָל מצליח זיין יעדן איינעם פון די מסיימים, בתוככי כל תלמידי הישיבה, שיחיו, צו דערפילן די אויפגאבע און שליחות וואָס דער מייסד הישיבה, זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, האָט אַרױפגעלעגט אויף די תמימים, צו זיין נרות להאיר מיט דעם אור תורת הנגלה און אור תורת החסידות, אין דער פולסטער מאָס, בשמחה ובטוב לבב.

בברכה להצלחה מופלגה בגשמיות וברוחניות גם יחד ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'קנט

ב"ה, כ"ה סיון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידות "סמינר ליובאוויטש" קסבלנקה,
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

במענה למכתבן מיום ט"ו בסיון, בקשר עם הבחינות, הנה כבקשתן

די באַפרייטע צייט . . זאָל אויסגענוצט ווערן כו': ראה ספורנו בהר שם.
נרות להאיר: ראה גם תורת מנחם – התועדויות ח"ד ריש ע' 228, ובהנסמן שם.

ט'קנט

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 415, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
נוסח דומה, בתאריך ג' תמוז, נשלח לבית-רבקה – כפר-חב"ד ולסמינר בית-רבקה
– יערעס, ונדפס בלקו"ש חל"ג ע' 289. וראה גם לקמן אגרת ט'קסד.

אזכירן למילוי משאלות לבבן לטובה ולברכה ולהסתדרות נכונה שמכאן ולהבא תוכלנה להוסיף בהתמדה והתמסרות (ללימודי קדש, לימוד המביא לידי מעשה) להנהגה טובה ביראת שמים, כיאות לבנות ישראל, בנות אמותינו שרה רבקה רחל ולאה.

ידוע מאמר רבינו הבעל-שם-טוב זי"ע אשר מכל ענין צריך ללמוד (הנהגה טובה) בעבודת השם יתברך ויתעלה. ומכאן הוראה, לכל איש ואשה הישראליים, שאם יש בחינה באיזה ענין, הרי לכל לראש צריך להתבונן ולעשות בחינה עצמית בעניני קדושה, היינו בהנהגה בתורה ומצוה, כי באלה כל אדם נבחן בכל יום, ובלשון רבינו הזקן בעל התניא: "והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי" (ריש פרק מ"א, עיי"ש).

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'קס

בי"ה, כ"ו סיון, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ הרב מו"ה יחזקאל שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו, מבשר טוב, מסיומו בתלמוד תורה דרבים במסכת שבת ביום השבת הבע"ל, בבית הכנסת צמח צדק נוסח האריז"ל. ויהי רצון אשר בנוסח הידוע, כשם שמסיימים מסכת זו כן יתחילו במסכתות וספרים אחרים לסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים וכו',

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
מאמר רבינו הבעל-שם-טוב זי"ע: ראה גם לעיל חי"ט ז"שכג. ז"תכב. ח"כ ז'עדרת.
חכ"א ח'צז. חכ"ב אגרת ח'רצ. ח'תס. ח'תקסח. ובכ"מ. לקמן ט'קסד. ט'רסט. ט'רפד.
"היום יום" ט' אייר. כש"ט הוספות סקכ"ז ואילך. וש"נ.

ט'קס

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 209, והושלמה ע"פ העתקה.
מו"ה יחזקאל שי: פרנקל, נ"י.

ובפרט אשר המקום גורם, לימוד התורה בבי כנישתא, וכדרשת רז"ל עה"כ אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב וכו' מצלינא אלא היכא דגריסנא (ברכות ח' סוף ע"א, שו"ע רבנו הזקן או"ח סי' צ' סעיף י"ז)

ושמא גרים, צמח צדק, וזמנו גרים*, יום השבת קדש, וגם ר"ח תמוז, הוא חדש גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר מסר נפשו על לימוד התורה ברבים עבודת התפלה וכו'.

בכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור.

ט'קסא

ב"ה, כ"ח סיון, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

נוסף על הפייש שבקשתי את ש"י הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק
בצי"צ רב פעלים וכו' מוה"ר רע"ז שי' סלונים למסור לכ', וחזקה שליח

(*) להעיר אשר השנה היא שנת השמיטה עליי נאמר – שבת לה'.
וחנה תמחו חז"ל (ברכות לה, ב): אפשר אדם חורש כו' וקוצר כו' תורה מה תהא עלי',
משא"כ בשנה זו אשר בחריש ובקציר תשבות – פנים הם ועוסקים בתורת ה' כל השנה כולה.

עליי נאמר: בהר כה, ב-ד.
בחריש ובקציר תשבות: תשא לד, כא.
פנים הם כו': ראה ספורנו בהר שם.
עה"כ: תהלים פז, ב.
ושמא גרים: ראה לעיל ח"א אגרת קנד (ע' רפט-צ).

ט'קסא

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'נא, ובהנסמן בהערות שם.
וחזקה שליח עושה שליחותו: עירובין לא, סע"ב. וש"נ.

עושה שליחותו, ובטח מסר גם הספר לאדמו"ר הצ"צ אשר זה עתה יצא לאור,

באתי בזה גם בכתובים – לאחר שתהי' נסיעת כ' כשורה ובהצלחה בכל הפרטים, הנסיעה הביקורים והחזרה עלי' בעתה ובזמנה לאה"ק ת"ו, מתוך בריאות הנכונה בשמחה ובטוב לבב, וברכת ה' תלוהו בהאמור ובכל עניניו – לאורך ימים ושנים טובות.

והרי התחלתה בחודש הגאולה, גאולה באופן אשר "ראו כל אפסי ארץ ישועת אלקינו" וקידוש "שמו של הקב"ה בין העמים" (לשון רבנו הזקן באגרת ע"ד הגאולה שלו),

והרי בכל שנה ושנה בתקופת השנה חוזרים הענינים ונמשכים ומאירים בחיי כל אחד ואחד ההולך בדרך ה', מוארה באור בעלי הגאולה הנ"ל, ובפרט – המייצג את הרבים ובא בכח רבים, אשר אף שרבים הם גוי אחד בארץ הם.

בהוקרה ובכבוד ובברכת הצלחה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. נצטערתי רבות (א) על השמועה אשר חשד בי כ' שעומד אני לבקר באהקת"ו מבלי להודיעו מקודם. והוא בהיפך מוחלט להיחסים שבינותינו – אילו לא הודעתי לכ'. ואדרבה, אי ההודעה היא הוכחה שלא הי' להאמור כל יסוד.

(ב) זה עתה הגיעתני שמועה שני', אשר חושש כ' שתוכן הדו"ח של השיחה עם מר ס. שי' ראָטבערג ותמיכתו לעניני חב"ד יש לזה איזו שייכות לתמיכה האמורה מאז על ידי הדזיוינט (למפעל בנין המלון בכפר חב"ד בשביל העולים החדשים ממדינתנו לפנינו). שנוסף על הדין הברור שאין משנים מצדקה לצדקה, ונוסף אשר מובן שבענין שכי' השקיע בו עמל

הספר לאדמו"ר הצ"צ: אוה"ת במדבר ח"א.

לשון רבינו הזקן באגרת: אג"ק שלו ח"א אגרת לח.

והרי בכל שנה ושנה: ראה גם לקמן אגרת ט"רסז הערה ד"ה הימים האלה.

גוי אחד בארץ: שמואל-ב ז, כג. ועוד. וראה חניא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ.

בנין המלון בכפר חב"ד בשביל העולים: ראה גם לעיל אגרת ט"קלו.

שאין משנים מצדקה לצדקה: טרשו"ע יו"ד רסרנ"ט.

ויגיעה לא הייתי עושה בזה דבר מבלי לברר דעתו מראש, הרי כמדומה שהובלט במכתבי לכו בדו"ח האמור – שהי' הדיבור עם הנ"ל מפני הענין שמהלכים לו (ס.ר.) בין נדיבי ארצות הברית ואין לזה כל שייכות לדזוינט. ולא עוד אלא גם כשהזכרתי בהשיחה ע"ד עסקנותו של הנ"ל הוזכר אך ורק ובדיוק – אודות היו-דזיי-איי והבאנדס.

(ג) בנוגע למקום בנין המלון להעולים הנ"ל: אמת הדבר שהי' לי בזה [-] וגם עתה כן הוא – חוות דעת כמבואר במכתב המצורף בזה. אבל מובן שההחלטה הרי היא ביד כ' – יוזם הרעיון ושגם הביאו לשלב מעשי בדיבורו עם מר ד. ה. דז'ורדאן שי', ולא עוד אלא שלמרות שהמכתב המצורף בזה נכתב לפני כמה וכמה שבועות, הנה עכבתי המשלוח עד שיתבררו עוד פרטים בהאמור (ידיעות ברורות יותר בנוגע העלי' משם, הסיכויים להתחלת בנין כפר חב"ד הב' וההשערה בנוגע לגמרו, וכולי). אבל כיון שכבר הגיעה לכו השמועה ע"ד חוות דעתי כללית בנוגע למקום בנין המלון, הנני שולח מכתב האמור ובהוספה – שעד כמה שנתבררו הפרטים האמורים הרי זה מחזק עוד יותר דעתי – שכדאי לבנות המלון האמור בהקדם הכי אפשרי, שזאת אומרת – בכפר הקיים כבר, נוסף על הטעמים המבוארים במכתב המצורף. ובהוספה עוד הפעם, שהחלטה הסופית בזה היא ביד כ', שהרי סוף סוף כוונת שנינו היא אך ורק לטובת העולים ומשפחותיהם שיחיו, שכן ירבו בקרוב ממש ויעלו ברינה ושמחת עולם על ראשם.

ט'קסב

ב"ה, ב' תמוז, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר צבי שי' סלונים, יהודא הלוי 10, בני ברק

שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מ"יז בסיון, מאה"ק ת"ו.

במה שכותב שרבים הביעו פליאתם שלא התראה קודם נסיעתו

במכתב המצורף בזה: כנראה – הנ"ל ט'קלו.
ברינה ושמחת עולם על ראשם: ישעי' לה, יו"ד. נא, יא.

מכאן, יכול להוסיף גם פליאתי על זה, אבל ידוע מאמר חכמינו ז"ל אין צועקין על העבר. ברם יש גם ענין של הוה בהאמור, שהרי כל ישראל חברים, ובמדה יתרה אלה שיש גם קנין רבה משפחתית ביניהם, וביחוד אצל אלה שנוסף על האמור עוד יש להם נקודה משותפת היא הדאגה להנוער שלנו בכלל, והנוער באה"ק ת"ו בפרט. שלכן צריך להדגיש במיוחד שהעדר הפגישה לפני נסיעתו מכאן לא תגע בהאמור.

בהתענינות קראתי בסיום מכתבו אשר נמצא בעיצומן של הכנות [ל]פתיחת מקום קליטה לנוער מסוג האמור. ויהי רצון מהשי"ת המשגיח על כל או"א בהשגחה פרטית – ובנוגע לאה"ק הרי מקרא מלא דיבר הכתוב, ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה – שהמפעל יתברך ויצליח לכוון אל המטרה האמתית והפנימית, כיוון נוער האמור במסילה העולה בית א-ל להיות ראויים לתואר הניתן בתורתנו תורת חיים לכל אחד מבני ישראל – "בנים אתם לה"א", וככל פירושי חכמינו ז"ל בזה.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור, ובבקשה למסור פ"ש לאביו שי בצירוף תמי אשר כו"כ חדשים שלא שמעתי ממנו.

ט'קסב

מאמר חכמינו ז"ל: ראה ברכות נד, א.
כל ישראל חברים: ראה חגיגה כו, א. ירושלמי שם פ"ג ה"ו.
קירבה משפחתית: שהוא נכד כ"ק אדמו"ר האמצעי.
מקרא מלא דיבר הכתוב: עקב יא, יב.
במסילה העולה בית א-ל: ע"פ לשון הכתוב – ס' שופטים כ, לא.
בנים אתם לה"א: ראה יד, א.
לאביו: מר מרדכי סלונים.

ט'קסג

ב"ה, יום השלישי, ג' תמוז, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ובעמדנו לפני ימי הגאולה יב-יג תמוז, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר
נשיא ישראל,

והרי בתר רישא גופא אזיל,

יהי רצון שתהי נשיאות ראש כל או"א – בעניניו הפרטים ובענינים
הכללים בס צריך לפעול, גם יחד,

פעולות כל אחד ואחת, בכל הענינים עליהם מסר נפשו בעל הגאולה,
וצוה עליהם לתלמידיו, להחולכים באורחותיו ולכל השייכים אליו,
בתוככי כלל ישראל,

אשר תהיינה הפעולות כדבעי לי למיעבד ובזריזות (מצדו)
ובמהירות (מצד העזר מלמעלה),

ג' תמוז: "יום צאת כ"ק אדמו"ר שליט"א ממאסרו לנסוע לעיר מקלטו" – בשנת
תרפ"ז (ראה סי' הקונטרסים א' ע' שט).

לפני ימי הגאולה: וי"ל שזהו גם יום ההכנה אלי' – יום היציאה מבית האסורים.

בתר רישא: עירובין מא, א: לאחר פטירתו כו'.

רישא: ראה ג"כ תניא רפ"ב.

נשיאות ראש: ראה לקו"ת במדבר בתחלתו.

להחולכים באורחותיו: ראה אגה"ק סכ"ז.

כדבעי לי' למיעבד: ראה כתובות סז, רע"א.

ובזריזות: ראה אגה"ק סכ"א.

ובמהירות: ראה לקו"ת ס"פ קרח.

ט'קסג

נדפסה בסה"מ תש"ה בחחלתו, ובלקו"ש ח"ח ע' 355, והושלמה עפ"י צילום
האגרת.

לקיים המטרה הפנימית של כל פעולות בניי: אן פועלי דיממי אן
– מאכן ליכטיג – להאיר ועד שיומשך האור למטה להיות – נראה אור,

ונראה בקיום תקות בעל הגאולה – כדבריו ביום אשר חופשה ניתנה
לו ממאסרו (ג' תמוז תרפ"ז): ש"יהי ה' אלקינו עמנו כאשר הי' עם
אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו ולכל בניי יהי אור ברוחניות ובגשמיות".

בברכת חג הגאולה

מ. שניאורסאהן

* * *

בת"ח על הכתיבה בפרטיות ע"ד השיחה וכן בנוגע למכ' אדני"ע,
וחמרא למרא וטיבותי' לשקיא (ולהעיר מדרמ"צ ע' 12) ובברכת חג
הגאולה

* * *

במענה לשאלתו – באם נוגע לבריאות כדאי לשנות דירתם.

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעת רצון עה"צ הק'.

* * *

אן פועלי: עירובין (סה, א) וכביאור הצ"צ (לקו"ד ע' תכ. ספר המאמרים ה'תשי"ח
ע' רצב ואילך).

שיומשך . . אור: לקו"ת ס"פ קרח שם.

כדבריו: ראה ס' הקונטרסים שם.

יהי . . ואל יטשנו: הענין בעבודה – ראה סד"ה יהי ה"א (ס' המאמרים ה'תשי"ח ע'
נז). וע"פ המבואר שם יובן ג"כ מה שבסיום דבריו אומר "ברוחניות" ואח"כ "ובגשמיות"
– היפך מהרגיל בדברי ומכתבי בעל הגאולה.

בת"ח על הכתיבה: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י
זו"ן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.

למכ' אדני"ע: כנראה הכוונה למכתבי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, שרכש מו"ה
רש"ז שור ומסרו לרבינו בעת ביקורו אצלו (כדלקמן אגרת ט"קצ), וע"ז כותב לו כאן
"חמרא למרא וטיבותי' לשקיא".

וחמרא למרא וטיבותי' לשקיא: ב"ק צב, ב.

מדרמ"צ ע' 12: היינו כי אדם בלבד הוא כעל בחירה [משא"כ בצבא השמים].

לההערה מהרמב"ן במדבר (א, מה) – שייך יותר לענין דפ"נ מאשר למעמד וכו', אבל ראה כתובות (קה, סע"ב) – וע"פ המבואר שם יובן ג"כ מה שנתקבל זה לרצון אצל רבותינו נשיאינו, למרות הפס"ד בשו"ע חו"מ סו"ס רמט (וביותר יוקשה עפמשי"כ בסמ"ע שם: ואינו מוכיחן כו'). אלא שדייקו חז"ל שם "המביא" (ולא "הנותן" סתם – שכולל גם זה שלחצו עליו) "דורון" (עפמשנ"ת ברמ"א שו"ע יו"ד סו"ס רנא) "ביכורים" (ע"י במס' ביכורים. וד"ל). ואכמ"ל.

ט'קסד

ב"ה, י"א תמוז ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ותלמידות בתי ספר "אהלי יוסף יצחק"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה למכתבם, בקשר עם הבחינות הבאות,

לההערה: קטע זה נדפס בלקו"ש ח"ג ע' 133, ונכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יצחק דובאור. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'פח, ובהנסמן בהערות שם.

לההערה מהרמב"ן: בענין נתינת דמי מעמד. וכנראה רצה לפעול אצל רבינו שיסכים לקבל מעות מעמד מאנ"ש (ראה לעיל אגרות ט'קנ-ט'קנא).

מהרמב"ן במדבר (א, מה): כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים.

כתובות (קה, סע"ב): כל המביא דורון לת"ח כאילו מקריב ביכורים. וראה גם תורת מנחם – התועדויות ח"א ע' יב ואילך.

בשו"ע חו"מ סו"ס רמט: מדת חסידות שלא לקבל מתנה אלא לבטוח בהשם שיתן לו די מחסורו, שנאמר [משלי טו, כז] ושונא מתנות יח"י.

בסמ"ע שם: כי הלהוט אחר מתנות צריך להחניף הבריות ואינו מוכיחן על מעשיהם הרעים שרואה בהם.

שדייקו חז"ל: המביא דוקא ודורון דוקא וביכורים דוקא, משא"כ באופן שרצו לסדר את מגבית המעמד, ולכן לא הסכים על זה רבינו, כדלעיל שם.

ברמ"א שו"ע יו"ד סו"ס רנא: ואין לפרנס הרב שבעיר מכיס של צדקה דגנאי הוא לו. . אבל כל יחיד יוכל לשלוח לו מצדקה שלו וזהו דרך כבוד.

ט'קסד

ראה גם לעיל אגרת ט'קנט.

קסה

אדמו"ר זי"ע

בעת רצון אזכירם על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר על שמו נקראו בתי הספר ומתאים לרוחו והוראותיו יתנהלו בעז"ה

למילוי משאלות לבבם לטובה ולברכה ובנקודה העקרית – אשר יוסיפו בהתמדה והתמסרות ללימודי קודש, והלימוד יביא לידי מעשה קיום המצות.

ידוע מאמר רבנו הבעל-שם-טוב, אשר מכל ענין צריך האדם ללמוד בהנוגע לעבודתו את השם יתברך ויתעלה. ומכאן הוראה, לכל איש ואשה הישראליים, שאם יש בחינה באיזה ענין, הרי לכל לראש צריך להתבונן ולעשות בחינת עצמו בעניני קדושה, היינו בתורה ומצות, כי באלה כל אדם נבחן בכל יום,

ובלשון רבנו הזקן (בעל התניא והשו"ע): והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוהן כליות ולב אם עובדו כראוי (תניא פרק מ"א בתחלתו. עיי"ש).

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'קסה

[נוסח המברק לקראת חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז תשכ"ו]

התוועדויות פעילות ולהמשיכן בכל השנה ובברכת חג הגאולה.

מנחם שניאורסאהן

והלימוד יביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
מאמר רבנו הבעל-שם-טוב: ראה לעיל שם, ובהנסמן בהערות שם.

ט'קסו

ב"ה, ימי הגאולה תמוז ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

ל"גן ישראל" ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

תהא פתיחת "גן ישראל" וכל משך שהותם בו בהצלחה בכל.

ובפרט שהשנה שנת השמיטה אשר שבת היא לה' ומסוגלת להוספה בתורה ומצות ולהמשכת שובה ונחת, עונג האמיתי – בעניני הגוף והנפש גם יחד, ולמהר קיום היעוד שבפרשתנו וקם שבט מ"שאל, זה מלך המשיח וישראל עושה חיל.

בברכת חג הגאולה

מ. שניאורסאהן

להוספה בתורה: ראה ברכות (לה, ב) אפשר אדם חורש כו' תורה כו'.

ומצות: (ע"י ההוספה ב) לימוד שמביא לידי (הוספה ב) מעשה.

שובה . . האמיתי: ראה רשימות אדמו"ר ה"צמח צדק" לתהלים (צב, א ובמילואים

שם).

הגוף והנפש: שברוחניות הם מצות (אברים, גרמוהי) ותורה (דם הוא הנפש, חיוהי)

– ראה תניא פכ"ג (ובהגהות הצ"צ לשם). לקו"ת במדבר יג, א.

זה מלך המשיח: רמב"ם הל' מלכים רפ"א.

וישראל עושה חיל: ראה זוהר ס"פ שבוע זה.

ט'קסו

ראה גם לקמן אגרת ט'שמא.

שבת היא לה' : בהר כה, ב-ד.

לימוד שמביא לידי . . מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

רשימות אדמו"ר ה"צמח צדק" לתהלים: יהל אור ע' שכח ואילך. שם ס"ע תרכז

ואילך.

דס הוא הנפש: פ' ראה יב, כג.

ובהגהות הצ"צ לשם: קיצורים והערות לתניא ס"ע קד ואילך.

שבפרשתנו: בלק כד, יז.

זוהר: ח"ג ריב, ב.

ט'קסז

ב"ה, ט"ז תמוז תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם מר"ח תמוז והקודמו (עם המצורף אליהם),

ובעת רצון יזכירום על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבם לטובה, בכל הענינים אודותם כותבים.

בבואינו עתה מימי הגאולה י"ב וי"ג תמוז, שבדאי יודעים פרשת ימים אלו, ועוד ועיקר – מה שעלינו ללמוד מהם, בודאי שע"ז יתוסף ג"כ בבטחון בהשי"ת, המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, ואשר (בלשון נעים זמירות ישראל) ה' לי לא אירא, ה' רועי לא אחסר, שהכוונה בזה לא רק לענינים הנקראים (בלשון בני אדם) גדולים, אלא גם לענינים קטנים וקטנטנים, ובסגנון הידוע בתורת הבעש"ט, בנוגע להשגחה פרטית, שלא רק גלגול עלה נדף ברחוב הרי מושגח הוא מלמעלה, אלא אפילו אופן וסיבת הגלגול,

שמה למדים אנו, גודל ופנימיות השגחת השם ית' בנוגע לעניני בני ובנות ישראל, עם קרובו.

בברכה לבשו"ט בתוכן מכתבה היא, ומובן ופשוט שהכתוב לעיל מכוון לכאוי"א מהם, ובפרט לתוכן מכתבו הוא, בנוגע למצב בריאותו וכו', ואין המטרה ללמד סנגוריא ח"ו על מצב הנ"ל, כ"א אדרבא להציע

ט'קסז

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 375, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
נעים זמירות ישראל: שמואל-ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (א).
ה' לי לא אירא: תהלים קיח, ו.
ה' רועי לא אחסר: שם כג, א.
ובסגנון הידוע בתורת הבעש"ט: ראה כש"ט הוספות סק"ט ואילך. וש"נ.
עם קרובו: תהלים קמח, יד.

קסח

אגרות-קודש (ט'קסח)

שאולי פירושו רק ענין של נסיון (דשייד ע"י דבר המוקשה ובלתי מובן דוקא) ואז, כנהוג בעניני נסיונות, כשהכירו שאך "מנסה ה"א אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה"א בכל וגו'" ועומדים "במבחן" בטל המצב (כי כבר מילא "תפקידו") וחוזר לאיתנו.

ובברכת רפוקו"ש ולהרחבת הפרנסה ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

הצעת הנכבדות בשביל בתם תחי' (עם האברך . . ש"י) – בכלל נכונה היא, אלא, כיון שמזכירה ש(בתחלה) קצת הסתייגה וכו' אין כדאי שהם יתערבו עוד בזה, ותמשיך בתם כפי הנראה לה, כפי המשך הלב וכו', והרי (כנ"ל) ה' משגיח בהשגחה פרטית.

ט'קסח

ב"ה, צום הרביעי, יחפך בקרוב לששון ולשמחה [ה'תשכ"ו]
ברוקלין, נ.י.

מרת . . תחי'

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מ"ב תמוז, בו כותבת שזה איזה שנים לאחרי חתונתם, ועדיין לא נתברכו בפרי הבטן.

ולפלא שאינה כותבת אם שאלו ברופאים מומחים, שהרי על האדם לעשות את התלוי בו בדרך הטבע, ובכל אופן יעשו זה עתה.

ועוד ועיקר כיון שלפעמים קרובות, העכוב בברכת השם לזרעא חייא וקיימא, בא מחסרון דיוק בשמירת חוקי ודיני טהרת המשפחה

פירושו רק ענין של נסיון: ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' קפח ואילך. וש"נ.
מנסה ה"א אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה"א בכל גו': פ' ראה יג, ד.

ט'קסח

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 193, והושלמה ע"פ העתקה.
ועוד ועיקר: ראה גם לעיל אגרת ט'קל, ובהנסמן בהערות שם.

קסט

אדמו"ר זי"ע

(נדה, הפסק טהרה, טבילה במקוה כשרה וכו'), מחסרון ידיעה מלאה בכל הפרטים בזה, לכן עליהם לברר אצל רב מורה הוראה כל הפרטים בזה ועל מנת לשמור עליהם מכאן ולהבא ככל הדרוש.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קסט

ב"ה, י"ט תמוז, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר שניאור זלמן שי' מסחרי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום הבהיר י"ג תמוז (והקודמו), בו כותב דו"ח מהשיבה האחרונה וסיכום ההחלטות. ויהי רצון שימלאו החלטותיהם לטובה, ויקויים מאמר חכמינו ז"ל – מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, יש לו מאתיים רוצה ארבע מאות (ואינו מסתפק בתוספת מנה כמקודם). וההצלחה בענינים [אלו] תביא, כמו שכותב, רשימה שני, והתקוה שתעלה על הראשונה במנין ובמשקל וכולי. וכשם שבישר בשורות טובות עד עתה כן יבשר להבא, מתוך בריאות נכונה וטיבול מוצלח, שכותב עדי"ז בסיום מכתבו.

ובפרט שמכתבו נכתב ביום הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכמו שנדבר כשהי' כאן, שההוראה דיי"ב-י"ג תמוז לכל אחד ואחד מאתנו היא, שכשאדם מעמיד עצמו בתוקף מתגבר הוא על המניעות הכי גדולות. ואף שמי ידמה לו, אבל הרי גם המכשולים בזמן הזה קטנים הם שלא בערך, ועוד זאת שהדרך כבר כבושה וסלולה לפנינו, על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ט'קסט

מר שניאור זלמן שי' מסחרי: אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ע, ובהנסמן בהערות שם.
מאמר חכמינו ז"ל: ראה קה"ר פ"א, יג. הנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 450.
שההוראה דיי"ב-יג תמוז: ראה גם לעיל אגרת ט'קסט.

ויהי רצון שימים אלו דבין המצרים יהפכו לששון ולשמחה, כיעוד הנביא, ונוכה לראות במהרה בימינו גאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכה לרפואה קרובה ולבשורות טובות.

ט'קע

ב"ה, מוצש"ק פרשת פנחס, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

והרי הימים ימי סגולה תיכף לש"ק פנחס, יום ברכת הגומל של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, בקשר עם גאולתו, וכמדובר כמה פעמים: גופא בתר רישא אזיל, ובפרט אלה אשר זקוקים הם שיגמלם ה' טוב, והם ארבעת הסוגים

תיכף: להעיר ממרז"ל ג' תכיפות הן (נתי' בד"ה שאו ידיכם, ש"פ פנחס, פ"ז (בסי' הקונטרסים ח"א דף קפח)).

פנחס: ראה ברכות (נו, סע"ב): פנחס . . . פלא (ובפרש"י שם: כמו שנעשה לפנחס כדאמרינן [ב]סנה' (פב, ב). וצ"ע דא"כ חול"ל פלאות, שחרי הרבה נסים נעשו אז לפנחס. ולהעיר דאות נז"ן מתחלפת בלמ"ד (ממוצא א' – דטלנ"ת בלשון) ופנחס אותיות פח-נס (אלא שעפ"ז חול"ל נס נעשה) אלא שלע"ע לא מצאתי זה בסי'.

דטלנ"ת בלשון . . . אלא: בטופס אחר הוא בשינוי והוספה: דטלנ"ת בלשון ראה נחמ"י ג, (ל) ו"חס" – מדרג"י דחסד (זח"ג רלח, א), גם בפנחס ישנם אותיות נס (אלא... **ארבעת הסוגים:** להעיר מיהל אור להצ"צ לתהלים קז.

כיעוד הנביא: זכרי' ח, יט. וראה רמב"ם סוף הל' תעניות.

ט'קע

כללי-פרטי. נדפסה בסה"מ תש"ה בתחלתו, ובלקו"ש ח"ח ע' 336, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ממרז"ל ג' תכיפות הן: ירושלמי ברכות פ"א ה"א.
מיהל אור: ע' תיט.

גופא בתר רישא אזיל: ראה עירובין מא, א. סוטה מה, ב.

קעא אדמו"ר זי"ע

וסימנך וכל הי"חיים" (חולה יסורים ים מדבר) יודוך סלה, חיי"ם כפשוטו,

וכן ארבעה סוגים אלה בעבודה הרוחנית (וכמבואר במאמר ד"ה ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני טוב, לבעל הגאולה):

חולה – טמטום המוח והלב,

חבוש בבית האסורים – (ניצר הרע) רשע מכתיר את הצדיק (ניצר טוב),

יורד בים – בריבוי הבלבולים (מים רבים) של עניני העולם,

הולך במדבר – הנמסר רק לגשמיות העולם וחומריותו (היפך מקום ישוב אדם, אתם קרוים אדם, אדמה לעליון),

כי, כסיום המאמר (שם): בחדסי א-ל עליון מתעורר רוח ממרום

וסימנך: בלשון – ובסדר – השו"ע (או"ח סרי"ט).

בלשון: בטופס אחר הוא בשינוי והוספה: בלשון – ובסדר – הטושו"ע (או"ח סרי"ט). וראה הגמ"י להל' ברכות פ"י ה"ח. פרישה בטור שם).

במאמר ד"ה ברוך הגומל: דשי"פ פנחס, פ"ז (בסי' הקונטרסים שם).

טמטום המוח והלב: ראה ד"ה להבין ענין טמטום כו' לאדמו"ר הזקן (הובא ונתבאר בד"ה כל הולך בסי' המאמרים תרכ"ו).

רשע מכתיר: חבקוק א, ד. וראה זח"ב קיז, ב.

מים רבים: נתי' בארוכה במאמרים ד"ה זה.

במדבר: ראה תו"א מג"א (צד, א). אוה"ת להצ"צ לשה"ש (ח, ה).

בעבודה הרוחנית: ראה גם "רשימות" חוברת קב ע' 6 ואילך. וש"נ.

ד"ה להבין ענין טמטום כו' לאדה"ז: מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תפב. הובא ונתבאר

באוה"ת שמיני (כרך ב) ע' תעח ואילך.

בד"ה כל הולך בסי' המאמרים תרכ"ו: בהוצאת תשמ"ט ע' סז ואילך.

במאמרים ד"ה זה: ראה (לדוגמא) תו"א ר"פ נח. ובכ"מ.

אוה"ת להצ"צ לשה"ש: כרך ב ע' תשיד ואילך.

אתם קרוים אדם: יבמות סא, רע"א.

אדמה לעליון: של"ה ג, רע"א. כ, ב. רסח, ב. שא, ב. ובכ"מ.

קעב

אגרות-קודש (ט'קעא)

וכו' עד אשר צדיק מצרה נחלץ (דכל אחד ואחד מישראל בכלל זה)
וכמ"ש ועמך כולם צדיקים.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ט'קעא

ב"ה, כ"ב תמוז תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על ההודעה על דבר יום ההולדת שלך,

ויהי רצון שתהיי שנת הצלחה אצלך בהנהגה טובה כראוי לבן
ישראל שכל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב, ז.א. לימוד
בהתמדה ושקידה ושמיעה לקול הורים ומורים והנהגה טובה בכלל ועד
שתהיי דוגמא חי לחברייך שיי, ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכת הצלחה בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

צדיק מצרה נחלץ: משלי יא, ח. וראה סנה' לט, רע"א. הוספות לתו"א ס"פ כי
תשא.

הוספות לתו"א ס"פ כי תשא: קיב, סע"ד ואילך.
ועמך כולם צדיקים: ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

ט'קעא

ואין לך דבר העומד בפני הרצון: ראה זח"ב קסב, רע"ב.

קעג

אדמו"ר זי"ע

ט'קעב

ב"ה, כ"ב תמוז תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום ה' בו כותבת אודות יום הולדת שלה,
ובודאי מוסיפה בהנהגה טובה כראוי לבת ישראל שכל אחת מהן
נקראת בת שרה רבקה רחל ולאה,
והרי זה גם הצנור והכלי לקבלת ברכות השם יתברך.
ויהי רצון מהשם יתברך שתהיי שנה הבאה עליי לטובה שנת
הצלחה בכל ענייני, והורי שיחיו ירוו ממך נחת אמיתי, שזהו נחת יהודי
חסידותי.

בב[רכה],

בשם [כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר]

ט'קעג

ב"ה, כ"ג תמוז תשכ"ו
ברוקלין.

נשי ובנות חב"ד אשר בעיר טאראנטא, ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת נדבת לבן הט' למגבית של ימי הגאולה י"ב וי"ג
תמוז, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל.
ויהי רצון אשר יוסיף השם בברכ[תו] לכל אחת ואחת מהן בתוככי
כלל ישראל, בהמצטרך להן ולב"ב שי
מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

קעד

אגרות-קודש (ט'קעד)

וזכות הצדקה תעמוד לכל אחת ואחת מהן בהמצטרך.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

רשימת השמות שלהן תקרא בל"נ על הציון הק' של בעל השמחה
והגאולה.

ט'קעד

ב"ה, כ"ג תמוז תשכ"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה ארי' ליב שי

שלום וברכה!

ע"י הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה שלום שי ריבקין
קבלתי בקשתו ברכה פ"נ,

ויקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע,

וזכות הצדקה (שמצו"ב הקבלה) תעמוד לו למילוי משאלות לבבו
לטובה.

התקוה שיש לו קביעות עתים בכל יום, הן בלימוד תורת החסידות
והן בתורת הנגלה, ובפרט ע"פ ספור הרב ריבקין שי אודות גזע צור
מחצבתו, משפחת חסידי חב"ד.

והרי נמצאים אנו בחדש הגאולה, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
דורינו (שבודאי ידועה לו פרשת המאסר והגאולה שלו) וידועה הודעת
חז"ל דגופא בתר רישא אזיל.

בברכה,

ט'קעד

מו"ה ארי' ליב: לאווסאן, סיאטל.
הודעת חז"ל דגופא בתר רישא אזיל: ראה עירובין מא, א. סוטה מה, ב.

קעה

אדמו"ר זי"ע

ט'קעה

ב"ה, כ"ה תמוז תשכ"ו
ברוקלין.

האברך . . .

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב תמוז, בקשת ברכה פ"נ.

בעת רצון יקרא על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נב"מ זי"ע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

מהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחת
התפילין, להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

ולכתבו בנוגע לגמגום – כיון שעל האדם לעשות את התלוי בו בדרך
הטבע, ישאל ויעשה כדעת רופא,

אלא ועיקר, שעליו להוסיף בהתמדה ושקידה בלימוד התורה נגלה
וחסידות, והלימוד יהי כהוראת חז"ל מביא לידי מעשה קיום המצות
בהידור, שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי הקב"ה הרי זה גם הדרך לקבלת
הברכה שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות ורופא בשר ודם שלוחו
הוא.

ורואים במוחש שבנוגע לגמגום מועילה בפרט ההתחזקות במדת

ט'קעה

נדפסה בלקו"ש חל"ו ע' 321, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.
בנוגע לגמגום: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'שעא, ובהנסמן בהערות שם.
כהוראת חז"ל מביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
ורופא בשר ודם שלוחו הוא: ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 80 ואילך.

הבטחון בהשם יתברך שהוא המשגיח על כל אחד בהשגחה פרטית, כיון שסיבה חשובה במיחוש האמור, הוא העדר שלוח נפשית ובטחון עצמי ככל הדרוש.

ט'קעו

ב"ה, כ"ה תמוז, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו – שנתקבל באיחור זמן רב – בו שואל בקשר עם תכניתו ללמוד לרפואה, אבל קשורים בזה כמה מכשולים, ומתחיל במנינם וכו'.

והנה בכלל ככל שאלה השייכת לשולחן ערוך, עליו לפנות לרב מורה הוראה בסביבתו, כיון שפסק דין ברור קשור בכמה פרטים ופרטי פרטים, שלא תמיד אפשר להעלות על הכתב, ובכגון זה גם אין צורך, כיון שיכול למצוא רב בסביבתו ולברר ולדבר עמו פנים אל פנים.

ונקודה העיקרית היא, שדבר האסור ע"פ שו"ע, הרי אסור הוא, ומה תועלת לאדם לרמות את עצמו, שכאילו בנדון זה יש להמציא איזה היתר, באם רב מורה הוראה שיש לו סמכות בשטח זה, אומר בפירוש אין בזה היתר, ובסגנון חז"ל על מצוה הבאה בעבירה, שהוא בוצע בדרך נאץ ה'.

התקוה שיש לו קביעות עתים בלימוד התורה שהיא חיינו ואורך ימינו, והלימוד הוא כהוראת חכמנו ז"ל, לימוד המביא לידי מעשה, קיום המצות.

וכיון שואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה, בטח משפיע בסביבתו

ט'קעו

ובסגנון חז"ל: ב"ק צד, א.

בוצע בדרך נאץ ה': תהלים יו"ד, ג.

כהוראת חכמינו ז"ל: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

שואהבת לרעך כמוך כלל גדול בתורה: קדושים יט, יח ובתו"כ ופרש"י.

קעז

אדמו"ר זי"ע

שגם הם יתנהגו ככה, והובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע ופועלים פעולתם.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קעז

ב"ה, כ"ה תמוז, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון 7/11 אין וועלכען איר שרייבט, וועגען די באַציה[א]ונג[ע]ן אין הויז וכו'.

בכלל אין אַזעלכע זאַכען, קען מען אויפטאָן מערער דורך פריינד און באַקאַנטע, איידער דירעקטע רייד פון נאָהענטע.

צו אייער שרייבן, אין שלוש פון אייער בריף, אין וואָס צו אינוועסטען געלט.

דאַרפמען ריידן אין דעם, מיט פאַרלעסליכע ביזנעס לייטע, און גוטע פריינד, וועלכע ווייסען אין דעם, אָדער קענען אויסגעפינען וועגען דעם.

און השם יתברך וועלכער גיט אַכטונג אויף יעדערן, מאָן און פרוי, זאָל אייד פירען אין דאָס אַלץ אויבען געשריבענע, אין אַ גוטער וועג, גוט אין אַלע הינזיכטען.

איד האָף אַז ס'איז איבעריג צו אויפמערקזאַם מאַכען, אַז די טאָג טעגליכע אויפפירונג מוז זיין אין איינקלאַנג מיט די אַלע אָנווייזונגען פון

דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

ט'קעז

בכלל אין אַזעלכע זאַכן: ראה גם לקמן אגרת ט'קצט. ט'ריט.

קעח

אגרות-קודש (ט'קעח)

אונזער הייליקער תורה, תורת חיים, און אָפּהיטען די מצות, אויף וועלכע
עס שטייט, וחי בחם, וואָס אַלס צוגאַב צום עיקר, אַז דאָס איז דער
אַנזאָג פון השם יתברך, איז דאָס אויך די וועג אויף צו באַקומען זיינע
ברכות אין דעם וואָס מינויטיגט זיך.

געוויס היט איר אָפּ דעם גוטען מנהג פון אידישע פרויען צו געבן
אויף צדקה, יעדער מאָל פאַר ליכט צינדן, ערב שבת און ערב יום טוב, און
עס וואָלט גוט געווען מיזאַל בודק זיין (אַפּטשעקין) די מזוזות אין אייער
דירה, אַז זיי זאָלען זיין אַלע כשריה ווי דער דין איז – אויב דאָס איז ניט
געטאָן געוואָרן אין די לעצטע 12 חדשים –

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קעח

בי"ה, כ"ה תמוז, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלוש!

במענה לשני מכתבי, במ כתבת ראשי פרקים מחיי, מצב רוחה,
ומצבה בכלל בזמן האחרון, וכולי.

והנה בכלל אין פלא בחוסר שלווה פנימית באיש או אשה הישראלית
אם אין הנהגתם היום-יומית מתאימה לטבע הפנימי והעצמי שלהם, זאת
אומרת מתאימה למה שנאמר בתורתנו הק' ביחס לכל אחד ואחד מבני
עמנו: בניכם אתם לה' אלקיכם. שאם בנוגע לילד סתם עליו להתנהג באופן
המתאים להוריו, על אחת כמה וכמה ועד לאין קץ בנוגע לבניו של מקום,
בני ובנות ישראל, שאביהם שבשמים הורם דרכם בחיים בתורתו (לשון

וחי בהם: אחרי יח, ה.

ט'קעח

בנים אתם לה' אלקיכם: פ' ראה יד, א.
בתורתו (לשון "הוראה"): ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.

"הוראה"), הנקראת "תורת חיים", והלא הוא גם הבורא שבראם באופן המתאים לחיים אלו. שלכן הפרעה בהנהגה האמורה מביאה הפרעה בשלוח הפנימית וכולי.

מהאמור מובנת גם כן העצה העיקרית לתיקון המצב, והיא שלכל לראש צריכה להתנהג מכאן ולהבא באופן המתאים לרצונו של ה' בורא האדם ומנהיגו, כמפורט בשלחן ערוך.

מובן שמשער אני שיש מקשים על הנחה האמורה מהמציאות שכמה מאלו שאינם מקיי[מ]ים את המצוות ובכל זה כנראה אין חסר להם מאומה, גם לא בנוגע למנוחת הנפש וכולי. ותירוץ הקושי גם כן פשוט הוא: א) בסגנון חכמינו – אין אדם יודע מה שבלבו של חברו, ובפרט בשטחים שמכמה טעמים מובנים אין חברו רוצה לגלות אותם (להזולת. ב) בדוגמת חולי הגוף ר"ל, אשר כשאין החולה מרגיש שחולה הוא אין זה סימן בריאות, אלא אדרבה, סימן שהחולי כבד עליו. ועל דרך זה ועוד ביתר שאת הוא בנוגע למצב בריאות הנפש.

לשאלתה בנוגע לעצה מעשיית וכולי, הנה על פי התיאור במכתבה עלי' להתחיל לסדר חיי' באופן שתתרגל לחיים מסודרים מדי יום ביומו, אשר זה יקל עלי' להיכנס למסלול חיים קבוע, משמעת עצמית, מוח ושכל שליט על הלב והרגש, וכולי.

מובן שאין בהנ"ל שלילת הכתוב בתחילת המכתב, כי אם במסגרת זו עצמה הרי על האדם לעשות בדרך הטבע, וכנראה מהגורמים העקריים במצבה הוא הבלי-סדר ובלתי יציבות בחיי' בצד החיצוני שלהם, וכתוצאה מזה גם במצב נפשה, הרגשות וכולי.

כיון שלאחרי זמן ארוך של חיים בלתי מסודרים קשה להתרגל לחיים מסודרים ויציבים, מהדרכים להקל המעבר האמור הוא על ידי גורם מבחוץ, כוונתי קבלת משרה וכיוצא בזה, שתדע אשר יש לה התחייבויות כלפי אחרים בעבודה קבועה ושעות קבועות וכולי.

נראה מבין השיטין שבמכתבה שמעריכה את המצב שלה שיש לה סיבות נעלמות ורציניות וכולי. אבל לדעתי הנקודה העיקרית והגורם העיקרי הם שני ענינים הנ"ל: הנהגה על פי התורה וחיים בסדר מסודר.

בסגנון חכמינו: פסחים נד, רע"ב.

מוח ושכל שליט על הלב והרגש: ראה תניא פי"ב. פי"ז. ועוד.

וכשתתקן (לאט לאט, לפחות) את האמור ישתפר מצבה במדה הכי חשובה, ואולי גם עד לידי תיקון גמור.

עוד נקודה בהאמור, וגם היא עקרית, היינו שידוך מתאים. אבל פשוט שגישה לבעי חשובה זו, על אחת כמה וכמה החלטה בזה, צריכה להיות מתוך מנוחת הנפש ומבלי בילבולים. שלכן קדימה לסידור שני הענינים הראשונים, ולאחרי זה לגשת ולהתענין בנקודה האחרונה.

קשה לשער מראש כמה זמן דרוש יהי לתיקון האמור, אבל ברור הוא לדעתי אשר תלוי זה אך ורק ברצונה והחלטתה תקיפה שעלי ללכת בכיוון האמור, ולאחרי זה למלאות החלטה זו מבלי היסוסים וספיקות וכולי.

ויהי רצון שהשם ית', המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, יאיר דרכה בחיים ויצליחה בכל המצטרך לה בגשם וברוח.

בברכה לבריאות הנפש ובריאות הגוף ולבשורות טובות.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קעט

ב"ה, א' מנ"א, תשכ"ו
ברוקלין.

מרת חי' בריינא תחי'

ברכה ושלוש!

דורך הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה אהרן ישראל שי' דענבערג, האב
איך באקומען די ידיעה וועגען אייער געזונט צושטאנד.

און בעת רצון האָט מען אייך מזכיר געווען אויף דעם ציון הק' פון
מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ט'קעט

מרת חי' בריינא : בלומברג, מונטריאל.

קפא

אדמו"ר זי"ע

און דאָס וואָס איר טוט פאַר זיינע מוסדות, סיי אַליין און אויך דורך איינווירקען אויף אַנדערע צו איינטיילנעמען און שטיצען די מוסדות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, זאָל אייך דער זכות ביישטיין צו אַ רפואה קרובה ורפואה שלימה, און נאָך פילע גוטע יאָרן זאָלט איר קענען טאָן אין דאָס אויבען געזאָגטע מיט גוטער שטימונג.

בברכה צו גוטע בשורות אין דאָס אַלץ אויבען געשריבענע.

נ.ב. גראַדע דעם שבת, מברכים החדש מנ"א, האָבען מערערע אידן געזאָגט תהלים [לויט דער תקנה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, צו זאָגען שבת מברכים החדש, דעם גאַנצן תהלים פאַרן דאָוונען אין דער פריה], אין דעם תהלים וואָס זיינער צייט האָט איר געהאַט דעם זכות אַז דער תהלים זאָל ערשיינען [מיטן פירוש כ"ק אדמו"ר הצמח צדק].

ט'קפ

ב"ה, ב' מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

באַשטעטיג די ערהאַלטונג פון אייער בריף, בקשת ברכה פ"נ.

און בעת רצון וועט ער געלייענט ווערען אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

צו אייער פראַגע וועגען פאַרען אין נויאַרק.

האָבען מערערע אידן געזאָגט . . אין דעם תהלים: שנים רבות (עד שבת מברכים החדש מנחם-אב תשמ"ה) נהג רבינו לומר תהלים בכל שבת מברכים בס' תהלים "יהל אור".

האָט איר געהאַט דעם זכות: אשר כל בני משפחת דענבערג השתתפו בהוצאות הדפסת התהלים "יהל אור" (ראה לעיל ח"ז אגרת ב'עד).

זעלבסט פארשטענדליך, אַז דאָס איז ניט נויטיג, און ס'איז אַ שאַד
די געלט און די צייט, וואָרום אין באַסטאָן געפינען זיך גוטע דאָקטוירים,
וואָס זיכער שטייט [איר] מיט זיי אין פאַרבינדונג, און השם יתברך זאָל
העלפען זיי זאָלען צוטרעפּען די ריכטיגע באַהאַנדלונג, און זאָלט קענען
אַנזאָגען גוטע בשורות.

ט'קפא

ב"ה, ב' מנ"א, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש:

במענה למכתבה מיום השלישי, בו כותבת אודות תגובתה והרגש
שלה בנוגע לפלוני וכו' אף שמוצאה בו מדות טובות וכו'.

כיון שככתבה אין מצבה ברור גם בעיני עצמה (ואפשר שבכלל, אין
זה אלא מצב רוח עובר), כדאי שתדבר בזה עם ידידה שלה, עמה יכולה
לדבר גלויות לב, שהרי לפעמים הכי קרובות, ע"י הדבור מתברר הענין
יותר גם בעיני המדבר עצמו.

ויהי רצון מהשי"ת המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית,
שינחה בטוב לפני.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

קפג

אדמו"ר זי"ע

ט'קפב

ב"ה, ז' מני"א, תשכ"ו
ברוקלין.

האברך מרדכי זאב שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי ינהג במנהג אני"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר
מהשי"ת שתהי' שנת הצלחה אצלו בלימוד התורה וקיום המצות בהידור.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים

מ. שניאורסאהן

בטח שומר הוא השלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים
ותניא בכל יום, וישמור עליהם מכאן ולהבא ג"כ.

במענה לכתבו – ימשיך לימודו בישיבתנו במלבורן בהתמדה
ושקידה בנגלה וחסידות, וגם על חבריו שי' ישפיע בכיוון זה – ויה"ר
שכולם יחדיו ירימו קרן הישיבה למעלה מעלה לטוב להם ולכל אחב"י
שי' באוסטרליא. וזכות הרבים מסייעתם.

ט'קפג

ב"ה, ז' מני"א תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו ממוצש"ק, בו כותב אודות מצב בריאותו.

ט'קפב

האברך מרדכי זאב שי' : גוטניק, מלכודן.
בישיבתנו במלבורן: שנפתחה שם כתת ישיבה גדולה, כדלעיל אגרת ט"עג,
ובהנסמן בהערות שם.

יש לעשות כדיעה אחידה של שני רופאים מומחים במקצוע.

ומובן ופשוט שצריכה להיות התחזקות בהנהגה בחיי היום יומי מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, שניתנו לנו מהשם יתברך שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות, ורופא בשר ודם שלוחו הוא.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחת התפילין, להפריש פרוטות אחדות לצדקה. ומובן שהפרשה לצדקה צריכה להיות בלי נדר.

בברכה.

בשם [כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר]

ט'קפד

ב"ה, ח' מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה יהושע שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו בקשת ברכה פ"נ.

בעת רצון יקרא על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

בכבוד ובברכה לבשו"ט,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.
ורופא בשר ודם שלוחו הוא: ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 80 ואילך.

ט'קפד

מו"ה יהושע: בראנד, ירושלים.

נ.ב.

לכתבו בעניני בריאות, במקום חילוקי דיעות כזה שכותבם, יש לעשות התייעצות משלשה רופאים ולהחליט כהרוב, ויהי רצון שיקוים בזה מ"ש, וברכך ה"א בכל אשר תעשה.

וכאן מקום אתי להביע עוה"פ התענוג מהקריאה ועיון בהזדמנות מתאימה בספר[ו], כלי החרס בספרות התלמוד, והשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה בנוגע לספרו שעוסק בו עתה (בנוגע לכלי זכוכית).

כן כאן מקום אתי, החובה (והזכות) לעוררו על ההכרח להיות לו קביעות עתים גם בלימוד פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, נוסף על לימודו בנגלה דתורה, ובודאי לדכוותי האריכות בגודל הענין, אך למותר.

ט'קפה

בי"ה, י' מני"א, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר יונה ש"י כסה

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מה-7/21, והנני מודה לו מקרב לב בעד טרחתו לכתוב לי אודות הזכור לו מפרשת חיו של אחי ע"ה, ובפרט שנרשמו הענינים ברגשי הוקרה וחיבה. ובודאי כשיזכור עוד פרטים ירשום גם אותם, כי כמובן יקר לי מאד כל פרט ופרט.

לכתבו בסיום מכתבו, בטח אין כל הסכום שכותבו נדרש בבת אחת, כי אם אפשר להמציאו לרשותו לחלקין במשך כמה פעמים, ואז תקוטי קרובה לודאי שאוכל לסדר זה, ומטובו להודיעני באיזה אופן, על איזו כתובת וכולי.

וברכך ה"א בכל אשר תעשה: פ' ראה טו, יח.

ט'קפה

מר יונה ש"י כסה: אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ג ח'תשנ"ו.
אחי ע"ה: הור"ח אי"א נר"מ ובעל מדות וכו' ישראל אר"י ליב ע"ה.

קפו

אגרות-קודש (ט'קפו)

כיון שנכנסנו לתקופת הנחמות לאחר תקופת בין המצרים, יהי רצון שמכאן ולהבא יהי אך ששון ושמחה לכל אחד ואחד מאתנו בתוככי כלל ישראל בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת הצלחה בענייניו ולכל לראש ניצול כשרונותיו ונסיונו במשך שנים רבות.

ט'קפו

ב"ה, י"ד מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו, בבשורה הטובה בהנוגע לבתו תחי'.

ויהי רצון שתכה"י יבשר אך טוב בטוב הנראה והנגלה.

התקוה אשר משפיע בכל מקום שידו מגעת על קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, נוסף על הלימוד בנגלה דתורה, ובפרט ע"פ דברי מורנו הבעש"ט, באגה"ק שלו, אודות הפצת המעינות חוצה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קפו

הבעש"ט, באגה"ק שלו: נרפסה בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

קפז

אדמו"ר זי"ע

ט'קפז

ב"ה, י"ד מנ"א, תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' הרב מו"ה צבי הירש שי

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף מיט דאָס בייגעלייגטע.

בעת רצון וועט מען מזכיר [זיין] די וועגען וועלכע איר שרייבט, אויף
דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, לויט דעם
אינהאַלט פון אייער שרייבען, און דער זכות הצדקה (לויט דע[ר])
בייגעלייגטער קבלה) זאָל איר ביישטיין אין דעם.

וויבאַלד אַז אַלץ איז דאָך בהשגחה פרטית, איז דאָס פון מיין חוב
(וזכות) צו אויפמערקזאַם מאַכען אויף דער נויטיקייט און וויכטיקייט צו
פאַרשפרייטען דעם לימוד תורת החסידות, און ניט באַנוגענען זיך מיטן
אַליין לערנען, נאָר דוקא אין אַן אופן פון הפצה, און אויב פון יעדערן
ווערט דאָס ערוואַרטעט, עאכו"כ פון אַזעלכע וועלכע האָבן השפעה אין
זייער קהלה, והובטחנו דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע
ופועלים פעולתם.

בברכה לבשו"ט.

ט'קפח

ב"ה, י"ז מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בקשת ברכה פ"נ.

ט'קפז

מו"ה צבי הירש: ליכוביטש, בולטימור.
דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה
סט, א.

קפח

אגרות-קודש (ט'קפט)

בעת רצון יקרא על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

בודאי למותר להדגיש, אשר כל הזקוקים לברכת השם ית' וכן בני
משפחתו המעוניינים בטובתו, עליהם להתחזק בהנהגתם היום יומים,
שתהא מתאימה להוראות תורתו תורת חיים, ובקיום מצותי עליהם
נאמר, וחי בהם, שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי השם ית', הרי זה גם
הדרך לקבלת הברכה בהמצטרך לאדם.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלהם – באם לא נבדקו בשנים
עשר חדש האחרונים – ובכל יום חול לפני הנחת התפילין להפריש פרוטות
אחדות לצדקה, – כמובן שהפרשה לצדקה צריכה להיות בלי נדר –.

ט'קפט

ב"ה, י"ז מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נ"נ וכו' הרב מו"ה יצחק אייזיק שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי"א מנ"א, בקשת ברכה פ"נ.

בעת רצון יקרא על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

ט'קפח

עליהם נאמר, וחי בהם: אחרי יח, ה.

ט'קפט

מו"ה יצחק אייזיק: בעק, לונדון.

קפט

אדמו"ר זי"ע

בכבוד ובברכה.

נ.ב.

התקוה חזקה שמשדל בקביעות עתים דתלמוד תורה דרבים בפנימיות התורה שבדורנו נתגלתה בתורת החסידות, וכידוע גודל ההכרח בזה בדורותינו אלה (ויעוין קונטרס תורת החסידות לכ"ק מו"ח אדמו"ר, וקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר אביו של כ"ק מו"ח אדמו"ר – זצוקלה"ה נב"מ זי"ע) ויעיין ג"כ דברים נפלאים בהקדמת הרח"ו לשער ההקדמות להאריז"ל החי, ובדאי לדכוותי האריכות בהאמור אך למותר.

והרי הכל בהשגחה פרטית שיש לכי השפעה בק"ק ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם.

ט"קצ

ב"ה, טו"ב מנחם אב, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נו"מ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בהמשך להמדובר בעל פה, רצוני גם בכתב, לכל לראש, לקדם פניו
בברכה לחזירתו לאה"ק ת"ו באיחולים לבביים אשר העמל הרב שהשקיע
בנסיעותיו וכולי יביא פירות במדה מרובה על הצפוי ובסגנון חכמינו ז"ל

קונטרס תורת החסידות: נדפס באג"ק שלו ח"ד ע' שיב ואילך.
בהקדמת הרח"ו לשער ההקדמות: נדפס ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים שם.
ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא
בשל"ה סט, א.

ט"קצ

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"נא, ובהנסמן בהערות שם.
ובסגנון חכמינו ז"ל: מגילה ו, רע"ב. וראה גם לעיל חכ"ג אגרת ט"כד, ובהנסמן
בהערות שם.

– אשר כל דבריהם מדוייקים בכל הפרטים – "יגיעת ומצאת", זאת אומרת, שכשיש יגיעה אזי התוצאות לא רק מתאימות ליגיעה, אלא באופן של "ומצאת", כלומר על דרך מציאה הבאה שלא בערך לטרחא שהשקיעו בה. וזכות הרבים מסייעתו.

ועוד הפעם להביע תודתי הלבבית וגודל הקורת רוח והנחת רוח מהתשורה היקרה גוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, שנוסף על ענין הפדיון שבויים שבזה, כמדובר, שהיא פעולה חד-פעמית, הרי התענוג מזה ותוכן המכתבים הם ענינים שנמשכים ומתמידים, ומתחדשים ונשנים בכל פעם שמעיינים בהם.

ומובן שהנני רוחש לו הוקרה עמוקה מקרב לב בעד העונג מהזדמנות הפגישה עוד הפעם פא"פ ואפשריות השיחה פא"פ ביחידות, אף על פי שהזמן שהי' לרשותנו לא הספיק כלל לערך הענינים שנידברו ועל אחת כמה וכמה לאלה שלא נידברו ואשר בהזדמנות המתאימה נבוא בכתובים עליהם.

בברכה לבשורות טובות בכל הכתוב לעיל, כולל (ותקותי) שיתנו לכו אפשריות להנפש מנסיעותיו וביקוריו, שאע"פ שבודאי היו כמה וכמה ענינים של סיפוק נפש ונח"ר אבל הרי גם עניני תענוג יש לפעמים שלאחריהם יש צורך להנפש, ובכבוד והוקרה.

מהתשורה היקרה גוף כתי"ק: אגרות קודש שלו (ראה גם לעיל אגרת ט'קסג). האוסף אבד בווארשא בעת מלחמת העולם הא' (ראה "ספריית ליובאוויטש" ע' קכ). בשנה שלפנינו הובאה לארה"ק חבילה של אגרות קודש אלו, מו"ה רש"ז שזר קנה אותם ונתנם במתנה לרבי, כשביקר ביחידות כדלקמן (ראה שם ע' קנב). מהזדמנות הפגישה . . ביחידות: ביקר אצל הרבי במוצש"ק נחמו, י"ג מנחם-אב, והי' ביחידות כשעתיים (עד קרוב לשעה 2 לפנות בוקר). ראה גם לקמן אגרת ט'רלד. למחרת ביום שלח אליו הרבי משלח לבקרו במלון, כדלקמן אגרת ט'רז.

ט'קצא

ב"ה, ערב ש"ק פ' עקב,
כ"ף מנחם אב, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר חנני קבלת מכתבו.

ויחי רצון שיבשר טוב בתוכנו,

וכבראש פרשת שבוע זה: ושמר ה' אלקיך לך גוי וברכך גוי ברוך
תהי' מכל העמים גוי ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך גוי,

אשר "ואכלת ושבעת" – גם (מרמז ו)כולל כל מה שמפרט אח"כ
(בהאזרה "השמר לך"): תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת . . וכל
אשר לך ירבה,

וכביאור הזהר בפרשתנו ב(נוסח ו)ענין הברכה: ברוך דא רזא
דמקורא עילאה מכלא לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין,

כ"ף מנחם אב: יום בו נפטר אאמו"ר (בשנת תש"ד – לאחר המאסר וכי' על עבודתו
במסנ"פ בחזקת היהדות והפצתה) בגולה אשר הגלה, בעיר אלמא אטא (קאזאחסטאן,
רוסיה).

כ"ף: ראה שבת קד, א. לקו"ת שה"ש (יח, ד).

כ"ף מנחם אב: להעיר מתענית (כו, א. כח, א).

ואכלת . . כולל: וכזהר ר"פ עקב: ואכלת ושבעת וברכת כו' פקודא דא לברכא ליי
לקב"ה על כל מה דאכיל ושתי בחאי עלמא. וראה ברכות (מח, ב) רבי אומר כו' וברשב"א
שם דס"ל (ועוד תנאי שם) דחוי' דאורייתא (ודלא כתוסי' שם לה, א). וראה רמ"ז בזהר
שם – ולחעיר מפ"י הצ"צ (באוה"ת פ' עקב עתק"ח): ברוך תהי' מכל העמים היינו שכל
הניצוצים שנפלו בחם בשבחי"כ יתעלו ויוכללו בד'.

בהאזרה: שצ"ל מתאימה להסיפור שלפני.

וכביאור הזהר: ראה ג"כ ביאוה"ז שם (והגהות ע"ז באוה"ת להצ"צ שם).

ט'קצא

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 266, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

ופירש אאמו"ר: הגי' לשונות לארקא לאמשכא לאנהרא, י"ל כי ברוך שהוא רזא דמקורא עילאה, דהיינו יסוד אבא, הנה חכ' הוא יו"ד שבשם, שיש בזה גי' בחי', והם הגי' אותיות יו"ד, יי' נקודה, וי' קו, ד' שטח, ורומזים גי' על חב"ד, כי חכ' כולל בינה ודעת גי'כ, יי' חכ', וי' דעת, ד' בינה, זהו לארקא מי', ולאמשכא מו', ולאנהרא מדי', כי הארת אור הוא בהתפשטות והיינו שטח. עכ"ל,

אשר בפשוטו של דבר הוא – שיהי' לארקא ויתגלה ממקור העליון של הברכה עצם הברכה (ולא הארה לבד) ויומשך למטה מטה ותאיר הברכה העליונה בכל הענינים לפרטיהם, (וכאמור בכתוב) עד אשר – ושבעת.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

ופירש אאמו"ר: ברשימותיו על גליון הזהר שם.
שהוא רזא דמקורא עילאה: שמזה ראיי' (כפי' הביאווה"ז) דהיינו יסוד אבא (ולא בינה – כפי' אור החמה).
יי' חכ', וי' דעת, ד' בינה: להעיר מקהלת יעקב מעי' יו"ד סי"ב. ובכ"מ.
בפשוטו של דבר הוא: כמובן מבי' ענין נקודה קו שטח בד"ה מי מנה תערי"ב (הועתק ונת' בסד"ה אפס בלתך תרצ"ד – בס' המאמרים תשי"א), ד"ה למרבה המשרה, ש"ת (בס' המאמרים – קונטרסים ח"ב) פ"ד.
לארקא . . עצם: כמ"ש שמן תורק כו' שמריק מכלי אל כלי כו' (אוה"ת שם סי"ע תקמ"ט).
עד אשר – ושבעת: ראה לקו"ת נשא (כו, ד), בפרשתנו (טו, ג). ובאוה"ת שם.

ופירש אאמו"ר: ראה גם שיחת ש"פ עקב כ"ף מנ"א תש"כ. תשכ"ו. ד"ה ואכלת ושבעת תשל"ג (סה"מ תשל"ג ס"ע 460 ואילך. לקו"ש שם ע' 267).
 ברשימותיו על גליון הזהר: נדפס לאח"ז בלקוטי לוי יצחק הערות לזח"ג ע' תנח. בד"ה מי מנה תערי"ב: המשך תערי"ב ח"א ע' נ.
 בס' המאמרים תשי"א: ע' 164 ואילך.
 בס' המאמרים – קונטרסים ח"ב: תלו, סע"א ואילך.
 כמ"ש שמן תודק כו' שמדיק כו': שה"ש א, ג ובשהש"ר עה"פ (פ"א, ג (א)).

לא מצאתי שהובא הזהר בהאנציקלופדי התל'. וכדאי, לפע"ד, להשלים במהד"ב.

* * *

במענה לשאלותיו: נמצא בכ"מ בדא"ח ביאור דרז"ל ומנהגים אף שאין נוהגים כן בחב"ד ועוד יותר מזה – אף שהפס"ד אינו כן. והטעם – מפני שאלו ואלו דא"ח.

"כו" באגה"ק במקום שלכאורה צ"ל "גו" – העירותי ע"ז בפתח דבר ל"מפתחות" בסופו. ויש עוד להוסיף כי, כנראה מהסכמת "הרבנים שי בני הגאון כו" נדפסו רוב אגה"ק מהעתקות התלמידים, עיי"ש בהסכמה.

* * *

בנוגע דעם געזונט, שלאפן וכו' פון אייער פרוי תחי' – דאָרפן איצט נאָכאַמאָל פרעגן אַ דאָקטאָר און טאָן לויט זיין עצה – צו רפואה.

* * *

(*) לדוגמא: לקו"ת נצבים (מה, סע"א) של יעל פשוט. וראה סוף מפתחות ללקו"ת ב"ביטויים כו" מעי מנהגים.

לא מצאתי: מכתי"ק, בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י זיין. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם. שהובא הזהר: ר"פ עקב (שהובא לעיל בהערה ד"ה ואכלת): ואכלת ושבעת וברכת כו' פקודא דא לברכא לי' לקב"ה על כל מה דאכיל ושתי בהאי עלמא. בהאנציקלופדי התל': כרך ד ערך בהמ"ז בתחלתו. במענה לשאלותיו: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה פנחס אהרן ווברמן. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' עב. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"כ ז'תרסט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט'רפד. ט'שסג. נמצא בכ"מ בדא"ח: ראה גם לעיל ח"ג אגרת ד'תרטז. ח"ט ב'תשפה. שאלו ואלו דא"ח: עירובין יג, ב. וש"נ. "כו" באגה"ק במקום שלכאורה צ"ל "גו": ראה גם "מ"מ, הגהות והערות קצרות לסש"ב" בהקדמה ע' יו"ד (בליקוט פירושים).

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ט"ז, מנ"א, ויהי רצון שימשיך בטוב
ברשימותיו, הלוך והוסיף – "וכל אשר לך ירבה", שביעה אמיתית.

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבם מיום ט"ו, מנ"א והקודמו, ויהי רצון
שיבשרו טוב בתוכם.

נתאכזבתי רבות מה"פעולות" בענין הגנרטור. קויתי שכחתי
יוקם שבת א' קודם, ומאז עברו כו"כ חדשים! וסו"ס – באו בשאלה...
הלקנות גנרטור!! אעפ"כ (וכולי האי וכו') כותב הנני עוה"פ (ויה"ר
שעכ"פ עתה לא יהיו דב"ט) המענה לשאלתם – בפרש"י בלק (כב, ז):
באם יקנוהו בשעה הזאת (תומ"י לקבלת מכ' זה) יש בזה ממש, ואם
כו'.

* * *

נתעכב המשלוח ונתקבל מכתבו מג' אלול. ובנוגע להסתדרות וכו' –
באם ככתבו: המושב דתי הוא כדבעי, רוצים לקבלו (בתור נסיון – היינו
לראות הימלא מה שיקבל ע"ע) הרי (באם זוג' ת"י מסכימה ע"ז ברצונה
הטוב) יכנסו להמושב וימלא (כהבטחתו) תנאי העבודה שם כפי הדרוש
וה' יצליח.

ועוד (ועיקר, ונוגע לפרנסה) מוכרח שישרה השלום ביניהם (הוא
וזוג' ת"י). ולזה מוכרח שכל אחד ינתר מקצת משלו ולא להכנס לנצחנות
וכיו"ב. ואח"ז איש ואשה זכו שכינה שרורי ביניהם. ויבש"ט.

מאשר הנני . . . אמיתית: נכתב כהוספה לאגרת הקודמת, בטופס הנשלח למוהרש"ז
דוכמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ל, ובהנסמן בהערות שם.
ברשימותיו: שנדפסו אח"כ בספרו "לשמע און".
נתאכזבתי רבות: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל ועדת הגנרטור
בכפר חב"ד. ראה לעיל ט"ק, ובהנסמן בהערות שם.
נתעכב המשלוח: נכתבה בשולי האגרת הקודמת. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע'
קפט.
איש ואשה זכו שכינה שרורי ביניהם: סוטה יז, א.

קצה

אדמו"ר זי"ע

ט'קצב

[עשי"ק כ"ף מנ"א תשכ"ו]

מובן שא"א לומר שעד שנת תשכ"ו – תורת החסידות היתה דומה
לכפיפה שאין לה אזנים!!

ט'קצג

ב"ה, כ"ד מנ"א, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום י"ח מנ"א, בו כותבת אודות מרת . . .

והנה בכלל אין זה ענין לענות לאחת בהנוגע לענינה של השני
כמובן.

בכל זה בתור יוצא מן הכלל, באתי במענה במכתבי זה כמובן באם
נוסח השאלה וסגנונה מתאימות לדעת הני"ל.

א) מובנת הפליאה על ההודעה, שעוד לא מלאה הדרוש בשיפור
מצבה הרוחני, אלא שמקווה לשפר המצב בעתיד הקרוב, שאם בעיניים
גשמיים, יפה שעה אחת קודם, עאכ"כ בנוגע לעיניים רוחניים, שכל רגע
וכל פעולה, עולם מלא הוא, ובפרט כשזקוקים לברכת השם, כולל
להחליט (בהווה ולא רק בעתיד) כדבעי בעיניים חשובים.

ב) בנוגע להצעת נכבדות, האם יש מקום להודעת הגיל, בזה עלי
לפנות לרב מורה הוראה בסביבתה, שיורה לה דעת תורה בזה.

ט'קצב

נרפסה ב"מקדש מלך" ח"ב ע' 257, והוא מענה להצעת המזכיר הרי"ל שי' גרונר,
להוסיף בהקדמת המו"ל לס' המפתחות לדא"ח שנדפס אז (ועיקרו נערך ע"י רבינו) את
מארז"ל (עירובין כא, ב): קודם שתיקן שלמה כו' היתה התורה דומה לכפיפה שאין לה
אזנים.

קצו

אגרות-קודש (ט'קצד)

ג) נסיעתה לחו"ל אין נראית לי, והרי ארץ ישראל עליי נאמר, עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, אלא שהצנור והכלי לקבלת הברכה, היא הנהגה בחיי היום יומים מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קצד

ב"ה, כ"ה מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון דינסטאָג בקשת ברכה פ"ג, וועגען
אייער . . תחי

ווי עס פירט זיך אין אַזעלכע פּאַלען, דאַרפמען טאָן לויט די
אַנווייזונגען פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט אויפן אָרט, און בכלל איז ניטאָ
וואָס צו איבערטראַכטען, און השם יתברך זאָל איר שיקען אַ רפואה
קרובה און אויך אַ רפואה שלימה, און בענשן איר אין דעם וואָס זי
נויטיגט זיך.

געוויס האָט איר שוין באַקומען דעם ענטפער אויף אייערע
פריערדיקע בריף.

בברכה צו גוטע בשורות און גוטען געזונט.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קצג

עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

קצו

אדמו"ר זי"ע

ט'קצה

ב"ה, כ"ה מני"א, תשכ"ו
ברוקלין.

הווי"ח איינא נוי"נ בנשי"ק מו"ה שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ג מני"א, ות"ח על שימת לבבו לבשרני
טובות אודות ההו"ל של חלק ב' מהספר שמן למאור.

ומענין לענין באותו ענין, התקוה חזקה אשר אינו מסתפק בקביעות
עתיים בלימוד תורת החסידות בכל יום לעצמו, כי אם עוסק בהפצת
המעיונות בסביבתו, ועד שיגיעו וגם יפוצו חוצה.

ובודאי לדכוותי גודל הענין וההכרח בהאמור אין צורך ביאור,
והובטחנו, דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע ופועלים
פעולתם.

בכבוד ובברכה לבשו"ט.

ט'קצו

ב"ה, ערש"ק מברכים חודש אלול"ל, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

כנס נשי ובנות חב"ד, כפר חב"ד, ה' עליהן תחינה

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי הידיעה ע"ד קביעת הכנס ליום ב' א' דראש חודש
אלול הבע"ל.

ט'קצה

מו"ה שניאור זלמן: ברכש, נכד אדמו"ר מוהרש"נ מבאברויסק, מח"ס "שמן
למאור" דלקמן.

דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה
סט, א.

והרי בכלל כשמתכנסים בני או בנות ישראל, עליהם נאמר ועמך כולם צדיקים, טוב להם וטוב לעולם, ובפרט כשמטרת הכינוס היא מלכתחילה לחזק הפעולות של ביסוס היהדות המסורתית והפצתה, מוארה באור וחיות חסידותיים, ועוד יש כאן – מצוה דרבים וזכות הרבים.

ועוד סגולה מיוחדת לכנס זה שהמקום גורם והזמן גורם, שמתקיים בכפר חב"ד ת"ו בראש חודש הרחמים הוא חודש אלול, ר"ת אני לדודי ודודי לי כמודגש בתורת רבנו הזקן, וכמבואר שם י"ע משל ממלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאים

– ומוסיף כ"ק מו"ח אדמו"ר: **ויכולים**

כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות וכולי". וכמבואר בארוכה על ידי אדמו"ר הצמח צדק – שהשנה שנת המאה להסתלקות הילולא שלו – בספרו אור התורה.

ויהי רצון שהכנס יביא תוצאות המקוות ועוד יותר מהמשוער, התחל מיד בכנס עצמו והלוך ומוסיף בימים שלאחרי זה, וכל אחת ואחת מהמשתתפות וכל נשי ובנות חב"ד בכלל, וכל אלו שיצטרפו אליהן – תחיינה – תראינה ברכה והצלחה בפעולותיהן, וכאמור לעיל, פעולות חדורות באור וחיות חסידותיים ובאופן דמוסיף ואור.

וכיון שהכנס הוא בראש חדש אלול שאז זמן איחולי כתיבה

וכמבואר שם: לקו"ת פ' ראה ע' לב.

ומוסיף . . אדמו"ר: בד"ה לך אמר לבי, הישי"ת.

אור התורה: פ' ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה.

ט'קצו

ועמך כולם צדיקים: ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

טוב להם וטוב לעולם: ראה סנהדרין ע"א, סע"ב (כמשנה).

אלול, ר"ת אני לדודי ודודי לי: שה"ש ו, ג ובשעה"פ להאריז"ל עה"פ. הנסמן

בסה"מ מלוקט ח"ב ע' פב הערה 67.

בד"ה לך אמר לבי, הישי"ת: נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 167. תש"י ע' 285.

אור התורה פ' ראה: כך ב' ע' תתכ ואילך.

שאו זמן איחולי כתיבה וחתימה טובה: ראה מטה אפרים אר"ח סתקפ"א ס"ט.

קצט

אדמו"ר זי"ע

וחתימה טובה, יברך השי"ת את כל אחת ואחת מהן עם כל בני המשפחה
– שיחיו – בשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולכוח"ט

מ. שניאורסאהן

ט'קצז

ב"ה, כ"ח מני"א תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"א מני"א, בו כותב אשר לאחרונה אין רואים כל
כך הצלחה במצבם ובעניניהם.

ובכלל בנוגע לעניני בני ובנות ישראל, הרי הוספה במילוי רצונו של
הקב"ה, ע"י הוספה בלימוד התורה וקיום מצותי בחיי היום יומים,
מוסיפה בברכת השם בהמצטרך לאדם ולביתו, בפרנסה ובנחת מילדים
ובכל עניניו. ובעניני טוב וקדושה תורה ומצותי, הרי ככל שיהי' המצב גם
טוב בזה, תמיד יש מקום להוסיף, כיון שקשורים בהקב"ה שהוא אין
סופי.

ומובן שהאמור הוא כולל גם כן התחזקות בבטחון בהשם ית'
המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, והרי על זה נאמר, ה' רועי
(כשיתבונן ויתנהג מתאים לזה, אז) לא אחסר.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם
שתהיינה כולן כשרות כדין – באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים
– ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש פרוטות אחדות לצדקה.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קצז

ה' רועי . . לא אחסר: תהלים כג, א.

ט'קצח

ב"ה, כ"ח מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג מנ"א, בו כותב אודות העכובים עד עתה בנוגע
שידוכין.

וידועה ההוראה בכגון זה, להתבונן בעיקר שתה"י המדוברת
מתאימה למ"ש אשה יראת ה' היא תתהלל, ז.א. שומרת מצות בחיי היום
יומים,

ומובן שהאמור הוא מתוך הוספה בהנהגה בחיי היום יומים שתהא
מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי
בהם, והרי בעינינו טוב וקדושה, ככל שיה"י המצב גם טוב, תמיד יש מקום
להוסיף, כיון שקשורים בהקב"ה שהוא אין סופי.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'קצט

ב"ה, כ"ח מנ"א תשכ"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה . . שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ג לחדש מנ"א, בקשת ברכה פ"נ.

ט'קצח

אשה יראה ה' היא תתהלל: משלי לא, ל.
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

רא

אדמו"ר זי"ע

בעת רצון יקרא על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב.

בנוגע להשפעה על בנים. – רואים במוחש שלפעמים רבות יכולים
להשפיע ע"י ידידים יותר מאשר השפעה ישירה גם מהקרובים ביותר,
ובלבד שידברו בזה פעם ושתים ויותר ובדברים היוצאים מן הלב, ושלא
יהי ניכר שממנו באה התעוררותם ופעולתם בזה.

וכן (וזה עיקר), שאם בכל הזמנים נצטוינו להעלות בקדש, עאכו"כ
כשזקוקים לברכה מיוחדת ובפרט בענין כה גדול הערך בהנוגע לבן, וק"ל.

ט"ר

ב"ה, אדר"ח אלול, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון כ"ו מנ"א, אין וועלכען איר
שרייבט וועגען דער דירה פראגע אין כפר חב"ד, און די שוועריקייטען אין
דעם.

ס'וואלט גוט געווען, איר זאלט נאך אַ מאָל ריידין מיט דעם וועד
פון כפר חב"ד, און פאַרשטענליך אַז איר קענט זאָגן, אַז איר טוט דאָס
לויט מיין עצה,

און השם יתברך זאל אייך העלפען מיט אַ גוטע איינאַרדנונג, גוט

ט"קצט

שלפעמים רבות: ראה גם לעיל אגרת ט"קעז, ובהנסמן בהערות שם.
ובדברים היוצאים מן הלב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.
נצטוינו להעלות בקדש: ברכות כח, א. ור"נ.

סיי אין רוחניות און סיי אין גשמיות, וואָס באַ אידן היינגט אָפּ די גשמיות פון די רוחניות, ווי [מען] זעהט דאָס, ווען [מ']טראַכט זיך אַריין אין דעם, און זיכער איז איבעריג צו מאַרדן זיין אין דעם ענין.

פון דעם איז פאַרשטענדליך מיין באַציה[א]ונג צום צווייטען טייל פון אייער בריף, אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם פלאַן פון אייער זון שי' בהנוגע צו זיין לערנען אין דער צוקונפט, וואָס ס'איז צו באַוואונדערען, אַז מ'זאָל גאָר אַזוי טראַכטן.

השם יתברך האָט געפירט אייך און אייער פאַמיליע שי' בנסים ונסי נסים, אַרויסגעראַטעוועט פון יענער מדינה, גאַנץ, ניט נאָר בגשמיות נאָר אויך בנוגע צו אידישקייט, און דער נס האָט מצליח געווען בפועל ממש, און מ'איז עולה געווען לאַרץ ישראל, אַרץ הקדש, וויל מען אַוועקגעבען די בעסטע צייט פון לעבען, די יוגענד יאָרען, צו לערנען זיך אַזעלכע זאַכען, וואָס דאָס האָט מען געקענט אין יענער מדינה אויך גרייכען, און אפשר נאָך בעסער אויסלערנען זיך, ווי אין אַנדערע ערטער, און דאָס אַלץ טאָן, אַנשטאָט צו דאַנקען להשם יתברך אויף אַ פאַסיגען וועג, געמיינט דורך שטאַרקען זיך אויספאַלגען דעם רצון השם יתברך, ווי ס'איז אָנגעוויזען אין דער תורה ביזן שולחן ערוך און צו אָניאַגען דאָס, וואָס ס'איז ניט מעגליך געווען אין יענער מדינה, און טאָן דאָס מיט שמחה וטוב לבב.

וכל שכן וקל וחומר, ווען ס'איז געווען פאַרבונדען מיט מסירת הנפש, האָט מען געטאָן וואָס נאָר מעגליך, און מ'האָט זיך ניט גערעכענט מיט דעם, בכדי צו פירען זיך לויט רצון השם ית', און איצטער אַז מ'איז געקומען אויף דער פריי, צו פירען זיך ווי מ'וויל און ווי מ'באַדאַרף, קומט ווער און טענה'ט, אַז האָטש השם ית' איז דער זון ומפרנס לכל בטובו בחן בחסד וברחמים, וועט ער ח"ו ניט קענען מפרנס [זיין] דעם, סיידען מען וועט האָבן אַ פאַפיר אַז מ'האָט געלערנט אין דעם און דעם אַרט, און דעריבער דאַרפמען אַוועקגעבען אַזויפיל שעות, טעג וואָכען און חדשים און יאָרען, אויף די אַלע זאַכען, וואָס יענע מדינה צייכענט זיך אויס אין דעם.

איך וויל ניט מאַרדן זיין אין אַזאַ ווייטאַגדיקען ענין, און בפרט אַז איך בין זיכער, אַז דאָס אויבען געשריבענע וועט זיין גענוגענד צו זעהן די זאַך ווי דאָס איז אין אמת'ן.

און בפרט שטייענדיג אין דעם חדש אלול, וואָס יעדער איד זאָגט

רג

אדמו"ר זי"ע

צוויי מאָל אַ טאָג, השם אורי וישעי, אַז השם יתברך, און נאָר השם
יתברך, באַלייכט זיין לעבן און העלפט עס.

לויט אייער שרייבען, איז דער בריף געשיקט מיט לופט פאָסט
עקספרעס.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'רא

ב"ה, ראש חודש אלול, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מר מ. גובר שי, יו"ר מועצה איזורית לכיש,
ד"נ נחל לכיש דרום

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיי"ט מנ"א, ות"ח על שימת לבו להודיעני
ע"ד רושם ביקור קבוצת אנשי חב"ד במסיבת בר מצוה בחבל הנגב.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, שהיום הוא ראש חודש אלול שאז
מתחילים לאחל זה לזה כתיבה וחתימה טובה, שהנני מאחל למר ולכל
אשר לו.

בכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

ט'ר

צוויי מאָל אַ טאָג: ראה לקו"ש ח"ט ע' 170. וש"נ.

ט'רא

ומגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. וש"נ.
שאז מתחילים לאחל: ראה מטה אפרים או"ח סתקפ"א ס"ט.

נ.ב. על פי תורת והדגשת הבעש"ט שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, תקותי חזקה שכי' מנצל הכוחות והאפשרויות שניתנו לו להיותו יו"ר המועצה האיזורית לבסס האיזור בגשם וברוח גם יחד, וכדרך ומסורת עמנו בניי בכל מושבותיהם ועל אחת כו"כ באה"ק ת"ו - באופן דהגברת הרוח על הגשם והצורה על החומר. ובודאי לדכוותי דמר האריכות בהאמור אך למותר.

מזכיר שנפגשנו בימי נעורינו בבית אבא ז"ל ביקטרינוסלב. ובטח בהזדמנות הבאה יודיעני שמו אז, כיון שלא זכור לי השם "גובר" מהימים ההם, אלא שבטח שינה שם המשפחה כנהוג באה"ק.

ט"ב

ב"ה, א' אלול, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון ר"ח אלול.

בעת רצון וועט מען אייך מזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, צו דער ערפילונג פון אייער הארץ פארלאנג צום גוטען אין די אלע ענינים וואָס איר שרייבט.

און לויט אייער בריף, איז געוויס איבעריג אונטערשטרייכען אַז אַ צוגאָב אין ענינים פון אידישקייט, תורה און מצות, בריינגט אַ צוגאָב אין די ברכות פון השם יתברך, און אין ענינים פון גוטס און קדושה, איז דאָך ווי גוט מ'איז אין דעם, קען מען שטענדיג נאָך צוגעבן, וויבאלד דאָס איז פאַרבונדען מיט השם יתברך וועלכער איז אין סופי - אונענדליך -

אויך וואָלט געווען גוט מ'זאָל בודק זיין - אַפּטשעקין - אייערע תפילין - אויב דאָס איז ניט געטאָן געוואָרען אין די לעצטע 12 חדשים - און יעדער וואָכען טאָג אין דער פריה, פאַרן אַנטאָן די תפילין, צו געבען אויף צדקה.

און השם יתברך וועלכער גיט אַכטונג אויף יעדערן און פאַרזאָרגט

תורת והדגשת הבעש"ט שכל ענין הוא בהשגחה פרטית: ראה כש"ט הוספות סק"ט ואילך. רש"נ.

עם מיט דאָס וואָס ער נויטיגט זיך, זאָל אייך בענטשן מיט דעם וואָס איר באַדאַרפט, און זאָל אייך געבען אַ כתיבה וחתימה טובה.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. צו אייער פראָגע וועגען באַזעצען זיך אין כפר חב"ד. – אַזוי ווי לויטן פלאַן, וועלען אויף דעם קומענדען ראש השנה זיין דאָ די פאַרשטייער פון כפר חב"ד, וואָלט געווען ראַטזאָם, איר זאָלט זיך טרעפן מיט זיי, און ריידן מיט זיי וואָס איר ערוואָרט און וואָס איר קענט באַקומען.

איך האָף אַז איר ווייסט פון דער תקנה, צו זאָגען יעדער טאָג – אויך שבת און יום טוב – דעם שיעור תהלים חדשי, ווי דער תהלים איז פאַרטיילט אויף די טעג פון חדש, און אַלענספאַל וועט איר טאָן (זיי) פון איצטער אָן און ווייטער.

ט'רג

ב"ה, ב' אלול ה'תשכ"ו
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נ"נ וכו' מו"ה אהרן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום כ"ה מני"א.

ובמענה לשאלתו: באם המקיים נפש אחת מישראל – פס"ד חז"ל ברור הוא שכאילו קיים עולם מלא עאכו"כ עשירות נפשות ועד לקהלה שלימה. והרי לימוד בני"י את התורה – שהיא אך היא חיינו – באופן שמשפיעה על חיי הלומד (בסגנון חז"ל – לימוד המביא לידי מעשה) ועד

ט'רג

נרפסה בלקו"ש חל"ז ע' 203, והושלמה ע"פ העתקה.
פס"ד חז"ל: סנהדרין לו, א (במשנה).

בסגנון חז"ל – לימוד המביא לידי מעשה: קידושין מ, ב. וש"נ.

שתקוה חזקה שתעצב את חייו, הרי עי"ז מקיים אותו, מחייהו ומביאו לחיי עוה"ב וגם לחיי עוה"ז (הראויים לשם-חיים).

ועפ"ז מובן שדרכם בעתיד ברורה – למלאות בקשת הקהלה ולהמשיך בפעולותיהם בה עוד משך זמן. ויתוסף עי"ז בברכת ה' גם בעניניהם הפרטים ובנקודה העקרית – רוב נחת אמיתי מכל יו"ח שי'.

בברכה לבשו"ט ולכוח"ט.

ט'רד

ב"ה, ו' אלול תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מיום 15/8 עם המצורף אליו.

בעת רצון יזכירה על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בכל [ה]ענינים אודותם כותבת.

וידועה הוראת חכמנו ז"ל, אשר התחזקות והוספה בקדושה יהדות ומצותי, מוסיפה בברכת השם, והרי בעניני טוב וקדושה ככל שיהי' המצב טוב, תמיד יש מקום להוסיף, כיון שקשורים בהקב"ה שהוא אין סופי.

ומהנכון אשר יבדקו את המוזוות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין,

וכן בטח שומרת על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות, להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. במזכירות שלי אין כותבים צרפתית, ולכן בא המכתב בלשון הקדש, אבל היא יכולה לכתוב, גם בצרפתית, כיון שקורא הנני שפה זו.

ט'רה

בי"ה, חי אלול ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מרת אסתר תחי' ברמן

ברכה ושלוש!

הגיעה אלי ידיעה משמחת שזכתה ונשתמרו ברשותה ספרי כתבים ("ביכלעך") של מאמרי חסידות שנאמרו בשעתם מכ"ק רבותינו נשיאנו ונעתקו על ידי שומעים ומעתיקים.

והנה על פי רוב נמצאים ביכלעך אלו בכמה העתקות, ורובם ככולם היו באוסף הביכלעך ואוצר הספרים בבית הרב, אלא שבשנות המהומות והמלחמות נאבדו ונתפזרו כמה מהם. ומובן אשר כדי לברר וללבן הנוסח והלשון ככל האפשר, ובפרט כדי להכניס ולהביאם לדפוס, יש צורך בהשוואת כל הנוסחאות וכל מי שיש לו ביכל או ביכלעך לזכות גדול יחשב לו לשלוח לכאן, שהרי זהו תקונם ותכליתם של הביכלעך חסידות – הפצת מעיינות החסידות, תורת רבינו הבעל שם טוב זי"ע.

וגודל הזכות שבזה, זכות הפצת המעיינות וזכות הרבים הלומדים ספרי תורת החסידות הנדפסים על ידינו, אין די באר, ובודאי גם למותר לכמותה בידעי משפחתה וגזע צור מחצבתה.

ומגלגלין זכות על ידי זכאי ולימים זכאים, שנמצא עתה באה"ק ת"ו על ביקור קצר הרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ בעל מרץ ורב פעלים הרב ר' משה פנחס הכהן שי" כץ, שיש לו יפוי-כוח להיות שליח

ט'רה

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קסח.
לברר וללבן הנוסח והלשון: ראה גם "ספריית ליובאוויטש" ע' קמא.
ומגלגלין זכות על ידי זכאי: שבת לב, א. ושי"נ.
ולימים זכאים: ראה תענית כט, א. ושי"נ.
כץ. . שליח לקבלה: ראה גם לקמן אגרת ט'רנא.

לקבלה, ובודאי תרצה בחפץ לב למסור לידו הביכלעך כדי להביאם עוד קודם ראש השנה הבע"ל בימי הרצון להרבות זכותה לקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

בברכה לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגו"ר גם יחד,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט"ו

ב"ה, י"ב אלול, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום שהוכפל בו כי טוב, בו כותב שזה כמה שנים לאחר חתונתם ועדיין לא נתברכו בפרי הבטן.

בעת רצון יזכירם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע.

וכיון שלפעמים רבות העכוב לברכת השם לזח"ק בא, מאי הדיוק בשמירת חוקי ודיני טהרת המשפחה (נדה, הפסק טהרה, טבילה במקוה כשרה וכו') מחסרון ידיעה בכל הפרטים בזה, לכן עליהם לברר אצל רב מורה הוראה כל הפרטים בזה ועל מנת לשמור על זה ככל הדרוש מכאן ולהבא.

ומובן שהאמור הוא בתוככי כללות הנהגה בחיי היום יומים שתהא מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, וגם הוספה בזה מזמן לזמן,

ולאחרי התחזקות בהנהגה האמורה, ישאלו עוד הפעם דעת רופא מומחה ולעשות כהוראתו.

ט"ו

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 194, והושלמה ע"פ העתקה.
וכיון שלפעמים רבות: ראה גם לעיל אגרת ט"קל, ובהנסמן בהערות שם.
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

בפרטיות אודות הטפול שמזכיר במכתבו (נתוח וכו'), לכל לראש יש לברר אצל רב מורה הוראה, האם מותר ע"פ תורתנו תורת חיים.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו, ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש לצדקה – כמובן שהפרשה לצדקה צריכה להיות בלי נדר –

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ט"ז

ב"ה, י"ב אלול, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הווי"ח אי"א נ"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בחבילה בפ"ע נשלחו לכי הקונטרסים ד"ה נחמו עת"ר לכ"ק אדמו"ר (הרש"ב) נ"ע שנאמר באותה שבת, והוא מיוסד על קונטרס נחמו תרכ"ו, שנדפס לכבוד ביקורו ונמסר לו אישית, הכולל רק רשימת דברים, וכ"ק אדמו"ר נ"ע הרחיב עליו הדיבור (אבל לא העלהו על הכתב בעצמו – בסמכו על הר"ד בקונטרס דשנת תרכ"ו), ונרשם על ידי אחד השומעים שהי באותו מעמד, שהי מראשי החוזרים והתופסים, והוא הרב ר' אלי

ט"ז

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"א, ובהנסמן בהערות שם. ד"ה נחמו עת"ר: נדפס לאח"ז בסה"מ עת"ר ע' רכא ואילך (וראה שם ע' רסה). נחמו תרכ"ו: נדפס לאח"ז בסה"מ תרכ"ו ע' קצה ואילך (וראה שם ע' שלג). לכבוד ביקורו: של שזר אצל הרבי, במוצש"ק נחמו, י"ג מנחם-אב שנה זו (תשכ"ו), כולל אגרת ט"קצ, ובהנסמן בהערות שם. באותה שעה נדפס המאמר של שנת תרכ"ו, ובסופו "רישומי דברים" של שנת עת"ר, ונמסר לשזר בעת היחידות. כעבור שבוע נדפסה הנחה של המאמר שנאמר בשנת עת"ר, וזהו הנשלח לו בחבילה בפ"ע. רשימת דברים: נדפסה בסה"מ עת"ר שם ע' ריח.

ש"י סימפסון, שבקשתיו לבקר את מר ולהתועד אתו עמו בחמשה עשר באב באכסני של מר בניו-יורק.

והרי זה על דרך מה שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בכמה מרשימותיו איך שדברי ימי תנועת החסידות מקבילים לדברי עמנו בכלל, ובפרט בהקשר לתורתנו תורת חיים, פירוש גם כפשוטו הוראה בחיי היום-יום, כיון שהתורה היא נצחית ולמעלה מגדר זמן ומקום. דוק ותמצא כי נקודת מאמר נחמו כבר נאמרה (כנראה) מהצ"צ, ומיוסד על דברי רבנו הזקן שנאמרו מלפני כמאתים שנה, ואח"כ חזרו ונשנו בתוס' ביאור מפי כ"ק אדמו"ר מהר"ש בשבת נחמו תרכ"ו, אשר בשבת נחמו דהאי שתא, הוא יום פגישתנו במוצאי שבת זו, מלאו מאה שנה בדיוק מיום ליום, ואח"כ באופן אחר קצת חזרו ונאמרו מנכד הצ"צ, ואח"כ הי' לנושא השיחה בין אחד שנקרא ע"ש רבנו הזקן עם אחד ששמע בעצמו המאמר ורשמו בשנת עת"ר, שנזדמנו ונתועדו יחד בפונדק אחד בניו-יורק, ועתה דא"ח אלו לא ימושו מפי הלומדים אותם בארצנו הק', הן בירושלים עיר הבירה והן בכפר חב"ד מקום התישבות יוצאי חלציהם של חסידי רבנו הזקן. והרי זה אופיוני ומלא ענין.

נתעכב קצת משלוח הקונטרסים למר, כי רק ימים אלו הובאו מבית הכורד, אף שבמחשבה תחילה היו צריכים להיות מוכנים לאור ליום ו' עש"ק כ"ף מנ"א, יום עלית מר לאה"ק ת"ו. מטעם זה נתעכב גם כן משלוח ההמחאה שנדברנו עדי"ז בשעת ביקורו כאן, והיא בסך עשרת אלפים דולר, בקשר עם יסוד ובנין וביסוס כפר חב"ד שני, בקרבת כפר חב"ד הראשון (נחמה בכפלים), ומצוי"ב עתה.

בכבוד ובברכה – אף שתקוטי שעוד נבוא בכתובים לפני פרוס השנה – בסגנון המסור ומקובל ומוקדש מדורי דורות, לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגו"ר.

לבקר את מר: יחד עם משלחת ששלח אליו הרבי למחרת לבקרו במלון, כדלעיל שם.

שהתורה היא נצחית: תניא רפ"ז.

שהתורה היא נצחית ולמעלה מגדר זמן ומקום: ראה לקו"ת במדבר יג, א-ב.

כבר נאמרה . . מהצ"צ, ומיוסד על דברי רבנו הזקן: ראה סה"מ תרכ"ז שם ע' שלג.

כפר חב"ד שני: ראה גם לעיל אגרת ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.

נחמה בכפלים: איכ"ר ספ"א.

ט'רח

ב"ה, י"ב אלול, תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתביהם מיום 18/8 – שנתקבל אך ז"ע – בו כותבים
אודות הבת . . תחי', אשר הכירה בחור זה איזו שנים, ונפגשו כמה
פעמים, ולאחרונה אמרה, שאינה מעונינת בו, כיון שקנאי הוא, ושואלים
דעתי בזה.

כיון שבנוגע ליראת השם, הרי מקרא מלא דבר הכתוב, את
האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם, כדאי (באופן המתאים)
להשתדל, ששוב תתענין בתם תחי' בהצעת נכבדות האמורה עד לגמר טוב
בשעה טובה ומוצלחת.

כמובן באם רק האמור, היא הסיבה, ואף שאין ענין להכריח בת או
בן ישראל, בנוגע לשידוך, צריכים להסביר לבתם תחי' האושר הגדול
והחשיבות של חיים, ע"פ תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם
נאמר, וחי בהם, וכל המוסיף בזה, הודיעונו חכמנו ז"ל, שמוסיפין לו
בברכת השם, אף שלפעמים קוראים בני אדם להוספה זו, בשם קנאות,
והרי גם בקנאות ישנו סוג, עליו נאמר, בקנאו את קנאתי, קנאת ה', מקור
הברכה הצלחה ואושר.

בעת רצון יזכירו את בתם וכל שכותבים אודותם על הציון הק' של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

וע"פ סגנון מכתבם בודאי למותר להדגיש, אשר הוספה בעניני תורה
ומצות מוסיפה בברכת השם בהמצטרך, והכוונה על הנהגה בחיי היום
יומים, וכדברי החכם מכל אדם ככתוב לעיל את האלקים ירא וגו'.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם

ט'רח

מקרא מלא דבר הכתוב: קהלת יב, יג.
עליהם נאמר, וחי בהם: אחרי יח, ה.
הודיעונו חכמנו ז"ל: ראה תענית לא, א ובפרש"י.
בקנאו את קנאתי: פינחס כה, יא.

שתהיינה כולן כשרות כדין – באם לא נעשה זה במשך שנים עשר חדש
האחרונים – והיא תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות,
להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

נ.ב. כבקשתם נשלח המכתב מבלי לחכות על התור.

ט'רט

בי"ה, טו אלול ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

... ובעמדנו בימי רצון, ימי חדש אלול חדש הרחמים,

אשר בימים אלה, כדברי אדמו"ר הזקן, השי"ת הוא ע"ד מלך
שמקבלין "פניו בשדה, ואז רשאיין

(ומוסיף ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר: ויכולים)

כל מי שרוצה לצאת ולהקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים
יפות ומראה פנים שוחקות לכולם,"

בימי רצון: ראה רש"י שמות לג, יא. טור וכו' או"ח סתקפ"א.

חדש הרחמים: ראה ג"כ ד"ה אני לדודי, ש"ת.

אדמו"ר הזקן: בלקו"ת פי' ראה דף לב.

ומוסיף ומבאר: סד"ה לך אמר לבי השי"ת.

בסבר פנים יפות: ראה פיה"מ לאבות פ"א מט"ו. – ולהעיר מפיה"מ שם (פ"ג

מ"ב): בשמחה וזה יותר כו'. וי"ל שזהו בחה"ס זמן שמחתנו כו' שלאחרי אלול ועשי"ת,

הימים דשמאי – שם אורחותיו (ראה לקו"ת שה"ש מח, ג) ואכ"מ.

ט'רט

כללי-פרטי. נדפסה בספר המנהגים-חב"ד בתחילתו (וראה לקמן אגרת ט'רכט)

ובלקו"ש ח"ט ע' 312.

ד"ה אני לדודי, ש"ת: סה"מ ה'ש"ת ס"ע 150 ואילך.

סד"ה לך אמר לבי השי"ת: סה"מ ה'ש"ת ע' 167. תש"י ע' 285.

ריג

אדמו"ר זי"ע

ימלא המלך ממח"מ הקב"ה עוד בהיותו בשדה, כל בקשות ומשאלות לבבם לטובה של כל המקבלים פניו, בתוככי כללות ישראל, וימלא (כנ"ל) בסבר פנים יפות.

ויכתב ויחתם כל אחד ואחת לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

והרי היום, יום בו קיימא סיהרא (של כל חודש זה) באשלמותא.

בברכת כוח"ט

מנחם שניאורסאהן

ט"רי

ב"ה, ט"ו אלול ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה יהושע שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ובו בקשת ברכה פ"נ מיום ז' אלול,
ובעת רצון יקרא על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ
זי"ע.

כל בקשות: ראה אוה"ת להצ"צ (שהשנה שנת המאה להסתלקות היולא שלו) פי' ראה הגהות ללקו"ת הנ"ל (ע' תתח): וי"ל שאז באלול מאיר הארת בחי' י"ג מכילין הנ"ל גם בשושנה החיצונית. עיי"ש.
קיימא סיהרא: שישראל מונין ללבנה (סוכה כט, א) ודומין ללבנה מתאים לשינוי (ראה שרי"ע יו"ד סקעי"ט ס"ב. זח"א קפא, א. סהמ"צ להצ"צ (לא, א)).

קיימא סיהרא . . באשלמותא: זח"ב רטו, א. ועוד.

ט"רי

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קא.
מו"ה יהושע שניאור זלמן: סרברנסקי. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"פח, ובהנסמן
בהערות שם.

הלימודים (בחסידות וגם בנגלה) עם התלמידים שי' – מובן שצ"ל מתאים להידיעות והכשרון ובאופן (שסו"ס עכ"פ) יהי לבם חפץ במ.

בברכת כוח"ט

מ. שניאורסאהן

ט'ריא

בי"ה, ט"ז אלול תשכ"ו.

שב"ז מרת דבורה לאה תחי' ומר [יוסף] יחי'

מתוך צער רב הנני מביע השתתפותי באבלם לפטירת מחו' הרה"ח אי"א נוי"כ כו' מו"ה שלמה הכהן ע"ה בנוסח המסורתי המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים,

ומכאן ולהבא לא ידעו יגון ואנחה ואך טוב וחסד ימצאום תמיד כל הימים.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

לכאורה לא מובן סגנון ברכת תנחומין שמקשר ענין הנחמה עם האבלות על ציון וירושלים. ברם בזה גופא היא נקודת הנחמה, והיא בשמים, אף שאין הזמן גרמא להאריך, והן: א) אבלות היחיד זו היא באמת אבלות הכלל, וזה מודגש על ידי זה שמשתפים עם האבל את אבלי

עם התלמידים: בכתת הישיבה הגדולה במלבורן. ראה לעיל אגרת ט"עג, ובהנסמן בהערות שם.

לבם חפץ: ראה ע"ז יט, א.

ט'ריא

שב"ז: כך גם לקמן באגרות שנכתבו אלי', ואולי: שארת בשר זוגתי [אמה מרת שיינא ברכה דוליצקא – אחות הרבנית שטערנא שרה, זקנת הרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע – זוגתו של רבינו].

מרת דבורה לאה: הארנשטיין. אגרות נוספות אלי' – לעיל חי"ד ה'רה. ח"י ג'קעו. לקמן ט'רנב. ט'רעו.

סגנון ברכת תנחומין: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תחלה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ט'רטו. הנסמן ב"תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע' 626 (המקום ינחם כו').

רטו

אדמו"ר זי"ע

ציון וירושלים, היינו כל כלל ישראל, ב) נחמת היחיד היא נחמה אמיתית
ומובטחת בדיוק כמו נחמת ציון וירושלים, שהיא יסוד באמונתנו אמונת
חיים, ועל דרך נחמת ציון וירושלים עלי נאמר אודך הוי כי אנפת בי
ישוב אפך ותנחמני, שה"אודך" הוא גם על ה"אנפת", וכן היא ההבטחה
בנחמת היחיד, ויותר ממה שכתוב – נמצא כאן.

ט'ריב

בי"ה, ט"ז אלול תשכ"ו
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה ברוך שלמה אלי ש"י

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון ביום ההולדת. ויה"ר
מהשי"ת שתהי שנת הצלחה אצלו הן בגשמיות והן ברוחניות ויוסיף
בלימוד התורה וקיום מצותי מתוך הרחבה.

בברכת הצלחה בפעולותיו בהפצת היהדות והמעיינות בפרט ובברכת
כוח"ט

מ. שניאורסאהן

ט'ריג

בי"ה, כ' אלול תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום יו"ד אלול, בו כתב אודות השידוך
של וכו'.

עלי נאמר: ישעי' יב, א.

ט'ריב

מו"ה ברוך שלמה אלי ש"י: קונין, שנסע בשנה שלפני לשליחות בלאס-אנג'לס.

ואין ברור כלל, האם כותב על פי בקשתו, ומה טוב ע"פ בקשתה של המדוברת תחי' (או על דעת עצמו כממוצע בדבר שהרי אז אין בנוהג למענה בזה, כיון שהשאלה צריכה לבוא מאלו הנוגעים בדבר).]

ובאם כנ"ל כתבו בתור ב"כ של אחד מהם, או שניהם גם יחד, אז המענה, שנכונה ההצעה וטובה היא, ותהא בשעה טובה ומוצלחת.

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעת רצון על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ט'ריד

ב"ה, כ' אלול, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון י"ז אלול, אין וועלכען איר שרייבט, וועגען דער פראגע און ענטפער וואָס איר האָט באַקומען פון אייניגע פון כפר חב"ד.

והשם יתברך המשגיח על כל אחד ואחד בהשגחה פרטית ינחהו בטוב לפניו בכל המובנים.

איר שרייבט אַז איר'ט אַ שמש בבית הכנסת בכפר, האָט איר זיכער געהערט, דעם וואָרט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, בנוגע צו דער וויכטיגער אַרבעט פון אַ שמש, בנוסח קרא לשמש ויזרח אור, אל תקרי לשמש אלא לשמש, ד.ה. אַז אַ שמש דאָרף ליכטיג מאַכען די שול (בית הכנסת) מיט דער אמת'ער ליכטיקייט, און אויך פשוט עס זאָל זיין ליכטיק, כמבואר בשו"ע, אַז אַ בית הכנסת דאָרף זיין באַלויכטען און אויך ריין בגשמיות איז דאָס דורך געהעריגער אויפפאַסונג, און ברוחניות איז דאָס אַכטונג

ט'ריד

דעם וואָרט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה גם לעיל חכ"א אגרת ח'מו. ח"ח אגרת ר'תשסז, ובהנמנן בהערות שם.

בנוסח קרא לשמש ויזרח אור: בתפלת שחרית דשבת.

כמבואר בשו"ע: אר"ח סקנ"א ס"ט.

געבן עס זאלען אָפּגעהיט ווערען די סדרים אין בית הכנסת, עס זאל שטענדיג זיין גרייט סידורים תהלים חומשים וכיו"ב.

און אין פאַרבינדונג מיט דעם, איז פאַרשטענדליך וואָס אייער אָרט דאַרף זיין און אין אַן אופן איר זאָלט דאָס אַלץ אָפהיטען בשלימות, אַ גאַנץ יאָר, ועאכו"כ אין די טעג וואָס פאַר חדש תשרי, ימי התשובה וחדש תשרי (שכמבואר בכ"מ הוא חדש השביעי, שבע בימים טובים וימי רצון וכו'), וואָס (איז) דענסטמאָל איז די אחריות פון דעם שמש כמה פעמים ככה, און האָפּענטליך וועט איר טאָן דאָס אַלץ אויבען געזאָגטע, מתוך שמחה וטוב לבב, והבא לטהר מסייעין אותו.

בברכה לבשו"ט ולכתיבה וחתימה טובה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט'רטו

ב"ה, כ"א אלול תשכ"ו
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה מי"ד אלול, בקשת ברכה, בקשר עם תפקידה בעתיד בסמינר בית רבקה בכפר חב"ד.

והנה בכגון זה הובטחנו בתורתנו הק' תורת חיים,

(א) הבא לטהר – וידוע דיוק רבנו הזקן, לטהר (גם) אחרים – מסייעין אותו, ולא עוד אלא,

שכמבואר בכ"מ: ראה ויק"ר פכ"ט, ח. סה"מ תש"י בתחילתו. ועוד.
והבא לטהר מסייעין אותו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.

ט'רטו

במענה . . חב"ד: בטופס אחר הנשלח למרת יהודית ומרת שושנה: "במענה למכתבן מי"ג אלול, בקשת ברכה, בקשר עם חינוך והדרכה בב"ס חב"ד באזכסטונים".
הבא לטהר . . מסייעין אותו: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
דיוק רבנו הזקן: לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ב.

(ב) יגעת ומצאת.

והתקוה חזקה שתשתדל בתפקידה במסירה ונתינה המתאימות,
בחינוך בניו של מקום כביכול, ויקוים האמור לעיל.

ובטח למותר להדגיש, אשר אם על כל או"א מבני ישראל להיות
דוגמא חי' של אדם המתנהג וחי ע"פ הוראות תורתנו תורת חיים,
עאכ"כ – מחנך ומדריך.

וביחוד במוסד אשר תפקידו להכין מורות, ז.א. [. .]

ט'רטז

ב"ה, כ"ג אלול, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נ"מ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א וכל המשפחה שיחיו

שלום וברכה!

נצטערתי להשמועה מפטירת הו"ח אי"א נ"מ וכו' מו"ה אברהם
ע"ה.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצאם תמיד כל הימים.

בהוקרה בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

לכאורה אינו מובן סגנון ברכת תנחומים שמקשר ענין הנחמה עם
האבלות על ציון וירושלים,

יגעת ומצאת: מגילה ו, רע"ב.

ט'רטז

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 268 (בתאריך כ"ג אלול תשכ"ז), והושלמה עפ"י צילום
האגרת.

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"א, ובהנסמן בהערות שם.
סגנון ברכת תנחומים: ראה גם לעיל אגרת ט"ריא, ובהנסמן בהערות שם.

ברם בזה עצמו היא נקודה עיקרית בנחמה, והיא בשלש, אף שאין הזמן גרמא להאריך, והן: א) אבלות היחיד זו – היא באמת גם אבלות הכלל, וזה מודגש על ידי זה שמשתפים עם האבל את אבלי ציון וירושלים, היינו כל ישראל וכלל ישראל. ב) נחמת היחיד היא נחמה מובטחה בדיוק כמו נחמת ציון וירושלים, שהיא מיסודי אמונתנו אמונת חיים. ג) הנחמה היא נחמה **אמיתית** בדוגמת נחמת ציון וירושלים עלי נאמר: ואמרת ביום ההוא (כי עתה אין זה מובן כלל) אודך הוי' **כי אנפת** בי ישוב אפך ותנחמני, שה"אודך" הוא על ה"אנפת", וכן היא הברכה וההבטחה בנחמת היחיד – בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, תובב"א.

ט'ריז

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין צוגאב צו די יאָר יערלעכע ענינים, ענינים וועלכע יעדער יום
טוב, אויך ראש השנה בכלל, ברענגט מיט זיך פון יאָר צו יאָר –

וואָס אויך די דאָזיגע ענינים דאָרפן באַטראַכט ווערן און
דורכגעלעבט ווערן כחדשים (ווי נ"ע), אַזוי ווי אַלע ענינים פון תורה און
מצוות, וואָס זיינען דער לעבן און די לעבנסקראַפט פון אַ אידן (**כי הם
חיינו ואודך ימינו**), וואָס דער עצם לעבן איז דאָך שטענדיג ניי און פריש,
אויך באַ אַ מענטש וואָס האָט שוין געלעבט מערערע יאָרן –

זיינען אויך פאַראַן ספּעציעלע ענינים, וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט

דורכגעלעבט ווערן כחדשים: ספרי דברים (ו, ו) – יותר מזה ברש"י שם (יא, יג. כו,
טז) "חדשים".

על"י נאמר: ישעי' יב, א.

ט'ריז

נדפסה בסה"מ תרצ"ט בתחילתו, ובלקו"ש ח"ט ע' 444.

געוויסע יאָרן, און זיינען דעריבער פון באַזונדערער באַדייטונג אין דעם באַטרעפֿענדן יאָר.

דער אַנקומענדער יאָר ה'תשכ"ז, האבא עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, איז אַ נאָך-שמיטה-יאָר, ווען עס קומט צו אַ ספּעציעלער ענין – די מצוה פון **הקהל** (פאַרזאַמלען), וועלכע איז "אַ פעסטער זייל און אַ גרויסער כבוד פאַר אונזער דת".

אין דער צייט פון בית-המקדש האָט מען אין דעם נאָך-שמיטה-יאָר געדאַרפט פאַרזאַמלען דעם פּאָלק – מענער, פרויען און קינדער אויך גאָר קליינע קינדער, אין דעם בית-המקדש, צו הערן אַ ריי געקליבענע פרשיות פון דער תורה, וועלכע זיינען געלייענט געוואָרן דורך דעם מלך, און דאָס דאָרף געטאָן ווערן באַ דער ערשטער געלעגנהייט אין דעם יאָר וואָס מען קען זיי פאַרזאַמלען (סוכות – ווען אידן קומען קיין ירושלים).

און כאָטש זינט דער בית-המקדש איז חרוב געוואָרען איז די מצוה פון **הקהל** – ביז דער בית-המקדש וועט ווידער אויפגעריכט ווערן, במהרה בימינו – ניט נוהג, זיינען דאָך אָבער תורה און מצוות נצחיות'דיגע, אַזוי אַז אויך די יעניגע מצוות וועלכע זיינען נוהג נאָר בזמן הבית האָט זייער רוחניות'דיגער גייסטיגער אינהאַלט – אַ ספּעציעלע באַדייטונג (אין דער באַשטימטער צייט פון טאָג אָדער יאָר) אין אַלע צייטן און ערטער, און דאָס דאָרף אויסגעדריקט ווערן, מען דאָרף עס מקיים זיין אויף אַן ענטשפּרעכענדן אופן (תפלות – אין דער צייט פון טאָג ווען מען האָט געבראַכט די קרבנות א.ו.וו.).

* * *

הקהל . . דת: וילך לא, יב. ס' החינוך שם. וברמב"ם סוף הל' חגיגה ש"קריאה זו . . לחזק דת האמת".

גאָר קליינע: ראה רמב"ן עה"ת שם. גוי"א (על פרש"י עה"ת). ובמנחת חינוך (שם) "נראה דתיכף שיצאו מכלל נפלי" (ועפ"ז גם בספק צריך להביא – שה"ז מ"ע מה"ת). ועד"ז הוא בכלי יקר.

באַ דער ערשטער: כפשוטו של מקרא "בבוא כל ישראל גוי" – שמוסיף ומבאר הטעם.

תפלות – אין דער צייט כו': ברכות כו, ב.

ס' החינוך שם: מצוה תריב.

די מצוה פון **הקהל** האָט געהאַט צוויי נקודות וואָס, אויבערפלעכלעך, שיינען זיי צו זיין אין אַ ווידערשפרוך: פון איין זייט האָט זיך געפאָדערט **הקהל את העם, האנשים והנשים והטף וגרך אשר בשעריך** – אַ פאַרזאַמלונג פון די העכסטע ביז די נידעריגסטע פון אידישן פאָלק, וואָס באַווייזט, אַז יעדער איינער און איינע, ניט קוקנדיג וואָס זייער מעמד ומצב איז, האָבן אַ שייכות דערצו; און, פון דער אַנדער זייט, האָט זיך געפאָדערט צו ליינענען פאַר די פאַרזאַמלטע געקליבענע פרשיות פון דער תורה, דורך דעם העכסטן באַ אידן, דעם מלך.

איינע פון די דערקלערונגען דערפון:

תורה דאַרף באַלעבן אַ אידן – אַלע אידן אָן אויסנאַם – אנשים נשים טף גרים – דורכנעמען אים דורך און דורך, יעדן איינעם זיין גאַנצע מציאות, אין דער פולסטער מאָס און אין אַלע פּרטים, ביז אַלע זיינע חושים און געפילן ווערן דורכגעדרונגען מיט תורה און מצוות, מיט ג-טלעכקייט.

און כדי צו דערגרייכן דאָס אויבנדערמאָנטע אַם טיפסטן און אין דער פולער מאָס ווערט די תורה דאַמאַלסט געלייענט דורכ'ן מלך, וואָס "אימתו עליך", ער דערוועקט דעם געפיל פון אימה און קבלת-עול וואָס איז מבטל דעם "איד" און ישות פון דעם הערער.

* * *

די באַדייטונג און אָנווייזונג פון דער מצוה פון **הקהל** פאַר יעדן איינעם און איינע פון אונז איז, אַז מ'דאַרף אויסנוצן די התעוררות טעג

דעם העכסטן . . מלך: להעיר מסוף תענית. וברמב"ם (שם) "ויראה כאילו . . מפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא להשמיע דברי הא-ל".
תורה דאַרף . . דורכנעמען כו': כי היא חיינו ובדוגמת חיות האדם כפשוטו.
אימתו עליך: קדושין לב, ב.
מבטל דעם "איד" כו': ראה חגיגה ה, ב: יחוי קמי מלכא. סהמ"צ לאדמו"ר הצמח צדק (שהשנה שנת המאה לחסתלקות הילולא שלו) מצות מינוי מלך.

הקהל את העם . . וגרך אשר בשעריך: וילך לא, יב.
 די באַדייטונג: שזוהו הקשר המיוחד שבין שנה זו לענין התנוך. ראה בזה גם לקמן אגרות ט"רלב. ט"רמא. ט"רמד. ט"רמו. ט"רצד. ט"רצו. ט"שה. ט"שטו. ט"שיט. ט"שכה. ט"שלא.

פון חודש תשרי, און פאַרזאַמלען אידן – מענער, פרויען און קינדער ביז – גאָר קליינע קינדער – פאַרזאַמלען זיי אין אַ הייליגען "אַרט", אין אַ הייליגער שטימונג און אויסנוצן עס פאַר דעם צוועק וואָס איז דער יסוד פון דער מצות **הקהל: למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם** ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת – כדי זיי זאָלן הערן און זאָלן לערנען און מורא האָבן פאַר דעם אויבערשטן, און היטן צו טאָן אַלע רייד פון דער תורה.

עס איז ספּעציעל די פליכט פון יעדן איינעם וואָס איז אַ "מלך", אַ גדול אין זיין סביבה – אַ רב אין זיין קהילה, אַ מחנך אין זיין כיתה, אַ פאָטער אין זיין משפּחה – צו לאָזן הערן דעם וואָרט פון תורה און מצוות אין זיין קרייז, מיט אַ שטאַרקייט און ערנסטקייט, וואָס זאָל שאַפן אַ טיפן איינדרוק און דויערנדע השפּעה אויף די צוהערער, וואָס זאָל זיך פילן ניט נאָר אין דעם חודש תשרי, און ניט נאָר אין דעם גאַנצן יאָר, נאָר במשך די אַלע זיבן יאָרן פון איין **הקהל** ביז דעם קומענדיגען; אַ השפּעה וואָס זאָל זיך אויסדריקן אין טאָג-טעגלעכן לעבן, אין אַן אויפפירונג על-פי-תורה ומצוות מיט יראת-שמים און צוזאַמען מיט דעם – בשמחה ובטוב לבב.

* * *

ויהי רצון אַז דער אויבערשטער – וועמען אידן קרוינען ראש-השנה אַלס **מלך ישראל** און אַלס **מלך על כל הארץ**, זאָל באַגליקן יעדן

אַ "מלך", אַ גדול: להעיר אשר לכמה דעות באם אין מלך בישראל הגדול שבדור היי קורא פרשת הקהל. ובאזהרות רב סעדיי גאון (דיבור לא תשא): רב מהיר יקרא ספר במועד שמיטת (מנחת חינוך שם. ביאור להרב פערלא על סי' המצות לרס"ג, עשה ט"ז ופי' יו"ד).

צוזאַמען מיט דעם: להעיר מספרי ואתחנן (ו, ה) ואין אהבה במקום יראה כו' אלא כו'.

קרוינען ראש השנה: ראש השנה טז, א. וראה לקו"ת נצבים טא, ב. ד"ה תקעו ה'תש"א. ובכ"מ.

למען ישמעו... התורה הזאת: וילך לא, יב.
 לבמה דעות: ראה לקו"ש חל"ד ע' 189 הערה 20. וש"נ.
 ד"ה תקעו ה'תש"א: סה"מ תש"א בתחילתו.
 מלך ישראל: ישעי' מד, ו.
 מלך על כל הארץ: זכרי' יד, ט.

אדמו"ר זי"ע רכג

איינעם און איינער דורכצופירן דאָס אויבנדערמאָנטע אין דער פולסטער מאָס,

און דאָס וועט אויך מקרב זיין און צואיילען די צייט ווען מען וועט מקיים זיין די מצוה פון הקהל, מיט אַלע פרטים, אין בית-המקדש, בביאת משיח צדקנו, בב"א.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

מנחם שניאורסאהן

ט'ריח

ב"ה, כ"ח אלול תשכ"ו
ברוקלין.

כבוד נשי ובנות חב"ד המשתתפות בהתועדות ח"י
אלול, בירושלים עיה"ק ת"ו, ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

מאשר הנני קבלת הפיי"נ שלהן,

ובעת רצון יקרא על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע.

ויהי רצון אשר לימים יבואו תוסיפנה בפעולות בקדש, הפצת
היהדות בכל מקום שידן מגעת, הפצה מוארה באור וחיות חסידותי.

והבטיחונו חכמנו ז"ל, הבא לטהר – וידוע דיוק רבנו הזקן, לטהר
גם אחרים – מסייעין אותו.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה,

צואיילען די צייט: כמחז"ל (סנה' צח, א. זח"א קיז, ב): זכו אחישנה.

ט'ריח

והבטיחונו חכמנו ז"ל: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
דיוק רבנו הזקן: לקו"ת דרש"י שמע"צ פח, ב.

הנני בזה להביע ברכתי להן ולב"ב שי', ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ט'ריט

ב"ה, כ"ח אלול, תשכ"ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו – שנתקבל באיחור זמן רב – בו כותב אודות הבת תחי' והנהגתה וכו'.

ורואים במוחש אשר לפעמים רבות יכולים לפעול על ידי ידידים ומכירים יותר מאשר בהשפעה ישירה של קרובים והורים וכו', אשר ידברו עמדה פעם ושתים ויותר ובדברים היוצאים מן הלב, ובטח יוכל למצוא כאלה שיעשו כזאת, ובאופן שלא תדע אשר מהם (מההורים) באה הבקשה והתעוררותם לזה.

מובן שצודק בכתבו, שהפסק היחס עמה לגמרי, ודירתה במקום אחר, אין זה ענין, אלא שאפשר לעשות האמור באופן שלא יוכל לשמש כאילו נתינת הכשר, על הנהגתה בלתי רצויה, ובטח יש למצוא אופן ששני הענינים יתקיימו, ויהי רצון שיבשר טוב בזה.

ובפרט שנמצאים אנו בחדש אלול, וידוע דברי רבנו הזקן בעל התניא והשו"ע בספרו לקוטי תורה (דברים דף ל"ב) אשר הוא ע"פ משל מלך בשדה קודם בואו לעיר, אשר כל אנשי העיר יוצאים לקראתו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, עיי"ש.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו וכן את המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות כדין – באם לא נבדקו התפילין והמזוזות במשך

ט'ריט

לפעמים רבות: ראה גם לעיל אגרת ט'קעז, ובהנסמן בהערות שם.
ובדברים היוצאים מן הלב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.

אדמו"ר זי"ע רכה

שנים עשר חדש האחרונים – , ובכל יום חול קודם הנחת התפילין להפריש פרוטות אחדות לצדקה,

וזוגתו תחי' תשמור על מנהגן הטוב של בנות ישראל הכשרות, להפריש לצדקה קודם הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ט"ר

ב"ה, ערב ראש השנה, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

נשי ובנות חב"ד אשר בכפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, בארצנו הקדושה תבנה ותכונן ע"י משיח צדקנו ב"ב – ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי פ"ש מהן וד"ש שלהן – ע"י הזוכה בגורל, ולאחרי זה – ע"י הרבנית מרת חי' פריידא תחי' קזרנובסקי,

ואשר מסרו גם כן – על דבר פעולותיהן בהפצת היהדות בסביבתן הקרובה וגם שמחוצה לה.

כן נמסר גם כן כוס הזתב וכנו זהב.

ויהי רצון אשר ימשיך להן השי"ת – לכל אחת ואחת, היא ובני ביתה שי' – ברכתו בכל המצטרף בגשם וברוח ובפעולותיהן האמורות, אשר בודאי עוד תוסיפנה בהן, כהציווי – להעלות בקדש.

והרי פעולות הנ"ל – הן הכוס של ברכה להצלחת הפעולות עצמן

ט"ר

ע"י הזוכה בגורל: ראה גם לקמן אגרת ט"רכ.
כהציווי – להעלות בקדש: ברכות כח, א. ושי"נ.

ולברכת השם בכל המצטרך ושיהי' כל זה מתוך הרחבה, הרחבה בכל
האמור, בתוככי כל עניני הכפר,

ועד לאופן דופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה, בלי מצרים.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

ז"ע נתקבלו גם נרות השעוה – לשבת שובה הבא עלינו ועל כל
ישראל לטובה,

וידוע סיפור הרבנית הצדקנית מרת רבקה, מענה כ"ק חותנה
אדמו"ר הצמח צדק (אשר היום הוא יום הולדתו) לבנה כ"ק אדמו"ר
(מוהרש"ב) נ"ע, אשר שבת תשובה, הפירוש – א' שבת'דיגע תשובה. בכל
ימות החול, הרי מה שאסור – אינו בבית, משא"כ בשבת הלא גם זה ישנו
בבית, ולכן צריכים לידע תחלה – בכל דבר שרוצים לעשות – האם מותר
זה. וזה שהניחו לשמן פתילה בהנר של תשובה ובהנר של חיים, נותן כח,
שיכולים למלאות זאת (קונטרס צו).

הפ"נ שלהן נתקבל.

ט'רכא

[נוסח המברק לקראת ר"ה תשכ"ז]

לשנה טובה תכתבו ותחתמו.

מנחם שניאורסאהן

ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה: רצא כח, יד. וראה גם לעיל אגרת ט'פז,
ובהנסמן בהערות שם.

בלי מצרים: שבת ק"ח, סע"א.

קונטרס צו: נדפס לאח"ז בסה"מ תש"ט ע' לו.

ט"רכב

[תשכ"ו]

להשאלה ע"ד הפסק באמצע התפלה בתיבות טאטע וכיו"ב – ראה
נימוקי או"ח (להגה"צ וכו' ממונקאטש) לסק"א. אבל מובן דלא כל
הרוצה ליטול את השם כו'.

ט"רכג

[תשכ"ו]

בימינו אלה הנה מכמה טעמים (כולל גם – דיר"ש) אינו ענין צו
בינדען זיך ועאכו"כ א' צווייטן – באם התכנית שהחתונה תהי' לאחר זמן
רב. ואדרבה – כל המקצר בזמן שבין ההחלטה והחתונה – הי"ז משובח.

ט"רכד

[תשכ"ו]

שאלה

בספר המאמרים למהר"ש, תורת שמואל תרכ"ח מאמר להבין משארז"ל
דאדם קדמאה וכו' ס"ב בדף ס"ו נאמר שם :

ט"רכב

נרפסה בלקו"ש חל"ד ע' 261.
להשאלה ע"ד הפסק באמצע התפלה בתיבות טאטע וכיו"ב: ראה גם לעיל ח"ו
אגרת א'שסט, ובהנסמן בהערות שם.

ט"רכג

נרפסה בלקו"ש ח"ד ע' 303.
בימינו אלה: מענה לא' שרצה להשתדך באופן שהחתונה תהי' לאחר זמן רב.
וראה גם לעיל אגרת טקלר, ובהנסמן בהערות שם.

ט"רכד

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' פב, והיא מענה להאברך חיים יהודה שי' רבינוביץ,
שהי' תלמיד הישיבה ב-770. מענה זה בא לאח"ז בעריכה מחודשת שהוגה ע"י הרבי
בלקו"ש ח"ח ע' 75 ואילך.

וכך הי' במשה שנאמר בו ונתת מהודך עליו נתינה ממש **שנחסר** בו אותו האור שנתן ליהושע וכן לזקנים דכתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו',

וברש"י בהעלותך י"א פסוק י"ז נאמר: ושמתי עליהם, למה משה דומה באותה שעה לנר שמונח ע"ג מנורה והכל מדליקין הימנו **ואין אורו חסר כלום**?

שאלה זו נשאלה להרה"ח וכו' . . ולא נמצא מענה בפיחס³.

* * *

מענה:

(1) מיוסד? בדרמ"צ מינוי מלך.

(2) **(ספרי שם)**.

(3) כמה **שניות** הקדישו **כולם ביחד** להתבוננות לחפש תירוץ להנ"ל?

נוסף על הנ"ל צלה"ב מיני' ובי': ברש"י וספרי – למה לא פי' כן גם בונתת דיהושע ובפרט [ש]הוא חידוש יותר?

ועכצ"ל דשאני התם דכתיב ונתת. ועפ"י **תתחזק** הקושיא (בלאה"כ) בהמאמר דכתב וכן בזקנים כו' – והרי בהם ל"נ נתינה, ומהו ההכרח לפרש שנחסר במשה גם בענין הזקנים. וי"ל: ב' הדעות בנוגע לזקנים – הם ב' הדעות בבמדב"ר פט"ו: א) בזקנים הי' כמדליק נר (פיסקא יט), ב) שמשכר הניתן למשה נטלו הזקנים (פיסקא כה) [ועפ"י מובן – מאי ביניהן]. – והסיום שם ואעפ"כ משה לא חסר כלום – הוא בפשטות, מפני שמילא ה' את החסרון. ועפ"י מובן: 1) מה ששינה הל' בזה בפיסקא זו – מהל' בפי' יט: "משה משלו לא חסר כלום" [כי לדעה זו – חסר בשעת מעשה]. 2) דכאן מוסיף: **שלוף מ' שנה** א"ל, ואינה בהקודמת, אף דקרא דמביא בה ג"כ נאמר בסוף מ' שנה, 3) שינוי הראיות דב' הפיסקות. וק"ל.

רק דעה א' בנוגע ליהושע, כנ"ל שפירש ונתת (ואאפ"ל בדוחק עכ"פ,

ונתת מהודך עליו: פינחס כו, כ.

ואצלתי מן הרוח אשר עליך: בהעלותך יא, יז.

בדרמ"צ מינוי מלך: פ"ב (דרמ"צ קח, ב ואילך).

מענה: שני הסעיפים הראשונים הם ציונים למה שהועתק בשאלת השואל, והשלישי – המענה לשאלתו.

שזהו שם המושאל, שהרי פי' שצ"ל ב' ענינים: וסמכת ונתת, ועפ"ז מובן המד"ר פכ"א, טו: וסמכת – כמדליק נר מנר, ונתת – כמערה מכלי לכלי) –.

והנה ע"פ הביאור במאמר יוקשה: ומה ביהושע צ"ל באופן דחסר (מפני ריחוק הערך) עאכ"כ בנוגע לזקנים – ולזה מוכרח להביא במאמר גם הענין דזקנים ומבאר דאין הכי נמי, וכן בזקנים. שלא תופרך לגמרי דעה האחרת בזקנים – להביאור שבמאמר – י"ל דלדעה זו ירד משה אז ממדרי' (בירידת בניי ממדרי', דכלום נתתי לך גדולה אלא כו'). ורש"י בפ"י עה"ת שלכל לראש ענינו – פשט הביא דעה דכנר מנר, **בהמשך** לפי (1) לפני זה (יא, טו) דתשש כחו של משה (כנקבה – מ' מקור לבי"ע); (2) לאחר"ז (יא, כב) **דמשמעו** – דדבר קשה דיבר משה [ודעת ר"ש שם דגם באותה שעה הי' משה בדרגת בכל ביתי גוי – כהדיעה שהובאה במאמר], (3) בשמות (לב, ז).

ולחעיר מתו"א (ג, א).

ט"רכה

[עשי"ת תשכ"ז]

והרי בכי"ב אפשר תמיד להשתתף, ואלו שיעמדו קודם ה"חותם" דהושענא רבא – הרי בידם גם המעלה דכאילו השתתפו בזה בהמגבית דמוצאי יום היאציי"ט. ודבר בעתו מה טוב, ובפרט כשה"עת" – הימים ד"בהמצאו" ו"בהיותו קרוב" – קירוב המאור, כמשנ"ת בהתועדות.

דכלום נתתי לך גדולה אלא כו': ברכות לב, א. פרש"י תשא לב, ז.

ט"רכה

נדפסה בלקר"ש חכ"ד ע' 554.

והרי בכי"ב: השתתפות במגבית "קרן חנה" שנערכה בהתועדות ו' תשרי.

ד"בהמצאו" ו"בהיותו קרוב": ישע"י נה, ה. וראה ר"ה יח, א. א. וש"נ.

קירוב המאור: ראה דרך חיים יג, רע"ד. כא, סע"ב. צא, א. קונטרס העבודה ספ"ה.

כמשנ"ת בהתועדות: בשיחה הראשונה של התועדות ו' תשרי שנה זו (תשכ"ז).

ט'רכו

ב"ה, י"ב תשרי תשכ"ז
ברוקלין.

תלמידות בית הספר "בית חנה" אשר בעיר ניו הייווען,
ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי הידיעה ע"ד האסיפה אשר נערכה על ידן ביום
היארצייט של כבוד אמי מורתי הצדקנית ע"ה ז"ל, דברי ההתעוררות
אשר נאמרו אז, ותגובת התלמידות בזה.

ובודאי למותר להאריך בגודל הנחת רוח לנשמה הנמצאת בעולם
האמת, כשרואה אשר זכרה מעורר בנות ישראל להוסיף אומץ בעניני
יהדות ומצותי, ובפרט שתקותי חזקה, שתפעול ההתעוררות ועד
להנהגתן בחיי היום יום.

ויהי רצון מהשם, המשגיח על כל אחד ואחת בהשגחה פרטית, אשר
תצליחנה בלימודן במוסד בית חנה, ויביא הלימוד למעשה כאמור, הנהגה
יום יום ע"פ התורה, ותהי' כל אחת מהן מתאימה להשם המסורתי,
הניתן לבנות ישראל, בת שרה רבקה רחל ולאח.

וזכות הצדקה שניתנה ביום זה האמור, תעמוד להן בכל האמור.

בברכה לבשורות טובות ולחג שמח.

ט'רכו

ביום היארצייט: ר' תשרי, יאצ"ט של הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, שעל שמה
נקרא בית הספר בשם "בית חנה".
ויביא הלימוד למעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

רלא

אדמו"ר זי"ע

ט'רכז

בי"ה, י"ב תשרי, תשכ"ז
ברוקלין.

הווי"ח אייזא נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה יצחק שי

שלום וברכה!

בהמשך לכתבו (וכ"פ) בנוגע לעבודתו בצעירי אגודת חב"ד באה"ק
ת"ן, הסיבותי השיחה עם הווי"ח אייזא עוסק בצ"צ הרי"ל שי (אשר גם
בלא"ה מובן שהתעניינתי בזה, והוא) בהנוגע לתכנית הפעולות בחדש
תשרי, ובתוך הדברים מסר לי שיחתו עמו ובמיוחד בנוגע להמבצע
דהסיסמה דהקהל, שיחה שהיתה בסמיכות לנסיעת הנ"ל לכאן.

תקותי חזקה שבהמשך למכתביו הנ"ל לכאן, תהיינה פעולותיו
במבצע האמור (בתוככי שאר פעולות דחדש תשרי) בסדר מסודר, וביחד
עם זה במעוף המתאים לשנת הקהל. ובדאי יודיע אודות כל זה, ומובן
שבכל כיו"ב – כל המפרט ה"ז משובח.

שולח הנני מכתבי זה מהיר דחוף כיון שמדאיג קצת וגם תמי'
שלע"ע לא נתקבלו כל ידיעות אודות מבצעי חדש תשרי (שהרי כמה מהם
בודאי שנעשו בעבר) וכן אודות הכנה למבצע הנ"ל.

בברכה לבשו"ט ולחג שמח

מ. שניאורסאהן

ט'רכז

מו"ה יצחק שי': גנובדג. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תשנ, ובהנסמן
בהערות שם.
הרי"ל: הרב ישראל לייבוך.

ט"רכח

ב"ה, י"ד תשרי, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

כבוד המשתתפות בהגדרה לנשיעה לכאן – בתוככי כל
המשתתפות בכנס נשי ובנות חב"ד בכפר חב"ד
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש:

בנועם קבלתי רשימת המשתתפות בהגדרה וכן המכתב בקשת
ארגון נשי ובנות חב"ד באה"ק ת"ו – ע"י ב"כ מרת פייגא תחי' חן.
ובעת רצון תקרא הרשימה על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ויחי רצון אשר מתוך בריאות הנכונה ושמחה וטוב לבב, תמשיך כל
אחת מהן בביסוס היהדות המסורתית והפצתה, מתחיל בביתן, שהרי
האשה היא עקרת הבית.

ובאוץ המתאים למה שכתוב כל כבודה בת מלך פנימה – בבתי בני
ישראל בכלל.

ובכל כוון זה הודיעונו חכמינו ז"ל, הבא לטהר – וידוע דיוק רבנו
הזקן, לטהר גם לאחרים – מסייעים אותו.

ובפרט שהרי זה עתה באנו מימי הכתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה,

ועומדים אנו ערב זמן שמחתנו, שמחה אמיתית ופנימית, שמחה
כפולה,

ט"רכח

בהגדרה: ראה גם לעיל אגרת ט"רכ.
עקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנר, א. ועוד.
כל כבודה בת מלך פנימה: תהלים מה, יד.
הודיעונו חכמינו ז"ל: יומא לח, סע"ב. וש"נ.
דיוק רבנו הזקן: ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ב.
שמחה כפולה: ראה לקו"ת שם, ד ואילך.

אשר כל אחד ואחת מבני ישראל שמח בהקב"ה, תורתו ומצותיו, והקב"ה שמח בהם.

ובמיוחד שהשנה ה[נ]א "מקץ . . שנת השמיטה" עלי' נאמר: הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' . . למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה' אלקיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת.
בברכת מועדים לשמחה ולבשורות טובות בכל האמור.

ט'רכט

ב"ה, ערב זמן שמחתנו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נו"נ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

הנני לאשר בתודה קבלת מכתבו מיום ו' תשרי, עם המצורף אליו.
ובעמדנו ערב זמן שמחתנו, ובפרט שכבר הי' בינתיים רה"ש וכו'
שמפסיקים עניינים דהיפך השמחה,
יהי רצון שמר שליט"א ומשפחתו שיחיו תהי' אצלם שמחה אמיתית
ופנימית, כפירוש רבנו הזקן בהתואר של חג הסוכות – "זמן שמחתנו" –
שמחה כפולה, שמחת ישראל בה' ובתורתו ושמחת ה' בישראל עם קרובו,
ובסגנון הכתוב: ישמח ישראל בעושי וישמח הוי' במעשיו.

מקץ . . שנת השמיטה: וילך לא, יו"ד.
הקהל את העם . . התורה הזאת: שם, יב.

ט'רכט

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'נא, ובהנסמן בהערות שם.
כפירוש רבינו הזקן: לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד ואילך.
בישראל עם קרובו: תהלים קמח, יד.
ישמח ישראל בעושי: שם קמט, ב.
וישמח הוי' במעשיו: שם קד, לא.

בהוקרה ובכבוד ובברכת מועדים לשמחה

מ. שניאורסאהן

נ.ב. בודאי יתענין מר באוסף מנהגי חב"ד שהו"ל לאחרונה, ומצורף בזה, אף שזו רק מהדורא קמא, וכו"כ הוספות והערות יבואו ברצות ה' במהדורה שלאחרי'.

ארשה לעצמי גם לצרף העתק מכתבי-כללי לשנה זו, שנת הקהל, ולהוסיף שגשג בתנאי ובתקוה – שיצוה מר לעושי רצונו לשלוח לי העתק מכתבו הכללי לשנה זו, אשר חפשתי במכתבי-עתים ולא מצאתי זולתי קטעים ממנו. ותודה מראש.

ט"ל

ב"ה, ערב ימי שמחתנו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

כבוד המשתתפים בהקפות שניות
בעיה"ק ירושלים תוב"ב על ידי משיח צדקנו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהתאסף אלפים מישראל יחד, ומכמה שבטי ישראל, בשמחת התורה תורתנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, הנני משתתף בשמחתם שמחתינו, אף כי בריחוק מקום אבל מתוך קירוב בעצם, ובמיוחד ע"פ תורת אדמו"ר הבעל שם טוב, אשר במקום שרצונו של אדם – שם הוא נמצא.

באוסף מנהגי חב"ד שהו"ל לאחרונה: "ספר המנהגים – מנהגי חב"ד" שי"ל בשלהי שנת תשכ"ז.

במהדורה שלאחרי': ראה בהקדמת המו"ל שם בהערה.
מכתבי-כללי לשנה זו: דלעיל אגרת ט"רז.

ט"ל

נדפסה ב"בכרם חב"ד" גליון 8 (כסלו, תשכ"ז).
בהקפות שניות: שמארגנים במוצאי שמח"ת. וראה אגרת הבאה.
תורת אדמו"ר הבעל שם טוב: ראה כש"ס הוספות סל"ח. וש"נ.

רלה

אדמו"ר זי"ע

בצירוף איחולי תפילתי וברכתי, אשר תהי' השמחה כפולה –
כביאור אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע – ישמח ישראל בעושי וישמח
הוי' במעשיו.

בשמחה שתשפיע על כל השנה כולה שתהי' שנת תורה, תורת חיים
– הוראה בחיים, חיי יום יום, שנת שמחה בגשם וברוח גם יחד, שנה בה
יקויים היעוד: ופדויי הוי' ישובון ובאו ציון ברינה ושמחת עולם על
ראשם.

בכבוד רב ובברכת שובע שמחות

/מקום החתימה/

ט'רלא

ב"ה, כ"א תשרי, תשכ"ז
ברוקלין.

ועד כפר חב"ד ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח להם
היום:

במענה להטליפן, יהא הכל בהצלחה רבה ומתוך שמחה רבה
ולחמשיך ההצלחה בהפעולות לכל השנה שנת הקהל האנשים
והנשים וחסד לעשות את כל דברי התורה הזאת.

בכבוד ובברכה לכל המשתתפים שליט"א ברכת שמחה כפולה
שמחת השי"ת ושמחת ישראל גם יחד,

כביאור אדמו"ר הזקן: לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד ואילך.
ישמח ישראל בעושי: תהלים קמט, ב.
וישמח הוי' במעשיו: שם קד, לא.
היעוד: ישע' לה, יו"ד. נא, יא.

ט'רלא

האנשים והנשים והספ . . התורה הזאת: וילך לא, יב.
המשתתפים: ראה גם אגרת הקדימת.
שמחה כפולה: ראה לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ד ואילך.

ובברכת ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה ועד לבלי מצרים
ובאופן זה יהי ויעקב הלך לדרכו.

מנחם שניאורסאהן

בברכת חג שמח,

מזכיר

ט'רלב

בי"ה, כ"ח תשרי, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן דינער
פון ישיבת אחי-תמימים אין נואַרק, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער ענין פון חינוך – די דערציאונג און אויסבילדונג פון דעם יונגען
דור – איז שטענדיג איינע פון די העכסטע און וויכטיגסטע אויפגאבען פון
יעדן פאָלק, בפרט פון דעם אידישן פאָלק. די תורה הקדושה, **תורת חיים**
– די אמתיע וועגווייזערין אין אידישן לעבן (**תורה** פון וואָרט **הוראה**) –
לעגט דעם שטאַרקסטן טראָפּ אויף חינוך אין טאָג-טעגלעכן לעבן
(**ושננתם לבניך גו'**). פון דער צייט פון אברהם אבינו (**למען אשר יצוה את**
בניו גו') ביז היינטיגען טאָג איז חינוך געווען און איז די ערשטע פליכט פון
אידישע עלטערן באַזונדער, און פון אידישן ציבור בכלל.

ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה: ויצא כח, יד. וראה גם לעיל אגרת ט'פז,
ובהנסמן בהערות שם.
ועד לבלי מצרים: ראה שבת קיח, סע"א ואילך.
ויעקב הלך לדרכו: ויצא לב, ב. וראה תורת מנחם – התועודיות ח"ב ע' 47
ואילך. וש"נ.

ט'רלב

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 378, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
תורה פון וואָרט הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ח. זח"ג נג, ב.
ושננתם לבניך גו': ואתחנן ה, ז.
למען אשר יצוה את בניו גו': וירא יח, יט.

היינטיגען יאָר ווערט דער ענין פון חינוך ספעציעל אונטערשטראַכן, זייענדיג אַ נאָך-שמיטה יאָר, דער יאָר פון **הקהל**. דאָס איז די ספעציעלע מצוה וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן איינמאָל אין זיבן יאָר, אין דער צייט פון בית-המקדש, ווען אַלע אידן – עלטערן און קינדער, אויך גאָר קליינע קינדער, און אפילו "פרעמדע" (**וגרד אשר בשעריך**) – האָבן זיך געדאַרפט פאַרזאַמלען אין בית-המקדש צו הערן ווי דער **מלך בכבודו ובעצמו** האָט פאַרגעליינט געוויסע פרשיות פון דער תורה, כדי דורכגעדרונגען צו ווערן מיט דעם גייסט פון תורה און מצוות און יראת-שמים.

די דאָזיגע גרויסע געשעעניש האָט ספעציעל אונטערשטראַכן די וויכטיקייט פון חינוך פאַר יונג און אַלט: עס האָט דערמאָנט און געמאָנט פון די פירער פון פאָלק, און פון די עלטערן אַליין, צו דערפילן זייער פליכט אין דער פולסטער מאָס, און עס האָט ווידעראַמאָל באַטאָנט די באַדייטונג פון חינוך פאַר קינדער פון אַלע עלטער; אפילו די וועלכע זיינען נאָך צו יונג צו פאַרשטיין (**ובניכם אשר לא ידעו** גו') האָבן געדאַרפט זיין באַ **הקהל** אַלס אַ צוגרייטונג פאַר שפעטער, וואָרום אידישער חינוך הויבט זיך אָן פון דער פריסטער קינדהייט.

כאָטש די מצוה פון **הקהל** קען איצט ניט דורכגעפירט ווערן ווי אַמאָל אין דער צייט פון בית-המקדש, איז זי אָבער אויך היינט גילטיג אין איר גייסטיגען זין, אין דעם וואָס זי דערמאָנט און פאַדערט-אויף יעדן איינעם און איינע, סיי עלטערן, סיי סתם אידן, און בפרט עסקנים, כלל-טוער און פירער, צו דערפילן זייער פליכט (וואָס איז אויך אַן אויסערגעוויינלעכער זכות) אין דעם געביט פון חינוך על טהרת הקדש, יעדער איינער און איינע לויט זיינע, און אירע, פולע מעגלעכקייטן.

עס איז צו האָפן, אַז אַלע אַנטיילנעמער און פריינד פון דער ישיבה אחי-תמימים וועלן באַ דער געלעגנהייט פון דער יערלעכער אונטערנעמונג אויסדריקן דעם גייסט פון **הקהל**, ווי אויבנדערמאָנט, אין אַ פראָקטישן אופן, דורך פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן אַלע אַנשטרענגונגען לטובת

חינוך . . הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט"ריז, ובהנסמן בהערות שם.

וגרד אשר בשעריך: וילך לא, יב.

מלך בכבודו ובעצמו: ראה לקו"ש חל"ד ע' 189 הערה 20. וש"נ.

ובניכם אשר לא ידעו גו': וילך לא, יג.

דעם דאָזיגען מוסד חינוך וואָס איז פון די הויפט-זיילן פון חינוך על
טהרת הקדש אין אייער קהילה.

בכבוד בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מנחם שניאורסאהן

טירלג

בי"ה, עש"ק ט"ו מ"ח, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ויהי רצון שיבשר טוב בתוכם,

ובשנה זו, שהיא תמימה (להביא את חדש העבור) וחדשי שלמים
(חשון וכסלו מלאים) – תהי' התמימות והשלמות בכל עניני השנה,
הגשמים והרוחנים, הכללים והפרטים,

ובפרט אשר תיכף לראש השנה

– הן בחו"ל והן באהקת"י, שגם שם ר"ה שני ימים, ואפילו בזמן
שהיו קובעין על פי הראי' (לבני"י אשר בגולה ולרוב בני ארץ ישראל,
ולפעמים רבות – אפילו בירושלים עצמה) –

תמימה (להביא): ערכין לא, א. ועייג"כ רשימות הצ"צ לתהלים עה"פ תורת ה'
תמימה (ס"ק ד, ח).

שלמים . . . מלאים: ראה רמב"ם הל' קדה"ח פ"ח ה"ו.

בזמן . . . עצמה): רמב"ם הל' קדה"ח פ"ח ה"ז-ח (וכ"פ בשו"ע אדה"ז סת"ר ס"ד.
ודלא כפרש"י ר"ה יח, סע"א (משא"כ בתוס' שם). וראה לח"מ הל' קדה"ח פ"ג ה"ט).

ולפעמים רבות: בוח"ג (רלא, א) ר"ה הוה בכל זימנא תריץ יומין אינון . . . ולא חד.
ויל"פ שזהו חוספת (נדיוק) אדה"ז בלקו"ת רד"ה יחיינו מיומים (דברים סג, ב)

טירלג

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 369, והושלמה עפ"י צילום האגרת. לתוכנה
ראה גם לקמן אגרת טירמה.
רשימות הצ"צ לתהלים: יהל אור ע' סז ואילך.

רלט

אדמו"ר זי"ע

הוא יום שבת קדש, אשר אין עצב עמה, ופרש שבתכם לא קאמר,
ואדרבה – עליו נאמר ברכת ה' היא תעשיר ומענגין אותו – מלמעלה
ולמטה – עונג גשמי ועונג רוחני גם יחד.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

אזכרות וכיו"ב הנערכות לעיירות וכו' – כללות הדבר צ"ע בספרים
מהו היחס שצ"ל לזה, בנוגע לאופים ותוכנם **בפועל** (אלו שנודעו לי) (רוב
הנאומים וכו') – לפענ"ד צ"ל שלילי.

ר"ה לעולם ב' ימים אפי' בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי"ה – החדגשה בזה "אפי' בזמן
כו"ה – ולא "לעולם" ממש. וראה פניית שי' ר"ה ספ"ד י"ב ימים של ר"ה . . נוהגים תמיד
. . קודם החורבן הי' כח בדינו . . ביום א' אך עתה אחר החורבן בהכרח לעשות ב' ימים
כמ"ש בזהר"י.

– ובירוש' עירובין (פ"ג ה"ט) שבי' ימי ר"ה מתקנת נביאים הראשונים ובתוספתא
ר"ה (פ"א ה"י) שבימי משת קרה ב' ימי ר"ה.

אין עצב עמה: ירושי ברכות ב, ז.

ופרש . . קאמר: זח"ב פח, ב. תו"א ר"פ ח"ש. דרמ"צ מצות לא תבערו אש.

עליו נאמר: ירושי שם.

ועונג רוחני: ראה שו"ע אדה"ז סרפ"ח ס"ג.

ברכת ה' היא תעשיר: משלי יו"ד, כב.
אזכרות וכיו"ב: נכתבה בשולי האגרת הקדומת, בטופס הנשלח אל מו"ה צבי
הרכבי. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח"תשיט, ובהנסמן בהערות שם.

ט'רלד

ב"ה, ט"ז מרחשון, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נוי"מ בחור מעם ומורס מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

תקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר קבל פ"ש מכאן על ידי
האורחים ש"י מאה"ק ת"י שבקרו כאן (שהביאו פ"ש ממר ות"ח עוה"פ).
וחזקה שלית עושה שליחותו וימסרו לא רק פ"ש מכאן אלא גם נקודות
עכ"פ ממה שנדבר כאן בחודש השביעי, אשר כדרשת רז"ל משובע הוא
בכל.

ועל של עתה באתי, שנודעתי ז"ע פרטים אודות אחד מגדולי המעש
בצדקה בכלל ובצדקה הקשורה בהפצת התורה ומצוותי בפרט, בעל
מודק ורב פעלים וכו' יצחק ש"י פולק, רח' שפינוזה 22, ת"א, שבדאי אין
צורך להאריך בעצם הענין, כיון שעל פי הצילומים שנשלחו לי – כבר פנו
לכ" כו"כ מאחב"י, הן מסוג מארי תורה והן מסוג מארי עובדין טבין,
בבקשה לבבית ונפשית להמציא לו חנינה בהקדם האפשרי ובמדה
מאקסימלית. ולא רק על יסוד העבר שלו, כי אם – בטוחני בתוקף – גם
על יסוד העתיד שלו, כוונתי שלא רק שימשיך בפעולותיו הטובות
האמורות, כי אם גם בחנוגע לצדקתו והנהגתו הטובה בענינים שבין אדם
לחברו נוסף על ענינים שבין אדם למקום.

וכיון שמצב בריאותו ג"כ אינו בסדר, הרי נוסף לכל הענין הזה עוד
צד לחסד ולרחמים, לרחמים רבים וגדולים.

מובן שאיני נכנס בעצם ענין המשפט והנהלתו וכולי וכולי, ובפרט

ט'רלד

מדיה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"א, ובהנמסן בהערות שם.
וחזקה שלית עושה שליחותו: עירובין לא, סע"ב. וש"נ.
כדורש רז"ל משובע הוא בכל: ויק"ר פכ"ט, ח. וראה סה"מ חש"י בתחילתו.

שרבים אחרים שפנו לכ' כתבו בזה ובפרטיות; כי אם בנוגע לפועל, ובלי החסידות בהנוגע צו דעם "בכנ", שחרורו של הנ"ל מבית האסורים וחזרתו לביתו ולמשפחתו בשעה אחת קודם, שעה טובה ומוצלחת.

אולי אין הנ"ל כתוב מתאים לפרטיכל, אבל בודאי זוכר כי שיטתי אשר הענינים שמבחוץ לפרטיכל לפעמים הכי תכופות מצליחים יותר מאשר אלו שבפרטיכל, ובמיוחד בנוגע לכ' ולעניניו.

נצטערתי להידיעה מלפני זמן, אשר נכנס כי לבית הרופאים (אינני "גורס" השם בית החולים, ובפרט שזהו היפך מטרת הבית ותכליתו, כי אם מתאר מצב האדם **קודם** שנכנס לבית ולטיפולו), ואף שהידיעה היתה בתוספת ביאור שזהו לבדיקות, אבל הרי גם זה לכאורה מיותר הוא, שיש להעמיד אדם על חזקתו שהוא בריא וכשר וישר וכולי. אלא שהיגעתי הידיעה כבר איזה ימים שכבר חזר כי לביתו ולעבודתו, ות[ק]תי שגם לבריאות השלימה.

ויהי רצון – כמו שאדם יוצא ידי חובתו בקבלת צדקה ר"ל על כל השנה, על ידי בקשת וקבלת לעקאך בערב יוהכ"פ, הרי גם כבודו יצא ידי הענין דקבלת עזר מהרופאים על כל השנה הבאה עלינו לטובה בכניסה ויציאה האמורות.

בחוקרה ובכבוד ובברכה

מ. שניאורסאהן

נב. כהמשך להנהגה ממעל לפרטיכל שנוכרה לעיל, שמחתי להיוודע ימים אלו מתייר אחד מבניי האמריקאים שהי' בשבת נחמו ובשבת שלאחריו במוסקבה והתפלל שם בביהכ"נ, שסיפר למכיריו **מסיח לפי תומו** איך שבשבת נחמו דברו עמו (לאחרי שראו שאין לחשדו וכולי) ע"ד ביקורו של כי בנויארק[ק] ובידידות ובלבביות וכולי, ובשבת שלאחרי זה המשיכו השיחה עמו ע"ד בקורו של מר כאן במוצש"ק נחמו, או כלשונם

ובלי החסידות בהנוגע צו דעם "בכנ": ראה סה"מ הי"ש"ת ע' יא. ועוד.
אינני "גורס" השם בית החולים: ראה גם לעיל חכ"א אגרת חריג, ובהנסמן בהערות שם.
על ידי בקשת וקבלת לעקאך בערב יוהכ"פ: ראה תורת מנחם – התוודעויות ח"ב ע' 9. רש"נ.
ע"ד ביקורו של כי: אצל רבינו כמוצש"ק נחמו, י"ג מנחם-אב, כדלעיל אגרת ט"קצ.

"ליובאוויטש", וגודל שמחתם על האמור וכולי. ועוד להוסיף, אשר תחילת ההיכרות של כמה ממתפללי ביהכ"ע עם הנ"ל היתה כרגיל שם, על ידי שעברו בחיפזון על ידו ומלים נורקות מפיחם – "פון וואָנעט?" – "אָ ניו-יאָרקער". "אָ ליובאוויטשער?" – "ניין" (אינני מכיר), "אָבער געהערט" וכו'. והתייר עומד עד היום תחת רושם שמחת המתפללים על ביקור כ' במסיבת ליובאוויטש וכולי.

ט"דלה

[ט"ז מ"ח, ה'תשכ"ז]

ובמענה לתכנס: א) בענין הפרטי – לצאת משטח הרבנות – ח"ו וח"ו לחשוב עדי"ז. ועל הראשונים שעזבו (בתקופתנו) אנו (כי מרשה אני לעצמי לכולל גם הוא באלה ה)מצטערים וכו'.

באם באופן דהא והא איתנהו ב"י – יש להביא בחשבון מלכתחילה דענין מסחרי כיו"ב שכותבו – אין לו קצבה בזמן ובחשתעבודות המחשבה יש לו כח מושך מיוחד (דחידושא חביבי לאדם) כו'. וצ"ל השערה בעצמו היוכל להגביל עצמו בכ"ז כפי הדרוש.

כן צ"ע אופי הרושם על הבעה"ב ותקפו בהודע הענין (דא"א בלאה"כ, ואינו אלא מחוסר זמן (קצר לפי ערך) עד שיתפרסם).

ב) ביי"ס (לתורה ו)למלאכה – (מטעמים מובנים) אנשי חב"ד עסקו בזה רק כתוספת וכטפל לשיבת חב"ד, היינו במקום שישנה ישיבה, ולאחרי משך זמן – נראה לכל (אפילו למבקר וחושד) אשר תלמיד פ' ופי

ט"דלה

נדפסה, בצירוף צילום כתי"ק, ב"צדיק למלך" ח"ז ע' 352.

האגרת היא אל מו"ה הלל מדליה, ונכתבה על גליון מכתבו מיום א' חיי שרה תשכ"ז. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תתצה, ובהגסמן בהערות שם. לקמן ט"דנה. ט"שט.

לחכנס: של שני מכתביו.

לצאת משטח הרבנות: עד שנת תשכ"ו ה' רבה של ליעדו באנגליה, ובשנת תשכ"ו

נחבל לרבנות באנטווערפן.

ועל הראשונים . . . אנו . . . מצטערים: ע"פ מכילתא ופרש"י יתרו יח, ב.

ביי"ס (לתורה ו)למלאכה: שרצה לייסד באנטווערפן ישיבה שילמדו בה גם אומנות

לטישת אבנים, הנפוץ במדינה הזאת.

רמג

אדמו"ר זי"ע

אין ביכולתם להמשיך עוד בישיבה, אזי חובת הנהלת המוסד בו נמצאים-
לומדים להצילם מיציאה לחוץ ע"י בייס שמקצת היום לומדים בו
למלאכה וכיו"ב.

ג) יסוד ישיבה – הרי אף שאמרו"ל על כגון דא יגדיל תורה ויאדיר –
בנדו"ד הי"ז ענין של מחלוקת וכו' וכו' – ובמילא (ככתבו) אין זה כדאי
וענין.

ט"רלו

ב"ה, כ' מ"ח, תשכ"ז
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מו"ה שלמה שי' חלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק עם המצורף אליו, ויהי רצון
שיבשר טוב בתוכנו.

ובפרט שעומדים אנו ביום סגולה, יום הולדת כ"ק אדמו"ר
(מהורש"ב) נ"ע.

אשר אם בהנוגע לכל אחד אמרו שמזלו גובר, עאכ"כ בצדיק
תמים, אשר ימיו תמימים ובא בימים, ולא חסר יומא חדא.

יסוד ישיבה: שכתב על הצעת מו"ה סעדי' ליכרוכ (שהגיע לאטווערפן בשליחות
רבינו בשנת תשכ"ה) ליסד ישיבה באטווערפן.
שאמרו"ל . . יגדיל תורה ויאדיר: רמב"ם הל' ת"ת ספ"ב. שו"ע יו"ד סוסרמ"ה.

ט"רלו

מו"ה שלמה שי': קירש, בני ברק.
אמרו שמזלו גובר: ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע שם.
בצדיק תמים: ע"פ נח ו, ט.
ימיו תמימים: ראה כ"ד רפנ"ח וביפה תואר שם.
ובא בימים, ולא חסר יומא חדא: חיי שרה כד, א. וראה זח"א רכד, א. קכט, א.
סה"מ מלוקט ח"א ע' תנא. רש"נ.

ובצדיק נשיא ישראל, הרי בעלייתו עולים עמו כל ההולכים
בעקבותיו, תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכו' וק"ל.
בברכה לבשו"ט.

ט'רלז

[שלחי מ"ח תשכ"ז]

לשאלותיו במכ" הנ"ל ואין הזמ"ג כלל להאריך :

(1) נדבר כ"פ שהדוגמא הכי פשוטה בהבנת "ידיעה ובחירה" – אדם
יודע עתידות אינו בסתירה כלל (יותר נכון – אי"ז שייך כלל) להבחירה
(החפשית) של הידוע. בסגנון אחר : סתירה לבחירה – הכרח, ולא – ידיעה.
(2) מזה מובן שאין זה כלל ענין ההשגחה (או הידיעה) שבשעת
מעשה.

(3) איך שכל פרט ואפי' שבדומם – נוגע לכוונה הכללית – יש
להסביר גם ע"פ המובן בפשטות – שאיזה שינוי שיהי' באיזה מקום
שיהי' – תוצאותיו ניכרות בכל העולם כולו – כיון שכולו מציאות
מאוחדת היא.

(4) לשיטת המו"נ וכל חוקרי ישראל דאין השגח"פ כ"א באדם כו' –
יש לתרץ דל"ק הנ"ל דכל המאורעות שבדצ"ח משפיעים גם על האדם
ובכ"ז אין הפרטים מושגחים – כי על האדם משפיע הסה"כ של כמה

הרי בעלייתו : ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תשנב. ועוד. תורת מנחם – התועדויות
ח"ב ע' 128. 160. 169. ועוד.

ט'רלז

נדפסה ב"נלכה באורחותיו" ע' 202, בצירוף צילום כתי"ק, על גליון מכתבו של
מו"ה יעקב צמנאל ש"י שוחאט מיום י"א חשוון תשכ"ז. אגרות נוספות אליו – לעיל
חי"ט דסה, ובהנסמן בהערות שם.
ידיעה ובחירה : ראה גם לעיל חי"ח אגרת ר'תשמא. חכ"ג אגרת ח'תשח, ובהנסמן
בהערות שם.
שכל פרט . . נוגע לכוונה הכללית : המבואר בד"ה על כן יאמרו תרצ"ו (סה"מ
תרצ"ו ע' 120) : דתנועה פרטית דנברא פרטי הרי יש לו יחס כללי לכללות כותת
הבריאה.
לשיטת המו"נ וכל חוקרי ישראל : ראה לעיל ח"א אגרת צד. וש"נ.

רמה

אדמו"ר זי"ע

מאורעות, ולדידהו אין נפק"מ למע' מאיזה חלקים ואיך יתקבץ הסה"כ.
וק"ל. דוגמא מוחשית: יסודי חשבונות חברות הביטוח. וק"ל.

ט"לח

בי"ה, אי' כסלו תשכ"ז
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ צמ"ס וכו' הרש"י שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו המהיר מועש"ק, ות"ח ת"ח על הבשו"ט
אשר בו.

ובמענה לשאלתו בקשר עם יום ההולדת – לאריכות ימים ושנים
טובות,

הנה מפני הטעמים מאז (כיון שבמקומם עומדים) נכון מאד, לדעתי,
שיתועד (ובפרט שהשנה – שנת הקהל) ביום זה במסיבת ידידים וריעים
(וכיון שאין רצונו בפרסום יתר) מצומצמת בכמות.

ובאם אכל בי עשרה שכינתא שריא, אף שאינם מדברים בדברי
תורה וכו' (וכדברי רבינו הזקן באגה"ק סכ"ג שלו, "ששמעתי מרבותי"
(הרה"מ והבעש"ט, כביאור כ"ק מו"ח אדמו"ר בזה)) עאכ"כ במסיבה

אף שאינם מדברים כו': וכדיוק הלי' אכל בי עשרה. וראה תניא ספ"א. ולהעיר
מירוש' עירובין ספ"א (ובקה"ע שם). ואף דבנדרים (ה, א) אמרינן וחוא דתנו כו' (שצ"ל
ראוין לדבר ד"ת) – שאני התם דבעינן חשיבות (דבי"ד) נוסף על הענין דשכינתא שריא,
ולרמב"ם (הל' ת"ת פ"ז הי"ב "אפילו שלשה") זהו העיקר.
כביאור כו': סי' המאמרים תש"ט ע' 75.

ט"לח

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 203, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
הרה"ג . . . הרש"י: זי"ן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.
שיתועד כו': ראה גם סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 407. רש"נ.
אכל בי עשרה שכינתא שריא: סנהדרין לט, סע"א.

האמורה, שבדאי ידברו בד"ת – בנגלה ובחסידות, ובנגלה ובחסידות גם יחד, ופתקא מן שמיא נחתי – שיקיים השי"ת ברכות המסובים המתועדים לכת"ר – שי – במילואם,

ובאופן המתאים למשי"נ במזמור תהלים, שכמנהג קדמונים הוא דכת"ר בשנתו הבע"ל, עדות ביהוסף גוי' הרחב פיך ואמלאהו, עם כל הפירושים בזה, וע"פ מה שנתבאר ברשימות הצ"צ על הפסוק הנ"ל (שנדפסו ביחד עם התהלים).

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות בענינים הפרטים ובענינים הכלליים (כולל כמובן ענין הכי עיקרי – הופעת הכרך הייב דאנציקלופדיא תלמודית, מצוה דהוא זהיר בה טפי, ובסמיכות לזה – דהכרך הייב וכו') ולבשו"ט בכהני"ל

מ. שניאורסאהן

ופתקא מן שמיא כו': בארוכה במכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר (נדפס בתהלים יהל אור ע' תשכג. ובכ"מ).

שכמנהג כו': ראה שם ע' תשלח.

ביהוסף: להעיר (ע"ד הצחות) אשר כל כסף וזהב שבעולם ליקט יוסף והעלוהו ישראל וחי בידם עד מלכות שלמה ועד בכלל (והן הם אוצרות בית ח' (אשר בנה שלמה) ואוצרות בית המלך שירש רחבעם משלמה) – (פסחים קיט, א).
זהיר בה טפי: להעיר מאנה"ק סו"ס ז'.

במכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר (נדפס בתהלים יהל אור: בהוצאת תשד"מ ע' תשפז. ובאג"ק שלו ח"ג ע' תיג.

שם ע' תשלח: בהוצאה הנ"ל ע' תתב. וראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א אגרת טו. ח"י אגרת ג'שנה. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא. סה"מ תשכ"א ע' 231.

בשנתו הבע"ל: שהתחיל לומר מזמור פא.

להעיר (ע"ד הצחות): רמז על עריכת האנציקלופדיא התלמודית.

ליקט יוסף... מלכות שלמה: רמז לשמו – שלמה יוסף.

עדות ביהוסף גוי' הרחב פיך ואמלאהו: פסוקים ו-יא.

ברשימות הצ"צ על הפסוק הנ"ל: יהל אור ע' רצ ואילך.

דאנציקלופדיא תלמודית, מצוה דהוא זהיר בה טפי: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תצטז, ובהנמקן בהערות שם.

רמז

אדמו"ר זי"ע

ט'רלט

בי"ה, י"ד כסלו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הד"ר הירש ליב שי גורדון

שלום וברכה!

זה זמן רב לא שמעתי מך, ותקותי שסימן הוא שהכל בסדר.

ועל של עתה באתי להשתתף ולהצטרף לקהל המברכים את כ' בקשר עם יום הולדתו, ולאחל לו אריכות ימים ושנים טובות.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. מזמן לזמן יש לי הזדמנות לראות מפרי עטו במכתבי עתים בעניינים הנוגעים לרפואת הנפש. ולדכוותי, ובפרט על פי השמור בזכרוני משיחתנו לפני, למותר להדגיש שרפואת הנפש – בהנוגע לכל נפש בישראל – קשורה במידת ההתקשרות שלה לתורה, עלי' נאמר כי הם חיינו ואורך ימינו, ולקיום מצוותי, עליהם נאמר וחי בהם. ואם בכל אדם בריאות הגוף קשורה בבריאות הנשמה, הרי אצל יהודי הענין הוא מודגש ומובלט ביתר שאת.

אם פרסם לאחרונה איזה ספרים או קונטרסים וכדומה, בטח כמנהגו הטוב ישלחם לספריי שלנו, ותודה מראש.

ט'רמ

בי"ה, י"ז כסלו, תשכ"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולדה להם בת למזל טוב,

ט'רלט

נדפסה בלקו"ש חל"ו ע' 295, והושלמה עפ"י העתקה.
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

הנה יה"ר מהשי"ת שיגדלה ביחד עם זוג' ת"י לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

– ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אשר מנהגו הוא לאמר גם בלידת בת לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ע"פ מרז"ל (ברכות יז, א) נשים במאי זכין באקרוי' כו' באתנוי' כו' ונטרין כו'.

בברכת מזל טוב.

כתבי אליו מכבר אודות שיעור בכל יום בתניא (בל"י, כמובן) – שייך וקשור לבקשתו אז ברכה והזכירוהו על ציון כ"ק [מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ ז"ייע] (ע"ד מחז"ל השתטח על קבר אבות כו'), ולצנור וכלי לברכה שייכות מיוחדת לחלק התורה בה עמל במיוחד המברך וכו'. וק"ל.

יה"ר שעכ"פ מכאן ולהבא ישמור (בל"י) שיעורי חת"ת.

ט'רמא

ב"ה, י"ז כסלו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צו די אַנטיילנעמער אין דעם יערלעכן חנוכה-דינער
פון דעם עלטערן און לערער פאַרבאַנד פון ישיבת
תומכי-תמימים ליובאַוויטש אין מאַנטרעאַל

שלום וברכה!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען די מיטטיילונג וועגן דעם
קומענדיגען יערלעכן חנוכה-דינער, וואָס וועט דעם יאָר פאַרצייל[ע]נען
דעם 25'יעריגען עקזיסטענץ פון דער ליובאַוויטשער ישיבה אין
מאַנטרעאַל.

ט'רמ

נרפסה ב"גלכה באורחותיו" ע' 204, מצילום כתי"ק.
ידוע מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע: אג"ק שלו ח"א ע' רי (נעתק ב"היום יום" כה
מנחם אב).
מחז"ל השתטח על קבר אבות כו': סוטה לר, ב.

בא דער געלעגנהייט זאל אויך אונטערשטראכן ווערן, אז היינטיגס יאָר האָט אַ ספּעציעלע באַדייטונג פאַר חינוך, זייענדיג אַ יאָר פון **הקהל**, ווי דער ענין איז אַרומגעווענדט געוואָרן אין דעם בריוו צו ראש-השנה. די מצוה פון **הקהל** – פאַרזאַמלען דעם פּאָלק: מענער, פרויען און קינדער, אין בית-המקדש, צו הערן פרשיות פון דער תורה, וועלכע זיינען געלייענט געוואָרן דורך דעם מלך, כדי צו דערוועקן אין זיי יראת השם און שטאַרקען זייער טעגלעכע אויפפירונג על פי תורה ומצוות – האָט אַרויסגערוּפֿן אין יעדן איינעם, מאַן און פרוי, אַ פאַרשטאַרקטן געפיל פון אחריות פאַר **חינוך על טהרת הקודש** – אַן אחריות און פליכט וועלכע דאַרפֿן דערפילט ווערן אַלע יאָר, און אין דעם יאָר פון **הקהל** נאָך מער.

כאַטש אין דער היינטיגער צייט איז די פאַראַנטוואָרטלעכקייט פאַר חינוך, אין אַ גרויסער מאָס, אַריבערגעטראָגן געוואָרן אויף די מוסדות חינוך מיט זייערע לערער און מחנכים, מיינט דאָס אָבער ניט, אז עלטערן זיינען באַפֿרייט געוואָרן פון זייער פערזענלעכע פליכט מקיים צו זיין די מצוה פון **ושננתם לבניך** – איינצופלאַנצן אין זייערע קינדער תורה מיט יראת שמים און קיום המצוות אין טאָג-טעגלעכן לעבן. דאָס דאַרף זיך אויסדריקן, קודם כל, אין דעם חינוך, הדרכה און השפעה אין דערנאָך היים, און אויך אין דער אַקטיווער מיטאַרבעט מיט דעם מוסד חינוך און לערער, צו העלפֿן זיי דורכפירן זייער שליחות, אַלס פאַרשטייער פון די עלטערן, אין דער פולסטער מאָס, און פון זייער זייט מקיים צו זיין דעם **ושננתם לבניך** – אלו התלמידים.

אַזוי ווי דער דינער קומט פאַר אין דעם יום-טוב חנוכה, און געציילטע טעג נאָך **יום הגאולה** פון דעם אַלטן רבי'ן, בעל התניא והשולחן ערוך, איז צו האָפֿן, אז אַלע אַנטיילנעמער וועלן ברענגען צום אויסדרוק דעם גייסט און אינהאַלט פון די דאָזיגע ליכטיגע טעג, דורך אַ פאַרשטאַרקטע טעטיקייט לטובת דעם מוסד וואָס ווערט אָנגעפירט אין דעם גייסט פון דעם בעל הגאולה, וואָס דאָס מיינט לטובת דעם חינוך פון די קינדער-תלמידים שיחיו.

ט"רמא

בריוו צו ראש-השנה: דלעיל אגרת ט"ריז, וכהנסמן בהערות שם.

ושננתם לבניך: ואתחנן ו.ז.

אלו התלמידים: ספרי ופרש"י עה"פ.

השם יתברך זאל העלפן, אז די האַרמאָנישע צוזאַמענאַרבעט און פרוכטבאַרע טעטיקייט זאל כסדר שטייגן און וואַקסן, אין איינקלאַנג מיט דעם אָנוואַג מעלין בקודש, ווי דאָס ווערט אויך אַרויסגעבראַכט אין דער מצוה פון נר חנוכה – מוסיף והולך – אָנצונדען נאָך אַ לייכטענדע ליכטעלע יעדע נאָכט פון חנוכה, און וואָס מער פאַרשפרייטן די ליכטיקייט פון נר מצוה ותורה אור.

בברכה להצלחה און צו אַ פריילעכן און ליכטיגען חנוכה.

ט'רמב

[י"ז כסלו, ח'תשכ"ז]

... מהנכון לבדוק התפילין והמזוזות – שתהיינה כולן כשירות כדין.

והעיקר, ש[ה]הנחה בחיי היום יומים תהא מתאימה להוראות תורתנו תורת חיים ובקיום מצותי עליהם נאמר וחי בהם, שנוסף על העיקר שכן הוא ציווי הקב"ה, הרי זה גם הדרך לקבלת הברכה בהמצטרף לאדם.

– בתוכן מכתבו – ראה שו"ת הצ"צ שער המילואים ח"ב.

מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.
מוסיף והולך: שבת כא, ב.
נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

ט'רמב

נרפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 306.
עליהם נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.
שו"ת הצ"צ שער המילואים ח"ב: בהוצאת תשנ"ד – אור"ח ח"ב סק"א. אג"ק
אדמו"ר הצ"צ ח"א אגרת כו.

רנא

אדמו"ר זי"ע

ט'רמג

[נוסח המברק לקראת חג הגאולה י"ט-כ' כסלו ה'תשכ"ז]

לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי תכתבו ותחתמו, ובאופן כמתאים לשנת הקהל האנשים והנשים והטף.

מנחם שניאורסאהן

ט'רמד

ב"ה, יום הגאולה, י"ט כסלו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם פאָרשטייענדן יערלעכן דינער פון מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש ביום א' פרשת בשלח, ד' שבט, הבע"ל, ווענד איך זיך צו חובבי תורה בכלל, און צו די פריינד פון די ליובאוויטשער ישיבות בפרט, צו זען אויסצונוצן די קומענדיגע וואָכן כדי צו פאָרזיכערן, אַז די יערלעכע אונטערנעמונג זאָל דורכגעפירט ווערן מיט הצלחה אין אַלע הינזיכטן, פינאַנציעל און גייסטיג.

אויב אַלע יאָר דאָרף אַ איד געדענקען און דערפילן זיינע פליכטן צו **חינוך על טהרת הקודש**, איז דאָך היי-יאָר – אַ יאָר פון **הקהל** (ווי עס האָט זיך וועגן דעם גערעדט אין דעם ראש-השנה בריוו פון דעם יאָר) – אַ צייט וואָס רופט אַלע אידן, מאַן און פרוי, יונג און אַלט, צו פאָרשטאַרקען דעם חינוך-וועגן אין דער גרעסטער מאָס.

די קומענדיגע וואָכן ביז צו דער יערלעכער חגיגה ווערן ספּעציעל

ט'רמג

האנשים והנשים והטף: וילך לא, יב.

ט'רמד

דעם ראש השנה בריוו: דלעיל אגרת ט"ר, ובהנסמן בהערות שם.

באליכטן פון די ליכטיגע טעג - י"ט כסלו און כ"ד טבת - וועלכע זיינען פארבונדן מיט דעם אלטן רבי'ן, בעל התניא והשולחן-ערוך און גרינדער פון חב"ד, און די חגיגה אליין קומט פאר אין דער וואך פון יו"ד שבט - דער יאָרצייט-הילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, דער גרינדער פון מרכז הישיבות תת"ל דא אין לאַנד - זצוקלה"ה נב"מ זי"ע.

עס איז יודע ווי ווייט די נשיאי חב"ד פון אלע דורות האָבן געלעגט די הדגשה אויף לימוד התורה און חינוך על טהרת הקודש. גענוג צו דערמאָנען, אז דער ערשטער ספר וואָס דער אלטער רבי האָט געדרוקט איז געווען **הלכות תלמוד תורה**, וואָס באלד ביים אָנהויב ברענגט ער אַראָפּ דעם פסק הלכה, אז דער חינוך פון אַ אידיש קינד הויבט זיך אָן פון דעם מאָמענט ווען ער הויבט אָן צו ריידן.

אין דעם דאָזיגען גייסט נעמען די ליובאַוויטשער ישיבות אַרום דעם חינוך פון אידישע קינדער פון דער פריסטער יוגענד ביז דערוואַקסענערהייט; אַ חינוך אין איינקלאַנג מיט הקהל - **למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה'א ושמו לעשות את כל דברי התורה הזאת** (כדי זיי זאָלן הערן און לערנען און מורא האָבן פאַר דעם אויבערשטן און זאָלן היטן צו טאָן אלע רייד פון דער תורה); אַ חינוך וואָס באַצוועקט צו מאַכן פון די מחונכים - מתנכים, **נרות להאיר** - לייכטענדיגע ליכט, וועלכע מאַכן ליכטיג דעם גאַנצן אַרום מיט **נר מצוה ותורה אור**.

איך וויל האָפּן, אז אלע פריינד פון די ליובאַוויטשער ישיבות מיט די עסקני הישיבה בראשם, שיחיו, וועלן מאַביליזירן אלע כוחות צו פאַרזיכערן דעם דערפאַלג פון דער חגיגה שנתית, וואָס איז אַזוי וויכטיג פאַר דער עקזיסטענץ און ווייטערער אַנטוויקלונג פון די ליובאַוויטשער ישיבות, וכל המוסיף מוסיפין לו ברכה והצלחה אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכל האמור ובברכת חג הגאולה

מ. שניאורסאהן

דער ערשטער ספר... הלכות תלמוד תורה: שקלאו תקנ"ד.

למען ישמעו... התורה הזאת: וילך לא, יב.

נרות להאיר: ראה גם תורת מנחם - התועדויות ח"ד ריש ע' 228, ובהנסמן שם.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

וכל המוסיף מוסיפין לו: ראה העניית לא, א ובפרש"י.

ט'רמה

בי"ה, מוצש"ק כ"ף כסלו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הווי"ח . . .

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו . . .

ויהי רצון שיבשר טוב בכ"ז, טוב כפול (טוב העליון הגנוז שבא בטוב
הנראה ונגלה).

מצו"ב ד"ה פדה בשלום – הנאמר זה יובל שנים, בשנת – עזרת,

עיי כ"ק אדמו"ר (מוהר"ר שלום דובער) נ"ע,

וחזרו עליו ברבים בההתועדויות,

ד"ייום בשורה" יום יט כסלו יום הששי "שהוכפל בו כי טוב, יום
הילולא רבא דרבנו הקדוש נ"ע"

טוב כפול . . ונגלה: ראה אגח"ק סו"ס י"א. קדושין מ, א. אור התורה לחצ"צ
בראשית (לג, סע"א. לד, סע"א).
יובל: להעיר מזח"א (צה, ב): כל חירו מיובלא קאתי. לקו"ת דברים (ס, סע"ב).
יום בשורה: ראה שו"ת מן השמים (ס"ח): ג' יט' לחדש כסלו . . והיום יום בשורה.
שהוכפל . . נ"ע: לשון אדמו"ר במכתבו (לה"טאון החסיד רל"י"צ ז"ל מבארדיטשוב")
בבואו מפטרבורג.

ט'רמה

כללי-פרטי. נדפסה בראש קונטרס "פדה בשלום עזר"ת" (קה"ת, ערב חנוכה
תשכ"ז). ואח"כ בסה"מ עזר"ת ע' רמב ואילך. לקו"ש ח"י ע' 275.
ד"ה פדה בשלום . . עזרת: נדפס בקונטרס בפ"ע (תשכ"ז). ולאח"ז בסה"מ עזר"ת
ע' פח ואילך.

וחזרו עליו ברבים בההתועדויות: די"ט כסלו, וש"פ וישב כ"ף כסלו תשכ"ז. ראה
סה"מ מלוקט ח"א ע' תצח ואילך (סה"מ עזר"ת ע' רמד ואילך).
יום בשורה: ראה גם לקמן אגרת ט"דנח בהערה ד"ה יום בשורה.
אדה"ז במכתבו: אג"ק שלו ח"א אגרת לח.
ה"גאון החסיד כו': כך נזכר בלקו"ת שה"ש יח, ג.

ודיום כ' כסלו – שביום זה **נתפרסמה** הגאולה והייתה השמחה גדולה וכו', ובמיוחד בשנה זו שהוא גם יום השבת (והעלי והמשכת התענוג) של יום י"ט כסלו,

ובודאי ישתדל שילמדו אותו ברבים וביחיד בימים שלאחרי זה, ובפרט בימי חנוכה הבע"ל, ימי פירסומי ניסא דפך השמן, רזי דרזין דאורייתא,

ובאופן דמוסיף והולך ואור.

ובשנה זו, שהיא תמימה (להביא את חדש העבור) וחדשי שלמים (חשון וכסלו מלאים) – תהי' התמימות והשלמות בכל עניני השנה, הגשמיים והרוחניים, הכלליים והפרטיים,

ובפרט אשר תיכף לראש השנה

– הן בחו"ל והן באהקת"ו, שגם שם ר"ה שני ימים, ואפילו

נתפרסמה הגאולה: ראה שיחת יט כסלו תרצ"ב (לקו"ד ח"ד), שיחת יט"כ תרצ"ג אות כ' (לקו"ד ח"א).

פירסומי ניסא דפך השמן: להעיר אשר כשאין פרסום דגם השמן גם בדיעבד אינו מברך על הנרות (אחרונים לשו"ע או"ח סו"ס תרע"ב). משא"כ ועל הנסים (נס המלחמה) גם לכתחילה תקנה ואומרה בתפלת **לחש**. ראה שו"ת חצ"צ שער המילואים סי"א, ואכ"מ.

דפך השמן: ראה לקו"ת ר"פ ראה.

השמן . . רזי דרזין: ראה לקו"ת שה"ש (ב, ד ואילך). בארוכה באמרי בינה שי הקי"ש פני"ד ואילך. ולהעיר מדברי כ"ק אדמו"ר אשר הקטרוגים וכו' והגאולה די"ט כסלו הוא ע"ד דע"י שכותשין אותו הזית נותן שמנו (שיחת יט"כ תרס"ג – נדפס בס' תורת שלום).

תמימה (להביא): ערכין לא, א. ועייג"כ רשימות חצ"צ לתהלים עה"פ תורת ה' תמימה (ס"ק ד, ח).

שלמים . . מלאים: ראה רמב"ם הל' קדח"ח פ"ח ח"ו.

לראש השנה: וכן לר"ה לדא"ת, י"ט כסלו.

לקו"ד ח"ד: חשמט, ב ואילך.

לקו"ד ח"א: כט, א.

דע"י שכותשין אותו הזית נותן שמנו: ראה מנחות נג, סע"ב. שמר"ר רפ"ל.

תורת שלום: ע' 26.

רשימות חצ"צ לתהלים עה"פ: יהל אור ע' סז ואילך.

ובשנה זו, שהיא תמימה כו': ראה גם לעיל אגרת ט"רג.

רנה

אדמו"ר זי"ע

בזמן שהיו קובעין על פי הראי' (לבנ"י אשר בגולה ולרוב בני ארץ ישראל, ולפעמים רבות – אפילו בירושלים עצמה) –

הוא יום שבת קדש, אשר אין עצב עמה, ופרש שבתכם לא קאמר, ואדרבה – עליו נאמר ברכת ה' היא תעשיר ומענין אותו – מלמעלה ולמטה – עונג גשמי ועונג רוחני גם יחד.

בברכה.

מנחם שניאורסאהן

ט'רמו

ב"ה, כ"א כסלו, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

כלל המשתתפים בחגיגת חנוכת הבית של הסמינריון
לבנות "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", בקאסאבלאנקא,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה על דבר חגיגת חנוכת הבית של הסמינריון

בזמן . . . עצמה): רמב"ם חל' קדח"ח פ"ה ה"ז-ח (וכ"פ בשו"ע אדה"ז סת"ר ס"ד).
ודלא כפרש"י ר"ה יח, סע"א (משא"כ בתוס' שם). וראה לח"מ חל' קדח"ח פ"ג ח"ט.
ולפעמים רבות: בזח"ג (רלא, א) ר"ה חוה בכל זימנא תרין יומין אינון . . . ולא חד.
– ויל"פ שזוהו תוספת (ודיוק) אדה"ז בלקו"ת רד"ה יחיינו מיומים (דברים סג, ב) "ר"ה
לעולם ב' ימים אפי' בזמן שהיו מקדשין ע"פ הראי"ה – חהדגשה בזה "אפי' בזמן כ"ו" – ולא
"לעולם" ממש. וראה פני"ח ש' ר"ה ספ"ד "ב' ימים של ר"ה . . . נחגגים תמיד . . . קודם החורבן
ה' כח בדינו . . . ביום א' אך עתה אחר החורבן בהכרח לעשות ב' ימים כמ"ש בזה"ר.
ובירוש' עירובין (פ"ג ח"ט) שבי ימי ר"ה מתקנת נביאים הראשונים ובתוספתא ר"ה
(פ"א ה"ל) שבימי משה קרה ב' ימי ר"ה.
אין עצב עמה: ירוש' ברכות ב, ז.
ומרש . . . קאמר: זח"ב פת, ב. תו"א ר"פ ח"ש. דרמ"צ מצות לא תבערו אש.
עליו נאמר: ירוש' שם.
ועונג רוחני: ראה שו"ע אדה"ז סרפ"ח ס"ג.

ברכת ה' היא תעשיר: משלי יד"ד, כב.

ט'רמו

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 343.

לבנות שתתקיים בליל ב' דחנוכה הבע"ל. ויהי רצון שתהי' החגיגה ראוי' לשמה, בהצלחה מופלגה בכל הפרטים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

למותר להאריך בגודל ערך שמחה זו לרגלי הישג חשוב זה בחינוך על טהרת הקודש.

וכבר מלתי אמורה שהשנה הזאת היא ביחוד שנת סגולה לכל עניני החינוך הכשר, להיותה שנת **הקהל**, היא השנה שאחרי שנת השבע שנת השמיטה, שבזמן שבית המקדש הי' קיים נתוספה בה מצוה גדולה שהיא "עמוד חזק וכבוד גדול בדת" (ס' החינוך), מצות [']הקהל את העם, האנשים והנשים והטף, וגרף אשר בשערך, למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה"א ושמו לעשות את כל דברי התורה הזאת". ועל דרך מאמר חכמינו ז"ל, זאת תורת החטאת – כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, הנה זאת תורת מצות **הקהל** בזמן הזה הוא להוסיף בהשתדלות ובהתעסקות להרחיב החינוך על טהרת הקודש. ואם בכל שנה ושנה מצווים אנן לחינוך בקודש, על אחת כמה וכמה בשנה זו, שנת **הקהל**, שמדגישה ביחוד חובת הציבור וחובת היחיד לעשות ולפעול, במידה הכי גדולה, למען חינוך בני ובנות ישראל, חינוך ספוג יראת השם ואהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

ובפרט שהחגיגה מתקיימת בימי החנוכה, הרי עוד נקודה בזה, שאין להסתפק בהישגים שבעבר, אלא צריך להוסיף במאמצים ובהשתדלות בכל עניני חינוך הכשר, כהוראת ימי חנוכה – שמצותם הדלקת הנרות באופן **דמוסיף והולך מוסיף ואור**, בהפצת נר מצוה ותורה אור.

ראויים כל עסקני החינוך והמשתתפים בשמחת חגיגת חנוכה תבית האמורה לברכה שזכו להישג חשוב זה בהתפתחות והתרחבות הסמינריון לבנות מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא דורנו, זי"ע, מוסד חינוך המתנהל ברוח רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע, שהגנו באים

מלתי אמורה: לעיל אגרת ט'ר"ז, ובהנמקן בהערות שם.

ט' החינוך: מצוה תריב.

הקהל את העם: התורה הזאת: ר"ל לא, יב.

מאמר חכמינו ד"ל: מנחות ק"א.

דמוסיף והולך: שבת כא, ב.

נר מצוה ותורה אור: משלי ר, כג.

משמחת יום גאולתו, שמסר נפשו על הפצת התורה והמצוה בכלל, ועל החינוך בפרט.

ויהי רצון שהתעוררות ימי סגולה וימי אור אלה תעמוד לכל העושים והמעשים למען חינוך בני ובנות ישראל בדרך התורה והמצוות, וההצלחה שהאירה להם פנים עד היום תאיר דרכם גם להבא ללכת מחיל אל חיל, ונוכה כולנו יחד בתוככי כל אחינו בני ישראל למזמור שיר חנוכה הבית הגדול והקדוש, ביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

בכבוד רב ובברכה להצלחה מרובה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'רמז

ב"ה, כ"ב כסלו, תשכ"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות מצב זוגי תי,

השי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכת הצלחה רבה בהפצת המעינות בפרט ובהפצת היהדות בכלל ולבשו"ט בכהנ"ל,

מ. שניאורסאהן

לשאלתו בנוגע לאופן ומקום עבודתו בעתיד – מובן שקדימה ביותר וביותר לעבודתו במוסדות ליובאוויטש (קדימה הן מצדו והן מצד המוסדות). כן מובן שעבודה צ"ל באופן לנצל מקסימום האפשרי דיכולתו ומתוך שמחה – ואיני רואה כל סיבה וענין שימנעו קיום שני תנאים הנ"ל ביחד. וחרי זוהי, כנ"ל, טובת כל הצדדים.

למזמור שיר חנוכה הבית: תהלים ל, א.

במכתבו כותב אחרת. ויתייעץ עם ידידים על אתר האומנם כן הוא,
או שטועה הוא מפני חיותו נוגע בדבר. ובהתאם לעצתם יחליט. וה' ינחהו
בטוב לפניו בגו"ר גם יחד.

ט'רמח

[כ"ד כסלו תשכ"ז]

לשאלתו דרך בלימוד כו', לפלא גדול כתבו עד"ז מעבר לים, והרי
מפורסמת הוראת רבותינו נשיאנו שבכל כיו"ב צ"ל כעצת והוראת הנהלת
השיבה.

ט'רמט

ב"ה, ימי חנוכה, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לעסקני "גמילת חסד" ע"י ביהמ"ד ליובאוויטש
ובראשם הו"ח אי"א עוסקים בצ"צ וכו' מו"ה יוסף
מרדכי ש"י פעלליג ומו"ה נתן קלמן ש"י פעלליג ומוהר"ר
חיים שלמה ש"י גרינהוט, מאנטרען[א]ל

שלום וברכה!

דערמיט באשטעטיג איך די ערהאלטונג פון אייער בריוו פון יו"ד
כסלו מיט דעם בייגעלעגטן באריכט.

השם יתברך זאָל העלפן, אַז איר זאָלט פאַרזעצן אייער גוטע אַרבעט
מיט הצלחה און אין אַן אופן פון מוסיף והולך, אין איינקלאַנג מיט דער
הוראה פון די דאָזיגע טעג פון חנוכה און נר חנוכה וועלכע ווערן
אַנגעצונדן אין אַן אופן פון מוסיף והולך.

און אַזוי ווי די גמרא זאָגט, אַז איינע פון די מעלות פון גמילות

ט'רמט

מוהר"ר חיים שלמה ש"י גרינהוט: אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ד א'קח.
מוסיף והולך: שבת כא, ב.
די גמרא זאָגט: סוכה מט, ב.

רנט

אדמו"ר זי"ע

חסדים איז וואָס דאָס ווערט געטאָן אויך לעשירים, זאָל דער אויבערשטער באַגליקן אַלע עסקנים, מנדבים און שטיצער פון דער גמילת חסדים, שיחיו, אַז זיי זאָלן טאָן און אויך המקבלים שי' מהקרן מתוך עשירות והרחבה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

ט'רנ

בי"ה, ימי חנוכה, ח'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"מ רב פעלים מהר"ל שי

שלום וברכה!

בנועם הגיעתני ההודעה אשר אנשי חברת ש"ס ומשניות דביהכנ"ס
עורכים מסיבה לציין כהונת כתי"ר חי שנים בתור מרא דאתרא,

ויהי"ר אשר במלוא מובן תואר זה – ימשך להיות מרא דאתרא דין,
ע"י שיהי המקום אכסניא של תורה, חדורה יראת השם ואהבת השם,
שהן שורש לשסי"ה מל"ת ורמ"ח מ"ע ומחן נמשך ובא קיום המצות
באמת,

ויוסיף בהפצת לימוד תורתנו תורת חיים, נגלה דתורה ופנימיות
התורה,

אכסניא של תורה: ראה בי"מ פה, א. ערכין טז, ב. (ושכרה – ברכות נח, א. פסחים
פ, ב. יומא יב, א. וממדת חסידות דאינו דנו (מהרי"ק שכי"א – נזכר ש"ך חו"מ סי"ז
סקי"ב)).
שמן שורש לשסי"ה מל"ת ורמ"ח מ"ע: תניא פי"ד. פירוש לרמב"ם הל' יסוה"ת
רפ"ב.

ט'רנ

נרפסה בלקו"ש חל"ו ע' 259.
מהר"ל: מה"ר לוי בליצקי, ברוקלין. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב ח'שלא,
ובהנסמן בהערות שם.

כהוראת ימי חנוכה אלו שמוסיפין בנר (מצוה) ו(תורה) אור מיום ליום.

בכבוד ובפיש כל המשתתפים ש"י בברכת אורך ימים ושנים טובות ומאירות.

ט'רנא

ב"ה, ימי חנוכה, ה'תשכ"ז
שנת הקהל – ברוקלין, נ.י.

ש"יב הרה"ח הו"ח אי"א נ"ימ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה עזריאל זעליג ש"י

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת כתבי יד דא"ח – קבלה בעתה ובזמנה – ע"י
הרה"ח הו"ח אי"א נ"ימ רב פעלים וכו' מוהרמ"פ ש"י כ"ץ ובנו האברך
הנעלה התמים ש"י,

ומגלגלין זכות ליום זכאי, לאשר האמור בימי חנוכה אלו, אשר
ענינם הדלקת הנרות (הרומזים לנר מצוה ותורה אור – כידוע) ובאופן
דמהדרין מן המהדרין, מוסיף והולך ואור,

בנר . . אור: ראה רש"י ד"ה בנים (שבת כג, ב).

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

ט'רנא

מו"ה עזריאל זעליג: סלונים. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ס, ובהנסמן בהערות
שם. נוסח דומה לכמה: מו"ה יוסף חיים ווייספיש. מו"ה נתן הורביץ. מחור' מר פרץ חן.
מו"ה ארי' ליב פרידמן. מו"ה ברוך. מו"ה משה צבי. האברך נתן.
כתבי יד דא"ח . . כ"ץ: ראה גם לעיל אגרת ט"ה.
ובנו האברך הנעלה התמים: זאב יחזקאל ש"י.
ומגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. וש"י.
הרומזים לנר מצוה כו': ראה רש"י ד"ה בנים – שבת כג, ב.
נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
דמהדרין מן המהדרין, מוסיף והולך: שבת כא, ב.

רסא

אדמו"ר זי"ע

זכות הרבים תלוי בו, כי בטח יסתייעו בכתבי יד אלו – בהתגהה
של מאמרי ודרושי רבותינו נשיאינו, שעומדים להו"ל, בעז"ה.

בברכה, ש"ב

מ. שניאורסאהן

ט"רנב

ב"ה, ימי חנוכה, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שב"ז מרת דבורה לאה תחי

ברכה ושלוש!

בעתו קבלתי מכתבה עם המצורף אליו, ואתה הסליחה על שנתעב
האישור עד עתה, מפני כמה סיבות, ובעיקר על יסוד מאמר חז"ל מגלגלין
זכות ליום זכאי.

והרי ימים אלו, ימי חנוכה, מצותם הדלקת נרות משתשקע החמה,
ובאופן דמוסיף והולך מיום ליום, וההדלקה במקום (ובאופן) שמאיר גם
את החוץ אבל – באור הבא מבפנים, ובלשון רבותינו ז"ל על פתח ביתו
מבחוץ.

וכמו שימי חנוכה בפעם הראשונה תוצאותיהם במשך כל השנה
והשנים שלאחרי זה, שבאו לדביר ביתך ופינו כו' וטיהרו כו' והדליקו
נרות, הרי בדוגמת זה תוצאות ימי חנוכה בכל שנה ושנה, שהם לזכרון
(ובאופן) כמו שנעשה לאבותינו בימים ההם.

בטח יסתייעו בכתבי יד אלו: ראה גם לעיל שם.

ט"רנב

נדפסה בלקו"ש חל"ה ע' 321, והושלמה עפ"י העתקה.
מרת דבורה לאה: הארנשטיין. אגרות נוספות אלי' – לעיל ט"ריא, ובהנשמך
בהערות שם.

מגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. רש"י.
משתשקע החמה .. דמוסיף והולך .. על פתח ביתו מבחוץ: שבת כא, ב.

ועוד נקודה אופיינית בענין חנוכה, שאף שסיבת הדלקת נרות חנוכה הוא הנס במנורה בת שבעה נרות, הנה קיום המצוה הוא בהוספה על הסיבה (שמונה נרות).

והנה לכאורה אורה ושמחה שני ענינים נפרדים הם, ולא עוד אלא שהכתוב מחלק "אור – זרוע לצדיק ולישרי לב – שמחה"י, וכהדגשת חכמינו ז"ל לא הכל לאורה ולא הכל לשמחה, צדיקים לאורה וישרים לשמחה (תענית טו, א), אבל בודאי ובודאי ששייכות גדולה ביניהם. ומובנת השייכות – מיוסד על מה שנאמר מפי עליון לא תצא הרעות, ובסגנון הידוע כל דעביד רחמנא לטב עביד, אלא ששכל האדם אשר מטבעו מוגבל הוא, והעלם העולם שמסביבו והחושי אשר בו עוד מגבירים ההגבלה, וכתוצאה מזה אי-ההתדרה לעומקם של דברים, וכשבחסד א-ל מאיר הוא החושך שמסביב לאדם – והצנור והדרך לזה הרי היא תורתנו ומצותי עליהם נאמר נר מצוה ותורה אור – אורה זו מאירה ומראה את אמתיות כל ענין והתוצאות שלו, אשר אז סוף סוף (מאורה זו) באים לשמחה.

והרי בנוגע למצות ימי חנוכה ותוכנם נשים חייבות כמו אנשים, ועל פי פירוש רש"י, ראש המפרשים – על יד[ן] אשה נעשה הנס (שבת כג, א).

הביאור והנמשל דכל האמור – בודאי אין צורך באר בנוגע אלי.

בפ"ש בנה שי' – ולשניהם באיחולים לחנוכה מאיר ולהמשכת האורה בכל הימים הבאים לאחריהם.

בברכה,

ועוד נקודה אופיינית בענין חנוכה: ראה גם לקר"ש ח"כ ע' 476. ור"ב.
אור זרוע – לצדיק ולישרי לב – שמחה: תהלים צז, יא.
מפי עליון לא תצא הרעות: איכה ג, לח.
כל דעביד רחמנא לטב עביד: ברכות ס, סע"ב.
נר מצוה ותורה אור: משלי י, כג.
בנה: יוסף.

ט'רנג

[ימי חנוכה תשכ"ז]

להערותו ברש"י (וכן יוקשה על הספרי שם) אשר לא הביא (האזינו לב, מח) גם בעצם היום הזה דא"א (לך יז - כג, כו). ויש להוסיף בתוקף (הקושיא) ההערה דפרש"י שם הוא ע"ד פרש"י האזינו.

אבל בככל פרש"י עה"ת גם כאן מתורץ בפשטות: בא"א אינו מסוג ג' הפעמים שהביא רש"י כי הכתוב עצמו מסיים ומפרשו: בעצם היום... כאשר דבר אתו אלקים.

ט'רנד

[ימי חנוכה תשכ"ז]

באם בבוקר דאיתו יום יתפלל בצבור יטבול במקוה ישתה אבל לא יאכל (עד חזרתו מביה"ח) יפריש לצדקה לפני הליכתו, ילמוד ענין בתורה אז כדאי וטוב.

ט'רנג

נעתקה מצילום כתי"ק, על גליון מכתב מו"ה שניאור זלמן שמרלינג, מכ"ה מ"ח תשכ"ז. אגרות נוספות אליו - לעיל חט"ז ר"לד, ובהנסמן בהערות שם. להערותו ברש"י כו': במכתבו: בזמן ההתועדות בשבת שובה הסביר את הרש"י שכתוב ג' פעמים בעצם-היום-הזה [השיחה - בלקו"ש ח"י"ט ע' 339 ואילך]. על המקום ה"י קשה לי למה רש"י לא מוכיח את הכעצם היום הזה אצל אברהם אבינו, בעצם היום הזה נמול אברהם וישמעאל בנו. ההערה דפרש"י שם: בו ביום שנצטוו ביום ולא בלילה לא נתיירא לא מן הגויים ולא מן הליצנים כו'. ע"ד פרש"י האזינו: אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכל מי שיש בידו כח למחות יבא רמחה. כאשר דבר אתו אלקים: כלומר, הטעם שמל בעצם היום ה"י כאשר דבר אתו אלקים, ולא נתיירא לא מן הגויים ולא מן הליצנים, משא"כ כאן כותב רש"י שבג' מקומות אמר הקב"ה שיהי' דוקא בחצי היום כו'. תירוצו זה נתבאר גם בשיחת ש"פ האזינו תשמ"א. ובלקו"ש שם הערה 2 נתבאר עוד תירוצו ע"ז.

ט'רנד

נכתבה על גליון המכתב מיום א' פ' ריש תשכ"ז, כמענה לשאלתו אם ללכת להתפלל אצל ציון כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע. ישתה אבל לא יאכל: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תקפ"ט. ס' המנהגים-חב"ד ע' 96.

ט'רנה

[ימי חנוכה תשכ"ז]

... וכמובן ממכתבי הקודש – ברורה דעתי שעל כתי"ר להמשיך
בכהונתו ברבנות בקהלתו, וביחד עם זה לבצר עמדתו בה ולחוסף בה,
ובפרט שכבר עלה בידו לתקן כמה ולשפר וכו' [ובודאי שבכדי שיהי' לזה
קיום – צ"ל נוכח במקום ואימתו עליהם].

להאב המרעיש וכו' – כדאי למצוא מי שיסבירו שכל שיפרסם
הדבר יותר – יותר מתפרסם כל הענין, ועלול להזיק עתידם – של הילד
וכו' וכו'.

ט'רנו

ב"ה, ל' כסלו תשכ"ז

ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוהר"י שי

שלום וברכה!

על יסוד הוראת חז"ל, מילתא אלבישיהו יקירא, מצורף בזה
מאמר דא"ח מכ"ק אדני"ע שהו"ל ימים אלו.

ט'רנה

מכת"ק, על גליון מכתבו של מו"ה הלל מדליה, מזאת חנוכה תשכ"ז. אגרות
נוספות אליו – לעיל ט'רלה, ובהנסמן בהערות שם.
ממכתבי הקודש: דלעיל שם.

להאב המדעי"ש: במכתבו: בדבר ענין הביה"ס . . אין מסכימים להוציא את בני
המגויירות אצל . . שאין אני מכיר בגיור . . ואחד קיבל את דברי ומוכן לעשות בהתאם
לדרישות. ואילו השני עשה רעש גדול, וע"י ידידיו יודיע שילך לעז"ר ולמניסטר של
השכלה . . .

ט'רנו

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קעא.

מוהר"י: לנדא, בני-ברק. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"א ד'תשס, ובהנסמן
בהערות שם. לקמן ט'רסז.

הוראת חז"ל: שבת יו"ד, ב.

מאמר דא"ח מכ"ק אדני"ע: ד"ה פדה בשלום עזר"ת. ראה לעיל אגרת ט'רמה.

והרי הימים ימי סגולה: חודש הגאולה, י"ט כסלו וראש השנה לכל עניי חסידות, ונוסף על זה ימי חנוכה שמוסיפים באור.

. בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור מתוך בריאות הנכונה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

כיון שכבר נכנסתי ונעניתי ללא שאלוני, אכנס עוד צעד אחד – למה שכבר שאלתי ובקשתי ולא פעלתי כלום. כוונתי אודות גודל ההכרח ותועלת זכות הרבים וכו' – שיעלה כ' על הכתב הדיבורים וההוראות וכו' מכ"ק אדני"ע מכל השנים. ובפרט הוראות בהנוגע למעשה, הן הוראות המפורשות בדבור, הן הוראות ע"י מעשה רב.

כנ"ל זוכר הנני שכתב, שאין ברשימותיו וכו' וכו', אבל כותב אני עוה"פ – כיון א' עס לייגט זיך ניט כלל וכלל שכל מה שראה ושמע במשך השנים רבות (ובפרט – רבות באיכות) בד' אמות הנ"ל, הרי או שכבר נתפרסם או (כפי הרמז שלו במכתבו הנ"ל) נתפרסם הפכו, ומטבע בני אדם, אשר כשמתחיל לרשום, הרי זכרון מאורע אחד ופתגם אחד – גורר ומעורר ומזכיר בעקבותיו זכרון מאורע שני, ומשתלשלים הדברים והמאורעות זה אחר זה.

גודל הענין האמור, בודאי אין צורך כלל להאריך בזה, כי אם להוסיף – שזה פעמים שעוררוני, היתכן שאין אני מבקש את כ' לרשום זכרונותיו בתוכן הנ"ל, ושבודאי על יסוד הידידות משנים ההם במדינתנו, ימלא בקשתי ובעין יפה ובאופן דמוסיף והולך וכו'. ועפ"י האמור – נוסף על בקשת עצמי הנה שליחותא דרבנן (שעוררוני בהנ"ל) עבד אנא.

ע"פ הידיעות אודות כ' ובפרט במכ"ע, כנראה שהוטב מצב

שכבר שאלתי ובקשתי: ראה לעיל חי"ג אגרת ד'תמג.

שיעלה כ' על הכתב הדיבורים וההוראות וכו': לקמן אגרת ט'רסו מאשר רבינו את קבלת התחלת הרשימות. חלקן נדפס ב"שמענות וסיפורים" ח"א ע' 312 ואילך [המתחילות: למלאות רצון כ"ק שליט"א – להעלות על הכתב מה שאוכל להעלות מזכרונות]. ראה גם קובץ יגדיל תורה (נ.י.) חוב' גב ס' לו. חוב' נח ס' לט-מ. מעשה רב: שבת כא, א. וש"נ.

הידידות משנים ההם: ראה "ימי מלך" ח"א ע' 211, 250. שליחותא דרבנן... עבד אנא: ע"ד לשון חז"ל – ב"ק פד, רע"ב.

בריאותו, בכ"ז על יסוד התחלת שו"ע יו"ד, במקום שאפשר צריך לברר גם במקום חזקה.

ט'רנז

ב"ה, זאת חנוכה, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ובעמדנו בסיום וחזרת ימי חנוכה, יום זאת חנוכה,

יהי רצון שיומשכו הדלקת ואור נרות אלו ופעולתם בכל הימים
של אחרי זה

– פעולת פרסומי ניסא, וע"ד החסידות – עד שתכלה רגל מן השוק,

בסיום וחזרת: להעיר ממחז"ל הכל הולך אחר החתום (ברכות יב, א).
יום זאת חנוכה: בד"ה ברוך שעשה נסים – לאדמו"ר הצ"צ (ברוקלין, תשי"א) ספ"ד
משמע דמעתו בדוגמת מעלת יום השמיני למילואים, עי"ש. וגם בהלכה בפועל – הרי
ביום זה ריבוי הנרות (ורבוי בקריאת התורה דחנוכה).
פרסומי ניסא: והרואה מברך ברוך שעשה נסים לאבותינו בימים החם בזמן הזה
(שבת כג, א-ב).

וע"ד החסידות: ראה אוה"ת להצ"צ ד"ת רני ושמיחי פד"ה.
עד שתכלה רגל: שבת כא, ב. ולקמן שם ריגלא דתרמודאי ונ"י סד"ה נר חנוכה
תרמ"ג ובכ"מ.

– ובסד"ה מצותה משתשקע, רע"ח (בקיצור לשון): תרמוד הוא אותיות מורדת,
וכמו המורדת בבעלה, וזהו תרמודאי היצח"ר המונע ומעכב, והן מלקטי עצים דקים –
היינו עה"ד טו"ר, ומתעכבים בשוק הוא רח"ר טורי דפרודא, אמנם נ"ח ממשיך אור שגם
המורדים יהיו בבחי' כלות הנפש.
– וראת יבמות ספ"ק. עמק המלך קח, א. רש"י לדח"י ב (ח, ד). מנחת שי למ"א (ט, יח).

ט'רנז

כללי-פרטי. גרפסה בסוף ספר "מאה שערים" (קה"ת, תשכ"ז), ובלקרי"ש ח"ה ע'
455, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

בד"ה ברוך שעשה נסים . . . ספ"ד: גרפס באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקסב, ב.

אוה"ת להצ"צ: חנוכה שיב, ב ואילך.

סד"ה נר חנוכה תרמ"ג: סה"מ תרמ"ג ע' מט.

ובסד"ה מצותה משתשקע, רע"ח: סה"מ תרע"ח ע' ק"ז ואילך.

שתמנע ותכלה בחי' רגל, הוא ניצוץ אלקות השורה בתוך כנסיי, כמ"ש
והארץ הדום רגלי, ובפרט בזה הדור עקבות משיחא בחי' רגלים ועקבים
ממש,

מן השוק שהוא בחי' רה"ר טורי דפרודא.

ולהעיר אשר בימי מלכות יון הרשעה שבאו בה (בביהמ"ק) פריצים
(אנשי יון) וחללוה למזבח וכו' ונטלו כל כלי ההיכל, הנה כאשר בניי
במסנייפ נצחום – בנו המזבח מחדש וחנכו אותו וכן המנורה וכו' – עיי'
שהדליקו נרותי' בכ"ה בכסלו וכו' – חנכום לקדושתם של כל ימי קיומם.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

הכנסת הסי' בכתב"ד – בסדר שבמכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר עדי"ז,
אבל מבלי לפרסם כלל שזהו לז"נ וכו'.

וחללוה למזבח וכו': עיי' נב, ב. וראה תויו"ט למגלה פ"ג מ"ו ד"ה בנשיאים.
ונטלו כל כלי: רשיי עיי' מג, א. ולכן גם לדעת המאור (עיי' נג, ב) דאין בכלי שרת
וחללוה, הרי כאן נטלו אנשי יון והוכרחו לעשות חדשים ולחנכם.
בניי במסנייפ: שהרי היו חלשים נגד גבורים כו'. ועיין הקדמת שערי אורה.
וחנכו אותו וכן המנורה וכו': בחדא"ג מהרש"א שבת (כא, א) דלכן נקרא חנוכה
(אלא שלא הזכיר אלא חנוכת המזבח). וברד"ה תיר' נ"ח (לכ"ק מו"ח אדמו"ר – תשי"ד):
א' הטעמים בקריאת שם חנוכה הוא ע"ש חנוכת המקדש וחנוכת המזבח.
וכן המנורה: ועיי' רשיי הנ"ל "כל כליו" דהיכל.
כל ימי קיומם: וברמב"ם (הלי כלי המקדש פ"א הי"ג): אין קדושתן מסתלקת מהן
לעולם. ולהעיר מלי המד"ר ותנחומא (ר"פ בהעלותך) הנרות **לעולם**, שהרמב"ן (שם)
מפרשו – נרות חנוכה.

כמ"ש והארץ הדום רגלי: ישעי' סו, א.
דה"ד טורי דפרודא: ראה סה"מ מלוקט ח"ב ע' כה ובהנשמך שם בהערה 15.
וברד"ה תיר' נ"ח. . . תש"ד: סה"מ תש"ד ע' 82.
הכנסת הסי' בכפר חב"ד: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל
מו"ה חיים שמרי' גורארי', אגרות נוספות אליו – לעיל ח"י"ב ג'תתקח, ובהנשמך בהערות
שם.
שבמכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר: אג"ק שלו ח"ו א'תריב.

זמן הכניסה באחד הימים דימי י-יג שבט, פורים קטן וכיו"ב.

* * *

עין שו"ע אדה"ז מהדו"ב סו"ס א' י"אמר פ' הקרבן מיד כו' ביום כו"י. וצ"ע שלא ראיתי נוהגין כן, ואולי מפני שלא הביאו אדה"ז בסי' בסדר ברה"י – אבל וכי מפני קושיא זו יבטלו המפורש בשו"ע אדה"ז כנ"ל.

לכאורה צ"ל הפרשה לצדקה דצרכי רבים (ראה מג"א סרי"ח סק"ב) שזהו ביכולת כאו"א – אלא שג"ז לא ראיתי נוהגין, ולכאורה כדאי לנהיג כן. ויש לקשר זה (הצדקה) ולבאר עפמשי"נ באגה"ק קטונתי, שבכל חסד כו' צ"ל ניתוסף בשפל רוח שלו ובמילא מיתוסף בחסד שעושה (ראה אוה"ת וירא צו, סע"ב ואילך).

ט'רנח

ב"ה, זאת חנוכה, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ג' והקודמיו. והפ"נ יקראו, בל"נ,
עה"צ.

זאת חנוכה: ראה ד"ה ברוך שעשה נסים להצ"צ (נדפס בקונטרס מאמר (ברוקלין, תשי"א)) סוף פ"ד.

ד"ה ברוך שעשה נסים להצ"צ . . סוף פ"ד: נדפס באוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקסב, א.

עין שו"ע אדה"ז: נכתבה בשולי האגרת הקודמת. נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 427.
יאמר פ' הקרבן: מי שנתחייב קרבן תודה.
באגה"ק קטונתי: סימן ב.

ט'רנח

לתוכנה ראה גם מכתב כללי-פרטי דלעיל חכ"ב אגרת ה'תקסא.

אדמו"ר זי"ע

רסט

ובעמדנו בסיום וחותם ימי חנוכה הבאים בסמיכות ליום י"ט כסלו,
יום בשורה,

יש לבאר הצד השווה אשר בימי החנוכה וי"ט כסלו,

דגס חנוכה ה' בשמן – הרומז על פנימיות התורה – של נרות
המקדש, אשר מקומם בהיכל דוקא שלא כל אחד נכנס לשם, וזמן
הדלקתם – ביום,

ובימי מתת' בן יוחנן כ"ג כ' שמסרו נפשם על קידוש ה', הייחוד
האמתי כאומרם ובכל נפשך ואפילו נוטל את נפשך – ה' הנס ונצטוו עי"ז
בנרות חנוכה אשר מצוותם – להדליקם כל אחד ואחת ועל פתח ביתו
מבחוץ ומשתשקע החמה דוקא.

ימי חנוכה . . י"ט כסלו: ובפרט אשר התחלת ימי חנוכה היא בשבעת הימים של
י"ט כסלו, ועיקר חגס ביום הא' והוא כולל ז' ימים (שערי אורה ד"ה בכ"ה כסלו פע"ב).
יום בשורה: ג' י"ט לחדש כסלו . . יום בשורה (שו"ת מן השמים ס"ה). ולא פירש שם
מהי הבשורה. ולהעיר אשר בשנת גאולת רבנו הזקן חל ג"כ י"ט כסלו ב"יום ג' שנכפל בו
כי טוב" (מכתב אדח"ז). נדפס בבית רבי ח"א פ"י"ט). וכן ה' גם בשנת (ויום) ההסתלקות
של ה"ה"מ (קוני חי אלול, ה'תש"ג רשימה א).

– ואף שהמאורע ה' כמה שנים לאחר השו"ת מן השמים, גדולה מזה מצינו (לדעת
הראב"ד בסי' הקבלה) אשר הכתוב במגלת תענית (הועתק בטווא"ח סתק"פ) דמתענין בטי'
בטבת ו"לא כתבו רבותינו על מה הוא" הוא "שכיוונו ברוח"ק" שביום זה (**בשנת ד"א**
תתכ"ד) יתגר ר' יוסף הלוי הנגיד וכו'. ויש לבאר זה ע"פ מרז"ל דישנם ימי הטוב וימי
הרעה (זח"א רד, א). ועפ"י יש לבאר ג"כ מרז"ל מגלגלין זכות ליום זכאי כו' (תענית כט,
א), תוד"ה יום (שם כט, ב) שרבים נתקשו בו. ועוד.

בשמן . . התורה: ראה ברכות נו, א: שמן . . מאור תורה. זח"ג לט, א. ובכ"מ.
שלא כל אחד: כלים פ"א מ"ט.

הדלקתם – ביום: ראה פסחים ט, א. נח, רע"א. וראה רמב"ן לשמות יב, ו.

מתת' בן יוחנן כ"ג: תיקן ההוד באלו הח' ימים כו' (פע"ח ש' החנוכה).

שמסרו נפשם . . את נפשך: צרור המור (פי' ואתחנן ו, ד).

כל אחד ואחת: טושי"ע או"ח סו"ס תרע"ה. וראה הערה ב' בסוף הקונטרס "מאמר
ברוך שעשה נסים" להצ"צ.

מכתב אדח"ז: אג"ק שלו ח"א אגרת לח.

קוני חי אלול, ה'תש"ג רשימה א: סה"ש תש"ג ע' 155.

ובכל נפשך ואפילו נוטל את נפשך: ואתחנן ו, ה ובספרי ופרש"י עה"פ.

הערה ב' בסוף הקונטרס: נדפסה בספר המנהגים-חב"ד ע' 69 הערה 2.

ועל פתח ביתו מבחוץ ומשתשקע החמה . . ומוסיף והולך: שבת כא, ב.

וככל הדברים האלה הוא בלימוד בפנימיות התורה – שמן דתורה.

אשר מתחלה היתה נסתרה ונעלמה מכל ת"ח כ"א ליחידי סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים, (אבל) בדורות אלו האחרונים מצוה לגלות זאת – בימי האריז"ל וכו' – ועד בגאולת י"ט כסלו – שהתחיל עיקר ענין הפצת המעינות חוצה, עד אשר כאו"א יבין וישיג איך אשר איהו ממלא כל עלמין ואיהו סוכ"ע וכו'.

ויהי רצון אשר יעשה בזה כאו"א מאתנו, ובכל שלשת הפרטים: (א) באופן דהפצה, (ב) המעינות עצמם, (ג) עד שיגיעו גם – חוצה,

ומתוך חיות ואור ומוסיף והולך ואור.

בברכה להמשיך אור דחנוכה בכל השנה כולה

מ. שניאורסאהן

נ.ב.

במענה לשאלותיו:

(א) **ידוע** פס"ד רז"ל שחתן מוחלין לו כל עוונותיו וכן כלה.

(ב) ידוע שעצבות נשללת **בתכלית** בדא"ח (ועאכו"כ יאוש – ובפרט כשאין לזה כל יסוד). ובמיוחד כשרואים במוחש שזה גורע בהחיות בקיום התומ"צ.

(ג) מזה מובן אשר הלעו"ז, שאומן הוא במלאכתו – משתמש בהנ"ל

היתה . . לגלות זאת: אגה"ק סי' כו.

שהתחיל עיקר . . סוכ"ע: שיחת י"ט כסלו תרס"ח (תורת שלום ע' קיב ואילך).

שלשת הפרטים: ראה המכתב מערי"ח כסלו ה'תשי"ב (נדפס בסוף החוברת י"ט כסלו – בלה"ק – ע' 30 ואילך).

המכתב מערי"ח כסלו ה'תשי"ב: לעיל ח"ה אגרת אירסב.

במענה לשאלותיו: חלקה נדפס בלקו"ש חכ"ד ע' 355. חלקה שם ע' 527, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

פס"ד רז"ל שחתן מוחלין לו כו': ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג. פרש"י רצא לו, ג.

שאומן הוא במלאכתו: ראה שבת קה, ב.

רעא

אדמו"ר זי"ע

לראש ולראשונה ובעקשנות וכו'. והאומנם צריך הסברה שאין לשמוע ל"זקן וכסיל"!!

ד) העצה היעוצה למצב רוח בלתי מתאים – הרי הוא בנדו"ד – לימוד נלה וחסידות בחיות ובשופי, בעצמו ועם הזולת. והרי עליו, בלאח"כ – ה"תפקיד" ווערן אַ למדן, כפשוטו וכמשמעו.

ה) סגולה מיוחדת להגדלת הסייעתא דשמיא בכה"ל – צדקת הפצת המעינות חוצה. וק"ל.

ו) הלי "שילבו חפץ" במחז"ל הוא בנוגע לאיזה מסכת וכו' ללמוד (ע"ז יט, א); בנוגע למקום הלימוד – הלי "שרוצה" (שו"ע יו"ד סו"ס ר"מ).

ז) כיון שדירה נאה מרחבת דעתו של אדם – יש להשתדל שלא תהי' דירתם מצומצמת.

ח) מסיימים בטוב – לכ"א מהם שמחה אמיתית ופנימית.

ט'רנט

ב"ה, ו' טבת, תשכ"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, אשר שכח וכו'.

עליו להעשות בקי בהלכות תפילין הצריכות לו (ולא בנוגע לכותב תפילין וכו') וכן בדרושי חסידות המדברים בעניני תפילין (ונמצאים הם, בלקו"ת, בסידור עם דא"ח, דרך מצותיך וכו').

מובן שהאמור הוא נוסף על החרטה על העבר וקבלה טובה על להבא.

זקן וכסיל: קהלת ד, יג ובפרש"י.

הל' "שילבו חפץ": מענה לשאלתו: "אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ" – דהרי חפץ הוא פנימיות הרצון, כמבואר בכ"מ, ולא כ"א זוכה לדעת אמיתית פנימית רצונו, וא"כ איך אפשר לדעת בעצמו מקום הלימוד. בהמשך לזה – לקמן ט'רסז.
דירה נאה מרחבת דעתו של אדם: ברכות נז, ב.

ט'רנט

בקי בהלכות תפילין: ראה גם לעיל אגרת ט"מ, ובהנסמן בהערות שם.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.
ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו — באם לא נבדקו בשנים עשר
חדש האחרונים.
בברכה לבשו"ט בכל האמור,
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ט'רס

ב"ה, ח' טבת, תשכ"ז
ברוקלין.

ליידיס אוקזילערי "נחת" — מאַנטרעאַל
מרת שרה תחי'

ברכה ושלום!

באַשטעטיג די ערהאַלטונג פון אייער בריף פון ו' טבת מיט דאָס
בייגעלייגטע.

ויהי רצון איר זאָלט האָבען הצלחה אין אייער אַרבעט לטובת די
מוסדות, וועלכע זיינען געגרינדעט געוואָרען און ווערן אָנגעפירט אין דעם
גייסט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר אויף וועמענס ציון הק' איר וועט דערמאָנט
ווערען, צו פיל הצלחה, צו די אַלע וועלכע טוען אין דעם.

ויהי רצון אַז דער טאָן אין דאָס אויבען דערמאָנטע זאָל זיין אין אַ
אופן פון צוגעבען מער און מער, וואָס דאָס איז אויך די אַפּלערנונג פון די
חנוכה טעג, פון וועלכע מיר קומען ערשט, אַז מ'גיט צו אין ליכטיקייט
(ליכטיקייט וועלכעס איז פאַרבונדען מיט נר מצוה ותורה אור) פון טאָג
צו טאָג.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'רס

מרת שרה: שימאנאוויטש.
נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג. וראה פרש"י ד"ה בנים — שבת כג, ב.

רעג

אדמו"ר זי"ע

ט'רסא

ב"ה, ט' טבת תשכ"ז
ברוקלין.

לוי יצחק שי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה על דבר יום ההולדת שלך,

ויהי רצון שתהיי שנת הצלחה אצלך בהנהגה טובה, כראוי לבן
ישראל שכל אחד מהם נקרא בן אברהם יצחק ויעקב, ז.א. לימוד
בהתמדה ושקידה ושמיעה לקול הורים ומורים ונהגה טובה בכלל, ועד
שתהיי דוגמא חי' לחבריך שי'. וכשרוצים באמת להתנהג באופן האמור –
מצליחים.

בברכת הצלחה בכל האמור

מ. שניאורסאהן

ט'רסב

[י"ד טבת תשכ"ז]

... לכתבו אודות תיקון בנגע לשכחת תפלה, מובן שלכל לראש
צריך להיות – חרטא על העבר וקבלה טובה על להבא וכי' ונוסף על זה
להיות בקי בהלכות תפילה הצריכות לכל אחד ואחד (ולא השייכות
לשליח צבור וכי').

ט'רסא

לוי יצחק שי': גרליק, מילנא.

ט'רסב

נדפסה ב"שערי הלכה ומנהג" ח"ב ע' רכד.
להיות בקי בהלכות תפילה: כעין זה לעיל אגרת ט"מז, ובהנסמן בהערות שם.

ט'רסג

ב"ה, ט"ז טבת, תשכ"ז
ברוקלין.

הור"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ מו"ה יוסף דוד שי' הכהן

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מז' טבת.

הרב רלב"ג שי' כבר נסע מכאן, ולכן עליו לפנות ישר אליו ע"פ הכתבת, עמוס 17, ירושלים.

בודאי למותר להדגיש, אשר תקותי חזקה שמוסיף בהפצת עניני תורה ומצוות ועניני יהדות בכלל בסביבתו הקרובה וגם הרחוקה.

והרי הובטחנו, הבא לטהר – וידוע דיוק רבנו הזקן, לטהר גם אחרים – מסייעין אותו.

וסגולה מיוחדת בזה לכהנים, עליהם נאמר יורו משפטיך ליעקב גו'.

בכבוד ובברכה.

ט'רסד

ב"ה, כ' טבת, תשכ"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

מיהאט מיר איבערגעגעבן, וועגן אייער געזונט צושטאנד, און ניט אויפגעלעגן[ט]קייט.

ט'רסג

מו"ה יוסף דוד: כהן, הלסינקי.

הבא לסהר: יומא לח, סע"ב. וש"נ.

דיוק רבנו הזקן: לקו"ת דרושי שמע"צ פח, ב.

יורו משפסיר ליעקב גו': ברכה לג, יר"ד.

ט'רסד

נרפסה בלקר"ש חל"ו ע' 285, והושלמה עפ"י העתקה.

ערה

אדמו"ר זי"ע

בעת רצון וועט מען אייך מזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, צו אָנזאָגען גוטע בשורות אין דאָס אויבען געשריבענע.

און קענענדיג אייך און אייער משפחה בכלל, איז איבעריג צו באַטאָנען, אַז עס וואונדערט מיר אויף דער קליינקייט אין בטחון בהשם יתברך, וואָס ער [איז] משגיח בהשגחה פרטית אויף יעדערן ביו דאָס קלענסטע איינצעלהייט, און בפרט אין אייער פאָל, אַז איר האָט געזעהן חסדי השם יתברך מערערע מאָל, וואָס דאָס מוז דאָך לאַגיש בריינגען צו פאַרשטאַרקונג אין בטחון בהשם יתברך, און ווייניגער דאגה, און צו האָבן קביעות עתים בתורה, און מקיים זיין מצות בשמחה, וטוב לבב, און ניט לייגען קיין אַכט, וואָס דער יצר הרע פרובירט איינריידן אַנדערש, און ניט אומזיסט ווערט דאָך דער יצר הרע – אָנגערופן, זקן וכסיל.

איך האָף אַז צו דער צייט פון ערהאַלטן מיין בריף, איז שוין דאָ אַ בעסערונג, און וועט קענען אָנזאָגען גוטע בשורות אין דעם אַלעס.

בברכה לרפואה ולבשוי"ט.

ט'רסה

ב"ה, כ"א בטבת, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ח וו"ח אי"א נ"ינ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר . . שי

שלום וברכה!

הפ"ש וכן מכ' נת' ות"ח.

מוסגי"פ העתק מכתבי למרת . . שתח"י. ויענין לי ביותר לדעת דעתו על"י בכל הפרטים, ובדאי יעזור לה ככל האפשר.

ות"ח מראש אם יודיעני בהאמור, וכל המרבה בכגון זה הרי זה משובח.

זקן וכסיל: קהלת ד, יג וכפרש"י.

מצוי"ב פתקא ותי"ח מראש על מילוי הבקשה.

בברכה לבשו"ט.

בבקשה לשלוח לכאן פוטוסטאט (צילום) מכל תעודות הגירות של הנ"ל (של הרב, ב"ד כו') – כמובן, מבלי שתדע שבקשו את זה מכאן, ובכלל באופן שלא להעליבה כלל וכלל (והרי הנהלת בית הספר טבעי הוא שרוצה לראות כל זה. וק"ל).

ט'רסו

[יום ה' כ"ג טבת, תשכ"ז]

בנוגע לנח"א ע"י מכתב:

לכאורה מובן מצות נחום אבליים הוא כשמה – שהאבל ינוחם ע"י, ובפרט ע"פ משי"כ (רמב"ם הל' אבל רפ"ד) שזהו גמ"ח, וגמ"ח ישנה אפילו כשבא בכתב. גם מהא דאפשר ע"י שליח (ש"ב י, ג) מוכח דלא הוי ענין (מצוה) דבגופי דוקא. – ומשי"כ ברמב"ם (שם) ואלו הן גמ"ח שבגופו – לא אתי אלא להבדילה מצדקה (שנוכרה שם ה"ג). ולתת על הכתף (דמוסרים) לכתפיים) יוכיח. ויש לחזק זה ע"פ ההמשך שם (פ"ד ה"ו) שזהו גמ"ח עם תחיים ועם המתים, והרי למתים אין נפק"מ בין דבור למכ', ועיין שבת (קנב, סע"א) מת שאין לו כו' – שאפ"ל נחום אבליים שהוא גמ"ח רק למתים (וי"ל דבזה פליגי הראב"ד והרמב"ם – הל' אבל פ"ג ה"ד. ואכ"מ).

ואף שצ"ל פתיחה תחלה ע"י האבל – מילתא דמסתברא לומר שאין צ"ל פתיחה לכאור"א ביחוד וכיון שפתח לא' – גם שאר הנוכחים מנחמים,

ט'רסה

מצוי"ב פתקא: דלקמן, המתחיל: בבקשה לשלוח.

ט'רסו

נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 359. "תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע' 479. והיא אל הג"ר יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק, אחרי פטירת אמו ע"ה. אגרת נוספת אליו – לעיל חכ"ג ח'תתצ.
פתיחה תחלה ע"י האבל: ראה גם הנסמן ב"תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב ע' 628 (פתיחה ע"י האבל).

וכפשטיי דקרא בצורך הפתיחה: ואין דובר גוי' כי גדל הכאב מאד אח"כ (כאשר) פתח איוב גוי' (והדר) ויען אליפו (איוב ספ"ב מו"ק בסופה). ועוד ועיקר – באם המכתב נפתח ע"י האבל (אף שידוע שתוכנו – ניחוס) והאבל פותח לקרוא בו – אין לך פתיחה גדולה מזו.

עפ"י כהנ"ל – זה שמסיבות שאינן תלויות בו, הרי למרות רצונו וחפצו, אא"פ לו לבוא בעצמו לנח"א, שתי דרכים לפניו: ע"י שליח (דהנ"ל בכתוב), ע"י מכתב (וכמדומה שנמצא בכו"כ שו"ת שמסיימים או מתחילים בנוסח דנח"א), ויש בזה מה שאין בזה – והטוב שניהם יחדיו.

ט"רסז

ב"ה, עש"ק אחר חצות,
כ"ד טבת ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

וביום הסתלקות הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן,

אשר "בחד קטירא אתקטר בי' בקוב"ה מעודו על הארץ" ובעת ההסתלקות "אליו נשא את נפשו בשמחה וטוב לבב" ו"כל מה שעסק כל ימיו עלו עם שורש נשמתו בעלותו בשעה ההיא",

ומלמעלה למטה, הרי בכלל "כל עמל האדם שעמלה נפשו בחייו למעלה בבחי' העלם והסתר מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה

בחד . . . הארץ: הקדמת בני אדה"ז לשו"ע שלו. וראה זח"ג (רפח, א) כל יומין . . . בחד קטירא כו'.
אליו . . . לבב: שם.
כל . . . ההיא: סידור שער הלי"ג בעומר (דש סוף טור ב. וראה ג"כ שם בסוף השער).
ומלמעלה למטה . . . בעת פטירתו: צ"ע אם גם בעת פטירתו זהו מ"ד הבאים ע"י העלאת מ"ן אז – נר"נ שלו. ולהעיר מקו"א סד"ה עיין ע"ח.
כל . . . הארץ: אגה"ק סי' כח.

ט"רסז

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 260, והושלמה עפ"י צילום האגרת. מקורא סד"ה עיין ע"ח: תניא קנ"ד, א.

בעת פטירתו" וימאיר חסד ה' מעולם עד עולם על יראיו ופועל ישועות בקרב הארץ",

ומדי שנה בשנה, הרי הימים האלה (כאשר הם) נזכרים (כדבעי, הרי אז כל ההארות וההמשכות) נעשים.

וגופא בתר רישא אזיל, כל אלה הלומדים תורתו וכו',

אשר כשמו שניאור כן הוא – נגלה דתורה ופנימיות התורה (תורת החסידות),

לימוד המביא לידי מעשה, קיום המצות בדחילו ורחימו,

כמצווה עלינו וכמבואר באר היטב ע"י בעל ההילולא בספרו תניא קדישא ובמאמרי דא"ח שלו.

ויהי רצון אשר בדורנו עקבתא דמשיחא, שהוא עש"ק אחר חצות (במנין שית אלפי שני דהוי עלמא), יגמרו ההכנה לקבלת השבת,

ובהתחלה דטועמי חיים זכו, לטעום מכל "תבשיל ותבשיל" של יום השבת בעש"ק,

וכמו שיום השבת ענינו מנוחה ונצטונו לכבדו ולענגו – כך גם הכנה זו תהא מתוך מנוחה, כבוד וענג,

הימים האלה: לב דוד פכ"ט (ע"פ משי"כ הרמ"ז בס' תיקון שובבים). (וראה משנה ספ"ג דגיטין). שו"ת הר"י אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה.
שניאור: ואין אור אלא תורה (תענית ז, ב).
במנין שית כו': ראה רמב"ן עה"ת בראשית (ב, ג).
דטועמי' . . ותבשיל: ש' הכוונות ענין טבילת ע"ש. שו"ע אדה"ז סו"ס ר"י.
השבת ענינו מנוחה: ראה רש"י בראשית (ב, ב). סוף תמיד. צ"צ לתהלים עה"פ מזמור שיר ליהו"ש.

הימים האלה . . נזכרים . . נעשים: אסתר ט, כח.
 וגופא בתר רישא אזיל: ראה עירובין מא, א. סוטה מה, ב.
 כשמו שניאור כן הוא – נגלה דתורה ופנימיות התורה: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח' תרכז, ובהנסמך בהערות שם. "רשימות" חוברת כב ע' 16 ואילך.
 לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.
 שית אלפי שני דהוי עלמא: ר"ה לא, א. וש"נ.
 צ"צ לתהלים עה"פ: יהל אור ע' שכח ואילך.
 ונצטונו לכבדו ולענגו: ראה שו"ע אדה"ז רסרמ"ב. וש"נ.

רעט

אדמו"ר זי"ע

ונוכה בקרוב, בתכ"י, לקיום היעוד והאכלתיך נחלת יעקב אביך,
נחלה בלי מצרים וכמ"ש ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה.

בברכה

מ. שניאורסאהן

מסיבה נתעכב המכתב עד מעלי שבתא דעשירי בשבט – יומא קא
גרים – יום הסתלקות הילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, והקביעות בשנה זו
כמו בשנה ההיא – ביום השבת קודש.

* * *

בברכה לבשו"ט ולרבי בר"ד ומבלי שיצטרכו בעטן און מינטערן
און געבן מעדאליען בכל פעם וכו'

מכתבו שלאחרי הנ"ל נתקבל, והפ"נ שבו יקרא בעת רצון עה"צ
הקי'.

* * *

המכ' ע"ד תו"א נתקבל. ותפלה עושה כו' – להשיג הנצרך כו'.

* * *

להערתו במשנ"ת דבאונס כמאן דעבד לא אמרינן – עיין ירוש'

והאכלתיך... ונגבה: ראה שבת קיח, סעי"א ושם.

והאכלתיך נחלת יעקב אביך: ישע"י נח, יד.
ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה: ויצא כח, יד. וראה גם לעיל אגרת ט"פז,
ובהנסמן בהערות שם.

בברכה לבשו"ט: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה שניאור
זלמן דוכמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לז, ובהנסמן בהערות שם.
בר"ד: ברשימות דברים, שנדפסו אח"כ בספרו "לשמע און".

המכ' ע"ד תו"א: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י זי"ן.
אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.
תו"א: ישיבת תורת אמת בירושלים.

ותפלה עושה: מחצה (ויק"ר פ"י, ה. דב"ר פ"ח, א. ורש"נ).
להערתו במשנ"ת דבאונס כו': נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל
מו"ה יצחק דובאון. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"פח, ובהנסמן בהערות שם.

קידושין (פ"ג, ה"ב). בארוכה בבית האוצר (למהר"י ענגל) כלל כז. ואף שלכאורה פשוט בתניא פלי"ז דאפ"ל כמאן דעבד י"ל עפמשנ"ת בקו"א סד"ה עיין ע"ח כי נר"ן. ואכ"מ.

* * *

לנקודה שחוזר עלי' בכו"כ ממכ' –

משרה במוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר זהו אושר ועושר ברו"ג, ולא כ"א זוכה לזה. און זיין ווארפן זיך מיט דעם וכו' – לפענ"ד, צע"ג אם ימשיך עוד בזה, שהרי סו"ס אין זכין לאדם בע"כ. ומה יח"י אם, ח"ו, תקובל בקשת הפיטור!?

הפ"נ ליום ההילולא נתקבל ויקרא בעת רצון עה"צ הק'.

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ט' טבת ות"ח על שילוחו התחלת הרשימות* ובדאי ימשיך כהנה כו' ות"ח למפרע.

בברכה למילוי משאלותיו לט' שבמכ'.

* * *

(*) אולי שמע טעם על שאין מקפידים כלל ב"פרסומי ניסא" בחנוכה (ואדרבא) בהדה"נ בבית.

שאין מקפידים: ראה ספר המנהגים-חב"ד ע' 70. וראה לקו"ש ח"ב ע' 483. תורת מנחם – התוועדות תשמ"ח ח"ב ע' 99.
 בקו"א סד"ה עיין ע"ח: תניא קנד, א.
 לנקודה שחוזר עלי': כתי"ק בשולי האגרת הקודמת. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קכה. נכתבה לא' שעוסק במוסדות חב"ד שהתאונן על מצב פרנסתו וכו'.
 אין זכין לאדם בע"כ: ראה אנציק' תלמודית ערך זכין לאדם שלא בפניו ס"א (ס"ע קלז ואילך). רש"י.
 מאשר הנני: קטע זה אל מוהר"י לנדא. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'רנו, ובהגסמן בהערות שם.
 התחלת הרשימות: ראה לעיל שם.

... פס"ד (בבכירת כולל וכיו"ב) – צ"ל ע"פ השו"ע, ולשונו "רוצה"
(ובפרט ששינה בזה מהש"ס). וההוראה בשו"ע הוא להתלמיד, משא"כ
בהמדובר בשיחת ויצא תשכ"ה שמצטטה. וק"ל.

ט"רסח

בי"ה, כ"ו טבת, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מרת לוין תחי', בעל-הארבאָר, נ.י.

[ברכה ושלוש!]

זיינער צייט האָט מען מיר איבערגעגעבן די טעלעפאָנישע מעלדונג
אַז איר הויבט אָן בויען, און איך האָב געבעטן באַלד איבערגעבן, אויך
טעלעפאָניש, מיין ברכה און אינערלעכע וואונשן, אַז עס זאָל זיין אין אַ
גוטע שעה און אַ הצלחה'דיגע שעה.

נאָכדעם האָב איך אויך באַקומען, מיט אַ פאַרשפעטיקונג, אייער
בריוו, אין וועלכן איר שרייבט וועגן די פלענער אין דער זאָך. און ווי אויבן
געשריבן, זאָל דער אויבערשטער העלפן אַז די פלענער און האַפנונגען
זאָלן פאַרווירקלעכט ווערן אָן שוועריקייטן און מיט הצלחה, און איר
זאָלט לאַנגע גוטע יאָרן קענען פאַרזעצן די כשריע אידישע טראַדיציע פון
אייער משפּחה.

מיטן וואונש צו הצלחה און מיט גרוס צו דער גאַנצער משפּחה.

פס"ד (בבכירת כולל וכיו"ב): נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בהמשך לאגרת
ט"רנח דלעיל, ונדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 356. במענה לשאלתו: במס' ע"ז (יט, א) איתא
פעם "חמקום שלבו חפץ" ופעם "במקום שלבו חפץ" ופי' המהרש"א דא' קאי על מסכת
וא' קאי על מקום הלימוד. ומה שבשו"ע כותב לשון "רוצה" אולי הוא מפני שהיא
הוראה לאחרים שא' אפשר לדעת רק חיצונית רצונם, וע"ד המבואר בשיחת ויצא
תשכ"ה [נדפסה בלקו"ש ח"ה ע' 379].

ט'רסט

[טבת, תשכ"ז]

יבקש בהמז' העתק הנוסח לאנשי צבא באה"ק ת"ו. הנקודות:

פתגם הבעש"ט **שכל** ענין שרואים כו' – הוראה במילוי תפקיד האדם, עאכו"כ ענין תמידי (הנמשך כו"כ זמן).

נקודת הצבא **ויסוד קיומו** – קב"ע. אפילו בפקודה שכלית – **אסור** לחכות במילואה עד שיתבונן ויבינה בשכלו (ועי"ז יכול לסקן **כל** הצבא **והמלחמה**) – כ"א העיקר ה"נעשה". כך הוא גם בנוגע לחייל שהוא חכם גדול בתכסיסי מלחמה – **מוכרח** נעשה קודם לנשמע.

כ"ז הוא אפילו אם המפקד הוא בעל מוס ר"ל ומלא חסרונות וכו' ובלבד שיש לו "סמיכה" (שהועמד כמפקד) ע"י הגענעראל ראשי.

וכנ"ל בקיום כ"ז תלוי גורל **כל** המדינה.

ואם במפקד בו"ד (בשר ודם) כך עאכו"כ בממה"מ הקב"ה.

ט"ער

[תחלת שבט, ה'תשכ"ז]

כפי שדברנו בהיותו בחדרי – עליו לחזור לאהקת"ו, להסתדר שם בענין של פרנסה ולהשתדך. ומתאים לגילו – כדאי להשתדך בהקדם (ובפרט שהספרדים יר"ש – בכלל משתדכים במוקדם), ולכן כהנ"ל צ"ל

ט'רסט

נרפסה בלקו"ש חי"ד ס"ע 295 (בתאריך תשכ"ט – בערך), והושלמה עפ"י העתקה, והיא אל מרי"ה משה ש"י פעלער.

פתגם הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ט'קנט, ובהנסמן בהערות שם.

נקודת הצבא: ראה גם לעיל חי"ד אגרות ד'תתקצא. הירלה. חי"ח ו'תתכב. חי"ט ד"מב.

נעשה קודם לנשמע: ראה שבת פח, א.

ט"ער

שהספרדים יר"ש – בכלל משתדכים במוקדם: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתמו, ובהנסמן בהערות שם.

בהקדם. אלא שיקבע עתים בכל יום בלימוד התורה, ויפריש לצדקה מעשר ממה שישתכר (לפחות), ועיכ"ז יצליחו ה' בעלי ביר"ש, חסידות וכו' – נוסף על הברכה בגשמיות כפשוטה. וכבכל ענינים טובים – צ"ל כ"ז נעשה בשמחה אמתית ובבטחון חזק בה'.

ויתדבר עם הנהלת הישיבה מתי יסע ויהא בשטומ"צ.

בתור שליחות: באם אפשרי **בדרכי שלום** – הרי בשו בו לאהקת"ו הנה בימי הש"ק ויו"ט ימסור במסיבות אחי"י הספרדים או בביהכנ"ס שלהם – נקודות מתאימות ממה שדובר כאן במאמרים או בשיחות וכו'.

ט'רעא

ב"ה, ערב ש"ק פ' בא, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צו אַלע אַנטיילנעמער אין דעם 27טן יערלעכן דינער פון
מרכז הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דערמיט שיק איך מיין באַגריסונג און ברכה צו די חשובע עסקנים,
ערן-געסט און אַלע אַנטיילנעמער אין דער יערלעכער חגיגה פון מרכז
הישיבות תומכי-תמימים ליובאוויטש.

היי-יאר איז די יערלעכע פייערונג באַשטימט געוואָרן אויף דעם
ערשטן טאָג פון אַ וואָך וואָס האָט אַ ספּעציעלע באַדייטונג פאַר די
ליובאוויטשער מוסדות, און במילא אויך פאַר אַלע פריינט און שטיצער
פון דער ליובאוויטשער ישיבה. דאָס איז די וואָך פון יאַרצייט פון
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע, דער גרינדער פון די
ליובאוויטשער ישיבות אין אַמעריקע.

דער ענין פון אַ יאַרצייט איז אַפּצופרישן און פאַרשטאַרקן די
פאַרבונדקייט מיט דעם בעל-היאָרצייט דורך די ענינים פון טוב און
קדושה וועלכע האָבן געהאַט אַ טיפּע און אינערלעכע באַדייטונג אין לעבן

ט'רעא

נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 236.

פון דעם בעל-היאָרצייט בעלמא-דין. דערמיט פאַרשאַפט מען אַן אמת'ן נחת-רוח פאַר דער נשמה פון דעם, וועמענס אַנדענקונג ווערט אָפּגעהיט און געהייליגט; און גלייכצייטיג שאַפט מען זיך איין אַ גרויסן זכות דורך דעם פאַראייניגען זיך מיט דעם גייסט פון בעל-היאָרצייט, פאַרזעצנדיג זיין הייליגע אַרבעט אין אַ פאַרשטאַרקטער מאָס.

עס איז באַוואוסט וואָס פאַר אַן אָרט די ליובאַוויטשער ישיבות האָבן פאַרטומען אינם לעבן פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, און מיט וואָס פאַראַ מסירת-נפש ער האָט זיך משתדל געווען צו פאַרזיכערן זייער עקזיסטענץ און אַנטוויקלונג. דער גרעסטער נחת-רוח וואָס מ'קען פאַרשאַפן פאַר זיין נשמה איז צו העלפן זיינע מוסדות צו דערפילן זייער אויפגאַבע אין דער מאַקסימאַלסטער מאָס, סיי אין כמות – דורך פאַרגרעסערן די מעגלעכקייט אַריינצונעמען וואָס מער תלמידים, און סיי באיכות – דורך פאַרשטאַרקן און פאַרטיפן דעם חינוך פון די תלמידים אין דעם גייסט פון תורה מיט יראת-שמים און מסירת-נפש.

יעדער צוגעקומענער תלמיד אין דער ליובאַוויטשער ישיבה איז ניט נאָר אַ דערגרייכונג פאַר דעם תלמיד אַליין, נאָר אויך אַ דערגרייכונג לזוּרות, ווייל דורך אים ווערט אויפגעשטעלט אַ נייער אידישער דור, און מיט דער צייט – אַ תורה-טרייע אידישע היים. דערצו קומט צו די ספעציעלע אייגנשאַפט פון דער ליובאַוויטשער שיטה אין חינוך – איינצופלאַנצן אין די תלמידים אַ טיפן געפיל פון פאַראַנטוואָרטלעכקייט און מסירת-נפש פאַר אַ צווייטן אידן, אין איינקלאַנג מיט דעם כלל גדול בתורה – **ואהבת לרעך כמוך**, אַלס אַ יסוד אין טאַג-טעגלעכן לעבן.

איך האָף, אַז יעדער איינער און איינע פון די אַנטיילנעמער, און די פריינד פון דער ליובאַוויטשער ישיבה בכלל, וועלן מאַכן אַ ספעציעלע אָנשטרענגונג צו פאַרזיכערן דעם דערפאַלג פון דעם היי-יאָרדיגען דינער אין אַלע הינזיכטן, און דער זכות פון דעם בעל-היאָרצייט, מייסד הישיבה, וועט אַלעמען זיכער ביישטיין להחברך מאבינו שבשמים, מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בכבוד ובברכה להצלחה מופלגה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

רפה

אדמו"ר זי"ע

ט'ערב

ב"ה, ז' שבט, תשכ"ז
ברוקלין.

האברך חיים בעריש שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיי"ג טבת, בבשורה הטובה ע"ד
ההתקדמות בלימוד תורתנו הק' תורת חיים.

ובדאי אשר הלימוד מביא לידי מעשה, קיום המצות בהידור,
כהוראת חכמנו ז"ל.

וכן ע"ד המסיבות לכבוד התורה ועניני' בסיום מסכת וביום סגולה
ובשורה, הוא י"ט כסלו.

ויהי רצון אשר האמור יפעול בו ובחבריו שי' לתוספת מרץ וללכת
מחיל אל חיל בעניני תורה (נגלה וחסידות) ומצוותי, ועד אשר יהיו נרות
להאיר בסביבתם הקרובה וגם הרחוקה, וכל אחד מהם, שיוסיף בהאמור,
הרי הובטחנו שמוסיפין לו (בברכת השם בהמצטרף).

בטח ימסור את האמור לחבריו שי' בישיבה, והובטחנו, אשר דברים
היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע ופועלים פעולתם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ט'ערב

האברך חיים בעריש: קאופמן, ס. פאולא.

הלימוד מביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

וביום סגולה ובשורה, הוא י"ט כסלו: ראה שו"ת מן השמים ס"ה. לעיל אגרות

ט"רנה. ט"רנה.

נרות להאיר: ראה גם תורת מנחם – התועדויות ח"ד ריש צ' 228, ובהנסמן

בהערות שם.

הובטחנו שמוסיפין לו: ראה העניית לא, א ובפרש"י.

דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה

סט, א.

ט'רעג

[נוסח המברק לקראת יו"ד שבט ה'תשכ"ז]

שבת שלום והתוועדויות פעילות וכפרשתנו ביד רמה ובשירה ובשיר
להשם.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

ט'עדר

ב"ה, י"א שבט, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום החמישי, עם המצורף אליו.

בעת רצון יזכירחו על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה בכל הענינים אודותם כותב.

ובעניני בריאות, הרי על האדם לעשות את התלוי בו בדרך הטבע,
ובפרט אשר אמרה תורה, ורפא ירפא, שנתנה רשות לרופא לרפאות, לכן
יעשה כהוראת רופא מומחה.

ועוד ועיקר להתבונן בהענין דהשגחה פרטית, ובפרט כמבואר
ממורנו הבעל שם טוב, כפי שיבארוהו חסידי אני"ש שי אשר במחננו

ט'רעג

נדפס בסה"מ באתי לגני ח"א ע' שעב.
וכפרשתנו: בשלח יד, ח. וראה גם לעיל אגרת ט'פד-ה.

ט'עדר

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 580, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
ודפא ירפא: משפטים כא, יט.
שנתנה רשות לרופא לרפאות: ברכות ס, סע"א. וש"נ.
כמבואר ממורנו הבעל שם טוב: ראה כש"ט סק"ט ואילך. וש"נ.

וסביבתו, שמוזה באים למסקנא מנדית, בסגנון נעים זמירות ישראל, ה' רועי לא אחסר, ה' לי לא אירא.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו – באם לא נבדקו בשנים עשר חדש האחרונים – וכן אשר ישמור על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

זה עתה נתקבל הפ"נ שלו ויקרא על הציון הק'.

ט"ערה

ב"ה, י"ב שבט, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד חרב מוה"ר קלמן שי המכונה ד"ר כהנא

שלום וברכה!

ת"ח בעד שימת לבבו לשלוח לי שני הפרסומים בנוגע ניתוח מתים. וכיון שנתקבלו בימי סגולה בסמיכות ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ארשה לעצמי לצרף בזה מכתב שכתבתי לכמה מידידי, שתקוטי שתוכנו יענין את מר.

ובסיום מעין הפתיחה, יהי רצון שסוף סוף יבוא קץ לניתוח מתים, וגם, כמובן, ניתוחים שעושים בנפש החיים של אחב"י על ידי מניעות והסתרים בדרך עליהם בקדש, חיים על פי תורת חיים ומצות עליהן נאמר

נעים זמירות ישראל: שמאל-ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, ד (א).
ה' רועי לא אחסר: תהלים כג, א.
ה' לי לא אירא: שם קיח, ו.

ט"ערה

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ו ע' 268.
הרב . . כהנא: אגרת נוספת אליו – לעיל חט"ו ה'תריד.
עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

וחי בהם. וכל אותם הגורמים שהביאו לניתוחים האמורים ע"ע, הרי כפליים לתושי' וינצלו את תכונת עם ישראל, שהם עזים באומות, להלחם מלחמת הוי' ולכוף כל ישראל לילך בדרך התורה ולחזק בדקה, ונזכה על ידי זה לקיום בעגלא דידן היעוד בסגנון המורה הגדול הוא הרמב"ם אשר יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כו' וילחם מלחמות ה', הוא משיח צדקנו, ויהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וכולי ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים (סוף הלי' מלכים).

בכבוד ובברכה.

ג.ב. בהזדמנות זו אעורר את כת"ר על מה שראיתי בכמה פרסומים של פאגיי ציור הלוחות בצורת חצי עיגול למעלה, שזהו מנהג אומות העולם, היפך להבדיל דברי חכמינו ז"ל, שהי' ארכן ששה ורחבן ששה ועבין שלשה (ב"ב יד, א). ובפרסומי, ובפרט לילדים, מדויקים אנו בזה (כמצורף).

ט'רעו

ב"ח, ט"ו בשבט, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שב"ז מרת דבורה לאה תחי'

ברכה ושלוס!

בצער נודעתי ע"ד מצב בריאותה, ותקותי חזקה שהולך ומשתפר,

כפלים לתושי': איכ"ר ספ"א.

עזים שבאומות: ביצה כה, ב.

ומלאה הארץ דעה את ה' לים מכסים: ישעי' יא, ט.

ציור הלוחות בצורת חצי עיגול למעלה: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תמה, ובהנסמן בהערות שם.

ובפרסומי, ובפרט לילדים: סמל ה"מרכז לעניני חינוך" בדף השער דה"שיחות לנוער" (שמועסן).

ט'רעו

נדפסה בלקו"ש חל"ו ע' 236, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

מרת דבורה לאה: הארנשטיין. אגרות נוספות אלי' — לעיל ט'ריא, ובהנסמן בהערות שם.

אדמו"ר זי"ע

רפט

ופעולתה בדרך הטבע – קיום הוראות רופא – יהי רצון שיקויים בזה
מקרא מלא שדיבר הכתוב וברכך ה"א בכל אשר תעשה, ברפואה קרובה.

ובפרט אשר עומדים אנו ביום ראש השנה לאילנות, שנתוספים בו
כוחות חדשים בעולם הצמח, והרי "האדם – עץ השדה", ועוד זאת שכל
חלקי דומם צומח חי ומדבר נמצאים באדם, על דרך סגנון חכמינו ז"ל כל
מה שיש בעולם דוגמתו נמצא באדם (הנקרא עולם קטן), אלא שמדבר
שבאדם, ואפילו חי, שייך יותר להנשמה וענייני, משא"כ חלק הצומח הרי
זה – בשטח הגוף, כולל רפואתו והיותו בבריאות הנכונה וכולי. ברם גם
הגוף ועניניו בכל אחד ואחת מבניי נכלל בחיי הרוח, ובסגנון המורה
הגדול הוא הרמב"ם, אשר מקצועו ה"י רופא הנפש והגוף גם יחד – היות
הגוף בריא ושלם מדרכי ה' הוא (הל' דיעות ריש פ' ד').

בברכה לרפואה קרובה.

ט'רעז

בי"ה, כ"ב שבט, תשכ"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"ה דוב שי

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א להבריך היום
לתלמידי התמימים דקרית גת – עפ"י כתובתו:

תלמידי תומכי תמימים דקרית גת

מקרא מלא שדיבר הכתוב: פ' ראה טו, יח.
ראש השנה לאילנות: ר"ה בתחילתה.
האדם – עץ השדה: פ' שופטים כ, יט.
סגנון חכמינו ז"ל: ראה אדר"נ ספלא.
הנקרא עולם קטן: חננומא פקדי ג. רעוד.

ט'רעז

מו"ה דוב שי: טייכמן, קרית גת. אגרת נוספות אליו – לעיל חט"ו ה'חשיח.
תומכי תמימים דקרית גת: שיעד הרבי בחקופה זו, ושלח אלי קבוצת תלמידים-
שלוחים ללמוד בה (ראה התועדות פורים שנה זו שיחה י').

במענה לחמברק השי"ת יצליחם בלימוד תורת הנגלה
והחסידות ולקיים תקות רבותינו נשיאינו להיות נרות להאיר.

בברכה לבשורות טובות.

/מקום החתימה/

מזכיר

ט'רעח

ב"ה, מעלי שבתא פ' אם כסף תלוה את עמי,
ה'תשכ"ז. ברוקלין, נ.י.

הנהלת חברה גמילות חסדים שומרי שבת,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה, אשר במוצש"ק פרשת אם כסף תלוה את
עמי מסדרים אסיפתם השנתית.

ויהי רצון שתהי' בשעה טובה ומוצלחת, ובפרט אשר השנה היא
שנת "הקהל", שאת"ל – מוסיף זה גם בענין דגמילות חסדים וצדקה,

שהרי ענין הקהל הוא, שמקבצים בנ"א חלוקים זה מזה ועד
לתכלית שינוי, ובלשון הכתוב "אנשים נשים וטף וגרך אשר בשעריך",

את עמי: סתם, דמעות עשה היא להלוות אפילו לעשיר הצריך לפי שעה (סמ"ע
חז"מ ר"ס צז). וראה שו"ע אדה"ז ריש ה' חלואה.

נודת להאיד: ראה גם תורת מנחם – התועדויות ח"ד ריש ע' 228, ובהנמקן
בהערות שם.

ט'רעח

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 341. טופס דומה נשלח באותו יום אל "הנהלת אגודת
גמילות חסדים ע"י ביהכנ"ס "מרכז חב"ד" – בת"א" [עם כמה הוספות וציונים
שבשורה"ג, המועתקות גם הן לפנינו].

אם כסף תלוה את עמי: משפטים כב, כד.

ענין הקהל הוא: ראה גם לעיל אגרת ט'ר"ז.

ובלשון הכתוב: וילך לא, יב.

ובפרט ע"פ המבואר בכ"מ שמשותפים בהקהל מן הגדול שבגדולים ועד – תינוק בן יומו, הכל ביחד בזמן אחד וקריאה אחת לכולם ע"י אחד המיוחד בעם זה המלך.

והרי זהו גם מעניני צדקה וגמ"ח, לקרב העני והעשיר, ודוקא באופן דפיוס וסבר פנים יפות, שלא יורגש החילוק בין הנותן והמקבל, ובצירוף שניהם יחד דוקא – מתקיימת מצות המלך מלכו של עולם – מצות הצדקה. ובפרט בגמ"ח שגדולה מן הצדקה, שנתנית כסף הגמ"ח וקבלתו (שבזה החילוק דעני ועשיר) – הוא רק ענין זמני, שהרי מחזירו כשנגיע זמן הפרעון.

ויהי רצון אשר הגמ"ח וצדקה שבשנת הקהל זו הנה, כהודעת חז"ל, יקרבו הגאולה האמתית ויביאוה בעגלא דידן, ויקיים צדיקו של עולם (שכל עניינו – צדקה עם בריותיו הם) הבטחתו והיעוד להושיע את עמו ולהביאם מארץ צפון ומירכתי ארץ וגו' – קהל גדול, וכחמשך הפסוקים, ובאו ורגנו במרום ציון ונהרו אל טוב ה'

– ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכה לבשו"ט בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. כמנהגי – אף כי, בל"ג – מצו"ב השתתפתי בפעולותיהם הברוכות.

תינוק . . אחד: חינוך מצוה תרי"ב ובמנ"ח שם. ובכ"מ.

אחד . . המלך: ראה רש"י (תולדות כו, י).

ודוקא . . ימות: ראה שו"ע יו"ד סרמ"ט, ג (אדרי"ג ספ"יג).

ובפרט בגמ"ח: עוד מעלה בגמ"ח בנדו"ד – דשווה המקבל לתנותן גם בזה שמקיים מצוה (דפרע"ח), שג"ז חלק (סיום) ענין הגמ"ח. ובפרט להפסדים שפרע"ח – ג"כ מצוה מה"ת.

כהודעת חז"ל: ב"ב י, א.

שכל עניינו [-] צדקה: ראה אגה"ק סי' טו"ב.

והיעוד: ירמ' לא, ו-יא.

טוב ה': טוב במלופס, הוא הטוביות התוכיות הנבחרת מהטוב כו' (לקו"ת שה"ש י, ד. עיי"ש).

להפסדים שפרע"ח – ג"כ מצוה מה"ת: ראה אנציק' תלמודית ערך הלואה ס"ד (ס"ע רכו ואילך). רש"י.

בגמ"ח שגדולה מן הצדקה: סוכה מט, ב.

ט'רעט

[שבת ה'תשכ"ז]

לכתבו ע"ד העקתה לאהקת"ו – כבר מלתי אמורה ומפורסמת (מיוסדת על פס"ד גדולי ישראל) שכל מי שביכולתו לפעול בצ"צ ביר"ש ובפרט בשטח החינוך עטה"ק ועוזב "עניי עירו" ומדינתו (אפילו בשביל ענין כהנ"ל) – ה"ז עריק ונוטש את המערכה, מערכה במלחמת הטמיעה ר"ל ממש, היינו פקו"נ. ובפקו"נ הרי אפילו בספק וס"ס מחללין את היוהכ"פ והש"ק וכו' ועאכו"כ כשקרוב לודאי (על יסוד הנסיון בעבר) שיציל וק"ל.

ט'רפ

ב"ה, א' דר"ח אדר א', ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לבנות הסמינר "בית רבקה" ביער, צרפת,
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי בשעתו פ"ש מהן, ומכתביהן הכללי והפרטיים, על ידי הרה"ח ווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' הרש"א שי קזרנובסקי, שמסר לי ג"כ ע"ד פגישתו ודיבורו אתון, ושמחתי לשמוע מהתקדמותן בלימודן ובהנהגתן. ובודאי לא יסתפקו בהישגים שבעבר וילכו מחיל אל חיל, כציווי חכמינו ז"ל מעלין בקודש, שהרי כל עניני טוב וקדושה אין-סופיים הם, ותמיד יש מקום להטבה העדפה והידור.

ט'רעט

כבר מלתי אמורה ומפורסמת: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'שצח. ועוד.
עניי עירו: ראה ב"מ עא, א.
אפילו בספק וס"ס מחללין את היוהכ"פ והש"ק וכו': יומא פג, א ואילך.

ט'רפ

נדפסה בלקו"ש חל"ז ע' 258, והושלמה עפ"י העתקה.
מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.

כיון שבהשגחה פרטית נתעכב המענה עד ראש-חודש שנצטוינו להרבות בשמחה מכניסתו (וגם אדר א' בכלל), והציווי הרי הוא גם לנשי ובנות ישראל, כהודעת חכמינו ז"ל, אף הן היו באותו הנס, וציווי התורה פירשוו נתינת-כח ואפשרויות למלאותו – יהי רצון שכן יהי לכל אחת ואחת מהן, בכל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בבקשתן אזכיר כל או"א על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נב"מ זי"ע למילוי משאלות לבבן לטובה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'רפא

ב"ה, ב' אדר"ר, תשכ"ז
ברוקלין.

האברך אברהם שמואל שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה למכתבו, בו שואל אודות זמן חזרתו לכאן.

הנה מובן שבאמצע זמן הלימודים, אין רצוי כלל וכלל לשנות משיבה לישיבה, ולכן יש לדון על האמור קרוב לסיום שנת הלימודים בתומכי תמימים דכפר חב"ד, ז.א. בסמיכות לחדש אלול הבע"ל, ובפרט שבטח תסע אז קבוצה לכאן, שכמה מעלות בנסיעה עם קבוצה.

בינתים **בודאי** יתנהג מתאים להוראת חז"ל **יגעת** (ותקוים ההבטחה) ומצאת, הן בנגלה והן בחסידות, והן שהלימוד יביא לידי מעשה קיום מצות בהידור כהוראת חז"ל.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

שנצטוינו להרבות בשמחה: תענית כט, סע"א. מג"א או"ח סו"ס תרפו.
וגם אדר א' בכלל: ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 344 ואילך. וש"נ.
אף הן היו באותו הנס: מגילה ד, א.

ט'רפא

האברך אברהם שמואל: לרין.

להוראת חז"ל יגעת. . ומצאת: מגילה ו, רע"ב.
שהלימוד יביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

ט"רפב

ב"ה, ה' אדר"ר, תשכ"ז
ברוקלין.

מרת הדסה תחי

ברכה ושלום!

אין ענטפער אויף אייער בריף פון מוצש"ק.

בעת רצון וועט מען אייד מוזכיר זיין אויף דעם ציון הק' פון כ"ק
מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע צו דער ערפילונג פון אייער הארץ
פארלאנג צום גוטען, לויטן אינהאלט פון אייער בריף.

צו אייער דערמאנען וועגען אַ פאסענדער צייט צו אַ באַזוך דאָ –
מכמה טעמים איז כדאי, בחדש הרצון וימים טובים [נאָר לפעמים פאַר אַ
בעלת הבית איז דאָס פאַרבונדן מיט פערשידענע שוועריקייטען, איז
דענסטמאָל כדאי צו פאַרבינדען דאָס מיט דער צייט פון דעם כינוס
(קאָנווענשאָן) פון נשי חב"ד דאָ, וואָס על פי רוב, קומט דאָס פאַר צווישען
פסח און שבועות, און בפרטיות דאַרפמען זיך צונויפשרייבען מיט דעם
מרכז פון נשי חב"ד, דאָ].

געוויס נעמט איר איינטייל אין די פעולות פון נשי חב"ד בכפר
חב"ד, און געוויס איז איבעריג צו מאַרד זיין אין דער נייטיקייט פון דעם.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ט"רפב

מרת הדסה: פרמן, כפר-חב"ד.

רצה

אדמו"ר זי"ע

ט'רפג

[ה' אד"ר תשכ"ז]

... לכתבו ע"ד הוספת שם ואיזה – יבחר בשם ע"פ עצת רב מורה
הוראה במקומו (היינו מקום שלומד תורה ומתפלל וכו').

וגוף הערתו יש לברר האם אחב"י הספרדים מלכתחילה לא קיבלו
עליהם צוואת רי"ח, וראה שדי"ח אס"ד מע' חתן וכלה אות ה' ואילך.

ט'רפד

בי"ה, ז' אד"ר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ...

ובעמדנו בימי אדר ראשון – שהוא הוא חדש העיבור וההוספה –

ז' אד"ר: ראה מג"א (או"ח סתק"פ סק"ח) שענינו – באד"ר. ובתוד"ה אמר (נזיר
יד, א) ובפי' הרא"ש (שם) שכמו כן הוא יום משתה ושמחה. ויתרה מזו במגלה (יג, ב)
שהמן שמח בו ולא חי' יודע בו.

הוא חודש העיבור: ולא אד"ש – ר"ה יט, ב (ראה רש"י ותוס' שם. ובירוש' מגילה
פ"א ח"ה, הובא בתוס' שם). והנה י"א דנפ"מ בזמן בר מצוה וכיו"ב. אבל בירוש'
(מחמציאות שאינה רגילה כ"כ דמאי ביניהון) מוכח דלא כן (ויש לחסביר זה ע"פ פי

ט'רפג

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 294.

הוספת שם: אשר לפי צוואת ר"י החסיד, שלא יהי' שם החתן כשם חמיו, ואם
נשאה ישנה שם הא', אולי יש תקוה. וראה גם לעיל אגרת ט"עט, ובהנסמן בהערות שם.

ט'רפד

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 358, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
בטופס הנשלח למוהרש"י זצ"ל, נוספו בכתי"ק שני הגהות – בציונים שבשדה"ג
(נדפסו בלקו"ש חט"ז ע' 603), ונעתקו לקמן [בין חצאי רבוע].
שענינו – באד"ר: ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 342 ואילך. וש"נ.
י"א דנפ"מ בזמן בר מצוה: ראה אנציק' תלמודית ערך אדר ס"ד (ס"ע רא ואילך).
וש"נ.

הרי ההוראה אשר בענין עיבור השנה (כדלקמן) – היא חדש זה ביתר שאת ויתר עז.

ענינו של חדש העבור – ה"ה למלאות חסרון הימים של שנים שעברו, כדי שיבואו המועדים בזמנם וכו', כמבואר בדברי חז"ל.

ולא עוד אלא שמוזמן לזמן – **וכמו בשנה זו** – המילוי הוא יותר ובתוספת על החסרון של שנים שעברו, אשר תוספת זו ממלאה ושוללת חסרון שבהווה ושבעתיד הקרוב.

והנה ע"פ תורת הבעש"ט, שבכל מה שהאדם רואה או שומע – ישנה הוראה בשבילו בעבודת השם, עאכ"כ בענין של תורה (לשון – הוראה) ומצותי' –

בנדון זה הרי ההוראה ברורה, שביד כל אחד ואחת (שהרי עבור השנה משנה ופועל בחיי כל אחד ואחת) למלאות כל מה שחסר בעבר,

ולא עוד אלא שביכולתו לקדם פני העתיד, שלא יחסר כל בו.

ותוקף מיוחד בענין העבור וההוראות שבו, כיון שנצטוו על זה, ביחד עם המצות שיציאת מצרים תלוי בהם, ובהקדמה להן –

הרידב"ז שם). [ומשי"כ בלבוש (אוי"ח סני"ה ס"י) ולפלא שבשו"ע אדה"ז הושמט כל הענין (וזדוק גדול לומר שסמך להביאו בעיקרו מקומו – הלי מגילה). וראה בקוני השולחן] ראי' לדיון בר מצוה מזה שהוא נקי חדש העבור – י"ל שכוונתו לראי' חזקה יותר, אליבא דאמת. וק"ל]

בדברי חז"ל: ר"ה כא, א. סהמ"צ להרמב"ם מ"ע קנ"ג.

בשנה זו: שמינית למחזור קטן, שהחסרון – לולא חדש העבור – (אפילו) בסוף השנה הוא כ"ז יום שעה א' תקנ"ב חלקים (ראה רמב"ם הלי קדח"ח פ"ו הי"ד-יא. ובארוכה בס' שבמקצוע זה).

תורת הבעש"ט: ראה "היום יום" ט' אייר. ס' המאמרים תשי"א ע' קלא. ובכ"מ.

תורה . . הוראה: זח"ג נג, ב.

שנצטוו על זה: הוא אמרו ית' החדש הזה לכם (סהמ"צ להרמב"ם שם. ס' החינוך

ולפלא שבשו"ע אדה"ז הושמט כל הענין: ראה גם תורת מנחם – התועדויות

תשמ"ז ח"ב ע' 549.

בקוני השולחן: להרא"ח נאה – ע' כ.

תורת הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת ט'קנט, ובהנסמך בהערות שם.

החודש הזה לכם: בא יב, ב.

ס' החינוך: מצוה ד.

ועד שאמרו – לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם – שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל – הציווי לקדש חדשים ולעבר שנים.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

מצו"ב העתק המברק רשמי שלי, על שם הנהלת הישיבה תורת אמת.

וכיון שכנראה רבו שם "הפוליטיקאים" מבחוץ המתערבים בעניינים אלו, ואולי גם פוליטיקאים מבפנים,

בקשתי, למרות טרדותיו וכו', אשר יתאספו כת"ר וכן ש"ב וכו' הרה"ח הרע"ז שי' סלונים, והמנהל בפועל הרה"ח שי' גליצנשטיין, וינקטו בצעדים הכי נמרצים, להפסיק בהחלט ההשפעה והדיבור עם התלמידים שי' שיתערבו בענייני הנהלה, שאין זה שייך להם כלל וכלל, נוסף על ענין דביטול תורה וכו'. ולהזהיר אלה שעשו בכגון זה עד עתה וכו'. וד"ל. כן – חיזוק ככל האפשרי בשמירת הזמנים, לא רק ע"י התלמידים, כי אם גם ע"י הרמ"ם המשפיעים והמשגיחים וכו', ובשאר העניינים שימצאו לנחוץ.

ע"פ הידיעות מן הצד, כנראה שהשפעה טובה להרה"ח כו' הר"מ שי' ובר, בענייני תורת אמת, ולכן כדאי שימשיך במשרתו בה, ובודאי יפעול בזה במסירה ונתינה הדרושות.

כן מכו"כ טעמים, אין כדאי לעשות כל שינוים רשמיים בנוגע

ועוד. להרמב"ן במי' דעת הבה"ג [ולהעיר מפ"י מערלא לסהמ"צ לרס"ג מ"ע נ] – בסהמ"צ שם שרש א – משמור את חדש האביב או ושמרת את החוקה הזאת למועדה).
ועד שאמרו: יל"ש בא רמז קפז. רש"י בראשית בתחלתו – הובא ונתבאר באוה"ת להצ"צ עה"פ (עי' רנח ואילך).

חשמונר את חדש האביב: פ' ראה טז, א.
ושמרת את החוקה הזאת למועדה: בא יג, יו"ד.
מצו"ב העתק: בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י זי"ן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.

להתוארים של פלוני או פ', וכן בנוגע להשכירות. ובדאי האריכות
בטעמים אלה אך למותר, וק"ל. ואצפה לבשו"ט בכל האמור.

מכתב דומה נשלח גם להרה"ח כו' הרע"ז שי' סלוניס.

העתק נוסח המברק שנשלח ע"ש הנהלת ישיבת תורת אמת.

בודאי מתעסקים במרץ הדרוש ובעקביות בנוגע להבניי,
וכמדובר ומובטח, וכן כל התלמידים לומדים בהתמדה הראוי,
ואין לערבם כלל וכלל בעניני הנהלת הישיבה, וכן אין לעשות עתה
שינויים בנוגע לרמ"ם ולמשפיעים ולמשגיחים ולא במשכורתם.

ויהי רצון שיצליח כל אחד מהני"ל בענינו בישיבה ובמסירה
אמתית – כציווי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיאינו וכתקותו.

המצפה לבשורות טובות.

/מקום החתימה/

* * *

מאשר הנני קבלת מכתביו. ובטח הגיעו (עיין לקו"ת ר"פ שמיני)
המברק.

... בברכה לפעולות בפו"מ – ומתוך הרגשה שכמו כאו"א מבניי
וועט עם אויך ניט שאטען אביסעל (לכה"פ) קבלת עול (ולא באמירה, כ"א
בפו"מ) בנוגע למעשה לטובת תו"א – שזוהי טובתו ולא כפיתוי המלך
זקן וכסיל. וז"ל.

* * *

לכתבו ע"ד נשמה שנתגלגלה ובאה בכמה גופים כו' – עיין זח"ב (ק),
(א).

* * *

לקו"ת ר"פ שמיני: "להגיע (אן רירען בל"א) אלקותו ית' ע"י עבודה כו'".
המלך זקן וכסיל: קהלת ד, יג ובפרש"י.
לכתבו ע"ד נשמה: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל הרב פנחס
אהרן ווברמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"קצא, ובהנסמן בהערות שם.
נשמה שנתגלגלה ובאה בכמה גופים כו': ראה גם "תורת מנחם – מנחם ציון" ח"ב
ע' 387 ואילך. וש"נ.

רצט

אדמו"ר זי"ע

בברכה שיעבוד במלאכת ה' – הוא חינוך התי' שיי' שיכול להשפיע עליהם – באמונה, היינו באמתית (וידוע אשר "אמתלא" – אותיות אמת לא).

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ"ה שבת.

... המכ' מט' אדר נתקבל. בנוגע הדירה בקרית גת – ע"פ עצת ידידים בסביבתם.

ט"רפה

ב"ה, יו"ד אדר, תשכ"ז
ברוקלין.

הו"ח אי"א נוי"נ וכו' מו"ה משה שיי'

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום החמישי.

בעת רצון יזכירוהו על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה בכל ענינים שכותב.

ולכתבו אודות יסוד חברת תהלים. – אינו מובן הספק בדבר, שהרי מאז ומתמיד, נפוצות היי' בכל מקום מושב בניי, חברת תהלים (ומגידי שיעור משניות) לאחר התפלה, ורק בדורנו הוגרע מספר הנוהגים כנ"ל עד

בברכה שיעבוד: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה שמחה ירחמיאל שיי' צירקין.

במלאכת ה' – הוא חינוך התי': ראה ב"ב כא, רע"ב. רמב"ם הלי' ת"ת פ"ב ה"ג. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"א.

המכ' מט' אדר נתקבל: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה אברהם יצחק שיי' ששונקין. אגרת נוספת אליו – לקמן ט"שכו.

ט"רפה

נרפסה בלקו"ש חל"ז ע' 211, והושלמה ע"פ העתקה.

מו"ה משה: גרינברג, בני ברק.

שהתחילה ההשתדלות הידועה מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל
בהאמור (זה כמה עשירות בשנים), השתדלות שכוללת גם כן פניי לכל
אחד, לחדש תקנת ישראל סבא זו, וק"ל.

ומהנכון אשר יבדקו את התפילין שלו – באם לא נבדקו בשנים עשר
חדש האחרונים.

בברכה לבשו"ט בכל האמור,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ט'רפו

ב"ה, ט"ז אדר"ר, תשכ"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

... לכתבו אודות לימוד בס' קבלה – לאחר שתהי' לו הבנה טובה
בס' חסידות שלמד, ילמוד באותם ס' קבלה שהובאו במאמרי חסידות
(שמוזה הוכחה שמאשרים הם – וכידוע הכרח הזהירות שצ"ל בזה).

ט'רפו

ב"ה, כ' אדר"ר, תשכ"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום השלישי, בו כותב אודות אשר יש לו משרה
קבועה באה"ק ת"ו, ועכשיו הציעו לפניו לקבל משרת שוחט במעלבורן
וכו' ומבאר הטעמים לחיוב בזה.

הנה לכל לראש, צריך להיות פסק דין של רב מורה הוראה בהשאלה
דיציאה מאה"ק ת"ו לחו"ל, כיון שהצעה האמורה היא למשרה קבועה
וכו',

ההשתדלות הידועה מכ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה "קובץ מכתבים" שבסוף "תהלים
אהל יוסף יצחק". אג"ק שלו ח"ב שפו, ובהנסמן בהערות שם. ח"ג אגרת תשפד,
ובהערות שם.

שא

אדמו"ר זי"ע

אלא (ולכאורה גם זה עיקר), כיון שהמדובר הוא, ככתבו, לאחר
8/1, ז.א. בעוד כחצי שנה, הרי אפשר שישתנה המצב באה"ק ת"י
והתנאים שם, ובמילא יהי מקום לברר עוד הפעם שאלה האמורה (בענין
היציאה לחו"ל).

וכיון שהכל בהשגחה פרטית, עלי החובה (והזכות) לעוררו על
ההכרח להיות לו גם קביעות עתים בלימוד פנימיות התורה, שבדורנו
נתגלתה בתורת החסידות, וכמבואר ההכרח בזה בכ"מ.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

ט'רפח

[כ"ב אד"ר ה'תשכ"ז]

לחביבותא דמילתא ולמרות שאין הזמ"ג, ארשום עכ"פ ב-ג הערות:

בהקדמה (ע"י): יחודו של ספר תהלים –

ראה ב"ב (יד, ב) שרק בשמו התואר "ספר". ולהעיר מספרי (נתצא
כד, א): ספר – מיוחד שהוא של קיימא). זח"ב נ, א ובאור החמה שם.
תורה אור (לרבנו הזקן) בהוספות (ק"ח, ד. קכד, א).

מבואר בכ"מ וראה ג"כ מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ד אמירת
תהלים.

בתחלתו עה"פ א, א (ע"ב): מדוע לא נמסר המצוה של בנין המשכן
ע"י משה רבנו לישראל בעמידה?

ט'רפז

וכמבואר ההכרח בזה בכ"מ: ראה גם לעיל אגרת ט'קפט. וש"נ.

ט'רפח

חלקה נדפס בלקו"ש חל"ג ע' 236, חלקה בחי"א ע' 357, והושלמה עפ"י העתק
המזכירות.

האגרת היא אל מו"ה מאיר בלומנפלד. אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ה א'רכה.

לחביבותא דמילתא . . ב-ג הערות: לספרו שער המלך על תהלים ח"א.
מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר: שנדפסו ב"קובץ מכתבים" שבסוף "תהלים אהל יוסף
יצחק".

– במגילה (כא, א) למד מקרא דלמדו תורה בעמידה וא"כ גם פרשת מצות בנין המשכן בכלל זה. והחידוש ביל"ש (דה"א, כח) הוא – שמסירת מגילת ביהמ"ק – ג"כ הייתה בעמידה.

– ובמשכן הרי אין צורך במגלה כזו – כיון שנעשה תיכף להציווי עד"ז, ומשה עמהם.

– כן משמע במאמר היל"ש דמגלת ביהמ"ק נמסרה ממקבל למקבל ואינו (מדבר) לכל ישראל. וכן משמע ג"כ מהמשך המאמרים במדרש שמואל פט"ו.

בסופו. ולקשר זה: התורה והשלום: להעיר מספרי בו מסיים הרמב"ם הל' חנוכה וסי' זמנים: שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם כו'.

ט'רפט

בי"ה, אור ליום ג' כ"ה אדר א', ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הנהלת אוצר הפוסקים ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

זה עתה הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח לכת"ר המברק דלהלן, וז"ל:

מרחוק במקום וקרוב ברוח הנני משתתף בשמחתם-שמחתנו להופעת כרך העשירי, שגודל הענין מובן לכל, בפרט בתקופתנו, להוציא מלבו של מקלו יגיד לו ולהוכיח שכל פסק-דין יש לו יסוד

מספרי בו מסיים הרמב"ם הל' חנוכה: ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 349 ואילך. וש"נ.

ט'רפט

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 365, והושלמה עפ"י צילום האגרת. וראה גם לעיל ח"ו אגרת איתרכג. ח"ב ד"ל. חט"ו ה'תשמב.
מקלו יגיד לו: הושע ד, יב. וראה פסחים נב, ב.

חזק ברבותינו ז"ל הראשונים כמלאכים*, שלאורם נלך בנר מצוה ותורה אור, בדרך מלכו של עולם, דרך החיים לכל אחד ואחת, חיים הראויים לשמם, בחיי הפרט והציבור והכלל.

בחתימה שימשיכו בפעלם הנעלה ועד שיברכו על המוגמר, ונותן התורה אבן ישראל יהי בעזרם ובעזרתנו ובקרוב יקיים היעוד וארשתוך לי לעולם גוי ומארוסין לנשואין** כביכול בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכת הצלחה.

/חתימה/

בפקודת כ"ק אדמו"ר שליט"א
מוזכר – ש.מ. סימפסון

(*) [נ"ב:] בכ"ף הדמיון, כי תורה (ופס"ד) לא בשמים היא, ואך רבותינו הם עמודי הוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל.
(**) **מארוסין לנשואין**: נ"ב עיין שמות רבה, סוף פ' טו. נתבאר ע"פ דא"ח בלקו"ת שה"ש מח, א. ובכ"מ.

הראשונים כמלאכים: ראה שבת קיב, ב. וראה לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14.
לא בשמים היא: נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.
הם עמודי הוראה ומהם חק ומשפט יוצא לכל ישראל: רמב"ם הל' ממרים בתחלתן.
בנר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
אבן ישראל: לשון הכתוב – ויחי מט, כד.
אבן... בעזרם וכו': רמז על פעלם ב"ארצו הפרסקים" על שו"ע חלק "אבן העזר" (עניני אירוסין ונישואין).
היעוד וארשתוך לי לעולם גוי: הושע ב, כא.

ט"ז

ב"ה, כ"ה אדר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב . . .

בימים אלה, ימים שבין פורים קטן לפורים גדול, הו"ל קונטרס – מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שאמרו בפורים קטן לפני ארבעים שנה, ד"ה וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. ומצוי"ב.

ובדאי אשר כל אלה שיגיע המאמר אליהם ילמדו אותו בעיון

פורים קטן . . גדול: כן נק' בס"י אדח"ז (לפני ובא לצ"ג) ובכ"מ. והוא ע"ד פסח קטן, גדול (חולין קכט, ב. מגלת תענית פ"ב ועוד).
מאמר [.] וקבל: להעיר ממאמר ד"ה זה בתו"א, שערי אורה, דרמ"צ להצ"צ ח"ב (ע' תקצח ואילך) ועוד.
לפני ארבעים שנה: להעיר ממחז"ל (ע"ז, ה, ב) לא קאי אינש אדעת' (סוף דעתו ותבונה, רש"י) דרבי עד ארבעין שנין. לקו"ת ס"פ אחרי.
הו"ל קונטרס: נדפס לראשונה ב"התמים" ח"ז. אח"כ – בס' המאמרים תשי"א (קונטרס פט).
שייגע . . אליהם: להעיר מלקו"ת ר"פ שמיני י"להגיע (אן רירען בל"א). וראה ג"כ מגילה יט, א. תו"א (צט, ג. קיח, ג-ד) בפ"י משי"נ ומה הגיע אליהם.

ט"ז

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ז ע' 381, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
פורים קטן . . גדול: ראה גם תורת מנחם – התועדויות תשד"מ ח"ב ע' 1055 ואילך. לקו"ש חכ"ז ע' 210 הערה 8.
בתו"א: מג"א צו, ג ואילך.
שערי אורה: שער הפורים פח, ב ואילך.
דרמ"צ להצ"צ ח"ב: נדפס באוה"ת מג"א (הוצאת תש"נ) ע' קעט ואילך.
מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר . . ד"ה וקבל היהודים: ראה גם שיחת ש"פ תשא שושן פורים קטן ושיחת פורים שנה זו.
להעיר ממחז"ל . . לא קאי אינש גו': ראה גם לקמן אגרת ט"שג, ובהנסמן בהערות שם.
ב"התמים" ח"ז: ע' לו ואילך.
בס' המאמרים תשי"א: ע' 180 ואילך.
ומה הגיע אליהם: אסתר ט, כו.

שה

אדמו"ר זי"ע

המתאים לגדול ערך תוכנו, ובפרט בהביא בחשבון המקום והזמן בהם נאמר (כמבואר במכ"י שהו"ל בהוספה לקונטרס).

ויהי"ר שיהי' גדול לימוד זה – שיביא לידי מעשה, מעשה גדול ופעולות רבות, רבות בכמות ובאיכות גם יחד, בכל העניינים אודותם מדובר במאמר זה,

ובמשכ"כ וק"ו: ומה בארץ ההיא ובשנה ההיא, ארץ קשה ושנה קשה, עשו ופעלו וכו' – עאכ"כ צ"ל העשי' והפעולה בארצות אלו ובשנים אלו.

ובכל כגון זה הובטחנו מחז"ל: הבא לטהר

– וידוע דיוק רבנו הזקן "לטהר" (חסר יו"ד) – לטהר אחרים –

מסייעין אותו.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

כדאי שתתבונן בהעמקה במש"כ בהמאמר ע"ד מפי עוללים גוי,

גדול לימוד . . מעשה: גדול – שתהי' ההמשכה מבחי' ולגדולתו אין חקר כו' (ראה בארוכה בב"י הדעות דתלמוד או מעשה גדול – באוה"ת להצ"צ ד"ה ושנתם ע' רלט ואילך).

ארץ קשה ושנה קשה: מפרש"י (תולדות כו, יב) שניהם למה כו' – מוכח דכאשר שני "קשה" הם בבת אחת – כל אחד מהם מוסיף בה"קשה" של השני.

וידוע דיוק: לקו"ת דברים פט, ד.

"לטהר" (חסר יו"ד): כגירסת הש"ס (ולא הע"י) יומא לח, סע"ב.

באוה"ת להצ"צ: ראתחנן.

כמבואר במכ"י שהו"ל בהוספה לקונטרס: נדפס ב"התמים" שם ע' עז ואילך.

תשי"א שם ע' 195 ואילך.

גדול לימוד . . מעשה גדול: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

מפרש"י . . שניהם למה כו': ראה גם לקר"ש ח"ה ע' 123.

במש"כ בהמאמר: "התמים" שם ע' לו. תשי"א שם ע' 181.

מפי עוללים גוי: תהלים ח, ג.

ותסיק מסקנא בנוגע לערך החינוך שלהם וגודל הזכות דאלו שהחשגחה
העליונה מסרה זה לידם ואשרם ועשרם וכו'. וד"ל.

* * *

בברכה שיתחיל לקיים בפו"מ הפקודה יגעת (וההוכחה ע"ז – קיום
הבטחת תוה"ק) ומצאת (ולא אמת-לא-ות הכי משונות, טבעו של פי' ופי'
וכו'. וד"ל).

ט'רצא

[שלחי אד"ר תשכ"ז]

לטלפנה בשמי – שתבקר דר. קירזנער שי' (האדרעס וטלפון שלו –
אצל דובינסקי שי') תתייעץ עמו ותעשה כהוראתו.

השמות ואזכיר עה"צ.

לדבר אתי – אין כל צורך כלל, כי המענה כנ"ל.

בברכה שיתחיל: נכתבה בשולי האגרת הקודמת. גרפסה ב"התקשרות" חוב' קיז ע'
11.

יגעת . . ומצאת: מגילה ו, רע"ב.

ט'רצא

מצילום כתי"ק על מברק באנגלית מאשה מבראנקס, מיום כ"ז אד"ר תשכ"ז, בו
מבקשת להכנס ליחידות לדבר אודות הניתוח "קאטאראק" שצריכה לעבור על עיניה.
דובינסקי: מו"ה משה.

ט'רצב

ב"ה, ראש חודש אדר הסמוך לניסן, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ צמ"ס
חוי"ב וכי' מוהרשי"י שי

שלום וברכה!

קבלתי המברק בחתימת הרב נסים וכת"ר שליט"א, ומוסג"פ
העתק המענה שלי

בודאי למותר להדגיש אשר מה שבענין המדובר במכתב המצוי"ב וכן
בהמברק לא בא על החתום הרב הראשי אוטרמן שי גם כן – מנוצל על
ידי כמה גורמים לפעול בכיוון ההפכי וד"ל. ות"ח אם יודיעני האם יש
יסוד לניצול האמור.

בכבוד ובברכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

בודאי בעתו נתקבל המברק שלי לחגיגת הנהלת אוצר הפוסקים,
ותקוטי שבלי שגיאות, אף שליתר שאת נשלח העתק הנוסח במעטפה
בפ"ע.

(*) בו גם עמדי – שלילית בהחלט – בנוגע לאסיפה עולמית דרבנים באיזה מקום
שיהי' – ששאל עלי' כהדר"ג במכתבו.

מר משה שי יפה בשיחתו אתי – עיקר המדובר הי' אך ורק ע"ד שלילת רומא. אף
שבי"דרך אגב" אמרתי לו דעתי בנוגע לתכניתו – (כינוס עולמי של ביחכניס
(אורטודוקסים) בירוש"ו), – שכיון שביחכניס הי"ז "ענין דת" מובהק – הי"ז (כינוס
עולמי) תומכי מעורר (אצל כו"כ עכ"פ) הרעיון דהכנה לסנהדרין וכיו"ב. ולכן וועלן זיון
צרות – בפרסום התכנית. אלא שכנ"ל – הדבור עדיין הי' רק דרך מעבר.

ט'רצב

מוהרשי"י: זיון. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.

העתק המענה: באגרת הבאה.

הרעיון דהכנה לסנהדרין: ראה גם לעיל חו"א אגרת ג'תרפב.

המברק שלי . . . נשלח העתק הנוסח: דלעיל ט'רפט.

ט"דצג

ב"ה, ראש חדש אדר הסמוך לניסן, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

כבוד הרב הגאון המפורסם חו"ב נו"נ עוסק בצרכי צבור
בעל מדות תרומיות וכו' וכו' מוה"ר יצחק רחמים
שליט"א רב ראשי ראשון לציון

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת המברק בנוגע למקום האסיפה של עסקני רבני
אירופה. ומובן שאשתדל בזה, נוסף על הנעשה בעבר.

על פי הידיעות שקבלתי כאן, שחקרתי עוה"פ אחרי קבלת המברק,
הכינוס הוא בלי השתתפות רבני ארצות הברית, ורק – מרבני אירופה –
זאת אומרת, שההשתתפות בזה צריכה להיות אצל יוזמי הכינוס
(והמועמדים להשתתף בה – שכל אלה נמצאים באירופה), ובעיקר הרב
ברודי ש"י שביקר באה"ק ת"ו וכפי הידיעות כאן – כהדר"ג וגם אחרים
לקחו דברים עמו בזה. – שמועות אי ברורות כאן בנוגע לפרטי שקו"ט זו
והתוצאות – ויש לקוות לתועלת באם יודיעו כ"ז ע"י עו"ר בפרטיות
הדרושה.

עלי להוסיף, שלדעתי אני – איזו אסיפה שלא תהי', אפילו קטנה
ביותר, בעיר שחשבו לכתחילה, באם יהיו בה אנשים הבאים מעיר אחרת,
עלולה להביא היזק רב, ולא רק מצד פעולתה על המצב באה"ק ת"ו, אלא
גם בארצה"ב ושאר מקומות.

ומענין לענין באותו ענין, עלי להוסיף, מיוסד על עמדת גדולי ישראל
בדור שלפנינו, שלדעתי ברורה – כל אסיפה שיש לה אופי של כינוס עולמי
מרבני ומנהיגי ישראל, באיזה מקום שלא תהי', כרוכה בסכנה לדת
ותומ"צ בתוככי עמנו בני"י בכל מקום שהם; סכנה רצינית על אתר, וסכנה
גדולה פי כמה בהאסיפה שתבוא אחרי' (ובהזמן שבין אסיפה לאסיפה –

ט"דצג

מוה"ר יצחק רחמים: נסים. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ב ח'שפט, וכהנסמן
בהערות שם.
עו"ר = עושי רצונו.

אדמו"ר זי"ע

שט

עת שלטון המזכיר וכו'). וכל גדולי ישראל בדור שלפנינו התנגדו לאסיפות כאלו, עד שאפילו אסיפות שנתקיימו במדינות מסוימות על פי גזירות המלכות, כמו שהי' ברוסי' שנמצא שם אז רוב מנין ורוב בנין של אחב"י האשכנזים, הביטו על זה כעל גזירה קשה. ובודאי לכהדר"ג שליט"א אין צורך באריכות.

ויהי רצון שיגדור הוי' פרצות עמו ישראל בכל מקום שהם, וימים אלו שנצטוונו להרבות בהם בשמחה – יהיו כימים ההם שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, אורה זו תורה וכו', כן תהי' לנו.

בכבוד ובחוקרה ובברכה.

ט'רצד

ב"ה, ראש חודש אדר הסמוך לגיסן, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צו דער 25 יעטער יערלעכער מסיבה פון די "נציבי
הישיבה" תומכי-תמימים ליובאוויטש אין מאָנטרעאַל,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

היי-יאָר, ווי באַקאַנט, איז אַ יאָר פון **הקהל**, ווען עס קומט-צו אַ
ספעציעלע מצוה (אין דער צייט פון בית-המקדש) צו פאַרזאַמלען דעם
גאַנצן פּאָלק, מענער, פרויען און קינדער (**האנשים והנשים והטף**), צו
דערמוטיגן זיי אין ענינים פון יראת-שמים, תורה ומצוות (**למען
ישמעו ולמען ילמדו ויראו את ה'א ושמרו לעשות את כל דברי התורה
הזאת**).

שנצטווינו להרבות בהם בשמחה: ראה תענית כט, סע"א. מג"א אר"ח סו"ס תרפו.
ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: אסתר ח, טז.
אורה זו תורה וכו': מגילה טז, ב.

ט'רצד

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 383, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
אַ יאָר פון הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט'רז, ובהנסמן בהערות שם.
האנשים והנשים והטף . . . התורה הזאת: וילך לא, יב.

בכלל זיינען פאראן חילוקים אין די פארפליכטונגען בנוגע די מצוות פון דער תורה הקדושה. פאראן מצוות וועלכע פארפליכטען סיי מענער און סיי פרויען, פאראן מצוות וועלכע פארפליכטען ספעציעל די מענער, אדער ספעציעל די פרויען. וואָס ס'איז שייך צו קינדער – איז פאראן אַ פליכט אויף די דערוואַקסענע צו געבן זיי דעם ריכטיגען תורה-ומצות-חינוך, אָבער די תורה פארפליכטעט ניט דירעקט די קינדער, ביז זיי דערגרייכן דעם דערוואַקסענעם עלטער (אינגלעך פון 13 יאָר און מיידלעך פון 12 יאָר).

אן אויסנאָם איז די מצוה פון **הקהל**, וואָס פארפליכטעט **אַלעמען** – מענער פרויען און קינדער, אויך גאָר קליינע קינדער, אָן אויסנאָם.

עס איז פאראן אַן ענלעכקייט צווישן דער מצוה פון **הקהל** און דעם ענין פון **פורים** (וואָס מיר וועלן פייערן דעם חודש), אין דעם וואָס אויך די געשעענישן פון פורים האָבן אָנגערירט **אַלע** אידן גלייך – מענער, פרויען און קינדער (**כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד**). דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאל אין דער אידישער געשיכטע, ווען דאָס **גאנצע** פאָלק איז געשטאַנען אין געפאָר פון טאָטאַלער פאַרניכטונג ח"ו.

און וויבאַלד אַז די גזירה פון המן הרשע האָט אַרומגענומען דעם **גאנצן** אידישן פאָלק, במילא האָט אויך די רעטונג געקענט קומען בלויז דורך מיטלען וועלכע האָבן אויך אַרומגענומען דעם **גאנצן** אידישן פאָלק. דערפאַר איז געווען אסתר'ס פאָדערונג – **לך כנוס את כל היהודים**, צו פאַרזאַמלען **אַלע** אידן צו פאַסטן און תשובה טאָן. אונזערע חכמים ז"ל דערציילן, אַז אויך די קליינע קינדער, תינוקות של בית רבן, זיינען אַריינגעצויגען געוואָרן אין דעם תענית, ביז צו אַ תנועה פון מסירת-נפש ממש. נאָך מער, ספעציעל אין זכות פון די קליינע קינדער, וועמען מרדכי הצדיק האָט פאַרזאַמלט און געלערנט תורה מיט זיי, און וועלכע האָבן אויסגערופן, אַז זיי שטייען מיט מרדכי'ן אויף לעבן און ח"ו פאַרקערט – איז די גזירה בטל געוואָרן און דער נס פון פורים איז געשען.

הקהל . . פורים: ראה גם לקמן אגרת ט'רצו.

כל היהודים . . ביום אחד: אסתר ג, יג.

לך כנוס את כל היהודים: שם ד, טז.

אונזערע חכמים ז"ל דערציילן: ראה אסתר פ"ט, ד. פ"י, ד. ועוד.

אדמו"ר זי"ע

שיא

אין אונזער צייט, און אין די פרייער מדינות, שטייען אידן ניט ח"ו אין אַ געפאָר פון אַ גזירת-המון, אָבער די געפאָר איז ניט ווייניקער ערנסט אויב זי איז אין דער פאָרם פון אַסימילאַציע. דאָרט וואו דער לעבן איז אויסגעליידיקט ר"ל פון אידישן אינהאַלט, וואו די קינדער ווערן באַרױבט פון זייער רעכט אויף אַ תורה-טרייען חינוך, זיינען די קינדער די ערשטע און אומשולדיגע קרבנות, און אַז מען פאַרלירט ח"ו די קינדער פאַרלירט מען דאָך אַלץ.

דערביי איז תורה-חינוך אַ לעבנס-פראַגע היינט-צו-טאָג ניט ווייניגער ווי אין דער צייט פון מרדכי און אסתר. און אַזוי ווי היי-יאר איז אַ יאָר פון **הקהל**, איז די דערמאָנונג אַ דאָפעלטע, וואָרום ביידע – די מצוה פון **הקהל** און די געשעענישן פון **פורים** – אונטערשטרייכן די לעבנס-וויכטיקייט פון חינוך-על-טהרת-הקודש, ספּעציעל פון דער פריסטער יוגנד אָן. און דאָס איז די אמת'ע באַוואַרעניש קעגן אַלע פאַרשידענע גזירות ח"ו, אַז עס זאָל לכתחילה ניט קומען צו אַ געפאָר און מען זאָל ניט דאַרפן אַנקומען צו נסים.

אין דער ליכט פון די אויבנדערמאָנטע געדאַנקען, איז צו האָפן, אַז אַלע אַנטיילנעמער אין דער יערלעכער מסיבה פון די נציבי הישיבה וועלן נאָך בעסער און גרינטלעכער אָפּשאַצן די לעבנס-וויכטיגע אַרבעט פון דער גרויסער תורה און חינוך פעסטונג, די ליובאַוויטשער ישיבה אין מאָנטרעאַל, און דעם גרויסן און אייביגען זכות וואָס זיי האָבן אין איר אונטערשטיצונג. און אַזוי ווי אַלע זאָכן פון טוב און קדושה דאַרפן האַלטן אין שטייגען (**מעלין בקודש**), וועט מען זיך זיכער ניט באַגנוגען מיט די דערגרייכונגען אין דער פאַרגאַנגענהייט, נאָר מען וועט זען אַז דער היינט זאָל אַריבערשטייגען דעם נעכטן, און דער מאָרגן זאָל אַריבערשטייגען דעם היינט, צו דערמעגלעכען וואָס מער אידישע קינדער צו באַקומען דעם ריכטיגען חינוך-על-טהרת-הקודש.

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז דער זכות פון הפצת התורה והמצוות זאָל ביישטיין יעדן איינעם מיט די בני-בית שיחיו, אין אַלע ענינים סיי אַלגעמיינע און סיי פערזענלעכע, עס זאָל שטענדיג זיין אין אַן אופן פון **מרבין בשמחה**, אין דעם איינפאַכן און אויך טיפּערן זין פון

מעלין בקודש: ברכות כח, א. ו.ש"נ.

מרבין בשמחה: תענית כט, סע"א. מג"א אור"ח סו"ס תרפו.

שיב

אגרות-קודש (ט'רצה)

שמחת פורים – ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר – אורה זו תורה וכולי.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'רצה

בי"ה, ז' אדר שני ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מרת . . ת"י

ברכה ושלוש!

מאשר אני קבלת מכתבה, ויהי רצון שתבשר טוב בתוכנו.

והרי כל החודש – חודש אדר – מוצלח הוא לישראל בעניניהם, הן לאנשים והן לנשים, ויתרה בזה (לאדר ול)פורים לגבי חנוכה, שבשניהם אמרו חכמינו ז"ל אף הן (הנשים) היו באותו הנס, שבפורים הרי המגילה נקראת על שם אסתר בלבד.

וכיון שנצטוו להרבות בשמחה משנכנס אדר, וגם נשים בכלל כאמור לעיל, וציווי התורה פירוש גם נתינת כח ואפשרות, יהי רצון שתרכינה הסיבות אמתיות בטוב הנראה והנגלה, לה ולכל הנלוים אליי שיי.

בברכה

מ. שניאורסאהן

ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: אסתר ח, טז.
אורה זו תורה וכולי: מגילה טז, ב.

ט'רצה

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קלג.
כל החודש – חודש אדר – מוצלח הוא לישראל: ראה תענית כט, סע"א ואילך.
אמרו חכמינו ז"ל: שבת כג, א. מגילה ד, א.
המגילה נקראת על שם אסתר בלבד: ראה גם לעיל אגרת ט'קט.
להרבות בשמחה משנכנס אדר: תענית שם. מג"א או"ח סו"ס תרפו.

ט'רצו

ב"ה, תענית אסתר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צוים יערלעכען באַנקעט פון דער ליידס אַקזילערי פון
בראַנזוויל און איסט-ניו-יאָרק פאַר די ליובאַוויטשער
ישיבות תומכי תמימים, און אַלע אַנטיילנעמער,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

איך האָב שוין באַמערקט באַ פאַרשידענע געלעגנהייטן, אַז היי-יאָר
איז אַ סגולה-יאָר פאַר טעטיקייטן וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט חינוך-
על-טהרת-הקודש, אַזוי ווי עס איז אַ יאָר פון **הקהל**. אין דער צייט פון
בית-המקדש האָט מען אין דעם יאָר נאָך שמיטה פאַרזאַמלט דעם גאַנצן
פּאָלק, מענער, פרויען און קינדער (**האנשים והנשים והטף**), צו
דערמוטיגען און שטאַרקן זיי אין עניני יראת שמים, תורה ומצוות.

די מצוה פון **הקהל** צייכנט זיך אויס דערמיט וואָס זי פאַרפליכטעט
אַלע אידן – מענער, פרויען און קינדער, אויך גאָר קליינע קינדער.

אַזוי ווי דער באַנקעט קומט פאַר דעם חודש, וואָס די נקודה פון
דעם חודש איז **פורים**, איז כדאי צו באַמערקן, אַז עס איז פאַראַן אַן
ענלעכקייט צווישן דער מצוה פון **הקהל** און דעם ענין פון **פורים**, אין דעם
וואָס אויך די געשעענישן פון פורים האָבן אָנגערירט **אַלע** אידן גלייך –
מענער, פרויען און קינדער (**כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד**).
און דעריבער, אַז מ'האָט געדאַרפט מבטל זיין די גזירה פון המן
הרשע, האָט אסתר געפאַדערט – **לך כנוס את כל היהודים**, צו

ט'רצו

נדפסה בלקו"ש ח"ו ע' 382, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
חינוך . . הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט"ריז, וכהנסמן בהערות שם.
האנשים והנשים והטף: וילך לא, יב.
פורים . . הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט'רצו.
כל היהודים . . ביום אחד: אסתר ג, יג.
לך כנוס את כל היהודים: שם ד, טז.

פארוואמלען אלע אידן צו פאסטן און תשובה טאן. און די חכמים זכרונם לברכה דערציילן, אז ווען איז די גזירה בטל געווארן? – ווען די קליינע קינדער, תינוקות של בית רבן, וועמען מרדכי הצדיק האָט פארוואמלט און געלערנט מיט זיי תורה, זיינען געווען גרייט צו גיין אויף מסירת-נפש צוזאמען מיט מרדכי הצדיק.

די מצוה פון הקהל און דער ענין פון פורים דערמאנען אונז, אז דער איינציגער וועג צו באוואַרענען, אז עס זאָל לכתחילה נישט אויפשטיין אַ המון, און מ'זאָל נישט דארפן אַנקומען צו די נסים, איז דורכדעם וואָס מ'וועט פאָרזיכערן, אז אלע אידישע קינדער, פון דער פריסטער יוגנט אָן, זאָלן באַקומען אַ תורה-טרייען חינוך, אין מוסדות תורה על טהרת הקודש.

איך האָף, אז די דאָזיגע דאָפלטע דערמאָנונג וועט אַרויסרופן אַ דאָפלטע באַגייסטערונג באַ די חשובע אָנפירערנס און חברות פון דער ליידס אַקזילערי און אלע אַנטיילנעמער אין דעם באַנקעט, צו פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן אייער העכסט-וויכטיגע אַרבעט. השם יתברך זאָל אייך אין דעם באַגליקן, און דער זכות פון הפצת התורה והמצוות זאָל ביישטיין אייך און אייערע בני-בית שיחיו, אַז אלע ענינים, בגשמיות וברוחניות, זאָלן זיין אין אַן אופן פון מרבין בשמחה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ולפורים שמח

מ. שניאורסאהן

ט'רצו

[נוסח המברק לקראת חג הפורים ה'תשכ"ז]

שבת זכור דמחיית עמלק ופורים שמח והתוועדויות פעילות.

מנחם שניאורסאהן

די חכמים זכרונם לברכה דערציילן: ראה אסת"ר פ"ט, ד. פ"י, ד. רעוד.
מרבין בשמחה: תענית כט, סע"א. מג"א אר"ח סר"ס חרפו.

ט'רחצ

ב"ה, פורים דשושן, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מר דוד שי' רוקח

שלום וברכה!

הנני לאשר קבלת מכתבו מיום ה' אדר ב', עם המצורף אליו, בו כותב אודות משרתו בדרום אפריקה, התנאים שהיו בזה, והמצב עתה, ומסיים בשאלה האם ישאר במקומו עתה או יחזור ארצה.

והנה מפורסם בכלל, ובפרט להתבוננים במצב עמנו בני ישראל בכל מקום שהם וביותר בתפוצות, אשר הבעי' החיונית והעיקרית בנוגע לקיום עמנו הן בתפוצות והן בארצנו הק' ת"ו, היא בעית החינוך של הדור הצעיר, שיהי' חינוך יהודי מסורתי, מיוסד על תורת עם ישראל ומצותי, מצות מעשיות בחיי היום-יום. ודלא כדעת הטועים שזה נוגע יותר בחו"ל ופחות בא"י או לא נוגע שם כלל, כי גם שם הבעי' חיונית היא, והיא הנותנת תקוה לקיום היעוד אשר לא תקיא הארץ את יושבי' ח"ו. ובכללות הנקודה היא שמפני חטאינו (הסיבה) גלינו מארצנו (המסובב), והתקוה היחידה לסלק את המסובב היא אך ורק על ידי סילוק הסיבה, וק"ל. ובדאי לדכותי דמר שלא מכבר הי' באה"ק ת"ו וראה מקרוב תופעת הכנענים והיורדים והחלוניים וכי' האריכות אך למותר. ורק להוסיף, אשר חינוך בני ישראל בגולה חיוני הוא גם לקיום בני ישראל בארץ ישראל. ולא רק מנקודת העלי' והמגבית וכולי, שזה רואים במוחש בעיני בשר, אלא גם מנקודה פנימית שגם היא עיקרית, והיא מפני שכל עם ישראל גוף אחד הוא, וחיוזק חלק אחד מהגוף, או ח"ו חלישותו, משפיע על כל חלקי הגוף.

מהאמור למעלה מובנת גם עמדתי בנוגע לבעי' שלו, שהרי עבודתו החינוכית במקומו עתה – היא בבחינת מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים ולכן חובתו הקדושה להמשיך בזה. וזכות הרבים מסייעתו

ט'רחצ

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 339, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
לקיום היעוד: אחרי יח, כח. קדושים כ, כב.

שיוסיף בפעולתו להחדיר בתלמידים אהבת השם ויראת השם, שהן המקור והשורש לקיום מצוות עשה ולא תעשה בחיי היום-יום, כולל התמדה ושקידה בלימוד התורה, תורת חיים. ויהי רצון שיצליח בזה הלך ומוסיף ומתוך שמחה וטוב לב.

והרי הזמן גרמא, ימי הפורים האלה, ובמיוחד על פי סיפור חכמינו ז"ל שביטול גזירת המן היתה על ידי תינוקות של בית רבן שנתחנכו על ידי מרדכי ברוח של מסירות נפש על התורה והמצוה.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור

מ. שניאורסאהן

נ.ב. מובן שברשותו להודיע על דבר מכתבי וחווה דעתי שלי בהאמור באם ימצא לנכון. ועוד להעיר אשר הדי"ר חיים ש"י המיאל שמזכירו במכתבו כמדומה הוא הוא אשר שלח אלי ספריו ועומדים אנו בקישור מכתבים, ושמעתי רבות על דבר יחסו הלבבי לתורה ולמצותי.

ט'רצט

[י"ט אדי"ש תשכ"ז]

נכונה וטובה הסברה להו"ל הבי' על סש"ב והסיפורים וכו' של הרה"ח רב פעלים וכו' וכו' המשפיע הרח"ש ז"ל – ובלבד ובתנאי שיש מבין וכו' (בתוכן וגם בסגנון) שיגיעם ויסדרם וכו'.

שהן המקור והשורש לקיום מצוות עשה ולא תעשה: תגיא פ"ד. פירוש לרמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב.

סיפור חכמינו ז"ל: ראה אסת"ר פ"ט, ד. פ"י, ד. ועוד.

ט'רצט

נדפסה בראש הספר "זכרון להרב ברוך – ביאור התניא" (ראשל"צ תשל"א).

שיז

אדמו"ר זי"ע

ט"ש

ב"ה, כ"ה אדי"ש תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

האברך מו"ה . . שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות קשו"ת שלו עם ב"ג ת"י יה"ר שתה"י
בשעה טובה ומוצלחת ולבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם
מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכת מזל טוב

מ. שניאורסאהן

במענה לשאלותיו:

א) סדר הלימוד עד החתונה – לכל לראש הלכות הצריכות
ומתחדשות מעת הנישואין. בחסידות – מאמרי עבודה. בשאר הזמן –
בהתייעצות עם המשפיע שי.

ב) כיוון ההסתדרות לאחר החתונה – באופן שיוכל לקבוע עתים
בלימוד התורה ככל הדרוש.

ג) תיקון בהנוגע לתפילין – בקיאות בהלי' תפילין (הצריכות) נוסף על
העיקר: קבלה טובה על להבא וחרטה גמורה על העבר.

ט"ש

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קעה.
בקיאות בהלי' תפילין: ראה גם לעיל ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.

ט"שא

ב"ה, כ"ח אד"ש, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר יואל שי' פרנקל
רח' ועידת קטוביץ 18, תל-אביב

שלום וברכה!

באחור רב קבלתי מכתבו, בו כותב הצעות שונות בכדי לקדם
ולחזק תנועת חב"ד בכלל, ובארצנו הק' בפרט.

והנה בנוגע חלק התכנית שקשור עם פעולות במרחבי העולם, מפני
כמה סיבות עדיין לא בא הזמן לגשת לביצוע מפעל זה. אבל בנוגע
להסניפים השייכים לתנועת חב"ד באה"ק ת"ו מהנכון שיבוא בדברים
בזה עם עסקני אנ"ש – והרי בלאו הכי עומד עמם בקישור – האם שעת
הכושר היא באה"ק להתחיל בפעולה בכיוון סעיפים אלו.

התקוה חזקה שבודאי גם להבא ימשיך התענינותו בכל עניני חב"ד
בכלל, ובנוגע לכפר חב"ד בפרט, ויעזור להם בכל האפשרויות שלו, כולל גם
השפעה על ידידיו ומכריו, שממנו יראו וכן יעשו.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ט"שב

[אד"ש תשכ"ז]

יכול לבקש תל' הישיבה שי' בכלל, אבל לא מאותם הששה שנסעו
מכאן בתור שלוחים ובשליחות מיוחדת (ולפלא הספק) לבד באם יהי
מחוץ לזמני הסדר שלהם לגמרי.

ט"שב

מהעתקה. והיא אל מו"ה אבא פליסקין, ששאל אודות ניצול התל' בישיבה גדולה
במלבורן לפעילות.
שנסעו מכאן בתור שלוחים: למשך שתי שנים, לבסס את הישיבה במלבורן.

שיט

אדמו"ר זי"ע

ט"שג

[חורף תשכ"ז]

אין שולחים עתה תלמידים לשם, וגם בעתיד באם ישלחו, יהי
כאלו שלומדים בהתמדה ושקידה ומתנהגים ביר"ש, וממלאים כל
הוראות הנהלת הישיבה . . .

ט"דש

בי"ח, ד' ניסן תשכ"ז
ברוקלין.

האברך ישראל צבי שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ר"ח ניסן ושאלתו באיזה ישיבה ילמוד וכו'.

ילמוד בישיבת תורת אמת בירות"ו וה' יצליחו.

בטח שומר הוא השיעור תהלים חדשי – לאמר שיעור תהלים בכל
יום בקר לאחר תפלת שחרית כפי שנחלק התהלים לימי החודש, וישמור
עליו מכאן ולהבא גם כן.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
ש.מ. סימפסון – מזכיר

ט"שג

נדפסה ב"ספר השליחות" (כפ"ח, תשמ"ז) ע' 504. והוא מענה לחל' שביקש
להצטרף לחל' השלוחים לאוסטרליה. ראה אגרת הקודמת.

ט"דש

נדפסה ב"מקדש מלך" ח"א ע' 173.
האברך ישראל צבי שי: גליצנשטיין.

ט"שה

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

דער יום-טוב פסח, זמן חירותנו, האָט הייַאָר אַ ספּעציעלע
באַדייטונג, אין ליכט פון דער פּאָלגנדער קורצער הקדמה:

מען זעט, אַז ווען אַ מענטש געפינט זיך אין אַן צוגעפאַסטער
שטימונג, מאַכט אויף אים אַ באַטרעפנדע דערשיינונג אַ שטאַרקערן
רושם: ווען איינער געפינט זיך אין אַ פריילעכע שטימונג, נעמט ער אויף
אַן ענין פון שמחה מיט אַ גרעסערע באַגייסטערונג. פאַרקערט, אין אַ
געדריקטער שטימונג, רופט אַרויס אַ ניט-געוואונשענע דערשיינונג אַ
גרעסערע אַראָפּגעפאַלנקייט. דאָס זעלבע זעט מען אויך אין צוזאַמענהאַנג
מיטן פיזישן צושטאַנד. ווען דער קערפּער איז געזונט, ווערט ער
שטאַרקער דורך אַלע געזונטע זאַכן אין דער פולסטער מאָס; ווען דער
קערפּער איז אָפּגעשוואַכט, קען אפילו אַ לייכטע שעדלעכע זאַך זיך שווער
אַפרופן אויפן געזונט —

ענליך און אויסגעדריקט אין דעם הלכה פרינציפ: מצא מין את מינו
וניעור.

* * *

ווען דער קערפּער: זע אויך שבת לב, א. תענית כט, ב.
הלכה פרינציפ: ענליך אויך אין [א]גדה: מגלגלין זכות ליום זכאי (ולחעיר מפרשיי
ע"ז — ערכין יא, ב ד"ה זכות — בניסן נאלו בניסן עתידין להגאל)
מצא . . וניעור: זע פרשיי ע"ז עג, א.

ט"שה

נדפסה בהגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים ובאורים (הוצאת הנש"א, ע' תר"ד).
תענית כט, ב: אולי שייך למ"ש בהערה הבאה "מגלגלין זכות ליום זכאי" (וצ"ל
תענית כט, א).
מצא מין את מינו וניעור: עירובין ט, א. וש"נ.

הייאָר איז אַ יאָר וואָס איז אַריינגעפירט געוואָרן באַלד פון אָנהויב מיט דער מצוה (און אין דער שטימונג) פון **הקהל** – די ספעציעלע מצוה אין דעם יאָר נאָך שמיטה: **הקהל את העם האנשים והנשים והטף** – צוזאַמענקלייבן אַלע טיילן פון אידישן פּאָלק – מיט דעם צוועק, ווי דער פסוק ערקלערט גלייך אויף אַן אַרט, אַז עס זאָל זיין יראת ה' און מען זאָל לערנען און מקיים זיין די תורה.

אַזוי אויך די סיבה און אינהאַלט פון חג הפסח וואָס דאָס איז **יציאת מצרים**, איז געווען, ניט ווי באַ אַנדערע גליות (בבל, מדי פרס און יון) אַז ניט אַלע אידן זיינען אַרויס דאַמאָלס פון בבל א.א.וו. – נאָר בענערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו – אַלע אידן פון קליין ביז גרויס זיינען אַרויס פון מצרים און מיט דעם צוועק: בהוציאך את העם ממצרים **תעבדון את האלקים על ההר הזה** – ווערן אַן עבד אלקים און מקבל זיין די תורה ביים באָרג סיני.

דעריבער, כאָטש פסח איז אַ **מצות עשה שהזמן גרמא** (וואָס פרויען זיינען געוויינלעך פטור דערפון), מוזן אָבער אויך פרויען באַטייליקן זיך אין דעם. און בנוגע קינדער – איז דאָך דער אַריינפיר אין יום טוב גלייך באַם אָנהייב פון דער צייט פון יציאת מצרים – דער סדר של פסח באַזירט אויף **והגדת לבנך** (זאָגן און אָנזאָגן דיין זון) – מיט פיל פרטים און ענינים וועלכע זיינען געציילט אַריינצוציען די קינדער אין דעם ענין פון פסח, נאָך איידער מען איז מקיים די מצוות פון פסח, מצה און מרור. און אַלע

הקהל . . והטף: דברים לא, יב.

בענרינו . . ובבנותינו: שמות י, ט.

בהוציאך . . די תורה: שמות ג, יב. וכתבי"ע ופרש"י שם.

אויך פרויען: זע שו"ע לאדמו"ר הוקן או"ח סתעי"ב סכ"ה.

בנוגע קינדער: זע דאָרט ר"ס תעי"ב, סתעי"ג ס"מ, מב. ועוד. וראה סידור האריז"ל סדר הגדה ד"ה והנה התינוקות. ועוד. ובשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר דח"פ ה"תש"ד דזה שהתינוק דוקא שואל מעורר למעלה הענין דכי נער ישראל ואוהבהו, כתוב המדבר ביצי"מ.

אַ יאָר . . פון הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט"ריז, ובהנסמן בהערות שם.

מצות עשה שהזמן גרמא . . פרויען . . פסוד: קידושין כט, א (במשנה).

ובשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר: סה"ש תש"ד ע' 77.

דכי נער ישראל ואוהבהו: הרשע יא, א.

והגדת לבנך: בא יג, ח.

קינדער. דער סדר איז ניט באגרענעצט צו קינדער חכמים, נאָר צו אַלע
סוגים, פון חכם ביז שאינו יודע לשאול,

און אָנזאָגן אַלעמען אַז **בעבור זה** – כדי מיר זאָגן מקיים זיין די
מצות – האָט דער אויבערשטער אונז אַרויסגענומען פון מצרים.

* * *

אַזאַ טאָטאַלע באַפֿרייאַונג ווי עס איז געווען פון גלות מצרים איז
ניט געווען אין די שפּעטערדיקע גלותן, אָבער וועט ווידערהוילט ווערן באַ
דער גאולה האמתית פון דעם איצטיקן גלות, ווי דאָס איז ג-טלעך
צוגעזאָגט געוואָרן (**כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות**), ווען אַלע
אידן, יונג און אַלט, קינדער און פֿרויען, מיט אַלעם וואָס זיי באַזיצען,
וועלן אויסגעלייזט ווערן דורך משיח צדקנו, און מיט דעם צוועק אַז
בחוקי תלכו... והייתם לי לעם ואנכי אהי לכם לאלקים (היטן דעם
אויבערשטענס געזעצן און זיין זיין פאָלק).

און פונקט ווי גאולה-מצרים האָט געקענט צושטאַנד קומען נאָר
דאָן ווען די אידן האָבן מיט מסירת נפש אָפּגעוואָרפֿן די עבודה זרה פון
מצרים און האָבן געביינקט און אויסגעקוקט ווען וועלן זיי שוין באַקומען
די תורה, אַזוי מוז אויך איצט ווערן געמאַכט די צוגרייטונג צו אונזער
גאולה – דורך ענטגילטיק אָפּוואָרפֿן די פאַרשידענע עבודה-זרות פון
אונזער צייט; און בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו – יעדערער זאָל זיך
אַרויסנעמען, מיט פֿרוי און קינדער, פון צושטאַנד פון עבדי פרעה –
קנעכט צו די אידען וואָס הערשן אין דער דרויסענדיגער וועלט – און

בעבור זה – כדי כו': שמות יג, ח (ובפי הראבי"ע שם).

טאָטאַלע... ניט געווען כו': דערפֿאַר איז אויך אפילו באַ מצות הקהל דאָ מיעוטא
דמיעוטא וואָס זיינען פֿטור (אָבער באַ דער גאולה העתידה איז אפילו **עוזר ופסח** אויך אין
דעם קהל גדול ישובו הנה – ריש חגיגה. ירמ"י לא, ז) און אַזוי אויך באַס סדר – נאָר
כשהגיעו לחיטך וכו' – וויבאַלד (אַז פון חטא העל פֿעלט די שלימות ביז לעת"ל און)
הקהל וחה"פ זיינען נאָר אַ מעין ודוגמא (באופן שונה זמ"ז). ואכ"מ.

כימי... נפלאות: מיכא ז, טו. ובהשמטות לוח"א (רסא, ב) עה"פ – דכלחו יומין
עילאין אודמנו התם ואודמנו הכא.

בחוקי... לאלקים: יחזקאל לו, כז-כח.

מיט מסירת נפש: זע מדרש געבראַכט ברבתינו בעה"ת (שמות יב, ג).

געביינקט... תורה: הגדה געבראַכט בר"ן סוף פסחים.

עבדי פרעה... השם: זע ירוש' פסחים (פ"ה, ח"ה) אַז באַ יצ"מ איז דאָס געוואָרען

נאָך פֿאַרן אַרויסגיין – "מכאן והילך".

שכג

אדמו"ר זי"ע

ווערן עבדי השם, אין אַ טאָטאַלער פאַרפליכטונג צום אויבערשטן, און
אַזוי אַרום דערגרייכן דעם אמתין **חרות**, דורך אַ טאָג-טעגלעכן תורה
ומצות לעבן.

* * *

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז דער קומענדיקער יום טוב זאָל
הייאָר, אין יאָר פון **הקהל**, אויפגענומען ווערן מיט אַ ספּעציעלער
באַגייסטערונג, ווי אויבן געזאָגט; אַ באַגייסטערונג וואָס זאָל זיך
אויסדריקן אין די טעג פונם יום טוב און אין אַלע קומענדיקע טעג, ווי
אַנגעזאָגט באַ הקהל: ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת – אַפּהיטן
כדי צו **טאָן** (ניט יוצא זיין מיט אַ גוטער אידישער האַרץ און אַ הויך
עטישער דרשה – ווי גוט זיי זאָלן זיין) די **אַלע** רייד (ניט אויסקלייבן וואָס
עס איז, לויט זיין מיינונג, "צוגעפאַסט" צו היינטיגער צייט און באַקוועם)
פון **דער** תורה (ווי דער רמב"ם פאַרטייטשט **תורה** אין אַ **פסק דין** –
יעדער פּסוק און יעדער וואָרט און אַזוי אויך – תורה שבעל פה),

און דאָס וועט דערנענטערן די גאולה האמתית והשלימה על ידי
משיח צדקנו בקרוב ממש.

בברכת חג הפסח כשר ושמח

מנחם שניאורסאהן

ט"ש

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מח' ניסן.

אמתין חרות: כי אין לך בן חורין אלא מי **שעוסק** בת"ת (אבות פ"ו, ב).
דער רמב"ם: ה'ל' תשובה פ"ג ה"ח.

ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת: וילך לא, יב.

ט"ש

כללי-פרטי.

ולקראת חג המצות, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני זוה להביע ברכתי לחג כשר ושמח ולחירות אמתית, חירות מדאגות בגשם ומדאגות ברוח – מכל דבר המעכב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך מחירות ושמחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט שעבודת השם, כמצווה עלינו בתורתנו תורת חיים, הרי היא בכל עניי האדם ובמשך כל היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

בברכת החג

מ. שניאורסאהן

ת"ח על הברכות, וכבר מלתי אמורה בתוה"ק: ואברכה (ה') מקור הברכות) מברכיך, בברכתו של הק[ב"ה] שתוספתו מרובה על העיקר.

ט"שז

[נוסח המברק לקראת חג הפסח היתשכ"ז]

חג הפסח כשר ושמח ולקיום בקרוב ממש ההקהל דקהל גדול ישובו הנה.

מנחם שניאורסאהן

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.
על הברכות: ליום ההולדת – י"א ניסן.
ואברכה... מברכיך: לך יב, ג.
שתוספתו מרובה על העיקר: כ"ד פס"א, ד. ועוד.

ט"שז

דקהל גדול ישובו הנה: ירמי' לא, ז.

שכה

אדמו"ר זי"ע

ט"ש

בי"ה, כ"ח ניסן, ה'תשכ"ז – שנת הקהל
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נ"מ עוסק בצרכי ציבור בעל
מדות תרומיות בחור מעם ומורס מעם ודורש טוב
לעמו ענף עץ אבות מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

מאשר אני קבלת מכתבו שנשלח אחרי יו"ט, והנני בא בזה מיד
בנוגע לסיומו, בו כותב על דבר ביקורו בקאנדה (מונטרעאל, טורונטו)
ואח"כ באיסלאנדי. וזה עתה נהניתי להיודע שנוסע באוירון – שמעתי
ותחי נפשי.

והנני מזדרז לכתוב מהיר דחוף כיון שיש את נפשי ולקורת רוח יהי
לי לשלוח לקאנאדא מכאן באי-כוחי להביא לו ברכה בתור שלוחי, שלוחו
של אדם כמותו. ובאתי בזה לשאלו באיזה מקום ובאיזה זמן יהי נוח לו
לקבל שלוחי, ותקותי שלמועד זה יהי לי התענוג הרב – שבדאי יערב גם
לו – שנוציא לאור עוד מענייני דא"ח, ובנסיעת שלוחי מכאן – יוכלו
למסור לו לא רק דברים שבעל פה, אלא גם מדברי רבותינו נשיאינו שראו
אור בפעם הראשונה בדפוס.

וכמנהג חסידים שלא רק פותחים בברכה אלא גם חותמים בברכה,
הנני שולח לו איחולי הלבביים לנסיעתו האמורה באוירון שתהי
בהצלחה רבה בכל המובנים, וכפי המדובר בעת פגישתנו פא"פ, אשר
חרותה בלבי ע"ע – ברוך תהי מכל העמים.

ובפרט שהימים ימי סגולה, ימי חודש אייר, אשר כל יום ויום
בחודש זה – מצוה מיוחדת בו, היא מצות ספירת העומר, ושענינה לא רק

ט"ש

מו"ה שניאור זלמן: שור. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.
שלוחי: הרחמ"א חזקוני, הרש"א קזנובסקי ויבדלח"ט הר"י ש"י כהן. הרבי שלח
עמהם בקבוק משקה, שטרות לצדקה ולקוטי שיחות כרך ו שיצא לאור זה עתה.
שלוחו של אדם כמותו: ברכות לד, ב (במשנה). וש"נ.
ברוך תהי מכל העמים: עקב ז, יד.

שכו

אגרות-קודש (ט"שט)

לקדש האדם "בקדושה של מעלה", אלא גם להשפיע "שפע רב בכל העולמות".

בברכה לבריאות הנכונה, לשמחה וטוב לבב ולהצלחה מרובה בכל ענייני, בהוקרה ובכבוד

מ. שניאורסאהן

נ.ב. זה עתה נודעתי ממזכירי מר ניסן שי' דר. מינדעל שאחותו הבכירה וב"ב – שיחיו – קבלו רשיון יציאה ובימים הקרובים יצאו משם לעלות לאה"ק ת"ו. ובהזדמנות זו ת"ח עוה"פ בעד העזר הרב והשתדלותו בזה.

ט"שט

[ניסן תשכ"ז]

אין ליסד משרד כי ישנם די והותר. להפיץ השיחות אין מוגהות ומחוץ לתי' תו"ת יכולות השגיאות שייחס[נ]ם אלי למרות כל ההצהרות בזה – להביא לתוצאות בלתי רצויות. וד"ל. משא"כ לספרי רבותינו שמוציאים לאור שנוסף על קדושתם ואמיתתם באמת לאמיתו שזהו סו"ס העיקר הרי גם מגיהים וכו'. ועד"ז **בנוגע להג"ה** ע"ד השמועסן, טאָלקס, אידישע היים וכו'.

והשתדלותו בזה: כדלעיל חכ"ג אגרת ח'תתסב.

ט"שט

מהעתקה, והיא אל השד"ר מו"ה בן ציון שם-טוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ט זרעט, ובהנסמן בהערות שם.
ליסד משרד: להפצת שיחות רבינו. בהמשך לזה נתייסד ה"ועד להפצת שיחות".

שכז

אדמו"ר זי"ע

ט'שי

[ניסן תשכ"ז]

וזכות נדבת לבם הט' בהנ"ל תעמוד לכאז"א מהם שליט"א בטוב
הנראה והנגלה.

ט'שיא

ב"ה, א' אייר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מר מרדכי ש"י ניומן, תל אביב

שלום וברכה!

הפתעה נעימה היתה לי לקבל ספר שהוציא לאור, שהמחבר כותב
שנשלח לפי בקשתו.

ונוסף על עצם הענין של קבלת הספר, הרי זה מראה ג"כ שפגישותנו
לא רק נשארה בזכרוני אלא גם בזכרונו הוא.

תקותי שמאז התראינו ממשיך בפעולותיו ועושה כל התלוי בו
למלא תפקידו בתור "מוציא לאור", מתאים לגמרי להוראת מלים אלו,
זאת אומרת שעניני הדפוס שמדפיס יפיקו אור אצל הקוראים, ובסגנון
חמכיני ז"ל אין אור אלא תורה, תורתנו הנצחיית תורת חיים, כמשי"נ נר
מצוה ותורה אור, המאירה בכל מקום ובכל זמן, וביתר שאת בארץ אשר
כל עמי תבל ארץ הקדש יקראו לה, ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית
השנה ועד אחרית שנה, כדברי ה' בתורתו.

ט'שי

מהעחקה, ונכתבה לתלמידים שהודיעו על חלוקת לימוד משניות, לע"נ מו"ה
אברהם זושא ע"ה זיסקינד, שנפטר באמצע תפלת שחרית ר"ח ניסן תשכ"ז בישיבה.

ט'שיא

ובסגנון חכמינו ז"ל: תענית ז, ב.

נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.

ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.

בכבוד וברכה.

נ.ב. תקותי, מיוסד על המדובר כשהי כאן, שבאם בין הספרים שמדפיס והוציא לאור מאז, יש כאלה שיוכלו לענין אותי, ישלח לי, כולל גם קטלוג, ות"ח מראש.

ט'שיב

ב"ה, א' אייר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נ"מ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה יצחק מאיר שי

שלום וברכה!

הרב חדקוב שי מסר לי ערב ראש-חודש בקשת ברכה בנוגע ל...
ויהי רצון שיבשר טוב בתוכן הבקשה. וזכות פעולותיו, שבדאי נוהג על פי
הציווי להעלות בקדש – והרי לזה צ"ל מנוחת הנפש והגוף – יעמוד לו
למנוחת הנפש גם בענין... שהכל יסתדר כדבעי. ומתוך שמחה וטוב לבב
ינצל כשרונותיו בהפצת היהדות במדה המלאה ויבשר טוב גם בזה.

בהזדמנות זו רצוני להביע קורת רוחי רבה בקשר עם השתתפותו
בחגיגת ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש בבוסטון, אשר כפי שהודיעוני
הופעתו ונאומו עשו רושם חזק, שמראה שהיו דברים היוצאים מן הלב.
ואע"פ ששכר מצוה מצוה וכבר בא על שכרו, אבל רצוני להודיע לו
שנהניתי מהני"ל במיוחד, ותקותי חזקה שגם בזה ינהוג כנ"ל באופן
דמעלין בקדש, לסייע בהתפתחות מוסדות חינוך חב"ד בתוככי כללות
מוסדות חינוך על טהרת הקדש.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור ובפ"ש בנו הרב עמוס שי
ובכבוד.

ט'שיב

מו"ה יצחק מאיר: בונין. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'סט, ובהנסמן בהערות שם.
הציווי להעלות בקדש: ראה ברכות כח, א. וש"נ.
דברים היוצאים מן הלב: ראה ס' הישר לר"ת שי"ג. הובא בשל"ה סט, א.
ששכר מצוה מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

שכט

אדמו"ר זי"ע

נב. זוכרני שאמר לי פעם שמוצאו מולוזשין. אבל מובן שאין זה סתירה כלל בהנוגע להשתתפות בענייני ליובאוויטש, ומעשה רב שרואני שמשתתף. ואת"ל – אדרבה על פי הני"ל צריכה ההשתתפות להיות עוד בכפלים וק"ל. ובפרט שעכשו הוא "זמנו", עת לימוד פרקי אבות, שפרסם חבורו בזה, ובלשון חכמינו ז"ל בפרק של שבת זו – מרבה תורה – מרבה חיים, מרבה ישיבה – מרבה חכמה.

ט'שיג

[אור לבי אייר, ת"ת שבת"ת, ה'תשכ"ז]

ותהא בשטומ"צ ולפירות ופיי"פ וכו' במשך כל הימים הבע"ל. והרי ת"ת – קו האמצעי עולה בפנימיות הכתר, אשר שם הוא הקהל בתכלית ועד – לאחא"פ.

ט'שיד

[תחלת אייר תשכ"ז]

נסיעה מאה"ק לחו"ל – אינו ענין פשוט כלל ובפרט בנוגע לנערה בגיל זה.

ולמה להכנס לכ"ז?!

שפרסם חבורו בזה: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תשח*.
ובלשון חכמינו ז"ל: אבות פ"ב מ"ז.

ט'שיג

מהעצקה, והוא מענה להודעת עריכת התודעות ב' אייר, ת"ת שבת"ת, במלאת י"ב שנה להתייסדות "צעירי אגודת חב"ד".
ופי"פ = ופירי פירות.
קו האמצעי עולה בפנימיות הכתר: ראה המשך תער"כ ח"א פק"ד. ועוד.
לאחא"פ = לאחדות הפשוטה.

ט'שיד

נרפסה ב"צדי"ק למלך" חוברת ז ע' 355, מצילום כח"ק, על גליון מכתב השואל מעש"ק קדושים [כה ניסן] תשכ"ז, שבו כתב: היות ובתי... תגיע למצוות בעז"ה בעש"ק ח' סיון הבעל"ט, אבקש בזה הסכמת כקא"ש בנוגע לנסיעה עתה לכקא"ש.

[נוסף על ההוצאות בממון – שאפילו כשכל הסכום ישנו במזומן –
לכמה דברים שאין ספק שנחוצים הם, יש לנצלו. וק"ל].
ואזכירם עה"צ והרי כוונתו רצוי.

ט'שטו

[ו' אייר ה'תשכ"ז]

[א] ראוי ונכון הדבר באם יהי מתרגם ראוי ונכון.
[ב] כ"פ נדבר ונתנה שביאתם לכאן בתנאי וע"מ ללמוד בהתמדה
וכו' וכו' – וע"פ פס"ד הרמב"ם. ותמי' גדולה על שאלתו הנ"ל.

ט'שטז

ב"ה, ז' אייר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

תלמידות המסיימות ביה"ס "בית רבקה"
– יסודי ותיכוני – ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש!

אין ענטפער אויף אייער בריוו אין צוזאמענהאנג מיט אייער ענדיגען
די "בית רבקה" סקול –
וואָס דאָס מיינט, ווי מערערע מאָל אונטערשטראַכן, אָן אַריבערגאַנג
אויף אַ העכערע מדריגה אין די ענינים פון קדושה, תורה ומצוות –

ט'שטו

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' רג. ונכתב במענה לשאלת אחדים מתלמידי
הקבוצה, שבאה מארה"ק ללמוד ב-770:
הועלתה הצעה, שהיות וישנם .. שאינם מכינים שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א
באיריש, לתרגם שיחות .. דשנה זו ללה"ק .. ושאלתי היא (א) האם ראוי ונכון הדבר?
(ב) האם ראוי ונכון שהת' .. [מהקבוצה] יעשו במלאכת התרגום.
פס"ד הרמב"ם: הלי' מלכים פ"ה ה"ט.

ט'שטז

נדפסה בלקו"ש חי"ט ע' 546, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

שיק איך דערמיט מיין באגריסונג און ברכה, אז אייער סיום זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת, און איר זאלט ווייטער שטייגען אין אלע ענינים פון טוב וקדושה מיט גרויס הצלחה.

אזוי ווי היי-יאָר איז אַ יאָר פון **הקהל**, ווערן אלע ענינים פון היינטיגן יאָר באַלויכטן מיט דעם אינהאַלט פון **הקהל**.

אין אַלגעמיין, איז דער ענין פון **הקהל** געווען צו **פארזאמלען** אלע אידן, מענער פרויען און קינדער, מיטן צוועק צו פארשטאַרקן יראת שמים און קיום המצוות אין טאָג-טעגלעכן לעבן פון דעם גאַנצן אידישן פֿאָלק.

אין פערזענלעכן לעבן, אַזוי ווי אַ מענטש ווערט אָנגערופן "עולם קטן" (א וועלט אין "מיניאַטור"), מיט אַ גאַנצע ריי כחות, כוחות הנפש והגוף – דאָרף דער ענין פון **הקהל** דערמאָנען וועגן דער נויטווענדיקייט פון אַ שטענדיגער "מאָביליזאַציע" פון אלע כחות פאר דעם זעלבן צוועק – צו פארשטאַרקן יראת שמים און קיום המצוות אין דעם פערזענלעכן טאָג-טעגלעכן לעבן.

עס איז כדאי צו באַמערקן, אַז אַזוי ווי צו **הקהל** האָט מען געדאַרפט ברענגען אויך די גאָר קליינע קינדער (טף), האָבן דאָך די פרויען (די מוטערס און עלטערע שוועסטער) געהאַט אַ ספּעציעלע אויפגאַבע זיי צו בריינגען און אויפפאַסן אויף זיי וכו' וואָס דאָס אונטערשטרייכט נאָך מער די ספּעציעלע פליכט, און זכות פון אידישע טעכטער אין דער פארשטאַרקונג און פארשפרייטונג פון תורה ומצוות על טהרת הקדש.

השם יתברך זאָל געבן, אַז דער געדאַנק פון **הקהל** אין פאַרבינדונג מיט אייער סיום, ווי אויבנדערמאָנט, זאָל אייך שטענדיג באַגלייטן אין אייער לעבנס-וועג, און איר זאלט זיין אַ קוואַל פון השפעה און דערמוטיקונג אויך פאַר דער גאַנצער סביבה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

אַ יאָר פון **הקהל**: ראה גם לעיל אגרת ט"ר, ובהנסמן בהערות שם.
עולם קטן: תנחומא פקודי ג. ועוד.

ט'ש"ז

[מברק, י"ד אייר, ה'תשכ"ז]

ועד כפר חב"ד ובראשם הרב שליט"א

זכו ונמצאים בתוככי אלפי ישראל באה"ק אשר עיני הוי' אלקיך בה
תמיד. ובודאי ובודאי לא ינום ולא יישן שומר ישראל. הוי' על יד ימינך,
[הי'] ישמור אותם וכל בני ישראל שליט"א מעתה ועד עולם.

המצפה לבשורות טובות בטוב הנראה והנגלה, ובקרוב.

מנחם שניאורסאהן

* * *

אייבס, לאנגזם, רודל, שווארץ,
ישיבת תורת אמת ת.ד. 5024 ירושלים

במענה למברקס – ילמדו בהתמדה ובשקידה וכל התלמידים,
ובודאי ובודאי לא ינום ולא יישן שומר ישראל, ויבשרו טוב.

* * *

ט'ש"ז

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קיד.
בימים האלו התחילו ימי ההמתנה למלחמת ששת הימים, והשגירויות הזרות
הודיעו לאזרחיהן לצאת מארצות האויזור ולחזור למדינותיהם. באותם ימים הרבה הרבי
לעודד את הנמצאים בארה"ק, והורה שאין עתה הזמן לנסוע מארה"ק.
המברקים המועתקים לקמן נלקטו ונדפסו ב"היכל מנחם" שם, והוגהו ע"פ
העתקות.

ראה גם לקמן אגרת ט'שכב.

הרב: מהרש"ז גרליק.

אשר עיני הוי' אלקיך בה תמיד: עקב יא, יב.

לא ינום... ועד עולם: ע"פ תהלים קכא, ד-ח.

אייבס... שווארץ: יהודא לייב שי' אייבס, שמואל מנחם מענדל שי' לאנגזם,
שמואל שי' רודל, שלמה שי' שווארץ – תלמידי חו"ל שלמדו בישיבת תורת-אמת.
במענה למברקס: כיון שהם אזרחי חוץ, הלומדים בארה"ק, אם לעשות כהוראת
השגירות של מדינותיהם לחזור למדינתם.
לא ינום ולא יישן שומר ישראל: תהלים קכא, ד.

שלג

אדמו"ר זי"ע

אין עתה הזמן כלל לנסוע מאה"ק ת"ו, ונתראה בעז"ה בשובע
שמחות בחודש השמחה – חודש תשרי הבע"ל.

* * *

אין דעתי נוחה כלל וכלל מהבחלות והגזמות, וה' ישמור כהנ"ל
בתוככי כאחב"י שליט"א בכ"מ שהם, ובפרט במקום אשר עיני ה"א בה
תמיד.

* * *

פשיטא שאין לפחד ולא יפחידוהו וגם לא את עצמם, ויקויים ונתתי
שלום בארץ וגו'.

* * *

ומה בחו"ל שכתוב הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל אין מה
לפחד, כל שכן בארץ ישראל שכתוב ה' אלקיך בה **תמיד** מראשית השנה
ועד אחרית שנה, ודאי אין מה לפחד.

* * *

פשוט שלא, ואין לפחד ואין להפחיד.

* * *

הנישואים יהיו בשטו"מ בזמנם בארץ הקדש כי שם ציוה ה' את
הברכה חיים עד העולם.

אין עתה הזמן: מברק זה – ליהודי שעלה באותה תקופה מרוסיה וביקש לבוא
לבית חיינו.

אשר עיני ה"א בה תמיד: עקב יא, יב.

פשיטא שאין לפחד: נכתב אל מו"ה יעקב יהודה העכט, שכתב שהוא חושש למצב
בנו שלום דובער שי' הלומד בארה"ק.

ונתתי שלום בארץ וגו': בחוקותי כו, ו.

הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל: תהלים קכא, ד.

הוי' אלקיך בה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.

הנישואים יהיו בשטו"מ: להרמ"פ הכהן כץ ששאל מה לעשות ע"ד נישואי בנו ר'
זאב יחזקאל הכהן שי' כ"ץ שהתקיימו בארה"ק ב"ג סיון.

כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם: תהלים קלג, ג.

ט'שיח

[אמצע אייר תשכ"ז]

באם אין מנהג מיוחד בזה, לחכות ולעשות ביום הולדת שלו.

ט'שיט

ב"ה, ל"ג בעומר, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צו דער צוועלפטער יערלעכער קאָנווענשאָן פון נשי
ובנות חב"ד, ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

עס איז מערערע מאל אונטערשטראַכן געוואָרן, אַז היי-יאר איז אַ
יאר פון ספּעציעלער באַדייטונג, זייענדיג אַ יאר פון **הקהל** – די ספּעציעלע
מצוה אין דעם נאָך-שמיטה-יאר צו פאַרזאַמלען אַלע אידן, מענער, פרויען
און קינדער, מיטן צוועק צו פאַרשטאַרקן יראת-שמים און שמירת
המצוות אין טאָג-טעגלעכן לעבן.

און כאָטש די מצוה פון **הקהל** איז געווען פאַרבונדן מיט אַ
ספּעציעלע צייט און באַשטימטן אָרט (בית-המקדש), איז דאָך אָבער די
תורה אַ נצחיות'דיגע, אַזוי אַז אויך די דערמאָנטע מצוה איז – אין איר
גייסטיגען זין און אינהאַלט – גילטיג אין אַלע צייטן און ערטער, און
היינט נאָך אפשר מער ווי אַמאָל.

דער גייסטיגער זין און אינהאַלט פון דער מצוה פון **הקהל** איז – צו
פאַרשטאַרקן דעם אייביגען בונד צווישן דער נצחיות'דיגע תורה מיט דער

ט'שיח

נרפסה ב"מקדש מלך" ח"א ע' 47, מענה לא' ששאל, שיום הולדת בנו חל בחודש
סיון, האם להקדים גזית השערות (אפשערעניש) לל"ג בעומר.
לחכות ולעשות: ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תקן, ובהנסמן בהערות שם.

ט'שיט

נרפסה בלקו"ש ח"ז ע' 334, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
א יאר פון הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט'ר"ז, ובהנסמן בהערות שם.

נצחיות אין יעדן אידן און אלע אידן, וואָס דאָס איז די ג-טלעכע נשמה, **חלק אלוך ממעל ממש**, וואָס באַלעבט אלע אידן, מענער, פרויען און קינדער.

* * *

אויך ל"ג בעומר, ווען דער בריוו ווערט געשריבן, האָט אַ שייכות מיט דעם דערמאָנטן אינהאַלט, אין די צוויי הויפט-מאָמענטן פון דעם טאָג:

אין דעם טאָג איז דערגרייכט געוואָרן דער **תיקון** אין דעם ענין פון **שלא נהגו כבוד זה לזה** און עס איז אָפּגעשטעלט געוואָרן דער חורבן צווישן די בני-תורה אין דער צייט פון רבי עקיבא. פאַרשטייט זיך, אַז דער תיקון איז דערגרייכט געוואָרן דורך אַ פאַרשטאַרקונג פון **יראת-שמים**, **אהבת-התורה** און **אהבת-ישראל** אין דעם נצחיות'דיגען צוזאַמענבונד וואָס פאַראייניגט אידן מיט דעם אויבערשטן, אידן מיט תורה, און אידן מיט אידן.

ל"ג בעומר איז אויך די הילולא פון רבי שמעון בן יוחאי, וואָס ער האָט געזאָגט: **יכולני לפטור כל העולם כולו מן הדין** – "איך קען באַפֿרייען די גאַנצע וועלט פון דין שמים" (סוכה מה, ב. אדר"נ ס"פ טז). ער האָט געקענט געפינען אַ זכות באַ יעדן אידן (מצד דער ג-טלעכער נשמה וואָס באַלעבט אלע אידן, וואָס דערפֿאַר ניט אַ איד קען, און ניט ער וויל, זיין אָפּגעריסן פון ג-טלעכקייט).

* * *

אין איינקלאַנג מיט דאָס אויבן געזאָגטע, האָט די הייאָרדיגע קאָנווענשאַן – וואָס איר טעמע און לייט-מאָטיוו איז: **נצחיות (אייביקייט) פון תורה** – אַ ספּעציעלע באַדייטונג.

די ראָלע פון דער אידישער פרוי און אידישער טאָכטער אין פאַרשטאַרקן דעם צוזאַמענבונד צווישן אידן און תורה, ווערט באַזונדערס אונטערשטראַכן אין דער מצוה פון **הקהל**, דערמיט וואָס ניט נאָר האָבן זיי זיך געמוזט באַטייליגען אין דער מצוה, נאָר זיי האָבן אויך

חלק אלוך ממעל ממש: תניא רפ"ב.

תיקון . . שלא נהגו כבוד זה לזה: יבמות סב, ב. ובמאירי שם.

ניס אַ איד קען. און ניט ער וויל, זיין אָפּגעריסן פון ג-טלעכקייט: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקכב, ובהנסמן בהערות שם.

געמוזט ברענגען די קליינע קינדערלעך. וואָרום די האַדעוואַניע, אויפפאַסונג און חינוך פון אידישע קינדער, פון געבורט אָן ביז צו אַ דערוואַקסענעם עלטער, פאַלט אויף דער פרוי אין אַ גאָר גרויסער מאָס. זי, די אידישע מוטער, לעגט דעם הויפט-שטעמפל אויפן קינד און פורעמט זיין אינערלעכע אַנטוויקלונג.

השם יתברך זאָל העלפן, אַז די קאָנווענשאַן זאָל זיין דורכגעדרונגען מיט דעם גייסט פון **הקהל** און **ל"ג בעומר**, ווי אָנגעדייטעט אויבן, צו פאַרשטאַרקן דעם פאַרבונד פון דער נצחיות פון דער ג-טלעכער נשמה מיט דער נצחיות פון תורה און מצוות אין טאָג-טעגלעכן לעבן, קודם כל אין דעם קרייז פון דער אייגענער משפחה, און אויך אין די ברייטערע קרייזן פון אידישע פרויען און טעכטער.

זאָל די ליכטיקייט און וואַרעמקייט פון חסידות, מיטן טראָפּ אויף **אהבת השם, אהבת התורה** און **אהבת ישראל**, באַלעבן אייער פאַרצווייגטע טעטיקייט אין אַ שטייגענדער מאָס און מיט שטייגענדער הצלחה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות ברוחניות ובגשמיות גם יחד

מ. שניאורסאהן

ט"שכ

ב"ה, ל"ג בעומר, ח'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ צמ"ס
חו"ב וכו' מוהרש"י שי'

שלום וברכה!

נצטערני להשמועה אשר מצב בריאות כתי"ר אינו כדבעי, ויהי רצון שתהי' רפואתו קרובה וגם שלימה ויבשר טוב בזה.

ט"שכ

חלקה נדפס בלקו"ש ח"י"ב ע' 265, והושלמה עפ"י צילום האגרת. ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 516.
מוהרש"י: זיין. אגרות נוספות אליי – לעיל ט"לג, ובהנמנן בהערות שם.

אדמו"ר זי"ע

שלז

מצו"ב העתק רשימת אדמו"ר הצ"צ (על תנ"ך) על הפסוק רפאני ה' וארפא – סיום וחזרת הפטרת שבת זו: בחוקותי תלכו גוי' ונתתי גשמיכם בעתם גוי' וכל הברכות המנויות בפרשה, בכלל ובפרט: וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ גוי' והייתי לכם לאלוקים ואתם תהיו לי לעם, מעתה ועד עולם, וכנאמר ביום סגולה זה, הילולא דרשב"י (זוהר ח"ג רצו, ב) כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, אורך ימים ושנות חיים (וגוי' – היינו) ושלום יוסיפו לך.

בכבוד ובברכת רפואה ובשו"ט

מ. שניאורסאהן

ז"ע נתקבל כך הי"ב מהאנציקלופדיא תלמודית ששלח, ות"ח ת"ח על המשלוח ושימת הלב וכולי. וגודל התענוג וקורת הרוח וכו' – אין די באר, שאף גם שכמעשהו בכרך האחרון – מעשהו באלה שקדמוהו, הרי בכגון זה כך נוסף הוא לא רק הוספה מצד עצמו אלא הוספה גם בהקדמיו, וכמדובר כמה פעמים, וכמדומה גם כתבתי בזה לכת"ר, שבנוגע לאנציקלופדיא הרי כל זמן שלא נדפסו ערכי אות תי"ו יש מקום לשלימות נוספת אפילו בערכים דאות אל"ף. ובודאי לדכוותי האריכות אך למותר, ולא באתי אלא לאיחולי נוספים בזריזות בנוגע לכרכים הבע"ל בעגלא דידן, ומתוך בריאות הנכונה ושמחה וט"ל ומנוחת הנפש והגוף.

הערה בדא"פ משלי:

לכאורה סתירה מיומא (פו, א) ארפא משובתם – שמקצת שמו עליו (רש"י שם). וי"ל דשם קאי ברפואה מלמע' הבאה ע"י תשובה מיראה,

רשימת אדמו"ר הצ"צ: נדפסה לאח"ו באוה"ת נ"ך ת"א ע' שנט ואילך.

על הפסוק רפאני ה' וארפא: ירמ"י יז, יד.

בחוקותי תלכו... לי לעם: בחוקותי כו, ג-יב.

כי שם... עד העולם: תהלים קלג, ג.

אורך ימים... יוסיפו לך: משלי ג, ב.

כתבתי בזה לכת"ר: ראה לעיל ח"ג אגרת ד'תריז.

הערה בדא"פ משלי: על מ"ש ברשימה הנ"ל של הצ"צ: שלא יבא עליו המחלה כלל, והוא מ"ש בפ' בשלח כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך.

ארפא משובתם: הושע יד, ה.

שעכ"פ אינה למעי מספמי הבינה, משא"כ כאן ד"כי אני ה' רופאך" ר"ת אריך (מאו"א א' קכד ביאיר נתיב, וראה אוה"ת להצ"צ בשלח ע' תקפ). ולאידך גיסא – גם ברפואה שיד אדם (רופא) באמצע יש דברים י"שיתרפא ולא בגדר רפואה (שרק) מכאן ולהבא (ובמילא גם נשאר רושם) רק המציאות כן כו"י או שפעולת האדם הוא רק "גדר נסיון" (שו"ת צפע"נ סי' סז. צפע"נ על הרמב"ם הל' איסור"ב פט"ז ה"ח). ולא נשאר רושם כלל וכלל. רפ"ש – שלימות בתכלית.

ט"שכא

[כ' אייר תשכ"ז]

עפ"י תוכל ללכת* בער"ח ולאחרי טבילה במקוה באותו יום.

אלא שתוסיף מקודם לזה בעניני כבוד הנפטרת ע"ה [תקון המצבה – **נאם** צורך בזה]. והעיקר: דינגען באיזה מוסד (כולל חב"ד וכיו"ב) שישמרו היאצ"ט שלה וכו'.

ביום הליכתה – תפריש לצדקה לפני החליכה ולאחרי.

ט"שכב

[כ"ו אייר תשכ"ז]

כל מה שיש לעשות עושה הקב"ה וכדאי לסמוך עליו.

(*) ע"פ דרכי חיים ושלום [ו]שם הביא ג"כ משו"ת שם משמעון ס"ד. שו"ת יוסף דעת סי' שנייה (וחביא רא"י מכלב, סוטה לד, ב).

כי אני ה' רופאך: בשלח טו, כו.

ט"שכא

מהעתיקה, מענה לשאלתה, שלא ביקרה על קבר אמה יותר מ' שנים, ומצטערת מאד אם לא תוכל ללכת. ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 647. תורת מנחם – התורהדורות ח"ג ע' 267.

ט"שכב

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' קטו. וראה גם לעיל אגרת ט"שיז.

ט"שכג

[כ"ח אייר, תשכ"ז]

... לתוכן מכתבה, אודות השואה וכו', ובקושיא המדהימה: מהו הפירוש והביאור בזה וכו' וכו'.

הנה אף שמנקודת רגש בן אדם, בשר ודם, זהו ענין היוצא מן הכלל לגמרי, ובמילא גם הקושיא בזה, יוצאה מן הכלל לגמרי,

אבל בהתבוננות, גם קלה, בתוכן הקושיא, שנקודתה "השופט כל הארץ לא יעשה משפט", הרי אין כל נפק"מ בזה בין שואה הכי גדולה, לעול הכי קטן, ובסגנון חז"ל "יסורים בלא עון", בנוגע לאיש אחד, או לצבור הכי גדול – ר"ל.

דממנ"פ: באם לית דין ולית דיין, אין להקשות, או לחפש "הגיון" וצדק וסדר במה שקרה במקום **הפקד גמור**; וכיון שיש בעה"ב לבירה זו, בעה"ב במלא מובן המלה בתכלית השלימות, הרי **פשוט** – שגם פרט הכי קטן צריך להתאים ולהיות בתכלית הצדק והיושר, ועול הנכפל לשש מיליון פעמים, הרי זה משנה הכמות **ולא** האיכות.

מובן ג"כ, שאין בהאמור **תירוץ** על הקושיא, ומה שבאתי להעיר בזה, שכל אותם המצדיקים את "המרידה" שלהם ברבון העולמים ר"ל וכו' מפני השואה וכו', אין לזה כל יסוד והגיון ושכל, וכנ"ל. ו"מדוע דרך רשעים צלחה", קושיא נושנה היא, מימות משה רבנו, אשר הוא שקבל תורה מסיני, **ומסרה** וכו' ועד סוף כל הדורות, ולכן גם לפני השואה, צריכים היו לעמוד בתמי' האמורה, ובאם מאיזה טעם שיהי', הצלחת

ט"שכג

נרפסה בלקו"ש חל"ג ע' 260.

אודות השואה: ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ח'תתקסט. שיחות: שמח"ת תשל"א; י"א ניסן תשל"ג (אמונה ומדע ע' 115 ואילך). לקו"ש חכ"א ע' 397 ואילך. ועוד.

השופט כל הארץ לא יעשה משפט: וירא יח, כה.

ובסגנון חז"ל "יסורים בלא עון": שבת נה, סע"א.

לית דין ולית דיין: וק"ר רפכ"ח.

מדוע דרך רשעים צלחה: ירמ' יב, א.

קושיא נושנה היא, מימות משה רבינו: ראה ברכות ז, א.

שקבל תורה מסיני, ומסרה וכו': אבות רפ"א.

הרשע לא בלבד אולם, לפני השואה, וחיו חייהם ע"פ הוראת התורה הנתונה מאת הקב"ה, הרי גם לאחר השואה, אין כל הגיון וסיבה לשנות בזה [אף כי מיכאל שרם של ישראל, ילמד זכות, שלאחרי השואה, אין אדם נתפס על צערו, שנגע במשפחתו, ושהי' זה בכמות מבהילה אף שאותה האיכות ממש].

ועוד להוסיף אשר בדוגמת השואה, הי' בחורבן בית ראשון, וביתר שאת – בחורבן בית שני, וביתר שאת – בימי הביניים, שבדרך הטבע לא הי' מנוס לבניי בעת מסעות הצלב, וכו'.

ונפלא הדבר, שדוקא בשלש תקופות אלו האמורות, היתה פריחת תורה בעל פה (בשלבי-ה השונים), אשר לא רק שלא הקילה ח"ו בעניני תורה ומצותי – אלא אדרבה, הסיסמה היתה, ובלשון אנשי כנסת הגדולה, עשו סייג לתורה.

כנ"ל – גם בזה אין תירוץ על הקושיא (הבאה מתוך כאב לב נשבר). וכבר מלתי אמורה וכ"פ, שבכלל אין מקום בהגיון לקושיא מנברא על בורא, שהרי אין כל ערך ביניהם, ובמילא גם לא בשכל הנברא ל"שכלוי" של הבורא.

ומכש"כ וק"ו, מילד קטן, שאין כל מקום שיקשה על הנהגת חכם גדול בא בשנים, אף שלפני זמן מה – גם חכם זה, הי' ילד קטן, והילד קטן באפשרותו להעשות חכם גדול, ואולי עוד יותר גדול, מזה שמקשה עליו, וק"ל.

לכתבה אודות מקום הסתדרות בעתיד – בודאי שהנוחיות ואופני הסתדרות לאישים בגיל מסוים – מצויים יותר בארצה"ב מאשר במדינות אחרות ובסדר יציב יותר, ובמנוחה יותר. ובנוגע לסביבה של אנשי תרבות (ואוי ואבוי לתרבות בפ"ע, "עצמאית" – ושואה הנ"ל תוכיח) ואוירה של תורה וכו' – אין אפשרות גדולה מאשר בניו יארק מקום שני מיליון וחצי מאתב"י כן רבו. אלא שבכל מקום צריך חיפוש וכו' וגם כאן כן הוא.

מיכאל שרם של ישראל, ילמד זכות: ראה פסיקתא רבתי פמ"ה, יו"ד. שמו"ר פ"ח, ה.

אין אדם נתפס על צערו: ראה ב"ב טז, ב.
ובלשון אנשי כנסת הגדולה: אבות שם.

לקושיא מנברא על בורא: ראה גם לעיל אגרת ט"קכד, ובהנסמן בהערות שם.

שמא

אדמו"ר זי"ע

ט'שכד

בי"ה, ער"ח סיון, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נ"י בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

שמחתי להודיע זה עתה אשר ביתו לא נפגע מהפצצות וכו' שלכן
תקותי חזקה, ומכל שכן וק"ו, בנוגע לכי וכל משפחתו שליט"א, שהשלום
בשלימות אתם.

ויהי רצון שיקויים בזה וכן בנוגע לכל אחינו בני ישראל שליט"א
שבאה"ק ת"ו ובכל מקום שהם, הודעת חכמינו ז"ל (ב"ב יב, ב) שכל
שמטיבין לו הרי בודאי שיהי' לזה המשך בהטבה, טוב בגשם וברוח גם
יחד.

ומובן ופשוט שכולל ולכל לראש, ובסגנון הכתוב, וירא ישראל את
היד הגדולה אשר עשה הו"י במצרים והמסייעים שלהם, ומסר רבים ביד
מעטים שהלכו במס"נ ליעזרת ישראל מיד צר שבא עליהם", ואז הרי
בודאי ובודאי שיהי' כסיום הודאה הידועה – (שכאו"א יוסיף בתומ"צ,
ביחד עם ההודאה מקול"ע למקור הנסים), – להודות ולחלל לשמך
הגדול.

והרי הימים ימי סגולה – ראש חודש השלישי, וימי הכנה והגבלה
למתן תורה ולקבלת התורה, תורת חיים, א' לעבעדיגע תורה, ובפתגם
ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר – א' תורה וואָס מאַכט-אויף לעבן, חיים
ראויים לשמם,

ט'שכד

מו"ה שניאור זלמן: שזר. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"א, ובהנסמן בהערות שם.
ובסגנון הכתוב: בשלח יד, לא.
עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם: רמב"ם הל' מלכים רפ"ה.
ובפתגם ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה "היום יום" כב שבט.

ימים בם נבחרו בניי להיות סגולה מכל העמים ממלכת כוהנים וגוי קדוש.

בברכה – בנוסח המסורתי – לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות – מתוך בריאות הנכונה ובכבוד ובהוקרה – המצפה לבשויט

מ. שניאורסאהן

ט'שכה

ב"ה, ערב ראש-חודש סיון, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

צו די באטייליגטע אין דעם יערלעכן לאַנטשאַן פון נ.י.
קאָמיטע פאַר דעם סעמינאַר למורות ובתי ספר לנערות
אין כפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו ה' עליהן תחינה

ברכה ושלום!

דער יערלעכער לאַנטשאַן, וואָס קומט היי-יאָר פאַר ביום ג' סיון
הבע"ל, געציילטע טעג פאַר דעם יום-טוב פון **מתן-תורה**, און אין אַ יאָר
פון **הקהל**, וועט זיכער שטיין אונטער דעם איינדרוק פון ביידע ענינים: די
הכנות צו **קבלת-התורה** און די באַדייטונג פון **הקהל**.

סיי באַ **קבלת-התורה** (אַלע יאָר) און סיי באַ **הקהל** (איינמאָל אין
זיבן יאָר) געפינען מיר אין תורה צוויי געמיינזאַמע הויפט-שטריכן:

ערשטנס, איז אין ביידע פאָלן געקומען צום אויסדרוק דער
צוזאַמענבונד און פאַראיינציקונג פון אידישן פאָלק. באַ **מתן-תורה** – **ויחן**
שם ישראל (לשון יחיד) – דאָס אידיש פאָלק איז געווען פאַרזאַמלט ביים
באַרג סיני, ווי רש"י באַמערקט אין נאָמען פון מכילתא – **כאיש אחד בלב**

סגולה מכל העמים ממלכת כוהנים וגוי קדוש: יתרו יט, ה-ו.

ט'שכה

נרפסה בלקו"ש חל"ג ע' 218.

א יאָר פון הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט"רז, ובהנמקן בהערות שם.
קבלת התורה... הקהל: ראה גם לקמן אגרת ט'שלא.

ויחן שם ישראל: יתרו יט, ב.

אחד – ווי איין מענטש מיט איין האַרץ. **אַלע** אידן, מענער פרויען און קינדער, זיינען געווען פאַראיינציקט מיט איין און דעם זעלבן געדאַנק צו מקבל זיין די תורה ומצוות. און באַ הקהל זאָגט די תורה – **הקהל את העם, האנשים והנשים והטף** – פאַרזאַמל דאָס פאָלק, מענער פרויען און קינדער, אויך מיט דעם צוועק **למען ישמעו ולמען ילמדו** . . **ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת** – צו הערן און צו לערנען . . און היטן און טאָן אַלע מצוות פון דער תורה.

צווייטנס, ווערט אין ביידע פאָלן אונטערשטראַכן דער צענטראַלער אָרט פון דער אידישער פרוי: **באַ מתן-תורה – כה תאמר לבית יעקב** – אלו הנשים, און באַ **הקהל** – האנשים והנשים והטף.

דער צוזאַמענבונד און פאַראיינציקונג פון אידן צווישן זיך, און פון אידן מיט דעם אויבערשטן, איז מעגלעך נאָר מצד דעם וואָס אידן, אַלע אידן אָן אויסנאַם, האָבן אַ ג-טלעכע נשמה, חלק אלוהה ממעל ממש, און וואָס די תורה ומצוות – אלקות ממש – פאַראיינציקן אידן מיט דעם אויבערשטן.

און אין אָט דעם צוזאַמענבונד און פאַראיינציקונג פאַרנעמען די אידישע פרויען אַ צענטראַלן אָרט.

דעריבער דאַרף די היי-יאַרדיגע אונטערנעמונג – עטלעכע טעג פאַר **קבלת-התורה** און אין דעם יאָר פון **הקהל** – ספּעציעל זיין דורכגעדרונגען מיט דעם אינהאַלט פון ביידע ענינים, בפרט אַז די אַרבעט פון דער קאָמיטע איז דאָך צו פאַרשטאַרקן און אויסברייטערן די מוסדות חינוך אין כפר חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו, וועלכע פאַרנעמען זיך מיט דער דערציאונג פון די צוקונפטיגע דערציערינס און בויערינס פון אידישן פאָלק.

השם יתברך זאָל מצליח זיין אייער אַרבעט אין אַ שטייגענדער מאָס, און דער זכות זאָל אייך אַלעמען, מיט אייערע בני-בית שיחיו,

הקהל את העם . . דברי התורה הזאת: וילך לא, יב.
כה תאמר לבית יעקב – אלו הנשים: יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י.
דער צוזאַמענבונד . . פון אידן צווישן זיך . . נשמה: ראה תניא פרק לב.
חלק אלוהה ממעל ממש: שם רפ"ב.

ביישטיין געבענטשט צו ווערן פון דעם אויבערשטן אין אלץ וואָס מען
נויטיגט זיך בגשמיות וברוחניות.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'שכו

[ימי הגבלה תשכ"ז]

דער יערלעכער לאַנטשאַן (י"א סיון הבע"ל) קומט היי-יאר פאַר אין
די טעג וועלכע זיינען נאָך צוגעבונדן צום יום-טוב שבועות, און זיכער
וועלן אַלע אַנטיילנעמערינס שטיין אונטער דעם פרישן איינדרוק פון זמן
מתן תורתנו.

אידישע פרויען האָבן ספעציעל פיל צו שעפן פון דער השפעה פון
דעם יום-טוב פון קבלת התורה. וואָרום, ווי באַקאַנט, זיינען דאָך די
פרויען געווען די ערשטע, צו וועמען דער אויבערשטער האָט אָנגעבאָטן די
תורה הקדושה, און זיי האָבן די תורה באַלד אָנגענומען, ווי אונזערע
חכמים, זכרונם לברכה, דערקלערן די ווערטער: **כה תאמר לבית יעקב** –
"אלו הנשים" – **ותגיד לבני ישראל** – "אלו האנשים". און דאָס
אונטערשטרייכט דעם גרויסן זכות פון אידישע פרויען – און צוזאַמען
דערמיט אויך זייער גרויסע אחריות – פאַר תורה און מצוות.

און כאָטש יעדן יאר ווערן איבערגעזיכערט אַלע ענינים פון יום-טוב,
איז אָבער דאָס גופא אַן אַנדייטונג, אַז די צוגעבונדנקייט צו תורה און
מצוות דאָרף באַנייט און אָפגעפרישט ווערן אין אַ שטאַרקערע מאָס פון
יאר צו יאר, ספעציעל נעמענדיק אין אַכט, אַז אויך די מענטשלעכע כוחות
שטיינען פון יאר צו יאר.

עס איז דעריבער גאָנץ פאַרשטענדלעך, אַז אייער וויכטיקע אַרבעט
צו שטיצן די הייליקע מוסדות התורה פון ליובאַוויטש דאָרף
פאַרשטאַרקט און אויסגעברייטערט ווערן פון יאר צו יאר, בפרט אַז אויך

ט'שכו

נדפסה בלקו"ש חל"ג ע' 232.

כה תאמר לבית... "אלו האנשים": יתרו יט, ג ובמכילתא ופרש"י.

שמה

אדמו"ר זי"ע

די מוסדות התורה האלטן אין איין שטייגען און נויטיגען זיך אין אַ פאַרגרעסערטע הילף אַלץ מער און מער.

דער אויבערשטער זאָל געבן, אַז די יערלעכע אונטערנעמונג זאָל זיין מיט גרויס הצלחה און זאָל אַריינברענגען אַ פאַרשטאַרקטע אויפלעבונג אין אייער אַרבעט, אין כמות און אין איכות, און בזכות זה זאָלט איר אַלע, מיט אייערע בני-בית שיחיו, געבענטשט ווערן מיט אַ צוגאַב ברכות אין אַלץ וואָס מען נויטיגט זיך, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'שכז

ב"ה, יום השלישי, ה' סיון, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

ובעמדנו בימי סגולה אלה, אשר התחלתם –

ביום ראש חודש, בו באו מדבר סיני ויחן שם ישראל כאיש אחד
בלב אחד,

ותיכף למחרתו נאמר לבית יעקב (אלו הנשים) וחוגד לבני ישראל
(אלה האנשים): אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי

יום השלישי: ראה שבת (פח, א): אוריאל תליתאי כו'. ובר"נ גאון שם. זח"ג רמו, א.

בו באו: שבת (פח, ב). וראה תו"א ר"פ יתרו.

כאיש . . אחד: פרש"י יתרו (יט, ב) ממכילתא שם.

(אלו . . האנשים): שם (יט, ג).

למצרים: להעיר משו"ע אח"ע ס"ד ס"י ושי"נ. אבל גם להרמב"ם וכו' דאין דין מצרי לאחר שבת סחריב ובלבל כו' – ולהעיר מסי' הלבוש (שם, שם): דודאי מיעוטם נשארו במקומות והוה לוי קבוע וכו' – היינו רק בדפריש (כפשוטו, או ע"י גיור – מדאינו

ט'שכז

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 245, והושלמה עפ"י צילום האגרת.

באו מדבר סיני . . ממלכת כהנים וגוי קדוש: יתרו יט, א-ו.

נשרים וגוי' ועתה גוי' ושמרתם את בריתי (על שמירת התורה) והייתם לי סגולה מכל העמים גוי' ממלכת כהנים וגוי קדוש –

וסיים וחזרתם ימי חכנה אלה בחמשה בחודש בו

אמרו ישראל, כולם פה אחד, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע –

ואמרו חז"ל שבשעה זו שמו בהן הקב"ה ונתן להם תורתו וברכם בשלום,

יהי רצון אשר כל האמור לעיל – כן יהי לנו,

ומתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף תקויים בכא"א הברכה – בנוסח הידוע – קבלת התורה בשמחה ובפנימיות

מחלק בשו"ע בין הגר בארמ"צ או במק"א. ועיין רמב"ם הל' אסוי"ב ספיי"ב "הפורש מהן להתגייר". ראה רש"י יבמות טז, סע"ב (דל' הש"ס דקביעי – מסייעו נגד התנאי שם). וי"ל דבנדוד"ד גם להתנאי כן הוא, כיון שנאסר בתור מצרי (ובפרט ד(מעשה) המדינה ותושבי – צירפס הכתוב לגנאי). ובה בטלה קושיית ערה"ש שם סק"ט. ועפ"י מובן הא דגם הרמב"ם אוסר הישיבה בארמ"צ גם בזמנ"ז, אף שטעם האיסור הוא שלא נלמוד ממעשיהם (סחמ"צ מל"ת מו). ובפרט להרמב"ם בהל' מלכים (פ"ה ה"ח) ששינה וכתב "שמעשי" מקולקל"ן באם היא "בידי עכו"ם" איזו אומה שתהי, דמזה מוכח דס"ל דהאיסור מצד הארץ (ראה מנ"ח מצוה תק). וי"ל שזהו ע"ד יש מעינות שמגדלין שטופין כו' (במדב"ר פ"כ, כב). ורק כבוש רבים דנעשה "כארץ ישראל" משנה זה. ולכן התיר (שם) רק בכבוש "מלך ישראל ע"פ ב"ד". אלא שעפ"י צע"ק דברי הגמ"י שם, ועוד. ויל"ע בברכ"י ובספרים שצוינו באוצר הפוסקים (שם). ועיין פני"ח ש"ח פ"ג. סי' הקלוטים ר"פ תצא ועוד. ואכ"מ.

ואשא . . נשרים: בשנים: מפורזים היו ולשעה קלה נקבצו כולם; לאכ"כ באו למחוז הפצם לפי שעה (רש"י שמות יט, ד, יב, לו. ממכילתא שם).

על שמירת התורה: פרש"י יתרו (יט, ה).

כולם פה אחד: פדר"א פמ"א.

ואמרו חז"ל: דרך ארץ זוטא ר"פ השלום.

בנוסח הידוע: הובא כו"כ פעמים במכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר.

בשמחה ובפנימיות: להעיר משבת קל, א. דברים ה, ד. פסחים סח, ב. פס"ד בשו"ע (אדה"ז סתצ"ד ס"יח): ולשמוח בו כו' אינו דומה לשאר יו"ט ושבתות.

להעיר משר"ע . . ואכ"מ: ראה לקו"ש ח"ט ע' 171 ואילך.

ואשא אתכם על כנפי נשרים וגו': ראה שיחת ש"פ בהעלותך תשכ"ז.

כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע: משפטים כד, ז.

שמו

אדמו"ר זי"ע

ואין כל אומה ולשון שולטת בהן וכמו שנאמר: ייטב להם ולבניהם
עד עולם.

בברכת חג שמח

מ. שניאורסאהן

* * *

בת"ח מראש על עשייתו בנוגע למצבת אחי ע"ה ככל הדרוש ובברכת
חג שמח . . .

בודאי יודיע ההוצאות כספיות בזה שהוציא ות"ח.

* * *

בסוג הדרישה לש"ב ש"י שם – בסמיכות להזמן שישלח נכון
להסבירים שטוב להעתיק לגמרי וכו'. ובאם יסכימו – לעשות כן.

(לע"ע עכ"פ) אין מקום לנסיעתי מגני יאָרק לאיזה מקום שהוא.

* * *

בברכת מז"ט לשידוך בתו ת"י ובברכת חג שמח ולהצלחה רבה
בעבורה"ק.

ואין כל אומה ולשון שולטת בהן: להעיר מע"ז (ב, ב) שהחזיר ה' התורה על "כל
אומה ולשון" ולא קיבלוה.

ואין . . . עולם: ע"ז ה, סע"א. וראה ה"ל תשובה להרמב"ם (פ"ט, ה"ב): דמפני זה
נתאו כל ישראל לימות המשיח כדי שיתרחו ממלכיות כו' לעסוק בתומ"צ כהוגן כו' וירבו
בחכמה כו'. ועייג"כ שם סוף ה"ל מלכים.

וכמו שנאמר: ואתחנן ה, כו.

בת"ח מראש: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יהודה
שמוטקין. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ג, ובהנסמן בהערות שם.

מצבת אחי ע"ה: הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות וכו' ישראל ארי' ליב – שמ"כ
כעיה"ק צפת.

בסוג הדרישה: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י זיין.
אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ג, ובהנסמן בהערות שם.

להעתיק לגמרי: מרוסיה, ולא להסתפק בבקשת רשיון ביקור בארה"ק.

לע"ע עכ"פ: מענה להזמנה, שיבוא הרבי לבקר בארה"ק. ראה גם לעיל אגרת
ט"קסא. לקמן ט"שמב.

הנתיני לשמוע שמכיר שהוא באקטיוו דיוטי – שעפ"ז ה"ה במצב
דשמחה ומרש נצחון שגור בפיו. וה' יצליחו.

* * *

זה עתה נתקבל מכתבו מיום חי סיון ות"ח ת"ח על הבשוי"ט. ובנוגע
לזמן ומקום חתונת בנו . . . ש"י בשטומ"צ – מובן שבדורנו לא זו הדרך
ל"לעמוד" על דרישות וכו' – כ"א אך ורק בדרך הצעה מנומקת, וק"ל. וה'
יצליח.

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעת רצון על הציון הק'.

* * *

ז"ע נתקבל המכתב מ"ב סיון.

בנוגע לסברת ביקור באהקת"ו לשנה – הנה נוסף על החוצאות
(בכסף – שבטח יוצרכו ללוות, בזמן, מרץ), בלבול בענייני חינוך הילדים
ש"י וכו' וכו' הנה נתוספו עתה **אפשרויות** לפעולות במלבורן (ובמילא – גם
החובה לבצען) – והאומנם מותר לנטוש המערכה?

* * *

בזמן כתיקונו – כותב בתכיפות, ודוקא עתה – הפסיק הכתיבה!!

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ג' סיון ות"ח על תכנו המבש"ט
ומח"י לב ונפש.

* * *

באקטיוו דיוטי: שירות בפועל.

דשמחה ומרש נצחון שגור בפיו: ראה סה"ש תש"ה ע' 3. 59. סה"מ תש"י ע' 104.

191.

ד"ע נתקבל המכתב: קטע זה נדפס ב"ספר השליחות" (כפ"ח, תשמ"ז) ע' 323.
בזמן כתיקונו: נכתב בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה אברהם יצחק
ש"י ששונקין. נדפסה ב"התקשרות" חוב' צד ע' 11. אגרת נוספת אליו – לעיל ט"רפד.
מאשר הנני קבלת מכתבו: הוספה בתחילת האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל
מו"ה משה צבי הלוי סגל, ירות"ו. אגרת נוספת אליו – לעיל ח"י"ג ד'תרי"ב. לקמן
ט"שדמ.

שמו

אדמו"ר זי"ע

זי"ע נתקבלו המכ' די י"א סיון, ותי"ח על הבשו"ט ממבצע התפילין.
ויהא ביקור זוגי ובנו שי' באהקתי' בהצלחה. עליית תי' הישיבה לשם –
בעתיד.

ט'שכ

[נוסח המברק לקראת חג השבועות תשכ"ז]

יומא טבא וקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מנחם שניאורסאהן

זי"ע נתקבלו: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הגשלח (אחרי י"א סיון)
אל מו"ה חיים הלוי בנימיני, בעת שהותו בברזיל. אגרת נוספת אליו – לעיל חי"ט
ד'רסג.

מחבצע התפילין: בהתוועדות ש"פ במדבר, מברכים החודש סיון, יומיים לפני
פרץ המלחמה, דיבר הרבי שיחה מיוחדת אודות המצב באה"ק, ותוכנה:
כשהקב"ה מנהיג מלחמה: א) מתבטל האויב לגמרי. ב) "לא נפקד ממנו איש"
שכולם נשארים בשלימות.

והסגולה לזה היא מצות תפילין, שעלי" איתא בגמרא: א) "כל המניח תפילין
מאריך ימים" (מנחות מד, סע"א). ב) "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו
ממך כו' אלו תפילין שבראש" (ברכות ו, א. וש"נ).

ולכן, המשיך הרבי ואמר: א) כאשר אלו שנמצאים בצבא יניחו תפילין, הם
יטילו בזה פחד על כל שונאי ישראל ויחסכו את המלחמה. ב) כל יהודי שיניח תפילין
לזכותם של אנשי הצבא, יעזור להם בזה לאריכות ימים ושפחדם יפול על כל העמים
מסביב.

מיד בצאת השבת פורסם הדבר באה"ק ובכל רחבי תבל, וכך התחיל "מבצע
תפילין".

תי' הישיבה: תלמידי הישיבה "מחנה ישראל" בעיר פטרופוליס, ברזיל,
שיסד הר"ח בנימיני בשנת תשכ"ד בכרכתו ועידודו של הרבי. הם ארגנו "מבצע
תפילין", ע"י הדפסת דף הסברה וע"י ביקורי בית ("בכרם חב"ד" גליון 16, טבת
תשכ"ח).

ט'שכט

[נוסח המברק לקראת חג השבועות תשכ"ז]

[יומא טבא] וקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ולקבל תיכף שכר קבלתה שלא תהי' אומה ולשון שולטת בהם.

מנחם שניאורסאהן

ט'של

[סיון תשכ"ז]

להערתו בנוגע ל"מבצע תפילין" ממשי"כ הרמב"ם ע"ד השמירה
דמזוזה (פ"ה הי"ד) — הנה פנייתי בזה **לכל מי** שיש בידו לעשות בזה
(ואפילו בגדר ספק (ראה שבת נה, א)) וכללות ענין זה — מיוסדים הם על
המבואר בכ"מ ומהם :

פס"ד מפורש ברמב"ם גופא בהל' ע"ז (פ"א הי"ב בסופה) דמותר.
ובנדו"ד מפורש שם הל' תשובה (פ"י הי"ה בסופה) — שזוהו חיוב. ולא עוד
אלא — דמי שאינו מנצל אפשריות זו ככל הדרוש — עובר על מ"ע מה"ת
דהוכח תוכיח גו', ונתפש בעון אלו שלא הביאם **להמעשה** דהנחת תפילין
(הל' דעות פ"ו הי"ז). וראה באריכות בפהמ"ש ר"פ חלק. ושם **ד"מזרזין**

ט'שכט

נוסח המברק שנשלח אל הנהלת "רשת אהלי יוסף יצחק" בארה"ק. נדפס
ב"התקשרות" חוב' צד ע' 11.
שלא תהי' אומה ולשון שולטת בהם: ראה לעיל אגרת ט'שכו בסופה, בהערות.
דש"נ.

ט'של

נדפסה ב"צדי"ק למלך" חוברת ז ע' 357 — מצילום כתי"ק, ובלקו"ש ח"ו ע' 276.
להערתו בנוגע ל"מבצע תפילין": בין חיילי הצבא, שהכריז עליו הרבי שיש בזה
סגולה שמארץ ימים ושנופל פחד על שונאי ישראל (כדלעיל בהערה לסוף אגרת
ט'שכו). והעיר הנ"ל ממ"ש הרמב"ם נגד אלו העושים קמיע ממזוזה.
באריכות יותר ראה שיחת חגה"ש ש"פ בהעלותך תשכ"ז (לקו"ש ח"ט ע' 121
ואילך). שיחת ש"פ בראשית תשכ"ח (לקו"ש ח"ו ע' 271 ואילך).
דהוכח תוכיח גו': קדושים יט, יז.

אותם (שלא השיגו האמת עד שיהיו כמו אברהם אבינו ע"ה) ע"ז (שיעשו המצוה מפני שכרה) **ומחזקים כוונתם**". ועוד וג"ז עיקר: בכל יום ופעם שמניח תפילין מברך עליהן עובר לעשייתן אשר קדשנו במצותיו **וצונו** כו' ועי"ז הרי ברור (ולא רק דאמרינן כן) דעושה לשמה, אלא שמתכוון אף להנאת עצמו, והרי זה **צדיק גמור בדבר זה** (פסחים ח, ב וברש"י תוס' שם).

וממש"כ הרמב"ם במזוזה, הרי שם "בטלו המצוה" (ומש"כ והוסיף "אלא שעשו כו" – עכצ"ל שזה בא לשופרי דמילתא. ומש"כ בכס"מ שם – הוא לתרץ מש"כ הרמב"ם **כאילו** הוא כו'). ועוד להעיר: ברמב"ם במזוזה – המדובר בעושה המצוה, ובנדו"ד – ע"ד המשתדל שאחר יניח תפילין. ואכמ"ל בכ"ז.

[ולמהערה בהנאמר **דגדולה** מצות תפילין מפני כו' מהי השייכות גדלות מצוה לזה – הוא ע"פ מרז"ל גדולה תשובה שמארכת כו' (יומא פו, ב)].

ט' שלא

ב"ה, י"א סיון, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

תלמידי ישיבת תומכי-תמימים ליובאוויטש
לחג הסיום, מאנטרעאל, ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין צוזאמענהאנג מיט דעם חג הסיום ביום י"ג סיון הבע"ל, שיק איך מיין באַגריסונג און ברכה צו די מסיימים, ווי אויך צו די ר"מים, מנהלים, מחנכים און אַלע תלמידים, שיחיו.

אַזוי ווי דער חג הסיום קומט פאַר גלייך נאָך די ימי השלמה פון **זמן מתן תורתנו**, און דערצו אין אַ יאָר פון **הקהל**, איז צו האָפֿן, אַז די חגיגה

[ולמהערה . . . 19, ב, 1]: קטע זה ניתוסף בלקו"ש שם.

ט' שלא

נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 261, והושלמה ע"פ צילום האגרת. ראה גם לעיל אגרת ט'קנח.
אַ יאָר פון הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט'ריז, ובהנסמן בהערות שם.

וועט זיכער זיין דורכגעדרונגען מיט דעם גייסט פון **קבלת התורה** און **הקהל** צוזאמען. דערמיט ווערט געמיינט: אַ פעסטע החלטה צו ברענגען צום אויסדרוק אַן אינערלעכן "הקהל" – די מאַבילן/זאָציע פון אַלע כוחות הנפש און מעגלעכקייטן – פאַר תורה און מצוות.

דאָס מיינט, לכל לראש, אַ פאַרשטאַרקטע התמדה ושקידה אין לימוד התורה, לימוד המביא לידי מעשה – קיום המצוות, רמ"ח מצוות-עשה און שס"ה מצוות לא-תעשה, וואָס נעמט אַרום דעם **גאַנצן** מענטשן, מיט זיינע רמ"ח אברים ושס"ה גידים, פיזיש און גייסטיג.

דערביי אונטערשרייכט זמן מתן תורתנו, אַז כאָטש תורה פאַדערט פאַרשטאַנד אין שכל, מוז עס אָבער קומען אין אַן אופן פון קבלת-עול: **נעשה** איז אַ הקדמה צו **ונשמע**. דער שכל גופא דאַרף אויך פאַרשטיין, אַז אַזוי איז דער סדר אין הנהגה על פי תורה און על פי שכל פון תורה (ניט דער שכל פון דער נפש הבהמית).

דערצו קומט אויך צו די נקודה משותפת פון **מתן-תורה** און **הקהל** – די פאַראייניקונג און אויסגעבונדנקייט פון אידן, וואָס אונטערשרייכט אויך די געמיינזאַמע אחריות צו שטאַרקען איינער דעם צווייטן אין לימוד התורה און קיום המצוות, מיט אַן אינערלעכן געפיל פון אהבת ישראל, אין דער פולסטער מאָס פון די כוחות און מעגלעכקייטן וואָס די השגחה עליונה האָט יעדן באַשאַנקען.

השם יתברך זאָל מצליח זיין יעדן איינעם פון די מסיימים, בתוככי כל תלמידי הישיבה, שיחיו, צו דערפילן זייער שליחות אַלס תלמידים פון ישיבת תומכי-תמימים ליובאַוויטש, צו פאַרשפרייטן דעם אור תורה – תורת הנגלה ותורת החסידות – וואָס תורה אחת לכולנו, אין אַן אופן פון מוסיף וחולך מוסיף ואור, בשמחה ובטוב לבב.

בברכה להצלחה מופלגה בגשמיות וברוחניות גם יחד ולבשורות

טובות

מ. שניאורסאהן

קבלת התורה . . הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט'שכה.

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

רמ"ח מצוות-עשה און שס"ה מצוות לא-תעשה . . רמ"ח אברים ושס"ה גידים: ראה

מכות כג, סע"ב. זח"א קע, ב.

שנג

אדמו"ר זי"ע

ט'שלב

ב"ה, ר"ח תמוז, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הנהלת הישיבה הגדולה בעיר מלבורן
ח' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה להשאלות: השם מתיבתא אין רגיל כ"כ בגבולינו, כ"א זאל.

פרטי תוכן הלימודים – מתאים לרמת התלמידים שי' – במדה
מסוימת במקום (ענינים) שלבם חפץ, ככל האפשרי – שיתאים להנלמד
כאן (עכ"פ – בערך).

התעסקות הת' בעניני צאגו"ח וכיו"ב רק באופן שלא יפגע כלל
בסדרי לימודם, כמובן.

בהנוגע להרשיון ודעת העו"ד, ענינים הכספיים וכיו"ב – ע"פ
התייעצות חברי ההנהלה ביניהם והחלטתם [אלא שבטח יודיעו עדי"ז
לכאן].

בברכת הצלחה רבה בעבוה"ק להגדיל תורה (הנגלית והפנימית)
ולהאדירה בתוך המוסד הק' ועל ידו – בכל הסביבה העיר והמדינה,
ומתוך שמחה וט"ל.

מ. שניאורסאהן

ט'שלב

מהעתיקה.

מתאים לרמת התלמידים שי': ראה גם לעיל אגרת ט"ר.
התעסקות הת': התלמידים-השלוחים לאוסטרליא.
שלא יפגע כלל בסדרי לימודם: ראה גם לעיל אגרת ט'שב.

ט'שלג

ב"ה, ג' תמוז ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל . . .

ובעמדנו לפני ימי חסגולה יב-יג תמוז הבע"ל,

יח"ר שזכות בעל הגאולה והשמחה – הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא
דורנו – תעמוד לכאו"א בתוך כאחב"י שליט"א, להמשיך ברכות ה' בכל
המצטרך בגו"ר, כולל, כמובן, הצלחה רבה בחפצת היחדות והתומ"צ
בכלל וע"י מוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר במיוחד ומתוך מנוחה וט"ל,

ובפרט שהשנה – ארבעין שנין לגאולתו שאז קאי אינש אדעתי
דרבי' – סוף דעתו ותבונתו וחכמת משנתו (רשי"ע ע"ז ה, ב. תבוא כט, ו),

וראה ד"ה באתי לגני (השי"ת פט"ז) דמזה הוכחה דכל משך המ'
שנה י"היה בבחי' קירוב אליו"י. עיי"ש.

בודאי ילמדו בימים הנ"ל ושלפניהם ושלאחריהם – מאמרי תמוז,
תרפ"ז שנת הגאולה.

בברכת הצלחה

מ. שניאורסאהן

* * *

ט'שלג

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש חי"ג ע' 244, והושלמה ע"פ צילום האגרת.
ובפרט שהשנה – ארבעין שנין לגאולתו: ראה גם לקמן אגרת ט'שלג. ט'שלה.
ט'שלג. ט'שמא. ט'שמח.

שאז קאי: ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 160 ואילך. וש"נ.
סוף . . . משנתו: ראה גם לקו"ש חי"ד ע' 100 ואילך. וש"נ.
ד"ה באתי לגני (השי"ת פט"ז): סה"מ תש"י ע' 151.

שנה

אדמו"ר זי"ע

מכתב[ין] נתקבלו (ר"ד. ולפלא שגם בשנת מ' – מקצר וכ"כ) . . .

בברכת הצלחה בר"ד ולבשו"ט בהנ"ל

ט'שלד

[ד' תמוז תשכ"ז]

. . . במענה לשאלותיו:

גזיות השערות – יש לדחותה לאחר "בין המצרים". מה שנהגו
להדר כו' – מיום מלאת ג"ש . . .

ט'שלה

ב"ה, ה' תמוז, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

. . . בעמדנו לפני ימי הסגולה יב-יג תמוז הבע"ל,

יח"ר שזכות בעל הגאולה והשמחה – הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא

ה' תמוז: בוח"ב (פב, ב) על הכתוב (יחזקאל א, א) ברביעי בחמשה לחודש ואני בתוך
הגולה גי' נפתחו השמים ואראה מראות אלקים: זה העם לא ה"י אמאי אתגלי שכינתא

מכתביו נתקבלו: הוספה לאגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה שניאור זלמן
דוכמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ל, ובהנסמן בהערות שם.
ר"ד: רשימות דברים, שנדפסו אח"כ בספרו "לשמע און".

ט'שלד

נדפסה בלקו"ש חל"ג ע' 297. והיא אל מו"ה ישראל יוסף שי' זלמנוב.
גזיות השערות: ראה גם לעיל ח"ח אגרת ר'תחמט.

מה שנהגו להדר כו': להרגיל את התינוק בענין נשיאת ט"ק, ברכות השחר, ברכת
המזון וקריאת שמע שעל המטה (ראה מכתב אדמו"ר מוהרי"צ "לזמנוב טו מנ"א
תש"ב" – נעתק ב"היום יום" ד אייר. לעיל חכ"א אגרת ד'תתקל. ובכ"מ).

ט'שלה

כללי-פרטי. נדפסה בסה"ש תש"ה בחתלתו, ובלקו"ש ח"ח ע' 337, והושלמה
עפ"י צילום האגרת.

דורנו – תעמוד לכאורה מאתנו בתוך כאחב"י – שליט"א, להמשיך ברכות ה' בכל המצטרך בגו"ר,

כולל, כמוכן ופשוט, הצלחה רבה בהפצת היהדות והתורה (הנגלה והפנימית) והמצות

ומתוך מנוחה אמתית ושמחה וטי"ל,

וביתר שאת בזה וביתר עז – מתחיל משנה זו, ארבעים שנה לגאולתו, שבארבעין שני קאי אינש אדעתי דרבי – סוף דעתו ותבונתו וחכמת משנתו.

ולא רק בא אז וקאי אינש אדעתי ותורת רבו (ע"י שמדקדק – במשך זמן זה – בהענינים והדקדוקי תיבות כו'),

אלא שבארבעים שנה נותן לו ה' "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" את עצם פנימיות כוונת מאורעות ימים אלו, ובלשון הכתוב: את

תמן, אי תימא בניניהון דישראל כו' אלא הכי תנאנא אי לאו דאתגלי לא הוו ידעין. וראה מו"ק (כה, א). וכמדומה שאף שהאר"ך הרמב"ם בענין הנובאה ופרטי, לא הזכיר התנאי שצ"ל בארץ ישראל דוקא (התחלתה עכ"פ) – ומסתימת לשונו בחל' יסוה"ת (פ"ז הי"א) משמע דלא ס"ל תנאי זה. והוא כדעת הזהר כאן (וגם במו"ק יל"פ דרך בבל-כשדים ממעט – וכקושיית הזהר וכדיוק חל' בבל גרמה. ופרש"י במו"ק – הוא ע"פ דעת זח"א קמא, רע"א. ואולי יש לתווך – בדוחק קצת – בין ב' הדעות ע"פ זח"א קסו, א). וראה ג"כ זח"א פה, א. קמט, א. רכב, ב. רמ, סע"ב. זח"ב ת, א. ז"ח ויצא כח, סע"ד. ואכ"מ.

קאי אינש: ע"ז (ה, ב). וראה זח"ב (כה, א).

סוף דעתו ותבונתו: בפרש"י (ע"ז שם).

וחכמת משנתו: בפרש"י עה"ת דברים (כט, ו): סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו. ולהעיר אשר "משנתו" – כפשוטו – היינו מה שמבין מלבו מתוך מה ששמע מאחרים ולמד, שזהו "תבונה" (רש"י שמות לא, ג).

ולא רק . . . אדעתי: אלא שבש"ס (ע"ז שם) מדבר במה שאמר (הקב"ה) רבי.

בהענינים והדקדוקי תיבות: ד"ה וידעת היום, חורף תרנ"ז פ"ב.

לב . . . לשמוע: דברים כט, ג. ולהעיר אשר לדעת לראות לשמוע – היינו חב"ד, ו"לבי" – מדות (שג"ז נכלל בסוף דעתו שבפרש"י). ועיין אה"ת להצ"צ עה"פ (עי' תתשכב ועוד).

עצם פנימיות כוונת: ראה ד"ה וידעת שם.

ארבעים שנה: ראה גם לעיל אגרת ט"שלג, ובהנסמן בהערות שם.

ד"ה וידעת . . . תרנ"ז פ"ב: סה"מ תרנ"ז ע"ג.

ובלשון הכתוב: תבוא כט, א-ב.

כל אשר עשה ה' לעיניכם בארץ מצרים גוי האותות והמופתים הגדולים
ההם.

ובפרט – ע"פ תורת הבעש"ט אשר כל מה שאדם רואה וכל מה
שאדם שומע ה"ז הוראה מן השמים בעבודת השי"ת – וצ"ל קאי אדעתי
דרכי (זה הקב"ה) בהוראה זו.

והלימוד ועיון ודקדוק כו' במאמרי דא"ח דימים אלה ובהשיחות
ובהרשימות של בעל הגאולה אודותם – בודאי יוסיפו הבנה, העמקה ואור
בה"קאי אדעתי דרבי"י ועל המאסר והחופש והגלות והגאולה.

בברכה

מנחם שניאורסאהן

בטח ילמדו בימי גאולה אלה ובימים שלפניהם ושלאחריהם –
מאמרי תמוז, תרפ"ז – זה ארבעים שנה – שנת הגאולה.

* * *

נתקבל המכתב פ"ג מיום כ' סיון והקודמיו שיקראו בעת רצון על
הציון הק'.

ובנוגע לטיפול הרפואי . . – יעשו כדעה אחידה ד(עכ"פ) שני רופאים
מומחים (ובכל אופן – לא ב"בין המצרים").

בנוגע . . תי' (ורידה הרגל) – כדאי לנסות ע"י פוזמקאות גומי,
זריקות וכיו"ב.

* * *

תורת הבעש"ט: ס' השיחות קיץ השי"ת ע' עג. וראה רמב"ם הל' תעניות פ"א ה"ג.
הל' ברכות פ"א ה"ג וספ"י.

שאדם רואה . . שומע: להעיר מנדריס (סד, ב) דסומא חשוב כמת ומב"ק (פה, ב)
חירשו נתן לו דמי כולו. ולתעיר מלקוית ד"ה להבין ענין יו"ט שני (דברים צא, ג ואילך).

ובפרט – ע"פ תורת הבעש"ט: ראה גם שיחת ש"פ מסעי תשכ"ז.
נתקבל המכתב: נכתב בשולי האגרת הקודמת. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע'
קפח.

טיפול הרפואי . . לא ב"בין המצרים": ראה גם לעיל ח"ט אגרת דשעה.

נתקבל המכתב מיום ב', ו' תמוז והמכ' להמזכ'.

אחת ממטרות המברק להודיע כמה אנשים השתתפו במבצע תפלין וכו' – הייתה, **כמובן**, לידע מי השתתף בזה בטרחא בגופו **בפ"מ**, וכמה פעמים וכו': (1) קודם קבלת המברק (שהייתה פעילות **ורבה** גם אז **מכתב"ד**), (2) לאחר קבלת המברק ועד קבלת מכתבי זה. ובטח יודיע בנוגע לעצמו **עדכ"ז** בפרטיות. ות"ח מראש.

אחת ממטרות: נדפסה ב"המלך במסיבו" ח"א ע' קעז. והיא נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה טובי' שי' בלוי. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ב ח'רמח, ובהנסמן בהערות שם. ממטרות המברק: שנשלח בכ"ז סיון על שם המזכירות ("המלך במסיבו" שם):

ב"ה, כ"ז סיון התשכ"ז
ברוקלין, נ"י.

צעירי אגודת חב"ד ירושלים
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מועתק בזה נוסח המברק שנשלח אליהם היום:

הנעשה מצא"ח ואנ"ש דירושלים משהו במבצע תפלין? כמה אנשים מירושלים התעסקו בזה, וכמה שעות הקדישו לזה כולם ביחד? ומטובם להבריק בפרטיות. ושמות המשתתפים – במכתב דחוף, ופשוט שהגזמה בענין כזה אסורה. וד"ל.

מזכירות

בברכת כט"ס
ש. מ. סימפסון
מזכיר

במבצע תפלין: ראה לעיל אגרת ט'שכז, ובהנסמן בהערות שם.

שנט

אדמו"ר זי"ע

ט'שלו

ב"ה, ט' תמוז, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הו"ח אי"א נ"נ בחור מעם ומורם מעם
ודורש טוב לעמו בעל מדות תרומיות ענף עץ אבות
מו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה!

בקשר עם חג נאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר ב"ב-י"ג תמוז,

אשר בשעתה היתה נקודת מפנה בחיי יהדות מדינות בריה"מ,
וכנראה במוחש במשך השנים שעברו מאז, נוסף על המפנה בחייו הוא,
כיון שסוף השחרור הי' העתקתו ממדינה ההיא ועמידתו בהגה חיי
היהדות בכל התפוצות,

הוצאנו לאור קובץ מאמרי חסידות אשר אמרם בזמן ההוא בעת
המאסר (אמירה לעצמו וכתובה) בגלותו ובימי הגאולה, בהם משתקפת
השקפתו של בעל השמחה והגאולה על פרשת המאסר החופש הגלות
והגאולה בצורה אופיינית לדברי תורה ובפרט תורת החסידות.

והרי מיוחדת שנה זו, היא שנת הארבעים לתקופה האמורה.
והודיעונו חכמינו ז"ל אשר בארבעין שנים קאים אינש על דעתו דרבי,
מיוסד על הכתוב אשר בארבעים שנה נתן הוי' לכם לב לדעת ועינים
לראות ואזניים לשמוע האותות והמופתים הגדולים ההם.

ויהי רצון אשר בקרוב נזכה לראות גם שחרור וגאולת כל יהדות

ט'שלו

מו"ה שניאור זלמן: שור. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ז, ובהגסמן בהערות שם.
הוצאנו לאור קובץ מאמרי חסידות: "קונטרס חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז תרצ"א" –
שנדפס בהוצאה מיוחדת, ג' תמוז תשכ"ז (נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א ע' קעה ואילך).
וראה גם לקמן סוף אגרת הבאה.

שנת הארבעים: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהגסמן בהערות שם.
והודיעונו חכמינו ז"ל: ע"ז ה, רע"ב.
על הכתוב: תבוא כט, ב-ג.

בריה"מ, שחרור בטוב בחדד וברחמים, ובלי הכתוב: בנערנו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו עד כי לא תשאר פרסה.

ולאחרי שראינו אותות ומופתים גדולים בימים ההם וגם בימים אלו באה"ק ת"ו, הרי מכאן ולהבא יהיו אותות ומופתים רק לצורך מתוך הרווחה והרחבה ובסגנון רבנו הזקן באגה"ק הידועה שלו, לא בשביל להתיש כח הסט"א כי יופרד הרע מהטוב ויתפרדו כל פועלי און, כי אם להמשיך אורות עליונים יותר כו', ללכת מחיל אל חיל, מטוב לטוב יותר כו' (אגה"ק סוף סי' כ"ו).

בחוקרה ובכבוד ובברכת חג הגאולה.

מסר לי התמים הרב הספרן חיים שי' ליברמן תשורתו הכי יקרה – ליקוט מתוך ביכל ביחאווסקי – כולל תורות, פתגמים וסיפורים מרבותינו נשיאינו וכו'. ות"ח ת"ח. ובפרט בימי סגולה אלה.

ט'שלו

ב"ה, י"א תמוז, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ מו"ה אפרים זלמן שי'

שלום וברכה!

באיחור זמן רב קבלתי מכתבו עם הידיעה המבהילה ע"ד פטירת אביו, יבלח"ט.

ויהי רצון שמכאן ולהבא לא ידעו מכל צער ועג"נ ח"ו, והוא ואמו וכל בני המשפחה – שי' – אך טוב בטוב הנראה והנגלה ימצאם תכה"י.

בברכה לבשורות טובות ובברכת חג הגאולה

מ. שניאורסאהן

בנערנו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו: בא יו"ד, ט.

לא תשאר פרסה: שם, כו.

ביכל ביחאווסקי: שמתוכו נדפס הס' "כתבי חיים אליעזר ביחאווסקי" (ברוקלין, תש"נ).

שסא

אדמו"ר זי"ע

זי"ע הוצאנו לאור קונטרס מאמרי דא"ח מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל בקשר עם חג גאולתו די"ב-י"ג תמוז. ותקותי חזקה שהוא ואחיו ש"י ילמדוהו בעיון המתאים, וזה יוסיף בעילוי נשמת אביהם ז"ל.

ט'שלח

[נוסח המברק לקראת חג הגאולה י"ב-י"ג תמוז תשכ"ז]

הצלחה בחגיגת ימי הגאולה ושבית שלום ויקוים אדעתא דרבי ולקיומו שהרי מלאו ארבעים שנה.

בברכה.

מנחם שניאורסאהן

ט'שלט

[י"ב תמוז תשכ"ז]

לכל המשתתפים בחגיגת שנת הארבעים בימי הגאולה ובהנחת אבן הפנה בשיכון חב"ד נוסף באה"ק שליט"א

הנני משתתף בחגיגה והשמחה, ויה"ר שבקרוב יוגמר שכון זה ושלאחריו וימלאו בפדויי ה' בשמחת עולם על ראשם כתקות בעל השמחה, כי יתן ה' שלום בארצנו הקדושה שניתנה מאלקים קדושים לנחלת עולם לגוי קדוש ובחוקותיו ילך ומצוותיו ישמור, וכלשון הכתוב אתם ראיתם את כל אשר עשה ה' לעיניכם בארץ מצרים גוי האותות

קונטרס מאמרי דא"ח: ראה גם לעיל אגרת ט'שלו, ובהנסמן בהערות שם.

ט'שלח

ארבעים שנה: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהנסמן בהערות שם.

ט'שלט

שנת הארבעים: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהנסמן בהערות שם.
ובהנחת אבן הפנה: דשכון חב"ד לוד. ראה גם לעיל חכ"ג אגרת ט"ט.
בפדויי ה': הכוונה ליהודי רוסיא שעולים לאה"ק.
בפדויי ה' בשמחת עולם על ראשם: ע"פ ישע"י לה, יר"ד. נא, יא.
וכלשון הכתוב: תבוא כט, א. ה.

והמופתים הגדולים ההם למען תדעו כי אני ה' אלוהיכם, עדי יקוים
היעוד ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה בביאת משיח צדקנו.

בכבוד ובברכת הצלחה.

ט"ש

[י"ב תמוז תשכ"ז]

לכל תושבי שכונ חב"ד ירושלים

הקהל העם האנשים והנשים והטף שליט"א.

הצלחה רבה בחגיגת ימי הגאולה והשבת שלהם ולקום אדעתי
דרכי ולקיימן שהרי מלאו ארבעים שנה.

ויהי רצון שבקרוב ממש כל פדויי הוי' ישובון ובאו ציון ברנה
ושמחת עולם על ראשם בביאת משיח צדקנו.

לחיים לחיים ולברכה.

ט"ש

ב"ה, ימי הגאולה, תמוז – ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

ל"גן ישראל" ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

תהא פתיחת "גן ישראל" וכל משך שהותם בו בהצלחה בכל, ובפרט

ופרצת . . ונגבה: ויצא כח, יד. וראה גם לעיל אגרת ט"ז, ובהנסמן בהערות שם.

ט"ש

מהעתיקה.

הקהל העם האנשים והנשים והטף: וילך לא, יב.
ארבעים שנה: ראה גם לעיל אגרת ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.
פדויי ה' . . על ראשם: ישע"י לה, יו"ד. נא, יא.

ט"ש

נדפסה בלקו"ש חכ"ג ע' 410. ראה גם לעיל אגרת ט"קסו.

שסג

אדמו"ר זי"ע

שהשנה שנת הקהל האנשים והנשים והטף ומסוגלת שישמעו וילמדו ויעשו כל דברי התורה, וארבעים שנה לגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאז הוי' נותן לב ועינים ואזנים להיות קאים אדעת' דרבי' ולהיות תלמידיו באמת ובטו"ל.

בברכת חג הגאולה.

ט'שמב

ב"ה, י"ג תמוז, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל באיחור זמן. ובודאי ידוע לו שמעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר לא נסעתי מניו-יארק אפילו נסיעה לזמן קצר.

מובן שאין כאן מקום לבקשת מחילה ולהתנצלות, כי אין תוכן מכתבו מסוג הזקוק לזה, ואדרבה.

דרך "אגב", ראוי להעיר בנוגע להכיוון שנתנו לאחרונה להנסיעות לאח"ק ת"ו. שאף שבעיני תורה ומצוה אמרו חכמינו ז"ל לעולם יעשה אדם בהם שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, עדין צריך עיון אם גם האמור נכלל בזה, וד"ל.

כבמכתבי הקודם ארשה לעצמי עוה"פ לעורר ע"ד החיוב על האב לבנו להשיאו אשה, שאף שאופן הפעולה בזה משתנה לפי המקום והזמן מאחר שהמטרה להצליח במקום ובזמן מסויים, אבל עצם החיוב הרי זה הוראת תורתנו שלא תהי' מוחלפת וכו'.

הקהל האנשים . . דברי התורה: וילך לא, יב.
וארבעים שנה: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהנמקן בהערות שם.

ט'שמב

ובודאי ידוע לו: מענה להזמנה שיבוא לבקר בארה"ק. ראה גם לעיל אגרת ט'שכז.
אמרו חכמינו ז"ל: פסחים נ, ב. ורש"י.
החיוב על האב: ראה קידושין כט, א.
תורתנו שלא תהי' מוחלפת וכו': עיקר הטי' מ"ג העיקרים.

ואסיים על דרך התחלת מכתבו הוא אלי בהתנצלות על התערבותי
בענין שכבר דברתי ושבדאי נוגע לו ביותר, והתקוה שימחול ויסלח.

בודאי יודע פרשת ימים אלו דייב-י"ג תמוז, גאולת כ"ק מו"ח
אדמו"ר ממאסרו לפני ארבעים שנה בדיוק.

ואסיים בברכת חג הגאולה ובכבוד ולבשו"ט.

ט'שמג

ב"ה, ט"ז תמוז, ה'תשכ"ז

ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה ניסן שי' הכהן

שלום וברכה!

עס האָט מיר געפרייט צו באַקומען אַ גרוס פון אייך דורך הרה"ג
והרה"ח וו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מרץ ורב פעלים וכו' מוה"ר ארי'
ליב שי' קריימער. ער האָט מיר אויך דערציילט וועגן אייער וויכטיגער
מיטהילף אַלס יושב ראש פון ועד הישיבה.

אויב אַזאַ גרוס איז שטענדיג צופרידנשטעלנד, איז דאָך עס
געוויס אַזוי ווען מ'באַקומט אים אין אַזאַ גינסטיגע צייט ווי די סגולה
טעג פון י"ב-י"ג תמוז, דער חג הגאולה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, וואָס די
ישיבה תומכי-תמימים ליובאַוויטש פון מאַנטרעאַל איז דאָך איינע פון
זיינע וויכטיגסטע מוסדות. אייער אַרבעט און הילף פאַר דעם דאָזיגען
מוסד – אַן אַרבעט און הילף וואָס איר וועט זיכער זיך באַמיען צו
פאַרגרעסערן, ווי אַלע גוטע און לעבעדיקע זאכן וועלכע דאַרפן וואַקסן
און בליען – וועט אייך און אַלע אייערע שי' ביישטיין און ברענגען ג-
טלעכע ברכות בכל המצטרך, און דער אויבערשטער זאָל געבן אַז איר
זאָלט אויפנעמען די ברכות אין גוטן געזונד און פרנסה בהרחבה, בשמחה
וטוב לב.

ארבעים שנה: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהנסמן בהערות שם.

שסה

אדמו"ר זי"ע

אייער צדקה איז איבערגעגעבן געוואָרן פֿאַר דעם ספּעציעלן פּאָנד
פֿון י"ב תמוז, וואָס האָט אַ באַזונדערע באַדייטונג היי-יאָר, אַזוי ווי עס
איז געוואָרן 40 יאָר פֿון דער באַפֿרייאונג.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'שדמ

בי"ה, בין המצרים, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת המכתב . . .

ובימי בין המצרים אלה, הרי כאו"א, בתוך כאחב"י שי, מן מיצר
(הגלות) יקרא ה' לקרב קץ גלותינו ולקרב משיחי,

אשר מחכים לו בכל יום שיבוא,

ויהי רצון שיענה במרחב ה', כי יחיש היעוד והפכתי אבלם לששון,
כי בעגלא דידן

בין המצרים . . . מן מיצר: ראה רשימות הצ"צ לאיכה ע"ז-ז.
מיצר (הגלות): להעיר מדרז"ל שכל המלכיות נקראו ע"ש מצרים ע"ש שהם מצירות
לישראל (בי"ר פט"ז, ד).
לו . . . שיבוא: נוסח "אני מאמין". ובפיה"מ להרמב"ם ר"פ חלק היסוד הי"ב
"להאמין ולאמת שיבוא ולא יחשוב שיתאחר".
היעוד: ירמ"י לא, יב. וראה יליש ירמ"י רמז רנט: עלה כו' על מנת כו' והפכתי גוי.
רשימות הצ"צ לאיכה ע' כו.

ט'שמג

אייער צדקה . . . ספּעציעלן פּאָנד: מגבית י"ב-י"ג תמוז, לטובת מוסדות "אהלי
יוסף יצחק" (ראה ספר המנהגים-חב"ד ע' 100). וראה שיחת י"ב תמוז שנה זו סי"ג.
40 יאָר: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהנסמן בהערות שם.

ט'שדמ

כללי-פרטי. נרפסה בלקר"ש ח"ח ע' 361, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
רשימות הצ"צ לאיכה ע"ז-ז: אזה"ת נ"ך (כרך ב) ע' אילה ואילך.
רשימות הצ"צ לאיכה ע' כו: אזה"ת שם ע' אינו.

יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו, כפי
תושב"כ ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם
מלחמות ה' ויצליח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל,

יעמוד . . נדחי ישראל: ראה רמב"ם הל' מלכים ספי"א.

יעמוד מלך: עכצ"ל שאין הכוונה ע"פ ב"ד של ע' ונביא (הל' מלכים פ"א ה"ג), וע"ד
ראיית הרמב"ם (כאן ה"ג) אין הדבר כך שהרי רע"ק אמר על בן כוזיבא המלך שהוא
המלך המשיח, (ולא ה"י שם נביא וכו') – כ"י ע"ד שכותב על בן כוזיבא המלך.
הוגה בתורה: ראה ע"ז יט, א. ובפדר"א ספ"ב דקול יעקב (שהוא המבטל ידי עשו)
היינו "הגיון תורה".

עוסק במצות: ראה ר"ן לסוכה (כה, א) בדיוק הלשון עוסק במצוה (ולא מקיים
מצוה).

כדוד אביו: ל' הרגיל בני"ך בטוגע למלכי בית דוד. וי"ל הכוונה שתה"י התורה בדרך
עול והמצות בהקדמת עולה של תשובה "תשובה ומעש"י" – שזה הוקם ע"י דוד דוקא
(ע"ז ח, א. מדרש שמואל ויל"ש ש"כ כג, א. וראה תו"א ריש מגלת אסתר).

כפי תושב"כ ושבעל פה: לכאורה צ"ע מאי קמ"ל. אלא שבא בהמשך לסיום ה"ג
(שלפני זה) שנשמט ע"י הצנור, וז"ל: וכל המוסיף או גורע או שגלה פנים בתורה והוציא
הדברים של מצוות מפשוטן הרי זה בודאי רשע ואפיקורס. – שכנראה הכוונה לישו,
שמובא לקמן בהלכה זו – וג"ז נשמט ע"י הצנור. ועפ"ז מובן ג"כ הסיום – בדפוס – של
ה"ג ושייכותו כאן.

ויכוף כל ישראל: יל"פ השייכות לענין הגאולה – כי מסיבות החורבן הוא שהשרים
לא הוכיחו (נשבת קיט, ב. איכה רבה א, ו).

לילך בה ולחזק בדקה: לאלה שלא חטאו, לאלה שעברו ופרצו; צדיקים ובעיית.

ויבנה מקדש: וכ"כ גם ר"פ זה – ע"פ ויק"ר (כט, ז) דמשיח בונה ביהמ"ק. וראה ג"כ
ירוש' מגילה פ"א ה"יא. ופרש"י ותוסי' (סוכה מא, סע"א) דיבוא משמים – הוא ע"פ
תנחומא (נח, יא). זח"א כה, א. ובכ"מ.

מקדש במקומו: צ"ע הכוונה. ואולי י"ל דאף דבכלל בביהמ"ק רק המזבח אין משנין
אותו ממקומו לעולם (הל' ביהמ"ד רפ"ב), כל המקדש דלעת"ל צ"ל "במקומו" המיוחד
לו, **וכמפורש** בנבואת יחזקאל כמה פעמים. עוד י"ל דג"ז מהענינים שידועו ש"ודאי
משיח הוא" – שיכוון מקום המקדש.

ויקבץ נדחי ישראל: לבסוף – שהרי ברמב"ם גם סדר הדברים בדיוק הוא. וכ"כ גם
בר"פ זה. (זח"א קלד, א. קלט, א – וכ"פ רש"י ברכות מט, א – ופליג אתנחומא הנ"ל –
וראה בארוכה מכתב כ"ק אדניע בקובץ מכתבים א' ס"ט. ומתוך שם ג"כ שלא יוקשה על
הרמב"ם ממגילה יז, ב (ומבאר ג"כ הבי"ח או"ח סק"יח). ירוש' מע"ש פ"ב ה"ב).

מקדש במקומו: ראה לקו"ש חכ"ד בסופו בהערה. סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 468.

ויקבץ נדחי ישראל: ראה גם לעיל אגרת ט"מ (ע' טז).

מכתב כ"ק אדניע: אג"ק שלו ח"א אגרת קל.

ויהפכו ימים אלה לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

בברכה

מ. שניאורסאהן

* * *

בברכה לבריאות הנכונה ובת"ח על הביכל דא"ח (בתורת שאלה) –
וזכות הרבים תלוי בו

מצו"ב העתק ממשי"כ למר ש.ז. שרגאי שי.

* * *

בכבוד ובברכת הצלחה בת"ת ביר"ש, לימוד המביא לידי מעשה,
מעשים מרובין המקיימין את החכמה.

* * *

בברכת הצלחה רבה בעבוה"ק התפתחות כחב"ד בגו"ר.

זה עתה נתקבל מכ' מיום כ"ב תמוז ות"ח ת"ח על הבשו"ט.
ובמענה להשאלות (במכ' דח"י תמוז):

א) כמובן ופשוט – כדאי לגשת לבצע התכנית דהאולם והנספח]
אליו.

ב) בנוגע לאכסניא לנוער – כיון שמבטיחים להם רק הלואה
(וחלקית) – תלוי בהסיכויים לאפשרויות תשלום ההלואה.

ויהפכו ימים: כנ"ל היעוד והפכתי אבלם לששון, ואף דל' הכתוב (זכרי ח, יט) יהי
לששון גי' טובים, הרי זכרי מדבר בזמן בית שני (כאמרו "לביית יהודה" – ראה רד"ק
שם) שחסרו בו הי' דברים (יומא כא, ב).

בברכה לבריאות: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מוהרש"י
זיין. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ל, ובהנסמן בהערות שם.

העתק . . שרגאי: היא האגרת הבאה.

לימוד המביא לידי מעשה: ראה קירושין מ, ב. רש"נ.

מעשים מרובין המקיימין את החכמה: ראה אבות פ"ג מ"י.

זה עתה נתקבל: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל ועד כפר
חב"ד.

ג) לעי"ע – לא לשלב הנ"ל עם המר"כז] לנוער.

* * *

בהפרוגרס ד TV – להרבות בהלכות הצריכות בזמן ההוא.

* * *

בברכת הצלחה רבה בעבוה"ק ובפרט בהשיבה גדולה.

* * *

מובן שנכון וטוב להיות נוכח בחתונת הב' שי' – ולהודיעם בעוד מועד בכדי שכל העניינים יהיו כדבעי. וק"ל.

* * *

בברכת הצלחה רבה בעבוה"ק ולא להתרשם כלל מפני כו', כי ה' אתנו.

* * *

במענה לשאלותיו: באם זהו מתאים לסדרי הכולל בו לומד – כדאי ללמוד להיות שוחט. כן – כתיבת תפוז"מ.

בטח שומר על שלשת השיעורים השווים לכל נפש בחומש תהלים ותנאי, ועכ"פ יעשה כן מכאן ולהבא.

* * *

המרכז לנוער: הוא "בית שזר", שנבנה בכפר חב"ד.
בהפרוגרס ד TV: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יצחק מאיר שי' קאגאן, דיטראיט. אודות חכנית שידור בטלוויזי'.
בברכת הצלחה: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה יהושע שניאור זלמן סרברנסקי. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'פח, ובהנסמן בהערות שם.
בהשיבה גדולה: במלבורן.
מובן שנכון: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה אפרים שי' וואלף. אגרות נוספות אליו – לעיל ט'פח, ובהנסמן בהערות שם.
במענה לשאלותיו: נכתבה בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה זכרי' שי' גורי. נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קעח.

ובהמצב המעורפל דעתה והלחץ מכו"כ ממשלות וכו' – מוקדם
הזמן מלהעביר כיתות או חלק משיבות חב"ד לירושלים העתיקה.
מאיך גיסא (וכמושי"כ לש"ב הרה"ח וכו' הרע"ז שי' סלוניס מכבר) יש
לתקן ולשפר את הביהכנ"ס החבד"י (דהצמח צדק) אשר שם, בהקדם
האפשרי ע"מ להתפלל שם (עכ"פ ביום) ביחד עם שיעורים בתורה (ע"י
המתפללים וכו') ובפרט – בתורת הצמח צדק.

* * *

בברכה (בקשר שעברו לגור בבני-ברק) – שיה"י משנה מקום משנה
מזל לטובה ולברכה בגשמיות וברוחניות.

* * *

אופן בדיקתו המותר – ע"פ הוראת רב על אתר.

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעת רצון על הציון הק'.

ט'שמה

... בענין המאורעות באהקת"ו בימים אלה ובסגנון מצוה דמר
מדייק בה,

יה"ר שיבחינו כאחב"י אשר "קלא אילן" אינו "תכלת" (אף שצבעו
דומה לתכלת) ולא יהי "מי שתולה בבגדו ואומר תכלת הוא" (שתיכף
ומיד עובר עליו – כתוד"ה שתולה ב"מ פא, ב) –

והרי פס"ד ברור הוא ברמב"ם (מלכים ספי"א) ע"ד אופן סיום
תקופת הגלות והתחלת תקופת הגאולה **ועל הסדר**, ש"יעמוד מלך מבית

ובהמצב המעורפל: חלקה נדפסה ב"החקשרות" חוב' ל ע' 14. והיא הוספה בשולי
האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה משה צבי הלוי סגל, ירו"ו. אגרות נוספות
אליו – לעיל ט"שכו, ובהנסמן בהערות שם.
אשר שם: בירושלים העתיקה, ששוחזרה במלחמת ששת הימים.

ט'שמה

נדפסה בלקו"ש חט"ו ע' 493. והיא אל מהרש"ז שרגאי, שנשלח העחק ממנה אל
מהרש"י זי"ן, כדלעיל באגרת הקודמת. אגרות נוספות אליו – לעיל חכ"ג ח'תתסז,
ובהנסמן בהערות שם.
פס"ד ברור הוא: ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 149 בהערה. לעיל אגרת ט'שדמ.

דוד הוגה בתורה כו' שבכתב ושבע"פ ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וילחם מלחמות ה' (וגם אז אין עדיין ודאות כ"א כשלאחרי כ"ז) הצליח ובנה מקדש במקומו (כי אחר לא יעשה זה) וקבץ נדחי ישראל (כי עד אז עדיין פזורים יהיו) ה"ז משיח בודאי",

– ואין אף פוסק אחד שיחלוק ע"ז. ומה שנמצא במפרשי תנ"ך וכו' – ה"ז בדוגמת הרוצה להתחיל קדושת שבת מן הבוקר ועד הבוקר – כיון שהרשב"ם (שהי' פוסק ג"כ) מפרש כן בפ"י עה"ת.

פשוט דהרמב"ם ידע מרז"ל בסוגית משיח שבסנה' דהירוש' וכו'. ובכ"ז **פוסק הדין ברור** כנ"ל.

ט'שמו

ב"ה, כ"ג תמוז, ה'תשכ"ז

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בו כותב איך הכיר חסדי ה' וראה גודל הנסים וכולי, ואשר תיכף ביטא את הכרתו זו במעשה בפועל, קיום מצות השם יתברך, מצות הנחת תפילין, והחלטתו לעלות בקדש בדרך העולה בית א-ל.

ויהי רצון שתקויים בו הבטחת חכמינו ז"ל מצוה גוררת מצוה, שתהיי הנהגתו היום-יומית הולכת ומתאימה יותר ויותר לתורתנו תורת חיים ומצוותי עליהן נאמר וחי בהם. והרי תמיד יש מקום להטבה בכל ענייני טוב וקדושה, שאין-סופיים הם כיון שמקורם מהאין-סוף יתברך ויתעלה.

והרי כעת קל הדבר יותר בעמדו תחת רושם המאורעות והנסים,

שהרשב"ם . . מפרש כן בפ"י עה"ת: בראשית א, ה. דהירוש' וכו': ריש ברכות.

ט'שמו

כללי-פרטי. נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 202, והושלמה עפ"י העתק המזכירות.

מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

שהנס (מלשון אשא נס על ההרים) מעלה את האדם בהתעוררות ואצילות רוח להכיר נפלאות הבורא והשגחתו הפרטית. ואדם שהוא בר שכל מוכרת לבוא לידי מסקנא מידית שאם השי"ת הוא בעל הבית בעולמו בשעת הנס, הרי בודאי שהוא בעל הבית גם למחר ומחרתים ולאחר זמן. שזה מחייב את האדם לקיים מצוות הבורא ית'. ובאם בעבר הי' מה שהי', אבל מכאן ולהבא צריך להיות סדר חיים בהתאמה לציווי ה' ובשמחה וטוב לבב. ואף על פי שלפעמים נראה שיש קושיים, אבל בהחלטה בתוקף המתאים רואים שהקושיים ברובם מדומים או על כל פנים קלים יותר משנראו, ובכל אופן כדאי וכדאי להתגבר עליהם.

ובודאי יעמוד בקישור עם אותם מחבריו שהשפיעו עליו לטובה ואשר גם להבא בודאי שיהיו מוכנים לעזור לו ככל האפשר. והשי"ת ימלא משאלות לבבו לטובה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות.

ט'שמז

[כ"ז תמוז תשכ"ז]

... החוברת "ממעמקים" נתקבלה ותי"ח.

לפלא גדול על שאין מנצל כל אפשריותו (ע"י המכ"ע וכיו"ב) להפיץ היהדות המסורתית וערכי (כולל – הפצת המעיינות ג"כ, כמובן). ואם לא עכשיו – אימתי!!

והתירוץ ששמעתי מאחר "מה תאמר המערכת", עניתי – שמקורו בלתי טהור, שברוב המכריע – גם אין לו יסוד. ושאם אין נמנעים כלל מלריב עם המערכת על "הרמת" המשכורת הגשמית, למה לא יתנהגו ככה (עכ"פ – מעין תוקף זה) בנוגע להרמת תוכן המאמרים והידיעות וכו'?

שהנס (מלשון אשא נס על ההרים) מעלה את האדם: ראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' ריב (סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 371). וש"נ.

ט'שמז

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' קג, והושלמה עפ"י העתקה. ואם לא עכשיו – אימתי: אבות פ"א מ"ד.

ט'שמח

ב"ה, שלהי תמוז, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

תלמידי הישיבה הגדולה מלבורן ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

נתקבל הפ"י שיקרא בעת רצון על הציון הק'.

בבואנו מימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז, בו יצא כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל ממאסרו במדינת מולדתו, שהי'
חבוש שם בעד עבודתו הכבירה להחזקת והפצת התורה והמצוה, למרות
רדיפת הדת שהיתה שם אז במרום שיאה. ובחסדי השי"ת יצא בנצחון,
שהרי אלה שאסרוהו הם ששיחררוהו.

וכמו שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר, היתה גאולתו לא רק גאולה פרטית
כי אם גאולה ונצחון לכל עניני היהדות, שלכן יום סגולה הוא לכל בני
ובנות ישראל באשר הם שם, ובפרט – לאלה ההולכים בדרכיו ומשתתפים
בפעולותיו ומוסדותיו.

ואם בכל שנה ושנה כך, על אחת כמה וכמה בשנה זו, שהיא שנת
הארבעים לגאולתו, וכידוע הוראת חכמינו ז"ל שתקופת ארבעים שנה
מוסיפה הבנה בעומק דעת הרב וכו'.

וכמו כל ענין של זכרון בתורה וביהדות, הכוונה היא שהזכרון יעורר
את המעשה בפועל ברוח הימים הנזכרים והנעשים, ובנוגע לחג הגאולה
ההוראה והמסקנה המדינית היא, שאם במדינה ההיא ובזמן ההוא
ובתנאים ההם יכול יהודי לעשות ולפעול בעד החזקת והפצת התורה
והמצוה, מכש"כ וק"ו במדינות ובתנאים נוחים וטובים שלא בערך.

ט'שמח

נדפסה בלקו"ש ח"ח ע' 338, והושלמה ע"פ צילום האגרת שנדפס ב"איי המלך"
ע' נר. נוסח דומה נשלח גם בג' תמוז, ונדפס בלקו"ש חל"ג ע' 282.
וכמו שכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר: אג"ק שלו ח"ב אגרת שפן.
שנת הארבעים: ראה גם לעיל אגרת ט'שלג, ובהנמסן בהערות שם.
הוראת חכמינו ז"ל: ע"ז ה, רע"ב.
הימים הנזכרים והנעשים: ראה גם לעיל אגרת ט'רסו הערה ד"ה הימים האלה.

שעג

אדמו"ר זי"ע

ויהי רצון שיעשה כל אחד ואחת מאתנו, בתוך כל אחביי שי, בכל האמור מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכה לבשורות טובות מהתמדתם הרבה בלימוד הנגלה והחסידות והצלחתם בזה ובכלל

מ. שניאורסאהן

* * *

בברכה לבשו"ט מההצלחה בעבוה"ק בהפצת המעינות והיהדות בכלל – במרץ וזריזות המתאימים.

* * *

מאשר אני קבלת מכתבה מ"ח בסיון, ותי"ח על הבשורה טובה שבו, ויהי רצון אשר מכאן ולהבא תבשר אך טוב, בטוב הנראה והנלגה.

כיון שנכנסנו בחודש הגאולה, בודאי ידועה לה פרשת חג הגאולה די"ב-י"ג תמוז . . .

ובודאי תציין גם היא את חג הגאולה תבע"ל באופן המתאים להאמור, ויהי רצון שתעשה מתוך שמחה וטוב לבב.

בברכת חג הגאולה.

ט'שמט

[תמוז תשכ"ז]

ולתוכן מכתבו הנ"ל:

שני המועדים למשרת הדיינות – כיון שבספק עומד, הנה שב וא"ת עדיף, ולא יתערב בהענין.

בברכה לבשו"ט: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל צעירי אגודת חב"ד פתח תקוה.
מאשר . . . חג הגאולה: התחלה וסיום של האגרת הקודמת, בטופס הנשלח בג' תמוז.

ט'שמט

נדפסה ב"נלכה באורחותיו" ע' 260, מכת"ק שעל מכתב השואל מו"ה הלל מדליה, רבה של אנטווערפן. אגרות נוספות אליז – לעיל ט'רלה, ובהנמסן בהערות שם.
שב וא"ת נדיף: עירובין ק, סע"א.

בהחצעה לתקנת עגונות – **בכלל** נכונה היא לדעתי, כמובן לאחר עיון מעמיק ע"י כמה מגדולי הוראה בהנוסחא, זמן כתיבתה וכו', וככתבו – שלע"ע דן רק ע"ד כללות הענין.

אלא שצ"ע איך לשלול **בהחלט** שלא יתוסף ע"י סיוע כלשהוא להלוחצים "לחדש" ההלכה ולהתאימה להמציאות שבימינו וכו' (היפך מפס"ד הרמב"ם **שכל** המציאות היא אך מאמיתת המצאו), והרי, בעוה"ר, בין הלוחצים ישנם גם כאלו שבחייהם הפרטיים הם יר"ש וכו' ומהפכים הם סניגור זה לקטגור על התורה, שיסודה שלא תהא מוחלפת וכו'. וד"ל.

והרי בדורנו שכולמוס שלו פרסומת – בודאי סו"ס תתפרסם השקו"ט וכאו"א מראשיכם עד שואב מימך יפס"ד שמזה כש"כ וק"ו להצעות שלו בשאר תרי"ב המצות וכו'. וכל המתיר לישראל (עלול ש)נעשה ראש. וד"ל.

ובאם א"א לשלול – מסופקני אם כדאי כל הענין, כי ברי ושמא (בתועלת) – ברי עדיף.

ט'שנ

ב"ה, ר"ח מנ"א ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

חניכי קיטנת – ישיבת חב"ד בלוד ובראשם המדריכים
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש מהם בסיום החודש בו הייתה גאולת נשיאנו

מפס"ד הרמב"ם: ריש ה' יסוה"ת.
שלא תהא מוחלפת וכו': עיקר הט' מי"ג העיקרים.
מראשיכם עד שואב מימך: ע"פ לשון הכתוב – ר"פ נצבים.
וכל המתיר לישראל: נעשה ראש: ע"פ לשון חז"ל – גיטין נו, סע"ב. וש"נ.
ברי ושמא: ברי עדיף: ב"ק קיח, א.

ט'שנ

נדפס בלקו"ש חו"ג ע' 245.
נוסח דומה נשלח בתאריך כ"ט תמוז ל"חניכי קיטנת "גן ישראל" בכפר-חב"ד
ובראשם המדריכים".

שעה

אדמו"ר זי"ע

כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר פרשת המאסר והגאולה בודאי ידועה לכולכם.

והרי כוונת ימי הזכרון בחיי עמנו עם בני ישראל היא שיהיו הימים נזכרים ונעשים, זאת אומרת שיביאו התעוררות למעשים ברוח הימים ההם בזמן הזה, ובנידון דידן – מתאים לתקוות בעל הגאולה שהקדיש כל ימיו וכוחותיו לחינוך בני ובנות ישראל על טהרת הקדש. ובודאי שמעתם מגודל המסירות נפש שלו יום יום שלא נרתע מפני איומים ויסורים וכו' וסוף סוף נצח.

שמוזה מובן שכשנמצאים במקום שיכולים ללכת בעקבותיו ולהמשיך בפעולותיו מבלי עיכובים ומניעות, ואדרבה, ובפרט כשנמצאים בארצנו הקדושה, עד כמה צריך לעשות בזה בשמחה ובטוב לבב. ובטחוני שכל אחד ואחד מכם ישתדל לעשות כן, הן בהטוּגָה לעצמו והן בהטוּגָה להשפעה טובה על החברים. והשם יתברך ישלח ברכתו להצליל דרככם וימלא משאלות לבבכם לטובה.

בברכה להצלחה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

ט'שנא

[ר"ח מנ"א תשכ"ז]

כנהוג ע"פ דעת הרוב. – מבלי להכריח את המועט, והברירה בידם.

הימים הנזכרים והנעשים: ראה גם לעיל אגרת ט'רסז הערה ד"ה הימים האלה.

ט'שנא

מהעתקה, והוא מענה אל ראש הישיבה הג"ר מרדכי מענטליק, אודות לימוד המסכתא בישיבות חב"ד בעולם. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"י"ח ריתקסב. ח"כ דתקעב. לעיל ט'סח.
לפי סדר הלימוד במשך השנים, המסכתא שלמדו בשנת תשכ"ח היתה כתובות, והיו איזה ראשי ישיבות שרצו לשנות וללמוד מסכתא אחרת.

ט'שנב

[קיצ' תשכ"ז]

או במנ"א בימי יא-טו בו או באלול (במשך כל החודש).

ט'שנג

ב"ה, עשק"מ אלול תשכ"ז
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ צנמ"ס וכו'
מוהרש"י שי

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונת נכדו האברך מו"ה יעקב
שי עם ב"ג מרת פנינה תי' בשעה טובה ומוצלחת,

הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב ושתה"י בשעה
טובה ומוצלחת, ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

וירו מהם רוב נחת יהודי אמיתי חסידותי.

בברכת מזל טוב מזל טוב ובברכת רפוש"ק

מ. שניאורסאהן

להעיר ע"פ מחז"ל דמגלגלין זכות ליום זכאי (דאז הזכות ודבר

ט'שנב

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 462, והוא מענה לא' שרצה לקבוע זמן החתונה בחודש
מנ"א, שמסיבות לא יכלו לקבוע בחדשים תמוז ואלול.
במנ"א: ראה לעיל חט"ז אגרת ה'תתקעט.
באלול (במשך כל החודש): ראה גם לעיל חכ"ב אגרת ח'תקט, ובהנסמן בהערות
שם.

ט'שנג

מוהרש"י: זוין. אגרות נוספות אליו — לעיל ט'לג, ובהנסמן בהערות שם.
דמגלגלין זכות ליום זכאי: תענית כט, א. וש"נ.

שעז

אדמו"ר זי"ע

הטוב – בתוקף יותר) ובמיוחד כשמשולש הטוב, דאז הוא חזקה (ובנין)
עדי עד:

בתולה נישאת ליום הרביעי (ר"ת לבנה – כדאיתא בכ"מ) בו נתלו
שמשא וסיהרא,

בראש חדש – מולד הלבנה ויחוד שמשא וסיהרא,

איל"ל – (העיקר וההתחלה כפי ה)ר"ת: אני (כנס"י – הכלה)
לדודי (הקב"ה – החתן) ודודי לי (שמיחדים בתיבה אחת).

נכון להתענין בהחצעה דאנטורפן (עבור הנכד שי' אודותה כותב.

ז"ע קבלתי הפ"ש וכו' ע"י הו"ח וכו' עוסק בצ"צ הר"נ שי' מינדל
ות"ת ת"ח.

ט"שנד

ב"ה, ערב חודש הרחמים, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יצחק משה נ"י שחיבר ס"ט, הרב הראשי לעדת
הספרדים בואינוס אייריס

שלום וברכה!

מפני כמה טרדות וסיבות – כולל גם עצם הענין, בקשת כת"ר
להמציא מדרך מתאים לקהילתם – נתעכב המענה על מכתב כת"ר ואתו
הסליחה.

והנה למותר לבאר כי הדרישות למדריכים י"ש ובעלי השפעה על

כשמשולש הטוב דאז הוא חזקה: ראה ב"מ ק, רע"ב. וש"נ.

בתולה נישאת ליום הרביעי: ריש מס' כתובות.

ר"ת לבנה – כדאיתא בכ"מ: ספר מטעמים ערך חו"כ אות מג. וראה לקו"ש ח"כ
ע' 575 הערה 1. וש"נ.

מולד הלבנה ויחוד שמשא וסיהרא: ראה גם סה"מ מלוקט ח"ה ע' רמג. וש"נ.

איל"ל... ר"ת אני... לדודי... ודודי לי: שה"ש ו, ג ובשעה"פ עה"פ. הנסמך
בסה"מ מלוקט ח"ב ע' פב הערה 67.

שעה

אגרות-קודש (ט'שנה)

הנוער רבות מאד ואין הקומץ משביע אפילו לעניי עירך הקודמים. ובפרט כשהמדובר במדינות אחרות שנוסף על כל התכוונות זקוקים ג"כ למדבר צחות בשפת המדינה וכולי.

אף על פי כן כמוכן שאין אנו מתעלמים מכל דרישה ובקשה במקצוע זה, וכן שמנו לב גם לבקשת כתי"ר, אלא שעד עתה עדין לא נודמן מדריך המתאים לתנאי ודרישות המקום. ובודאי גם פנה כתי"ר למוסדות וארגוני אחב"י הספרדים במדינות שונות, ויהי רצון שחפץ חי בידם יצליח.

ובעמדנו על סף חודש הרחמים והסליחות אאחל לכת"ר ולכל המסתופפים בצלו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומבורכת בגשם וברוח גם יחד.

בכבוד ובברכה לבשורות טובות.

ט'שנה

[ערי"ח אלול תשכ"ז]

הקבי"ע ג"כ צריך להיות ע"י קבי"ע, הפי' ע"י ידיעה ולא הרגש, כי הרגש הוא היפך קבי"ע.

ט'שנו

[ערי"ח אלול תשכ"ז]

בודאי יתפשטו בכל העיר כולה (היינו ביקור בחשיבות, ביהכנ"ס

ט'שנר

ואין הקומץ משביע: ע"פ ברכות ג, ב.
לעניי עירך הקודמים: ראה כ"מ ע"א, א.

ט'שנה

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' מה, והוא מענה לאחד בענין התמסרות כל הכחות בהצנע לכת ובקבלת עול.

ט'שנו

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' קלו, והוא מענה לקבוצת התי' משיבת תורת דברוקלין, שנסעו למותטריאל לחתונת חכרם ר' אברהם שי' הלוי לעזריטאנסקי.

שעט

אדמו"ר זי"ע

ואצל הר"י והרבנים – ע"מ לדבר בנגלה ובמקום המתאים גם בחסידות, בנוגע למבצע תפילין ובעניני אלול, וכאז"א מהם ישתתף בהנ"ל בפו"מ בענין אחד עכ"פ ומה טוב – בכמה. וה' יצליחם ויבשי"ט בכ"ז.

ט'שנז

ב"ה, א' דר"ח אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

... ובודאי למותר להדגיש שכל האפשר לעשות להרמת מצב הלימודים, שזה תלוי לכל לראש במצב המורים והמורות, ייעשה, והרי מכירים הם שחינוך בני ובנות ישראל מלאכת שמים היא. והפליג רבנו הזקן, בעל התניא והשו"ע, בהלכות תלמוד תורה שלו בגודל אחריות המורה, עיי"ש פ' א', סעיף יו"ד ואילך. ומוזהרים ועומדים אנשי חב"ד בפרט העומדים איש על דגלחו בכל עניני החינוך ע"י דברי מייסד תורת חב"ד, נוסף על אזהרה הכללית.

ובהמצאנו בראש חודש אלול, אסיים באיחולי לבביים שיצליח להפיץ החינוך הדתי המסורתי באופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, וגם זה יוסיף בברכת ה' לכתובה ולחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה למר ולכל הנלוים אליו ש"י.

בכבוד ובברכה.

ט'שנח

ב"ה, ה' אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

מרת גאולה תח"י כהן

ברכה ושלוש!

מאשר אני קבלת מכתבה מא' דר"ח אלול והקודמו, וכבר נענתה באופן רשמי בנוגע להחצעה ע"ד השתתפות במשאל כולי, אשר אין זה בנוגע כלל וכלל. ובכל אופן תודה על תשומת לבך.

מוכרחני להוסיף – ולא בתור הוספה, אלא שלאמתו של דבר זהו עיקר כוונתי במכתבי זה – אשר אכזבה גדולה היתה לי בקראי מכתבה הראשון. כוונתי:

מזמן שיחתנו כשביקרה בניו-יורק (אשר תקותי שזוכרת אותה, על כל פנים נקודות העיקריות שלה) עקבתי ודרשתי וחקרתי אם ישנן איזו תוצאות מהשיחה. שהרי שיחתנו, עכ"פ כפי כוונתי, לא היתה רשמית וגם לא בבחינת ראיון, אינטרוויו בלע"ז, כי אם (כמדומה כפי שאמרתי גם בפירוש) מתוך הכרה אשר יכולת ואפשריות יוצאות מן הכלל עומדות לרשותה, ומאידך גיסא תקופתנו זו, ובפרט השנים הכי אחרונות, רבת האפשריות היא מאין כמותה, אפשריות בנוגע לחיסון וביסוס עמדת עמנו בני ישראל בכל מקום שהם, ובפרט בארצנו הקדושה, תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

שכן דרישת השעה היא שכל מי שיכול לעשות משהו בכיוון האמור, הרי זה מחובתו העיקרית ותפקידו הראשוני, ובפרט שזהו לתועלת הרבים ולפעמים קרובות גם להצלת רבים.

הדברים אמורים אפילו אם היכולת והאפשריות הן בגדר ספק; על אחת כמה וכמה כשהעבר הוכיח אשר כוחות ואפשרויות מיוחדים לאדם מסויים לנצלם בכיוון האמור, שאז כל הדברים הם ביתר שאת וביתר עז.

ט'שנח

נדפסה בלקו"ש חל"ג ע' 240, והושלמה עפ"י צילום האגרת.
מרת גאולה תח"י כהן: אשר אחרי ביקורה אצל הרכי תיארה את הביקור במאמר מיוחד ב"מעריב" (נט טבת תשכ"ה), וחזר ונדפס באלבום "הרכי" ח"א ע' 68 ואילך.

— ואכפול, על כל פנים בקצרה, ממה שדברנו בשיחתנו:

הנסיון הוכיח שחוגים מסויימים של עמנו ניתנים להשפעה, ובפרט הנוער והצעירים שבעתיד הקרוב הרי הם יכונו מהלך העניינים במושבות בני ישראל, כולל בארצנו הקדושה.

מכמה סיבות הנה חיי היום-יום הפיגו את ההתלהבות של הנוער ושל הצעירים, וכתוצאה מזה את הפעילות בכיוון הרצוי. וזה הביא לידי כך שהמרץ שלהם הופעל בכיוונים בלתי רצויים ועד להיפך הרצוי. וההצדקה היא שדבר פלוני משעמם ופעולה פלונית ישנה נושנה ומקומה בדורות שעברו וכולי וכולי.

והיתה זאת הצעתי שתנצל המרץ וההתלהבות, שאף ששכבת דאגת חיי יום יום, חיים רגילים ז"א אפורים, כיסתה עליהם, תקותי חזקה שתעורר אותם ותביאם לפועל, להלהיב את הנוער ולשלהב את הניצוץ הטמון בחבור לפעולות חיוביות שהם הכרח לחיי הכלל וגם לטובת הפרט.

אולם במשך השנים שעברו מעת שיחתנו לא בא לתשומת עיני איזהו מעשה בפועל כתוצאה מדברי האמורים. כוונתי כפשוטה, שלמרות חיפושי לא מצאתי באותם הגליונות בהם כותבת, גם לא במקומות אחרים שבאו למראה עיני, חד לפעולותי בכיוון האמור.

לכאורה אפשר הי' לתרץ הדבר שאין היא מסכימה לדעתי. אבל ההכרח להוציא את הנוער והצעירים מהליטרגי' כל כך ברור ופשוט, והמחסור באישים שיש סיכויים שיצליחו בזה כל כך גדול, שלדעתי אי אפשרי שיהי' כל ספק בנידון צו השעה זה, בפרט בנוגע לכל אחד ואחת שהצליחו בעבר בשטח זה.

בטח ישנה תועלת בפגישות עם אנשים התופסים מקום בראש בחוגים שונים, להוודע דעתם ולפרסמה וכולי וכולי, וכיון שעוסקת בזה הרי בודאי רואה תועלת זו במוחש, אבל אין זה פוטר כלל וכלל מפגישה ישירה עם החלק הפעיל בכל עם, וכן בעם בני ישראל, חלק שמדת המרץ שלו גדול יותר מבשאר חלקי העם, אותו חלק שעדיין לא נפגע מחיים של פשרה במשך עשירות בשנים עד שנעשה זה טבעו שני, אותו חלק שאינו ירא מאתגר ויש בו אומץ רוח להודות ע"ז אם מוצא הוא אשר דרכו בחיים לא היתה בסדר ולהתחיל בדרך חיים חדשה, בכיוון חדש, ולפעמים גם הפכי, מכיוון חייו קודם לכן — אשר כל תכונות אלו לא ימצאו במנהיגי מפלגה וגם לא ברוב מנהיגי איזה חוג שיהי'.

מובן שכעבור חדשים אחדים לשיחתנו ולא ראיתי איזו פעולה ותוצאות ממנה, חפשתי עילה וסיבה לכתוב אלי' ולשאלה על האמור, אלא שמכמה סיבות נדחה הדבר מזמן לזמן. ואחת הסיבות העקריות כי לא ידעתי איך תהי' תגובתה שעל יסוד שיחה אחת ופגישה אחת אביע דעת בנוגע "לחיי", ובפרט דיעה הדורשת שנוי בפעולותי ושנוי עקרי. ועוד סיבה פנימית יותר, ואולי גם עקרית יותר, בריאות ילדה כו' שסיפרה לי אודותו (נוסף על מה ששמעתי מן הצד). והרי הצער מונע את האדם מממה ענינים, ובפרט ענינים הדורשים מרץ ומלחמה במדה חשובה נגד הזרם, מה שגורם לבודדות וכולי.

אכזבתי ממה שלא יכולתי להגיע אלי' ולהניעה לפעולות אודותן דברנו גדלה עוד יותר בתקופה הסמוכה לששת הימים וימים אלו בעצמם והימים שלאחריהם, שבמשך זמן זה הרי היתה התלהבות כל חוגי עמנו בעיצומה בכל מקום, והי' חסר לגמרי כיוון למטרה חיובית וענין חיובי של בנין ברוחניות ובגשמיות. ולצערנו הרב לא מצא העם את המנהיגים שידריכוהו ויכוונו את ההתלהבות שלו למעשים חיוביים, ואפילו לא אלו שיחזקו את ההתלהבות ויעודדוה, וגם בתקופה זו הולכים הענינים "ומסתדרים" בנוסח הידוע, שעוברים לסדר היום. וגם בימים אלו לא מצאתי רושם מפעולותי' היא.

פשוט אשר הכתוב לעיל הוא לא בתור הטפת מוסר ח"ו, כי אם הנסיון עוה"פ לחדש שיחה, אף כי בכתב, בתוכן שיחתנו הראשונה, וכולי האי ואולי תבואנה עתה פעולותי' בכיוון האמור. ובאופן קונקרטי: להעלות את הנוער והצעירים לעצם הנצחי של עמנו, שביחד עם נצחיות הענינים הם, כסגנון חכמינו ז"ל, חדשים בכל יום ויום.

ולדוגמא: תעמולה לעלי' פנימית, תחת ה"קול-קורא"יים שרבו מלספור ע"ד עלי' מארצות הרווחה שסיכוייה קלושים ביותר, עכ"פ בעתיד הקרוב, ויחד עם זה, כפי שהראה הנסיון של קליטת המתנדבים, אין כלל התנאים המתאימים לקליטתם באופן הרצוי. והרי העלי' הפנימית ירדה באופן הכי מבהיל דוקא בחוגי אחב"י הספרדים מעת עלייתם לארצנו הקדושה. וכשתהי' פני' מאשה ספרדית, פני' בהתלהבות, שלא יטו אוזן כלל לאלו שהטיפו למשפחות מצומצמות, הטפה משך שנים

כסגנון חכמינו ז"ל: פרש"י תבוא כו, טז. וראה ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ו.

ועוד.

רבות שלצערנו הרב הצליחה באופן יוצא מן הכלל – בודאי שפניי כזו היתה מוצאת הד נכון וגם עמוק ועד לשינוי בפועל. ועל דרך זה גם בנוגע לביסוס חיי משפחה, וכולי וכולי.

הבאתי דוגמא מהעניינים שהכל מודים בהחיוניות שלהם בארצנו הקדושה, מקצה השמאל ועד קצה הימין. אבל בודאי שרובו ככולו של עמנו היושב בארץ הקדש נתפכח מהפתויים וההסתות לסור מדרך תורתנו תורת חיים, תורתנו הנצחית. וקריאה לשוב אל המקור ודרך חיים על פי התורה ומצותי "גם כן" תמצא הד נכון ותביא לפעולות בחוגים מסוימים שילכו ויתרחבו וירבו, שהרי לב כל אחד ואחת מישראל סוף סוף ער הוא לתורתנו ומצותי, אלא שצריך למצוא את הנקודה, בסגנון אחר את המצוה, המתאימה למהלך נפש של חוג פלוני או של אדם פלוני, ולהתחיל בנוגע לחוג ואדם זה בדיבור ע"ד מצוה זו, ואז סוף סוף מצוה גוררת מצוה.

ידועה לי הטענה והאימרה איך אפשר להטיף לאחרים טרם הגיע המטיף עצמו לשלימות בחייו הוא. אבל רואים במוחש שטענה זו אינה אלא כיסוי על העדר הרצון לפעולה בכיוון האמור, שהרי אין שלם אלא אחד, הוא הקב"ה, ומטיפים הרי מעולם לא חסרו בישראל, מטיפים לדברים חיוביים וגם לדברים שונים ומשונים. ועוד ועיקר, אשר בתקופתנו הזמן קצר מלחכות עד שישתלם המטיף והממריץ ואז יתחיל בפעולה, ואין עצה אלא לעשות שני הדברים בבת אחת, להטיף ולהמריץ את עצמו וגם את הסביבה.

אך מכתבי ואסכם בקיצור נקודת הכתוב לעיל, והיא, אשר עוד יותר ברור לי מאשר בפגישתנו הראשונה, וכדעתי אז דעתי עתה אשר חוננה בכשרון השפעה ויש לה האפשריות לזה, וחבל על כל יום שעובר ואינה מפעילה כשרונה בכיוון להחזיר הנוער והצעירים, ומה טוב גם המבוגרים אף שקשה הדבר יותר, לחיים חיוביים, חיים הראויים לשמם, חיים על פי תורתנו ומצותי עליהם נאמר וחי (העם הישראלי) בהם, ויפה שעה אחת קודם.

פשוט אשר אשמח לשמוע באם היתה התפתחות לטובה בנוגע להילד שיחי' ותודה מראש אם תכתוב עד"ז.

לב באר"א מישראל . . . ער הוא לתורתנו ומצותי: ראה זח"ג צה, א.

מצוה גוררת מצוה: אבות פ"ד מ"ב.

עליהם נאמר וחי . . . בהם: אחרי יח, ה.

בברכה לבשורות טובות בכל האמור, ובסגנון המסורתי – לכתובה
וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

מ. שניאורסאהן

ט'שנט

בי"ה, יום ג' שהוכפל בו כי טוב, פ' כי תצא ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ"י.

ועד הרוחני דכפר חב"ד, מיסודו ובהנהלתו של כ"ק
מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, ובראשם הרה"ג הרה"ח
הווי"ח אי"א נו"מ הררש"ז ש"י מרא דאתרא
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעמדנו בימי אלול, הוא חודש הרחמים, אשר – אני לדודי ודודי לי,
חודש אשר כדברי אדמו"ר הזקן, יוצאין בו להקביל אור פניו ית' בשדה.
ותיכף לאחר זי, חדש תשרי, חדש הכללי של כל השנה הבע"ל,
אשר בו תשרי ותשבוק ותכפר על חובי עמך ומשובע בכל,
בקשתי – להיות המתכננים והמארגנים, אשר אלה מתושבי כפר

שהוכפל: ב' מאמרים אחד לישראל ואחד לכהנים ולויים, אמירת במים . . בארץ
(תדשא פכ"א. וראה רמ"ז ר"פ ויקרא).
שהוכפל . . טוב: [טוב] לשמים וטוב לבריות – קדושין מ, א. הצ"צ באור התורה
(בראשית לג, א ואילך. עיי"ש).
כי תצא: מהמצרים והגבולים של נה"ב (אוה"ת ר"פ כי תצא).
כדברי אדמו"ר הזקן: לקו"ת ראה (לב, ב).
תשרי . . ומשובע בכל: ויק"ר פכ"ט, ח.

ט'שנט

נרפסה בלקו"ש חי"ט ע' 494.
הדרש"ז: גרליק. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"ס, ובהנסמן בהערות שם.
אלול . . אני לדודי ודודי לי: שה"ש ו, ג ובשעה"פ עה"פ. הנסמן בסה"מ מלוקט
ח"ב ע' פב הערה 67.
חדש תשרי, חדש הכללי: ראה גם לעיל אגרת ט"ל, ובהנסמן בהערות שם.

חב"ד שבאו ממדינתנו לפנינו, במשך שנת הקהל זו והם בני עשרים שנה ומעלה ועדיין לא בקרו כאן, ולא השתטחו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיאנו ורוצים בזה,

להזמין בשמי לבקר כאן למשך חודש תשרי הבע"ל, להשתטח על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ולהתפלל כולנו בצוותא חדא בבית הכנסת של כ"ק מו"ח אדמו"ר, ללמוד בבית מדרשו נגלה וחסידות וכו'.

* * *

פשוט אשר במה דברים אמורים – באם ע"י נסיעתם זו לא תהינה מגרעות בקודש, במוסדות הק' ובענייניהם – אשר באה"ק ת"ו בכלל ובחב"ד בפרט,

כן מותנה הנסיעה בעל מנת לחזור לכתב"ד,

ובנוגע לנשואים – שתה"י הנסיעה בהסכמתן המלאה של נשותיהם תחיינה.

* * *

ויהי רצון, אשר בימים אלה, שכנ"ל המלך ממח"מ הקב"ה מקבלין פניו בשדה, ואז רשאי (ומוסיף ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר: ויכולים) כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, ימלא המלך ממח"מ הקב"ה עוד בהיותו בשדה, כל בקשות ומשאלות לבבם לטובה של כל המקבלים פניו, בתוככי כללות ישראל, וימלא (כנ"ל) בסבר פנים יפות, ויכתב ויחתם כל אחד ואחת לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה.

שנת הקהל זו: כפס"ד וכנהוג באה"ק (הל' הלואה – לאדה"י – סל"ו. וראה דו"פ לטור חו"מ ר"ס ס"ז).

המלך . . לכולם: לקו"ת שם.

רשאי . . ומבאר . . ויכולים: סד"ה לך אמר לבי, השי"ת.

כל בקשות: ראה אוה"ת להצ"צ פי ראה הגהות ללקו"ת הנ"ל (ע' תתח): וי"ל שאז באלול מאיר הארת בחי"י מכליל הנ"ל גם בשושנה החיצונה, עיי"ש.

סד"ה לך אמר לבי, השי"ת: נדפס בטה"מ ה'ש"ת ע' 167. תשי"ע 285.

נ.ב.

מובן אשר ענין הוצאות הנסיעה – אינו שייך להנוסעים, ויסודר בלעדס בעזה"י, ומפני קוצר הזמן בודאי יזדרזו בסידור כל האמור, ולכל לראש – עריכת רשימה מפורטת ולשלחה לכאן באופן מהיר דחוף, ות"ח מראש על ההשתדלות והטרחה בכ"ז.

ט'שס

ב"ה, ט' אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב הנכבד והנעלה איש המעלה נרו יזרח ויעלה
מוה"ר פנחס ש"י טולידאנו
רב דעתת הספרדים בלונדון יצ"ו

שלום וברכה!

באיחור זמן קבלתי מכתב כת"ר, בקשת ברכה בעד אחד מבני קהלתו מר . . . ש"י. ואזכירו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. ויהי רצון שיבשר טובה בזה.

ובפרט שנמצאים אנו בחודש הרחמים, אשר ימי סגולה אלו יפה נתפרשו על ידי כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם (לקוטי תורה, פ' ראה, דף לב, א. בד"ה אני לדודי ודודי לי ר"ת אלול).

בידעי מסורת אחינו בני ישראל הספרדים ש"י, שמאז ומתמיד הי' להם קביעת עתים ללימוד פנימיות התורה, נוסף על לימוד גלה דתורה, בטח מנהיגי הקהלה והרבנים בראשם ממשיכים במסורת זו, ובפרט אשר בימינו אלו ובתקופה זו חשיבות מיוחדת ללימוד פנימית התורה, כמבואר בארוכה בהקדמת הר"ח ויטל לשער ההקדמות להאריז"ל החי, והרי

ט'שס

בהקדמת הר"ח ויטל לשער ההקדמות: נדפס ג"כ בהוספה לקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. ועוד.

שפז

אדמו"ר זי"ע

תורתנו הקדושה בכלל ופנימיות התורה נשמתא דאורייתא כלשון הזוהר,
בפרט, היא היא שער השמים.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ט'שסא

[ט' אלול, ה'תשכ"ז]

בנוגע להרופא-טבעוני תלוי בחידעות ע"ד הצלחתו.

ט'שסב

[י"ב אלול, ה'תשכ"ז]

בנוגע לדבר המעיק כו' – יש להמליץ ע"ז מרז"ל יגעת (בהפצת
היהדות המסורתית ככל הדרוש) ומצאת (ברכת ה' בהמצטרף).

בדיקת התפלין והמזוזות.

ט'שסג

ב"ה, י"ג אלול, ה'תשכ"ז

ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו . . .

כלשון הזוהר: ח"ג קנב, א.

ט'שסא

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' קצא.

ט'שסב

מצילום כתי"ק. בו נרשם להוסיף בשולי האגרת.

מדי"ל יגעת . . . ומצאת: מגילה ו, רע"ב.

בדיקת התפלין והמזוזות: הוראה למוכיר להוסיף הנוסח בדריקת התפלין
והמזוזות הרגיל.

ט'שסג

כללי-פרטי. לתוכנה ראה גם לעיל אגרת ט'רט.

ובעמדנו בימי רצון, ימי חדש אלול – (ר"ת: אני לדודי ודודי לי) –
חדש הרחמים,

אשר בימים אלה, כדברי אדמו"ר הזקן, השי"ת הוא ע"ד מלך
שמקבלין "פניו בשדה, ואז רשאיין

– ומוסיף ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר: ויכולים –

כל מי שרוצה – לצאת להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר
פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם",

יהי רצון אשר ימלא המלך ממה"מ הקב"ה – עוד בהיותו בשדה –
כל בקשות ומשאלות לבבו לטובה של כל המקבליים פניו, בתוככי כלל
ישראל, ימלא אותם (כנ"ל) בסבר פנים יפות,

בימי רצון: ראה רש"י שמות לג, יא. טור וכו' או"ח סתקפ"א.

ר"ת . . לי: אבודרהם. מע"ח שכ"ד פ"א. שי הפסוקים שה"ש ו, ג.

חדש הרחמים: ראה ג"כ ד"ה אני לדודי, שי"ת.

אדמו"ר הזקן: בלקו"ת פי' ראה דף לב.

רשאיין . . ומבאר . . [ויכולים]: להעיר מספרי (ראה יב, יז) הובא שם בפרש"י
(המפרש פשוטו של מקרא): לא תוכל – יכול אתה אבל אינך רשאי.

ומוסיף ומבאר: סד"ה לך אמר לבי, השי"ת.

בסבר פנים יפות: ראה פיה"מ לאבות פי"א מטי"ו. – ולהעיר מפיה"מ שם (פ"ג
מיי"ב): בשמחה וזה יותר כו'. וי"ל שזהו בחה"ס זמן שמחתנו כו' שלאחרי אלול ועשי"ת,
הימים דשמאי – שם אורחותינו (ראה לקו"ת שה"ש מח, ג) ואכ"מ.

כל בקשות: ראה אוה"ת להצ"צ פי' ראה הגהות ללקו"ת הנ"ל (ע' תתח): וי"ל שאז
באלול מאיר הארת בחי' י"ג מכילין הנ"ל גם בשושנה החיצונה.

אבודרהם: סדר תפלת ר"ה ופירושה ס"א.

ד"ה אני לדודי, ש"ת: סה"מ ה"ש"ת ס"ע 150 ואילך.

מספרי (ראה יב, יז) הובא שם בפרש"י: נתי' בשיחת ש"פ ראה שנה זו (לקר"ש
חכ"ט ע' 79 ואילך).

סד"ה לך אמר לבי, השי"ת: גדפס בסה"מ ה"ש"ת ע' 167. תשי"ע ע' 285.

שפט

אדמו"ר זי"ע

ויכתוב ויחתום את כל אחד ואחת לשנה טובה ומתוקה בטוב
הנראה והנגלה.

בברכת כוח"ט

מ. שניאורסאהן

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום י"ג אלול ות"ח ת"ח על הדו"ח
והבשו"ט ממבצע התפלין . . .

בברכת הצלחה רבה לכל משתתפי מבצע התפלין ובברכת כוח"ט.

המצוי"ב – השתתפותי סמלית בהוצאות מבצע הכי נעלה הנ"ל.

* * *

מובן שימשיך בההכנה להו"ל מחד"ת וכו'.

* * *

נבהלתי להידיעה (שמועה?) שלמר . . . אשה אי' שלא גירשה וכו'.
ופשוט – שזה מבטל הצעתי שכותבה.

* * *

ויכתוב ויחתום: להעיר ממשיך בבד קודש (בסופו) עה"פ **מלפניך** (דוקא) משפטי
יצא (וראה ירושלמי סנה' פ"ב ה"ג) ישע"י לג, כב. ולהעיר משמנו"ר (פיי"ט, ה. נתבאר
בד"ה וככה – להציץ וכו'): לשעבר אני ובי"ד כו' לעת"ל אני לבדי שנאמר כי הולך לפניכם
ה' ומאסיפכם אלקי ישראל.

משמור"ר (פיי"ט, ה: בשמור"ר דפוס וילנא הוא בפסקא ו, ובשמור"ר עם הענפים הוא
בפסקא ז.

בד"ה וככה – להציץ וכו': אוה"ת בא ע' רצא ואילך.

כי הולך לפניכם ה' ומאסיפכם אלקי ישראל: ישע"י נב, יב.

הדו"ח והבשו"ט: כתי"ק הוספה לאגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה אהרן
אביגדור קאזין, לונדון.

המצוי"ב: המחאה מהרבי ע"ס 25 דולר.

מובן שימשיך: נדפסה בריש הספר "גט למעשה" למו"ה חיים מרדכי פרלוב.

אגרות נוספות אליו – לעיל ט"פח, ובהנסמן בהערות שם.

נבהלתי להידיעה: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, בטופס הנשלח אל מו"ה פנחס

אהרן ווברמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ט"קצא, ובהנסמן בהערות שם.

שצ

אגרות-קודש (ט'שסד)

מאשר הנני קבלת המברקים והפ"י והגליונות דחוברת "תשרי"
ות"ח.

הפ"י יקרא עה"צ.

בברכת בריאות הנכונה ושמחה אמתית ואשרי חלקו בעבוה"ק
ובברכת כוח"ט.

* * *

מאשר הנני קבלת מכתבו והפ"ש ע"י האורחים ש"י.

בברכת רפואה ואיוש"ט ובברכת כוח"ט.

נוקקתי לענין "ברכת הבית" ולא מצאתי הערך בהאנצ', בשד"ח
וכ"י.

* * *

כנראה פירט ער מיט מיר אַ ברוגז-חשבון. וחבל ולפלא.

ט'שסד

ב"ה, ט"ו אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

לכבוד מר א. שפטל ש"י
ראש-העירי ראשון לציון

שלום וברכה!

הפתעה נעימה היתה לי קבלת מכתבו מיום ל' באב ולראות
התענינותו במצב הישיבה "אחי תמימים" בעירו ראשון לציון, נוסף על

קבלת המברקים: כתי"ק בהוספה לאגרת הקודמת, כטופס הנשלח אל מו"ה יצחק
דוד גרונר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד ה"ל, ובהנסמן בהערות שם.
נוקקתי לענין: כתי"ק בשולי האגרת הקודמת, כטופס הנשלח אל מוהרש"י זיין.
אגרות נוספות אליו — לעיל ט"לג, ובהנסמן בהערות שם.
ברכת הבית: ברובה (כתובות קג, א).

ט'שסד

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"ג ע' רד.

השמועות שהגיעוני בזה מן הצד זה מזמן. ובפרט אשר תקותי חזקה שהתענינותו זו מתבטאת, מתאים לאימרת חכמינו ז"ל מעשה הוא העיקר – במעשה בפועל, עזר ככל האפשר לשיבת "אחי תמימים" בתוככי מסגרת מוסדות תורתנו תורת חיים אשר בעירו.

ומובן אשר אם בכל מקום מושב בני ישראל ובכל התקופות – היו מוסדות התורה מהענינים העקריים והחיוניים בחיי עמנו בני ישראל, על אחת כמה וכמה בארצנו הקדושה אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, וביותר בתקופתנו רבת המאורעות והמהפכות וטישטוש הגבולים, שההכרח בתורה – לשון הוראה – בחיי היום-יום גדול פי כמה ועד אין ערוך.

והרי בהשגחה פרטית ניתנו למר אפשרויות ויכולת יוצאות מן הכלל לפעול באופן ישר בעירו בכיוון האמור, ומרובה מדה טובה שממנו יראו וכן יעשו שאר עיירות ומושבות בני ישראל בארצנו הקדושה, וזכות הרבים מסייעת.

מובן שככל האפשרי מתענין אני במצב מוסדותינו בכל מקום שהם, ומהראשונים – אלו אשר בארץ הקדש, אבל לצערי אין האמצעים מספיקים כלל וכלל את הדרישה.

על פי סגנון מכתבו בודאי, כנ"ל, למותר לבקשו על דבר המשכת העזר והסיוע מצדו לשיבת "אחי תמימים" אשר בעירו, כי אם להודות על העזר בעבר ולהביע תקותי חזקה שעוד יוסיף בזה בעתיד כהנה וכהנה. וגם על חבריו ש"י והנשמעים לרצונו – ישפיע בכיוון האמור. ויהי רצון שיראה פרי טוב בעמלו בזה, ובכלל בכל עניני העיר, שתהי' ראוי' לשמה – "ראשון לציון", אשר ממנה תצא תורה ודבר ה'.

בכבוד ובברכה לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

מ. שניאורסאהן

לאימרת חכמינו ז"ל: אבות פ"א מ"ז.

אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.

תורה – לשון הוראה: ראה רד"ק לתהלים יט, ת. זח"ג נג, ב.

ומרובה מדה טובה: יומא עו, א. רש"י.

לציון... תצא תורה ודבר ה': ע"פ ישעי' ב, ג.

ט'שסה

ב"ה, מוצש"ק ח"י אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

פרויען קאמיטעט פאר חתנים און כלות
אין מאנטרעאל, קאנאדא, ה' עליהן תחינה

ברכה ושלום!

האפענטליך זיינען אייערע טעטיקייטן במשך פון דעם פארגאנגענעם
זמן אָנגעגיינגען לויט דער גרויסער חשיבות זייערע, און השם יתברך
זאל מצליח זיין עס זאל זיין אין אַ שטייגענדער מאָס ווי דער אָנזאָג
מעלין בקודש, און די החלטות צו פארשטאַרקן און אויסברייטערן אייער
פאָגראַם אין דער צוקונפט וועט זיכער אויך פאָרגרעסערן די הצלחה.

בפרט אַז מיר געפינען זיך יעצט אין די טעג פון אלול, וועלכע זיינען
ספעציעלע סגולה-טעג אַלס צוגרייטונג צום נייעם יאָר, הבא עלינו ועל כל
ישראל לטובה, וואָס די גינסטיקייט פון די דאָזיגע טעג איז דערקלערט
געוואָרן דורך דעם אַלטן רבי'ן מיט דעם משל פון "מלך בשדה" – ווען אַ
קעניג גייט אַרויס אין פעלד און יעדער איינער וואָס וויל קען אַרויסגיין
באָגענען דעם קעניג, און דער קעניג נעמט יעדן איינעם אויף מיט אַ
ספעציעלע פריינטלעכקייט און צופרידנקייט.

דער זכות פון דער אַרבעט וועט זיכער ביישטיין אַלע אַנטוילנעמער
און ברענגען יעדער איינער פון אייך אַ צוגאָב פון ג-טלעכע ברכות אין
אַלעס אין וואָס מינויטיג זיך.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ט'שסה

מעלין בקודש: ברכות כח, א. וש"נ.
דערקלערט געוואָרן דורך דעם אַלטן רבי'ן: לקו"ת ראה לב, ב.

ט'שסו

ב"ה, מוצש"ק ח"י אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

כבוד חברי המשטרה בעפולה – באה"ק ת"ו על ידי
משיח צדקנו במהרה בימינו – ובראשם רב הסמל
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה רבה קבלתי מכתב הרב יצחק ש"י ידגר אודות
ביקורו אצלם בקשר עם מבצע הנעלה, "מבצע תפילין", וההתרשמות שלו
מהסבר פנים יפות בו קדמו פניו, והשתתפותם, וכולי.

ויהי רצון אשר זכות מצוה זו, שסגולה מיוחדת לה, כמו
שנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' (בפרשיות שבתפילין) נקרא עליך
ויראו ממך", תעמוד להם לתוספת הצלחה בעבודתם החשובה
והאחראית לבסס ולחזק המשטר והסדר בכל המקומות המסורים
לפיקוח שלהם.

ויתברכו בכל ענייניהם הפרטיים.

שהרי עוד סגולה עקרית וזכות מיוחדת במצוה האמורה, אשר כל
המניח תפילין מאריך ימים, אריכות בכמות וגם באיכות.

והקב"ה – המשתבח בעמו ישראל ואומר "אתם עשיתוני חטיבה
אחת (ציור ודבר הניכר שאין כמותו) בעולם, שנאמר שמע ישראל ה'
אלוקינו ה' אחד (מהפסוקים העיקריים בפרשת תפילין), ואני אעשה

ט'שסו

נדפסה בלקו"ש ח"י"א ע' 202, והושלמה עפ"י העתקה.
וראו כל עמי הארץ כי שם ה' . . . נקרא עליך ויראו ממך: תבוא כח, יו"ד. וראה
ברכות ו, א. וש"נ.

כל המניח תפילין מאריך ימים: מנחת מר, סע"א.
והקב"ה – המשתבח בעמו ישראל ואומר "אתם כו': ברכות שם.
שנאמר שמע ישראל: ואתחנן ו, ד.

אתכם חטיבה אחת בעולם, שנאמר ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ" (פסוק הכתוב בתפילין של הקב"ה) –

יברך את כל אחד ואחד מהם ואת בני ביתם שיחיו בשנה טובה ומתוקה, כולל ללכת מחיל אל חיל בכל עניני תורתנו, תורת חיים, ומצותי עליהן נאמר וחי בהם, מתוך שמחה וטוב לבב.

בכבוד ובברכת כתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

ט'שסז

ב"ה, כ' אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ מו"ה . . . שי . . . וזוג' מרת . . . תחי'

שלום וברכה!

בעתם קבלתי מכתביהם, ונתעבב המענה מפני רצוני לברר המצב בהוה באה"ק ת"ו. וכפי המכתבים שקבלתי, כולל מכתב שקבלתי היום, הרי אין מצב רוח בנם שי נוטה כלל להתענין עתה בהצעת שידוכים בכלל [כי אם ללמוד משך זמן בהתמדה ושקידה תורתנו הקי' תורת חיים].

ומוכן אשר בכל הזמנים, ובפרט בתקופתנו, אין ללחוץ על הנוער – בגיל בנם – בענינים כהאמור, וק"ל.

וזכות התמדת ושקידת בנם שי בלימוד התורה, שבדאי יהי באופן דגדול לימוד שמביא לידי מעשה, קיום המצוות בהידור, יעמוד להם למילוי משאלות לבבם לטובה, כולל בריאות נכונה ופרנסה טובה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

שנאמר ומי כעמד ישראל: דברי הימים-א יז, כא.
עליהן נאמר וחי בהם: אחרי יח, ה.

ט'שסז

דגדול לימוד שמביא לידי מעשה: ראה קידושין מ, ב. וש"נ.

שצה

אדמו"ר זי"ע

ט'שסח

בי"ה, כ' אלול, ה'תשכ"ז
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו ולאחרי כן גם הצילומים. ונתעכב המענה כי
רק אתמול קבלתי המכתב מרופא ידיד שבקשתיו לברר דעת מומחה
במקצוע זה. ומצורף בזה העתק מכתב הרופא.

עלי להוסיף אשר גם לולא מכתב הנ"ל הרי כמה רופאים מומחים
נמצאים באה"ק ת"י, ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית
שנה, והרי הוא רופא כל בשר ומפליא לעשות ורופא בוי"ד אינו אלא
שלוחו.

כיון שחכל בהשגחה פרטית, ובהמשך להאמור, עלי להוסיף – אבל
גם זה עיקר – אשר הדרך והצנור והכלי לקבלת ברכות הרופא כל בשר
ומפליא לעשות היא ההתחזקות באמונה ובטחון בהשי"ת ובמלוי מצוותיו
באופן דמעלין בקדש.

מהראוי שיבדוק [ה]תפילין – באם לא נבדקו משך י"ב חודש
האחרונים.

בברכה לבריאות ולכתיבה וחתימה טובה ולבשורות טובות

מ. שניאורסאהן

בודאי יורה לאיזו כתובת להחזיר הצילומים.

ט'שסח

נדפסה ב"היכל מנחם" ח"א ע' קצג.
ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.
ודופא ברי"ד אינו אלא שלוחו: ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 80 ואילך.
דמעלין בקדש: ברכות כה, א. וש"נ.

ט'שסט

[מוצש"ק סליחות תשכ"ז]

מב היל!!! וידבר עוה"פ עם . . **ובודאי יוכל למצוא עצה שיעשה**
זה בהקדים הכי אפשרי כוונתי **בימים** — שהרי המדובר בענין שנכרתו
 עליו י"ג **בריתות וכל מצות התורה רק ג'** בריתות ועיין רמב"ם סוף
 הלי מילה "**למרע"ה** עלי אפילו **שעה אחת** אע"פ שהי' כו"י ובפרט
 לאחר מ"ת. ואם נפכ"מ בהוצאות כספיות — יסולק **מהמזכ'.**

ט'שע

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ז
 ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בכל מקום ומקום
 ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מיר שטייען ביים אַפּשלוס פון ה'תשכ"ז, אַ יאָר פון **הקהל** — די
 ספּעציעלע מצוה וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן איין מאָל אין זיבן יאָר,
 אין דעם נאָך-שמיטה יאָר, צו **פּאַרזאַמלען** ("הקהל") דאָס פּאָלק, מענער,
 פרויען און קינדער, אין בית-המקדש, מיטן צוועק צו שטאַרקן און
 דערמוטיגען זיי אין תורה און מצוות מיט יראת-שמים.

ווי אַלע ענינים פון תורה, **תורת חיים** ("אַנווייזונג אין לעבן"),

שטאַרקן . . **שמים**: ראה וילך (לא, יב): הקהל גוי ולמען ילמדו ויראו את ה'
 אלקיכם ושמרו לעשות גוי. וברמב"ם (חלי חגיגה רפ"ג): מ"ע להקהיל כו' ולקרות כו'
 פרשיות שהן מזרזות אותן במצות ומחזקות ידיהם בדת האמת.

ט'שסט

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 473, והוא מענה לאחד שדיווח שהשפיע על א' מבנ"י
 (שלא הי' מהול) שימול, אבל הנ"ל רצה לדחות א"ז למשך זמן.

ט'שע

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 447.
 אַ יאָר פון הקהל: ראה גם לעיל אגרת ט"רז, ובהנסמן בהערות שם.

שפיגלט זיך אפ אויך דער ענין פון **הקהל** אין פארשידענע זאכען פון טאג-טעגלעכן לעבן. אויף איין אספעקט דערפון וועלן מיר זיך דא אפשטעלן – אין צוזאמענהאנג מיט די איצטיגע טעג פון חשבו-הנפש מיט די געהעריגע אויספירן און באשלוסן, וועלכע דינען אלס צוגרייטונג צו א נייעם און בעסערן יאָר אין אלע הינזיכטן. אָבער צוערשט אַ הקדמה:

* * *

דאָס מענטשלעך לעבן דריקט זיך אויס אין דריי אַלגעמיינע טעטיקייטן: **מחשבה, דיבור און מעשה** (געדאַנק, וואָרט און טאַט).

אין איינקלאַנג מיט דעם אָנגענומענעם כלל, אַז קיין זאך גייט נישט פאַרפאַלן, איז דאָס אַזוי אויך בנוגע מענטשלעכע **מחשבה, דיבור ומעשה**, ד.ה. אַז אַ געדאַנק, וואָרט און טאַט פון נעכטן און אייערנעכטן און נאָך פריער זיינען נישט פאַרלאָרן געגאַנגען, נאָר האָבן זייער השפעה אויך אויף דעם היינט און מאָרגן, ווי מען זעט עס גאַנץ פשוט אין פאַקטישע רעזולטאַטן, סיי בנוגע זיך און סיי בנוגע דער סביבה.

נאָך אַ נקודה אין דעם איז, וואָס כאַטש אויבערפלעכלעך ווייזט זיך אויס, אַז אַן אָפּגעטאַנענע זאך איז שוין אַרויס פון דעם מענטשלעכן רשות: וואָס געווען איז געווען, און דער מענטש קען נישט צוריקציען און ענדערן דעם עבר — איז אָבער באמת נישט אַזוי, וואָרום דער אויבערשטער האָט דעם מענטשן געגעבן אַ ג-טלעכן כוח — דורך **תשובה** — איבערצואַנדערשן אויך דעם עבר. דאָס הייסט, אַז תשובה מיינט, נישט נאָר די מעגלעכקייט צו ענדערן דעם גאַנג פון דער צוקונפט, נאָר האָט אויך דעם כוח **דירעקט** ווירקן אויפן עבר: איבעראַנדערשן אים ביז — אים איבערצומאַכן אינגאַנצן; ביז אפילו בייזוויליגע מעשים פאַרלירן זייער האַרבע שולד (**זדונות נעשות לו כשגגות**), און נאָך מער — זיי קענען אפילו פאַרוואַנדלט ווערן אין פאַזיטיווע דערגרייכונגען (**זדונות נעשות לו כזכיות**).

דריקט זיך אויס . . מעשה: ראה תניא רפ"ד ורפ"ו.

בנוגע . . ומעשה: ראה תניא פכ"ט (לו, ב ושם). אגרת התשובה פ"ו. ובכ"מ. ובזח"ג (לא, ב. קא, ב) שתזכיר רק עובדא ומלה, י"ל ע"פ משי"כ בריש קו"א לתניא בב"י הזח"ג (קה, א) ועצ"ע.

זדונות . . כשגגות . . כזכיות: יומא פו, ב. וברשי"י ד"ה כאן (שם פו, א): נעקר עונן מתחלתו. וכפס"ד דהלכה אחר קידושין אצל חכם והתירה מקודשת **למפרע** (כתובות עד, ב).

און אַ ווייטערדיגע נקודה: עס זיינען פאַראַן זאַכן וועלכע קומען צום אויסדרוק – אין ספּעציעלע צייטן – מיט מער לעבעדיקייט און געפיל ווי אין אַנדערע צייטן. און דאָס ברענגט אונז צו דער ספּעציעלער באַדייטונג פון **הקהל** אין דעם איצטיגען מאָמענט:

* * *

אויב יעדן יאָר, אין דער דאָזיגער צייט, דאַרף אַ מענטש מאַכן אַ חשבון און סך-הכל פון זיינע **מחשבות**, **דיבורים** **ומעשים** אין פאַרגאַנגענעם יאָר, אויך אַלס אַ הכנה צו ראש השנה, ווען ער נעמט אויף זיך די אַבסאָלוטע סוואוועריניטעט פון דעם **בורא עולם** און **מלך העולם**, דאַרף דאָס דורכגעפירט ווערן מיט נאָך מער איבערגעבנקייט און געפיל ביים אָפּשלוס פון **הקהל-יאָר**. וואָרום דער ענין פון **הקהל**, אין אַ גייסטיגען זין, דערמאָנט און פאַדערט צונויפֿאַמלען אַלע זיינע מחשבות, דיבורים און מעשים און זיי אַריינשטעלן אין זיין אינערלעכן "בית-המקדש", מיט אַ פולשטענדיגער איבערגעבנקייט צו אונטערוואַרפן זיך צום דבר המלך – צום אויבערשטן.

הייַאָר, צום אָפּשלוס פון **הקהל-יאָר**, דאַרף אַ איד מאַכן אַ ספּעציעלן חשבון-הנפש אין דעם גייסט פון "הקהל" מיט אַ פעסטן באַשלוס:

צו ענדערן די מחשבות, דיבורים און מעשים אין טאָג-טעגלעכן לעבן, וועלכע פאַדערן אַן ענדערונג;

צו פאַריכטן און פאַרבעסערן די וועלכע פאַדערן מער שלמות;

און אַריינברענגען מער התלהבות און לעבעדיקייט אין די ענינים וועלכע זיינען אפילו אָפּגעטאָן געוואָרן בשלימות, אָבער נאָר לפי ערך פון אַ גייסטיגען צושטאַנד אין וואַכעדיגע חדשים, כדי זיי צו באַלעבן מיט

צונויפֿאַמלען . . מעשים: ראה לקו"ת תצא (לו, א. לו, א).

אינערלעכן "בית-המקדש": כמש"נ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (ראה של"ה ש

האותיות אות ל'. ובכ"מ). ירמ"ז, ד (לקו"ת ר"פ פקודי).

דבר המלך – צום אויבערשטן: להעיר שמצות הקהל היא לשמוע קריאת המלך "ויראה עצמו כאילו . . מפי הגבורה שומעה שהמלך שליח הוא לחשמי' דברי הא-ל" (רמב"ם סוף הל' תגינה).

כמש"נ: תרומה כה, ח.

דעם גייסט פון דעם איצטיגען מאַמענט פון ערב די **הכתרה** (קרוינע) פון **המלך**, ווען אַלע ענינים פון מחשבה, דיבור ומעשה מוזן זיין גאָר אין אַן אַנדער אופן פון דערהויבנקייט,

ביז צו דער פולער אַנטפלעקונג פון ג-טלעכקייט אין פערזענלעכן לעבן, אין זיין אומגעבונג, און אין דער גאַנצער וועלט,

אין איינקלאַנג מיט דער תפילה: **מלך על העולם כולו כו' וידע כו' ויבין כו' ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה** (זאָל דיין קעניגלעכע הערשאַפט זיך אויסשפרייטן איבער דער גאַנצער וועלט. . און זאָל וויסן. . פאַרשטיין. . און זאָגן יעדער איינער וואָס אָטעמט: ג-ט, דער ג-ט פון ישראל, איז קעניג, און זיין קעניגטום הערשט אין אַלץ).

אַריינטראַכטענדיג זיך אַז קיין זאך ווערט ניט פאַרפאַלן, זעט מען אַז עס איז ניטאָ קיין גרונט פאַר עצבות און מוטלאַזיקייט, ניט נאָר בנוגע דער צוקונפט, נאָר אויך ניט בנוגע דעם עבר. פאַרקערט, אין דער פולער זיכערקייט, אַז דער אויבערשטער איז משגיח אויף יעדן איינעם און איינע און העלפט יעדע גוטע תנועה און פעולה, קען דער מענטש צוגיין צו די הכנות צום נייעם יאָר מיט פולשטענדיגער שמחה. און אויב אפילו געוויסע ענינים אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר רופן אַרויס אַ טיפן באַדויער, איז אָבער אין דער זעלבער צייט דאָ די איבערוועגענדע שמחה וואָס דער אויבערשטער האָט געגעבן די מעגלעכקייט צו פאַרוואַנדלען אפילו זדונות ר"ל, אין זכיות. עס איז אויך פאַרשטענדלעך, אַז ווען אַ זאך ווערט געטאָן מיט שמחה און זיכערקייט, ווערט עס אָפגעטאָן אויך מיט מער הצלחה.

השם יתברך זאָל העלפן יעדן איינעם און איינע, בתוככי כלל

הכתרה . . **המלך**: שזוהו ברי"ה (רי"ה טז, סעי"א) וכמו שהי' ברי"ה הראשון (שם לא, רע"א. פדרי"א פי"א).

אין דער **גאַנצער וועלט**: כל העולמות – עשי' יצירה בריאה אצילות וגם בקליפות להכניעם (משנת חסידים מסי' ליל רי"ה פ"ח מ"ב).

עצבות . . **פאַרקערט** . . **שמחה**: ראה תניא פכ"ו ואילך.

העלפט יעדע גוטע תנועה: יומא לח, סעי"ב: בא לטהר מסייעין אותו.

פולשטענדיגער שמחה: להעיר שמחות הקהל זמנה בתג זמן שמחתנו. ובלי החינוך (מצוה תרי"ב): משרשי המצוה . . שיקהלו . . ויזכו לטובה וישמח השי"י במעשיו.

ישראל, אויסצונצן די דאזיגע מעגלעכקייט אין דער פולסטער מאָס
ובשמחה ובטוב לבב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה

מנחם שניאורסאהן

ט'שעא

[ימי הסליחות ה'תשכ"ז]

בנועם קבלתי פרישת שלום מכם על ידי המורה מרת . . ביחד עם
בקשת ברכה לשנה הבאה.

והשם יתברך אשר אמר על ידי נביאיו "כי נער ישראל ואוהבהו"
יברך את כל אחד ואחת מכם בשנה טובה ומתוקה להצליח בלימודים
ובהנהגה שלכם, בריאים שמחים וטובי לב, מתאים לתקות כ"ק מו"ח
אדמו"ר, אשר על שמו נקרא הגן והבי"ס, ובפרט שזכיתם להיות בארצנו
הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו, ארץ אשר עיני ה'א בה
מראשית השנה ועד אחרית שנה.

ויהי רצון שהוריהם ומוריהם שיחיו ישבעו מכם רוב נחת יהודי
מסורתי.

ט'שעב

[אלול תשכ"ז]

כיון שיש בהנ"ל – צירוף ענינים :

שם הסבתא, האם, המדוברת תי', אח מבוגר וכו',

ט'שעא

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 357.

כי נער ישראל ואוהבהו: הושע יא, א.

ארץ אשר עיני ה'א בה מראשית השנה ועד אחרית שנה: עקב יא, יב.

ט'שעב

נדפסה בלקו"ש חכ"ד ע' 461.

תא

אדמו"ר זי"ע

יושיבו גי' רבנים, שבודאי שקו"ט עפ"י שו"ת הצ"צ חאה"ע סקמ"ג
דבר המשנה שבן ח"י לחופה כו', פי' חז"ל במ"ע דלדבקה כו', לישא בת
ת"ח ולחשיא בתו לת"ח (הלכות דעות ו' ב) ועשית ע"פ אשר יורוך –
בשעטומ"צ.

ט"שעג

[שלחי תשכ"ז]

הרבנית דבורה גראנער

רפואה קרובה ושלימה ומנוחת הנפש ושמחה אמתית ולגדל כל
ילדיהם ביחד עם בעלה הרב – שיחיו – לתורה ולחופה ולמעשים טובים
באופן חסידותי ולעסקנות בהצלחה ולבשורות טובות בכל זה.
חג שמח.

מנחם שניאורסאהן

ט"שעד

[תשכ"ז]

אין שליחותו של איש ואשה מבניי לעלות להרעיש ולזעזע את
העולמות – כ"א לעשות לו ית' דירה בתחתונים (ומתוך שמחה וט"ל) –
ע"י תומ"צ והמעשה הוא העיקר [באם יוצרך לזה זעזוע עולמות במ"לא

דבר המשנה: אבות טפ"ה.

ועשית ע"פ אשר יורוך: פי' שופטים יז, יד-יא.

ט"שעג

מצילום כתי"ק.

ט"שעד

נרפסה ב"היכל מנחם" ח"ב ע' צ, מענה לא' שכתב: ואם הי' לי הכח לעלות
ולהרעיש ולזעזע את העולמות שיאמרו למלך המשיח – חתגלה, העם זכאי!
לעשות לו ית' דירה בתחתונים: ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. במדכ"ר פי"ג,
ו. תניא רפ"ו.
והמעשה הוא העיקר: אבות פ"א מ"ז.

יזדעזען, ובנוגע לעקרת **הבית** [האשה], לכל לראש בעניני **הבית**, ובדרכי נועם ושלום – **שהם** דרך התורה, וכמש"נ דרכי גוי שלום – ובאופן מסודר (כפשוטו) דוקא, היפך הלעו"ז "ולא סדרים", וכ"ז למטה מעשרה טפחים **שלשם** נתנה התורה.

ט'שעה

[תשכ"ז]

כדאי שתסדר התייעצות של (לפחות) ב-ג רופאים מומחים ב Memorial Hospital או Mayo Clinic Rochester ותעשה כהוראתם – אבל אין להסכים לטיפול שיצטרכו לחתוך את Nerve של הראי – היינו עיוורון, ר"ל, תומ"י.

רפוקו"ש לגדלה לתחומע"ט.

שמירת טהמש"פ, עכ"פ מכאן ולהבא.

השמות (דבתה ושלה) ואזכיר עה"צ.

ט'שעו

[תשכ"ז]

המסחר – עסק שאין לו כל ידיעה בו כלל, ומעולם לא עסק בו וכו', און ס'איז אַ גרויסער ראָד שאפשר להעלים בו כו"כ ולא ידע אפילו שהעלימו מה –

הרי אם יכנס לזה – סומך לגמרי על השותף מבלי כל אפשריות צו קאנטראָלירען עס.

לעקרת הבית: ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א. ועוד.
וכמש"נ דרכי גוי שלום: משלי ג, יז.

ט'שעה

נרפסה ב"נלכה באורחותיו" ע' 204 מצילום כתי"ק.

ט'שעו

נרפסה ב"נלכה באורחותיו" ע' 205 – מצילום כתי"ק, מענה לשואל אם להכנס למסחר בשותפות, כאשר "אין לו כל ידיעה בו כלל ומעולם לא עסק בו".

וצע"ג אם יש מקום לזה.

— לבד באם מצדו יכנס ג"כ מומחה, וגם הוא המומחה שלו יהי בעובי הקורה ולא יהי מקום לחשדו וכו' וכו' —

שכ"ז רחוק מן המציאות למצוא. ולכן אין נראה לי הענין.

ט"שעז

[תשכ"ז]

לכתבו בענין השמות — יוסיף לעצמו (בעלי' לתורה, בחתימה וכו') שם בלה"ק ומכאן ולהבא יעשהו לעיקר (אף שלפעמים יוכל להשתמש בשלשם יחד, או בהעיקר וא' מב' השמות דעתה).

ועוד ועיקר — יתנהג ככל המתאים לתמים וה' יצליחו.

ט"שעח

[קץ תשכ"ז]

[שאלה.

מה שנתבאר שהמלחמה היתה מלחמת מצוה, וחל על זה מ"ש הרמב"ם (הל' מלכים ספ"ז) "וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וכו' מובטח לו וכו'", לכאורה: (א) מלחמת מצוה יכולה להיות רק כשיש מלך ישראל* (משמעות הרמב"ם הל' מלכים פ"ה ואילך). (ב) לכאורה יש ליישב קושיא הנ"ל עפ"י הרמב"ם (הל' שבת פ"ב הכ"ג) "עכו"ם שצרו על עיירות ישראל וכו' יוצאים עליהן בכלי זינ' ומחללין עליהן את השבת". (ג) ברמב"ם (הל' מלכים פ"ז ה"ו) "ותהי' כוונתו לקדש את השם בלבד", ולכאורה בנדו"ד רובם* רחוקים מכל הענין וכו', שהרי רובם לפני ציאתם* להגן וגם לאחר זה אינם דתיים, ואיך יכולים לומר "ויבנה לו בית נכון בישראל כו' ויזכה לחיי העולם הבא". ומה גם שברמב"ם שם משמע שהמדובר בסוף

ט"שעז

בענין השמות: ראה גם לעיל אגרת ט"עט, ובהנסמן בהערות שם.

ט"שעח

מענה לשאלות ששאל א' הרבנים על דברי רבינו (בהתוועדויות ד"ב תמוז — והשבתות שלאח"ז — תשכ"ז) בקשר להנסים שאירעו במלחמת ששת הימים. — נדפס ב"היכל מנחם" ח"א ע' קס, מהעתקת השואל (נוסח השאלה נערך ע"י המו"ל).

ההלכה — שיחול עליו הברכות — הוא רק באלו שאין להם אפילו לאויל. (ד) האם זהו נס מן השמים, דלכאורה אי"א שהשי"ת יראה נס ע"י מנגיד ה"י וכו'.

(א) צע"ג בזה — וכמדובר עם הרב י. שי' לפני ההתעודות — דא"כ (1) המלחמות שבין יהושע לשאול — לא הי' במלחמת מצוה (ואולי זהו דיוק רש"י בימי "יהושע" — סוטה מד, רע"ב). (2) עפ"ז לא נתי' בש"ס כלל דין כל מלחמות סוף בית שני — זמן המשנה וכמה מהתנאים השתתפו בהם. (3) אין להם דין מלחמת מצוה כלל! ועוד. ויל"ע ביוסיפון בקדמוניות ליוסף ב"ג כמדומה שמביא שם שמיני משנ[ח] מלחמה כו'. וראה סדה"ד ג"א תתכ"ה. ובכל אופן — לא לזה נתכוונתי וכדלהלן. וכמסומן גם במארגן זשורנאל. ויל"ע ברמב"ן (ויחי מט, יוד) בנוגע למלחמת חנוכה.

(ב) הרי בפ"י הזכרתי "עסקי תבן וקש או נפשות", היינו הלי ברמב"ם שם, ומפורש בגמרא ובפוסקים שזהו אפילו בזמנ"ז (ובחו"ל). וברמב"ם הלי מצוה (אף שאין הכרח דזהו גדר — בכל הפרטים — דמלחמת מצוה דמס' סוטה).

(ג) מלחמה זו היתה מצוה ע"פ תורה (רמב"ם שם), הרי קאי גם ע"ז לי הרמב"ם "וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה" (מלכים ספ"ז — שקאי גם על מלחמה ד"עזרת ישראל מיד צר שבא עליהם" — שם רפ"ה).

הרב י. אולי הכוונה להרב יאלעס. ההתעודות: ראה גם שיחת ש"פ מסעי תשכ"ז, שבה נתבארו בפרטיות הנקודות דלקמן.

בין יהושע לשאול: שהרי שאול הי' מלך, וגם יהושע הי' לו דין מלך (ראה רמב"ם הלי סנהדרין ספ"ח. הלי מלכים פ"א ה"ג), משא"כ בהזמן שבינתיים לא הי' מלך. דיוק רש"י. . סוטה: ושם: "מלחמות מצוה, כגון כיבוש ארץ ישראל בימי יהושע". לא לזה נתכוונתי: לגדר ד"מלחמת מצוה" דמס' סוטה (מלחמת שבעה עממים), כי אם, למלחמה שהיא מצוה ע"פ תורה — להציל את בני"י מיד צר שבא עליהם, וכמסומן: ראה גם קטע משיחת ש"פ פנחס י"ד חמוז תשכ"ז, בענין זה (ואולי נדפס שם).

ומפורש בגמרא כו': ראה עירובין מה, א. הלי מצוה: "ומצוה על כל ישראל שיכולין לבוא ולצאת ולעזור לאחיהם שבמצור ולהצילם וכו'".

שם רפ"ה: "אי זו היא מלחמת מצוה וכו' ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם".

תה

אדמו"ר זי"ע

וראה זכר"ב, יב. ובכ"מ. – ואין טעם לחלק בהשייכות דהגנה מצר ליחוד השם בין כשמלך בישראל א"ל.

(ד) רובם ולא כולם.

(ה) לפני יציאתם להגן ואולי גם לאחר זה אינם דתיים, אבל חלק מהם משתנה ומתעורר בעת סכנה מוחשית וכבנדו"ד – וא"כ בשעת מעשה הובטח לו שלא כו' שהרי נלחם מלחמות ה' גוי.

לעוד נקודה עיקרית הובא ענין זה (ע"ד קדימת זבולון לישכר) דהנלחם אפ"ל בו כל ברכות אלו, שלא נזכרו בהמגין עליהם (ועל בני"י ע"י תנ"ת אף שיכוון ליחוד ה' וכי).

(ו) להיפך, דברמב"ם "כמשמעו" – ולא כריה"ג.

(ז) ברור שזה דניצולו 2.5 מיליון בני"י שבאחזקתו (כולל הישיבות וכו') – נס מן השמים דקדושה וכו'.

באם לא: 1) למה ועל מה ציוו לומר בוילימס. תהלים: 2) מה פעלו באמירתם?!

(ח) ד"ר קסטנער ה"י כו' ובכ"ז באמצעותו ניצולו כו'. אין לו לדיין אלא מה שענינו ראות וישאלו את דייני ירות"ו ההיו נסים. ובפרט את הראב"ד דעדה החרדית הרר"פ שי' עפשטיין. וד"ל. –

זכר"ב, יב: "הנוגע בכם נוגע בבבת עינו". – ולכן, המלחמה להגן על ישראל היא "על יחוד השם".

שלא כו': "שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה, ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא".
ענין זה: הברכות שזוכים בהם היוצאים למלחמה.

בהמגין... ת"ת: ראה סנהדרין מט, ב (ובפרש"י): "אילמלא דוד (שהי' עוסק בתורה) לא עשה יואב מלחמה" (וזכותו של דוד עומדת לו כו'). – ואעפ"כ, הלומד תורה, אף שיכוין ליחוד ה', לא נזכרו בו כל ברכות אלו (וראה בארוכה שיחת ש"פ פנחס תשכ"ז).

דברמב"ם וכו': ושם: "מי הירא הירא ורך הלבב, כמשמעו, שאין בלבו כח לעמוד בקשרי המלחמה". ולא כדעת ר' יוסי הגלילי (סוטה מד, סע"א) דקאי על "המתירא מעבירות שבידו".

אין לו לדיין אלא מה שענינו ראות: ב"ב קלא, רע"א. וש"נ.

1000

מפתח ענינים

אבות	בורא ונברא
כא-ב (אברהם יצא ממנו ישמעאל יצחק כר יעקב מטתו שלמה).	קיא (הב. א"י להבין את הב.). קכב-ג (כנ"ל). שמ (כנ"ל).
אבלות	בחינות התלמידים
קמט-ג (תפלה לפני העמוד בר"ח).	מד. מח (הצ"צ ה"י בוחן נכדיו). קנו-ז (בביה"ס וב. עצמית). קסה (כנ"ל).
אבן הפנה	בחירה
שסא (שיכון חב"ד לוד).	רמד (יריעה וב.).
אהל	בחירות
רסג (הליכה לא. אחר טבילה אחר שחי' ולא אכילה. אחר צדקה ותורה).	כפר חב"ד: מב.
אונס	ראה מפתח מוסדות ערך חזית דתית.
רעט-פ (כמאן דעבד לא אמרינן).	בטחון
אור	קיא. קלו (מוסיף ברכת ה'). קמט.
רסב (הקשר בין א. לשמחה).	קסז. קעו. קצט. ערה. שצה.
אורך ורוחב	בנים
פו.	קיה (עיכוב בב. לפעמים תלוי בקירוב בלתי רצוי כו'). קסח (כנ"ל). רח (כנ"ל).
אזכרה	בעצם היום הזה
רלט (צ"ע בספרים היחס לזה).	רסג (ג"פ נאמר או ד"פ).
אחדות	בר מצוה
מב.	רג. רצה-ו (באד"ר או שני).
אייר	ברכה
שכה-ו (כל יום מצוה והשפעה בכל העולמות).	קצא-ב (לאוקא ולאמשכא ולאנהרא).
אימוץ ילדים	ברכת הבית
קל-קלא (א"י ע"פ ההלכה).	שצ.
אלול	ברכת הגומל
קצח (מלך בשדה). ריב (כנ"ל). רכד (כנ"ל). שפד-ו (כנ"ל). שפח. שצב (כנ"ל).	קע-קעא (ר' צריכים להודות — בעבודה רוחנית). רסח (הטעם שא"א פרי קרבן תודה. הפרשה לצרכי עניים).
אסומי	
גב (תעודת מילה).	

ברכת המזון

קצא-ג (לשיטת הזהר מה"ת על כל מה שאכיל ושתי).

בת מצוה

עו.

גאולה

שכב (כמו ביצי"מ, ע"י מס"נ ושלילת ע"ז דמצרים). שסט-ע (להבחין בין נסים במלחמת ששת הימים לבין אתחלתא דגאולה). תא (אין שלחותו לזעזוע העולמות כ"א דירה בתחתונים).

גבור

סה.

גיור

רסד (כהלכה). רעו (בדיקת תעודות הג.).

לגולים

רחצ (בכמה גופים).

גמילות חסדים

עג-ד (ע"י שנתן הצ"צ גמ"ח קודם התפלה ראה את אדה"ז בהק"ן בפנים צהובות). רנח (גמ"ח לעשירים). ראה גם מפתח מוסדות ערך גמ"ח.

גשמים

כו (מקור הברכות).

דירה

רעא (מרחבת דעתו של אדם).

הגרלה

רכה (לנסוע לרכי). רלב (כנ"ל).

הדפסה

ח (הר"ל שיין לקה"ת, ולא לתל' תר"ח). קלג (ה. ס' גורם נח"ר לנשמה). שכז.

הכנסת כלה

שצב (במותראיל).

הפצת המעיינות חוצה

מו (מתחיל טפין טפין ואח"כ מתפשט).

פא. קצו. שעא (במכתבי עת).

הקהל

רכ-דרכ (קריאת המלך, שאימתו עליך, חודר בפני). רלא. רלג. רלו (הדגשה בענין החנוך). רמט (כנ"ל). רנא-ב (כנ"ל). רנו (כנ"ל). רצא (קירוב העני והעשיר. גמ"ח). שי (דמיון בין ה. לפורים). שיג-ד (כנ"ל). שכא (ה. ופסח שניהם לכל ישראל אנשים נשים וטף). שלא (ה. כל הכחות לחיזוק היהדות וחנוך עטה"ק). שלג-ה. שמב-ג (ה. ומ"ת מורים על אחרות בני, וכולל את הנשים). שסב-ג. שצו-ח (להקהיל מחדו"מ ולהביאם לבהמ"ק).

הקטר חלבים ואברים

יא-ב (אם גזרו עד חצות).

הריון

עז (לא לפרסם עד לחודש ה').

השגחה פרטית

קסז (אפי' על עלה נדף). רד. רמד (כל פרט נוגע לכוונה הכללית — גם להשיטה שאין השגח"פ כ"א באדם). רפו (התכונות בהשגח"פ).

ופרצת ימה וקדמה גו'

סד. רכו. רלו.

ז' אדר

רצה (ענינו באד"ר).

זקן

טז.

חת"ת (חומש תהלים תניא)

ח. נב. קכ. קכא. קכה. קמג. קפג. רמח. ערב. רפז. שסח.

חי אלול

רכג.

חיזוק היהדות

רצב (לא לנטוש המערכה ולנסוע לאררה"ק).

עיי"ע נישואים. שידוכים.

חנך

סח (גודל ענינה בתקופתיו). פד (התנגדות נמרצת של הורים להנהגת הבנים מביאה לפעמים תגובה הפכית). ק (גודל הטוב – התעסקות בח. עטה"ק). קב-ג (יחד עם גודל האחריות נחתו הכחות). קלז (בנינו ערבים בעדינו). קמג (כנ"ל). רא (ההשפעה על הבנים ע"י ידידים). רכד (כנ"ל). רלז (הדגשה בשנת הקהל). רמט (כנ"ל). רנא-ב (כנ"ל). רנו (כנ"ל). שו (גודל ערך הח). שי-שיא (מודגש בהקהל ובפורים). שיד (ביטול גזירת המן ע"י חשב"ר). שטו-ז (גודל ערך ההתעסקות בח). שנה (מגיל גיש). שעט (מוזהרים אנשי חב"ד בכל עניני הח). שפ-שפג (אופן ההשפעה על הדור הצעיר בחוג הספרדים בארה"ק).

חנוכה

לט-מ. מב-ג. רס-רסב. רטו-ז (פי' עד שתכלה רגל מן השוק). רסט (קשר ח. וי"ט כסלו – שמן פני' התורה, וע"י מס"נ בא הנצחון). רפ (הטעם שאין מקפידים בפרסומי ניסא).

חנינה

רמ.

חסידות

כד (לימוד פני' התורה). ל (לימוד מאמרים וחזרת דא"ח בבהכ"נ). צד-ה (מושגים חדשים). קכא (הכרח לימודה). קפה (כנ"ל). קפו-ו. קפט (כנ"ל). שא (כנ"ל). שפו (כנ"ל).

חתונה

עז (אחר שהתקשרו – ההקדם ישובת). קכד. רכו (לקצר בין החלטה לח. ער (מוחלין על עוונותיו). שיו (סדר הלימוד לפני הח). שעו (בחדוש מניא). שעז (מעלחה כשהיא ביום ד' ר"ח אלול).

טהרת המשפחה

קז (יחסים בבית לפעמים תלוי בקירוב בלתי רצוי כו'). קיח (עיקוב בבנים לפעמים תלוי בקירוב בלתי רצוי כו'). קסח (כנ"ל). רח (כנ"ל). תב.

טו בשבט

עה (הארם עץ השדה). רפט (כנ"ל).

טומאה

יב (אם ט. דבר נוסף או העדר הטהרה. בעכו"ם. כמה דרגות).

י' שבט

סא-ה. ע. רעט. רפג. רפו.

יב תמוז

קסב. קסה. קסז. קסט-ע. קעד. שעב (גאולה לכל עניני היהדות).

ארבעים שנה: שנה. שנו. שנט. שסא-ה. שעב.

יגעת ומצאת

לה. לו. קפט-צ (מציאה שלא בערך היגיעה). ריח. רצג. שו. שפז.

יום הולדת

לב. נב. פז. קעב-ג. קפג. רטו. רמג (כ' מ"ח. מזלו גזכר). רמה (עריכת התועדות). רמו. רעג. שכד (י"א ניסן).

יום הכפורים

רנ (קרי ביה"כ).

יחידות

קצ (שזר אצל הרכי).

יט כסלו

לג (נוסח הברכה: לשנה טובה בלימוד כו'). לד (התועדות בכפ"ח). לו (התועדות בשיכון חב"ד ירושלים). מו (התועדות בכפ"ח). נא (כנ"ל). נו. רנא. רנג-ד. רסט (קשר

יט"כ וחגוכה — שמן פני' התורה,
ועי' מס"נ בא הנצחון). רפה.

ישרון

סה.

כ' מ"ח

רמג.

כד טבת

רעז.ח.

כהנים זריזין הן

יא (אם אומרים זה בהקטר חלבים
ואברים).

כמיתת שור כך מיתת בעלים

נט-סא (לימוד ד"ג מד"מ).

כעס

קכד (מהעצות לדחייתה).

כרם חב"ד

רנז (עבודה במוסדות ליובאוויטש).
רפ (כנ"ל).

כשרות

פא (מאכל בלתי כשר מטמטס הלב
והמוח. כ. מאכלי הנפש).

כתבי יד

רו (כ. חסידות שבידה, לשלחם). רס
(מאשר קבלת כ"י). שס (כתבי הרא"ח
ביחאזוסקי). שסז.

ל"ג בעומר

שלה (תיקון שלא נהגו כבוד. הילולא
דרשב"י שא' יכולני לפטור כו').

לוחות

רפח (מרובעים ולא חצי עיגול).

מאמרים

אדמו"ר הצ"צ: קב (הרפסת מ.
שאמר בימים שקודם הסלקותו). רי
(נחמו). שלז (רשימת רפאני ה').
אדמו"ר מוהר"ש: רט-י (נחמו תרכ"ו).

אדמו"ר מוהרש"ב: רט-י (נחמו
עת"ד). רנג (פדה בשלום תרע"ז).

אדמו"ר מוהריי"צ: דש-שה (וקבל
היהודים תרפ"ז).

אדמו"ר זי"ע: רנג (פדה בשלום,
וישב ויעקב תשכ"ז).

מגלת אסתר

עט (נקראת ע"ש אסתר דוקא). צג
(כנ"ל). שיב (כנ"ל).

מזוזות

בדיקת: קיז.ח. קעח. קצט. רו. ריא.
רכד. רנ. שפז.

מזיק

נט-ס (חיוב הבעל כששורו המית
מטעם שלא שמר או שממתו המית.
נפ"מ). ס (אם מיתת השור גזה"כ —
מחלוקת בבלי וירושלמי).

מחילה

א (נוסח בקשת מ.).

מחלוקת

עז. רמג.

מילה

נב (תעודת מ. לאסופי). פו (מצוה
שקיבלו בשמחה). שצו (לזרז
ולהקדים. י"ב בריתוח).

מים חיים

סו (אם נדה חובה צריכים מ"ח).

מכתבים

אדמו"ר הזקן: לד (לרלוי"צ מבא"ד).
אדמו"ר הצ"צ: לח (ב' מ. בחתי"ק).
אדמו"ר מוהרש"ב: קסג (כתי"ק).
קצ (כנ"ל).

מלחמת ששת הימים

שלכ-ג (לא לפחד ולא להפחיד).
שמא (היד הגדולה אשר עשה ה'
במצרים). שמה (אתם ראיכם אשר
עשיתי למצרים). שע (גודל הנסים).

תג-ה (מלחמת מצוה).
עיי"ע גאולה.

נבואה
שנו (אם צ"ל בא"י).

מנהגים

קצג (כדא"ח מבואר אף אם אין
נוהגים כן).

נזכרים ונעשים

צ. קא (כשנו. כדרוש נע). רעה. שעב.
שעה.

מנחות

סו (הטעם שאין מביאין מ. נדבה
בכפיפה מצרית).

נישואים

פג (לא חלוי כ"כ בגיל כ"א בבגרות
שכלית). שסג (חיוב האב להשיא בנו).
עיי"ע חתונה. שידוכים.

מסירות נפש

פג (של תלמיד, בנסעו לשבת
להשפיע על יהודים רחוקים).

ניתוחי מתיים

רפו (נ"מ וניתוחי נפש החיים).

מעמד

קמה-ו. קסד.

נסיונות

קסח (כשעומדים במבחן בטל הג).

מענה

יט (תלוי בשאלה, תכונת הנפש וכו',
ולכן א"א ללמוד ממ. לא' אל השני).

נצרות

קלח-ט (האיסור ללמוד נ).

נשים

מ (אף הן היו באותו הגס — חנוכה).
עט (המגילה ע"ש אסתר דוקא). צג
(אף הן היו באותו הגס — פורים). קל
(עקרת הבית. בה תלוי חיזוק
היהדות). קלד (בזכות נ. נגאלו
אבותינו. במ"ת — בית יעקב אלו הן).
קמד (כנ"ל). קמז-ח (לימוד מכנות
צלפחד). קנא (עקרת הבית). רמח (גם
בלידת בת אומר לתורה כר). רטב
(חנוכה — ע"י אשה נעשה גס). רצג
(פורים — אף הן היו באותו הגס). שיב
(בחנוכה ופורים — אף הן היו באותו
הגס. המגלה נק' ע"ש אסתר).

משפחה

שפכ (עלי פנימית. שלילת צמצום
המ.).
עיי"ע טהרת המשפחה.

מצא מין את מינו וניעור

שכ (כשאדם שמח מקבל טוב יותר
ענין של שמחה כר).

מצוות

פכ (מ. הבאה בעבירה). קעו (כנ"ל).

מצרים

שמה-ו (דין מצרי בזמנינו).

מרגלים

קמז-ח.

משיח

שסו (יעמוד מלך מבית דוד כר).
שסט-ע (כנ"ל).

משניות

שכו (חלוקת מ.).

מתן תורה

עיי"ע שברעות.

נשמות

לג (פעולה טובה של כ"א מהמשפחה
מביאה קורת לג. בעולם האמת).

סוכה

צו (מס' ס. — צדיק. למקנהו ס. —
מלאכתו ארעי).

סיום

צה (ס. מס'). קלט (ס. כתיבת ס"ת).

אדמו"ר הצ"צ: קיג (קרן המאה – להר"ל ספריו). קנח (אוה"ת). קפא (תהלים יהל אור).

קנה-ו (תג הס. של הישיבה). קנו (ס. מס'). רפה (כנ"ל).

סיפורים

קלא-ב (לא להשתמש באישי התנ"ך כגיבורי אגדות).

סנהדרין

שז-ח (שלילת כנס רבני עולמי, שיביא לרעיון ס.).

ספירת העומר

קלר (במספר יסודי ולא סדורי). עיי"ע אייר.

ספר תורה

קלט. רסז (הכנסת ס"ת).

ספרדים

קמד. רפכ. רצה. שעז-ח. שפכ. שפו.

ספרים

י-יב (הערות לס' מנחת שמואל). יד-טז (הערות לס' ניצוצי אור). טז (המקרא והמסורה, שערי זהר. הדפסת ש"ס בבלי וירושלמי). כג (אשכבתא דר' מאיר). סז (אנצ' תל'). צח (אוצר ל' התנאים). קטו (סדור תכלאל). קמא (תולדות אדמו"ר הצ"צ). קפה (כלי החרס בספרות התלמוד). קצה (מפתחות לדא"ח). קצז (שמן למאור). רלד (ס' המנהגים – חב"ד). רמו (אנצ' תל'). שא (הערות לס' שער המלך). שב (אוצר הפוסקים). שז (הנ"ל). שטז (זכרון להרב ברוק – ביאור התניא). שלז (אנצ' תל'). שעא (ממעמקים).

אדה"ז: ח (לימוד הפרשה החסידית בלקו"ת). לר (אגה"ת באנגלית). סו (שור"ע שנדפס מחדש). קצג (אגה"ק, מהעתיקות). רמח (לימוד תניא בכי"ו). רנב (הל' ת"ח).

אדהא"מ: פו (שער היחוד – מפתח דתורת החסידות).

סת"ם

יג (אגודת סופרי ס.).

עבודה זרה

קד (ביטולה צ"ל ראשו על כרעיו ועל קרבו).

עבודת ה'

י (קדש עצמן במותר לך ממשך מעצמות).

עגונות

שעד (תקנת ע.).

עצבות

ער (שלילתה).

עצה

נג (ייתייען עם ידידים). סח (ג' ידידים). קב (ותשועה ברוב יוצץ). תא (ישיבו ג' רבנים).

עצם

עא (ע. אינו משתנה. כשאתה תופס במקצחו כו').

פורים

פו (מעלתה על חנוכה – שמחת הגוף). צ (נוכרים ונעשים). צב-ד (כל יעבור רק ט"ז וי"ז או כל החודש). שי (דמיון בין פ. והקהל). שיג-ד (כנ"ל). ביטול הגזירה ע"י תשכ"ר).

פסח

סז (הנוהג שבפסח נמצאים איש וביתו). קח (חירות מדאגות כגו"ר, להמשיכה בכל השנה). שכא (פ). והקהל שניהם לכל ישראל אנשים נשים וטף).

קרבן פסח: קג-ו (ראשו על כרעיו ועל קרבו).

פרושים

טו (הטעם שנק' התנאים פ.).

פרנסה, עצות וברכות

נג. קצו. תב (לא לסמוך על שותף בעסק שא"י בו).

פתגמים

כד (כשיפרצו מעינותיך חוצה). מד (גוטע יארן חסידות'שע יארן). צו (ויבן לו בית — תורתו קבע, ולמקנהו עשה סכות — מלאכתו ארעי). רצט (אמתלא — אמת לא). שו (כנ"ל).

בעש"ט: עא (עצם כשאתה תופס במקצתו כר). קנו (מכ"ד שרואה — הוראה). קסה (כנ"ל). קסז (השגח"פ אפי' על עלה נרף). רפכ (מכ"ד שרואה — הוראה). רצו (כנ"ל). שנו (כנ"ל).

הה"מ: מז (הלואי שינשק ס"ת באותה חיבה שהבעש"ט כר).

אדה"ז: כא (לעבן מיט דער צייט). קטז (הבא לטהר — אחרים — מסייעין בידו). ריז (כנ"ל). רכג (כנ"ל). רלב (כנ"ל). רלג (ומן שמחתינו ל' רבים כר). רלה (כנ"ל). עור (לטהר — אחרים). שה (כנ"ל).

אדמו"ר הצ"צ: נו (מאך דא א"י). רכו (ש"ת — שבת'דיקע תשובה).

אדמו"ר מוהרי"צ: לה (כשם שצריך לדעת חסרונות כר). רטז (קרא לשקם — לשקם ויורח אור).

צבא

רפכ (יסוד הצ. — קב"ע).

צדקה

מ-מא (הסכום ע"ד רבינו). צט (ומנים המסוגלים. לחלקה בפעמים רבות). קיד-טו (אין משגין מצ. לצ.). קיז-ט. קכא. קמה (המפייסו ב"א). קנט (כנ"ל קיד-טו). קעה. קעה. קפר. קפח. קצט. רד. רז. רט. ריב. רכה.

קבלה

ש (לימוד ק.).

קבלת עול

שעח.

קברים

שלח (ביקור על ק. האם אחר שלא ביקר ז' שנים).

קדיש

טז (הסדר בק. של טיום מס').

קירוב רחוקים

כט-ל (כל ירח ממנו נדח).

קנאות

ריא.

קריאת התורה

קכ (עמידה בקה"ת).

ראש חודש

יב (אם הוא מקודש יותר משבת).

ראש השנה

ט (רשית השנה ולא תחלת השנה). רלח-ט (חמיד ב' ימים). רנה (כנ"ל).

רבנות

רמב. שז-ח (שלילת כנס רבני עולמי, שיביא לרעיון סנהדרין).

רדיו

ט.

רמאות, עצות וברכות

נא. צז (טיפול ממושך מדאי). קי. קעה (עצה לגמגום). קעז (לימוד ר.). קעז-פ (עצות לחוסר שלווה פנימית). קפא-ב. קפד (כדיעה אחידה של ב' רופאים). קפה (התייעצות ג' רופאים). קצג. קצו. רח. רמז (ר. הנפש — התקשרות לתורה). רפו. שו. שלז-ח (ר. שלא אשים עליך מלכתחילה או רק מכאן ולהבא). שנו. שפז. שצה. תא-ב.

רשימות וחכרונות

י (סיפורי רבוה"ק). מג (אודות רבנו הזקן). יא (גורל ענינים). קצד. רסה (הוראות מרבתינו). רעט. רפ. שנה.

שבועות, חג

קלו (בא אחר פ' במדבר, פקודים, כי כ"א יש לו חלק בתורה. בנינו ערבים בעדינו). קמ. קמג (בנינו ערבים בעדינו). קמ-ה. שמב-ג (מ"ת והקהל מורים על אחדות בני, וכולל את הנשים). שדמ (כה תאמר לבית יעקב — הנשים).

שבת

יב (חילוק בין קדושת ש. ויו"ט ור"ח). סז (טעם לאיסור הבערה, אף שעתה קל). פח (גנרטור לש. בכפ"ח). צו (כנ"ל). קח (כנ"ל). קנד (אניות ישראליות). קצד (גנרטור לש. בכפ"ח). רלט (תחלת השנה אחרי ר"ה מתחיל בש.). רנד (כנ"ל).

שבת תשובה

רכו (א שבת־דיקע תשובה).

שואה

קנג. שלט-מ (מהו הביאור בש.).

שחיטה ובדיקה

צה-ו (אין מקום למשרד ממשלתי לדון באופני הש.). שסח.

שידוכים

טז. כ. סז (שאלת דירה א"צ לעכב). צט (להתחשב יותר בדעת האם). קסח (כפי המשך הלב). קפ (צ"ל מתוך מנוחת הגפשו). קפכ (התדברות עם ידידות). קצה (הודעת הגיל). ר. ריא. רטז-ו. רפב (הספרדים משתדכים מוקדם). שצד (אין ללחוץ על הנוער בגיל בנם). תא (צירוף ענינים — לכן יושיבו ג' רבנים). עי"ע חתונה. נישואים.

שיחות

אדמו"ר מוהרי"צ: קמא (הנחה מוגהת ואינה מוגהת. סתירות). אדמו"ר זי"ע: שכו (הפצת הש.). של (תרגומם ללה"ק).

שירה

סא-ב (שירה ושיר — מקבל ומשפיע).

שלום בית

ט (שימח לב הבעל לאשתו מוסיפה בבריאותה). קט (כנ"ל). קיז (הפכו — לפעמים — כתוצאה מקירוב בלתי רצוי כו'). קעז. קצד.

שמועות

מב (לא לסמוך על ש. בע"פ בשמיע).

שמות

נה (שם כלה נחמותה. הוספת שם). עח (כשלא' מהם ב' ש. אין חשש). רצה (אצל הספרדים. שינוי השם). תג (שם חתן כחמיר. הוספת שם).

שמחה

פכ. קט (גם בתשובה). רסב (הקשר בין ש. לאורה). שיב (באדר — נתינת כח על ש.).

שמחת תורה

רלד (הקפות שניות).

שמיטה

קב (אפקעתא דמלכא — מכריזים כי לה' הארץ). קכח-ל (שבת לה', כמו שבת, עדות שהש"ת כעה"ב גם בעיני העולם). קנ-קנא (כנ"ל). קנה-ו (כנ"ל). קנח (פגרים ללמוד תורה). קסו (כנ"ל).

שמש

רטז (מכניס אור לבהכנ"ס).

שנה מעוברת

רצו (ממלאת החסר).

שנה תמימה

רלח. רנד.

שמות

קִיט (צִרְפָּתִית). קו (כנ"ל).

תהלים

קמא-כ (הביאורים שלפני הפרקים.
הוכן פפ"ו). רצט-ש (חברת ת. ; חקנת
מו"ח אדמו"ר). שא (יחודו של סי
ת.). שיט (אמירות). תה.

תורה

ז-ח (כ"א צריך ללמוד מקרא משנה
גמרא הלכה מדרש חסידות וקבלה
וכו', וחלי' הישיבה צ"ל ע"פ סדר
הישיבה). יז-ט (במקום שלבו חפץ.
אפי' האב מוחה). כד (ד"ת חקוקים
בזכרון. דברים שבכתב א"א רשאי
לאומרם בע"פ). נא (במקום שלבו
חפץ). נח (תורה ומרע). פח
(כשזקוקים לברכה – הוספה בת.). צו
(חילוק בין דיעות בת. לדיעות
במרע). צח (קב"ע עם זוגתו). קלו
(כ"א יש לו חלק בת. ולכן מ"ת אחר
פרי' הפקודים). רנח (דרך הלימוד –
כעצת הנהלת הישיבה). רעא (במקום
שלבו חפץ – רוצה). רפא (כנ"ל). רצג
(לא לשנות הישיבה באמצע זמן
הלימודים). שב (מתי צ"ל בעמידה).

תלמידים

מד (ת. לת. ת. – מעלה הכי עליונה).

תנחומין

קטו. ריד-רטו (ביאור נוסח הת.).
ריח-ט (כנ"ל). רעו (ע"י מכתב). שט.

תספורת

שלד (לא להקדים לל"ג בעומר לפני
שמלאו ג"ש). שנה (לדחותה לאחר
בין המצרים).

תפילין

כד (תיקון למחסיר הנחת ת.). רעא
(כנ"ל). שיז (כנ"ל).

בדיקת ת.: לו. נה. קיח. קכא. קכה.
קעה. קפד. קפח. קצט. רד. רט. ריא.
רכד. רנ. ערב. רפז. ש. שפז. שצה.
מבצע תפילין: פה. שמט. שנח.
שע-שעא. שעט. שפט. שצג.
ת. דר"ח: פז. קט.

תפלה

כה (שלילת נוסח אחיד לכל העדות).
רכז (ביטויים באמצע הת.). רעג
(תיקון לשכחת ת.).
נוסח הת.: קיט-כ (שאלות בנה"ת).

תשובה

קט (בשמחה). שצז (בכחור להפוך
העבר). שצט (בשמחה).

תשרי

ט (תודש כללי. אותיות "רשית"
השנה). יט (כנ"ל).

מפתח מוסדות וארגונים

(צ"צ ירושלים העתיקה).

בית נחמה

סט. קנב.

בית הספר

מ (כשהאזירה שם אנטי דתית). קמו (עממי).

בית הספר למלאכה

קמו-1 (בטורונטו, נ"י, ארה"ק, כפ"ח). רמב (באנטווערפן).

בית רבקה

קיד. של.

כפר חב"ד: קמד (סמינר). קמו (כנ"ל). ריו (כנ"ל). שמב (סמינר וביה"ס).

יער, צרפת: רצב (סמינר).

בית רפואה – בית חולים

רמא.

בתי ספר ממלכתי דתי

קמג.

גמ"ח, חברת

עב. רנח (מונטריאל). רצ (שומרי שבת כנ"י; שע"י מרכז חב"ד תל אביב).

גן ישראל

קסו. שסב. שעד (כפ"ח).

דזשאנט

קנט-ס.

ועד להפצת שיחות

שכו.

ועד הרבנים דטרויט

א.

אגודת נשי ובנות חב"ד

טורונטו: קעג.

ירושלים: רכנ.

כפר חב"ד: קצו. רכה. רלב. רצד.

נ"י: רצד (כנס). שלד (כנס).

אגודת נשים; ליידיס אקזילערי

עט (בראנזוויל ואיסט נ"י. לטובת הישיבות). קנ (כנ"ל). ערב ("נחת" במונטריאל). שיג (בראנזוויל ואיסט נ"י. לטובת הישיבות).

אגודת סופרי סת"ם

יג.

אהלי יוסף יצחק

קיד.

ארה"ק (רשת אהלי"י): קמב. קסד.

מלברן: נ.

אהלי תורה

קיד. קלו.

אחי תמימים

קיד.

בוסטון: שכח.

נוארק: רלו.

ראשון לציון: שז-שצא.

בית דפוס

טו (שולזינגר).

בית חנה

קיד. קלד. רל (בניו הייווען).

בית הכנסת

ל (נוסח אר"י שיקגו). קלט (אהבת ישראל, בני ברק). קנז-ח (צ"צ). שסט

ספריה	חב"ד, חנוכה
כה. רמז.	נו (מחסור בכח אדם).
צעירי אגודת חב"ד	חזית דתית
ארה"ק: רלא.	ב-ו (הכרח הקמת ח"ד טכנית).
ארה"ב: כח (התפתחותה. פרסומים).	יו. דז"י. איי.
שכט.	קס.
ירושלים: שנח.	ישיבה גדולה במלבורן
כפר חב"ד: שנח.	נ. צג. קפג. ריד. שיח-ט. שסח. שעב.
פתח תקוה: שעג.	ישיבות
קרן חנה	כב (ע"י שיעקב שלח לייסד י. היחה
רכט.	מטתו שלמה). רמג (באנטווערפן).
קרן המאה	שמט (בפטרופוליס ברזיל).
קיג-ד (להדפסת ספרי אדמו"ר הצ"צ).	כולל חב"ד
רפורמים	כו. שלח.
מו.	משטרה
שיעורי לימודי הדת (של"ה)	שצג (בעפולה).
סב (דיליז טיים).	משרד החינוך
תומכי תמימים	י.
קיד. קכ. שכו.	נחת, לידיס אקזילרי
מרכז הישיבות תות"ל: כב. מז.	ערב.
רנא. עט-פ. קנא. רפג. שיג.	סינאגאג קאונסיל
כפר חב"ד: כז. רצג.	מה.
מונטריאל: פט-צא. קנה-ו. רמח.	סמינר ליובאוויטש קסבלנקה
שט. שסד.	קנו. רנה-ו (חנוכת הבית).
צרפת: כז.	סמינר למורים
קרית גת: רפט-צ.	נה. קמג.
תורת אמת	סמינר למורות
כו. קיד. רעט. רצז-ח. שיט.	עיי"ע בית רבקה.

מפתח אנשים

גוטניק, מרדכי זאב: קפג.	אברהם: ריח.
גולדוויכט, ישראל אלעזר: קכ.	אברמסון, אשר: קלח.
גולדצווייג, חיים צבי: קלג.	אהרן: רה.
גולדצווייג, משה גרשון: קלג.	אולמן, ש. ב.: נח.
גולדשמיד, י.: נג. קמג.	אונטרמן, הרב הראשי: שז.
גורארי, משה: קמה.	אחשורוש: צ.
גורדון, הירש ליב: רמו.	אייבס, יהודה ליב: שלב.
גורי, זכרי: שסח.	אלי: קמט.
גורקאוו, מאיר: עח.	אנדרוסער, יהודה ליב: לב.
גליצנשטיין, אברהם חנוך: קמא. רצו.	אפרים זלמן: שס.
גליצנשטיין, ישראל צבי: שיט.	אשכנזי, משה: קמה-ו.
גנזבורג, יצחק: רלא.	בונין, יצחק מאיר: מה. שכח.
גערשמאן, בנימין: ל.	בונין, עמוס: שכח.
גרונר, רבורה: תא.	ביליצקי, לוי: רנט.
גרונר, יהודה ליב: קצה.	בכר, בצלאל: לב.
גרונר, יצחק דוד: שצ.	בלוי, טובי: שנח.
גריין, וועלוול: פז.	בלומברג, חי' בריינא: קפ.
גרינברג, משה: רצט.	בלומנפלד, מאיר: שא.
גרינהוט, חיים שלמה: רנח.	בנימיני, חיים: שמט.
גרליק, לוי יצחק: רעג.	בעק, יצחק אייזיק: קפח.
גרליק, שניאור זלמן: מא. שלב. שפד.	בראנד, יהושע: קפד.
דובאוו, יצחק: סח. קסד. רעט.	בראנער, יוסף: סח.
דובינסקי, משה: שו.	ברבש, שניאור זלמן: קצז.
דובער, המגיד ממזריטש	ברגר, יעקב יוסף: קכ.
לד (יט כסלו — הילולא רבא).	ברויד, הרב: שח.
דוכמן, שניאור זלמן: י. קצד. רעט.	ברוך: צט. רס.
שנה.	ברוק, חיים שאול: שטז.
דונין, ראובן: נכ.	ברמן, אסתר: רו.
דזורדאן, ד. ה.: קס.	גיבר, מ.: רג.

מפתח אנשים

תיט

דיק, יהודה: עה.	חפר, שמואל: קמו.
דענבערג, אהרן ישראל: קפ.	טולידאנו, פנחס: שפו.
דקל, יוסף: כה.	טייכטל, דוד: נא.
הארנשטיין, דבורה לאה: ריד. רסא.	טייכמן, דוב: רפט.
רפח.	יאלאוו, שמואל: י.
הארנשטיין, יוסף: ריד. רסב.	יאלעס, אפרים אליעזר: חד.
הארנשטיין, שלמה: ריד.	ידגר, יצחק: שצג.
הורביץ, נתן: רס.	יהושע: חג.
המן: פ (אז והיום): צ.	עיי"ע משה.
העכט, אברהם דובער: כט.	יעקב אביעז: כא-ב (מטתו שלמה. יושב
העכט, יעקב יהודה: שלג.	אהלים. שלח את יהודה ליסד ישיבה).
העכט, שלום דובער: שלג.	יפה, משה: שז.
העכט, שלמה זלמן: קלג.	ישעיהו, ישראל: קטו.
הרכבי, צבי: רלט.	ישראל, הבעש"ט: כד. מז (מלמד.
וראלף, אפרים: טו. שסח.	חיבתו לחלמידיו).
וובר, משה: רצו.	ישראל נחום הלוי: נ.
ווברמן, פנחס אהרן: קצג. רחצ. שפט.	כהן, גאולה: שפ.
ווייספיש, יוסף חיים: רס.	כהן, יואל: שכה.
ווין, נחום: ז. גט.	כהן, יוסף דוד: עדר.
ווין, שלמה יוסף: ז. כז. סז. קסג. קצג.	כהן, ניסן: שסד.
רמה. רעט. רצו. שז. שלו. שמו. שטו.	כהנא, קלמן: רפו.
שסט. שעו (ונכדו יעקב). שצ.	כורש: צ.
זונפלד, מרים: קב.	כסה, יונה: קפה.
זילוערשטיין, אשר: סב.	כץ, זאב יחזקאל: רס. שלג.
זיסקינד, אברהם זושא: שכז.	כץ, יעקב: לא.
זקנים: עיי"ע משה.	כץ, משה פנחס: צה. רז. רס. שלג.
זדקוב, חיים מרדכי אייזיק (המזכיר):	כצנלסון, פנחס: קטז.
שכה.	לאווסאן, ארי' ליב: קעד.
חיים ויטאל: פו.	לאנגזאם, שמואל: שלב.
חמיאל, חיים: שטז.	לודמיר, דוב: צח. קלט.
חן, פייגא: רלב.	לוי יצחק, הרה"ק מבארדיטשוב: לד.
חן, פרץ: רס.	לוי, אברהם שמואל: רצג.
חסקינד, שלום: קמה.	לוי, מרת: רפא.

סלונים, עזריאל זעליג: לו. קנח. רס.
 רצ-ח. שסט.
 סלונים, צבי: קס.
 ספערקא, יואל: א.
 סרברנסקי, יהושע שניאור זלמן: סה.
 צב. ריג. שסח.
 עפשטיין, פנחס: תה.
 ערשטער, אסתר: נו.
 פולק, יצחק: רמ.
 פיקרסקי, ישראל יצחק: מד.
 פלדמן, פריידא באבע מאליע: מט.
 פליסקין, אבא: שיח.
 פנחס: קע (פלא. פלאות. פח-נס).
 פנחס, הרה"ק מקאריץ: כג.
 פעליג, יוסף מרדכי: רנח.
 פעליג, נתן קלמן: רנח.
 פרידמן, ארי' ליב: רס.
 פריז, אברהם: קמא.
 פרלוב, חיים מרדכי: סו. שפט.
 פרמן, הדסה: רצד.
 פרנקל, יואל: שיח.
 פרנקל, יחזקאל: קנו.
 צבי אלימלך: עח.
 צירקינד, שמחה ירחמיאל: רצט.
 צלפחד, בנות: קמח.
 צ'סלר, ניסן: פא.
 קאופמן, חיים בעריש: רפה.
 קאזין, אהרן אביגדור: שפט.
 קאגאן, יצחק מאיר: שסח.
 קונין, ברוך שלמה אליהו: רטו.
 קורנובסקי, חי' פריידא: רכה.
 קורנובסקי, שלמה אהרן: סט. קנב.
 רצב. שכה.

ליבוב, ישראל: רלא.
 ליבוביטש, צבי הירש: קפז.
 ליברמן, חיים: שס.
 ליטוויץ, ברוך: קמא.
 לנדא, יעקב: רסד. רפ.
 לעוויטאן, מנחם: כט.
 לעוויטאנסקי, אברהם: שעח.
 לפקיפקר, יעקב יוסף: מט.
 מארטיץ, נחום ליב: מג.
 מדליה, הלל: רמב. רסד. שעג.
 מורשקוביץ, חיים: מ.
 מורשקין, בן ציון: צח.
 מיינצ'יק, שלמה: פה-ו.
 מינדל, ניסן: שכו (ואחותו). שעז.
 מלוב, מנחם ישראל: סז. קי.
 מסחרי, שניאור זלמן: מו. קסט.
 מענטליק, מרדכי: מד. שעה.
 מרגליות, ראובן: יד.
 מרדכי הצדיק: צ-צא.
 מרדכי אלי': עג.
 משה רבינו: רכה-ט (ונתת מהודך עליו –
 אם עי"ז נחסר בו. חילוק בין ליהושע
 ולזקנים. מחלוקת בלזקנים).
 משה צבי: רס.
 ניומן, מרדכי: שכו.
 נמנוב, ניסן: כו. לר.
 נסים, יצחק רחמים (ראשל"צ): שח.
 נתן: רס.
 סגל, זאב וואלף: פז.
 סגל, משה צבי: שמח. שסט.
 סולובייצ'יק, יוסף דוב: רעו.
 סימפסון, אליהו: רט.
 סלונים, מרדכי: קסא.

מפתח אנשים

תכא

שמרלינג, שניאור זלמן: רסג.	קירזנער, ד"ר: שו.
שניאור זלמן (אדמו"ר הזקן): כג. מג.	קירש, שלמה: רמג.
מז. נג.	קלר, יהודה; שטערנא שרה: עח.
ראה מפתח ענינים ערך יט כסלו.	קסטנר: תה.
שניאורסאהן, חנה (אמו של הרבי): רל.	קרעמער, ארי' ליב: שסד.
שניאורסאהן, יוסף יצחק (אדמו"ר מוהריי"צ): סב. ג. ע-עא (התגברותו על הקשיים). רפר (מס"נ שלו לתת"ל).	ראטבערג, ס.: קנט-ס.
ראה מפתח ענינים ערך י" שבט.	רבינוביץ, חיים יהודה: רכז.
שניאורסאהן, ישראל ארי' ליב (אחיו של רבינו): קפה. שמו.	רודל, שמואל: שלב.
שניאורסאהן, לוי יצחק (אביו של רבינו): קצא.	רוזנבלום, פרופ': פז.
שניאורסאהן, מנחם מענדל (אדמו"ר ה"צמח צדק")	רון, אברהם: קמג.
מח (ה"י בוחן נכדיו). עג-ד (כשנתן גמ"ח קודם התפלה ראה את אדה"ז בהקין). קו-ז (מס"נ שלו בכל הפרטים).	רוקח, דוד: שטו.
שנת המאה: לר. לו. לח. מז. נד. עג. עט. קא. קג. קו-ז. קיב-טו. קצח.	ריבקין, שלום: קעד.
שניאורסאהן, רבקה (אשת אדמו"ר מוהר"ש): רכו.	רייטשיק, מנחם שמואל דוד: מ.
שניאורסאהן-מישקובסקי, שיינא זלדה: עה.	רייכנטל, חנה: קגד.
שפטל, א.: שצ.	רלב"ג, הרב: עדר.
שפירא, אברהם: כג.	רפלוביץ, משה: לח-ט (ואחיו ח. ח.).
שפירא, מאיר (מלובלין): כג.	שאול המלך: תג.
שקליאר, שלום: ל.	שאולזאהן, שמואל אלעזר: יד.
שרגאי, שלמה זלמן: שסז. שסט.	שווארץ, שלמה: שלב.
שוין, סלימאן: קמד.	שוואט, יעקב עמנואל: רמר.
שוונקין, אברהם יצחק: רצט. שמת.	שוואט, עזרא בנימין: קט.
	שולזינגר, האחים: טו.
	שור, שניאור זלמן: כח. לג. סג. עא. פה.
	קא. קכה. קנח. קסג. קפט. רט. ריח.
	רלג. רמ. שכה. שמא. שנט.
	שחיבר, יצחק משה: שעז.
	שטאוב, שלום אליעזר: קכא.
	שטרית, יעקב: קיט.
	שייווער, נחמה: סט. עא. קנב.
	שימאנאוויטש, שרה: ערב.
	שם טוב, בן ציון: קמד-ה. שכו.
	שמוטקין, יהודה: לט. שמו.

מפתח מקומות

העתיקה). קמט. רי. רלד. שז. שטב
(שיכון חב"ד). שסט (העתיקה).

כפר חב"ד: יג. לר. מב-ג. סד (ראשון
ושני). פו. פח. קכה-ז (ראשון ושני).
קנט-ס (מלון לעולים). קצו-ח. רא.
רה. רי (כפ"ח א' וב'). רטז. רלב. רלה.
שיח. שלב. שסז-ח.

לוד: עזח (שיכון חב"ד). שסא. שעד.

לונדון: שפו.

מונטריאל: צו. רמח. רנח. ערב. שכה.
שעט. שצב.

מוסקבה: לח.

מלבורן: ג. ש. שמט.

נפולי: סז.

עפולה: שצג.

פטרבורג: מח.

פטרופוליס, ברזיל: שמט.

ציריך: קב.

צרפת: כז.

קזבלנקה: קנו.

קנדה: שכה.

קרית גת: רפט-צ. רצט.

רומה: שז.

רוסיה: שט. שלג.

רוסיה; יציאה; עולים: מט. סב. סג

(רשות לכולם לעזוב). קכה-ז. רב.

שט-שסב. שפה-ו (להזמין לתשרי).

תל אביב: ה-ו. רצ.

אוסטרליה: ג. קפג.

איסלאנד: שכה.

אירופה: שח.

אנטווערפן: רמב. שעג. שעז.

ארץ ישראל: ארה"ק: נו (מאן דא א"י).

סח. ע (גם ארה"ע קורין להם אה"ק).

עב (שרצתה, מל' רצון ומרצח).

לעשות רצון קונה. ישראל – כי שרית

כר). קיט. קמו. קנט (השמועה

שעומד אני לבקר באה"ק). קצו

(נסיעה לחו"ל). רב. רפב-ג. ש (יציאה

מא"י למשרה). שכט (נסיעה מאה"ק

לחו"ל אינו ענין פשוט). שלב-ג (עיני

ה"א בה. לא ינום ולא ישן שומר

ישראל). שמז (הזמנה שיבקר

באה"ק). שסג (כנ"ל. אם יש מקום

לנסיעה שלא לשמה לאה"ק). שצה.

ת.

ארצות הברית: שח. שמ.

בוסטון: קפב.

ברענאס איירעס: שעז.

בני ברק: קט. שסט.

ברזיל: שמט.

וויליאמסבורג: תח.

וולדשיץ: שכט.

טורונטו: קמו. קעג. שכה.

יער, צרפת: רצב.

יקטרינסלב: רד.

ירושלים: קטו. קמא (בהכנס צ"צ בעיר

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הלוי וזוגתו מרת פעשע לאה

שיחיו קליין

הרה"ת ר' שמעון וזוגתו מרת אסתר

שיחיו גאלדמאן

נדפס ע"י

הרה"ת ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל

בניהם ובנותיהם

שלמה הלוי, זישא, חנה, יוחנן הלוי,

חי', שמואל זאנוויל הלוי, מושקא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

קליין

ISBN 0-8266-5824-5

9 780826 658241